

13
1 I
10

DECISIONVM
CVRIAE ARCHIEPISCO-
NEAPOLITANAE.

IN QVIBVS PRAXIS RERVM CIVILIVM, Criminalium, & Ecclesiasticarum in eadem Curia tractatarum dilucidè continetur.

PARS PRIMA.

OPVS OMNIBVS CVRIIS, PRÆLATIS, OFFICIALIBVS, & iudicibus Ecclesiasticis, Causarum patronis, cæterisq; in vtroque foro versantibus vtilissimum.

Nunc primum in lucem editum, & multis ab hinc annis desideratum.

AVTHORE

IO. ALOYSIO RICCIO

VIRO PATRITIO

Et Canonico Neapolitano, ac vno ex Consultoribus eiusdem Curiæ.

Accessere duo Indices locupletissimi, quorum primus Argumenta Decisionum, alter res notatu dignas facillimè demonstrat.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIO REGIO.

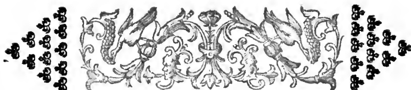

NEAPOLI, Ex Typographia Tarquinij Longhi. MDCXIX.

Ego Alexander Rossus Canonicus Neapolitanus Sacræ Theologiæ Magister, & V. I. D. Deputatus vidi prædictum opus, illudq; censeo typis mandari posse, si videbitur Reuerendissimo Domino Generali Vicario.

Ioannes Longus Canonicus, & Curiæ Archiep. Theol. vidit, & approbauit.

Imprimatur.
Alexander Boschius Vicrius Generalis.

ILLVSTRISS. AC REVERENDISS. D.

D. PETRO CAMPOREO S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO.

IO. ALOYSIVS RICCIVS CANONICVS NEAP. F.

NEC tui nominis iubar (Cardinalis Amplissime) angustis contineri finibus potuit nec mei animi erga te studium occultis pectoris latebris coerceri. Equidem te nunquam vidi, & semper colui: semper in oculis tuli, ac si vidissem, & quem cominus meo fato non inspexi, suspexi eminus obseruantia mea, vt par erat. Adeo lux illa prudentiæ, benignitatis, integritatis tuæ circumfulget, vt illustrem te reddat, vel sine te, suosq; radios longe, lateq; diffundens præuertat, præcurratq; quodammodo auctorem suum: vt cum Romano tantum coruscare videaris in Cælo, corusces tamen vndequaq; gentilitio comete fulgentior. Ni mirum hoc habet virtus peculiare, vt vel non visa se prodat, oculorumq; aditu intercluso viam sibi paret per aures ad sui amorem, nec exiguum immortalium animis excitandum: Et sanè hoc ipsum debes virtuti tuæ (Illustriss. Campore) hoc præstantiæ tuæ singulari, quæ fama ipsa buccinatrice quantum, quantum habes nomen per ora omnium dididit, indiditq; in mentes omnium, vel eorum qui te non noscunt. Vt mirum planè videri tibi non debuerit, si tanta luce tuarum laudum excitus ad eius fontem perennem, te ipsum inquam, perexiguo hoc, & qualicumque munusculo veluti veneraturus accesserim. Enimuero, vt aiebam obseruantia illa in te mea, studiumq; tam vetus, quo fortasse te inscio, tam diu exarserat animus, velut ignis occlusus, aut cauo aliquo pressus specu, cohiberi nequiuit amplius quin erumperet. non tam gratiam vt aucuparetur tuam (qui sanè fructus esset non vulgaris) quam vt, quod vnum habebat in votis, ostentaret, se tibi aliquando, auctoriq; proderet suo. Adde eo, quod conceptis iam pridem his fœtibus, quos difficili sanè parturiens puerperio, obstetricante tandem labore pepereram, quærebam aliquid dignitatis, & (quod paterno indulgendum amori) nonnihil etiam conciliare auctoritatis: vt qui publicæ fortasse rei, si Deus ferat, aliquantulum profuturi prodire gestiebant in publicum, fautore suo non carerent, sub cuius vmbra splendentes magis, quasi nouo ditati cultu magnificentius,

quam suum genus exigeret, per ora hominum, per manus item incederent: & qui patrem sortiti humilem sub infelici astro se natos esse dolere possent patronum nacti tam grandem, feliciore certe sub sidere adolescerent; sub illis nimirum, quæ gentilitio tuo in stemmate, non sine aliquo bene ominato auspicio enitescunt, quorum luce si fulserint, in lucem progredi non erubescent; adulturi profectò, sed non ad senium, si benignos eorum influxus, vt sæpe alijs, sic nunc etiam ipsis experiri non denegabitur; Et experientur omnino, ne spes animum fallat, nec fallet certa (humanissime Petre) à quo vno sperare quicquam non liceat, quod spem ipsam non vincat. Habet nimirum hoc humanitas tua, habet & tua comitas, vt vel de immerentibus benemereri abundè soleas, abundè velis, cuius rei testes nactus quamplurimos, qui vel suo, vel aliorum experimento id didicere, & constanter affirmant, vnum, quem instar omnium censeo ante alios reperi præstantissimum virum Iacobum Narsinum virtutis tuæ studiosissimum, tuarum laudum præconem optimum, cuius monitu & impulsu non parum etiam ad mentem meam adieci, vt humanitati isti tuæ in his dicandis laboribus non diffiderem: Quod si nimis fortasse apud te audax videri potero, tanta qua fulges luce hebetatum me crede quo minus cernerem quid deceret: sin autem tibi, quod spero fore, gratum studium meum, grata voluntas animi, & fœtus hi ingenioli nostri, quales quales sunt, videbuntur, tibi ipsi acceptum referas totum, qui luce tua, lucem addens alienis, vilescentes alioqui labores, tuis oculis sordere non pateris. Quod si ita est vale diu, diuq; viue, vt humanitas viuat, & probitas: meq; in tuorum numerum vt cooptes, quod vnum oro obtestorq; benignitati impera tuæ, impera, & humanitati.

Ad eundem Illustrissimum, ac Reuerendissimum Dominum.

D. PETRVM CAMPOREVM

S. R. E. CARD. AMPLISS.

Pro legali opere Io. Aloysij Riccij Canonici, & Patritij Neap.

Prosperi Antonij Zizzæ Sacerdotis, & Academici Otiosi Neapol. nuncupati Pij.

EPIGRAMMA.

CEperat æternas æterna in fœdera leges
Chara Deo soboles, Legifer Isacidùm
Non palmæ folijs præscripta oracula legum
Condidit, è celsa quas Deus arce dedit.
Igniti lapides, adamanteq; firmior omni
Seruauit leges nobilis arca sacras.
En legum interpres tibi RICCIVS, aurea solers
Colligit aggestis iura voluminibus.
Ne tamen aut rapido rodantur Temporis ore,
Inuidiæ stimulis aut lacerata ruant.
In Petra notat ille tua, celsissime PETRE,
Quæ Vaticano cardine fixa nitet,
Non Boreæ flabris, non vlli obnoxia Cauro
Prodiga an hæc superas Petra profundet opes?

AD EVNDEM CARDINALEM.

Disticon eiusdem Zizzæ.

DIgnus eras rubris Amplissime PETRE galeris
Dignus es, & summo PETRE PETRI Solio.

Ad

Ad Doctiſſimum, Clariſſimumq; Virum

IO. ALOYSIVM RICCIVM

DECISIONVM CVR. ARCHIEP. NEAP.

AVCTOREM.

Proſper Antonius Zizza.

QVantum Cæſaribus terris qui Iura dedere
Debet Honoris Amor, debet Amoris Honor.
Tantum nempe tibi debet doctiſſime RICCI
Parthenope ſtudijs nobilitata tuis:
Quid non illuſtras Legali Lumine? Lex, lux
Se promit ſtudio tota recluſa tuo.

IOAN-

IOANNES LONGVS
CANONICVS NEAP.
S.T.D. SACRI COLLEGII INCORPORATVS
ARCHIEPISC. CVRIÆ THEOLOGVS,
& S. Officij cauſarum Conſultor,

In Doctiſſimi Authoris laudem.

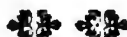
MAximam (Benigniſſimi Lectores) in ſenectute ſumpſi prouinciam, & certe meis viribus valde imparem; cum hoc præclariſſimum opus vobis commendare velim. In quo quatuor difficillima cognitu ſe mihi offerunt, vt dicebat ſapiens. Prima eſt via Aquilæ in aere. Secunda eſt via Nauis in mari. Tertia via Colubri in lapide. & quartam penitus ignoro, quæ eſt via Adoleſcentis in adoleſcentiam. In prima enim Collectanea. In ſecunda Praxim Archiepiſcopalem. In tertia eiuſdem Deciſiones. In quarta Authoris Nobilitatem (cum ipſe de Nidi Sedili patritius ſit) diligentiſſimè conſidero. Ergo ſtudioſſimi Lectores, primas, vt quatuor flumina à Paradiſo terreſtri decurrentia, Phiſon, Gion, Euphrates, & Tigris, præ oculis habere dignemini. Primum etenim veſtram excitat memoriam. Secundum veſtrum illuminat intellectum. Tertium voluntatem ſociat. Quartum & vltimum vos Nobilitate, optimiſq; moribus ornat. Dicente Philoſopho duo ad aliquid faciendum nos mouent, nempe honor, & prẹmium, hæc, & maiora habebitis, ſi noctu, diuq; hilari fronte in hoc doctiſſimo opere inuigilabitis, & hoc carmen, quod Nobiliſſimo Authori præcipuè conuenit, canere poteſtis:

Nam potes, & patriæ Lumen, & eſſe Decus.

AD

AD LECTOREM

Ioan. Dominicus Boue Neap.

CITO (Lector amantissime) me anno reparatæ salutis 1612. à compluribus amicis compulsum, vt denuo typis euderem librum Ioan. Grandis de bello exulum, illum D. IO. ALOYSIO RICCIO nobili viro, & Ecclesię Cathedralis Neap. Canon. vno ex ijs, ad quos imprimẽdorũ librorum recognitio pertinet, de more ad impetrandam licentiam obtulisse; factumq. vt inter colloquendũ, particulam quandam mihi impressam ostenderet sui operis Collectaneorum, quam cum attentius inspexissem (quippe non solum innato quodam ardore rapior ad contemplandos studiosorum hominum labores, verum etiam ad idem suscepta in adolescentia studia, tum philosophiæ, tum iurisprudentiæ me compellunt) digna mihi visa est, quam ab Authore ad absolutionem imprimendi operis, precibus extorquerem; impressum vero opus doctis viris arrisisse, toties eiusdem repetita impressio varijs in locis abundè testatur, adeo vt mihi ipsi necesse fuerit idem opus ampliori forma rursus excudere, adiectis duobus indicibus à me non sine multo labore confectis, nec vero hic finis, iam enim à compluribus vrgeor, vt ad nouam editionem accingar, cui alius index copiosissimus adiungetur, cuius ope nullo ferme negotio, possis quæcumq. volueris, inuenire. Spero enim futurum, vt ab eodem Authore sexta pars Collectaneorum ad complementum totius operis mihi imprimenda tradatur: etenim cum ab eo, quippe singularis humanitatis viro, Typographus quidam Praxim rerum ecclesiasticarum, vt illam typis committeret, extorsisset, abessetq. tunc temporis Author, vt valetudinem recuperaret, adeo mendosus liber ille in lucem prodijt, vt facile & operarum festinatum laborem, & Authoris ipsius absentiam testaretur. Iam vero optimum mihi accidisse existimo, vt ab eodemmet Authore alteram partem illius Praxis edendam acciperem. acceptam vero nouo quodam ordine ex Doctorum complurium iudicio decoraui, vt Decisiones omnes, quæ in Archiepiscopali Curia editæ sunt in vnum collectas haberes, cum Indicibus à me confectis, easq. quoad fieri potuit emendatissimas, nisi quid nostram diligentiam latere potuit, Author enim cum abesset, non potuit in id operam suam conferre. In posterum etiam (candide Lector) alterum tomum Practicæ à me expectabis, cui titulus erit Praxis rerum Ecclesiasticarum, in qua variæ resolutiones, quæ ex eodem Authore, aut ab alijs egregijs Authoribus selectæ sunt, appositis ad Lectorum vtilitatem indicibus tribus. Postremo scire te velim à Tipographo illo, qui primam partem Practicæ in lucem edidit, Decisiones omnes ab ea in vnum segregatas, nouarum item Decisionum adiunctione locupletatas, quamprimum depromendas, quod opus Decisionum Curiæ Archiep. Neap. Secunda pars titulo prænotabitur, primam etiam partem Practicæ sine Decisionibus magis emendatam, atque ampliatam in lucem dabit. Accipito igitur (humanissime Lector) hilari fronte doctissimi Authoris opera, quæ tuæ vtilitati deseruiant, atque in posterum ab eodem complura, vltra dicta (Deo annuente) ad publicum commodum expectato. Vale.

INDEX

INDEX ARGVMENTORVM DECISIONVM

A IO. DOMINICO BOVE NEAP. ALPHABETICA SERIE DISPOSITVS.

Curiæ

Iudi-

Tex.

F I N I S.

DECI-

DECISIONES CVRIAE ARCHIEPISC. LIS NEAPOLITANAE.

AVTHORE

IO. ALOYSIO RICCIO

Canonico, ac Viro Patricio Neapolitano, vno ex Consultoribus eiusdem Curiæ.

SVMMARIVM.

1 *Monitoria concedi debent pro scienda veritate alicuius rei, contra scientes scilicet, & non reuelantes.*

2 *Monitoria conceduntur ad hoc, vt quis exeat à peccato.*

Monitoria nùm sint concedenda pro scienda veritate.

DECISIO I.

FVIT pluries dubitatum in Curia Archiep. Neap., an debeant concedi monitoria sub pęna excommunicationis ad finem reuelationis faciendæ pro habenda veritate declarationis, absẽte parte, & extra iudicium factæ, alicuius rei grauis, præsupposito in ea interesse petentis dicta monitoria? Dicebatur primò pro parte negatiua prædicta monitoria non esse concedenda, nisi seruata forma Concilij Trident. sess. 25. de reformat. c. 3. & sic non ex qualibet re vulgari: & quia confessio extraiudicialis facta, parte absente, non inducit præiuditium, cum non probet contra confitentem, l. certum §. si quis absente ff. de confess. ergò non debent concedi.

Secundò, quia occasione dictæ excommunicationis, partes solent procurare falsas actestationes per viam reuelationis, & sic daretur occasio committendi peccata, quod nequaquã debet permitti cap. fin. de iniurijs.

Tertiò, quia excommunicatio generalis, non ligat nisi existentes in peccato mortali, cap. nullus 11. q. 3. sed in casu proposito, non potest considerari peccatum ex parte testium, ergò excommunicari non possunt.

Quartò & vltimo, dicta monitoria nequaquam concedi debent, nisi quando veritas aliunde haberi non potest Sot. in 4. dist. 27. q. 1. ar. 2. Silua Nupt. in verb. monitoriæ. Probus c. 2. de const. in sexto, sed hæc veritas haberi potest à psonis, à quibus dictam reuelationem esse factã, didicit, ergò.

1 Non obstantibus his; contrarium fuit decisum in dicta Archiep. Curia, si quidem dicta monitoria ad finem reuelandi, sunt remissa à Conc. Trid. arbitrio Episcopi; qui in rebus grauibus, & causis, diligenter, ac maturè examinatis, quæ animum eius mouent concedere debeat: & quia pro habenda veritate alicuius rei, potest fieri excommunicatio contra scientes, & non reuelantes, cap. ad nostram, il secondo, de iur. iu. ergò causa pro sciẽda veritate alicuius rei grauis, dicitur sufficiens

ad mouendum eius animum, vt concedatur, præ-
beretur enim occasio peccandi, dum non manife-
staretur veritas c.1.de crimine falsi.

Nec obstant in contrarium adducta; & primo,
quod probata confessio extraiudicialis facta,
parte absente, nihil releuet, cum non probet con-
tra confitentem, nam benè probat de æquitate
canonica, Puteus dec.52.lib.2. & etiam de rigore
iuris quandoq; probat semiplenè, & quandoq;
plenè, vt per Mascard.de probat.conclus.347.per
totam.

2 Nec obstat secundo, monitoria non debere cō-
cedi, vt indè inducatur ad peccandum, sed potius
ad euitanda peccata; nam in casu nostro conce-
duntur, ne quis permaneat in peccato, & reue-
lando veritatē exeat à peccato d.c.1.de crim.falsi.

Non obstat tertio, quod in casu proposito, re-
spectu testium, non possit considerari peccatum,
scientes enim veritatem alicuius rei, & non reue-
lantes in peccata incidunt, d.c.1.

Nec obstat quarto & vltimo, posse haberi ve-
ritatem, absque monitorijs huiusmodi à personis
quæ sciunt confessionem esse factam; nam
hoc non semper est verum, cum fortasse ab vnico
teste, vel à teste de auditu didicerit, & conceden-
do dicta monitoria reuelarētur alij testes, qui fue-
runt præsentes, qui ignorabātur, ac sic probaretur
veritas, quæ præualere debet falsitati, vel opinio-
ni, Rot. Rom. dec 8. de test. in antiquis. Benè ve-
rum tamen est, quod cum concedere dicta moni-
toria sit arbitrarium; quando esset suspicio falsita-
tis, possent denegari.

SVMMARIVM.

1 *Edictum de testibus est prohibitorium.*
2 *Socius itineris non potest pro offenso socio testificari.*
3 *Ad repellendum testem sufficit quod causa inimicitiæ*
subsistat, vel subesse præsumatur.

Socius itineris, an possit testificari pro socio offenso?

DECISIO II.

RAtio, quæ inducit dubitationem pro opi-
nione affirmatiua est, quod edictum
1 de testibus est prohibitorium, l. mutus, &
ibi comuniter omnes ff. de procurato. gloss. & ibi
Bal. in rub. ff. de testib. & idem Bal. cons.22.vol.1.
& in cons.213.vol.2. Alex. cōs.23.vol.1. & omnes
admittuntur ad deponendum, quibus nō reperi-
tur expressè prohibitum, glos. d.rub. ff. de test. &
Mising.cent.6.obseru.8.

Contrarium fuit decisum in Curia Archiep. su-
2 pradictis non obstantibus, nam fuit dictum,
non potuisse admitti ad deponendum quem-
dam clericum socium itineris alterius clerici in-
quisiti de homicidio in dicto itinere, cuius deci-
sionis ratio est illa, quæ desumitur ex conclusione
firmata per Cepol. in cons. crim. 32. nu.7. & per
Gramat. dec.25. nu.1. & 2. Foller. inter cons. crim.
diuersorum cons.137. col.1. & 2. tom.1. & in cons.
26. nu.2. tom.2. quod socij itineris, seu qui reperie-
bātur in societate alicuius, quādo est offensus, aut
iniuriatus non possint testificari pro dicto socio
super tali offensa, vel iniuria, qa dicūtur testificari
in causa propria, ex quo talis iniuria facta socio
itineris, dicitur eis facta, vt notat gloss. in l. item
apud Labeonem §. tenetur ff. de iniur. & conse-
quenter præsumuntur effecti inimici offendentis,
& iniuriantis. Ad repellendum itaq; testem sa-
tis est, quod causa inimicitiæ subsistat, vel subesse
3 præsumatur, etiam sine odio, secundum Innoc. in
c. cum P, I, & A, nu.5. in fin. extra de re iud. quem
in proposito refert, & sequitur Cepoll. in cons.32.
nu.6. & Alex. in cons.99. num 2. lib.1. & Mars. &
alios plures ad hoc referens in suo sing. 178. & in
l. j. §. præterea nu.3. ff. de quæst. Propter quod con-
cludit idem Foller. in d. cons.137. sub n.3. vers. nec
verum est, & in fi. quod nec indicium faciunt ad
torturam, nam non solum repulsantur, sed re-
pelluntur, vt ibi per eum.

SVMMARIVM.

1 *Citatio generalis ad totam causam, & omnes actus,*
contumacia non obstante, &c. est legitima.
2 *Facta generali citatione procedi solet in ipsa causa,*
& pronunciatur etiam definitiuè absque vlteriori
citatione.
3 *Citatio generalis arctat citatum ad duo, scilicet ad*
comparendum in termino, & comparendum
ad causam.

Citatio generalis an sufficiat? & quid obseruatur in Curia Archiepiscopal?

DECISIO III.

SOlent citari partes ad totam causam, & ad
omnes, & singulos actus eiusdem causæ, vsq;
1 ad diffinitiuam inclusiuè cum comminatio-
ne, quod aduersus citatos, contumacia non ob-
stante, procedetur ad cognitionem, & pronūcia-
tionē, & huiusmodi citationem de iure subsistere
etiam tenet Innoc. in c. consului. de offic. delegat.
Bal. Ang. & Imol. in l. qui ante kalendas ff. de
verb. oblig. Spec. tit. de citat. §. viso vers. item licet
in die, & Io. Andr. in d.c. consuluit, item Bart. in
extrauag. ad reprimendam, in verb. per edictum;
Contrarium tamen, videntur tenuisse Io. Andr. in
addit. ad Spec. in d. vers. item licet, Butri. d.c. con-
suluit, & Panor. in c. vltimo col.34. de dilat. vide-
licet quod talis citatio generalis non sit permissa
nisi ex causa, quando scilicet persona citanda es-
set in longinquis partibus, per c. tum ex literis ad
fi. de in integr. rest. & c.4. fi. de dolo, & contu. sed
prior opinio sicut est comunior, ita quoq; frequē-
tatur, adeo vt facta huiusmodi generali citatione,
2 procedi soleat in ipsa causa, & pronunciari etiam
definitiuè, absq; vlteriori citatione, pro qua est
tex. ad literam in l. qui crimen, ibi, vt veniat ad
causam peragendā, C. qui accusare non possunt;
Dom. de Rot. dec.96. in nouiss. Iaffre. Balb. decis.
24. cent.1. In quibusdam tamen casibus plures ci-
tationes requiruntur, vt in causis purgationum,
& materia, l. diffamari C. de inge. & manu. vt ibi.

Portò

Porrò talis citatiò generalis arctat citatũ ad duo,
3 scilicet ad comparendum, in termino,& ad comparendum ad causam: vnde licet Actor, & Reus in primo termino non compareant; tamen si Actor deinde in alio termino veniat,& Reus non, proceditur ad petitionem Actoris in contumaciam Rei ad proclama, fitq. deinde vlterior progressus, vsque ad diffinitiuam:licet enim primus citationis actus sit comparitio in termino circumductus,& deletus, tamen secundus effectus,nempe comparitio ad causam durat, decis.Rotæ 354. in antiq. Ideo fuerunt aliquando in causis promulgata decreta in contumaciam Rei sic citati, etiam si actor post primum terminum ad duas, vel tres hebdomadas demum comparuerit.

S V M M A R I V M.

1 *Creditur mulieri asserenti cum iuramento se non vouisse castitatem, ad finem ne impediatur à contrahendo matrimonium.*

2 *Vbi dubitatur an votum fuerit emissum, sumenda est interpetratio pro libertate.*

Sit nè credendum dicto asserentis, se non emisisse votum castitatis?

D E C I S I O IV.

MVlieri contrahere volenti matrimonium,opponebatur,se emisisse votum castitatis; ideo per Curiam Archiepiscopalem mandatum fuit Parocho loci, ne dicta mulier ad sic contrahendum admitteretur,sed pro parte mulieris petebatur licentia contrahendi matrimonium, negando,se emisisse votum castitatis. Fuit dubitatũ an esset adhibenda fides eius assertioni? & fuit re-
1 solutum affirmatiuè, præstito tamen per eam iuramento; quam decisionem fundauimus ex infrascriptis. Primò, quia in his, quæ dependent ex conscientia alterius, statur eius dicto cum iuramento, Bal.cons.423. colu.1.Alex.cons.16.Alban.cons.60.nu.7.& seq.glos.in c.proposuisti in verbo non probatur dist.81. dicit quod probat, qui aliquid dicit,præstito iuramento:& in c.in lectum 34.q.2.extra de sent. excom. c. si verò,il secondo,notab.4.q.5.c.quisquis in fin. de homicid. & ratio est, quia vix creditur, quem fore inmemorem propriæ salutis 1. quæst. 7. c. sancimus: & illi magis est adhibenda fides, qui est conscius veritatis. Secundò, quia quæ in animo nostro consistunt,iurata assertione probantur, Bart., in l.Celsus nu.6.ff.de vsucap.Rom.cons.76.nu.5.& cons.320.nu.9.& cons.398.num.5.Aliat. præsumpt.16.in princ. in 3.regul.Ias.in §. sed iste nu.88.instit.de act.& in l.admonendi nu.309.de iure iur.Rota dec.3.de rescrip.in nouis, Mars.in verb. eodem de probat. num.122.Mascard. de probat. concl.954.num.5.Seraphin. de priuileg.iuramen. priuil.1.vide tamen Mars. in l.1. nu.78.C.ad leg. Cornel.de sicar. Hinc est quod allegans animum se non habuisse occidendi, probat suo dumtaxat iuramento,Ias.in l.admonendi nu.310.de iure iur.Tib.Decian.cons.93. sub num.95.lib.2. Hinc etiam oritur, quod assertione iurata affirmantis, probatur aliquod factum fuisse calore iracundiæ, Berous cons. 189. num.7.lib. 3. Similiter ad probandum quem fecisse aliquid, ex aliqua causa motum, eius iuramento probatur Gabriel. de criminal.conclus. 8. num.68.& aliquid factum fuisse timore partis similiter iuramento probatur, nam timor consistit in animo, Petr.Ant.Anguissol.in cons.1.nu.10.lib.5.Bursa.cons.333.nu.17.lib.3.quod verum credimus, quando concurrunt aliquæ coniecturæ,vt inquit Anguisol.ibi,& quod denunciator, animo calumniandi,crimina non denunciauerit eiusdẽ denunciantis iuramẽto probatur gl.in c.fi.vbi Abb. n.7. de calumniator. & an casu, vel dolosè,& ex proposito aliquis astiterit homicidio standum est ipsius iuramẽto, Cephal.qui alios inducit cons.76.lib.1. Bursat.cons.316.n.27.lib.3.filius habitans domi patris,quamuis præsumatur animo educandi, quoniam actio pendet ab animo, standum est eius iuramento, si asserat tali animo non habitasse, ex congestis ex Seraph.de priui.iuram.priuil.7.num.2.& seq.Tiraquell.de præscrip.§.2.glo.vnica colu.3.vers.quibus in casibus: eademq. ratione probatur, quod animo inhabitandi aliquis se contulerit ad ciuitatem, Tib.Decian.cons.98. nu.9.lib.3. & quod ob ignorantiam proprij iuris,& ob errorem, aliquis fecerit aliquem actum iuramẽto probetur; idem Decian.cons.66.nu.83.& seq.lib.3. Si quid prohibitum reperiatur domi, quod ignorabatur adesse iuramento probari valet, idem Decian. cons. 93. nu. 91.92.& seq. lib.4. quod iusta causa discesserit,aut fugerit,Seraph.d.priuil.3.nu.3.

2 Tertio, quia conclusio iuris est, quod vbi dubitatur an votum fuerit emissum, sumenda est interpetratio pro libertate,& sic contra votum, ita Medin.in summa c.90. Lopez in instruct.conscientiæ par.1.c.45. & c.84.Rodriq. in summa tom.2.c.99.conclus.5.

S V M M A R I V M.

1 *Quando extat clara petitio in libello, non potest proferri sententia iuxta narrata in articulis.*

2 *Vbi petitio est particularis, sententia verò generalis, reducitur ad particularem petitionem.*

Sententia debet ferri iuxta petitionem factam in libello, licet narrata in articulis repugnent.

D E C I S I O V.

LIcet pluries sit decisum in Cur.Archiepiscopali, sententiam posse proferri iuxta narrata
1 in articulis; fuit tamen dictum hoc minimè procedere,nec locum habere,vbi extat clara petitio in libello, quæ conclusio locum habet etiam si in articulis narrata contradicerent petitioni, vt probatur in l. vt fundus ff.de communi diuidun. vbi sententia debet esse cõformis libello,latè prosequitur Ias.vbi ponit ampliationes, & limitationes dictę regulę in l.vinũ ff.si cert.pet.& probatur

in l.fi.C.de fideicōmiss.libertatibus,vbi fatuus di-
citur ille Iudex, qui vltra petita condemnat, ad
idem expenditur tex.in l.si mater §.denique vers.
si quis de except.rei iudic.vbi si petitio est particu
2 laris,sentētia licet esset generalis,reducitur ad par
ticularem petitionem, imò si petitio esset particu
laris, prosequutio,& sententia vniuersalis, excep-
tio rei iudicatæ,non obstat, nisi in petitis particu-
lariter:Nā origo petitionis attenditur d.l.si mater
§.& an eadem cum glos.in verb.origo, & ita in
terminis Soccin.in cons.18.col.pen.vol.1.qui mul
tos allegat,& Socc. Iun. in c.ab aduersario nu. 12.
de excep.secundum Ann.In alleg.48.vnde quan-
do petitio est particularis de seruitute pręscripta,
licet prosequutio fuisset magis larga in articulis,
non obstat exceptio, nisi in petitione particulari,
nam quando libellus est particularis, licet in ar-
ticulis productum esset aliquid largius,& plus su-
per illo,pluris iudicandum non est; ita Io.And.in
c.ex conquestione de restit. spoliat. Faber. instit.
de replicat.in principio,Loffred.cumulat in cons.
25.col.fi.vnde secundum eumdem Ann.in singu.
312.libellus debet continere ea quæ in iudicio pe-
tuntur, & non iudicatur nisi super deductis in li-
bello,nam super deductis in articulis tantum, nō
fertur sententia, nisi impropriando libellum, vt
fertur fuisse iudicatum in causa Vniuersitatis Ca-
sularum, cum Magnifico Io.Vincentio Crispano
eius vtili Domino, super pascuis animalium ma-
gnorum. Nam in libello tantū erat dictum, quod
fuerat spoliatus pasculo siluarum in grauamini-
bus contentarum, & in articulis verificauit fuisse
spoliatum à pascuo tàm pecorum,quam aliorum
animalium. vnde Aduocatus partis dicebat non
esse intentatum pro animalibus magnis,& è con-
tra replicabatur in oppositum, quia libellus ipse
generalis; tandè fuit lata sententia etiam super pa
scuo pecorum de anno 1572. mense Septembris,
& mēse Decembris 1575. fuit lata sententia in
Reg. Camera Crispo Actuario.

S V M M A R I V M.

1 *Religiosus non potest instare in iudicio absque superioris consensu.*
2 *Acta facta in iudicio à Monaco, conualidantur per superuenientem superioris consensum.*
3 *Quando consensus non requiritur certo, & limitato tempore, tunc actus conualidatur quandocunque dictus consensus superuenerit.*

Consensus superioris, an debeat præcedere vel sufficiat subsequi, quando Monachus agit in iudicio?

D E C I S I O VI.

REligiosus comparuit in Curia Archiepisc.
instando contra quemdam clericum, cūq;
1 pro parte dicti clerici opponeretur de nul-
litate actorum ob defectum consensus superioris
& cum dictus Religiosus egisset, vt eius superior
præberet consensum; fuit dubitatum in dicta Cu-
ria, an acta nulla conualidarentur ob superueni-
entem consensum: & dictū fuit veram esse iuris
conclusionem, Religiosum non posse instare in
iudicio absq; consensu superioris, clem.Relig.de
procurat.Salvc. in auth.causa quæ sit C. de episc.
& cler.post Innoc.in c.edoceri de rescrip.Cappell.
Tholos.deci.2.ita vt nec possit procurator consti-
tui absq; consensu dicti superioris,idem Innocen.
cap.cum I,& A, de sent.& re iud.& eadem Capp.
Tholos.in deci.124.& 125.& ita tenuit Rota teste
Achil.de Grassis in decis.vnica de regular. Cuius
tenor est videlicet, Monacus licet nō possit esse in
iudicio, nec constituere procuratorem,absq; licē-
tia sui immediati superioris,iux.text. in clem. re-
lig.de procurat.quod ampliauerunt Domini in
vna Pampilonen. coram eodem de anno 1548.
etiam si Monacus in capitulo congregato fecisset
tale mandatum; & non appareret, quod in dicto
Capitulo esset prior; Tamen in eadem voluerunt
Domini, quod si causa fuisset commissa contra
Monachum,& Monacus fuisset citatus,& consti-
tutus fuisset procurator ab eodem, quod teneret
processus; tum quia citando videtur approbas-
se inhabilem, vt post Panorm. in c.cum inter de
except.latè Dec.in l.fi. n.45.C.de edict.Diu.Adr.
tollen. & maximè quia comparet pro defensione
suę ecclesiæ, prout tradunt omnes DD.in d.clem.
& habetur in decis.nostra 221. in nouis.
2 His sic præhabitis, redeamus ad propositum ca-
sum; Dicebatur prædicta acta nulla, conualidari
per superuenientiam dicti consensus superioris,
ex doctrina Bart.in l.3.§.hoc iure ff.de excep. rei
iudic.vbi voluit, quod quando aliquid est nullum
ratione consensus deficientis, conualidatur quan-
docunque interuenerit dictus consensus, idem
Bart.in l.licet ff.de ferijs, vbi acta nulla ex defectu
consensus ob superuenientiam consensus validā-
3 tur.Et hoc maximè procedit vbi consensus non
requiritur certo, & limitato tempore, vt per Bal.
cons.22. lib.4. ad idem expenditur tex. in l. quid
ergo ff.de his qui notant.infam. quem ornat Bar.
in l.obligari §.tutor ff.de author.tutor.& Bal.in l.
quicunque C.de bon. quæ liber. vbi si consensus
qui ab initio debebat præstari, non fuit præstitus
quandocunque præstatur, validat actum, prout
dicitur de actis factis per procuratorem caren-
tem mandato, nam per superuenientiam man-
dati, dicta acta validantur, & dicuntur valida,
idem in alienante rem alienam, nam per super-
uenientiam consensus superioris, valida erit
alienatio, l. aliena res ff. de pignor. act. Nam
dicebatur ad hoc facere illud de consensu patris
filio comparenti in iudicio, nam licet ab initio
non fuerit præstitus, quandocumque tamen præ-
stetur validat iudicium, ex decis.Affl.180.

S V M M A R I V M.

1 *Diuisio beneficij in dubio est prohibita.*
2 *Circa hanc beneficiorum diuisionem adducitur duæ Rotæ decisiones.*

Diuisio beneficij in dubio non præsumitur quamuis per aliquod temporis spatium appareret de status mutatione.

DE-

DECISIO VII.

1 IN causa iuris patronatus quond. Petri de Minutulis fundatoris quatuor Capellaniarum, fuit resolutum in dubio non esse præsumendã diuisionem dictarum Capellaniarum in decem, ex eo quod diuisio, seu sectio beneficiorũ prohibita est in Conc. Turonen. vt in c. maiorib. & c. dilecto de præbe. vbi Abb. & alij, Lamber. to. 1. p. 2. q. 7. art. 17. de iu. patr. vide etiam Rebuff. in repet. c. extirpandæ §. qui vero de præben. 6. nota. in 3. modo percipiendi fructus, & Bursat. cons. 185. lib. 2. Gars. de benefic. par. 12. c. 4. in princ. & ita fuit
2 decisum in Rot. Rom. in vna Calaguritana beneficij de ondategui 28. Martij 1583. coram Illustrissimo Lancellotto cuius verba sunt hæc; resolutũ quod diuisio portionis integræ nõ potuit fieri per Ordinarium, quia licet multi patroni præsentauerint plures, ita vt præsentati fuerint pares, optio est Episcopi in gratificando cui voluerit, vt post Io. Andr. notat Abb. in c. cum autem nu. 8. de iure patron. Dec. cons. 127. in prine. & 129. col. 2. vers. licet alius, Lamber. de iur. patro. lib. 2. p. 3. q. 5. ar. 1. non autem possunt dicti patroni instituere plures secundum Card. clemen. plures §. si. q. 2. & notat Abb. in c. 2. de iur. patr. Lamber. d. q. 5. ar. 21. quia beneficia non possunt diuidi c. maioribus de præben. & iterum censuit eadem Rota in vna Beneficij de Arriola 18. Iunij 1593. cuius verba sunt hæc, videlicet; vna tantum parte informante Domini concluserunt, diuisionem integræ portionis de qua agitur, in vnam dimidiam portionem, & duo quarta de iure non subsistere, quoniam sectio beneficiorum est prohibita, c. maioribus c. dilecto vbi post alios Abb. de præb. vt dixerunt Domini in alia Calaguritana beneficij de ondategui, coram illustriss. Lancellotto 28. Martij 1583. nisi ex iusta causa fiat c. vacante c. cum causam eodem tit. glo. in d. c. maiorib. iuxta enim causa in proposito casu non apparet, non quidem respectu indigentiæ beneficiorum, quia in dicta ecclesia adsunt duo integri beneficiati, qui regulariter sufficiunt pro cura, & gubernio vnius ecclesiæ cap. vt quisq. vbi Abb. nu. 1. de vit. & honest. cleric. c. proposuit de filijs presbyt. Cassad. deci. 19. nu. 1. vers. sed pro affirmatiua de præben. non ex augumento diuini cultus, quia huiusmodi augumentũ non habetur in consideratione ex numero beneficiorum, nisi vbi ecclesia propter defectum beneficiorum suis debitis seruitijs defraudaretur, in hoc .n. consistit cultus diuinus, vt diuina officia celebrẽtur, c. ex parte de constit. c. fin. de rescrip. in sexto, P. de Vbal. tract. de canonica Episcopi c. 7. n. 6. nec dicatur quod imò ex augumento numeri beneficiatorum diuinus cultus augeatur, vt colligitur ex d. c. ex parte, quia respõdetur quod hæc causa non est sufficiens ad inducendam diuisionem beneficiorum, & præbendarum, Abb. & Imol. d. c. vacante, Lambert. de iur. patron. lib. 2. p. 1. q. 12. art. 7. & inter alia requiritur, quod fructus sufficiãt pro omnibus beneficiatis, sed non est probatum in casu proposito, quod fructus dictæ integræ portionis sufficiant pro tribus beneficiatis, iuxta diuisionem prædictam, & si aliter diceretur, sequeretur, quod semper ex ista causa augumenti diuini cultus esset locus diuisioni beneficiorum cõtra iura prædicta. Non obstat, quod ad lites dirimendas diuisio beneficiorum aliquando permittatur, quia alio modo dirimi potuisset dicta lis, vt per reseruationem pensionis, sub beneplacito Apostolico, & concordiæ semper fieri debent dummodo nõ sequatur sectio beneficij c. nisi essent de præb. vt bene deducitur in d. Calaguritana beneficij.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius foraneus non facit vnum Consistorium cum Episcopo, & propterea ab eius sententia appellatur ad Episcopum.*

2 *Vicarius generalis, facit idem tribunal cum Episcopo.*

3 *Vicarius generalis potest esse delegatus Apostolicus tamquam habens dignitatem.*

A sententia Vicarij foranei, an appelletur ad Episcopum.

DECISIO VIII.

FVit dubitatum, si á sententia Vicarij foranei, possit ad Episcopum appellari, & videbatur quod non, ex regula iuris, quod ad eundem appellare non possumus, l. 1. in fi. ff. de appellat. & c. cum speciali, vbi Abb. latissimè eodem tit. Sed hoc non obstante, fuit contrarium resolutum, quia Vicarius foraneus non facit vnum consisto-
1 rium, seu tribunal cum Episcopo, glo. in clem. & si principalis in verbo foraneo de rescrip. & propterea à tali sententia appellari potest ad Episcopum, vel eius Vicarium generalem, d. glo. in verb. foraneo recepta per Docto. ibi Fely. super prima limit. Marant. in Spec. Aduoc. 4. par. dist. 5. nu. 14. Couar. pract. quæst. c. 4. nu. 8. Sanchez de matrim. lib. 3. disput. 29. quæst. 1. num. 10. & 12. Rota decis. 297. num. 1. par. 2. diuersorum; Nec potest esse delegatus Apostolicus d. clemen. & si principalis, & ibi glos. & Doctores, Sbrotius lib. 2. q. 22. de offic. Vicar. vnde Rota in vna Abul. matrimonij de anno 1543. resoluit à Iudice Metropolitano Archiepiscopi Compostellani residente in ciuitate Salamãtina deputato ad cognoscendũ de causis appellationum Episcopatuum suffraganeorum, tamquam Vicario foraneo posse appellari ad Archiepiscopũ: nec obstare quod appelletur Generalis Vicarius, quia licet nominetur sic, tamen in veritate non est, vt per Mohedan. decis. 5. de appell. alias 133. Rota decis. 1131. par. 3. diuersorum.

Sed non idem dicendum est in Vicario genera-
2 li, quia facit vnum Cõsistorium seu Tribunal cũ Episcopo, & dicitur ille, qui in Tribunali Episcopatus cõstitutus est cũ generali commissione, non facta specificatione ad certum locum, seu partem diœcesis, & dicitur principalis, glo. verb. foraneo in clemen. & si principalis de rescript. & ibi Cardin. num. 3. & Imol. nu. 17. Abb. num. 3. & Bonifac. num. 2. & 21. Rebuff. in prax. tit. de vicarijs Episcoporum num. 6. Couarru. dict. cap. 4. pract. quæst. num. 8. Sbrotius lib. 1. q. 3. num. 26.

& q.23. & seq. & q. 29. de offic. Vicar. Sanchez d.disput.29.nu.11.& ideo ab eo non potest appellari ad Episcopum c. Romana de appellat.& c.2. de consuet.in sexto,& potest esse Delegatus Apo
3 stolicus,tamquam habens dignitatem, d.clem. & si principalis, & ibi glos. & Doctor. de rescript.

SVMMARIVM.

1 *Bulla Sixti Quinti contra clericos malè promotos, redacta est ad terminos iuris communis.*
2 *Qui ante constitutionem moderatoriam Clementis Papæ octaui inciderunt in pœnas Bullæ Sixti praedicti, non censentur absoluti per dictam moderationem.*

Bulla Sixti Quinti edita contra clericos malè promotos, in quo corrigitur per Bullam Clementis Octaui.

DECISIO IX.

Clericus quidam fuit in Curia Archiepisc. inquisitus de nonnullis falsitatibus, & inter cętera, quod se ad subdiaconatus ordinem cum falsis dimissorialibus ordinari fecisset;cumq; de omnibus esset conuictus,controuertebatur, quæ nam pęna esset contra eum infligenda,& fuit resolutum, quoad falsitates esse condemnandum ad triremes per septennium, quo verò ad pęnas canonicas,fuit dictum,de hoc extare plures Summorum Pontificum Constitutiones, & Bullas, & præcipuè Bullam Sixti Quinti, quæ incipit: Sanctum,& salutare,editam anno Dominicæ Incarnationis 1588. nonis Ianuarij, Pontificatus sui anno 4. ordinatus prima tonsura , aut maioribus,absque veris dimissorijs sui Ordinarij literis,ab executione,ministerio, & exercitio ordinū susceptorum,& ab omni spe, & facultate ascendendi ad alios superiores perpetuo suspensus est, & si in illis ministrare præsumpserit irregularis efficiatur,& omnibus,& quibuscunque per eum in titulum,commendam,aut alias obtentis dignitatibus, officijs, & beneficijs ecclesiasticis cum cura , & sine cura , secularibus , aut regularibus, priuatus est, atq; ad illa,& alia similia,vel dissimilia in posterum obtinenda in perpetuum inhabilis est:& insuper si clericus regularis fuerit,etiam voce actiua,& passiua ipso facto priuatus est,nec ab alio,quam à Summo Pontifice, ab irregularitate sic contracta etiam si crimen penitus occultum fuerit dispensari,aut à suspensione illa absolui valet.

Sed quia Constitutio hæc Sixti Quinti nimis
1 rigida multis visa fuit,& scrupulos varios,tam promouendis , quam eis , qui promoti fuerant generauit,eam Clemens Octauus,noua quadam Constitutione , quæ incipit: Romanum Pontificem,edita anno Domini 1595. pridie Kal.Martij ad terminos sacrorum Canonum, ac Constitutionis fel. record. Pij Papæ II. quæ incipit : Cum ex sacrorum ordinum,& ad dispositionem decretorum sacri Concil. Trid. restrinxit , & reduxit, nec quoàd censuras , & pęnas in eisdem literis moderatur,& tollitur.

Verum circa hanc Bullam moderatoriam Clementis VIII.notādum est, quod qui in pęnas præfatæ Bullæ Sixti Quinti, antequam hæc Clementis Octaui constitutio edita,& promulgata fuerat inciderunt, à pęnis illius Bullæ virtute cō-
2 stitutionis Clementis Octaui non liberantur , sed earum dispensationem, & absolutionem à Summo Pontifice petere,& obtinere teneantur , ac si Bulla hæc Clementis Octaui edita non fuisset, quamuis censuræ,& pęnæ in eisdem Sixti literis, contra sic delinquentes instrictæ sint moderatæ, & abolitæ in futurum ; Antea tamen incursas nō tollit,neque earum absolutionem , aut dispensationem moderat , vt ex ipsius Bullę verbis manifestum est:ita hæc omnia,apud Say r.in addi.ad Conf. Nau.27.de tempor.ordin.

SVMMARIVM.

1 *Resoluitur dubium propositum,negatiuè.*
2 *Locatio ad longum tempus æquiparatur alienationi, secus verò si sit ad modicum tempus.*
3 *Locatio ad modicum tempus non mutat dominium.*
4 *Nemo inuitus cogi debet ad locandum.*

Priuilegium ecclesiæ , vt possit cogere vicinum ad vendendam domum pro eius ampliatione , an extendatur ad locationem ?

DECISIO X.

Quidam Clerici,& Sacerdotes Neap. degētes in quadam ecclesia institerunt contra vicinum, qui prope ecclesiam domum obtinebat , vt ipsis dictam domum locaret, allegantes non habere sufficientem , & congruam habitationem pro ipsorum qualitate , cumq; renuisset hoc facere prædictus vicinus : fuit dubitatum , an de iure potuisset ille compelli , quemadmodum constringi potest ad vendendum pro ampliatione ecclesiæ ; & videbatur quod sic , quia locatio proxima est emptioni , & venditioni , l. 2. ff. locat. & Instit. eod. tit. §.1.Bald.cons.69. vol.1. vnde quemadmodum res ecclesiæ non possunt alienari,ita nec locari ad longum tēpus,clem.fin.de reb.eccl. non alienan. & facit tex. in extrauag. ambitiosè cod. tit. Menoch.de arbitr.lib.2.casu 5. Caual.decis.14.eædē solēnitates requiruntur in locatione, quæ in alienatione, Papon.lib.1.tit.13.arrest.4.& dicebatur, qđ in dubio iudicandū est in fauorem religionis, l.sunt personæ ff. de religios.& sumpt.funer.cum religionis fauore intelligatur in dubio id , qđ est maius,Bald.cons.16.vol.1.Alban.cons.68.& ideo calix si debeatur ecclesiæ , debet fieri de argento, secundum Bart.in l.Titia 9. Seia ff. de ann. legat, & propterea cum hoc sit in fauorem , & priuilegium ecclesiæ,iura cōcedentia, vt pro ampliatione ecclesiæ possint cogi vicini ad vēdendum, debent extendi etiam ad locationem,argum.tex.in l.cum

l. cum quidam ff. de liber. & posth. maxime cum apud sacros Canones, alienatio, & locatio pari pas su ambulent; vt sensit Rot. in vna Nouarien. bonorum 8. Martij 1593. coram Penia: & hoc adeo verum est secundum Farinac. in dec. 2 5. quod locatio bonorum ecclesiæ non valet, si non constat de ecclesiæ vtilitate, allegat Ias. in cons. 14. nu. 16. Dec. in cons. 142. nu. 6.

1 Nihilominus contrarium fuit resolutum, ex eo quod iura dederunt hoc priuilegium alienationi tantum, vt patet in l. si quis sepulcrum ff. de relig. & sumpt. funer. & ex latè traditis per Gramatic. in decis. 76. cum alijs, quos probaui in collect. 792.

2 Non obstant contraria præsertim illud de locatione, quod æquiparetur alienationi, nam procedit quando locatio est ad longum tempus, tunc enim æquiparatur alienationi, & tūc locando dicitur quis alienare, l. si quis ante ff. de acquirenda possess. & ex ea transfertur possessio, & vtile dominium, gl. in l. 3. §. ex contraria via, & d. l. si quis ante ff. eo. tit. Bal. cons. 325. nu. 4. Alexan. cons. 25. vol. 1. Tiraq. de retract. §. 1. glo. 14. num. 79. & seq.

3 Ex quibus limitatur tex. in l. non solet ff. loca. vbi dicitur, quod non solet locatio dominium mutare, quia intelligitur de locatione ad modicum tempus, & in hac locatione propriè habet locum ius congrui, Carroc. in tract. de locat. par. 5. nu. 2. Eug. cons. 2. nu. 8. Caualc. in repertorio decis. in verb. ius congrui limit. 7. Mastrill. decis. 4. Viui. decis. 505. vnde Bal. in c. 1. §. donare qualiter olim feud. alienar. poter. dixit, quod locatio non dicitur alienatio, nisi fiat ad longum tempus; sequitur Dec. cons. 14. vol. 1. Magon. decis. Florent. 41. n. 13. Quinimò prohibitus alienare, non censetur prohibitus locare ad modicū tempus, Abb. c. Ecclesiæ S. Mariæ n. 9. vt lite pend. in c. vestra n. 5. de locat. & in c. nulli nu. 13. de reb. ecclesi. non alien. quia locatio ad modicum tēpus, non dicitur alienatio, vt per Ias. in l. manumissiones ff. de iust. & iu. ergo dum iura concesserunt hoc priuilegium alienationi, non debet extendi ad locationem modici temporis, maximè cum pro domino domus extet iuris conclusio, neminem inuitum esse cogendum ad locandum, l. inuitus C. locat. & dicti

4 clerici prætendebant conducere ad modicum tempus scilicet vsquequo eorum Monasterium esset completum.

SVMMARIVM.

1 *Quaesitum resoluitur affirmatiuè.*

2 *Mulier non potest esse curatrix, quia nescit defendere iura.*

3 *Ad praesentandum in beneficio, admittuntur omnes habentes legitimam administrationem fructuum.*

4 *Creditor qui tenet pignus, non admittitur ad praesentandum, quia fructus rei pignoratae, non spectant ad creditorem.*

Curator hæreditatis iacentis, num possit præsentare ad beneficium iuris patronatus dictæ hæreditatis.

DECISIO XI.

IN causa cuiusdam hæreditatis iacentis vertente in Curia Archiep. controuertebatur, si curator hæreditatis iacentis, quæ inter cætera habebat ius patronatus, potuisset in casu vacationis præsentare ad dictum beneficium: vnus de Dominis dicebat, minimè fieri posse, siquidem ius præsentādi competit fundatoribus, glos. & communiter Doctores in rub. de iure patron. & in c. quoniam eod. tit. & propterea in c. piæ mentis 16. q. 1. habetur, ius patronatus acquiri fundatione, dotatione, & ædificatione; quare cum nullum istorum habeat dictus curator, idcirco præsentare nequit: vlterius dicebat, præsentationem esse in fructu c. cū olim de maior. & obed. c. consultationibus, vbi Abb. de iur. patron. Menoch. cons. 62. vol. 1. Moltin. de primog. Hispan. lib. 1. c. 25. num. 22. & seq. Ann. sing. 95. Affl. in c. imperialem §. illud nu. 16. de prohib. feud. alien. per Federic. & propterea ex supradictis videbatur dicendum, nullo modo potuisse curatorem præsentare ne lucrum consequeretur ex fructibus alienis.

1 Contrariū verò fuit resolutū, ea quidem ratione præsertim, quia si curator non præsentaret infra tempus statutum, vtique deuolueretur ius patronatus, & consequenter hæreditas amitteret ius præsentandi, & sic veniret curator contra suum officium, quod est tueri iura hæreditatis, Capy. deci. 87. Gayl. obserua. 130. lib. 2. Tepat. lib. 2. iur. sen-

2 tentiarum verb. curator, & quia mulier nescit iura defendere, propterea non potest dari curatrix hæreditatis iacentis, Dec. cons. 575. num. 4. de Frāch. dec. 348. supradictis accedebat, curatorem hæreditatis iacentis omnia necessaria ad dictam hæreditatem facere posse, Dec. cons. 401. & in cons. 519. Rom. sing. 131. Menoch. lib. 2. de arbit. iud. cas. 150. & Bart. in l fin. ff. de bon. auctorit. iud. possid. sicut etiam potest actiones exercere, & nō dubitabatur quin potuisset presentare in casu vacationis cum sit actus necessarijssimus, igitur admitti debebat ad prædictum ius; item dicebatur

3 ad præsentandum admitti omnes habentes legitimam administrationem fructuum, secundum Innoc. Hostie. Ioa. de Lignano, Panor. & reliquos cōmuniter in c. exanimata de iudi. & curatorem habere dictam administrationem clarè patet ex deductis per Ann. in cons. 108. Cacher. decis. 55. Caualc. decis. 3. vol. 2. & ex eadem ratione fuit decisum, quod sequester beneficij, siue quiuis alius pendente sequestro, habet ius præsentandi, Frāc. Marc. decis. 4. & conferunt latè deducta per Carroccium in tract. de depos. q. 27.

4 Non obstat, quod creditor, qui tenet pignus nō admittatur ad præsentandum, & consequenter admitti non debet quoque curator, ex eo quia creditor habet fortius ius in pignore, quā curator in hæreditate; Nam respondetur, quod ideo creditor non potest præsentare, quia fructus rei pignoratæ non possunt per eum percipi l. 1. & 2. C. de pignorat. actione; præsentatio autem est in fructu, vt supra diximus, facit tex. in c. cum Bertoldus de senten. & re iud. & est communis opinio secundum Rochum in tractatu iuris patronatus

vers.

vers. ipsa dos causam habet quæst. 27. quem refert, & sequitur Ann. alleg. 109.

SVMMARIVM.

1 *De iure canonico sufficit appellanti si dicat solum, appello ad iudicem competentem, nam intelligitur de superiore proximo.*

2 *Sufficit appellanti dicere (Appello)*

3 *Submitto me protectioni talis &c., vel committo me iurisdictioni superioris; est appellatio legitima.*

An de iure canonico sufficiat dicere, Appello ad iudicem competentem?

DECISIO XII.

IN quadam causa, fuit dictum sufficere de iure canonico si per grauatum fuerit dictum, appello solum, ad iudicem competētem, nam semper
1 appellatio valida est, & sustinetur de iure canonum; quam opinionem tenuerunt Bald. Salic. & Angel. in l. cum proponas C. de bon. authoritate iudic. possid. & tenuit Ioan. Andr. in cap. vt debitus ext. de appell. dicens, qđ si appellans simpliciter dicit, appello, debet interpetrari, vt intelligatur, appellationem fore interpositam ad superiorem proximum, & appellatio valebit, ac si dictū esset ad competentem: intelligitur enim de proximo, & immediato superiore, pro sua opinione allegat Specul. in tit. de appell. §. nunc tractemus quid si quis: sequitur etiam Ioa. de Imol. in l. j. §. si quis ff. de appell. dicēs eam opinionem ēt de iure canonico recipiēdam esse, quia semper ad proximū superiorem intelligeretur, quam opinionem veriorem esse docet Archid. in c. anteriorū 2. q. 6. dicēs, qđ si quis simpliciter dixerit, appello, intelligitur ad superiorem proximum, nō ad Papam, referens ita etiam tenuisse Barth. Brixiens. in suis quæstionib. in quæst. quæ incip. Item esto quod aliquis, idem Archid. in c. si delegatus in fin. de offic. deleg. in sexto, sequitur Ioan. Fabr. in l. præcipimus in fi. C. de appell. Bal. in l. apertissimi C. de iudic. dicit, quod sufficit dicere, appello, quia tūc gradatim intelligitur, & Mansuer. in pract. in tit. de appell. n. 16. Guid. Pap. in decis. Gratianop. 436. nu. 59. Ioa. Petr. de Ferrar. in pract. in forma libelli appellationis à sententia diffinitiua §. & ad quemcumq; iudicem col. 1. in fi. vbi vidēdum est ad materiam, ad quem me remitto, quinimò Hostiens. in summa tit. de appell. §. qualiter sit faciēda in fi. Lanfran. in c. quoniam contra in verb. interloquutiones, & appellationes nu. 48. de probat. ponentes omnia requisita in appellatione dicunt, qđ debet continere personam appellantis, sententiā à qua appellatur, & iudicem à quo fit appellatio. Ideoq; inter alia requisita appellationis non enumeratur, quod sit necesse exprimere iudicem ad quem appellatur, dicēs quod eo casu sufficiat
2 dicere, appello, pro quo etiam idem Bal. in d. l. cū proponas dicit, quod iste modus appellandi est valdè vtilis, ac necessarius, puta quādo quis propter incertitudinem nescit ad quem sit appellandum, & est modus iuri canonico conformis; cum eo etiam iure regulariter ad proximum superiorem sit appellādum, vt in c. dilecti extra de appell. licet hoc fallat in Papa, & eius Legato, vt per iura inducta per Abb. Panorm. in c. inter cætera eod. tit. modo cum sit via iuris ita communis & non specialis vulg. l. quamquam C. de testam. milit. l. precibus C. de impub. & al. subst. l. in testamento la 1. C. de testam. tut. ergo appellans simpliciter, vel ad iudicem competentem videtur intelligere de iudice immediato, & non de mediato ad quem est de iure appellandum, argum. l. 4. §. 1. ff. de fideicom. libert. Bar. in l. 1. in fi. ff. de bon. possess. cont. tab. vbi dicit, quod in consideratione non venit ius, procedēs de iure speciali, maximè cum constitutio in dubio intelligi debet continere ius commune, & non speciale, glo. in c. penult. de temp. ordin. Ioa. Laur. in tract. de primog. lib. 1. q. 3. num. 25. quinimò Angel. in l. 1. §. si quis ff. de appell. dicit, quod in casu isto, inter leges, & canones non sit differentia, & quoad hoc est consilium salubre, quod quis appellando non nominet superiorem, sed simpliciter dicat, appello, ex dictis per Bald. in d. l. cum proponas, Ioan. de Fantuc. & Dominic. de Sancto Gemin. in d. cap. anterior. 2. q. 6. & Ioa. Andr. in d. c. vt debitus, refert Vincent. antiquum canonistam dicere; cum appellatur ad iudicem competētem, quod stabitur declarationi appellantis, de quo sētit, vt in casu nostro, cū per dictum fuerit iam declaratus iudex ipse Metropolitanus; quibus congruūt dicta pet Ant. de Butr. in c. dudū col. 2. ext. de decim. vbi dicit qđ superioris appellatione, intelligitur de proximo, vt voluit Petr. de Anehar. in c. Romana col. 10. de appell. in sexto, & magis in specie, quando appellatur à subdito suffraganei ad Episcopum, vel Archiepiscopum, vt in casu isto, valet appellatio etiam si iudicem ad quem appellatur non declaret, Io. And. in c. in alternatiuis de reg. iur. in sexto, sequitur Præpos. in rubr. de appell. col. 15. & in c. dilecti filij de appell. quos refert & sequitur Steph. Aufre. ad Cappell. Thol. dec. 474. adeo quod nulli debet venire in dubitationem, quod cum R. D. Archidiaconus appellās appellaret à sententia Episcopi sui superioris suffraganei Archiepiscopi Contiani Metropolitani, vtique ad ipsum proximè superiorem appellasse intelligitur, nec omittendum est, quod dicens:
3 submitto me protectioni talis, habetur. ac si legitimè appellasset, vt voluit tex. vbi etiam Innocen. in c. ad audiētiam extr. de appell. Philip. Franc. in c. cordi in princ. col. j. eod. tit. in sexto, idem etiam si dixisset, committo me iurisdictioni superioris, voluit Bal. in auth. si quis litigantium in princ. C. de Episc. audien. quod latissimè prosequitur, & tractat Bar. Socci. in cons. 74. in præsenti conclus. colum. 3. vers. præterea volum. 1. idquè magis in casu nostro, in quo non per verba æquipollentia solum, sed per verba expressa appellationem significantia id fuit insinuatum: cum idem operaretur sola itineris ad superiorem arreptio, quæ habet de iure vim appellationis c. dilecti ext. de appell. Ioa. Paul. Lancell. instit. canon. lib. 3. tit. de appell.

SVMMARIVM.

1 *Quaesitum, negatiue resoluitur.*
2 *In dubio pronunciandum est pro libertate.*
3 *Tutela datur personae magis, quam bonis.*

Tutor an possit erigere ius patronatus de rebus pupillorum?

DECISIO XIII.

MVlier quaedam tutrix pupillorum, comparuit in Curia Archiepiscopali instans praestari sibi assensum, vt valeret nonnullas Capellanias dictorum pupillorum ad nutum amouibiles, reducere in beneficia Ecclesiastica, & super eis ius patronatus cōstituere: fuit inquam dubitatum, an fieri potuisset, & dicebatur clarum esse de iure, regulariter quemlibet posse constituere ius patronatus, glos. in c. fin. in fi. de iure patronatus, Bal. cons. 123. vol. 1. Bursat. cons. 60. volum. 1. nam edictum de constituendo ius patronatus videtur prohibitorium, & omnibus cēsetur permissum nisi reperiatur expressè prohibitum Bero. in rub. huius tit. Quilibet enim Christianus super re propria est capax iurispatronatus, glos. in cap. piae mentis 16. q. 7. cap. Fulgentius eadem causa, & quaest. vnde Panormi. Ioann. Andr. & Ant. de Butri. in c. quoniam huius tit. constituunt regulam: quod qui potest matrimonium contrahere, & in ecclesia orare: Potest etiam iuspatronatus creare, sequitur Viu. in dec. 134. vbi ex eadem ratione, refert fuisse decisum, posse Meretricem creare iuspatronatus, per gl. & ibi Archid. in cap. non est putanda 1. q. 1. Item dicebatur, tutorem haberi in rebus pupillorum loco domini l. tutor, qui tutelam ff. de tutelis & rat. distrah. & ideo, vt moderator, & arbiter rei suae, videbatur potuisse iuspatronatus erigere.

Contrarium tamen iudicauit Curia Archiepiscopalis: Censuit inquam dictam tutricem non
1 potuisse constituere capellaniam ad nutum, &
amouibilem, in iuspatronatus; Cuius dec. ratio
fuit, quia res pupilli libera, fit serua, quod de iure
prohibitū est. Iuspatronatus enim, non praesumitur in dubio. Masc. de prob. cōcl. 1123. Et cōstituē do iuspatronatus super capellanijs, nulli dubium est, quod constituit seruitutem super rebus pupillorum. Aufre. ad decisio. Capell. Tholos. 423. Artam. decisio. 29. & in decisio. 2. facere enim rem liberam, seruam, odiosissimum est in iure: & propterea in dubio iudicandum est fideicommissum expirasse, Ann. allegatio. 134. vti inducens seruitutem in re Dec. cons. 356. in fi. Socc. cons. 113. num. 8. vol. 1. Crau. cons. 18. vol. 1. Menoch. cons. 85. eod. vol. & in dubio semper es-
2 set pronunciandum pro libertate rei, habetur in
l. 2. & quod ibi latissimè notatur C. de seruitutibus, & dicebatur, hoc esse magis prohibitum tutoribus, quia licet ipsi ad vtilitatem pupillorum omnia facere possunt; donationes verò ab eis factae, eis non non nocent l. tutor ad vtilitatem ff. de administrat. tutor. l. cum plures §. pen. ff. eod. l.; & dubium non est, quod per constitutionem iurispatronatus super re libera, inducitur donatio, igitur censeri debet prohibita dictae tutrici. Tutor enim debet facere conditionem pupilli meliorem, non autem deteriorem l. contra ff. de pactis, & cēsetur facere deteriorem constituendo seruitutem super re libera: Tandem dicebatur tutelam magis dari personae, quam bonis. Rota diuers. Lucens. dec. 29
3 Gomes. Leo dec. 16. & propterea statutū fuit, hāc
mulierem non posse erigere hoc ius patronatus.

SVMMARIVM.

1 *Poenam à iure, uel statuto impositam, potest ex causa iudex minuere.*
2 *Iudex post sententiam non potest minuere poenam, etiam ex causa.*
3 *Iudex non potest cogi ad minuendam poenam etiam causa aliqua existiente, sed aliqui sentiunt contrarium.*

An Vicarius possit minuere poenam inflictam per edictum Episcopi?

DECISIO XIV.

COntrouertebatur in Curia Archiepiscopali Neapolis, si potuissemus nos Iudices insimul cum domino Vicario remittere pęnam inflictam per edictum Illustriss. Ordinarij aduersus Clericos arma portantes, & vnus ex Dominis dicebat id minimè licere, motus ex regula illa vulgata; inferiorem non posse tollere legem superioris, cap. cum inferior de maio. & obed. & latè tradunt DD. in l. nemo potest ff. de legat. 1.

Verum, hoc non obstante, contrarium fuit resolutum, qđ scilicet possit Iudex ex causa minuere
1 pęnam ordinariam impositam à Iure pro aliquo
delicto; & hoc siue agatur de pęna imposita per ius commune, in quo ferè omnes consensiunt; & ita esse communem opinionem testatur Dec. in cap. de causis num. 18. de off. delegat. quem refert Viuius in lib. commun. opin. in verbo Iudex; siuè agatur de poena imposita à statuto; quo casu, potest etiam Iudex pęnam minuere. Aret. in cap. qualiter, & quando, il secundo, nu. 24. de accusat. quem refert Couarr. lib. 2. var. resc. c. 9. num. 8. Dec. in d. cap. de causis nu. 19. quem refert Menchiaca controu. illust. p. 1. c. 14. nu. 4. Tiraq. de pęnis, in praefatione nu. 22.

Amplia, supradictam conclusionem. Primo, quod Iudex, nēdum pęnam à lege impositam, seu statutum, ex causa augere, vel minuere potest, sed etiam pęnam per consuetudinem impositam. Marsil. in singul. 182. incipit Iudex non debet, Boer. in dec. 289. & Vasq. controu. illust. p. 1. c. 14. num. 4. & hoc procedit etiam, quod lex certam pęnam statuisset, dictionibus appositis, praecisis omnimodo, & alijs similibus. Licet, qui iudicandi munus habet, sit eius conditionis quod super eo crimine dispensare non possit. Ioa. And. Hostien., & alij in cap. qualiter il secondo de accusat. & ibi Aret. num. 24. attestatur esse communem, quos refert, & sequitur Plaz. epit. delict. lib. 1. c. 33.

Amplia secundo, vt possit minuere pęnam ex causa

causa, non obstante quod iurasset seruare statuta, Guid.Pap.dec.206.Franc.March.in dec. 9. & 10.

Amplia tertio, etiam vbi lex, vel statutum punit tentatum, sicut delictum perfectum, quia tunc Iudex potest, si vult, mitigare pœnam, sed non tenetur, Affl.in dec.276.nu.8.

Amplia quarto, etiam si pro modica summa imponatur pœna mortis à statuto, quia tunc Iudex poterit moderare pœnam, secundum Mars. sing.182.nu.2. incipit Iudex non debet, quem refert, & sequitur Cassan.in consuet.Burgun. f.167. vers.quod in eo dicendum in fin.& Roman.cons. 429.

Amplia quinto, vt Iudex possit reseruare delinquenti, in sententia, infamiam: & Notario, de falso condemnato, famam, & exercitium, ex causa, puta quia erat modicum delictum, & modici prę iudicij Paul. de Castr.in cons.45.num.9. Zilett. in cons.33.inter cons. criminal. diuers. tom.1. quem sequitur Farinac. in pract.crim.q.17.nu.20.& 21.

2 Limita nunc, & primo, non procedere post sententiam; Nam Iudex non potest ex causa minuere pœnam post sententiam, etiam si in sententia pœnam non expressisset, sed tantum condemnasset, puta de adulterio, & tunc non est Iudicis, qui sententiā tulit moderare, sed pœna in lege expressa infligitur, licet ante moderare potuisset Innoc. in c.qualiter, & quando num.9.de accusat. Lanar. cons.5 quibus addo glos.in l.quid ergo §.pœna grauior ff.de his, qui notantur infamia.

Limita secundo, vt Iudex non possit absq; causa hoc facere, nam qui in causis criminalibus minorem pœnam imponit, quam de iure imponere debebat, est infamis, l.in seruorum, ff.ad legem Iuliam de vi publica: debet præterea puniri eadem pœna, qua erat puniendus reus, vt colligitur ex tex.in l.3.in fin.C.ne sanct.bap.reit. & refert Andr. de Isernia, quod Rex Carolus Primus, fecit quemdam Iudicem furca suspendi, ex eo q quēdam reum, qui erat condemnandus in amputationem capitis, condemnauit tantum in amputationem manus, quem refert Par. de Put. de sind. fol.358.post.num.3. Affl.super.2.par.const.Regni rubric.3.num.22. Cassan.super consuet. Burgun. fol.45.n.29.& Carrer.in pract.f.515.n.10.

3 Limita tertio, quamuis Iudex possit mitigare pœnam, non tamen tenetur Fely.in tracta.de conat.in fin.& Cagnol.l.si quis maior.nu.17. C.de trāsact. Sed Gramm.in dec.23.nu.12. dicit, quod communis opinio est, Iudicem, cessante dolo, teneri ex causa minuere pœnam, & Cœpoll.in l.si fugitiui, col.4.num.65.67.C.de seruis fugit. dicit verum esse quod Iudex, non necessitatur mitigare pœnam, nisi causa esset talis, per quam delictum minuatur, vt quia sit minor ætas, vel cesset dolus, quia tunc Iudex tenetur dispensare, vt ibi per eū: Tamen prima opinio, vt Iudex non possit cogi, est verior, & receptior, secundum Menoch. de arbitr.iudic.casu 329 nu.9. Ideo bonum est habere Iudicem amicum, vt ibi dicit Menoch.& hanc materiam, quando Iudex possit mutare pœnam, vel minuere, vel remictere, vide Menoch. de arb.iud. quaest.96.cum seq.& an teneatur in sententia exprimere causam, vide quoq; Ioann. Anto. de Nigris super cap.Regni in cap.251. incipit, Ne quis de sua malitia, vbi etiam satis plenè habetur de hac materia, & quid facere possint Iudices in hoc Regno. Vide etiam de Franch.dec.230.

SVMMARIVM.

1 *Iudex non potest declarare suam sententiam, sed cōtrarium est uerius num.4.*

2 *Declaratio nihil de nouo inducit, & non immutat sensum declarati, & ad illud retrotrahitur.*

3 *Statuto termino ad aliquid faciendum, licitum est illud declarare elapso termino.*

Clerici Cursores Curiæ Archiepiscopalis, possint nè eorum intimationes, seu citationes declarare?

DECISIO XV.

CVrsor Curiæ Archiepiscopalis citauit Clericū & cum dubitaretur de suppositione personæ pars contra quam agebatur de dicto iudicio suppositionis institit in eadē Curia admicti Cursorem ad declarandum eius intimationem. Quare cum idē Cursor esset prōptus id facere, fuit dubitatum an de iure liceret. Vnus del Dominis dicebat minime posse fieri cum constabat de totali mutatione dictę relationis quo casu non admictitur declaratio, quæ habet locum quando verba sunt dubia, secus si essent clara, Baldus in l.voluntatis num.9 C.de fideicommiss.Ias.in l.3.nu.4. ff. de aquir.possess.Alex.in l.fi.nu.5. & seq. ff. solut. matrim.Castrens.cons.338.vol.2. Socc.cons.214. maximè quia per dictum Cursorem addebatur quædam qualitas, quæ alterabat subiectum, quo casu neq; admictitur declaratio.Bald.in l.heredes §. & si notam ff.de testamentis, Gabr.de reg.iuris concl.7.num.25.& 63.Gratia.dec.175.num.12.& in discept.147.volum.1. Nam dicebatur supradictam declarationem non esse admictendam, quia non fuit petita fieri in continenti, sed post multos dies, imo post mensem, quo casu non admictitur declaratio, Fel.in cap.qualiter, & quando de accusat.facit tex.in cap.præterea de test. cogen. & latè Decius in l.si librarius, ff.de regul.iur.post Bartol.
1 in l.Imperator ff.de statu hominum, & in l.si librarius ff.de verb.signif.quia si Iudicibus non permictitur declarare eorum sententiam, quanto magis non licebit istis birroarijs, Bart.in l.2.nu. 4. C. de sentent. ex breui recitand. Castrens. in l. ab exequutore num.6.C.de appell. Tandem dicebatur, qđ cū declaratio non fiat, nisi per eum qui potest reuocare, vel condere actum, Surd.cons. 288.vol. 2.Artam.cons.23.nu.7.Alban.cons.16.nu.4.ergo cum actus non possit reuocari per dictum Cursorem, igitur neq. declarari.

2 Verum. Contrarium fuit resolutum in eadem curia ex regula iuris; Declarationē nihil de nouo induci, & non immutari sensū declarati, & ad illud retrotrahi l.hæredes palam §. si quis post factum, vbi glos. in verbo significat ff. de te sta.l. si donatio in fi.ff. de donat.inter vir.& vxor. Decia. cons.8.num.211. & potest fieri quocumque tem-

po-

pore, ita vt si statutus fuerit terminus ad aliquid
3 faciendum licet illud declarare elapso termino,
quamuis tunc non posset fieri, cum exclusus à iu-
re aliquid faciendi, non excludatur à iure decla-
randi, Surdus, qui multas similes comprobat de-
cisio.29. per totam; vbi ét ait, qd declaratio adeo
inhæret dispositioni, vt censeatur emanasse cum
illa eodem tempore, ita vt insit ipsimet dispositio
ni, Aretin. in l. gallus, § & si petente col.1. ff. de li-
ber. & posthum. Riminal. Iun. cons.247. num.31.
lib.3. & cons.495. num.7. lib.5. Tiraq. in l. si vnquā
in verbo libertis, num.13. cum sequ. C. de reuoc.
donat. & ex hac ratione permittitur Arbitris de-
clarare laudum, cum nihil de nouo faciant Bald.
in l. ne Arbitris col. vlt. in fin. num.11. vers. finali-
ter ex dictis glos. C. de Arbitr. Felyn. in cap. qua-
liter, & quando num.28. in fin. colum.15. in prin-
cipio vers.3. nam quod Arbiter de accus.

Non obstant contraria, & primo de totali mu-
tatione. quia, cum tunc temporis non esset facta
declaratio, non poterat cognosci, an contine-
ret mutationem l. quemadmodum ff. de iu-
dic. Non obstat secundo, quod non petebatur de
clarari in continenti, quia respondetur in conti-
nenti fieri etiam intra triduum Ioann. de Amic.
cons.48. num.3. Brun. cons.167. Simon. de Præt.
cons.151. & latè Viu. dec.107. Non obstat tertio,
4 quod Iudicibus non liceat declarare sententias;
quia contrarium est verius: Imò licitum est reuo
care per tex. in l. quod iussit ff. de re iudic. Non
obstat quarto, q̄ dictis personis, non sit credendū,
vti personis vilibus, quia respondetur procedere
in Cursoribus iurisdictionis laicalis; non Eccle-
siasticæ, secundum Beroum, q.9.

SVMMARIVM.

1 *Regula de triennali dat titulum possidenti, & tuetur execrabilem.*
2 *Per regulam de triennali, licet excludatur tertius, non tamen excluditur ordinarius.*
3 *In generali constitutione, maximè poenali non venit Episcopus.*
4 *Vnusquisque tenetur probare Canonicam institutionem in beneficialibus.*
5 *Subditus non potest praescribere obedientiam contra superiorem.*

An subditus possit se tueri regula de triennali aduersus eius Episcopum.

DECISIO XVI.

PRetendebat Episcopus Strongulen. quemdam
Clericū suæ Diœcesis fuisse in beneficio pin-
gui intrusum: Cumq; in visitatione contra
eumdem procederet, dictus Clericus replicabat,
se non posse molestari, ex eo quod dictum bene-
ficium quietè, & pacificè possedisset per trienniū,
& sic instabat manuteneri in possessione ex vi re
gulæ de triennali, quæ dat titulum possidenti.
Nau. cons.16. de priuileg. & tuetur etiam malefi-
dei possessorem. Crescen dec. vnica de præscri-
ptio. & defendit execrabilem circa dispensationē
allegatam, Nau. cons.14. de offic. Ordina. num.4.
& 9. & secundum Gomez. in comm. eiusdem re-
gulæ, q.10. quem refert, & sequitur Castellanus
in compend. operum Naua. verbo regula; defen-
dit etiam habentes duas Parochias, & plura be-
neficia simplicia cum curato Naua. cons.37. de
præben. Item dicebatur in fauorem eiusdem
Clerici, supradictam regulam tueri etiam posses
sorem cum titulo colorato. Ias. in l. si certis annis
num.17. C. de pact. & in cons.17. volu. 1. Alciat.
cons.61. & in cons.22. num. 5. & seq. Menoch. lib.
1. de præsumpt. præsumpt.22. num.7. Iuxta quo-
rum opinionem, refert decisum Gar. decis.8. &
tandem dicebatur, quod dat etiam tempus domi
nium beneficij possessori, quoad locum, & homi-
nes Nau. cons.3. de renunciat. Gomez in d. regul.
q.2. Menoch. cons.341. vol.4.

His tamen, non obstantibus, contrarium fuit
resolutum ex infrascriptis. Primo ex doctr. Di-
daci Perez lib.8. ordinamenti tit.16. l.3. pag.327.
quem refert, & sequitur Cenedo in collect. iuris
2 Canonici par.3. collect.18. num.3. vbi voluit, qd
licet per regulam de triennali possessore exclu-
datur tertius in beneficio, non tamen excluditur
Ordinarius, vt ante eum voluit Couarr. in regul.
beneficium num.10. vers. octaua conclusio. Salze
dus ad Diaz reg.236. vers.3. Rebuff. de pacificis
possessoribus num.20. vers. & sic per illum text.
Secundo, quia Episcopus est caput Clerj, sicut
Potestas dicitur caput Ciuitatis Curt. in l. nulli ff.
quod cuiq; vniuersit. nomi. dicitur Præses Ciui-
tatis Bald. in l. fin. pag.1. C. de dilat. & dicitur esse
de maioribus magistratibus Salyc. d. loco. Et pro
pterea non comprahenditur in generali consti-
tutione, Corneus cons.263. volumin.3. quia
debet fieri expressa mentio, propter excellentiam
ordinis, & officij cap. quia periculosum de senten.
3 excomm. in 6. & licet Episcopus veniat appella-
tione Sacerdotis, secus tñ est in materia poenali
Abb. in c. non potest de re iud. & in rubr. de vit.
& honest. cleric. & cap. si Sacerdos de offic. or-
dina. Et licet appellatione Clericorum veniant
Episcopi, nō tamen in materia odiosa, & stricta,
quia est qualitas in eis supra alios, quæ non repe
ritur in Clericis simplicibus. Abb. in d. rub. de vit.
& honest. cleric. n.8.

4 Tertio quia Canonicam institutionem in be-
neficialibus, vnusquisq; probare tenetur, glos. in
c. ex institutione in glo. fi. de Proc. Gram. cons.9.
in crim. Borrel. ad Bellug. in Spec. Princ. rubr.21.
num.6a. In spiritualibus quis tenetur ostendere
titulum, alias diceretur intrusus, vt concludit Ca
pic. in dec.6. Cum sine titulo, spiritualia teneri
non possint vllo modo Innoc. in cap. ad no-
stram de iure iur.

Quarto, si tale beneficium cadit in regaliam,
hoc est quia Rex, non obstante possessione potest
inquietare possidentem regalia, vt exhibeat titu-
lum, vt optime tradit Carol. de Grass. regalium
Franciæ lib.2. iure primo vers.3. speciali Capyc.
vbi supra nu. 4. igitur multo magis hoc facere
potest Episcopus, qui est super omnes Principes,
cap. omnis anima de censibus cap. omnes Prin-
cipes de maiorit. & obed.

5 Quin-

5 Quinto, quia non licet subditis contra eius superiorem præscribere obedientiam cap. cum nõ liceat de præscript. Non obstant contraria, quia illa procedunt quoad tertium, non autem quoad Superiorem ordinariũ, & ita patet responsio ad regulam quod quis nõ cogitur ostẽdere titulum suæ possessionis l. cogi C. de petit. hæred.

SVMMARIVM.

1 *Patrimonium ad cuius titulum quis ordinatur, succedit in locum benefitij.*

2 *Permutans beneficium ad cuius titulum quis est ordinatus; tutus erit in foro conscientiæ, si illud quod de nouo habuit est aequiualens.*

Clericus, an possit permutare bona ad cuius titulum sit ordinatus?

DECISIO XVII.

CVm quidam Clericus permutasset bona ad quorũ titulũ erat ordinatus, fuit dubitatũ an potuisset facere hoc de iure: Dicebatur prædictam permutationem nullo modo subsistere, quia eramus in eo, qui fuit ordinatus ad titulum Patrimonij, cui non permittitur alienare, seu renunciare illa bona, sine licentia Episcopi, iuxta dispositã in Conc. Trid. sess. 23. cap. 3. & permutationem inter alienationis species connumerari non dubitatur, vt patet in l. permutationem C. de rerum permutatione, & in l. 2. ff. de exercit. acti. facit tex. & qd ibi communiter notatur in c. nulli de rebus Eccl. non alienan. & tex. in l. finali C. de reb. alienis non alienan. Addebatur etiam prædictum Patrimonium esse subrogatum in 1 locum beneficij, & consequenter illius naturam dicitur assumpsisse, iuxta naturam subrogati, vt latè per Scribentes in §. fuerat Inst. de act. & ideo non potest distrahi, nè in opprobrium Clericatus cogatur aliquis mendicare; Card. in cap. tuis nu. 25. de præben. Nau. conf. 14. in fin. de tempo. ordina. Paris de resignat. q. 2. lib. 6. Caualli. q. 527. n. 2. & Gratian. lib. 1. disceptationum Forensium casu 159. Tandem dicebatur de iure promptam esse regulã, quæ vult, ꝙ quando quid prohibetur censetur prohibitum omne id, per quod perueniatur ad illud l. oratio, ff. de sponsalibus l. 2. ff. de iurisdictione omn. Iudic. & facit regula, cum quid de reg. iur. in 6. vnde cum est prohibita alienatio dictorum bonorum, censeri debet pariter prohibita permutatio, per quam peruenitur ad alienationem. Sed pro resolutione breuiter dictum fuit licitam esse dictam permutationem, dummodo fiat in æquiualens, vnde quando quis est promotus ad titulum beneficij licita est permutatio cum beneficio æquali, vt declarauit Sac. Congr. Concil. die iouis 18. Iunij. 1602. vt refert Gratian. loco iam citato, per quam etiam dictum 2 fuit, quòd permutans beneficium ad cuius titulũ qs est ordinatus, est tutus in foro cõscientiæ, si illud quod habuerit ex causa permutationis, est æquiualens: & facit etiam, quia dispositio loquens in resignatione includit in se resignationem ex causa permutationis ex eo, quod permutatio est vera resignatio, Gomez de publicandis resigna. q. 3. colum. 2. in princip. Gonzalez ad reg. 8. de alternatiuis glos. 14. num. 40. vsq; ad num. 50. Faber in dec. 79. C. de Sacrosanct. Eccl. & Gratian. loco suprac. nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Testes dicentes uidisse mortuum clausum in capsa, plenè probant mortem.*

2 *Quando mors sequuta est in loco longinquo, sufficiunt leues probationes, maximè si adsit fama.*

3 *Testes deponentes, quem fuisse sepulturæ traditum, probant mortem, etiam si sint consanguinei.*

Quod nam genus probationis mortis admittere debet Vicarius ad hoc, vt concedatur licentia contrahendi secundum matrimonium?

DECISIO XVIII.

FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali, an censeatur probata mors ex depositione testiũ asserentium vidisse mortuum clausum in capsa qui dicebatur esse talis de tali. Prima facie videbatur negandum, nam vbi agitur de maximo, & irreparabili præiuditio; mortis probatio, debet esse plena, & concludens, ita Menoch. in repetit. l. fi. n. 17. C. de edicto Diui Adriani tollen. in suo tract. possess. Boer. in dec. 288. in prin. post Alex. in cõs. 117. nu. 8. & seq. vol. 4. Corn. in cons. 10. n. 7. vol. 1. & cũ in casu, de quo loquimur, agatur de grauissimo præiuditio; imo, & irreparabili, propterea videbatur dicendum non sufficere supradictum probandi genus, iuxta tradita per Cap. Tholos. in dec. 312. & eo magis debet fieri plena probatio, quidẽ hæc mulier ad effectum contrahendi matrimonium, fundabat se in morte viri; vnde succedit regula, quod is, qui se fundat in morte alicuius debet ipsam plenissimè probare, tamquam fundamentum intentionis, vt voluerunt Corn. in d. cons. 10. n. 5. volum. 1. Gozad. cons. 68. num. 5. & seq. Magon. dec. lucens. 44. n. 2. & maximè existente iuris præsumptione, per quam cautum est, quem præsumi viuere, vsq; ad centum annos l. fin. & quod ibi communiter notatur C. de Sacrosanct. Eccl. Dec. in cons. 204. nu. 4. & in cons. 575. num. 10. cum alijs quos probat Anna sing. 687. quod ampliant procedere, siue is, qui vitam allegat, sit actor, siuè reus excipiendo hoc dicat Couarr. lib. 2. variar. resolut. cap. 7. post num. 2. Gabr. conclus. 6. de præsumption. num. 8.

1 Supradictis non obstantibus, contrarium fuit resolutum, nam fuit admissum per Dominum Vicarium supradictum genus probationis mortis, quæ Decis. seu Praxis fundamentum habet in sequentibus.

2 Primo, quia eramus in probatione mortis sequutæ in loco longinquo, quo casu sufficiunt præsumptiuæ probationes, vt voluerunt Corneus

Cap.

Cap.Thol.& Boer.locis supracit. Alex.conf.4.n. 15.volum.2.Herculan.de negatiua num.290.vbi etiam in proposito quis dicatur locus lōginquus Menoch.dict.l.final.num.672. C.de edicto Diui Adriani tollendo,cum alijs quos allegat Couarr. locn citat.

Secundo,quia in præsenti casu vltra depositionē illius testis, qui dicebat se vidisse mortuum clausum in capsa,concurrebat quoq; fama, quo casu,censetur plenissimè mors probata Cephal. conf.65.num.43.& seqq.volum.2.Menoch.dict. l.final.num.672. C. de edicto Diui Adriani tollendo, vbi facit regulam affirmatiuam cum tribus limitationibus Duen.reg.299.in 9.limit.Mascard.de probat.lib.2. conclus.1070.per totam, vbi latè de hac materia,de qua ēt per Farin. in sua practic.crim.lib.1.tit. de inditijs, & tortura quæst.147.num.97.& sequen. Tertio,quia inter multos modos probandi mortem alterius,traditos per Doctores,est ille,qui probatur per testes, deponentes,mortuum fuisse sepulturę traditum: Menoch.dict.l.fin. num. 175. vbi ampliat etiam

3 si dicti testes essent consanguinei mortui. Monticell.in repertor.testium fol.401.num.3. & sequ. vbi etiam ampliat, si testes viderint mortuum clausum in capsa, qui dicebatur esse talis, & alia ad materiam de qua per eumdem Monticellum, pag.401.colum.1.vers.1.& vers. penult. & sequ. vbi testatur, quantum probet depositio vnius testis in hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta à patre, ad finem, ut filius possit promoueri ad ordines,non potest reuocari uitio ingratitudinis.*

2 *Donatio ob causam non potest reuocari uitio ingratitudinis.*

3 *Qui promouetur ad ordines sacros censetur contrahere coniugium spirituale.*

Donatio facta filio, ob clericatum, an possit reuocari propter ingratitudinem?

DECISIO XIX.

SVpponebatur in facto patrem donasse tertiam partem suorum bonorum filio,ob causam, & contemplationē clericatus,& expressis verbis in scriptura constituit dicta bona in patrimoniū, & titulum eiusdem filij clerici,quare cum dictus clericus,quodam die impias manus in eius patrē iniecisset, ac eumdem verbis contumeliosis affecisset; & pater intenderet reuocare dictam donationem ob supradictas causas; fuit dubitatum an id fieri potuisset; nam de iure clarissimum esse dicebatur, posse reuocari donationem propter ingratitudinem l.j.l.4. matcr,& l.fi.C.de reuoc.don.facit.tex.in c.pp ingratitudinē eo.tit. Imo sm Clarū in §.donatio q.21.in fi.n.7.non valet,pactum appositum in donatione,quod non possit propter ingratitudinem reuocari, & Gómez de contract.cap.4.num.14. voluit,donationem posse quandocumq; reuocari per donantem, superueniente ingratitudine per donatarium; & secundum eundem in tit.de vlti.volunt. cap.12.sub num.83. donator non potest promittere ēt cum iuramento non reuocare donationē propter ingratitudinem futuram.

Contrarium fuit resolutum, stantibus sic præenarratis; donationem scilicet factam filio ob cau

1 sam clericatus,ad cuius titulum postea fuit promotus non posse per patrem amplius reuocari, & hoc ex pluribus. Primo, quia ex tali donatione obligatur pater Episcopo, quia eum nō ordinasset, nisi sub spe irreuocabilis donationis facta fuisset donatio, quia filius debet habere illa bona, vt se possit commodè sustentare, ne in opprobriū clericatus mendicare cogatur: vnde respicit non solum onerosam causam matrimonij spiritualis,sed etiam interesse tertij, qui non debet decipi per istam reuocationem, ita vt succedat in locum alimentorum,aut saltem æquitatis impulsu facta censetur, Couarr. in c. Raynaldus §.2.num.7.vers.ipse tamen opinor hanc donationem, de testam. & ita in specie quod non possit reuocari concludit Diaz. in prax.criminal. cap.18.num.15.post Azeuedum,ad leg.13. Tauri,colum.2.num.81.Auendan.respons.17.Quando præsertim post donationem factam filio,vt ordinaretur ad titulum patrimonij, interuenit traditio vera,vel ficta,tradendo scripturam, vel ipsā rem donatam,& eius possessionem, alias cessantibus prædictis esset locus reuocationi, licet enim sit in culpa fraudando Episcopum propter simulationem rei donatæ, tamen satis est quod teneatur,actione,& dolo ob dictam reuocationem,ita vt Episcopus possit petere contra patrem,qui ipsum fraudauit,omnia damna,& interesse; cum spectet ad ordinantem inquirere, an titulus sit verus,vel fictus; Ideo interim tenebitur præstare alimenta ordinato, vsq; dum habeat congruū beneficium, ex quo comodè possit sustentari, pro ut in puncto ita declarat,Spin.de testam.glos. princ.18.nu.74.

2 Secundo, quia prædicta donatio dicitur ob causam,quæ non reuocatur propter ingratitudinem,glos.in l.fin.in verb. interueniatur, quam communiter sequuntur DD. & secundum Ripā eadem l.num.43.C.de reuoc.donat. Curt.consil. 85.& 156. & communem quoq; nuncupat Clar. loc.sup.post Panor.& reliquos in rubr. de donat.

Tertio, quia hæc donatio dicitur facta Ecclesiæ, quæ non potest reuocari propter ingratitudinem Prælati, Rip.conf.28. num.28. & in l. fina.q.52.C.de reuoc.donat.

Quarto, quia donatio connumeratur inter species alienationis l. alienationis verbum ff. de verbor.signif.l. voluntas C.de fideicommissis, & facit etiam text. & quod ibi notatur in l. fin.C. de rebus alien. non alienan. vnde quemadmodum patrimonium, ad cuius titulum est aliquis ordinatus alienari non potest ex disposit. Conc. Trid.ita donatio bonorum,super quibus fuit cōstitutum reuocari nequit propter ingratitudinem.

3 Quinto, quia qui promouetur ad ordines sacros censetur contrahere coniugium spirituale,argumento tex.in cap. vnico de voto in 6.

& argumento à dicto matrimonio spirituali, ad carnale, quod de iure est validissimum; cap. inter corporalia de transl. Episc. vnde cum donatio facta causa matrimonij carnalis non reuocatur propter ingratitudinem secundum Guidonem Papam dec. 145. Faber in dec. 1. & 2. C. de reuoc. donat. Artam. in dec. 3. eodem tit. Clar. §. donatio quaest. 21. num. 4. ita non potest reuocari donatio facta contemplatione coniugij spiritualis, quod est clericatus.

Non obstant contraria, quia procedunt in alijs casibus praeter nostrum, in quo expraesse prohibetur alienatio ex vi Conc. Trid.

SVMMARIVM.

1 *Ad contrahendum sponsalia, requiritur septenniū completum.*

2 *In sponsalibus per verba de futuro, sufficit usus rationis, & libertas, quae praesumuntur post septēnium.*

3 *In contrahendo matrimonio per uerba de praesenti, tunc malitia dicitur supplere aetatem, quando adest potentia generandi cum discretione.*

Malitia quando dicatur supplere aetatem in causa matrimoniali.

DECISIO XX.

FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali, quādo dicatur malitia supplere aetatem ad effectū vt aliquis censeatur capax ad contrahendum matrimonium, & sponsalia; & dicebatur de iure esse verissimum, quod septennium completum desideratur ad contrahendum sponsalia, c. ex literis, c. accessit, & tex. in c. ad dissoluendum de desponsalibus impuberum, quibus adde D. Thom. in 4. sententiarum, q. 2. art. 2. distin. 27. qui ait requiri
1 septennium completum, in quo praesumitur, vsus rationis, & libertas.

Quo supposito dubitabatur, quando malitia dicitur supplere aetatem; quidam praetendebat, tunc dici, quando potentia generatiua reperitur,
2 ante pubertatem. Sed tamen fuit resolutum contrarium, pro cuius resolutionis dilucidatione est aduertendum, quod aliud est loqui de malitia supplente aetatem pro sponsalibus de futuro contrahendis, & aliud pro contrahendo matrimonio per verba de praesenti: si loquamur in sponsalibus, tunc sufficit vsus rationis, & libertas quae praesumuntur post septennium, nisi secundum probabilem aliquorum opinionem impuberes sint doli capaces ante dictum septenniū; Sanchez to. 1. de matr. disput. 16. & tunc meo iudicio malitia dicitur supplere aetatem, in casu praedicto quando ante septennium impuberes sunt doli capaces. vt optimè probatur in c. fin. de desponsal. impube. & ibi latè per Panormitan. & Felyn. ille nu. 7. hic num. 18. & glos. ibi in verbo prudentia, exponendo distinctionem malitiae declarat eamdē prudentiam. probatur quoq; in cap. continebatur eod. tit. & facit, quod notanter dicit Bald. in cons. 329. volum. 2. quem refert, & sequitur Alex. in cons. 16. vol. 1. vbi semper malitia supplet aetatem, quando in persona contrahentis matrimonium extat animi perspicacitas, & ingenij virtus sequitur Henriquez lib. 11. de matri. cap. 13. Ledesma eiusdē nominis tract. q. 33. ar. 2. dub. 2. Qd optimè probatur etiam ratione tex. in l. in sponsalibus ff. de sponsalibus dicentis, satis esse sponsos intelligere, quod agunt, vndè si puer adeo eminentis ingenij, & iudicij sit, vt intelligat id, qd agit, iudicatur habilis ad contrahendum sponsalia, ita Henriquez loco cit. Viuald. de sponsal. nu. 14. post Ioannem Andream in cap. vnico de desponsat. impuberum in 6. Bald. cons. 44. vol. 4. & in authētica sacramenta puberum C. si aduersus vēditionem, & ex supradicta decisione, Sacri Canones praefixerunt septennium ad contrahendum dicta sponsalia, quia in ea aetate praesumitur in puero vsus rationis, & prudentia Ioan. Andr. in d. c. vnico de desponsat. impube. Lopez. 2. par. de matrimonio c. 37. col. 2. & sic patet iura in despōsalibus non considerare potentiam generatiuam sed prudentiam; vnde si ante septennium vsus rationis, & prudētia aduenerint, valida erunt spōsalia; & Ant. Gabr. lib. 2. com. opin. concl. 5. de minor. quem refert, & sequitur Ledesma de matri. q. 43. art. 2. dub. 2. dicit valere sponsalia in quatriēnio, contracta, si adsint rationis vsus, & prudētia: facit ad hoc id quod voluit Sanchez loc. eit. lib. 1.
3 disp. 16. in princ. Si vero loquamur in matrimonio contrahendo per verba de praesenti; tunc malitia supplēs aetatem intelligitur potentia generādi cum prudentia, & discretione c. de illis de desp. impub. il 2. vbi Abbas; Hinc colligitur ratio, cur ius Canonicum aetatem eamdem in viris, & foeminis praescripserit quo ad sponsalia; cum diuersam ad matrimonium aetatem praescripserit, & ratio est, quia, ad sponsalia sufficit rationis vsus, ad matrimonium verò, desiderantur potentia generādi; quae tardius in viris reperitur, tradit D. Thom. p. 3. q. 32. art. 2. ad 3. sufficit tamen si vltima septennij dies non sit completa, sed incepta, & hoc fauore matrimonij, sicut fauore testamenti, idem statutum est. l. qua aetate ff. de testamentis. Non enim est minus fauorabile matrimonium, quam testamentum. Couarr. in 4. decretal. 1. par. cap. 2. num. 2. Mandos. de aetate minori cap. 14. num. 1 t. Henriquez. lib. 11. de matri. cap. 13. num. 2. Ludou. Lopez. 2. part. Instruc. de matr. c. 37. f. 1039. col. 2. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Quando post concilium Ordinarius approbauit ius patronatus, non tenetur amplius patronus docere de titulo.*

2 *Praesentationes dicuntur continuatae quando extant, una uel duae praecedentes, licet una deficiat in medio, nam tunc media praesumitur.*

3 *Quando cum persona suspecta, concurrit non suspecta, cessat ratio suspicionis.*

An duobus patronis quorū alter est Baro, alter priuatus, concurrentibus ad praesentandum in beneficio iuris patronatus praesumatur vsurpatio?

DE-

DECISIO XXI.

NOn videtur dubitandum, quin debeat institui in parochiali S.N. capellanus præsentatus à Dom.Io. Bapt.& Franciſco de Minutulis,nã in proceſſu adſunt præſentationes multiplicatæ intra antiquiſſimi temporis curſum, ab anno 1462. vſq; ad annum 1589. quo tempore per Curiam Archiepiſcopalem. fuit lata ſententia ad fauorem D.Io.Salui, præſentati à Prædeceſſoribus dictorum Dominorum de Minutulis & quando poſt Conciliũ præuia cauſæ cognitio- 1 ne,Ordinarius approbauit, nõ tenetur patronus amplius docere de titulo, ſed tunc ſufficit quaſi poſſeſſio,prout decidit Sac.Congreg. teſte Gonzal. ſuper Reg. Cancellar. 8. gloſ. 18. num. 26. qui refert, & ponderat dict. decif. Tum quia teſtes deponunt de immemorabili iuxta doctrinam gloſ.c. 1.de præſcript.lib.6.& de iure, quando ſumus in antiquis,fama probat iuspatronatus,concurrente longiſſima poſſeſſione, Caſſador.dec.2.de prob.Rota diuerſ. 1.p.dec.791.Seraph.dec.1103.

2 Non obſtat quod præſẽtationes, nõ videantur continuatæ,nam re vera, præſentationes dicuntur continuatæ,quando extant vna,vel duæ præcedentes, licet vna deficiat in medio, Menoch. lib.3.de præſumpt.præſumpt.90.n.15. nam tunc media præſumitur,probatis extremis,Rot.diuer. 1.p.dec.545.in fine.

Nec obſtat, quod d. D. Franciſcus compatronus ſit Baro, & ſic ſimus in perſonis in quib⁹ præſumitur vſurpatio, & requiruntur præſentationes continuatæ per quinquaginta annos,quæ probari debeant ex authenticis ſcripturis: Nam dato,& non conceſſo,quod nõ adſint ſcripturæ, ſuper dictis præſentationibus,iuxta formam a dicto Concilio Tridentino præſcriptam, tamen, quia cum d. Barone concurrit d.D.Ioann.Bapt. qui non eſt Baro,non debet ei præiudicari,cum in eo ceſſet ſuſpicio vſurpationis. Quando enim cum perſona,in qua præſumitur vſurpatio, concurrit alia perſona,in qua ceſſat ſuſpicio,non habet locum forma ſtatuta in præſenti Concilio,quia ratione perſonæ non ſuſpectæ, ceſſat ſuſpicio,& habetur ratio,ac ſi eſſet ius patronatus priuati. Menoch.notabiliter de præſumptio.lib.3.d.præſ. 90. nu. 16. de qua doctrina Menochi. me admonuit R.D. Alexander Ruffus Canonic. Neapol. eamque vti ſingularem hic recenſere volui.

SVMMARIVM.

1 *Parochus non docens doctrinam chriſtianam eſt ſuſpendendus ab officio.*
2 *Delinquens in officio, eſt ſuſpendendus ab illo.*
3 *Parochus tenetur diebus dominicis, & feſtis, plebem ſibi commiſſam inſtruere circa neceſſaria ad curam animarum.*

Qua pœna ſit puniendus Parochus, qui non docuit Doctrinam Chriſtianam ſuos Parochianos.

DECISIO XXII.

SVpradictum Parochum,de quo loquimur,ſuſpendendũ duximus ab officio ſuo, quia euidẽter conſtabat, nunquã pro tẽpore, quo fun- 1 ctus fuerat hoc munere docuiſſe rudiméta fidei ſuos Parochianos:Propterea,delinquens in officio ſuo,venit ſuſpendendus ab illo, ita Clar.in §. 2 fin.q.18.verſ.præterea Io.Grand.de bell.exul.fo. 218.Intrigl.ſing.45.fo.39. Baiard.ad Clar.in d.q. 18.à nu.5.& ſeq.Capibl in tracta.de Baron folio 121.num.41.cum ſeq. Georg. alleg.42.num.21. Auditor Petra in addit.ad Capyc.dec.121.& latiſſimè Caball.probat in reſol.crimin.caſu 76.de Franch.dec.8.

Supradictis addebatur communis Doctorum ſententia, de qua in cap. vt quiſq; de vita,& honeſt.cleric. vbi per illud verbum admonere ſuos Parochianos,colligunt Scribentes, Parochos teneri, ſuos Parochianos docere principia fidei Chriſtianæ, ſcilicet, Pater noſter, Aue Maria, Simbolum Apoſtolorum,& prima rudimenta literarum: Idque etiam ſatis ſtatutum fuit in Conc. Maguntin.cap.45.cuius verba refert Barthol.Carrãza in ſumma cõciliorũ f.330.in hunc modum: Symbolum,quod eſt ſignaculum fidei, & Orationem Dominicam diſtinctè ſemper admoneant Sacerdotes populum chriſtianum, volumuſq; vt diſciplinam condignam habeant, qui hoc ediſcere negligant,ſiue in ieiunio, ſiue in aliqua caſtigatione emendetur: Propterea dignum eſt,vt patres filios ſuos ad ſcholam, ſiue ad Monaſteria,ſiue foras, Præsbyteris vt fidem catholicam rectè diſcant, & orationem dominicam, & domi alios docere valeant; & qui aliter non potuerit,in ſua lingua illud dictet;cuius concil.verba recenſet etiam Iacob.Simanc.de catho. inſtit.c.28.n.8. & ſimiliter,conſtitutionem editã eſſe in Diæceſi Conimbricen. dicit Nau. in c.quoniam notab.18.ex n.68.de conſecr. diſt.1.& poſt eum Michael.de Medin.in lib.4. de recta in Deũ fide c.6.id aſſerit Simanch.in d.c.28.nu.11. Ad officium Parochi pertinere Parochianos ſuos in prædicta doctrina chriſtiana erudire, & idipſum, reddit Moron.de pace q.60.n.12.Fuſc. de viſita. lib.1.c.4.n.17.& lib.2.c.3.n.12. Nau.in Manual. c.11.n.18. verſ.quo circa, & in c.25.n.135. & idẽ ẽt ſtatutum referunt in Conc.Trid.ſeſſ.5.c.2.vbi 3 iubetur Parochis Plebes ſibi commiſſas ſingulis diebus Dominicis,& feſtis ſollemnibus inſtruere in his,quæ ad ſalutem animarum neceſſaria exiſtimant:& iterum in eod.Conc.ſeſſ.24.c.4.iubetur Parochis diebus Dominicis, & alijs feſtiuis pueros in ſingulis Parochijs, fidei rudimenta docere.

Ex quibus omnibus,cum de maxima apparere obligatione ad quam tenetur Parochus, fuit ſuſpenſus ab officio ſuæ curæ per ſex menſes.

SVMMARIVM.

1 *Vſuſfructuarius omnium bonorum, poteſt ad beneficium iuris patronatus vacans præſentare.*
2 *Præſentatio eſt in fructu.*

3 *Vsufructuario, & non proprietario debetur laudemium.*

Vsufructuarius omnium bonorum, habet ius præsentandi ad beneficium.

DECISIO XXIII.

QVidam fuit relictus vsusfructus omnium bonorum, in quibus aderat beneficium iurispatronatus, quare cum concurrisset proprietarius, & ipsemet vsufructuarius in casu vacationis ad præsentandum; fuit dubitatum quis eorum esset præferendus. Et prima facie videbatur respondendum pro proprietario, ex eo quod vsusfructus non dicitur dominiũ l. recte dicimus ff. de verbor. signif. nec pars quotatiua, nec de bonis, nec extra bona, Bar. in auth. hoc locum C. si secund. nupt. mulier. Magon. decis. Floren. 294. Franc. Marc. in decis. 302. & secundum Caballin. milleloq. 502. vsufructuarius non est dominus rei, sed aliquando habetur pro domino: & iuxta opinionem Bar. in l. 2. ff. de leg. 3. vsusfructus non dicitur tertia, nec quarta pars fundi, sed consistit in parte integrali, Alciat. in d. l. rectè dicimus ff. de verb. signif. fundum nostrum rectè dici, cuius vsusfructus alienus est, quia vsusfructus nõ dominij pars, sed seruitutis est. Hinc Bar. in l. si pignori res ff. famil. hercis. nu. 8. vsufructuarius dicitur quasi procurator; supradictis accedebat communior Canonistarum sententia, præsertim Innoc. nu. 1. Butr. nu. 4. Panorm. n. 9. in c. fin. de concess. præbend. qui tenent vxorem vsufructuariam omnium bonorum non posse præsentare clericum in ecclesia patronata, sequitur Bellon. cons. 6. nu. 18. Ann. sing. 593.

Contrarium verò fuit resolutum, scilicet vsu-
1 fructuarium omnium bonorum, posse ad beneficium iurispatronatus vacans præsentare; &
moti fuimus, quia vt pluries diximus ex mente
Panorm. & omnium in cap. consultationibus de
2 iure patronatus; præsentatio est in fructu, & cum
omnes fructus pertineant ad vsufructuarium l. vsufructuarium nouum ff. de vsufruct. igitur potest præsentare; & iuxta hanc opinionem tenuit Molin. de primog. hispan. lib. 1. n. 4. vbi dixit vsufructuarium habere iuspatronatus, & ei competere ius præsentandi ad sacerdotia: vnde Bald. in cons. 63. vol. 1. scripsit vsufructuarium omnium bonorum, in omnibus, & per omnia loco domini haberi; vnde, & ipse tenetur soluere debita, Rota Perus. in decis. 3. Franc. March. decis. 813. & Caballin. milleloq. 550. & num vsufructuarius, an proprietarius debeat exigere à vassallis adiutorium Capyc. decis. 184. Guid. Pap. decis. 477. & Clar. in §. emphyteusim q. 23. & ipsi, & non pro-
3 prietario debetur laudemium; idem Capyc. citata decis. 184. Ann. sing. 593. quemadmodũ ad eum similiter pertinet ius reuocãdi vsufructuarius, & quãuis non sit dominus tenetur ad collectas Cacher. dec. 83. n. 4. & dicitur legitimus contradictor in materia l. fi. C. de edict. Diui Adria. tollen. Menoch. de adipiscend. possess. remed. 2. q. 19. & potest agere vtili rei vendicatione, Rauen. sing 93. Ann. alleg. 14. num. 5. & ei competit interdictum, vnde vi, vti vero domino si expellatur secundum Bart. in l. 1. §. vsufructuarius ff. de nou. oper. nunc. & Boer. decis. 27.

SVMMARIVM.

1 *Existens in articulo mortis, præsumitur verum dixisse.*
2 *Exculpatio facta per socium criminis in articulo mortis, vel in patibulo, prodest inculpato.*
3 *Dictum socij criminis facit indicium ad torturam, secus quando hic socius esset morti traditus, quia tunc nullum faceret indicium eius confessio.*
4 *Iudex si in mortis articulo dicat se falsam tulisse sententiam, non statur eius dicto, nec per hoc sententia annullatur: similiter & de teste.*

Dictum socij criminis, qui fuit suspensus, an faciat inditium ad torturam contra socium?

DECISIO XXIV.

FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali Neapolitan. an dictum socij criminis, qui fuit damnatus ad mortem faciat indicium ad torturam contra socium; & dicebatur regulam iuris generalem esse; dictum socij criminis, concurrentibus concurrendis facere indicium contra socium, latè Menoch. de arbitrar. iudic. lib. 2. car. 474. & de præsumpt. lib. 1. q. 89. Boss. de indic. num. 143. Clar. q. 21. vers. dictum socij, Foller. in sua pract. in verb. à confitentibus num. 102. Rebuff. in l. Diuus num. 168. & sequen. ff. ad Syllanian. latè Peguer. in decis. 5. per totam, & in decis. 36. & maximè hoc procedere dicebatur in
1 casu præsenti, in quo existens in articulo mortis præsumitur verum dixisse secundum glo. in cap. fin. in fin. de purgat. canonica, quam commendat, & magnificat Alex. in cons. 121. vol. 1. Dec. cons. 563. volu. 2. Bald. cons. 25. col. 2. volu. 1. vbi voluit, quod confessio facta in articulo mortis valeat, quia non est præsumendum, quod confitens illo tempore mentiatur; & hoc ab omnibus Doctoribus approbari refert Marsil. in pract. §. diligenter num. 119. per rationem text. in cap. incipimus 1. quæst. 7. vbi quilibet, & maxime in articulo mortis constitutus præsumitur immemor salutis æternæ, & propterea Mastrill.
2 in decis. 191. refert decisum exculpationem factam per socium criminis in articulo mortis, vel in patibulo prodesse inculpato allegat Gramat. voto 3. num. 5. & in voto 11. nu. 11. in fi. Bursa. cons. 201. nu. 21. & seq. vol. 1. Farinac. de indit. & tortur. q. 96. nu. 99.

Sed quidquid sit ex supradictis, Curia Archiepiscopalis censuit contrarium, vt minime crederetur socio criminis, qui fuit suspensus, & hoc

hoc per doctrinam Bertazzo, conſ. 234. vbi ponit regulam generalem, dictum ſocij criminis face-
3 re inditium ad torturam, & poſtea ponit limitationem, non procedere quando hic ſocius confeſſus, eſſet morti traditus, quia tunc nullum faceret inditium eius confeſſio contra ſocium; quam limitationem refert, & ſequitur Rouit. in prag. 5. poſt n. 4. de receptatorib. huic opinioni à ſimili loquendo accedebat text. in l. ſi quis in graui §. ſi quis moriens ff. ad Syllanian. vbi per illum text. dicũt Bar. & alij poſt eum; quod ſi aliquis Iudex
4 conſtitutus in mortis articulo dicat ſe tuliſſe falſam ſententiam, nõ ſtatur eius dicto, nec eius credito, nec per hoc ſententia annullatur Ang. conſ. 308. vbi ait idem eſſe in electoribus priuatorum, ſecundum Innoc. in c. cum dilecti de elect. idem ſubdit eſſe in teſtibus, quibus nõ credetur, ſi poſt eorum depoſitionem ſollemniter factam in articulo mortis, aſſerãt ſe falſum teſtimonium tuliſſe per tex. in c. ſicut extra de teſtib. vbi glo. Rom. & Angel. in citato §. ſi quis moriens, Bart. in l. 1. in 1. col. in princ. ff. de falſis Bal. in l. 1. in 1. col. C. de non numer. pecun. & ita communiter tenet Couarr. lib. 2. variar. reſol. c. 13. nu. 7. in fi. Clarus §. fi. q. 53. verſ. ſecundo eſt caſus Maſcard. de probat. concluſ. 1135. num. 13. Marſ. in pract. §. reſtat, vbi dixit, quod non omnis moriens eſt ſanctus, imò ita moriens pauore videtur territus, vt ſanum perdidiſſet intellectum; vt plurimum enim ipſis ſolet euenire: idcirco ipſis perſonis, tamquam non menti compotibus, non eſt credendum, arg. tex. in l. hac conſultiſſima verſ. at cum humana fragilitas C. qui teſtamen. fac. poſſ.

Non obſtant contraria, quia procedũt, vbi vltra inculpationem, non adſunt alia indicia ſecũdum Hypolit. & Maſcard. locis ſupra citatis, & additio ad Bertazz. conſ. 246. vol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Per ſex menſes non præſumitur obliuio in teſte.*
2 *In teſte præſumitur obliuio elapſo biennio.*
3 *Quando agitur de re graui, ad præſumendam obliuionem requiritur curriculum decem annorum ſecundum aliquos.*

Teſtis, an poſſit interrogari de certa hora rei geſtæ elapſis iam ſex menſibus.

DECISIO XXV.

REueren. Fiſcus Cur. Archiep. Neap. in cauſa in qua erat facta publicatio, didicitis teſtificatis, petijt terminum ad impinguandum proceſſum, & dicebat velle examinare quemdam teſtem ſuper certa hora cuiuſdam rei, cũ iam ſex elapſi fuiſſent menſes: Pars verò aduerſa replicabat, non eſſe concedendũ, quia erant didicita teſtificata, propter quod etiam Fiſco denegatur noua producere iuxta cõmunem opinionem, quam refert, & ſequitur Clar. q. 51. Theſaur. deciſ. 263. Farinac. de teſt. q. 92. Burſat. conſ. 13. nu. 7. volu. 1. tum etiam, quia præfata interrogatio poſſet de facili præbere anſam dicto teſti deponendi falſum, quia ſi reſponderet affirmatiuè cenſeretur ſuſpectus, cum non ſit poſſibilè, quod in tanta tẽporis diuturnitate, non ſit oblitus de dicta hora, ex regula iuris, quod memoria hominis labilis ſit, vt per Vber. de Bobio in tractatu de poſitionibus, num. 38. Feſtus in tractatu de Subaſtationibus q. 4. nu. 3. Corn. conſil. 55. nu. 23. & conſ. 257. nu. 9. vol. 3. & ita meminit Iuſtinian. in l. 2. §. ſi quid autem C. de veter. iur. enuclean. Riminald. Iunior in conſ. 344. n. 77. Menoch. conſ. 263. interrogatus nu. 13. vol. 3. Bertran. conſ. 266. ex actis nu. 2. vol. 7. Barbat. conſ. 75. ſapienter, nu. 15. & conſ. 89. Clemenctiſſimi nu. 4. vol. 4. idem Barbat. conſ. 129. ex facto nu. 2. vol. 1. Scribit enim ad propoſitum Seneca, Claudium Sabinum tã fragili, aut nulla extitiſſe memoria, vt illi modo Vliſſis, modo Achillis, modo Priami nomẽ excideret, quos tamen nouerat optimè. Plinius teſtatur & prodigium Meſſalæ Coruini obliuionem fuiſſe adeo mirandam, vt ob morbum, proprij ſui nominis non recordaretur: Curio pater, adeo fuit hebetæ memoriæ, quod in cauſis dicendis accidit quadam die, vt quidquid erat dicturus in Senatu obliuiſceretur, Auctore Cicerone. Sicut noſtris temporibus quoque interrogatus aliquando Reuerendiſſimus Epiſcopus Aquilanus, Dominus Ioannes de Acugna (ſanctæ memoriæ) de nomine propriæ patriæ, ob eius ſenectutem, vel potius ingraueſcentem ætatem, non meminit. Hinc eſt, quod ſecundum Viuium in deciſ. 64. Memoria minuitur niſi ſtudio, & exercitatione augeatur Cicc. de Senectute, & Franc. Petrarcha de remed. aduerſæ fortunæ, vbi vocat, Memoriam infidam, in qua verè fidendum non eſt; & ſic, nè quis à recta via diſcedat, calculum ſecum ponat, & quod facturus ſit, potius hodiè nè memoriæ excidat, quam in craſtinum efficiat, cum dilãtare non ſit tutum, vt idem Petrarcha diſcurrit in loco memorato: Hinc, vt ab incepto non deſiſtam. Non eſt inquam dubitandum, quin curriculum biennij, naturali ratione memorem, immemorẽ reddat, ex quo collige, quod daturus operam iuri inter cætera, memoriæ opus habet, tum naturalis, tum artificialis, vt magiſtraliter diſcurrit Petrarcha in tractatu de arte memorandi, Hieronymus Ruſcellius in tractatu de memoria locali, & Iacobus Bernardus in Addit. ad Ioan. de Terra rubea in tractatu contra rebelles ſuorum Regum, in prohem. in gloſ. quoniam ſub lit. A, propè fin. vbi quã plurimos refert, qui tenaci, profundaq; claruere memoria: & ſic in omnem euentũ, obliuio inducitur per decennium l. ſi arbiter ff. de probat. l. peregrè ff. de acquiren. poſſeſſ. l. 2. C. de vet. iure enucl. Corn. conſ. 179. nu. 6. vol. 3. & idem conſil. 137. volum. 1. Decian. conſil. 51. volum. 2. Gozzadin. conſ. 9. nu. 51.

Tamen decidendo contrarium iudicauit
1 Curia Archiepiſcopalis, & ſic cenſuit ſupradictum teſtem poſſe interrogari de certa hora geſtæ rei, ſex menſibus elapſis, nam regulariter,

riter obliuio non præsumitur secundum Bal.in l. cum aliena C.de legatis,Guid.Pap.127.num.4. Viui. decis.64.in princ. facit tex. in l. magnam C.de contrahend.& committ. stipul. & ratio est, quoniam memoria,non est futurorum, nec præsentium, sed tantum præteritorum teste Arist. in lib. de reminiscent.

Non obstant contraria,quod memoria hominis labatur,quia procedit, data longitudine temporis maiore,quam sex mensium;& sic in teste
2 præsumitur obliuio,elapso biennio, & nõ minori tempore secundum gl. in c.si testes 4.q.3.Crauett.consf.28.vol.1.Oldrad.cons.183.nu.19. Gramat.cons.41.& 46.Verall.dec.279. Imò sunt, qui dixerunt,ad præsumendam obliuionem, requiri
3 curriculum decem annorum; præsertim quando agitur de graui negotio Crauett. cons.138. n.14. vol.3.Menoch.de arbit.iud.casu 26.nu.1.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio in dubio est admittenda.*
2 *Quando exceptio est intricata in iure, aut in facto, potest reseruari ad merita causæ.*

Vicarius an tenetur admittere appellationem ab eius decreto de præseruandis exceptionibus ad merita causæ?

DECISIO XXVI.

FVit decisum,teneri Vicarium admittere appellationem ab eius decreto lato super reseruandis exceptionibus ad merita causæ; cuius de-
1 cisionis, ratio fuit, quia in dubio appellatio est admittenda gloss.in l. qui restituere in fi.ff.de rei vendic.Dec.in c.cum sit Romana nu.8.de appel. & in cons.28.nu.2.cons.83.num.6.in fi.cons.336. nu.2.& in cons.524.in fi.Cephal.cons.105.nu.46. vol.1.Crauett.cons.203.num.24.vol.2.Riminal. Iun.cons.70.nu.25.vol.1.Affl.in const.appellationum tempora nu.39.Menoch de recuperanda possessione remed.5.nu.89. & Anna qui alios refert sing.678.

Sed supradicta considerauimus cum hac di-
2 stinctione, quod aut exceptio est intricata in iure,aut in facto,& tunc reseruari potest ad merita l.3.vbi Doctores ff.ad exibendum, & ideo non potest appellari, consequenter frustra disputatur si debet admitti, vel ne,& quod exceptio sit intricata, aut requirat altiorem indaginem statur dicto eiusdem iudicis,ita Innoc.in c.cum in iure peritus de offic.deleg.Bar.in l.4.§.condemnatum ff.de re iudicata.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta alienans absque consensu directi domini,incidit in commissum.*
2 *Pacta apposita inter contrahentes sunt seruanda.*
3 *Directus dominus non potest cedere praelationem.*
4 *Praelatio non competit nisi directo domino.*
5 *De iure tertij non licet excipere regulariter.*

Emphyteuta qui partem rei emphyteuticæ alteri in emphyteusim similiter cõcedit, an dicatur directus dominus respectu dictæ concessionis,& consequenter in ea habeat prælationem, & alia quæ directis dominis competunt.

DECISIO XXVII.

PEtrus S.Croce cum teneret ad emphyteusim perpetuum quodam territorium à Monasterio S.Gaudiosi ciuitatis Neapolis, concessit partem dicti territorij similiter ad emphyteusim cuidam Natali de Sanctis cum omnibus pactis, & clausulis in similibus contractibus apponi solitis, & signanter quod à dicto Natale non possit alienari ipso concedente inrequisito; & per iuris terminum nõ expectato; verũ dictus Natalis dictam partem territorij alienauit D. Petro Paulo Ferraiolo illam concedendo similiter ad emphytheusim, cum solitis clausulis,& pactis,qui D.Petrus Paulus pro huiusmodi cõcessione soluit laudemium Monialibus S.Gaudiosi tamquam directis dominis; modo dictus Petrus S. Croce egit in Archiepiscop.Curia Neap. contra dictum D. Petrum Paulum ad relaxandum dictum territorium siuè ex capite deuolutionis,ex quo fuit alienatum ipso inrequisito, & per iuris terminum non expectato, siuè ex capite prælationis,cum Natalis habeat concessionem ab ipso Petro, qui tali pacto speciali illum concessit; fuit dubitatum quid iuris; & pro parte dicti Petri actoris dicebatur concessionem dicti territorij ab eo fuisse factam dicto Natali ad emphyteusim, & absoluti
1 iuris est emphyteutam alienando rem emphyteuticam inrequisito domino incidere in cõmissum l.fi.C.de iur.emph. c. potuit de loc. & cond. nec sibi præiudicare laudemium monialibus solutum, ex quo in concessione est specialiter cautum quod Natalis nõ posset alienare ipso Petro
2 inrequisito, & pacta in contractibus apposita inter contrahentes sunt seruanda l.1.& toto tit. ff.de pact.imò dictas Moniales non potuisse prestare assensum dictæ concessioni in eius præiudicium, nam per alienationem factam contra formam iuris, & pacti, erat quæsitũ ius actori Corbul.in tract.de iur.emph.tit.de can.priu.ob alien. fact.q.7.nu.8.fol.141.nec monasterium prędictũ poterat tamquam directus dominus prætendere prelationem, quia in hoc casu non compete-
3 bat ei tale ius ex quo illo non vtebatur ad sui beneficium,sed ad commodum tertij Vrsill. ad Afflict.deci.238.n.6.Guid.Pap.q.411.Franc.Marc. decis.2.par.2.

Quibus tamen non obstantibus per dictam Archiepiscopalem Curiam de voto Cõgregationis fuit decisum cõtra dictum Petrum actorem, & absolutus ab impetitis D. Petrus Paulus Ferraiolus,& ratio decisionis fuit,quia Petrus S.Croce non erat dominus directus territorij concessi, sed vtilis, & eius vtile dominium in alienatione transtulit in emptorem,& nihil penes se retinere potuit,vnde non ab ipso, sed à directo domino,

sci-

ſcilicet à Monaſterio aſſenſus requirebatur, vt p
Iaſ.in d.l.fi.nu.88.C.de iur.emph. nec etiam iure
4 prælationis illud prætẽdere poteſt, quia nullo iu-
re cauetur, quod prælatio alteri competat, quam
directo domino dict.l. fin. Dominus de Franch.
dec.17.& Capy.dec.89.ergo dum D.Petrus Pau
lus conuentus habuit aſſenſum à directo domi-
no ſoluendo illi laudemium non debet moleſtari
à dicto Petro emphyteuta, nec obſtat pactum ad
eius beneficium appoſitum in conceſſione facta
Natali ſecundo emphyteutę, quia tale pactum
operatur ad beneficium directi domini cui non
poterat præiudicari ab ipſis emphyteutis l. iuris
gentium §.ſi paciſcor ff.de pact.Bar.in l.eum qui
§.in popularibus ff.de iur.iuran. nec obſtat quod
opponebatur ab actore .ſ. quod primus emphy-
teuta in dicto territorio habebat meliorationes
per ipſum factas, quas poterat alteri concedere,
quia in illis etiam habet tantum dominium vti-
le, cum in caſu caducitatis res emphyteutica, vna
cum meliorationibus ad dominum directum
reuertatur d.l.fi.& Rot.deciſ.1.de locat. & cond.
in antiq. de Franch.deciſ. 92. de Pont. deciſ. 12.
Nec demum obſtat quod per partem aduerſam
opponebatur aſſenſum non eſſe præſtitum à mo-
nialibus cum non appareat niſi ſolutio laudemij
Abatiſſæ, quæ non poterat conſenſum præſtare
niſi capitulariter congregata cum alijs moniali-
bus ſecundum Mohedan.deciſ.1.de his quæ fiũt
à prælat. quia hoc eſſet opponere de iure tertij,
5 quod non licet l.loci corpus §.competit ff.ſi ſeru.
vend. Theſſaur. deciſ.4.ex communiter traditis
per Doctores in l.2.ff.de excep.& eo magis cum
ſimus in eo qui opponit cõtra habentem iuſtam
cauſam poſſidendi l.fi.C.de rei vend.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio alienationis qualiter veſtiatur.*
2 *Fideicommiſſum relictum in diem mortis, non cedit ante diem mortis.*
3 *De bonis antiquis hodie non diſponitur, niſi de medietate.*
4 *Per alienationem factam contra expreſſam voluntatem teſtatoris, non transfertur dominium.*

Hæres inſtitutus cum expreſſa prohibitione alienandi bona hæreditaria, num illa alienando poſſint vendicari à ſubſtitutis eius vita durante, vel poſt eius mortem.

DECISIO XXVIII.

FRanciſcus, & Fratres S. Croce, filij ſupradicti
Petri, cum in ſupradicto iudicio ab eorum pa-
tre intentatu non potuiſſent obtinere, vt in de-
ciſione præcedenti, ex eorum perſona egerunt in
dicta Archiepiſcopali Curia contra eundem D.
Petrum Paulum pro relaxatione dicti territorij,
ex alio capite; nam Antonia Carbonella ſobri-
na dicti Petri in vltimis conſtituta ſuum hæredẽ
vniuerſalem inſtituit Petrum S.Croce eorum pa
trẽ ſuper omnibus eius bonis, & ſignanter ſuper
quodã territorio, conditione appoſita, vt ſi dictus
Petrus abſq; liberis decederet in eius hæreditate
ſuccederet venerab. Eccleſia S. Aloyſij huius ci-
uitatis cũ expreſſa prohibitione ne dictus Petrus
poſſet alienare in totum, vel in partem dicta bo-
na, ſed de eis ſit tantum vſufructuarius eius vita
durante, & poſt eius mortem dicti eius filij, & in
eorum defectum dicta Eccleſia, & quia non ob-
ſtante dicta expreſſa ꝓhibitione teſtatricis, dictus
Petrus alienauerat partem dicti territorij, vt ſu-
pra in præcedẽti deciſ.quod nullo iure ſibi licue-
rat per tex.in l.peto §.fratre, & in l. cum pater §.
libertis ff.de leg.2. fuit dubitatum quid iuris, &
pro parte conuenti dicebatur alienationem fuiſ-
ſe validam, & propterea eſſe abſoluendum ab
impetitis etiam in præſenti iudicio ex nonnullis,
Primo, quia & ſi dictus Petrus fuerat prohibitus
1 alienare, tamẽ dicta prohibitio nõ fuit veſtita ali-
qua cauſa, & ſic eſt nullius momẽti, & reſoluitur
in nudum præceptum, vt ad literã dicit tex. in l.
filius familias §.diui, il ſecõdo, ff.de leg.1.l.Lucius
ff.de leg.3.latè Capyc.deciſ.108. Secundò, nam
dicti filij ſunt vocati in dicto teſtamẽto poſt mor
tem eorum patris, qui adhuc viuit, & ſic eo viuẽ-
te nullam eis competere actionem l. hæres meus
ff.de cond.& demon. Ann.conſ.28.vol.1.& latiſ-
ſimè Gama in deciſ.280. & fideicommiſſum re-
2 lictum in diem mortis non cedit ante diem mor-
tis l.Statius Florus §.Cornelio fœlici ff.de iur. fiſ.
l.poſt mortem C.de fideicommiſſ. quod etiam
habet locum in expreſſa prohibitione alienatio-
nis l.ſceuola codicillis §.inſtituto ff.de leg.2. cum
ex hoc non extendatur fideicommiſſum, ſed in-
telligatur ſecundum perſonarum vocationem
Menoch.lib.4.præſump.68. nu.20. Tertiò, quia
dictũ territorium erat de bonis antiquis eius do-
mus, & ſic non poterat diſponere niſi de medie-
3 tate illius, aliam vero medietatem nõ poterat gra
uare fideicommiſſo ex conſuet.Neapol.& ſi teſta
tor, de ſucceſſ.morien.ſine fil. ex teſt.de qua latè
per Afflict. deciſ. 310. & dicta pars alienata eſt
longe minor medietate dicti territorij. Quar-
tò & vltimo dicebatur, quod cum dictus Petrus
fuerit grauatus per fideicommiſſum vniuerſale,
eſſe detrahendam trebellianicam à dictis bonis
ff.ad Senatus conſul.trebell.per tot.cuius loco po
terat dictam partem territorij alienare.
Quibus tamen non obſtantibus per dictam
Archiepiſcop. Curiam fuit condemnatus con-
4 uentus ad relaxandum dictam partem territorij,
& declaratum conceſſionem factam à dicto Pe-
tro eſſe nullam, & inualidam ex quo erat prohi-
bitus alienare, & per alienationem factam contra
expreſſam voluntatem teſtatoris non transfertur
dominium per tex. & quod ibi cõmuniter nota-
tur in l.ſi ita quis §.ea lege ff.de verb.oblig. glo.in
l. 2. C. de cond.ob cauſ.Creſcen.in deciſ.1.de pi-
gnor.& latè Seraph. dec.757. nec obſtant in con-
trarium aducta, & non obſtat primum, quia &
ſi dicta prohibitio non veſtitur à cauſa, tamen eſt
facta contemplatione certæ perſonæ .ſ. filiorum
Petri, & Eccleſiæ S. Aloyſij, & hoc dicit tex. in d.
l. filiusfamil. §. diui el ſecondo ff.de leg.1. ibi niſi
inueniatur perſona, cuius reſpectu à teſtatore hoc
diſpoſitum ſit, & declarat glo.ibi verſ.nõ poſſint.
Nec

Nec obstat secundum, quia sumus in alienatione volũtaria, & huiusmodi alienationes statim sunt nullæ ipso iure non expectata morte alienantis l. peto §. prædium, & ibi glo. in verb. voluntaria, & Bar. ff. de leg. 2. Nec tertiò obstat quod essent bona antiqua, quia dictum territorium à testatrice nõ possidebatur ex successione, sed alio titulo, nec territorium prædictum fuit assignatum in dotẽ, sed pro dotibus promissis in pecunia fuit petita assistẽtia super dicto territorio, & propterea alienatum extraneo, & demum ex donatione peruentum testatrici, quæ omnia ex processu clarè cõstabant. Nec demum obstat quartum & vltimum quia Petrus hæres fecit alias concessiones ante istam de qua agitur, quæ in casu quo deberetur trebellianica erunt eius loco, & nihilominus fuerat prohibita detractio dictæ trebellianicæ in dicto territorio.

SVMMARIVM.

1 *Clausula generalis prohibens alienationem extra familiam, an inducat fideicommissum.*
2 *Curia Archiepiscopalis pro negatiua decidit, & reddit rationem decisionis nu. 3.*
4 *Fideicommissum absolutum ex quibus inducatur.*
5 *Prohibitio alienationis extra familiam non inducit simplex fideicommissum.*
6 *Fideicommissum in dubio non praesumitur, & propterea illud allegans tenetur probare.*
7 *Limitata causa limitatum producit effectum.*

An ex permissione alienationis inter institutos tantum censeatur inductum fidei commissum.

DECISIO XXIX.

CVM quidam testator instituisset tres eius filios, & eos ad inuicem substituisset cum clausula, quod bona alienare minime possent nisi inter eos, fuit dubitatum in Curia Archiep.
1 si per hoc esset inductum fideicommissum, & vnus ex Dominis dicebat fuisse inductum ex eo quod per prohibitionem alienationis fideicommissum inducitur l. filiusfamil. §. diui, & §. cum pater ff. de leg. 1. l. cum pater §. libertis l. codicillis §. insulam ff. de leg. 2. l. pater §. fundum §. Iulius Agrippa §. quindecim l. Lucius in princip. ff. de leg. 3. l. quoties ab omnibus C. de fideicommiss. Guid. Pap. in decis. 469. Borrellus cons. 33. nu. 17. quod adeò verum est vt secũdum Aret. in l. qui Romæ §. cohæredes col. 3. vbi Socc. nu. 18. ff. de verb. oblig. fideicommissum nõ solum censetur inductum in casu alienationis, verum etiam in casu mortis sequitur Dec. in cons. 481. col. 4. cũ multis quos citat Petra in tract. de fideicom. ob prohibitionem alienationis q. 5. n. 43. cum seq. Mulin. de primog. hispan. lib. 1. c. 5. n. 16. Simon de Præt. de interpret. vltim. volunt. lib. 3. interp. 3. dubit. 1. solut. 10. num. 8. Surdus in cons. 85. & in cons. 96. per tot. in quibus locis reprobatur etiam Decij opinio qui in cons. 636. voluit clausulam non extendere fideicommissum præcedens, sed ad illud restringi, prout etiam facit Riminal. in cons. 20. nu. 22. cum seq. vbi latè agit Bertazo. in cons. 6. nu. 28. in ciuil. Petra in d. tractatu. q. 6. nu. 16.
2 Cœterum supradictis non obstantibus Curia Archiepisc. contrarium decidit, & sic iudicauit minime fuisse inductum fideicommissum, quæ
3 decisio fuit roborata ex eo quod ad hoc vt fideicommissum simplex inducatur, extare debent verba, quæ hoc importare possint, alias etiam si voluntas testatoris concurreret, esset inefficax l. quidam cum filium, vbi Bal. & Imol. ff. de hæred. instituen. & Doctores omnes qui dicunt fideicõmissum absolutum induci ex prohibitione alie-
4 nandi, quæ sit vestita causa, loquuntur quando adiecta est clausula apta ad importandum fideicommissum, vt quando dictum est prohibeo alienationem extra familiam, vt bona remaneanr in familia; in casu autem nostro verba non sunt apta ad hoc, quia solũ dictum est, quod non possint alienari nisi inter eos de familia, & nõ infertur, alienatio denegatur extra familiam, ergò voluit bona remanere in familia, quia per similem prohibitionem testator voluit familiæ prouidere, non relinquendo, sed amputando, & præcidendo vias per quas impediretur transitus bonorum in posteros, opinatur enim testator sufficere, vt bona transeant ad posteros, vt probat Soccin. cons. 251. nu. 6. vers. nam tunc testator volu. 2. vbi allegat tex. in l. pater §. fundum ff. de leg. 3. Socc. Iun. in cõs. 13. col. fi. vol. 4. & Doctores omnes admit-
5 tũt, quod prohibitio alienationis extra familiam non importat simplex fideicommissum, quando aliud non concurrit; ideo Alcia. in cons. 184. concludit fideicommissum non oriri ex prohibitione alienandi facta de castro nisi inter filios, & descẽdentes, licet interueniat qualitas rei, & fauor descendentium, & in eodem facto idem voluit Berous cons. 84. vol. 2. quem sequitur Riminal. cõs. 371. nu. 124. & nu. 132. addo Socc. Iun. d. cons. 13. vol. 4. qui in eodem casu consuluit cum Alciat. & omnes isti mouentur fundamentis, quæ omnino conueniunt facto nostro, quia scilicet prohibitio facta fuit inter institutos tantum. Insuper adducitur pro confirmatione huius decisionis quod
6 fideicommissum non præsumitur, sed allegans tenetur probare Ioa. Andr. ad Specul. in tit. de testamen. §. 1. vers. occurrit cum pluribus apud Roland. cons. 30. & per aliam quæ vult, quod non sufficiat testatorem voluisse, nisi etiam disponat Bal. & Imol. in l. quidam cum filium ff. de hæred. instit. Rolan. cons. 34 nu. 1.

Non obstat quod prohibitio pluribus facta cẽsetur cuiq; eorum facta contemplatione alterius, quia per hoc non infertur adesse simplex fidei commissum, quando cessat ratio conseruationis, & vestimenti causæ glo. in l. codicillis §. institutio ff. de leg. 2.

Non obstat secundo, ratio prohibitionis alienationis, quia non dixit testator simpliciter, se velle quod bona conseruentur in sua familia, vel agnatione, sed apud suprascriptos heredes, & substitutos, atq; ita clausula est limitata, vt produce-
7 re debet limitatum effectum l. in agris ff. de acquir. rer. domin. & cũ sit restricta ad certas per-

sonas

sonas, non debet ad alias extendi, quia regulariter non est permissa extensio de persona ad personam, l.si quis ita §.penult.ff.de testamen. tutel. Aret.in l. Gallus §. quid si tm col.5. ff.de liber. & posth.Ias.in l.cum res in 6.notab.ff.de leg.j.Natt. cons.47.nu.9.Rolan.cons.56.nu.24.vol.3. Mant. de coniect. vltim.volunt. lib.3.tit.14.nu.8. Petra in d.q.5. nu. 56. & clausula est relatiua ad praecedentes substitutiones, quia vult quod bona conseruentur apud praedictos substitutos, ea namq; dictio in tantum,est relatiua, quod eos solos amplectitur, qui oculis corporeis legi possunt in scripturis l.qui liberis §.haec verba vbi Bar. in fi. ff. de vulg. substit. alios citat Menoch. cons. 86. nu.83.Mantic.in d.tract.lib.8.tit.14. in fin. Dec. cons.278.col.fin.

SVMMARIVM.

1 *Quando pars citata ostenderet esse euidentem calumniam in petenda absolutione à iuramento, & quod fiat ad fatigandum aduersarium pro huiusmodi probatione facienda conceditur terminus.*

2 *In dispensatione facienda debet praecedere cognitio summaria super causis dispensationum, an sit vtilitas, vel necessitas.*

3 *Vbi non subest iusta causa non debet concedi dispensatio.*

An in habilitatione à iuramento parte aduersa comparente debeat dari terminus.

DECISIO XXX.

PEtierat in Curia Archiepiscopali quidam de Palma habilitationem à iuramento aduersus contractum societatis initae inter ipsum, & quemdam alium; vnde cum dicta pars aduersa comparuisset in dicta Curia opponendo contra dictam habilitationem, instando ipsum audiri, & dari sibi terminum, vt posset verificare, quare dicta habilitatio non debeat concedi, & fuit inter nos dubitatum an deberet praedictus terminus concedi.

Dicebatur primò, terminum non esse concedendum ex eo, quod habilitatio supradicta conceditur parte non citata secundum communem opinionem de qua per Afflict. decis. 220. & consequenter terminus dari non debet. Vbi enim citatio exigitur, causae cognitio est necessaria l. iubemus C. de iud. & vbi causae cognitio,ibi,& terminus secundum Bar. in l.in crimine ff.de adult.

Item dicebatur, quod pars in dicta habilitatione, quoad eius iura non laeditur, cum ius suum saluum remaneat in petitione iudicij principalis,ideo terminus non requiritur, ita Ioseph. Ludouic. in decis. Perus. 18. num. 5. Benin. decis.14.

Et tandem pro hac opinione dicebatur obstare Ann.in suis singular.sing.2. vbi per haec verba, inquit,& istam opinionem vidi seruari in practica, nã nulla causae cognitio adhibetur in istis relaxationibus,aut habilitationibus ad finẽ agendi.

Verum supradictis minime suffragãtibus Curia Archiepiscopalis contrarium iudicauit concedendo terminum dicto de Palma, & moti sumus ex infra dicendis.

Primò,ex doctrina Imol.in c.debitores de iur. iur.quem sequitur Ludou. d.decis.18. vers.vbi si pars citata ostẽderet forte euidentem calumniam petentis talem absolutionem,& relaxationem,& quod id faciat causa dilatandi,& fatigandi aduersarium in litigijs, quo casu audiri non deberet iuxta l. satis apertè C. de fals. Quod debeat concedi terminus, addebatur quoq. Crauet.in cõs.7. vbi pro iustificatione causae absolutionis concedendae, requiritur fieri probationem, igitur terminus est necessarius.

Et ad hoc idem facit, quod voluit Ann. in alleg. 22. vbi quando dicitur de nullitate alicuius actus sententiae, siuè absolutionis, cum nullitas censeatur principaliter intentata, debet dari terminus in causa.

Probatur apertè in l. quaedam ff. famil. herciscun. l. si expressim ff. de appellat.glos.& DD. in l. fin. ff. de offic. iud. Bald. in l. tale pactum, §. qui prouocauit ff. de pact. quaest. 13. & in l. 1. ff. de seruit.colu.2. Franch. in c. cum dilecto q.12.de appell.

Tãdem faciebat pro hac opinione decis.Guid. Pap.140.vbi ad hoc vt intelligatur Episcopus di-
2 spensare, oportet quod praecedãt ea,quae hoc decretum iustificent; videlicet ꝙ praecesserit cognitio summaria super causis dispensationis facta, an sit vtilitas,aut necessitas,vel alia iusta causa ff. de in ius voc. l. libertus c. requiritis §. nisi rigor disciplinae cum multis ibi sequentibus 1.q.7.immo plus dicunt Innoc.& Archid. quod necessaria est sententia dispensationis, vel decretum prius super dispensatione concessa,scilicet dicendo decernimus eum idoneum ad tale quid, & vocabuntur hi, quorum interest cap. quoniam quidquid 1.q.7.l.nam ita Diuus ff.de adopt.aliter praesumitur temerariũ factum Episcopi, nec pro dispensatione habetur,imò Episcopus punitur, si petatur,quod nõ licet fieri, si Episcopus dispensasset, ac si fuisset casus sibi dispensabilis cap. qui in aliquo 51.dist. c.quaecunque 81.dist.secundum Innoc. in c.veniens de iur.iur.vbi etiam notat Hostiens.quod in hoc,vt dispẽsatio ritè fiat,est considerandum,quod in ipsa dispensatione inferatur causa, nam dispensatio est iuris communis relaxatio,vt notatur §. pro tẽporũ 1.q.7.supple,facta causae cognitione ab eo,qui potestatem habet dispensandi secundum Innoc,dicitur enim dispensatio quasi discreta pensatio quãdo scilicet Iudex in lance mentis suae discreta, pensat, & ponderat quid magis expediat, secundum Hostiens.& ita debet esse sufficiens dispensatio, & clara, quod nulla dubitandi rationabilis causa subsit, vt in c. ordinariè §.si verò de off.ord, lib.6. ita vt dispensatio fiat iusta & certa causa exigẽte,alias est pro-
3 hibita dispensatio,vbicunque non subest iusta dispensandi causa c. & si illa 1.q. 7. alioquin non dispensatio, sed dissipatio dici potest secundum Archid.ibid. & cum praemissis cõcordat id quod Panorm.ait in c.1.de iur.iur.vbi dicit,ꝙ quando actus

actus super quo iuramentum sit præstitum non apparet, & prima facie vitiosum, non tenebit, absolui posse, nam notata ratio est, quia à iuramento parti præstito non absoluit Episcopus immo nec Papa sine causa, cum Deus receperit obligationem partis, vt notat Gloss. in cap. 4. de iur. iurand. & Innoc. in c. cum inter de renunciat.

SVMMARIVM.

1 *Officiales debent esse in maxima veneratione, cum sint pars corporis Principis eosdemque offendens, dicitur committere crimen læsæ maiestatis.*
2 *Offendens famulum Curiæ, uenit grauiter puniendus*
3 *Lacerans literas superioris, punitur graui pœna.*
4 *Quæuis iniuria illata officiali censetur Atrox.*
5 *Inferens alapam officiali, punitur pœna mortis.*
6 *Verbum iniuriosum iudicis, non infamat.*

Qua pœna puniatur Clericus proferens verba iniuriosa Iudici laico.

DECISIO XXXI.

Clericus quidam protulit quædam iniuriosa verba cuidam Iudici laico, coram quo litẽ habebat, quod videlicet esset indoctus, & vilis, quare capto, & carcerato, & existente in posse Curiæ Archiepiscopalis, fuit dubitatum qua pœna esset puniendus.

Dicebatur, Iudicem esse debere in maxima veneratione apud litigantes, vnde in cap. delictis
1 de pœnis habentur formalia verba, Ne iudicialis euanescat authoritas cum de litigatoris aduersus assertionem iudicis temerè prorumpentis iuxta superioris arbitrium digna poterit animaduersione puniri, officiales enim, seu iudices dicuntur pars corporis Principis l. quisquis C. ad l. Iuliam Maiest. & eos offendentes dicuntur committere crimen læsæ Maiestatis Clar. in §. crimé læsæ Maiest. num. 7. Viuius dec. 340. Intrigliol.
2 dec. 40. Immo offendens famulum Curiæ grauiter venit puniendus Gramm. dec. 14. & in cap. Reg. plerumq; contingit. Meminit Carau. in Ritu 258. num. 2. Carrer. in pract. crim. tit. de indit. & tortur. in princ. vers. in tex. ibi, itemq; n. 90 latè Farinac. in eius prax. in tit. de var. & diuers. crim. quæst. 105. n. 108. & si pœna amputationis manus sit statuta percutiẽti cũ armis, si fuerit facta offensio Officiali, debet puniri percutiens duplicata pœna. Affl. in const. si quis aliquem n. 24.
3 Immo lacerans literas Superioris puniri debet, vt decisũ fuit in occurrẽti casu in psona cuiusdã qui lacerauerat mandatũ, seu citatione M.C.V. nã fuit dictũ esse relegandum per quinquenniũ
4 Vrsill. dec. 274 Atrox enim censetur quæuis iniuria, & si leuis facta officiali l. Atrocem C. de iniurijs §. Atrox Instit. eod. tit.

Hinc est, quod licet alapam manu vacua alicui inferens, non teneatur nisi pœna exilij, secundum Ias. in l. 2. C. de in Ius vocand. & fuisse decisum testatur Viu. in decis. 46. Farin. variarum quæstio. d. q. 105. nu. 108. Tamen alapam inferens officiali, seu iudici punitur pœna mortis, vt
5 fuisse in occurrenti casu decisum in personam cuiusdam Doctoris testatur de Ponte de potestat. Proreg. Neapol. in rubric. de prouis. fieri folit. §. 2. num. 18.

Hinc dicit text. in l. Iudici ff. de iniurijs, quod Iudici ab appellatoribus conuicium fieri non debet, imo, & imagini Iudicis prohibetur quis iniuriam inferre l. Senatus Consul. ff. eodem titul.

Nec obstat, quod ex aduerso adducitur, dictũ Clericum fuisse à dicto Iudice iniuriatum, & consequẽter prouocatum, ex quo minuitur eius delictum l. nec magistratibus ff. de iniurijs Faber. in dec. 1. eodem tit. quia respondetur, quod ver-
6 bum iniuriosum Iudicis non infamat l. verbum C. ex quibus caus. infamia irrogatur. Et sic fuit per Curiam Archiepiscopalem decisum, quod præfatus Clericus exulet per sex menses.

SVMMARIVM.

1 *Prohibita alienatione, prohibita est etiam concessio ad emphiteusim.*
2 *Expressa prohibitio alienationis impedit dominij translationem.*

Prohibitus expresse rem alienare, an prohibeatur eamdem rem in emphiteusin concedere.

DECISIO XXXII.

Iudicauimus in Curia Archiepiscopali Petrũ de Sancta Cruce, cui expressa fuerat facta
1 prohibitio de non alienando censu, prohibitum quoq; esse eandẽ rẽ in emphitheosin concedere, quam decisionem fundauimus ex infrascriptis.
2 Primo, quia expressa prohibitio alienationis impedit dominij translationem, secundum communem opinionem, de qua in l. si ita §. ea lege, ff. de verb. oblig. & in l. 2. C. de conditione ob causam, & per Crescent. dec. 1. de pignoribus.

Tum secundo, quia sub expressa prohibitione, & alienatione continetur cõcessio in emphyteosin l. fin. C. de rebus alienis, non alienandis cap. nullum de reb. eccles. non alien.

Tum tertio, & ita tenuit Rota in vna Romana Saluiani interdicti 29. Martij 1585. Coram Cantuccio, cuius tenor est videlicet. Domini tenuerunt, Alexandrum Perusinum nullos fructus census impositi, super domo, de qua agitur nullaq; dãna, & interesse debere, q: huiusmodi impositio census fuit ab initio ipso iure nulla, propter expressam alienationis prohibitionem. Bart. in l. filius fam. §. Diui. num. 6. vers. certè, & ibi Castr. num. 7. vers. interdum Claud. num. 12. Ias. in 1. lect. nu. 66. & in 2. num. 100. Rip. nu. 47. Crott. num. 92. Ferd. Lanz. num. 114. ff. de legat. primo Rum. cons. 23. & 13. libr. 5. Grat. cons. 91. num. 13. cum sequ. lib. 1. Tiraqu. alios citans de leg.

leg.connub.gloss.7. num.57. vnde stante nullitate impositionis ab initio, promissio quoq; euictionis tamquam accessoria nulla fuit Grat.in term.d.cons.91.num.20.& 21.lib.1.latè Tiraqu. de const.poss.3.par.limit. 7.n.28.cum seq.

Et præmissa Domini firmarunt nisi Alexander probauerit Iacobum falsò,& cum fraude asseruisse domum super qua fuit impositus census fuisse liberam, nec alicui fideicommisso subiectam', tunc enim impositio census valuisset, & per Tiraqu.de leg.connub. gloss.8. num.135. cum sequ. quæ probatio pendet ab eo, an constet Iacobum tempore impositionis census habuisse notitiam, quod prædicta domus esset subiecta fideicommisso, & expresse alienari prohibita,de quo erit videndum.

SVMMARIVM.

1 *Quando proceditur per uiam inquisitionis,expensæ debent fieri per fiscum.*
2 *Reus tortus,& non confessus, cum purgauerit indicia, non debet condemnari ad expensas.*
3 *Actus debet fieri regulariter expensis petentis.*

Diligentiæ pro impinguandis processibus, cuius expensis fieri debeant?

DECISIO XXXIII.

CVm per Curiam Archiepiscopalem Neapol. deberēt fieri aliquæ diligentiæ contra nonnullos male promotos,ex eo,quod prætēdebatur quamplurimos Iuuenes fuisse cum falsis dimissorijs eiusdem Curiæ, ab alienis Episcopis ordinatos, & consequenter erat necesse mittere vnum scribam dictæ Curiæ; quare eum repertis dictis dimissorijs fuisset supradicti inquisiti torti, & nihil confessi, & propterea absoluti.

Fuit dubitatum per quem deberent supradictæ expensæ exsolui,pro cuius articuli resolutione fuit allegatus Bald.in l. qui crimen C.qui accusare non possunt,vbi videtur residere cum distinctione, quod aut agitur criminaliter, aut ciuiliter. Primo casu non debentur per condemnatum.Secundo vero casu, debentur per dictum condemnatum, quam distinctionem sequitur in l. non ignoret C.de fructibus, & litium expensis, tamen Bartol. in l. prima in princip. num. 13. ff. ad Turpillianum referendo opinionem Butricarij,tenet neutro casu esse faciendam condemnationem expensarum, quia illæ nō veniūt in criminalibus officio Iudicis,neq; de rigore Iuris cautum reperitur, vt debeantur, & sic voluit Angelus in l. 1. C.de bonis vacantibus lib.10.vnde Grat.in cons.80.num.4.vol.2.& in cons. 72. n. 44. dixit qd quando causa est criminaliter intētata,à reo siue absoluto, siue condemnato non debentur expensæ sequitur Gasp. Thess.in q.45.p.j.vbi refert Senatum Pedemontanum vsum fuisse clausula,expensas de more compensantes,quam conclusionem procedere etiam in fisco, testatur Columb. in tract. de controuers.a rt.138.vnde dixit Boer.in dec.324. nu. 1.& post eum Gasp. Thessaur.citata quæstio.45. num.2.quod Fiscus non dat, nec recipit expensas reo absoluto,seu condemnato,& nouissimè sequitur Rota Lucens.dec.16.& illam seruari in pract. testatur Bald.in d.l.qui crimen, de qua obseruantia scribit Peregr. de Iur. fisc.libr.7. tit. vltimo in fine 2.

Cœterum Curia Archiepiscopalis iudicauit supradictas expensas esse soluendas per Fiscum, non autem per inquisitum, cuius decisionis ratio fuit,quia in supradicto iudicio actum fuit via
1 inquisitionis,propterea tenetur fiscalis, qui non processit præcedentibus legitimis inditijs, Anto. Butr.in c.cum dilecti nu. 6.de dol.& contumac. & Grillandus de relaxat. carcerat. quæst.fi.n.2. Scapp. de consuetud.l.5.rubr.42.de expens.caus. crim.Ioann. de Amic.cons.51.& de tali obseruātia testatur post Io.Fabr.Boer.dec.324.in princ. Guid.Pap.dec.269.Cap.Tholos.dec.6. Clar.§.fi. q.7.& 10.n.5.& Gasp.Thess.cit.quæst.n.5.

Immo dicit Alb.cons.5.num.8. quod absolui debet reus vbi per torturam inditia satis grauia purgantur.sequitur Crau.cons.178.num.10.Ias.
2 cons.2.num.2.nam purgatis inditijs,idem est, ac si fuisset innocens inquisitus, qui tunc nulla ratione suadente posset in expensis condemnari.

Supradictis accedebat quoq; pro inquisito q nullo modo cogi potest ad prædictas expensas,
3 ex cōclusione illa,q actus regulariter fieri debet expensis petentis ad text.in l.sed si §.1.ff.ad exhibendum. latè de Franch.dec.333.Ioseph.Ludou. dec.Perus.62.vnde dixit Affl.dec.177. quod expensis petentis examinationem principalis absētis,examinatur dictus principalis, sequitur Cap. Thol.in dec.100.& in dec.272.Felin.in cap.1.de libelli oblatione Castr.in l.sed hæc §.defendendæ ff.de procuratoribus.Ias.in l.ad egregios ff.de iureiur. Vnde cum officium fisci sit facere supradictas diligentias,& per eumdem fuerit institum Reuerendissimo Vicario, vt mitteret vnum ex scribis dictæ Curiæ pro capiendis dictis falsis dimissoris,propterea reis absolutis,ex eo,quod torti nihil confessi fuerint,per ipsum soluendæ erūt, licet in hoc puncto exclamet Viuius in decision. 479.libr. 3. cum iuxta supradictam opinionem iudicauerit Curia Archiepiscopalis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus non censetur irregularis ex eo tantum quod interfuit homicidio, nisi etiam constet de participatione.*
2 *Assistentia in dubio præsumitur casualis.*
3 *Qui interfuit homicidio, seu assitit, tunc censetur irregularis, quando directè, vel indirectè cooperatus fuit in homicidio,puta animando percussorem &c. secus si adsistit casualiter.*
4 *Opus illicitum inducit irregularitatem, quando est causa homicidij.*

Ex sola assistentia in homicidio an contrahatur Irregularitas?

DE-

DECISIO XXXIV.

Censuit Curia Archiepiscopalis Neap. non incurrisse irregularitatem quemdam clericum ex eo tantum quod interfuit homicidio, quæ decisio fundatur ex infrascriptis. Tum
1 quia inter essentia, nisi probetur participatio nullius est considerationis cap. vlt. in fin. 23. q. 8. Innoc. in cap. sententiam num. 1. in fin. verbo inter sit tit. ne clerici, vel monaci. Specul. tit. de dispensat. §. 4. num. 9. Abb. in cap. Petrus num. 1. vers. secus videtur, de homicidio, Felin. in cap. sicut dignum num. 6. vers. & omnia ista eodem tit. Federic. de Sen. cons. 168. in princ. Paris. cons. 152. nu. 30. 31. 35. lib. 4.
2 Tum secundo, quia assistentia in dubio præsumitur casualis, & non data opera, ad notata in l. merito ff. pro socio, Felin. in cap. sicut digni num. 6. vers. & omnia ista de homicidio, cum innumeris, quos probat Paris. cons. 152. num. 32. & sequen. volum. 4. Roland. cons. 17. num. 20. volumin. 1. Mandell. cons. 23. eod. vol.

Tum tertio, quia loquendo extra terminos irregularitatis; assistens homicidio, minori pœna venit puniendus cap. sicut dignum §. illi etiam de homicidio, vbi expressè definitum est, quod qui alium comitatur, vt ei opem ferat, si ab alijs impediretur exequi maleficium, paulo minori pœna mulctandus est, & in his terminis verissima est opinio Dini, quam probant Salicet. in l. 1. C. de raptu virginum, & Abbas cap. 1. num. 12. de offic. delegat. & multos refert Carrer. §. homic. nu. 69. Plaz. lib. 1. c. 16. in epit. delictorum, & Couar. clem. si furiosus 2. p. §. 2. num. 2. de homicidio, & in specie Bald. cons. 492. in princ. vult, quod qui adstat armatus si nolit percutere, mitiori pœna plectetur.

Non obstat tex. in cap. si quis viduam 50. dist. quia procedit, quando, qui comitabatur, aliquid cooperatus fuit, quia tunc, & ipse dicitur cooperari, sed quando nullus occurrit, sed facile exequitur delinquens maleficium, tunc locum habent dicta superius, ita in terminis distinguit Carrer. dicto §. homicidium numer. 70. in sua praxi.

Non obstat secundum dictum Innoc. dicto cap. sententiam, quia ait non puniri eadem pœna illum, qui armatus adstiterit cum eo, qui percussit, sed tantum, qui aliquod auxilium præstitit. Idq; profecto non negamus; Si enim adstat armatus, aliquam procul dubio fert opem: sed non ideo sequitur, vt eadē sit pœna vtriusq;, & potius contra sentit Innoc. dum inquit aliquod auxilium præbet, illa enim dictio, aliquod, refertur etiam ad minimum, quasi sit sensus, eum teneri de quali quali auxilio, ita Angel. in verbo dicto maleficio adstitit, in suo tract. malef. Marsil. in §. constante in prax. & idem Mars. cons. 24 & 45. Carrer. dict. §. homic. nu. 8. & Sal. in d. l. t. n. 24. C. de raptu virginum.

3 Non obstat tertio, conclusio illa, quod ad incurrendam irregularitatem sufficiat interuenisse homicidio, licet nō percusserit. Tabiena verbo irregularitas 2. numer. 21. Maiol. de irregularitatibus lib. 5. cap. 48. §. 4. num. 1. Spec. titul. de dispensatio. §. iuxta. num. 56. quia debet intelligi de eo assistēte, qui directè, vel indirectè delicto cooperatus fuit, puta animādo percussores, vel quid simile, secus de casualiter reperto in loco, vbi committitur delictum per supr. in princip. allegat.

Tandem non obstat, quod homicidium secutum fuerit occasione ludi, cui illicitum erat præsatum clericum assistere, & proinde tamquam dātē operam rei illicitę teneri de homicidio etiā casuali, & præter eius intentionem sequuto. Diu. Thom. 2. 2. q. 64. artic. 8. Nau. in manuali cap. 27. num. 221. Tolet. lib. 1. instruct. Sacerdot. cap. 80. Vgol. de irregularitate cap. 18. num. 8. & sequen. Maiol. de irregularitat. lib. 5. cap. 48. §. 3. num. 3.
4 quia hoc non procedit, quando opus illicitum nullo modo fuit causa homicidij, vt latè explicat Couarr. super clem. si furiosus §. 4. num. 9. versic. illud sanè, & num. 10. per totum de homicidio, benè Nau. cons. 21. n. 4. eod. tit.

SVMMARIVM.

1 *Confessio extraiudicialis non probatur per testes singulares.*
2 *Confessio extraiudicialis probat semiplenè, & requiritur quod per duos testes contestes de loco, & tēpore probetur.*
3 *Quando dictum testis est valde inuerisimile, non probat.*

Confessio extraiudicialis an probetur per testes singulares.

DECISIO XXXV.

1 Fuit pluries resolutum in Curia Archiepiscopali, confessionem extraiudicialem, facere semiplenam probationem per text. in l. certum §. si quis absente ff. de confessis l. si. ff. de interr. act. l. capitequinto vbi gl. & alij vniuersaliter omnes ff. de adulterijs, & Viu. dec. 191. dicit nō probari per testes singulares, prout punctualiter decidit Affl. decis. 364. cuius verba sunt, & ideo
2 stante illa opinione pro vera, quod confessio extra iudicium parte absente probat semiplenè secundum Bart. in l. admonendi in 13. colum. de iureiur. dicta allegata l. capitequinto ff. de adulterijs, & text. in cap. fin. de successionibus ab intestato, & Felin. in capit. si cautio de fide instrum. tamen ista confessio debet esse probata per duos testes contestes de loco, & tempore, vt in Gloss. in l. fin. C. fam. hercisc und. & voluit Bald. in l. 1. versicul. quilibet actus debet probari per duos testes C. de testib. idem Cin. in l. generaliter C. de non num. pecuniæ & Innoc. cap. per tuas de prob. & Alex. in 1. vol. cons. 18. & in proprijs terminis, confessio absente parte, debet esse probata per duos testes contestes de loco, & tempore, vt per eundem Affl. dec. 375. colum. 2. & Alex. loco cita. Luc. de Penn. in l. quoties col. 1. C. de dignit. lib.

libr. decimosecundo, Afflict. in const. humanitatem num. 20. colum. 6. Roman. cons. 78. & 451. & ita censuit Rot. Roman. in vna Roman. computorum 22. Maij 1568. coram D. Robusterio cuius tenor est.

Fuit resolutum, non constare de renunciatione, quia vltra quod quidã testis examinatus patitur plures exceptiones, est etiam singularis, & dictum ipsius est admodum inuerisimile (vt pa-
3 tet ex his quæ gesta fuerunt) & duo testes vltimè coram me examinati deponentes de extraiudiciali confessione, sunt singulares, & licet testes deponentes de confessione, possent coniungi, cum vno deponente de veritate facti, tamen est verũ, quando sunt plures contestes super illa confessione, quia Rota non tenet, quod confessio probetur per testes singulares. Pute° dec. 3. de prob. Anton. August. de testib. dec. 23. Ideo vnus testis de confessione, & alius de veritate non coniunguntur, Affl. dec. 364. Curt. Iun. Paris, & alij per dictum informantem allegati, præsertim stantibus tot præsumptionibus in contrarium, quæ ponderant, hos testes imperfectè deponere.

SVMMARIVM.

1 *Pater, & filius censentur eadem persona.*
2 *Patronus non potest seipsum præsentare.*
3 *Pater potest præsentare filium.*
4 *Pater potest consentire electioni de se factæ.*

An pater possit præsentare filium ad ius Patronatus?

DECISIO XXXVI.

Dubitatum fuit in Cur. Arch. de prædicto dubio, & ratio dubitandi erat, q̃ nemo põt se ipsum præsentare, vt tex. in cap. per nostras
1 de iurepatron. vnde cum pater, & filius censeantur vna eademq; persona l. final. C. de impub. & alijs, substitutio. & vox patris dicitur vox filij §. ei qui institut. de inutilibus stipulationibus, consequenter videbatur dicendum, ex supradicta ratione, non potuisse patrem filium præsentare; Addebatur quoque decis. Rotæ, teste Veral. dec. 397. par. prima. Procurator constitutus à patrono ad præsentandum, non potest eundem patronum constituentem præsentare, Cardi. in cap. ex insinuatione de iure patro. vers. secundo quæro, Lambertin. de iur. patro. in 9. art. 8. q. in principio primæ part. 2. lib. pag. 277. & ratio est, quia
2 Patronus non potest se ipsum præsentare, iuxta tex. in cap. per vestras de iurepatr. & facit vulg. l. ita §. si decuriones ff. quod cum eo, idem etiam determinat Bald. in addit. ad Specul. in titul. de iurepatron. & propterea ita fuit decisum in causa Salamantin. Capellaniæ coram domino Vestan. 14. Octob. 1552.

Ceterum, supradictis minimè suffragantibus, contrarium fuit resolutum, moti ex ratione tex. & ibi notatis in l. illud ff. quod cuiusq. vniuersitatis, quem text. allegat Thessaur. Fil. q. 3. asserens nominationem per patrem factam de
3 filio, esse legitimam, & procedere etiam in materia præsentationis, & electionis, vltra officia publica, dicit Gloss. in cap. quia clerici de iure patron. & in cap. consuluit super verbo authoritate, & super verbo commune concedant eod. titul. & singulare dicit Roman. singul. 813. Ioannes Crotus de testibus numer. 111. & propterea, dicunt Doctores in materia iurispatronatus, patrem posse præsentare filium ad beneficium iurispatronatus, licet non possit præsentare se ipsum, Spec. de iurepatro. num. 14. Canon. in dict. cap. quia clerici, & in d. cap. consuluit, Lamberti. de iure patron. lib. 2. p. 1. art. 12. 8. quæst. in princ. & post multos nouissimè tradit Borg. dec. 40. p.
4 1. num. 23. sicut etiam pater possit electioni de seipso factæ consentire secundum cautelam, quã proponit Cœpoll. caut. 96.

Non obstat, quod Pater, & filius vna eademq; persona censeãtur, quia respondetur regulam supradictam, esse veram ex fictione, & quodam artificio iuris ciuilis, non quod ita realiter verum sit, Paris. consil. 68. num. 188. libr. 4. Andr. Bard. in tractat. de temp. lect. vigesima secunda, ideo fictio non habebit locum in dispositionibus, in quibus attenditur veritas, & non fictio, vt in statut. dicit Felin. in cap. 1. nu. 3. extra de magistr. Nicol. Festas. de extimo. & col. let. parte 1. in princ. cap. 1. nu. 63. & sequ. & illa appositio non operatur nisi in casibus à iure expressis, secundum Dec. in d. l. final. C. de impub. & al. subst. Cuius dubium cõprobat Ant. de Gamma. in dec. Lusitana 174. num. 22. & plura ad illã regulam scribit Moron. de tregua, & pace, c. 3. Immo illa regula non procedit in his, quæ factum desiderant, vt in nostro casu, Guid. Pap. sing. 450. & ita fuit decisum in causa Taurinen. Sterpini, contra Sterpinam 1588.

SVMMARIVM.

1 *Fideiussor liberatur a præsentatione rei principalis quando antequam idem fideiussor requiratur, vel in mora constituatur reus citatur.*
2 *Fideiussor non tenetur præsentare reum, quando superior comminatus est reo mortem.*

C 3 Reo

3 *Reo effecto irrepresentabili facto iudicis, remanet liberatus fideiussor.*
4 *Omnis promissio iurata habet conditionem, rebus sic stantibus.*

Fideiussor de præsentando aliquem, numquid teneatur præsentare eumdem si contingat citari pro alia causa?

DECISIO XXXVII.

Habilitatus fuit per Curiam Archiepiscopalem quidam Clericus sub fideiussione de se præsentando in forma, quare cum per eamdem Curiam fuisset dictus clericus citatus pro alia causa; requisitus fideiussor, vt illum presentaret, dicebat, se non teneri ex regula iuris, quod fideiussor liberatur à præsentatione rei principalis, quando antequā idem
1 fideiussor requiratur, vel in mora constituatur, reus citatur, ita Bertazzol.consf.500.num.6. lib. 2. Nonius consf.165.& idem Bertazzo.consf.436. vol.2.post Gabriel.consf.181.Franciscus Marcus decif 179.num.40. Eugen.consf.67. num.1. licet Boss.in tit. de carceribus fideiusf.n.41. teneat supradictam conclusionem procedere, si fideiussio præstita fuit pro vna causa, & contra reum in alia causa, seu delicto proceditur,secus si pro eodem delicto,& causa pro qua fideiussio fuit præstita contingat reum citari, tunc enim non liberatur fideiussor à præsentatione, vt probant innumeri, quos refert Farinac. quæst. 34. num.83. & num. 85. dicit propterea esse magis communem opinionem, quam sequendam in iudicando, tradit quæst.170.in fin. Verum quidquid sit, ex supradictis, indubitata est cōclusio, fideiussorem non teneri post præceptum,seu citationem, aut quid simile contra reum emanatum, etiam si fideiussio sit præstita pro omni, & quacumque causa,vt voluit Bott.consf.38.num.8.Berret.consil.60.num.1. Farinac.consf.176. num.4. volu. 2. Baiard. quæst. 46. num. 66. imò fideiussor de
2 præsentando aliquem, non tenetur,quando per superiorem est comminata mors reo principali, ex qua comminatione ille fugam arripuit, Calefat. inter consil.crim. diuersor. consf.87.nu.47. Alban.consf.24.nu.4. Merend. consil.13.num.6. vnde Bertazol. in consf. 435. num.3. dixit, quod nec etiam tenetur si oblata fidantia noluerit comparere, sequitur Gabr. consf. 183. addens supradicta procedere, etiam si fuisset promissum præsentare,non obstante quacumque causa, etiam de nouo superueniente, secundum Bott. citato consf.38.num.8. quæ conclusio fundata est in optima ratione, quia talis fideiussio etiam præstita ex quacumque causa recipit interpretationem à iure communi, secundum Herculan. in tract. de cautione de non offendendo cap.23.sub num. 20. & cap.42. num.30. sed de iure communi re-
3 ceptum est,quod reo effecto irrepresentabili facto Iudicis, remanet fideiussor liberatus, secundum comunem opinionem, quam refert, & sequitur Farinac.in praxi tit.de carceribus, & carceratis quæst. 34. à num. 44. vsque ad 49. & ex alijs; quos congerit Eugen. in consf. 2. num. 4. consil.67. num.8. consf. 68. num.26. & sequen. Gabr.consf.137.num. 11. lib. 2. supradictis accedebat quoque. Primum id, quod scriptum reliquit post Bald. Hyppol. in rubr. de fideiusf. q. 12. num.132. quem refert Cephal. consf. 187. nu.6.vol.2.quod si Potestas tenetur exhibere familiares, aut soluere, si vnus eorum commisit delictum, adeo, vt eum Potestas exilio affecerit, non tenebitur illum amplius præsentare. Secundum, quia omnis promissio etiam si sit iurata
4 habet in se dictam conditionem, rebus sic stantibus, & aliquo de nouo non superueniente cap. cum inter de renunc.cap.quēadmodum, & cap. clericus de iur. iur. l.si.ff.qui satisdare cogantur, latè Tiraq.in l. si vnquam in princip. num. 162. C. de reuocan.donat.sed citatione superueniente in persona rei principalis,pro quo fuit fideiussum,res non est integra in eodem statu,& terminis, in quibus reperiebatur tempore præstitæ fideiussionis, igitur censeri debet excusatus fideiussor de representando; & ita fuit resolutum.

SVMMARIVM.

1 *Socius criminis, qui vt delictum detegeret, ac publicaret, habuit gratiam de poena quoad se, potest torqueri, ut faciat iudicium contra socium ad purgandum omne vitium.*
2 *Gratia promissa, non complectitur torturam quæ fit ad eruendam ueritatem.*
3 *Non est licitum pro iudicando, se ipsum, uel socios capere premium.*

Indultatus de delicto, an possit torqueri?

DECISIO XXXVIII.

Et quia tortura quandoque irrogatur in pœnam, aliquando ad eruendam veritatem l. edictum vbi Bart.ff.de quæst. Propterea in Curia Archiepiscopali Neap. fuit pluries resolutum, præsertim in causa quorundam clericorum inquisitorum de fabricatione falsarum dimissoriarum; posse vnum ex prædictis qui ab eadem Curia fuerat pro eodem delicto indultatus, torqueri; cuius decisionis ratio fuit multiplex. Primò, quia socius criminis, qui vt delictum detegeret, ac publicaret, habuit gratiam de pęna quo
1 ad se, potest torqueri, vt faciat indicium contra socium, ad purgandum omne vitium ex Clar. §.fin. q.21.Boss.tract.de indit. ante tortur. n.182.cum seq.Bertaz.cōs.crim.341.136.& 559. Honded.consf. 100. volu. 1. Natt.consf.283.tom. 1. Farinac. in pract. criminal. par. 2. quæst. 43. & Masc.de probat.concl.1311. Secundò, quoniam
2 gratia promissa non complectitur torturam, quę fit ad eruendam veritatem, nec ex priuilegio quod non infligatur tortura oppidanis, infertur ad torturam, quę permittitur pro eruenda veritate, de Franchis decif. 459. par.3. quam-
3 uis non sit licitum secundum Viuium decif. 166. cape;

eapere præmium pro indicando seipsum vel socios, ita DD. per illum text. in l. quarta §. si tibi ff. de cond.ob turp, caus. & ideo infert ibi Bartol. circa fin. quod quidam Fornarolus in Ciuitate Bercensij indicando delinquentes cum quibus ipse fuerat particeps sperando premium banni reportare, extitit licitè suspensus.

SVMMARIVM.

1 *Tortura potest inferri pro re pecuniaria, si habet crimen annexum.*
2 *Ad torturam non est deueniendum quando ueritas aliter haberi potest.*
3 *Fatuus esset iudex qui malefactorem torqueret super plenè probatis immo teneretur in syndicatu.*
4 *In omnibus causis potest deueniri ad quaestionem, in subsidium.*

Tortura an possit inferri prò re pecuniaria?

DECISIO XXXIX.

FVit dictum in Curia Archiepiscopali, qd sic, si tamen habeat crimen annexum,
1 Abb. ad c. 1. de deposito Gomes. var. res.
tom. 3. cap. 13. nu. 29 & etiam contra testes in causa ciuili inductos. Thess. decis. 42. Ad torturã
2 enim non est deueniendum, quando veritas aliter haberi potest l. edictum vers. 1. l. Diuus Pius, ff. de quæstionibus l. quoties C. eo. Clar. pract. crimin. §. final. q. 64. Boer. dec. 163. Simon de Prætis cons. 36. num. 3. præcedentibus inditijs non remotis, sed proximis luce meridiana clarioribus. Osascus dec. 79. num. 51. & 56. Thess. decis. 24 num. 6. Cran. cons. 287. num. 2. vbi scribit, quod quando contra reum potest alio remedio subueniri, non est deueniendum ad torturã, quæ dicitur remedium subsidiarium: vnde fatuus esset Iudex, qui malefactorem torqueret, super plenè
3 probatis, imò tenetur in sindicatu: copiosè Fari. pract. crimi. p. 2. q. 40. num. 34. Mars. ad l. 1. & ad l. edictum ff. de quest. Vulpell. cons. 4. n. 13. Coua. pract. quæst. c. 23. n. 5. & Masc. tract. de prob. concl. 1383. n. 3. cum relatis per Farin. qui d. loc. animaduertit, addendam repulsam illi, qui petit aliquem torqueri, nec iuret, quod non habeat aliquas alias probationes, quam torturam. Ampliatur in qualitate, & specie torturæ, quam esse triplicem docet Bald. cons. 70. vol. 3. & Boss. pract. crim. de tortura n. 16. Ampliatur, siue agatur de pœna corporis afflictiua, siue de pecuniaria, siue arbitraria Gilhausen. arb. iud. p. 1. c. de iurisdict. §. 30. n. 98. cum seq. Pet. Caball. res. crim. 28. n. 17. in fi. & casu 170. n. 2. Franc. Marc. dec. 904. n. 4. &
4 5. p. 1. & in omnibus his casibus deueniri potest ad quæstiones, sed in subsidium tantum, imò ēt pro causa ciuili.

SVMMARIVM.

1 *Verba generalia, ciuili modo sunt intelligenda.*
2 *Ex sola petitione non dicitur quis incidisse in crimē stellionatus.*
3 *Non dicitur petiisse debitum, si petenti non est satisfactum.*

Petens debitum solutum, non incidit in crimen stellionatus, nisi effectualiter exegerit.

DECISIO XXXX.

CVm verba regulariter sint intelligenda cum effectu l. 1. §. hæc verba, & ibi communiter omnes ff. quod quisq; iuris, & solet dici verba generalia esse intelligenda ciuili modo l. ex
1 parte ff. de verb. oblig. propterea fuit dictum in Cur. Archiep. quemdam Clericum non incidisse in crimen stellionatus ex eo, quod debitum sciēter alias sibi solutum ab eius debitore petierat, cuius decisionis ratio fuit, quia ex sola petitione non dicitur incidisse in crimen stellionatus, quæ
2 ita demũ incurreretur, si exequuta fuisset realis exactio l. si fideiussor §. in omnibus ff. mandati, & ibi Bart. Bald. in l. 1. C. de condict. indeb. cũ
3 non dicitur petijsse, si sibi non dum sit satisfactum; & sic crimen adhuc minime dicitur contractum l. amplius non petitum, & ibi Bar. Alex. & alij ff. rem ratam haberi, vt in termino statuti de pœna petentis debitum iam solutum voluerat Alex. in cons. 83. num. 4. volu. 6. & maximè quia text. in dict. §. in omnibus, requirebat effectum, vnde conatus nullo modo puniri poterat l. 1. in fin. ff. quod quisq; iur. l. penul. & ibi per glo. & Scrib. ff. si quis in ius vocat. non ier.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Sequestrum conceditur quando adest timor dilapidationis, & in dubio permittitur n. 3.*
4 *Contrarium adducitur decisum per Curiã Archiepiscopal. & respondetur contrarijs n. 3.*

An concedatur sequestrum creditori instrumentario contra debitorem cui interdicta est administratio bonorum, & declaratus prodigus.

DECISIO XXXXI.

1 QVidam creditor instrumentarius cũ egisset in Curia seculari contra suum debitorem ibiq. ad nonnullos actus fuisset processum; pro parte debitoris fuit allegata exceptio fori declinatoria, ex quo erat Clericus, & cũ fuisset causa remissa Curiæ Ecclesiasticæ, ac ibi procederetur ad incumbentia, per dictum debitorē fuit replicatũ debere procedi cũ eius curatore, ex quo iã fuisset declaratus prodigus, & consequenter ei interdicta administratio bonorum; Vnde per Archiepiscopalem Curiam fuit dictum quod procedatur cum curatore, cum quo iterarentur acta hactenus facta: Creditor ex his petijt sequestrari fructus bonorum dicti debitoris, cum eius exceptiones tendunt ad dilatandum, & interim dilapidat eius bona, vt patet ex eo quod fuit declaratus prodigus, & sententia inde ferenda redderetur elusoria quare

fuit dubitatum, an esset supradictum sequestrū
2 cōcedendum, & vnus ex Dominis dicebat quod sic, motus ob timorem futuri periculi dilapidationis argumento text. & ibi communiter notat. in l.3.ff. de bonis authoritate iudicis possidendis, qui quidem timor in personis prodigis maximè suspicatur; prodigus enim non habet modū, neq; tempus in expensis, sed omnia dilapidando profundit glosa in c.ex parte de consuetudine, & in §. itē prodigus inst. quibus nō est permissum facere testamentum; Bald.in l.is cui lege ff. de testamentis, & prodigos respectu expensarum æquiparari furiosis, dixit textus in l.1.C.de curatore furiosi; supradictis addebatur, sequestrum
3 in dubio permitti vbi adest timor dilapitationis, l. imperator ff.de appellationibus c. ab eo de sequestratione possessionis, & fruct. Abbas in cap. 2.num.19.eodem tit. Iason post Alexandrum in l.si fideiussor §. si satisdatum ff. quis satisdare cogantur, latissimè Mascard.concl. 113.& Caual can.dec.17.p.1.
4 Cœterum supradictis minimè obstantibus; Cur. Arch. iudicauit, q̄ procedatur adulteriora in causa citra præiudicū sequestri in qualibet parte iudicij; cuius decisionis ratio est, quia dicto creditori iam consultum erat per remediū interdictionis bonorū, & proinde cessare debebat remedium extraordinarium, existente ordinario l. in causæ §.fi.ff.de minoribus l.auxilium ff. eodem, & frustra à Principe imploratur quod de iure communi conceditur l.1.C.de precib.imperatori offerendis; addebatur etiam sequestrum esse de iure prohibitum l. 1. C. de prohibita sequestratione pecuniæ, Bal.in conf.23.vol.1. Alex. in conf.68.eod.vol.
5 Non obstat timor dilapidationis, quia iam vt supradixi cessat in hoc casu existente decreto declaratorio super prodigalitate, ac etiam existentibus bānis, vt nemo contrahat, cū dicto prodigo quo casu contractus alienationis, & reliqua per prodigum facta, sunt ipso iure nulla l.is cui bonis ff.de verb.obliga.& consequenter remanet saluū ius creditori.

SVMMARIVM.

1 *Qui per se, vel per alios literas Papae falsant, sunt excommunicati.*
2 *Contra falsarios larga facienda est interpetratio.*
3 *Falsificans literas Cardinalis scribentis nomine sanctissimi, non incurrit poenas cap. ad falsariorū de crimine falsi, cum verè non dicatur falsare literas Papae.*
4 *Falsificans literas delegati Papae, non punitur ita acriter, ac falsificans literas Papae.*
5 *Potius praesumitur falsitas in literis gratiæ, quam iustitiae.*

Dispositio text. in cap. ad falsariorum de crimine falsi an locum habeat contra falsificantes literas Cardinalis scribentis nomine Sanctissimi.

DECISIO XXXVI.

IN quadam causa falsitatis vertente in Curia Archiepiscopali, inter cetera quę controuertebantur illud erat, si dispositio tex.in c.ad falsa-
1 riorū de crim.falsi, in quo disponitur quod qui per se, vel per alios literas Papæ falsant excōmunicati sunt, cum suis fautoribus, & clerici officijs, & beneficijs priuati sunt, & degradandi, & tradendi Curiæ seculari; locum sibi vendicet contra falsificantes literas alicuius Illustriss. Cardin. qui vel ex commissione, vel ex alia causa, solet scribere nomine Sanctissimi, & vnus ex dominis dicebat quod sic, quia prædictæ literæ videntur habe-
2 re vim breuis, tum quia contra falsarios larga est facienda interpetratio ad pœnam infligendam; Bald. in cap.cum olim de offic.delegat. crimen .n. falsi grauissimum est, & nullū crimen est in mundo, quod ita vituperet famam, & statū hominis, sicut ipsum; in tantum, qd eius pœna similis est pœnæ mortis; Paul.de Castr. in conf. 151. incip. videtur dicendum, & est detestabilius homicidio, & veneficio, secundum Soccin. in conf. 105. numer.7. volum. secundo, est similis proditioni. Tiraq.de pœn.caus.31.nu. 23. & propter eius enormitatem multa habet specialia Marf.conf.105.num.7. Grammat.dec. 2.num. 28. & latissimè Monticell. in practica. crim.reg.15.n.108.cum seq. vbi ponit duodecim specialia, & alia ponit Corrad. in practic. criminal.tit.de falsarijs num.34. & etiam propter eius atrocitatem in generali abolitione delictorum istud crimen non compræhenditur; Baiard. latè in q.59.& in huiusmodi delicto, acerrima indagatio est facienda. Alex.conf.77.in fi. vol.1.& Curt. Iun.conf.53.num.17.& in hoc iudicio criminaliter etiam intentato, venit officium Iudicis ad dāna, & interesse partis. Riminald.conf.1.& de hac materia falsi latissimè habetur per Ferdin. Gargiar.conf.126.vol.1.inter conf.crim. diuers.magnæ impressionis.
3 Cœterum fuit resolutum contrarium scilicet non esse cōtra dictum falsificantem infligēdam pœnam, de qua in d.c.ad falsariorum, cuius decis.ratio fuit, quia in pœnalibus non debet fieri extensio de vno, ad alium, cap. statutum de elect.in 6.cap.odia de regul. iur. Hinc est quòd falsificans literas delegati Papæ, ita acriter non
4 punitur, sicut si falsificasset literas Papæ. Felyn.in cap.2.de rescript. vers. stylus, & idē est de falsificante literas Proregis, secundum Gramm. decis. 27. in fin.
Item adde quòd statutum puniens ad mortē falsificantem sigillum Regis, non habet locum in falsificante verba scripturæ Regis. Affl. decis. 404. & ibi latè de pœna Iuris communis, & Regni Neapol. falsificantis sigilla, & literas Principis.
Alia ratio est quia in huiusmodi crimine, quādo falsificantur literæ Papæ, vel Regum, multa non considerantur, quæ regulantur in alijs falsitatibus, vt per Afflict.in constitu. Regni, quæ incipit qui literas libr. 3. quem refert, & sequitur Cassan.in consuet.Burgund. fol.64. num.51. & ple-

plenius per Fab. Monteleo. in sua prax. arbitr.
p.4.num.815. vbi in hoc crimine falsificationis
literarũ Apostolicarũ, & Regiarũ, sexdecim spe-
cialia accumulauit, & in hac materia potius pre-
sumitur falsitas in literis gratiæ, quam iustitiæ.
5 Mascard.de probat.concl. 447. sed quibus nam
pœnis puniantur falsificantes literas, vel sigillum
Papæ, Regis, Iudicum, & Prælatorum, aut scien-
ter vtens dictis literis falsis, siuè sit clericus, siuè
laicus. Latè per Boer. dec.82.Grammat. voto
25. nu. 9. & Soccin. in cap. ad falsariorum de
crimin.fals. & de pœna mandantis, talem falsifi-
cationem fieri. Grammatic.dec 27. & pœna
falsi teneatur mutans, vel abradens literas iustitię
Principis, vel sigillum, quo ad facti narrationē
Plot.cons.95. vbi loquitur de const. Mediolani,
qua puniuntur falsificantes literas, & sigillum,
Principis; quibus autem pœnis puniantur cle-
rici falsificantes literas Apostolicas, vel iudicum;
vide Bernard. Diaz. in pract.crim.canon. verb.
falsarij cap. 108.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij in permutationibus beneficiorum debent attendere ius commune.*
2 *In permutationibus requiritur causa.*
3 *Sufficit, ut ex parte unius permutantium adsit utilitas ecclesiae.*
4 *In dubio praesumitur quod permutatio sit facta ex iusta causa ab ordinario quando enuntiat se adhibuisse causae cognitionem.*
5 *Potest fieri permutatio attenta utilitate personarum quia redundat in ecclesiae utilitatem.*

Bulla Pij V. super permutationibus beneficiorum quam causam requirit?

DECISIO XXXVII.

FVit dubitatum in Curia Archiepisc.circa
Bullā Pij Quinti editā super permutatio-
nibus beneficiorũ, per quā prouisum fuit
quod illas beneficiorum permutationes ordina-
rij admittere debent, quæ Canonicis Sanctioni-
bus, & Apostolicis Constitutionibus permit-
1 tuntur; Quare hodie in dictis permutationi-
bus coram ordinarijs attenditur dispositio iuris,
quæ habetur in cap. quæsitum vbi Abb. num. 4.
& 10. de rerum permutatione, & in cap. 1. eo-
dem tit. in 6. & clement. 1. eod.titul. Nauarr. in
manual. c. 23. n. 100. Num vero requiratur ali-
2 qua causa; dicebatur regulariter permutationē
debere fieri ex causa, nam ad permutationem
iusta causa requiritur, quam Episcopus disquire
re, & cognoscere debet, licet male seruetur; di-
cto capitulo quæsitum de rerum permutatione;
& ibi DD. Cardin. in d. clement. prima, num.
11. Ancharan.cons.279. Rota Rom. decis.8. de
procurator.in antiq.num.4. Bellam. decis.94. &
de permutat.beneficiorum 6. p. in princ.& q.1.
Staphil. de literis gratiæ, titul. de modo, & for-
ma impetrandi §. de iurispatron. permutatione
num.2. Dec.cons.141.num.4. Aymon.cons.82.
num.8. & cons. 153. Probus ad Monach.cap.2.
de renuntiat. in 6.numer. 24. & 25. Rebuff.in
prax.tit. de permutatione num. 19. Duaren. de
beneficijs lib.8.cap.3.Calderin.cons.2.de permu
tatione num.2.vbi ait, quod permutationes sunt
odiosæ, & restringendæ, quia contra concilium
cap. maioribus de præben; Ideo requiritur cau-
sa, vt circa illud Episcopus dispenset; Tuschus
conclus. 303.num.1.& 367.num.2.& 5. lit.P. &
3 adeo verum est causam requiri; vt si absque vlla
causa iusta, quæ saltem redundet in vtilitatem
ecclesiæ, & ad eam saltim reductiuè pertineat,
nulla sit permutatio si coram inferiore à Papa
fiat, sufficeret tamen si ex parte vnius permu
tantium adsit dicta vtilitas, modo ex par-
te alterius non sit in damnum ecclesiæ con-
siderabile, quamuis vtilitatem vtriusq; ecclesiæ
requirat Tusch.d.concl.303. num.5. ex Gemin.
cons.105.nu.5. nam ita demum datur ordinarijs
facultas faciendi permutationes, quæ sunt de iu-
re prohibitæ, quamuis idem Bellamer.d.6.part.
q.2.num.12.teneat permutationem sine vlla cau
sa ab Episcopo factam non esse ipso iure nullam,
quamuis male faciat, & possit irritari; pro-
pterea non præsumetur in dubio permutationē
factam ex iusta causa, nec credetur ordinario di-
centi se fecisse illā iusta de causa, nisi talis causa
probetur si nō est facta cũ causæ cognitione iux-
ta tradita de dispensatione inferioris per Abb. in
c.diuersis fallacijs de clericis coniug.n.3. Rebuff.
in prax.tit. de dispensatione super defectu nata-
lium num.9.& in repetitione cap. extirpandæ §.
qui vero de præben.circa quintā concl.Mand.de
de signat. gratiæ tit.de dispēsatio. vers.aduerten-
dum tamen est, Nauarr.in man.prælud. 9. num.
11.alias 13.& 25.num.74. & consil. 1.num.4.qui
filij sint legitimi Vgolin. de irregularitate tab.1.
c.45. §.2.nu.7.& cap. 62. §. 1. num.9. vbi bene
Siluest.ver.dispensatio n.1.Lud. Lopez in Instru
ctor. conscien. 1.tom.c.4. Rodriquez in summa
1.t.c.235.n.1. & ad tradita per Sarmiento libr. 1.
selectarum interpetr.cap.8.nu. 19. adhoc etiam
facit doctr.Dec.in c.quæ in ecclesiarum nu.130.
de constit.& in c.cum sit Romana de appella.qđ
assertioni Iudicis nō statur super causa sine qua
actum facere non potest.Aym.de antiquit. tem-
por.2.p.§.1.n.13.& 21.Alciat.de presump.reg.3.
præs.9.nu.27. cuius est ratio, quia cum regula sit
permutationes beneficiorũ de iure fieri nō posse
c.maioribus de præb.& d.c.quæsitũ, ille qui dicit
fuisse factam ex causa vtilitatis, seu necessitatis
ecclesię, debet probare causam limitationis, &
specialitatis, ex traditis per Pinel.in l.1.C.de bon.
matern.3. p.n.23.quicquid in contrarium teneat
Bellamer.d.6.p.quæstio.2.num.12. dicens quod
4 in dubio permutatio facta ab Episcopo præsu-
mitur bene facta, & iusta de causa ex cap.in præ-
sentia de renunciatio. & quamuis contrarium

etiam in proposito videatur velle Anchar. cons. 273. eius sententia procedit; quando ordinarius in ipsa permutatione enuntiaret adhibuisse causæ cognitionem, tūc enim pro eo præsumeretur facta permutatio iuxta causa, & per Bullam eiusdem Pij Quinti 58. beneficia sic permutata coram ordinarijs absque iuxta causa manebunt tanquã vacantia reseruata Sedi Apostolicæ aut Superioribus ordinarij qui talem permutationem admisit, & admittens talem permutationem incurret in suspensionis pœnam, de qua in d. constitu. 58. vers. qui vero, & an permutatio hęc debeat fieri ex causa necessitatis, seu vtilitatis ecclesiæ, an verò possit fieri ex sola expedētia & vtilitate personarum, & quidem videtur requiri causa necessitatis, seu vtilitatis ecclesiæ d. cap. quæsitum vers. si autem Episcopus, & tradūt Ancharan. Bellamer. Staphil. & Probus, loc. citat. & Boer. dec. 205. num. 7. Paris. lib. 11. q. 5. num. 25. Zerola in prax. Episcopali prima part. verbo renunciatio, seu permutatio §. 6. 5. dub. & Diuus Thomas in 4. dist. 25. q. 3. art. 3. qui ait, quod permutatio debet fieri pro causa spirituali, puta vt melius Deo seruiat, seu vt tali loco possit quis Deo melius seruire, alias si pro aliquo terreno comodo vtriusq; vel alterius fiat permutatio, est simoniaca, sequitur Syluester verbo permutatio 2. num. 3. & Io. Baptista Corrad. in respons. casuum conscient. quæst. 41. & Vgolin. in tract. de simon. tabul. prima cap. 27. num. sexto, §. primo, ait quod simonia committitur, vbi non ob necessitatem, vtilitatemq; Ecclesiæ, & vt melius Deo inseruiatur permutatio fit; sed non ob terrenum commodum nullo habito respectu ad diuinum cultum: quare qui beneficium permutat cum alio vt in loco vbi aliud beneficium situm est venationibus, & piscationibus operam dare possit, peccabit, ex quo ob has causas permutatio permissa non est: secus autem si permutatio fiat, vt Dei cultus magis augeatur, & liberius, ac tutius Deo inseruiatur, & ait simoniã cessare, vbi ob vtilitatem, & necessitatem Ecclesiæ permutatio fit, & secundum formam traditã à Pio Quinto in dicta constitutio. 58. declarat optime Azor. d. libr. 7. cap. trigesimo quæst. 4.

5 Verum in Curia Archiepisc. fuit dictum qđ sufficiat expedientia, seu vtilitas personarum tenet gloss. 1. per text. ibi in cap. cum vniuersorum de rerum permutatione, & ibi Abb. numer. 7. & Io. Andr. in d. c. 1. nu. 6. Petr. de perusio in tract. de beneficiorum permutatione 3. par. q. 1. & 7. & vlt. par. num. 58. Lamber. de iure patron. 8. part. 3 lib. quæst. 6. art. 6. num. 39. qui etiam num. sequ. male ait permutationē posse fieri per ordinariū ex sui libito, nã expedientia, ac vtilitas personarum redundat in augmentum cultus diuini, & vt melius, ac promptius seruiatur Deo, vnde Siluest. supr. num. 12. ait requiri, quod permutatio fiat ex causa spirituali, & ide ait causam esse secūdū D. Tho. vt melius seruitiū pſtetur Deo, qđ etiam innuitur in d. c. quæsitum, & timor inimicorum sm̄ Ioann. Andr. est iusta causa, & ita esse de õi causa q̃ non resoluitur in pecuniá, vel aliquod æstimabile in pecunia, sentit Vgolin. d. §. 1. nu. 6. in fin. q ait, quod simoniam non committit, qui ob inimicitias, ob pestilentem aerem & huiusmodi causas beneficium permutat, & Probus dict. cap. 1. de rerum permutatione in 6. nu. 9. ait posse etiam fieri permutationem attenta vtilitate personarum modo non resultet ecclesiæ damnum, sed vtilitas secundum Anchar. in d. clem. 1. & Calderin. consil. 1. hoc dixit, quod licet permutatio possit fieri vtilitate permutantium tamē semper debet adesse Ecclesiæ vtilitas Idem ait Azor. d. quæst. 4. & ita est accipiendum, quod tradit Bellamer. d. sexta parte, quæst. secunda.

SVMMARIVM.

1 *Commissa Episcopo, vel eius Vicario non possunt expediri per Vicarium capituli sede uacante, cum non sit Vicarius Episcopi, sed iurisdictionis Episcopalis.*

2 *Sede uacante, cancellaria non rescribit Vicario capituli, sed Episcopo uiciniori.*

3 *Capitulum non succedit Episcopo respectu iurisdictionis delegatæ.*

An capituli Sede vacante Vicarius possit exequi dispensationes directas Vicario Episcopi.

DECISIO XXXVIII.

Magna fuit controuersia in Curia Archiepiscopali an Vicarius capituli Sede vacante potuisset exequi, seu expedire literas directas Vicario Episcopi. Et prima facie videbatur respondendum affirmatiuè; nam Vicario, seu Officiali capituli Sede vacante possunt de iure dirigi delegationes, & rescripta Papæ non secus, & Officiali Episcopi cum sit Vicarius, seu Officialis iurisdictionis Episcopalis glos. in clement. & si principalis in verb. Episcopi de rescript. & ibi Imol. num. 20. Cardin. nu. 15. & Abb. sub nu. 1. Farin. quæstio. 10. par. 2. num. 8. & 9. Rebuff. in prax. titul. de Vicar. Episcop. num. 4. Sbrotius l. 2. q. 13. n. 3. de offic. Vicar. & Flores Diez q. 4. n. 11. quamuis dubitet Bonifac. in d. clement. & si principalis num. 23.

1 Cœterum contrarium fuit resolutum ex eo, quod commissa Episcopo, vel eius Vicario non possunt expediri per Vicarium capituli Sede vacante, cum non sit Vicarius Episcopi, sed iurisdictionis Episcopalis glos. in d. clem. & si principalis in verb. Episcopi, & ibi Doct. Felin. in c. eã te de rescrip. n. 17. Panuin. de potest. cap. Sed. vac. q. 10. p. 2. n. 2. Lambert. de iur. patr. 3. p. 2. l. q. 1. art. 7. n. 3. Cucchus tit. 8. nu. 39. Sbrozius l. 1. q. 16. Genuen. in prax. c. 84. nu. 12. quãuis Zechus c. 23. de Vicario Episcopi §. 1. nu. 1. dicat dici Vicarium Epi-

Episcopi etiam qui deputatur à capitulo Sede
vacante, & quis contrarium in proprijs terminis
teneat Tho. Sanchez de matrim.disp.27.n.33.&
ita esse de stilo Curiæ,& Cancellariæ, quæ sede
2 Episcopali vacante nõ dirigit huiusmodi literas
in forma dignum,nec dispensationes , &c. offi-
ciali capituli, sed Episcopo viciniori,seu eius of-
ficiali,de quo stilo testatur Hieron. Paul. in pra-
ctic.cancellar.in princ.vers.circa qualitatem per
sonarum . Quæ praxis confirmatur ex con-
stitut.Pij V.162.in qua mandatur quod literæ in
forma dignum dirigantur ad Episcopum diœce-
sanum,aut ad Vicarium generalem,vel officialẽ
eiusdem Episcopi disiunctiuè,ad electionem im-
petrantis;& ita in terminis resoluit Rot.in vna
Ilerden. pensionis , siue vnionis quarta Maij.
1588.corã Seraphino in qua iterum causa propo-
sita fuit resolutum, sententiam de qua agitur
fuisse nullam, cum enim delegata fuisset cau-
sa à Sede Apostolica officiali Ilerden. cuius
officium expirauerat per obitum Episcopi, & à
capitulo deputatus fuisset alius officialis Sede va
3 cante,licet successerit capitulum in locum Epi-
scopi respectu iurisdictionis ordinariæ,tamen
non succedit respectu iurisdictionis delegatæ
Abb.in c. cum olim colum. penult. vers.5.dubi-
tur demaioritate, & obedien. Felyn.in c.eam te
numero decimo septimo de rescr. quod eo ma-
xime in casu isto procedit cum ageretur de re
in qua capitulum habebat interesse, & ideo non
erat conueniens, vt fungeretur iure iudicis, &
partis Bart.in l.qui iurisdictioni ff.de iurisd. om-
n. iudic. & stilus Cancellariæ est vt deputentur
executores literarũ Apostolicarũ officiales Epi-
scoporũ non aũt capitulorũ, & isti officiales non
inscribuntur officiales Episcopi , sed simpliciter
officiales . Non obstat quod dicitur de proro-
gatione , quia non poterat prorogari cum age-
retur de alienatione ecclesiæ ad notata per Bero
rum cons.22.nu.46.t.2. Tum quia respectu de-
legatæ iurisdictionis non poterat fieri proroga-
tio capit.1. de offic.delegat. in fin.Felyn. in cap.
cum olim il j.in princ.eo.tit.Soccin.in cap.signi-
ficasti nu.21. de for.competent. sed id quod om-
nem tollit difficultatem in pronunciando est,
quia tulit sententiam,vt executor Apostolicus.
Non obstat quod dicitur deputatum fuisse à Nũ-
cio quia nõ est verum in facto, sed Nuncius qui
prius inhibuerat,reuocando inhibitionem reli-
quit totum negotium in eo statu in quo erat ab
initio,& ita alias fuit decisum in vna Papien. co-
ram Lancellotto de anno 1579.

SVMMARIVM.

1 *Cum bigamo, solus Papa dispensat.*
2 *Irregularitas quæ ex bigamia contrahitur, est de iure positiuo.*

Quis possit cum bigamo dispensare.

DECISIO XXXIX.

COntrouertebatur in Curia Archiepisco-
pali quis posset cum bigamo dispensa-
re, & fuit dictum, solum Summum
Pontificem posse, vt scilicet bigamus ordinetur,
ita determinat gloss. in cap. super eo in ver-
bo dispensare in fin. de bigam. cum quam ibi
1 conueniunt Innocent.ibi num. primo, & 2. Ho-
stiens.num.2. Abb.antiq. num. 3.Ioann. Andr. à
num.9.ad num.13.Petr.de Anchar.num. 2. Car-
din.Flor.col.1.Anton.de Butr .nu.9. & 10. Abb.
Panormit.num.6.eamdem probauit Goffred. in
sũma eiusdem tituli circa finem vers. dispensari
Petr.de Anchar.cons.124.circa bigamos per tot.
Rot.Roman.decision. 1. num. 3. de bigam.in
nouis glo.in cap.lector 34.dist. vbi etiam Archid.
num.3.Præposit.col.2. vbi de communi testatur;
quam etiam à Doctoribus communiter teneri
asserunt Imol.in capit. proposuit num. 20. de
concess. præben. & post eum Dec. in capit. quę
in ecclesiarum colum.4.num. 13. de constitutio.
2 & ratio est, nam irregularitas,quæ cõtrahitur ex
bigamia à iure naturali non inducitur,sed positi
uo,etenim de essentialibus ordinis non est, vt qs
non sit bigamus ; quod vel ex eo constat; nam
bigamus qui regulariter ordinari non debet c.2.
de bigam.si de facto fuerit ordinatus ex cõmun
sententia recipit ordinem eiusq; caracterem
quis executione ordinum careat,prout Goffr.in
summ.de rescrip.in prin. Archid.in c.vnic.col.1.
n.1.eo.tit.in 6.Rot.Rom. dec. 1.alias 445. quodã
factum col.vlt.n.6.de bigam.in nouis glo.in d.c.
super eo in verbo dispensare in fi.& ibi Goffred.
Innoc.n.1.super verbo dispensare in fin. Host.n.
1.super verbo eis,& n.7.verbo remanere Ioann.
And.col.1.n.2.in 2. notab.Card. Flor.col.1. vers.
quarto oppono.Ant.de Butr.col.1.num. 7. vers.
ad primum, vbi tam ipse,quam Anchar. prealle-
gat.dicũt,quod hoc priuilegio clericali non gau-
dent c.1.de biga. in 6. & Ioa.de Anan.nu.1.vers.
primo an bigamus , vbi hanc opinionem affir-
mat communem; quam etiam firmant Scriben-
tes in c.si quis viduam 50.dist.& Diu.Tho.in 4.
sent. dist.27.q.vlt. art. 3. licet referant prædicti,
antiquum quemdam Doctorem,quem appella-
bãt NicolaumFuriosum non sine furore scripsis-
se, qđ q̃uis Bigamus ex dispensatione sacris or-
dinibus initiatur tamen non recipiat ordines,
sicut Papa oculum effossum cuiquam restitue-
re non valet, ita nec defectum sacramenti , quod
enim factum est infectũ fieri nõ põt l. in bello §.
captæ ff.de capt. & postlim.reuers.& cu baptism.
huc defectum delere non possit, nec ẽt Papa po-
terit,siquidem nec Papa posset cuiuscumq; ani-
mam sine baptismo saluamfacere ; commu-
nis tamen est in contrarium , vt supra visum
est : Quare conclusum fuit , quod cum
irregularitas quæ contrahitur ex bigamia sit de
iure positiuo, poterit Romanus Pontifex super
tali irregularitate omnino dispensare d. c. propo
suit.

SVMMARIVM:

1 *Cum publicis grassatoribus non requiritur probatio delicti in genere, quando confitentur occidisse, & proiecisse in mare corpora incognitorum de qua re dubitat Auctor.*
2 *Si testis fatetur se pecunia corruptum, falsum deposuisse, non probat contra principalem nisi aliunde constet.*

Clericus de delicto non punitur nisi constet de corpore delicti.

DECISIO XXXX.

TAm in Curia Archiepiscopali quam in cæteris Curijs, Clericus non punitur de delicto ex propria confessione, nisi constet de corpore delicti, vide quę plenè ad hoc propositū cumulant Farin. in tit. de inquisit. q. 1. per totam pulchre Caball. in resol. crim. centur. 3. cas. 255. per tot. Anto. de Ballis in lib. var. tract. sub tit. de quæstion. & torment. q. 9. Muscat. in pract. crim. sub rubr. de cognit. seu probat. delict. per tot. &
1 quid seruetur in publicis latronibus confitentibus aliquos occidisse, & eorum corpora proiecisse in mare, vel occidisse aliquos homines ignotos vide Ioann. Grand. in tractat. de bello exul. special. 93. num. 2. qui asserit contra huiusmodi grassatores non requiri probationem delicti in genere, sed ex sola confessione eos codemnari posse, quamuis non constet de cadaueribus, dūmodo constet reum grassatum fuisse per campaneam; nam licet grassatio simplex non inducat pęnam mortis, tamen si reus confessus sit aliqua delicta cōmisisse in cāpanea, ex sola confessione prædicta pōt ad mortem condēnari secundum iura: sed ego valde dubito de hac conclusione, nam eam fundat ex doctr. Franc. Cason. in tract. de torment. cap. 2. nu. 4. qui hanc opinionem non firmat, sed remittit se Franc. Brun. in tract. de indit. & tort. in 2. p. in 6. q. prin. qui n. 1 1. & seq. veriorem firmat esse opinionem contrariam; qđ si non constat de corpore delicti nunquam deuenietur ad corporalem condemnationem. Ad qđ propositum perpetuo notandum est, quod si te-
2 stis fateatur se pecunia corruptum falsum deposuisse, nulla est habenda ratio de huiusmodi confessione ad finem procedendi contra principalē pro quo prius cum iuramento deposuerat, nisi aliunde constet de corruptela, & falsitate commissa, etiam si talis confessio ratificetur in tortura, vt plenissimè probat Io. Vinc. Honded. in consil. 106. per tot. lib. 1. & demum an reus sine metu periurij possit eum iuramento delictum perpetratum negare, vide Bero. in quæst. 134. per tot. & an reū instruēs nè confiteatur, aliqua sit pęna puniendus, & quid si reum torquendum orationes doceat ad impetrandum linguæ silentium, vide quæ pulchrè tradit Io Bap. Laderch. in consil. 203. per tot.

SVMMARIVM.

1 *Nemo alterius delictum purgare debet.*
Poena non debet excedere personam delinquentis:
Anima, quae peccauerit ipsa morietur.
2 *Enumerantur casus in quibus quis non tenetur ex facto alterius.*
3 *Culpa, & poena suos debet sequi auctores.*
Ir affligatur qui deliquit.
4 *Alteri per alterum iniqua conditio non datur.*
5 *Beneficia debent concedi sine alterius praeiudicio.*
Lex nihil frustra operatur.
6 *Ex delicto non consequitur quis commodum.*
7 *Necessitas non habet legem, imo, facienti actum necessarium lex succurrit.*
8 *Enumerantur causae quibus modis, dicantur grauiores in iure.*
Naturalis est uitae dulcedo.
9 *Melius est hominem esse, & inferno esse, quam non esse.*
10 *Offendens aliquem causa inuandi extraneum non tenetur.*
11 *In poenalibus pars mitior est sequenda, & quare vide ibidem.*
12 *Quicquid ob tutelam fit iuste fecisse existimatur.*
Iniuste condemnatus ob uitandam mortem si reperiret carcerer apertos teneretur exire.
13 *Lex generaliter, loquens, generaliter est intelligenda.*
Semper iudicandum secundum communem opinionem; assignatur ratio.
In delictis potius attenditur animus.

Quando aggressus occidit aliquem non offendentem, ratione defensionis, num aliqua pœna plectendus veniat.

DECISIO XXXXI.

FVerat quidam aggressus, & cum aliter se, suumq; corpus tueri non posset causa ipsius defensionis occidit quendam: Fuit controuersum quid nam esset de iure faciendum: Et prima facie, videbatur dicendum quod non offendens minimè possit occidi impunè ab insultato per text. in l. scientiam §. qui cum alter ff. ad l. Aquiliam, vbi notatur quod illum tantū ferire conceditur, qui vim inferr igitur à contrario sensu, videtur, quod non inferētem vim quis non posset pro sui defensione occidere, cognito enim vno de contrarijs, cognoscitur, & reliquū, l. 1. ff. de his qui sunt sui, vel alienis iuris, & ratio
1 meo iudicio est; nā nemo alteri⁹ delictū purgare debet; & pęna nō debet excedere psonā delinquētis, sed anima, q̄ peccauerit, ipsa morietur, toto titulo, C. ne ex delicto defunct. nemo enim de facto alterius tenetur cap. 1. de iniur. & damno dato; nam sententia lata contra vnum, alteri noce-

re

re non debet l.sæpe ff.de re iudic. Dec.conf.445.
Couar.in lib.pract.quæst.c.13.n.7. & Felyn.in c.
quamuis extra de re iudic. maritus non tenetur
2 pro vxore,& è contra l.1. C.ne vxor pro marito
nec filius pro patre, nec pater pro filio l. 1. & l.
nec contra C.ne filius pro patre;vnde descendit
illud,quod licet mulier amittat dotem propter
adulterium Boer.dec.338.num.7.de Franch.de-
cis.183. tamen secus est quando habet patré,vel
filios primi matrimonij Cassan. in cósuet.burg.
in tit.des droit.§.6.rubr.4.num.20.gl.13.Caball.
milleloq.527.Viu.in dec.357.n.2. item neq; ser-
uus tenetur pro domino l. si seruum ff. ad l.A-
quiliam, nec libertus pro patrono l. ex liberto
C.ne filius pro patre, item nec tutor pro pupil-
lo l.prima, C.an fiscus,vel priuatus,neq; colonus
tenetur ex facto domini l.ob causam C. de actio
nibus,& obligation. nec ciuis pro ciuitate,Bald.
in l.ciuibus ff.de rebus dubijs, nec ciuitas ex fa-
cto ciuium l. sicut ff. quod quisq; vniuersitatis:
neq; procurator ex facto principalis l. fla-
uius ff. de procurator. , neq; sindicus ex facto
vniuersitatis Bald.in cap.1.de sindico numer.25.
nec dominus ex facto coloni l. nimia C. de
actionibus, & obligatio. nec emptor ex facto
venditoris,& è contra l.sicut ff.de actio. empti.l.
debitorum pactionibus C. de pact. nec condu-
ctor ex facto locatoris l. si vno ff. locati; nam
3 culpa,& pœna suos debet sequi auctores,l.sanci-
mus C.de pœnis l.rescriptum ff.de his quibus vt
indignis Ias.in l.si prius ff de noui operis nuncia
tione n.32.Ceph.conf.139.lib.5. is .n. affligi de-
4 bet,qui deliquit,& alteri per alterú iniqua condi
tio dari non debet, hoc enim à iure non est per-
missum l.non debet alteri ff.de regul.iur. nam
iniuria lata vni,alteri numquam nocere debet l.
exceptionem ff.de fideiuss.

Præterea ad hanc quęstioné videtur pertinere
dispositio tex.in l.2.§.si quis à principio ff.ne qd,
in loco publico, vbi notatur, beneficia Principû
concedi sine alterius præiudicio,imo beneficium
5 largissimum,non adeo in largû debet extendi,qp
offendatur ratio pietatis,tenet glo.in l.sicut certi
C.de testam.militis.

Ergo si de iure procederet aliquem non offen-
dentem,causa defensionis posse occidi, sequere-
tur præiudicium tertij & sic huius text. dispost-
tio frustra hic esset posita,quod esset contra legé,
6 lex enim nihil frustra operatur l.is idem ff.de ver
bor.oblig.

Tandem,ad hoc non mediocriter facit quod,
nemo ex suo delicto commodum consequi de-
bet,prout vult tex.in l. ex dolo ff. de dolo l.itaq;
fullo ff.de furtis l.non fraudantur §.nemo ff.de
reg.iur.l.siue hereditaria in fi.ff.de negotijs gestis l.
relegator ff.de interdict. & relegat.nihilominus.

Propositis dubitationibus minimè obstanti-
bus; contrarium fuit iudicatum, tamquam
verius; quod pluribus coniecturis, atq; rationi-
bus perbellè comprobatur.

Primo, nam sumus in actu necessitatis, quæ
7 legem non habet l.j.vbi notatur ff.de off.consul.
cap.quanto extra de consuet.cap.2. extra de ob-
seruat.ieiunij,c. quod non est licitum extra de
reg.iur. imo facit sibi legem cap.remissionem;
q.1.& tanto magis quando quis non ponit se in
necessitate,prout in casu nostro,gl.in l.si fideius-
sor.§.necessaria in verbo necessitatem ff. qui sa-
tisdare cogantur, quia iuris dispositio propter
necessitatem suspenditur l. casus maioris C. de
testamentis.

8 Secundo insurgit coniectura tex.in l.cum po-
stulassem ff.de damno infecto,vbi habetur quod
lex fauet,& succurrit facienti actum necessariû,
sed homo nil plus necessitatis habet nisi vitæ de-
fensionem, nam melius est hominé esse,& infer
9 no esse,quam nihil esse,secundum doctrinam D.
Tho.in suo Theologiæ compendio,ergo dictum
homicidium non est punibile.

Tertio accedit quod si offendens aliquem cau-
10 sa iuuandi extraneum nullæ pœnæ opprobio cru
ciatur,prout elegáter vult Bart.in l.culpa si ff. de
regul.iur.quanto magis pro iuuando semetipso,
cum prima caritas incipiat à seipso, argumen-
tum enim à fortiori, validû est: l.neq; natales C.
de probatio. Auth.multo magis.C.de sacrosáct.
eccles.

Quarto comprobatur hęc decisio quia sumus
11 in pænalibus,in quibus mitior pars est sequenda
l.sanctio legum ff. de pœnis Menoch.de arb.iu-
dic.lib.1.cas.86.n.25.& stricta est facienda inter-
pretatio,Ias. in l.cum quidam ff. de lib.& posth.
Panormi.in conf.40.p.1.in fin. Gramm.dec.74.
num.8.Crau.conf.9.n.2.Osasc.dec.79.n.27. quia
quæ sunt odiosa semper debent restringi c.odia
de reg.iur.in 6.& d.l.cum quidam ff. de liber. &
posthum.

Quinto suffragatur, quod hic sumus in actu
12 defensionis,in quo quidquid fit,ob tutelam fit l.
scientiam §. qui ff.ad l.Aquil.Fran. Marc.in dec.
769.Boer.dec.168.Dec.conf.676.& 78.& in actu
defensionis quidquid fit,ob iustum metum fit,&
quæ per iustum metum fiunt pænam non meré-
tur Gramm.dec.5.n.11.l.siquis fumo §.fi.ff.ad l.
Aquil.Feli.conf.50.n.17.namque si iniuste con-
demnatus reperiret carcerem apertum tenere-
tur exire ob euitandam mortem, secundum Vi-
ui.in dec.201.n.4.

Sexto hanc controuersiam sic ad partes discus-
sam decidit tex.in l.is qui aggressorem C. ad l.
Cornel.de Sicar.cuius verba infrascripta sunt;is
qui aggressorem,vel quemcumque alium in du-
bio vitæ discrimine constitutus occiderit, nullá
ob id factum calumniam metuere debet,vnde in
verbo quemcumque alium, Imperator loquitur
13 indistincte, & generaliter,& ita debet intelligi l.
filium ff. de legat.præstand.l.de pretio, ff. de pu-
bliciana,in rem actione Lud.Rom.in l.si.vero ff.
sol.matr.

Huic etiam opinioni acquiescunt Bal.in cap.
1.§.iniuria de pace iuramento firmanda colum.
fin.vers. sed pone,& in l.1.C.vnde vi colum.7.&
communis opinio relata per Dec. in l. vt vim ff.
de iust.& iur.secundum quam semper est iudi-
candum,Gui.Pap.sing.191. namq; semper stan-
dum est maiori parti votorum;cap. nouitius de
verbor. significat.nam firmius reputatur consi-
lium plurimorum cap.prudentiam de offic. de-
legat.Boerius dec.27.nu.24.Dec.conf.615. licet
opinio Doct. fulcita melioribus rationibus acté-
da-

datur contra communem iuxta scripta in l.2.C.
de veteri iure enucleando in §.1. instit. de hære-
dibus instituendis cap.capellani de ferijs,& ita
sentiunt Abb.& Felin.in cap.2.de constit. Ratio
autē quare à iure permittatur occidi non offen
dens ob defensionem, mea sententia alia esse
non potest, nisi quia in delictis potius attendi-
tur animus, quam actus delinquentis.

SVMMARIVM.

1 *Concessa uno, alicui dicitur concessum omne quod requiritur ad illud.*
2 *Qui uult consequens necessario tenetur uelle suum antecedens.*
3 *Cui conceditur maius dicitur concessum, & minus.*
4 *Lex permittit homicidium causa defensionis factum.*
5 *Ampliatur haec conclusio septem modis.*
6 *Princeps licet sit solutus legibus, tamen uiuit secundum leges.*
7 *Causa defensionis possunt asportari arma.*

An pœna edicti Curiæ Archiepiscopalis contra Clericos arma portantes habeat locum in aggresso, qui in actu defensionis vtitur illis.

DECISIO XXXXVIII.

FVit dubitatum in Cur. Archiep. an pœna edicti contra Clericos arma portantes, locum sibi vendicet in clerico, qui in actu defensionis vtitur illis.

Controuersiam hanc non leuis ponderis, paucis absoluam; & pro parte negatiua, & sic quod insultatus vtens ipsis nulla edicti pœna teneatur faciunt infrascriptæ considerationes quę in hoc proposito militare videntur: Prima igitur est, nam quando aliquid
1 conceditur semper censetur concessum reliquum, per quod deuenitur ad illud l.sæpe ff. de re iud.l.cui iurisdictio ff.de iurisdit.omn. iudic.l. cum principale ff.de reg.iur.l.congruit ff.ad sillanianum l. oratio ff.de sponsal.glos.in §.fi.inst. de seruit.rust.prædior.Mars.sing. 175.Fel.in c.pręterea de off.deleg.n.4.col.pen.Bal.in l.j.C.si rector Prouinciæ col.pen.num.91.secunda consideratio ad ornatum huius quæstion. est quod qui vult
2 consequēs necessario tenetur velle suū antecedēs l.illud ff. de aquir.hære.l.l.ad legatum, & l.ad rē mobilem vbi Bart.& cæteri in ea scribentes ff. de procurator. & tanto magis cum simus in his quæ proueniunt ex legis voluntate Crauetta consil.134.num.45. Bart. in Authen. siquis in aliquo C. de edendo, & in l. ex aduerso §. 2. ff. de ser. vend. Ias.in l.cēturio ff.de vulg. & pupill. subst. num.58. Alex.in rubr.C. qui admitti ad bonor.poss.quē citat, & sequitur Dec.in d.rubr. num.75. tertia consideratio quæ ad huius controuersiæ comprobationē insurgit est nam cui con-
3 ceditur maius dicitur concessum & minus l. nō debet ff.de reg.iur.l.marcellus ff.de donat. causa mortis Authen.multo magis.C.de sacros.eccles.
4 Sed per legem est permissum homicidium causa defensionis vim vi repellendo probatur per text. in l.vt vim ff.de iustit.& iur. l.3.§. vt Arietes ff. si quadrupes pauperiem fecisse dicatur §.quod vero Instit.de iure natural. gentium, & ciuili l. qui aggressionem,& vt vim C.ad l.corneliam de sicarijs clem.1.de homicidio Hipp.de Mars.in sin
5 gul.100.& 175. quod ampliant aliqui etiam ad Principem ex text. in clem.pastoralis §.cœterum de senten.& rei iudic.vbi licitum est contra Principem pro defensione propriæ personæ.
6 ratio autem est,quia licet sit solutus legibus, tamen viuit secundum leges l. digna vox C.de legibus Magon.dec.42.nu.6.Dec.cons.116.vol.1. glos.in cap.cum conuenisset in fin.de iudic.ꝙ tñ mihi non placet,& alibi examinabo.similiter cōtra Iudicem de facto procedentem l.prohibitum C.de iur.fisc.lib.10.& l.omnes C.de decurionib. & procedit etiam pro defensione coniunctorū, Menoch.de arbitr.iudic.lib.2.casu 277. Marcus Mant. in singul. 594. imo etiam extraneorum tex. est menti tenendus in cap. dilectus de sententia excommunicationis libr.6.Dec.cons.469. & pro defensione rerum l.1.C. vnde vi Bart.in l. furem C.de sicarijs, quod subampliatur, etiam de Iure Canonico capit. significasti de homicid. glo.singularis in cap. suscipimus de sententia excommunic. atq; etiam de iure ciuili, & de omni alio iure l. sicut allegas C.ad l.cornel. de sicarijs.

Ergo est concessa de iure asportatio armorū, adhoc vt se defendat prout ita vult text.in l.pen. ff.ad l.Iuliam de vi publica. Cuius verba talia sunt hi qui ædes alienas, aut villas expilauerint, & fregerint. siquidem in turba cum telis fecerint, capite puniuntur; Telorum autem appellatione omnia ex quibus singuli homines nocere possunt accipiuntur, qui telum tuendæ salutis suæ causa gerunt non videntur hominis occidēdi causa portare; igitur ex istius text. dispositione, in iure,datum atq; cautum reperitur fauore
7 defensionis, & ob corporis proprij tutelam insultatum posse vti armis prohibitis statuto in nihil obstante, quod tamen intellige quando clericus in actu defensionis aliundè arripit arma; secus verò si ipse portabat arma,eisque postea vsus fuerit in actu defensionis,nam tunc videtur cogitasse de bello, & rixa, & ita fuit decisum, & sæpius practicatum.

SVMMARIVM.

1 *Ratione delicti quis sortitur forum.*
2 *Iudex nullam habens in reum iurisdictionem potest eum capere ad effectum remittendi ad Iudicē loci delicti,qui habeat in eum aliquam iurisdictionem, quod intelligitur prout n.6.*

3 *Ho-*

3 *Homicida committens homicidium animo deliberato, si fuerit captus à iudice incompetenti remittitur suo iudici competenti.*
4 *Iudex ordinarius non potest remittere delinquentem exemptum ad iudicem delicti.*
5 *Iudex incompetens, qui habet in manibus delinquentem extra suum territorium, non tenetur praesertim ex generali consuetudine remittere.*
6 *Iudices qui subsunt eidem Principi, tenentur remittere delinquentes ad inuicem.*

An Iudex cui non competit aliqua qualitas tribuens ei iurisdictionem erga delinquentem ab eo captum, teneatur eundem liberare, an autem ad eius iudicem competentem remittere.

DECISIO II.

Facti species ita se habet quidam laicus sub gestatione habitus clericalis deferebat arma prohibita, & cum captus fuisset à Cursoribus Curiae Archiepiscopalis, & in carceribus eiusdẽ detentus, instabatur pro eius parte esse liberandum tamquam non subditum dictae Curiae; fuit dubitatum an esset simpliciter liberãdus, an verò remittẽdus ad suum Iudicem. Et quod sit remittendus faciebat primo tex. in §. si vero quis comprehensorum vers. si vero cognoscatur in auth.
1 vt nulli iudices, vbi mandat Imperator quod si delinquẽs, in alia prouincia degit, iubemus prouinciae illius iudicem in qua peccati, quid huiusmodi cõtingerit, epistola publica vti ad illius prouinciae iudice, in qua delinquẽs persona degit; & quod ille, qui publicas susceperit litteras periculo suo comprehendere huiusmodi delinquentem teneatur, & ad iudicem prouinciae transmittere, in qua peccauit, supplicijs legitimis subijciendu, quo in loco non solum Imperator approbat capturam, vt ibi in verbis periculo suo comprehendere; verum etiam & remissionem inde faciendam ad iudicem loci delicti, vt ibi in verbis, & ad iudicem prouinciae trãsmittere, in qua peccauit, & sic patet, quod quando captura alicuius per-
2 sonae fit per aliquem iudicem ad effectum tantũ remittendi captum ad iudicem loci delicti, non vt iudex capiens velit contra delinquentem inquirere, & eundem punire; non requiritur iurisdictio ratione originis, domicilij, vel alias ex parte iudicis capientis, & remittentis, sed potest delinquẽtem capere, licet in eum nullam habeat iurisdictionem, & illum captum remittere ad iudicem loci delicti; tantum enim sufficit, quod iurisdictio in delinquẽtem resideat penes iudicem, qui petit remissionem sibi fieri, & iuxta hunc sẽsum intellexit Panor. in c. fi. nu. 16. in vers. nota tamen, de for. comp. vbi dicit notandum esse ex opinione Calder. quod non solum iudex domicilij potest remittere delinquentem; sed & alius qui non est iudex ipsius delinquentis, quod dicit sibi placere ex dispositione tex. in d. §. si verò qs. comprehensorum; cum ille text. indistinctè loquatur, quod solum debet remitti, & non dicit per quem iudicem; hanc eandem sententiam sequitur Iul. Clar. in pract. crim. q. 38. vers. sed quod si iudex dicens, & asseuerans solummodo attendendam esse iurisdictionem iudicis petentis remissionem sibi fieri, non autem eius, à quo petitur remissio, & quod semper vidit de facto seruari, siue remissio petatur à iudice, qui sit sub eodem Principe, siue Praeside prouinciae, siue petatur ab eo, qui sit sub alio Principe, quia non attenditur an possit ab eo capi de iure, vel ne, sed solum an ille, qui petit habeat iurisdictioné procedẽdi contra eum. Item dicebatur pro praedicta opinione esse tex. in §. audient in auth. de defensorib. ciuit. vbi defensor, qui grauem causam audire nequit, remittit delinquentẽ ad iudicem qui eum punire potest; & ita hanc vltimam opinionem secuti sunt Cald. & Panorm. in d. c. fi. n. 16. Marian. Soccin. in cap. postulasti num. 14. eod. tit. Iodoc. in pract. c. 33. num. 6. in fin. Couarr. pract. quaest. c. 11. n. 6. & Bernard. de Ploto inter consil. crimin. diuersor. 133. per tot. vol. 1. in magnis, vbi
3 consulit, quod homicida, qui deliberato animo homicidium commisit, captus ab incompetenti iudice, debet ad competentem iudicem remitti, sed quicquid exclamet Plot. in d. consil. non esse recedẽdum à prima opinione, negatiuam testatur Farinac. de inquisit. q. 7. nu. 28. Ioseph. Ludou. in decis. Perus. 90. nu. 2.

His tamen non obstantibus in casu proposito cõtraria opinio visa fuit verior, nam fuit dictum praefatum laicum esse simpliciter liberandum, nec in hoc casu intrare terminos remissionis, pro qua decisione adducebatur tex. in c. 1. de priuileg. in sextò, vbi constat exemptum, qui iure ad locum delicti remittendus alioquin est, non
4 posse remitti à iudice ordinario, à quo exemptus existit, quia in exemptum iurisdictionem non habet; igitur necessaria est iurisdictio aliqua ad hoc, vt Iudex remittere possit delinquentem ad locum delicti iuxta per illum tex. hanc opinionem sequuntur Ant. de Butr. in c. fi. nu. 10. Arct. col. 4. Fely. nu. 6. de foro comp. & est communis, vt per Boss. de for. comp. n. 52. & seq. & ab hac opinione non esse recedendum testatur Cy. Bar. Bal. Alex. Abb. Affl. Iaco. de Beluis. Marsil. Riminal. Fulg. Grammat. Berous, & alij plures relati per Clar. quos & ipse sequitur in pract. d. q. 38. vers. sed certè, quibus addo Bonacos. in comm. opin. lib. 1. vers. remissio rei pag. mihi 145. in fi. & Ludouic. Peguer. decis. crim. 2. per tot. vbi disputata ad partes materia, hanc negatiuam opinionem veriorem, & apud eum in Cataloniae Regno seruatam testatur, & contrarijs respondet; nec dissentit Aoto. decis. Pedem. 90. nu. 2. in fi. iuncto nu. 3. & cum ita DD. communiter testentur seruari, parum curandum est, quod de inualiditate talis consuetudinis plura scripserit Andr. Fachin. controuer. iur. lib. 9. c. 23. & ideo facias conclusionem
5 quod Iudex incompetens, qui habet in manibus delinquẽtem extra suum territorium, non tenetur praesertim ex generali consuetudine ad qua supra delinquentem remittere ad iudicem competentem.

Non obstant contraria, quia procedunt quando sumus in iudicibus, qui non sunt de diuersis iurisf-

6 iurisdictionibus, sed subsunt eidem Principi vt expressè tradunt Boer. decis.29. num.55. & seq. Boss.d.nu.52.& sequ.qui tamen in hoc non satis clarè loquitur Corrad.in pract. titul.de inquisit. num.12. in 8.limit.pag.mihi 249. Cæpoll.consil. crim.58.n.2. & seqq.vers.dummodo fiat requisitio,vbi quod ita de facto, & consuetudine seruetur, testatur Laurent.de Rodul.cons.crim.diuer.25.num.2.vol.1.in magnis, Martin.de Carrat.eod.cons.crim.61.num.2.vol.1. in paruis, & de communi Doctorum opinione testantur Probus in Apostil.ad Ioann.Mona.in cap.inquisitores sub num.8.de hæret.in 6.Cassan.in consuetu. Burgund.fol.365.num.14. Didac.pract.q.c.11. n.10.vbi ait quod hæc sententia communi totius orbis Christiani vsu, & praxi recepta est, pro vt pariter de communi,& à consuetudine approbata opinione testantur plures, quos refert, & sequitur Clar.in pract.d.q.38.ver. hoc tamẽ quib' addo Roland.cons.60.num.3.& num.23.volum. 2.Bonacoss.in commun.opin.1.par.verb. remissio rei in medio pag.146.column.1.& Ludouic. Peguer.d.decis.crim.2.nu.6.vers.nam hoc esse verum scribentes fatentur,& pcipuè Ant.Thess. d.dec.90.n.7.sicut proximè elapsis annis in huiusmodi etiam articulo pro quadam Brancatiorũ causa diffusè,atq;copiosè scripsit Doctor Fabius Grassus de Terra Laurianæ,pertin ẽtiarũ Cilenti vt in legalibus meis scriptis inueni,qui cum certe allegari meretur, ad sui memoriam his adduxi.

SVMMARIVM.

1 *Res furtiua reperta penes eum qui talia emere consueuit non facit contra eum indicium.*

2 *De priuilegijs Iudeorum, vt possint mutuare pecuniam super rebus furtiuis.*

3 *Qui non est mercator si est malæ famæ, & non docet à quo habuerit rem furtiuam potest torqueri.*

Res furtiua reperta penes aliquem quando faciat indicium contra illum.

DECISIO L.

REgulariter iuris præsumptio est, rem furatam penes aliquem repertam indicium facere ad torturam l. in ciuilem, & l. ciuile est C.de furt.& per dicta iura hoc cõmuniter tradiderunt Doct.Clar.in sua practica quæstio.21. vers.si res furata Alc.de præsumpt.regul. 3.præsump.29.Farin.de indic.& tortur.quæst.37.n.48. latè Mascar.de probatio.concl.833. Peguer.in decisio.73.

Pro cuius articuli dilucidatione distinguendũ esse existimo, quod aut ille penes quem res furtiua reperitur est solitus tales res emere, vt sunt aurifices qui anulos,& gemmas emunt, & cætera huiusmodi,vel mercatores,& feneratores qui emunt vestes,& hoc casu isti, siue bonæ sint famæ, siue malę non tenentur indicare à quo eme
1 rint quia præsumitur illos bona fide emisse, non enim insurgit indicium contra aliquem quando facit illud quod facere consueuit quia ratione officij sui excusatur Hipp. de Mars. in sua pract. crim. in §.diligenter num.90.cum enim à pluribus,& etiam ab ignotis soliti sint emere, credendũ est non recordari personas venditorũ; Blanc. de indic.num.417.sequitur Salyc. in l.fin.C.de fur. Hinc est quod per totam ferè Italiam extant
2 statuta priuilegia quæ permittunt facultatem iudeis mutuandi sub vsuris pecuniam etiam sup rebus furtiuis nec illas dominis tradere cogãtur nisi prius eisdem restituto capitali cum vsuris, quæ priuilegia sunt intelligenda quando Iudei ignorant res quas emunt esse furtiuas si .n. scient ipsas res fuisse furto subtractas tenerentur illas sine capitali,& sine vsuris dominis suis reddere l.seruus cuiusdam ff. de cond. indeb. & ibi Bald.& Doct.Hipp.de Mars sing.13.Io.de Ana. cons.70.visis,& ponderatis Bald.cons. 92. tria possunt volum.4.Fel.in c.causam quæ col.9.de rescript.Bald.in l.eos C.de fur.& in rubr.C.de cond.ob turp.caus.Rol.à Vall.cons.45.vol.1.n.2. hæc tamen priuilegia iudeorum eis non prodessent si tractaretur de rebus furtiuis Ecclesiæ, vel etiam personæ exterę quæ vti non subiectæ iurisdictioni illius qui talia priuilegia concessit non potest illis obligari,nec per ea ipsi potest præiudicium inferri Abb.in cap.clericis de foro comp. Barbat.consil. 75. Viso puncto vbi plura allegat, Alex.cons.44. videtur vol.5.Abb.in c.ecclesia Sãctæ Mariæ de constit. & ibi etiam Fel.Hippol. de Marsil.in l.fin.n.118.de iur.omn.iud.

Si autem non est solitus tales res emere,aut est vir malę famæ,aut bonæ, si est malę, aut declarat à quo emit res furtiuas,& excusatur l.in ciuilẽ,& l.ciuile C.de furt.& ibi glos.& Doctores, & præ-
3 sertim Salyc.& Ang. aut non dicit à quo habuerit,& potest torqueri Bald.& Salyc.in l.fin. C.de furt.d.l.in ciuilem,& l.ciuile C.eod.Bal.& Imol. in l.fin.vers.Addo ad idem ff.de hæred.instit.Roman.cons.54. visis circa id num.6.Barb.cons.42 illud in medium afferam col.7.num.25. volum. 1.Blan.de indic.num.417.Paul.de Cast.in dict.l. in ciuilem num.2. C.de furt.Ias.cons.2. num.8. Grat.cons.94.volum.2.Ang.de malef.in verb. & vestem celestem,colum.6.vers.quæro an eo ipso, & in verbo fama publica colum. 4. vers.vel quia res furata Hipp.de Mars.cons.57. misericordia Domini num.33.& 40.Masc.de prob.conclusio. 1003.num.32.& tanto magis hæc vera sunt,si talis est solitus res furtiuas emere glos.in l.in ciuilẽ in verbo incidatis, C.de furtis vbi etiam Bart. & Bal.Aufrer.in addit.ad decis.Capell.Tholos.151. num.2.Alex.cons.5.num.8. libr.1. Mascard. in conclus.1631.num.20.Brun.de indic. quæstio.3. p.1.num.5.

Si vero est vir bonæ famæ, & alia indicia non concurrunt,non potest torqueri,& ratio est quia quantum grauatur ipsius rei furtiuæ inuentione,tantum subleuatur sua bona existimatione, indicijs enim indicia tolluntur contraria, & vna præsumptio tollit aliam, & fortior debiliorem

l.pen.

l.pen.ff.de restit.in integr.Felyn.in cap.vigilanti
in fin.de præsumption. Bald. cons.249.circa fin.
vol.3. Boer.decis.211.nu.18. par.1. Crauett.in
tract.de antiq.temp.par.4.§.materia n.21. Corn.
cons.136.col.fin.vers.& per hoc col.2. Aret.cons.
102.col.1.sed quando est malæ famæ, & penes il-
lú res furtiua reperitur duobus vrgetur indicijs,
& ideò mirum non est si eo casu potest tormentis
subijcis virum autem integræ famæ ob inuentio-
nem rei furtiuæ penes illum non posse torqueri,
tradunt Bald.& Salyc.in d.l.in ciuilem C.de furt.
facit l.non omnes §.Barbaris ff.de re milit.glos.in
l.ciuile in verb.fuisse C.de furt.& glos.in l.de mi-
nore §.nam ex sermone iuncto text.ibi cuius exi-
stimationis ff.de quæst. Grat.cons.94.nu.2.vol.2.
Marsil.in cons.52.nu.40. & 41.& cons.72. Mun-
da cor meum nu.2.& in suo singul.392. aduertas
ad vnum Thom.Gram.cons.14.Angel.de male-
fic. in verb. & vestem cęlestem vers. an eo ipso,
Tiraq.in tract.de pęn.temper.cas.51.nu.131.Me-
noch.de arbitr.iudic.lib.2.cas.462.nu.10.Nouell.
in tract.ad defens. in tit.an indicia pro reo danda
sint nu.149.& in tit.de excus.à reo facien.nu.19.
Rol.à Vall.cons.45.nu.41. Brun.de indic.fol.25.
nu.5.Iul.Clar.in pract.crim.q.21.in fin.& sat es-
se,quod iuret se nó cognouisse illum, à quo emit
rem furtiuam, tradit August.ad Angel.de malef.
in verbo, & vestem cęlestem nu.20.

Hoc tamen limitatur nisi esset Castaldus, vel
Officialis Domini rei furtiuæ,túc enim quamuis
esset vir probus,nec alia cócurrerent indicia,hoc
casu præsumitur domino suo illa bona subtraxis-
se, Bald.in cap.1. de contentione inter domin. &
feud.nu.1.in vsib.feudor. & in l.cú oportet n.13.
ff.de bon. quæ liber. & ratio potest esse ob cómo-
ditatem, quam familiaris habet furandi, vel quia
non sit credibile cum emisse ab extraneo rem,
quam facilè cognouisset ab eius domino fuisse
subtractam,& ita iuxta prędictam distinctionem
sępius iudicauit Curia Archiepiscopalis.

S V M M A R I V M.

1 *Infidelis non admittitur ad testimonium perhiben-*
dum contra Christianum.
2 *Ratio cur infideles non admittantur.*
3 *Conclusio ampliatur procedere in quacunque specie*
infidelitatis.
4 *Infidelis effectus christianus admittitur ad perhiben-*
dum testimonium.

An mancipia,vulgo schiaui,de recenti effe-cti christiani,admittãtur ad testimonium ferendum contra christianos.

DECISIO LI.

DAtis defensionibus cuidã reo fuit pro eius
parte consignata lista testium examinan-
dorum, inter quos aderat mancipium
christianum; quarè fuit dubitatum, an eius de-
positio esset recipienda,& dicebatur, de iure cla-
1 rum esse, infidelem non admitti ad testimonium
perhibendum contra christianum cap.non potest
cap.pagani,& ibi glos.in verb.accusari 2.q.7.cap.
ipsa pietas 23.q.4.l.quoniam C.de hæretic. glos.
in cap. Iudæi in verb. præsumant extra de testib.
& ibi Abb.nu.3.Felyn.in princ. glos.in cap.licet
vniuersis in verb.cóuersationis cod.tit. de testib.
glos.in clem.1.in verb.iuri, & ibi Card.Zabar.de
testib.Speculat.in tit.de testib.§.1.vers.item quod
est Iudæus nu.59.Alex.cons.179 in fin.lib.2. Af-
flict.in decis.214.per tot.& ibi Vrsill.in addit.nu.
1.idem Afflict. in constitut.Regn. rubr.de aleat.
Aufrer. in tractat. de testibus num. 58. vers. Iu-
dæos, Viu.de communi,& indubitata cóclusione
testatur in suis comm.opin.verb testis esse non
potest christianus in princ.vbi alios adducit,Mas-
card.de probat.concl.944. in princ. & concl.857.
nu.11.lib.2.& hæc quidem regula iudæos à testi-
monio repellens iure optimo procedit; cum ete-
nim ipsi testimonio Christi, & Ecclesiæ non cre-
dant,meritò sancitum est, vt & ipsis nullo modo
2 sit credendum, vt qui diuina testimonia contem-
nunt humani testimonij pódus perdidisse se nos-
cant,iuxta text.in cap.ipsa pietas 23.q.4.aliàs hu-
ius regulæ multiplices rationes videas per DD.
supra citatos, & præcipuè Marqu. in tract. de iu-
dæis cap.5.nu.9.& seq. par.2.

Quod procedit etiam in hæretico, pagano, &
3 quocúque alio infideli;omnes.n.qui in fide Chri-
sti non sunt,authoritate Sacrorú Canonum à te-
stimonio repelluntur,cap.nó potest,& cap.pagani
cap.hæreticus 2.q.7.cap.ipsa pietas 23.q.4 cap.1.
& ibi glos.in verb.fideles de testib. adde text.in l.
quoniam C.de hæretic. glos.in cap.iudæi in verb.
præsumatur extra de testib. glos.in cap.contra
christianos in verb.iudęis de hæretic.in 6.Specul.
de testib.§.1.vers item,quod est iudæus,paganus,
vel hæreticus n.59.Bart.in l.1.nu.11.C.de summ.
Trinit.& fid.cathol. Afflict. in decis.214.& ratio
supradicti ea est, quia omnes isti sunt de falsitate
suspecti;ex quo enim Deo sunt infideles,nó pre-
sumuntur fideles esse hominibus,cap. non potest
cap.pagani 2.q.7.& procedere etiam in eo,qui est
dubius in fide, voluit Summ.Pótif.in cap.1.de hæ
retic. Abb.in cap.1.de sum.Trin.& fid.cathol.

Cęterùm in Cur.Archiepiscop.fuit dictum,su-
4 pradicta minimè procedere in mancipio effecto
christiano per doctrin. Marqu.in tract.de iudęis
p.2.cap.4.n.13.Non est enim contẽnendus,quod
fuerit iudæus,sed commendandus,quia ad fidem
reuersus,vt dicit Abb.in cap.eam te in vltim.no-
tab. de rescriptis, & quia post baptismum incipit
esse,quod non fuit cap.ferrum, & ibi glos. 50.di-
stinct.& pro hac opinione text.in cap.fidelior, &
in cap.quia sanctitas tua 50.distinct. & hanc par-
tẽ videtur suadere fauor fidei,vt facilius homines
ad fidem catholicam alliciantur; & ex his dicit
Marqu.istam sibi videri veriorem opinionem.

S V M M A R I V M.

1 *Facti species.*
2 *Confessio incidenter facta non nocet,& an ex illa con-*
fessione possit Iudex nouum inchoando processum
illum punire nu.4.
3 *Intellige si non tangit negotium principale.*
4 *Ex confessione incidenter facta, impeditur quis ne*
promoueatur.

8 *Confessio facta in vna causa, non nocet in alia, inter alias personas.*
7 *Decis.Sac.Conf.Neapol.*
8 *Incidenter confessus, vt possit puniri noua requiritur inquisitio.*

An de crimine de quo quis fuit incidenter confessus possit puniri.

DECISIO LII.

1 TOrquebatur quidã clericus per Cur. Ar-
chiepisc.ob quodam prætensum delictũ,
& cum incidenter fuisset confessus aliud
delictũ,de quo non fuerat interrogatus;fuit dubi-
tatum,an pro illo pęna aliqua infligi potuisset, &
2 iudicauimus,quod nõ,per text.expressum in cap.
1.de exceptionib.vbi si testis de crimine contra
eum excepto conuincitur,vel aliàs conuictus ap-
3 paret,repellitur à testimonio,sed de crimine non
punitur, si non tangit negotium principale, ad
idem adducebatur text.in cap.cum super de con-
fessis, vbi si quis confitetur crimen in iudicio in-
cidenter,potest Iudex ordinarius nouum inchoã-
4 do processum illum punire pœna ordinaria; ex
quo patet non potuisse Iudicem ex vi dictæ con-
fessionis illi pęnam infligere absq; nouo processu,
idem probat text. in cap.inquisitionis de accusat.
quod testis, qui in alio iudicio cõfessus est crimẽ,
non punitur ex ea confessione, quia tendebat ad
alium finem, sequitur glos.in cap.ex pęnitẽtib.in
fin. 50.distinct. latè Marsil.in rubr. C.de probat.
nu.88.vbi multos cumulat,& dicit glos.in d.cap.
ex pęnitentibus, quod clericus puniri non potest
5 ex sua confessione, licet ea impediat ne promo-
ueatur,sequitur Barbat.& alij citati à Tirsquell.
in tract.res inter alios acta circa fin. primæ limi-
tationis vers.postremò ex confessione nuda,glos.
dicit in canon.hæc quippe 3.q.6.quod si testis di-
xit se commisisse homicidium, non poterit ideò
puniri,quia id dixit propter aliud,sequitur Bald.
in l.Presbyteri nu. 12.vers.3.4 C.de episc.& cler.
Imò fortius dixit Salyc.in l.1.col.8. C.de confess.
quod si ego in iudicio conuentus ab vno pro re-
stitutione mutui dicam, me non ab eo habuisse,
sed à Titio præsente,non poterit Titius illius cõ-
fessionis vigore me conuenire,sequitur Marsil.d.
rubr.C.de probar.nu.88.Tiraquell.loco prędicto
vers.& id quidem vsque adeò, quorum ratio est,
8 quia cõfessio facta in vna causa non nocet in alia
inter alias personas, Io.Andr.in cap.per inquisi-
tionem de elect. & ad Specul. in tit. de obligat.§.
fin.nu.7.in vers.indebitum, Natta in cons.94.nu.
7.Doctores in l.2.C.de edend. & pro eadem opi-
nione est decis.Rotæ 2.in fin.in tit.de confess.in
recoll.per Bisignet.vbi duplicẽ allegat rationem,
primam,quod confessio in vna causa emissa,non
probat in alia inter alias personas;secũda est,quia
quod deposuit quis vt testis, sibi nocere non de-
bet, vt parti, & idem per eadem verba voluit
Rot.decis.855. quidam agebat in fin.in antiq. &
voluit Capyc.in decis.52.in fin. vbi dicit non esse
curãdum de cauta, quæ in d.decisione inuenitur,
quam opinionem sequutus fuit Surd.in cons.135.
& licet Grat.in cons.141.per totũ vol.2. conetur
euitare illam decisionem, tamen multum se in-
uoluit, & quando testis deponit non de proprio
facto transit cum hac opinione, & ex his motus
fuit Senatus Mantuanus, teste Surd.in decis.509.
ad iudicandum, quod confessio ab aliquo facta
tanquam teste non sibi nocet in alio iudicio, &
7 propterea iure optimo censuit Sac.Conf.Neapol.
non esse infligendã pęnam mulieri,quæ inciden-
ter confessa fuerat adulteria,vt paret ex decis.Af-
flict.176. quibus addo Bald.in l.Moerchalem C.
de conditione ob turpem causam, vbi confessio
facta incidenter non nocet, pro quo facit, quod
voluit Luc.de Pen.in l.1.C.de numerarijs lib.12.
8 vbi de crimine,quod quis fuit incidenter confes-
sus,non potest puniri,sed noua debeat fieri inqui-
sito,sequitur Felyn.in cap.1. de exceptionibus,&
latius per Aretin.institution.de exceptionib. col.
2.in princ.

SVMMARIVM.

1 *Stylus non præsumitur.*
2 *Stylum alleganti incumbit onus probandi.*
3 *Stylus non probatur nisi per testes iuratos.*
4 *Stylus vbi non respicit decisionem causæ,potest Iudex super illo se informare.*
5 *Stylus,vbi est contra ius debet plenè probari.*
6 *Stylus vbi est notorius, potest Iudex ex suo officio super illo se informare,etiam parte non citata nu.7.*

Stylum non præsumi, sed alleganti incumbere onus probandi.

DECISIO LIII.

1 IN vna Nolana vertente in Curia Archiepis-
copali fuit datus terminus ad probandum
stylum dictæ Curię Nolanę,ex eo,quod sty-
lus cum sit facti, Aretin.in cons.103. non præsu-
mitur regulariter,nisi probetur,ita tradit Paris.in
cons.168.& si Iudicis officium num.15.vol.4. per
doctrinam Bart. in l. labeo ff. de suppell. & Fe-
lyn.in cap.2.col.8. & in cap. super literis col.6. de
rescript.Curt.Iun.in cons.16.col.6.facit optime,
quod tradit Dec.in respons.5.nu.42.vol.1.vbi re-
fert glos. idem sentientem in l.1. C. quæ sit long.
consuet.& Bart.in l.præscript.C.si contra ius,vel
vtilit.public. & sensit Rebuff.in tract.de consuet.
styl.& forma, glos.13. nu.49. qui citat Barbat.in
cons.3.clementissimi col.11. vol.2. ita etiam re-
spõdent Roland.à Vall.in cons.3.nu.35.& Corn.
in cons.277.nu.6.vol.3. & nouissimè etiam Ber-
taz.in cons.ciuil.39. nu.21. per text. in l.de qui-
2 bus, cum ibi notat. ff.de legibus. Hinc est, quod
stylum alleganti incumbit onus probandi,vt cõ-
sulendo scripsit Soccin.in cons.56.post nu.51.vol.
4. cum cæteris quos ibi recenset, & censere hoc
idem Dec.ac Bertaz. loc.citat. & tradit Angel.in
§.ex non scripto institut.de iur.natur.gent. & ci-
uil. & Guid.Pap.in cons.119. nu.4. & confirmat
Berous in cons.46.num.5.vol.3.per doctr.Andr.
3 & cæterorum in cap. fin. de consuet. & amplia
prædicta adeò procedere,vt testes,qui super stylo
deponũt,debeant deponere iurati,aliter non pro-

bant.

bat, vt scribit Guid.Pap.in cons.119. nu.4.& Be-
ro.in cons.40.nu.9.vol.3. vbi inquit, quod stylus per
testes legitimos, & legitimè examinatos probari
debet, & præstito eis iuramento, per text.in l.iusiurandi C.de testibus, & in iudicio coram Iudice,
vel saltem coram Notario actuario, per cap.2.de
testib.& cap.quoniam contra in vers.testium de-
positiones de probat.Bart.& alij in l.de quibus ff.
de legib.Scribentes in cap.fin. de consuetud. facit
text.in auth.de fid.instr. in §. si verò aliquid tale,
sed tamen declara, ac restringe, vt hæc procedant
tantùmodo quando stylus allegaretur ad decisio-
nem causarum, & litium; plenè enim tunc esset
omninò probandus, tradit Bart.in l. lege Iulia ff.
de testib.cum alijs, quos referendo sequitur Re-
buff.in d.tract.de cons.styl.& form.d.glos.13.nu.
4 53.Secus si probatio styli non respicit decisionem
causæ, tunc enim potest Iudex se informare
ab antiquis illius curiæ Aduocatis, & Procurato-
ribus, nemine citato, vt scribit Bartol.in l.3.§.fin.
ff.de testibus, & Bald. in l.vnic. C.vt quæ desunt
aduoc.part.iud.supple. & in practica sibi in facto
cōtigisse, hoc scribit Angel.in d.§.ex non scripto
instit.de iur.nat.gent.& ciui, vbi etiam confirmat
Io.Fab. col.3. dicens, quod ita solet obseruari, &
hos Rebuff.cum alijs citat loc.alleg. num.52. Se-
5 cundò declara eadem procedere, si stylus sit con-
trarius, tunc.n.plenè penitus debet probari, secus
si è contra, & voluit post Curt.in repetit.cap.fin.
q.8. de consuet. & Dec.in cons.40e. in causa nu.
6 12.ipse Rebuff. vbi supra nu.54. Tertiò declara,
ac restringe, quando stylus esset notorius, tunc
enim etiam Iudices possunt se informare ex eo-
rum officio, vt habetur per Bart.in d.l.lege Iulia
in fin.ff.de testib.& hoc scripsit Cyn.in l.2.C.quæ
sit long. consuet. quos referendo sequitur D.Ti-
ber.Decian.in cons.5.nu.43.vol.1.quod etiam sē-
sisse videtur Bald. in l.1. C. vt quæ des. aduoc. &
Angel.in d.§.ex non scripto, vbi supra, & Sebast.
Vāt. in tract.de nullit.process.nu.86.ioquit, quod
Iudex etiā in Camera à Notarijs, seu alijs in simi-
libus expertis se de stylo informare poterit; &
amplia huiusmodi limitationem procedere, adeò
7 vt Iudex tunc possit se informare, etiā parte non
citata, vt paulò ante innuimus, & consulendo ita
respondit Alex.in cons.14. viso processu post nu.
1.vol.5.per elegantem doctrinam Bart. in l.4. ff.
de testibus, qui hoc enunciatum dicit ex text.in
l.3. §.fin.eod.tit. & tradit Aot.de Butr.io cap.fin.
de consuet. & in penult. col. & notanter ipsemet
confirmat in cap. cum in tua in fin.de sponsal.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Nemo potest esse Iudex in causa propria, & nu.5.*
3 *Officialis offensus ex causa priuata non potest ipse cognoscere, nec iudicare; sed ad superiorem debet recurrere nu. 4.*
6 *Potestates, & Vicarij locorum non possunt per militem socium (vt vocant) grauari facere eorum priuatum debitorem.*
7 *Decisio Curiæ Archiepiscopalis Neapol. quod scilicet Officialis offensus prætextu dignitatis, seu causa officij potest ipsemet cognoscere de offensione, & condemnare nu.8. redditur ratio decisionis nu.9.*
10 *Iudex delegatus potest cognoscere de iniuria facta Officiali suo ex causa officij.*
11 *Respondetur contrarijs.*

Vicarius an dicatur suspectus in puniendo eum, qui falsificauerat eius sigillum.

DECISIO LIV.

1 CVm tractaretur in Curia Archiepiscopali
de infligenda pœna cuidam clerico, qui
cōfecerat quamplurimas dimissorias fal-
sas, ac cum falsificatione etiam sigilli Reueren-
dissimi D. Vicarij; & per eundem inquisitum
fuisset suspectus allegatus idem D. Vicarius ob
dictam sigilli falsificationem; fuit dubitatum, an
dicta suspitio de iure subsisteret, & vnus ex Do-
minis dicebat, quod sic, quia falsificando sigillum
censetur intulisse iniuriam D. Vicario, & conse-
2 quenter cēseretur Iudex in causa propria, illi pœ-
nam aliquā infligendo, ad tex.in l.vnic.C.ne quis
in sua causa, & facit text.in l.Senatusc. ff.de offic.
3 Præsidis, vbi quando quis est offensus tamquam
priuatus, hoc est ex priuata causa, non potest ipse
cognoscere, vel iudicare, quia sibi censetur facta
iniuria l.lex Cornelia in princ.ff.de iniurijs l. qui
iurisdictioni ff.de iurisd.omn.iudic.& in hoc casu
4 debet recurri ad superiorem §. si verò in auth.de
defensorib.ciuitat. Oldrad.cons.7. quem sequuti
sunt, Paris de Puteo in tract.de syndicat.in verb.
iniuria Officialis cap.3.incip.an si Officialis pro-
cessit per totum, vbi latè insistit Menoch.de arbi-
tr.iudic.lib.2.cēt.3.cas.263, nu.7.Decian.in tract.
crim.tom.1. lib.4, cap.42. rubr. Iudex in causa
propria in princ.num.1. vbi solum Oldrad.citat
Crauett.cons.132.sub nu.7. vers.tertio respōdeo,
Clar.dicens, ita communiter tenere Doctores in
pract.crim.q.35.nu.26. vers.solet etiam, & plenè
Roland.à Valle cons.16.& cons.48.lib.2.ex cuius
dictis vtrobiq; claris redditur hæc conclusio, quā
iuribus, rationibus, & authoritatibus, exornant,
eandem distinctionē, tenuerunt Gandin.in tract.
de malefic.tit.de pœn.reor.nu.26.vers.item quid,
Bart.in l.si quis fortè §.si quos ad fin.vers.si vero
crimen ff.de pœn.Alex.cons.35.col.fin. ante nu.
7. vers.tertio præsuppono lib. 2. Bald.in l.vnica
C.ne quis in sua causa iudicet sub nu. 2.& ibidem
Alber. de Rosat.nu.5. & 6. Salyc.sub nu.5.Castr.
sub nu.3.in fin.& Corn.sub nu.1.fall.5. & habita
5 hac distinctione pro vera, & dicta ratione atten-
ta, quod in propria causa Iudex quis esse nō pos-
sit, dixit Caball. resol.128. in contingentia facti
non licuisse, cuidam Vicario Scarperiæ agri Mu-
6 xelani realiter grauari facere per executores eius
Curiæ ex ordine sui Officialis, quem militem
socium vocant, quendam suum priuatum debi-
torem, & esse cum dicto eius Officiali condem-
nandum in pœnam librarū quingentarum secun-
dum formam statutorū Florentiæ lib.4.rubr.79.
de pœna exercentis iurisdictionem non cōcessam
sibi à communitate Florentiæ, quia vltra, quod
dictus debitor tanquam Ciuis Florentinus non
poterat conueniri in Curia Scarperiæ, sed Flo-

rentiæ tantum conueniendus erat; Vicarius ille
hoc modo sibi ius in propria causa dixerat, nec
ad eius fauorem habita fuit ratio, quod execu-
tio fuisset commissa per dictum eius Officia-
lem, qui solitus sit in similibus, vbi pars non
contradicit, prout non contradixerat in dicto
casu, procedere ad grauamina sine participatio-
ne Vicarij, quia est vnum, & idem Tribunal, &
à gestis per dictum Officialem non appellatur
ad Vicarium, sed ad eius Superiorem, & gra-
uamen fuit per dictum militem socium conces-
sum ad instantiam, & petitionem ipsius Vicarij, à
quo etiam idem Officialis dependet, cum per il-
lũ eligatur, & ab ipso etiam ad nutum remoueri
possit, vt propterea non potuerit ipse Vicarius,
coram suo Tribunali contra suum debitorem
executiuè per viam reclamationis agere, & gra-
uamẽ obtinere, nec dictus eius Officialis potuerit
ei illud cõcedere, quia hoc ab ipsomet Vicario fa-
ctum videtur, cui est prohibitum in propria cau-
sa, tàm iudicare, quàm executionem concedere
l. vnica, iuncta glos. in verb. debere, C. ne quis
in sua causa iudic. & absurdum esset, quod Vica-
rius ageret coram suo Officiali, iurisdictionem
separatam ab eo non habente, & omnia sub no-
mine ipsius Vicarij faciente, & ita probatur ex
dictis per Roland. à Valle consil. 16. libr. 2. vbi
concludit, quod pro offensa facta Domino Ca-
stri non potest esse Iudex, nec ipse, nec eius Offi-
cialis, sed Superior cognoscit, licèt si offensus ha-
beret condominos, possent hi, vel Officialis ab
omnibus deputatus, iudicare, nec cognitio spe-
ctaret ad superiorem, nisi & ipsi ex alijs circum-
stantijs sint suspecti, & ad hoc quamplura ad-
duxit Roland. & considerar etiam vnitatem Tri-
bunalis, facit Crauett. d. cons. 232. nu. 8. & 9. in 4.
& 5. fundamentis.

Cæterùm supradictis minimè suffragantibus
7 contrarium iudicauit Cur. Archiepiscop. non ad-
mittendo suspitionem propositam contra Do-
minum Vicarium, ex eo, quod per dictam falsi-
tatem non censetur offensa eius persona, sed di-
gnitas tantum, & cõsequenter potest ipse cogno-
scere de iniuria sibi illata, & nullo modo poterit
allegari suspectus, ex traditis per Anan. in capit.
innotuit nu. 8. & seq. de maledict. Alex. cons. 13.
nu. 10. vol. 6. Roland. cons. 48. num. 7. vol. 2. & ad
hoc facit, quod voluit Crauett. in cons. 232. col. 3.
vers. tertio respondes, quem refert, & sequitur
Farinac. q. 17. nu. 44. cum seq. quod si quis daret
8 alapam potestati, posset potestas ipsum statim
furcis suspendi facere. sequitur Grammat. decis.
9 36. nu. 4. & hoc nulla alia ratione, quia iniuria
non fuit illata personæ, sed officio, & proinde
poterit de eo cognoscere cap. 1. de pœnis in sex-
10 to, vt in simili dicimus de Iudice delegato, qui
potest cognoscere de iniuria facta Officiali suo ex
causa officij, secus si ex alia causa, quia tũc Iudex
ordinarius cognoscet, Boer. decis. 9. num. 14. cum
seq. Artam. decis. 7. de iudic. Rubbiao. decis. 16.

Non obstant contraria allegata, quia proce-
11 dunt quando esset offensus Officialis, vti perso-
na priuata, tunc enim admittitur suspitio con-
tra eum proposita, secundum Alberic. in l. vnica
nu. 4. C. ne quis in sua caus. Clar. q. 35. nu. 26.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Literæ cambij obligant acceptantem, redditur ratio num. 3.*
4 *Acceptans literas cambij, & soluere promittens remanet obligatus.*
5 *Obligatur etiam ad interesse, si in tempore statuto non soluat.*
6 *Literæ cambij habent vim instrumenti, sententiæ, & rei iudicatæ, & quomodo nu. 7.*
8 *Priuata scriptura vbi adest verbum promitto, quid operatur.*
9 *Libellus nocet offerenti.*
10 *Respondetur contrarijs, & nu. 11. 12. & 13.*

Aduersus executionem literarũ cambij, an exceptio aliqua opponi possit.

DECISIO LV.

1 IN oppido Pizzi Militen. Diœcesis, Reue-
rendissimus D. Episcopus Nicasten. seu eius
procurator de anno 1615. dedit scutos 715. ad
cãbium per Vrbem, Io. Dominico Trucillo, qui
literas cambij scripsit ad Vrbem, directas Seba-
stiano Cacaci, qui illas iuxta stylum mercatorum
acceptauit ad vsum, elapso termino dictus Seba-
stianus fugam ab Vrbe arripuit, & fuit facta pro-
testatio contra scribentem in forma, & seruatis
seruãdis. In Vrbe fuit iudicialiter per testes reco-
gnita manus dicti Sebastiani, qui posteà fuit in
habitu clericali repertus in ciuitate Neapolis, vbi
tãquam de fuga suspectus fuit carceratus, & da-
ta cautione de stando iuri, & iudicatum soluen-
do fuit liberatus.

Postmodum fuit dictus Sebastianus citatus ad
soluendum dictos scutos 715. vigore literarum
cambij cõtra quas plura opposuit, & ei fuit datus
terminus, quod infra sex dies valeret eius iura, si
quæ habet deducere, & probare, in quo termino
petijt depositionem principalis, & fecit nomina-
tionem testium in Vrbe, & alibi, sed non dedit ar-
ticulos, neque fecit depositum, neque procurauit
literas commissionales, quare fuit dubitatum, an
supradictæ literæ debeant executioni demãdari,
non obstantibus exceptionibus per supradictum
Sebastianum oppositis, & fuit per Curiam Ar-
2 chiepiscopalem affirmatiuè iudicatum; cum lite-
ræ cambij obligent acceptantem, ita Bald. in cõs.
190. vol. 1. Paris. cons. 91. nu. 3. vol. 1. Ias. cons. 47.
nu. 2. vol. 4. quos citat Ripa in l. admonendi num.
3 183. ff. de iureiurando, & ratio est, nam qui reci-
pit literas, si non contradicit, acceptare omnia
videtur in literis contẽta, glos. in l. quod enim
§. 1. vbi Bart. ff. rem ratã haberi, Gozzadin. cons.
23. nu. 6. & communem nuncupat Ripa in cit. l.
admonendi, sequitur Dec. in cons. 430. in fin. &
in cons. 632. num. 16. Paris. cons. 647. vol. 1. adeò
quod acceptans est obligatus, sicut scribens est li-
beratus, de Frãch. decis. 303. & ad nihilum teneri
acceptante existente soluendo, voluerunt Bald.
cons. 308. vol. 1. cum citat Soccin. cons. 68. vol. 3.
4 Aret. cons. 5. Ratio est, quia acceptãs literas cam-
bij,

b j, & soluere promittés, remanet obligatus, cum
iam illi tertio fidem suam obstrinxerit, ad latè
tradita per Doctores in l. singularia ff. si certum
petatur, Castrens. in l. si tum Cornelius ff. de so-
lutionibus, Bald. in l. pro debito C. de bonis au-
thoritate Iudicis possiden. Alexand. in cons. 173.
volum. 7. quæ obligatio adeò efficax est, quod
acceptans literas cambij, & soluere promittens, si
congruo tempore non soluat, obligatur ad inte-
5 resse secundum Marilianum in decis. Rotæ Ge-
nuæ 43. Dicebatur insuper Dominum Episco-
pum habere intentionem fundatam in dictis li-
teris cambij, quas dictus Sebastianus dum esset
laicus, in Vrbe mercator simpliciter acceptauit,
censetur illas ratificasse, & sic debitorem Episco-
pi se fecisse secundum Bartol. Angel. Salycet. &
reliquos communiter in l. filiusfamilias ff. ad ma-
cedonianum, Rot. diuers. decis. 811. num. 10. par.
1. Rota Genuæ decis. 135. num. 2. D. de Franch.
decis. 309. Seraphin. decis. 1163. & fuit resolutum
per eandem Rotam Romanam 10. Decembris
1592. in vna literarum cambij, coram Illustrissi-
mo Arigonio, & contra acceptantem exequuti-
uè, iuxta stylum mercatorum procedendum est.
6 Literæ enim cambij habent vim instruméti sen-
tentiæ, & rei iudicatæ, eadem Rota Genuæ in
decis. 2. num. 9. imò & si non obtinerent vim
7 prædictorum, cum simus inter mercatores pa-
ctum nudum obligat, sicut stipulatio, Bartol. l.
Quintus ff. mandati, Bald. in l. si proreo C. eo-
dem, Alexand. in cons. 52. num. 3. volum. 6. Dec.
in cons. 82. num. 18. volum. 1. Afflict. decis. 399.
num. 5. & tanto magis, quia in dictis literis repe-
ritur, nedum verbum acceptata, verùm promit-
8 to, quod etiam in priuata scriptura designat sti-
pulationem l. 1. C. de contrahenda stipulatione,
Decius in consil. 107. colum. 2. Alexand. in con-
sil. 16. volum. 2. Neuizan. cons. 45. num. 31. & ex
his diximus esse procedendum ad exequutio-
nem literarum, contra dictum Cacacem, nam
cum illas acceptauerit, ac se soluturum promise-
rit, meritò ad soluendum dictam summam pro-
missam, vna cum debito interesse, cum se mer-
catorem probauerit, condemnari debet; Litera
enim cambij fuit recognita per responsionem
ad positiones, ex qua resultat ita vera probatio
contra respondentem, sicuti ex verbis positis in
9 libello contra libellantem l. cum precum C. de
liber. caus. l. ne satisdatio ff. rem rat. hab. & in
terminis Roman. cons. 7. num. 10. Deci. consil.
252. nu. 1. Soccin. cons. 27. nu. 6. vol. 4.

Nó obstat, quod super recognitione dictarum
10 literarum testes non deponunt vidisse scribere
Sebastianum, iuxta tradita in §. si quis igitur in
auth. de fide instrum. Gramm. decis. 84. & ibi bo-
na addit. Audit. Petra, quia respondetur supra-
dicta non procedere in Vrbe, existente statuto
eiusdem cap. 84. lib. 1. vbi sufficit, quod testes re-
cognoscant manus, licet non viderint scribere,
& in proprijs terminis est decis. Rotæ 160. par. 2.
diuersorum, & fuit resolutum in vna Romana
dotis 15. Nouembris, coram Illustrissimo Sanctæ
Crucis.

Non obstat secundo, quod promissio Seba-
11 stiani sit nulla, cum sit filiusfamilias, quia non
procedit in Vrbe, vbi adest statutum cap. 30. lib.
1. in quo disponitur, quod mercatores, qui vi-
uunt seorsum à patre, & publicè pro patribusfa-
milias habentur, non possunt opponere huius-
modi exceptionem.

Neque obstat, quod probationes factæ in Vr-
12 be non probant in Ciuitate Neapolis in alio iu-
dicio, quia litera cambij fuit promissa in Vrbe,
& illius solutio ibi destinata, quo fit, vt acta ibi fa-
cta probant inter easdem personas in alio iudi-
cio cap. fin. de exceptionibus, Felyn. in cap. cau-
sam quæ nu. 2. de testibus, Triuisan. decis. 17. par.
1. per text. in l. cum antea C. de recept. arbitr. &
Liubemus C. de liberali causa.

Nec denique obstat exceptio non numeratæ
13 pecuniæ, tùm quia in literis cambij legitur per
contantium, & quia sunt elapsa tempora, op-
ponendi huiusmodi exceptiones; tùm etiam ter-
tio, quia in literis cambij non admittitur huius-
modi exceptio.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Expensæ litis debent subministrari pauperi litiganti, & quomodo intelligatur nu. 4.*
3 *Amplia etiam si filius petat bona paterna, vel mulier dotem.*
9 *Amplia etiam si de parte hæreditatis agatur.*
10 *Amplia etiam in fratre petente vitam, & militiam à fratre.*
11 *Amplia in vxore de matrimonio litigante cum viro.*
12 *Amplia, vt possit etiam petere alimenta lite pendente.*
13 *Amplia etiam si vxor agat contra hæredes mariti, pro dote, & donatione propter nuptias.*
Limita prædicta vbicunque maritus est pauper, & qui nullam dotem recepit nu. 14.
Et in causa vbi vxor de adulterio à marito accusata primam sententiam contra se reportasset nu. 7.
15 *Amplia etiam in Canonico agente contra Prælatum, qui fuit remotus.*
16 *Amplia etiam in Monacho litigante cum Abbate.*
17 *Amplia in quolibet litigante pro alimentis, quando ei alimenta debentur.*
18 *Amplia in quolibet litigante pro vtilitate publica, & Clerico pro vtilitate Ecclesiæ.*
19 *Amplia etiam in electo, siuè postulato; cui debentur interim expensæ, dum prosequitur electionem.*
20 *Amplia etiam in priuato prætendente bona communia, vel ad se spectare contra possessorem.*
21 *Amplia etiam in pauperibus litigantibus cum Iudice, qui stat syndicatui.*
Limita nunc supradicta quando actor, qui petit non habet pro se præsumptionem iustitiæ nu. 5.
Limita in filio petente rescindi transactionem cum patre in vita facta, & quando petit rescindi donationem à matre factam, vel si hæreditatem, quam petit vendidit, vel renunciauit nu. 6.
Limita in spurio stante testamento patris contra eum facto & in pupillo litigante cum tutore de administratione tutela nu. 8.

Reo pauperi, an teneatur actor expensas litis præbere.

DECISIO LVI.

1 NObiles cuiusdam familiæ præsentientes
quędam reum condemnatum in Curia
Archiepiscopali de quodā graui crimine,
falso vsurpasse cognomen dictæ nobilis familię,
petierunt declarari, dictum reum non potuisse,
nec debere dictum cognomen assumere, &
cum fuisset prouisum, quod prędicta omnia intimarentur
dicto reo; cōparuit idem reus, & exhibuit
articulos, offerēs velle probare se esse de dicta
familia, verùm quia erat pauperrimus, nō poterat
suis expēsis facere probationes; fuit dubitatum
in dicta Curia, quis nam teneretur subministrare
dicto reo expēsas, stante eius paupertate; &
ex vna parte videbatur dicendum, quod cum
hæc non esset causa criminalis, sed merè ciuilis,
nullatenus videbatur posse adstringi ad dictas
expensas subministrandas, quia nemo cogitur
adiuuare aduersarium suum l. nimis graue C. de
testibus.

Caterùm supradictis minimè obstantibus cōtrariū
annuit Curia Archiepiscopal. scilicet condemnando
dictum actorem ad tradendas expen-
2 sas ipsi reo ex regula iuris, quod expensæ debent
subministrari litiganti inopi, & pauperi, etiam in
prima instantia, vbi nulla adhuc est delata sententia
Ioseph. Ludou. in decis. 46. nu. 6. vbi dicit communem,
Afflict. in decis. 20. Cæphal. cons. 127. nu.
5. Crescent. in decis. 5. de iudicijs, vbi dicit, quod
expensas litis debet habere quis ab aduersario,
quando non habet aliundè, & præsumptionem
habet pro iure suo bono, vt cum filius petit bo-
3 na paterna, vel mulier dotem, vel aliàs ad not.
in l. fin. C. de ordin. cognit. per text. in l. Imperatores
ff. de tutel. & rat. distrahend. l. si instituta. &
l. qui de inofficiosa ff. de inoffic. testam. Canonistæ
in cap. ex parte de accusat. Innocent. & alij in
cap. per vestras de donat. inter virum, & vxorem,
sequitur Couarr. practic. quæst. cap. 6. nu. 5. vsque
ad nu. 7. Crauett. in cons. 164. nu. 2. & hæc decisio
procedit etiam si simus in executione sententiæ,
& maximè quando sententia non est liquida,
& etiam, quod non sit lata sententia, debent pro
liquidatione, & exequutione ipsius subministrari
expensæ, vt firmat Crauett. in d. cons. 164. nu.
4 1. & 2. Licèt hoc intelligant Doctores quando
litigans, habet per se pręsumptionem iustitiæ
super bonis, super quibus litigatur; aliàs autem
si creditor litigat contra debitorem, vel aliquis,
pro re sua contra alterum, non tenebitur
debitor diues creditori pauperi subministrare
sumptus litis secūdum text. & ibi Bald. in d. l. Imperatores,
quem refert, & sequitur Palatios Rubeos
in repetit. d. cap. per vestras §. 39. nu. 3. vers.
intellige quoniā, Cæphal. cons. 714. nu. 13. in ver.
vbi etiam subsequitur, quàm similiter, qui litigat
de re sua, non debet habere expensas à possessore,
quamuis sit pauper, & impotens si illa præsumptio
non est pro eo, allegat text. in d. §. de
inofficioso, & Franciscum Aretinum allegatum
per eum, & quoniam præsumptio non est pro
5 actore, sed pro reo; quod non cogatur alimenta
præstare, nec expensas litis reus actori, firmat
Couarr. practicar. quæstion. cap. 6. nu. 6. vers. qua
in re oportet Cæphal. consil. 127. circa fin. princ.
& cons. 714. num. 15. 16. & 17. in 5. vol. vsque ad
nu. 26. & seq.

Vndè arguitur, quod quando filius petit res-
6 cindi transactionem cum patre initam, quia præsumptio
est contra eum, ad transactionis validitatem,
& fauorem non potest in isto iudicio petere
sumptus, & expensas pendente lite, Cæphal.
cons. 714. nu. 18. & seq. allegat text. in l. quamuis
C. de transact. & Perusin. decis. 18. nu. 38. vsque
ad finem, vide Rebuff. de sententijs prouisional.
in præfat. nu. 122. idem dicitur si prætendit filius
rescindere donationem à matre factam, cum pro
ea, & eius validitate præsumatur, iuxta l. quoties
ff. de reb. dub. Cæphal. d. cons. 714. num. 22. Idem
dicendum est, quando filius, vel is, qui petit hæreditatem
eam vendidit, vel ei renunciauit, licèt
dicat renuntiationem non valere, & petat rescissionem,
non debent ei litis sumptus subministrari,
ita Duennas in regul. 365. nu. 4. in 4. fallentia
post Io. Gallum dicentem, ita Parisijs fuisse iudicatum
q. 122. incip. primo fuit dictum contra
vxorem, sequitur Petr. Rebuff. in tract. de sententijs
art. 1. glos. 2. nu. 26. & latè per Duen. vbi supra;
& ideò secūdum Iacob. Philippum Portium
in cons. 160. nu. 7. & seq. per totum, determinatur
7 in causa, vbi vxor de adulterio impetita primam
sententiam contra se reportasset, ex quo non habet
præsumptionem pro se, imò contra se, etiam
si à sententia fuisset appellatum, & pēdeat appellatio,
quia præsumitur pro sentētia à qua est appellatum,
non debent subministrari expensæ.

Et ideò secundum Gabrielem cons. 25. non
8 debere decerni expensas occasione litis, quam
mouit quis tanquam filius si spurius stante testamento
per patrem facto, nihil iuris competere
possit super bonis paternis, Gabr. d. cōs. 25. nu. 8.
9. 10. 11. & 12. in princ. vbi distinguit concordādo
opinionem contrariam; & idem dicendum cum
pupillo litigante, cum tutore petendo ab eodem
rationē administratæ tutelæ, vt tutor non teneatur
subministrare expensas in lite l. Imperatores,
vbi Bald. Alber. Fulgos. & Odoffred. ff. de tutel. &
ration. distrahend. Cæphal. cons. 714. nu. 2.

Et tandem dicebatur de hoc esse decis. Guid.
Pap. 561. in princ. vbi ex text. in l. fin. §. quod si ei
C. de ordin. cognit. qui determinat, quod si quis
litigat de hæreditate, quam alius possidet, vel de
bonis omnibus, & nō habet vnde possit litigare,
Iudex debet prouidere, quod possessor bonorum
præstet sumptus litis, & alimonię, quem sequitur
Cæphal. consil. 714. num. 7. Guid. Pap. sequitur
Crauett. cons. 764. Couarr. practic. quæst. cap. 6.
num. 5. vers. constat sanè Gabriel. cons. 29. nu. 19.
vers. vltima quæstio in princ. & nu. 20. Boer. decis.
324. nu. 4.

Amplia supradictā conclusionem procedere,
9 nedū si de vniuersa hæreditate, quis agit, verùm
etiam si de eius parte Cæphal. cons. 127. num. 10.
vbi allegat Guid. Pap. decis. 561. & etiam ampliatur
procedere quando soror petit à fratre bono-
rum

rum paternorum legitimam, Afflict. in decis. 11.
num. 2. quem sequitur Cæphal. cons. 128. num. 2.
in princip.
Ampliatur etiam in fratre petente vitam, &
10 militiam à fratre primogenito, Vrsill. in addit.
Afflict. d. decis. 11. post Grammatic. in ciuilibus
consil. 145. Idque etiam comprobatur ex infra-
11 scriptis conclusionibus apud omnes Iuristas in-
dubitatis; mulieri enim, si matrimonium con-
tingat accusari, nec mulier habet vnde possit
subministrare expensas, tunc maritus cogitur illi
dare expensas, Speculat. in tit. de inquisit. §. vlti-
mo nota nu. 2. vers. quid si matrimonium, quem
sequitur Boer. decis. 325. qui tenet tàm in mulie-
re accusante maritum, quàm si etiam à marito
fuerit accusata, Speculator. sequitur Palat. Ru-
beos in d. §. 39. in cap. per vestras de donationib.
inter vir. & vxor. num. 5. Cæphal. cons. 714. num.
6. & consil. 127. num. 9. vbi tenet, quod si vxor
veniret ad litigandum cum viro, maritus inte-
12 rim tenetur subministrare alimenta, & expensas
litis, quod etiam tenet idē Palat. Rubeos in repe-
tit. cap. per vestras de donat. inter vir. & vxor. §.
39. num. 1. & in num. 4. dicit, quod si vxor repe-
tendo dotem à marito vergēte ad inopiam, non
habet expensas aliundè, maritus cogatur sibi da-
re, post Alber. in l. vbi adhuc col. fin. vers. sed cu-
ius expensis, dicit esse de mente Hostiens. in sum-
ma tit. de accusationib. §. 1. quod ergo si contin-
13 gat, Alciat. regul. 3. præsumpt. 9. nu. 10. & in vxo-
re non tantum agente contra maritum; verùm
etiam idem erit in vxore agente mortuo marito
ad petitionem dotis, & donationis propter nup-
tias, Couarr. practicar. quæstion. cap. 6. nu. 6. vers.
idem erit in vxore, Boer. decis. 324. nu. 4.
14 Sublimitantur tamen prędicta in marito pau-
pere, nullamq; dotē recipiēte, ita firmat Cæphal.
in d. cons. 127 nu. 10. vers. non obstat, & nu. 10. &
11. allegat glos. in l. fin. §. ipsum autem filium C.
de bonis, quæ liber. & Afflict. decis. 290. num. 9. à
pluribus confirmat Iacob. Philippus Portius in
cons. 160. nu. 12. & 13.
15 Similiter etiam de iure Canonico, qui accusa-
nit Prælatum de dilapidatione, & simonia, si ob
id remotus fuit Prělatus ab administratione, tunc
sumptus factos potest Canonicus ab Ecclesia re-
petere, cum vtiliter negotium Ecclesiasticum
gesserit, Speculat. in tit. de inquisit. §. vltimo nota
num. 4.
Et in Monacho litigante cum Abbate, quod
16 Abbas teneatur interim subministrare expen-
sas, post glos. in cap. ex parte extra de accusat. te-
net Perus. decis. 46. nu. 3. Boer. decis. 325. num. 1.
vers. item pone, Palat. Rubeos in repetit. cap. per
vestras de donat. inter vir. & vxor. §. 39. nu. 2. vbi
etiam vult, quod nō solum procedit pro lite pro-
sequenda, sed etiam pro lite exequenda, allegat
text. in cap. olim de accusat. & capit. ex parte
eodem, intelligendo tamen secundum Doctores
ibi, quando lis mouetur ad vtilitatem Monaste-
rij principaliter, & immediate Boer. decis. 324.
num. 4.
Item quilibet litigans de alimentis potest pe-
17 tere si est inops, & diues aduersarius, quod sibi
expensæ litis subministrētur, & quod §. de molli-
cioso habeat locum, & extendatur per Doctores
nedum fauore aliarum personarum litigantium
de alimentis, sed cuiuscunque generis sint perso-
næ litigantes, dumtamen actor petens alimenta
sit pauper, & ille, à quo petuntur sit diues, Iose-
ph. Ludou. decis. 46. nu. 1. vers. contrarium vsque
ad num. 9. Cæphal. cons. 127. nu. 10. in princ. Co-
uarr. practic. quæstion. cap. 6. nu. 8. quicquid di-
cat Socc. Iun. cons. 8. nu. 5. 6. in 3. vol. quia in casu
eius fuerunt litis expensæ, & alimenta in fine
processus petita, quando erat pronunciandum
super causa ipsa alimentorum, mouetur illa pro-
positione, hodie constat, hodie agatur, & deinde
concludit in casu suo, quod actori alimenta non
debebantur, si priuatus intentat iudicium ad vti-
18 litatem publicam, siuè clerici in vtilitatem, siuè
Ecclesiæ debent sibi refici expensę à Fisco, si vti-
litas sit fiscalis, idest afferens lucrum fisco, Palat.
Rubeos in repetit. cap. per vestras de donat. inter
vir. & vxor. §. 39. nu. 6. vbi dicit, etiam casum no-
tabilem in l. si mulier inops salinarum ff. qui po-
tior. in pignor. habeant. secundum Bald. in l. 1. in
princ. iuxta finem commenti ff. de iustit. & iur. &
esse text. in d. cap. ex parte de accusat. ita dicere
Franc. Aretin. in cap. si quod testium 3. col. vers. 1.
conclusion. §. vltimo noto num. 2. verb. porrò,
in Monacho litigante, dùm inquiritur super sta-
tu Ecclesiastico, & ideò siuè Monachus propriū
non habens, siuè Clericus secularis proprium
habens habebit expensas ab Ecclesia, Rebuff. tit.
de sententijs prouision. in præfat. nu. 109. & præ-
dicta omnia distinguuntur secundum eundem
Speculator. ibid. verb. item sæculari.
Item electus, vel postulatus pauper, debet ha-
19 bere de bonis Ecclesiæ expēsas ad prosequutio-
nem electionis, vel postulationis per cap. vt præ-
teritæ, & per Doctores de elect. cap. cupientes in
fin. eod. tit. in sexto, sic concludit Oldrad. consil.
27. Thema tale est, Rebuff. de sentent. prouision.
in præfat. nu. 121. vbi allegat Alberic. in l. fin. C.
de ordin. cognit. & Marcum decis. incip. quæri-
tur an capitulum in prima parte.
Et infertur vna conclusio generalis, quod si
20 priuatus litigat in causa propria super bonis, quę
prætendit esse communia, vel ad se pertinere,
tunc si eget, præsumptio est pro ipso debent sibi
subministrari expensæ litis de illis bonis, Palat.
Rubeos in repet. cap. per vestras de donat. inter
vir. & vxor. §. 39. nu. 2. vers. ex qua lege, Alciat. de
præsumpt. regul. 3. prę sumpt. 9. nu. 9. Couarr. pra-
cticar. quæstion. cap. 6. nu. 6. vers. ego verò quo-
dam litis expensas, Cæphal. cons. 714. nu. 13. Re-
buff. de sentent. prouision. in præfat. nu. 117.
Sed Puteus in tract. de syndicatu in verb. expē-
21 sæ §. 1. infert, quod Iudex syndicatus debet ex-
pensas subministrare pauperibus, cum quibus li-
tigat, idem si litigaret cum fisco, sequitur Palat.
Rubeos in repet. cap. per vestras §. 39. nu. 3. vers.
Paris de Puteo, & Rebuff. de sentent. prouision. in
præfat. nu. 118. dicit, quod in Domino, vel in fis-
co, cum quo priuatus litigat, tunc si de omnibus
bonis fuit quæstio, & ille non habeat aliunde,
quod debet ei eidem prouideri, late Afflict. in
constit. leges præsenti nu. 6. & 7. Boer. decis. 324.
nu. 6. & per totam.

SV M-

SVMMARIVM.

1 *Testis non potest incontinenti se corrigere.*
2 *Testis potest ex interuallo dictum suum corrigere in fauorem fidei.*
3 *Testis potest se corrigere antequam loquatur partibus, vel se subscripserit, vel antequam recedat à præsentia Iudicis.*
4 *Testis non potest dictum suum statim corrigere, quando pars aduersa incontinenti acceptat confessionem.*
5 *Testis ex causa obliuionis potest quandocunque se corrigere, etiam ex interuallo.*
6 *Testes nobiles possunt etiam ex interuallo se corrigere, quando agitur inter viles personas, & de re modica.*

An in fauorem fidei possit testis ex interuallo dictum suum corrigere.

DECISIO LVII.

1 TEstis ex interuallo se corrigere non potest, Cyn. in auth. at qui semel nu. 5. in fin. C. de probat. & ibi Bald. nu. 3. vers. sed si ex interuallo, vbi etiam de materia, & Salyc. nu. 8. vers. ex interuallo autem, Butr. in cap. per tuas num. 8. ad finem vers. si ex interuallo, vbi ampliat etiam ante publicationem, & nu. 10. in princip. & ibi etiam Imol. nu. 4. vers. ex interuallo autem, Felyn. in cap. præterea nu. 4. & nu. 10. vers. si autem testis corrigat se ex interuallo, Rot. Roman. in decis. 19. de testibus in nouis, Viu. comm. opinion. vers. testis, Clar. in practic. crimin. §. fin. q. 53. vers. quartus est casus ad medium ibi, si verò velit illud corrigere ex interuallo, & si incontinenti possit suum errorem corrigere, etiam non docto de errore, Couarr. lib. 2. variar. resolut. cap. 13. nu. 8. Gabr. lib. 7. concl. 27. nu. 2. de testib. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. casu 108. nu. 6. Viu. lib. commun. opinion. in verb. testis statim, & incontinenti post Panormit. in cap. præterea nu. 4. de test. cogend.

In Curia tamen Archiepiscopali admittuntur testes, etiam ex interuallo ad corrigendum eo-
2 rum depositionem in fauorem fidei, taliter quod si aliquis coram Inquisitoribus iurans dicere veritatem, falsum contra se, vel alios dixerit, si postea ex interuallo vult dictum suum corrigere, & contrarium testificari, valet tale dictum, dummodo ex manifestis indicijs constet, posterius dictum non corruptionem, sed veritatem continere cap. accusatus §. licet, vbi glossa in verb. postmodum, & Io. Andr. & Archidiac. & reliqui de hæret. in sexto, Guerr. de thesauro religionis christianæ nu. 21. in tit. de hæret. Aquil. de fide catholica cap. 36. quod quidem in fauorem fidei statutum fuit. In alijs verò delictis testis statim, & in-
3 continenti, & non ex interuallo potest se ipsum corrigere, vel antequam loquatur partibus, vel se subscripserit, vel antequam recedat à præsentia Iudicis; in his enim casibus non præsumitur subornatio cap. præterea de testibus cogendis in sexto, glos. in auth. de testibus §. qui verò collat. 7. lib. 26. in verb. non habebit, Bald. in l. Presbyteri nu. 4. C. de episcop. & cleric. Innocent. in cap. cum dilecti in fin. de accusat. Bartol. in l. eos C. de falsis, Ias. in l. quicquid adstringendæ nu. 10. ff. de verbor. obligat. Couarr. in lib. variar. resolut. lib. 2. cap. 13. circa quod est notandum, quod quando pars aduersa incontinenti acceptat dictum,
4 vel confessionem alicuius, neq; poterit statim testis dictum suum corrigere, vel mutare, latè Marsilius in singul. 315. Roman. in l. 1. §. si quis simpliciter ff. de verbor. obligat. Bald. in l. gallus §. 1. ff. de liber. & posthum. Alex. in l. quicquid, vbi Ias. nu. 10. ff. de verbor. obligat. & iuxta hanc sententiam dicendum censeo etiam, quoties testis ex
5 causa obliuionis se corrigeret; in hoc enim casu etiam testis ex interuallo potest se corrigere, quãdo probat de errore, Petra de fideicommissis q. 12. nu. 1012. Alciat. de præsumptionib. præsump. 29. regul. 2. num. 3. & 4. vbi declarat dummodo obliuio sit verisimilis, secus si inuerisimilis, Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. dicto casu 108. num. 8. vbi in isto casu an obliuio sit verisimilis, necne, Iudicis arbitrio remittitur, & sic pariter dicimus,
6 quando testis esset nobilis, & agitur inter viles, & de modica causa; in isto casu enim etiam testis potest ex interuallo suum dictum corrigere, Alciat. in d. tract. de præsumptionib. regul. 2. præsumpt. 29. nu. 2. ad finem, Foller. in practic. crim. in verb. capiat informationem nu. 54. Gabriel. in d. lib. commun. conclus. lib. 7. concl. 27. num. 9. & concl. 28. nu. 19. & 20. de testibus.

SVMMARIVM.

1 *Potestas executoris Apostolici expirat eo ipso, quod prouisus Apostolicus inductus est in possessionem, & per aliquod tempus pacificè possedit.*
2 *Quando prouisus Apostolicus incontinenti turbatur, executor potest exercere officium suum.*
3 *Dicitur prouisus pacificè possidere, quando percepit fructus.*

Executoris Apostolici potestas quamdiù duret.

DECISIO LVIII.

FVit dubitatum in Curia Archiepiscopali, quamdiù duret potestas executoris Apostolici dati, vt prouisum in possessionem beneficij inducat, & inductum defendat, & dicebatur eius facultatem expirare per mortẽ, argument. text. in cap. compromissum de arbitr. & facit regula vulgata. Mors omnia soluit §. deinceps in authent. de nupt. §. 1. instit. de Patr. potest. nihilominus fuit resolutum per doctrinam Ioan. Andr. in cap. pro illorum de sent. excomm.
1 expirare eo ipso, quod prouisus fuit inductus in possessionẽ, sequitur Staphil. de literis gratiæ tit. de vi, & effectu clausul. §. significatio clausulæ inducentes nu. 3. ne præiudicetur potestati ordinariæ, argum. cap. ad hæc de rescript. & cap. peruenit 11. q. 1. & tenere videtur Innocent. in d. cap. pro illorum, maximè stante Concil. Trident. sess.

44.cap.20.nu.62.63.& 64. & facit pro hac senten-tia text.in cap. in literis de offic.deleg.nec obstat text.in cap. quærenti eod.tit.quia procedit quãdo nõ fuit facta executio; si enim Delegatus executus est sententiam suam, & aliquamdiu ille pacificè possedit, expirat etiam intra annum potestas Delegati, quia annus nõ datur, nisi pro executione facienda, quamuis si in cõtinenti ille molestatur, potest Delegatus exercere officium suum,

2 quia non potest dici facta executio, ex quo in continenti est facta turbatio, ita Io.Andr.& Abb. nu.6. & Felyn.nu.10. vers.2. in d.cap.quærenti, Abb. in d.cap. pro illorum num. 10. contra glos. verb.ad integranda in d.cap.quærenti,& ibi Cardinal.in d.cap.pro illorum, & in clement. si plures num. 3. de præbend. & ita debet intelligi Felyn.qui voluit in d.cap. quærenti ad finem, quod potestas durat vsque ad annum à die possessionis, per illum text. quod etiam tenet Cardinal.citat. clem.nu.2. & sequutur Menoch.de retin.possess. remed.1.nu.90. & Florez Diez quæst.4.nu.60.& videtur etiam tenere Puteus decis. 334. num. 5. lib.1. & decis.18. lib.2. Immò sunt, qui dixerunt etiam data possessione pacifica, non esse finitum eius officium, donec habeat fructus, Cardin.in clement.si plures nu.2.de præbend. & Flor.citat. q.4.nu.60.aliàs gratia non est plenè executa, maximè cum in dicta clausula expressè habeatur,

3 quod faciant de fructibus responderi, quamuis si negentur fructus, non ratione tituli, vel gratiæ, quæ impugnentur, sed ex alio capite, & ratione, (vt quia prædia ex quibus proueniunt dicuntur non spectare ad beneficium, seu aliquæ decimæ dicuntur ad illud non pertinere) executor non se intromittet, quia est quæstio omninò separata ab executione, Cardin.d.clem.num.1. Non obstat text.in cap.quærenti de offic.deleg.vbi delegatus Papæ non potest exequi suam sententiam, nisi vsque ad annum, quia loquitur de delegato ad causam principaliter, & diuersa est ratio in executore gratiæ, cuius potestas tanquam accessoria debet durare, sicut ipsa gratia ad regul.accessorium in sexto, & sic videtur intelligendus, Innocent.in d.cap. pro illorum nu.3. de præbend. & ibi Abb. num.10.

SVMMARIVM.

1 *De iure ciuili antiquissimo, debitores tradebantur creditoribus dilaniandi, sed à media iuris prudentia hoc fuit abrogatum.*

2 *Quando fideiussor est soluendo, non incarceratur principalis, nam bona fideiussoris computantur in bonis creditoris.*

Clericus in ciuilibus non carceratur in Curia Archiepiscopali, extantibus bonis.

DECISIO LIX.

Fuit pluries obseruatum in Curia Archiepiscopali, & est in quotidiana praxi, vt non carcerentur clerici pro debito; extantib. bonis in quibus possit fieri executio, pro qua obseruatione est præmittendum, quòd tantus fuit antiquissimi iuris rigor contra debitores, vt lex duodecim tabularũ, eos etiam dilaniandos credi-

1 toribus tradi permiserit, prout testatur Aul.Gell.in 20.lib.noct.Atticar.cap.1.& Carol.Sigon.in 1.lib. de antiqu.iur.ciu. Roman. cap.6. meminit etiam glos. in l.1. in verb. in eo. in fine C. qui bon.ceder.poss. eiusq; formalia verba refert Couarr.lib.2.variar.resolut.cap.1. sub num.1. plenè Menoch.de arbitr.iudic. casu 183. lib.2. num.4. Thesaur.in decis.Pedemont.153.nu.1.

Sed huius legis immunitas potius ad terrorem tradita, quam vsu recepta tanquam bonis moribus valdè repugnans à media iuris prudentia fuit penitus reprobata, eiq; successit lex Petilia, qua cautum fuit, ne quis ob pecuniam debitam in vinculis detineretur, sed eius bona tantum essent creditoribus obnoxia, vt affirmat Liu. in 1. decad.lib.8.quæ lex à Cæsareo, & Pontificio iure fuit approbata; Cautum est enim liberum hominem ob æs alienum personali coërtione cogendum non esse, l.ob æs, cum authent.sequ. C.de action. & obligat. etiam si bona deficiant, ita vt creditoribus satisfieri non possit, vt in cap.2. de pignor. & ideò dum executio fieri potest in bonis debitoris, nunquam ad eius carcerationem deuenitur, vt dicit glos.notabil.in l.3.§.tutores ff. de suspect.tutorib. quam communiter approbari testatur Alex.in l.à Diuo Pio §.in venditione ff.de re iudic.

Quod adeò verùm est, vt non sit carcerandus

2 debitor principalis, quando fideiussor est soluendo, ratio est, quia bona fideiussoris computantur cum bonis debitoris principalis l.si plures §.præterea ff. de fideiussor. cuius meminit Bald. in l. mulier C.de iur. dot. & in auth. sed hodie C.de action.& obligat. Alex.& Bart.in l.3.§.tutores ff. de suspect.tutor. Roman.cons.320.incipiens, hæc istorum quinque capitula, iuxta quam traditionem si fideiussor habet bona, non est capiendus principalis, sicut nec ipse principalis, quando bona habet, ex glos.singular.in l.3.§.tutores ff. de suspect.tutor.recepta ibidem, & Alexan. in d.l.à Diuo Pio §. in venditione col. 2. vers. iuxta hoc incidit ff.de re iudic.Felyn.in cap.quo ad consultationem col.7. nu.10. eod.tit. & quamuis aliqui per eum relati contradixerint propter l.1. C.qui bon.ceder.poss.dicit tamen Alex.quod periculosissimum esset recedere ab opinione glos.

SVMMARIVM.

1 *Adolescens muliebria passus, & ob id ignitis laridi guttis cruciatus est irregularis.*

2 *Ad titulum beneficij tenuis, non potest quis promoueri.*

Adolescens muliebria passus, an sit irregularis.

DECISIO LX.

Sæpè contingit dubitari in hoc nostræ Curiæ Archiepiscopalis tribunali, an adolescens secularis

cularis, muliebria passus, si pœna à laicali foro
1 afficeretur, vt ignitis laridi guttis cruciaretur, licet deinde fuerit condemnatio illa in exilium commutata, qua de causa se Religioni addixit, durante etiam anno nouitiatus cum litteris dimissorijs sui Superioris, à quodam Episcopo fuerit ordinatus ad primam tonsuram, atq; omnes quatuor minores ordines ipsomet die; postmodum verò egrediens ex Monasterio ad titulum duorum beneficiorum, satis tenuium ad Subdiaconatus ordinem, fuit promotus, esset irregularis, & pro resolutione censuimus talem adolescentem, siuè iuuenem taliter ordinatum, esse suspensum, & irregularem ex duabus causis. Primò, quia illud crimen perpetrauerat, & decretum condemnatorium super tali crimine fuerat prolatum, tùm etiam propter receptionem primæ tonsuræ, & quatuor ordinum minorum ab Episcopo eodem die sibi collatorum, &
2 ad titulum beneficiorum pro eius victu insufficientium, & talem Episcopum, qui illum ad ordines prædictos promouerat esse coarguendum, prout fertur fuisse responsum à Sacra Congregatione; vndè ex resolutione prædicta colligitur, quod quamuis ordinaria criminis pœna pro crimine prædicto non irrogetur, sed mitior, adhuc talis sit prohibitus ordines suscipere, ex quo criminis infamia fœdatur, & si ordinetur in suspensionem incidet, atque si deinceps ministret irregularitatem incurret.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Mercator suspectus de fuga, sufficit quod caueat de iudicio sisti, redditur ratio nu. 3.*
4 *Text. in §. sed hodie in institut. de satisdat. quomodo intelligatur per Aretin.*
5 *Decis. Cur. Archiepiscop. quod scilicet talis mercator de fuga suspectus debeat cauere de iudicio sisti, & de iudicato soluendo, adducuntur pro hac opinione duæ Sac. Conf. Neapol. decisiones nu. 6.*
7 *Debitum debet esse liquidum, vt præfatæ decisiones procedant.*
8 *Respondetur contrarijs.*

Captus ob suspitionem fugę, an debeat relaxari sub fideiussione de iudicio sisti tãtum, vel etiam de iudicato soluendo.

DECISIO LXI.

1 SEbastianus Cacacius mercator literarum cambij, clericus effectus post decoctionem, cum fuisset captus per Curiam Archiepiscopalem ob suspitionem fugæ ad instantiam Reuerendissimi Domini Episcopi Nicastrensf., & tractaretur de excarceratione eiusdem Sebastiani; fuit dubitatum, an esset relaxandus cum fideiussione de iudicio sisti tantum, an etiam de iudi-
2 cato soluendo, & dicebatur sufficere illam de stando iuri, cum simus enim inter mercatores
3 non curatur de apicibus iuris l. 1. vbi Bald. ff. de constitu. pecun. & inter eos pactum nudum obligat secus stipulatio, Bart. in l. Quintus ff. mandat. Bald. in l. si pro ea C. mandat. Alex. in conf. 52. nu. 3. & 4. vol. 6. Decius in conf. 82. nu. 18. vol. 1. Afflict. decis. 399. num. 3. & in proprijs terminis sic sequitur Bald. & ferè omnes Doctores tenent in l. cum proponas C. de bon. authorit. iudic. possidend. quod relaxandus est, si caueat de iudicio sisti tantum, licet non de iudicato soluendo, vt etiam voluit Alexand. in l. neque impuberes §.
4 qui in ius ff. de in ius vocand. & pro hac sententia facit text. in institutionib. §. sed hodie, & ibi Aretin. de satisdat. vbi habetur neminem conuentum suo nomine teneri ad cautionem de iudicato soluendo, nisi sit forensis, vt ipsemet Aretin. ibi limitat, & quando est res mobilis, quia tunc debet sequestrari, vel caueri, sequitur Ias. in l. Iulianus in fin. ff. qui satisd. cogant.

His tamen in nihil obstantibus contrarium iu-
5 dicauimus in dicta Curia Archiepiscopali, vt scilicet debeat fideiubere de iudicio sisti, & de iudicato soluẽdo, vt in ptoprijs terminis docuit Castrens. in d. l. neque impuberes §. qui in ius ff. de in ius voc. vbi etiam Bart. Cotta in lib. memorabil. in verb. debitor, & in verb. fideiussor de iudicio sisti, Caccialup. in suo tract. de debitor. suspect. &
6 fugitiu. quæst. 9. Afflict. in decis. 170. nu. 4. vbi sic in Sac. Reg. Cõs. fuisse iudicatum refert, vt etiam iuxta hanc eandemmet sentẽtiam in anno 1540. fuisse decisum in eodem Sac. Reg. Conf. testatur Vrsill. in addit. ad dictam decis. Afflict. 170. nu. 3. in fin. vbi nu. 4. inquit, quod suspectus de fuga potest capi, nisi caueat, vt sup. quod est intellige-
7 dum quando noua causa suspitionis superuenerit post contractum, nam tunc capta informatione saltem per duos testes parte non citata de mutatione personæ, & de suspitione fugæ, potest quis capi quando debitum fuisset liquidum, secus si tempore contractus initi fuisset debitor suspectus, & non idoneus, nam tunc non potest capi, neque tenetur cauere, prout declarat Aretin. post Iason. institut. de action. in princ. nu. 82. Doctores in l. si ab arbitro ff. qui satisd. cogant. latè Decius in conf. 75.

Non obstant Doctores in contrarium adducti,
8 qui tenent, quod relaxandus est, si caueat de iudicio sisti tantum; nam respondeo, quod licet eorum opinio benè posset procedere, tamen in practica non seruatur, vt refert Apostill. ad Alex. in d. l. neque impuberes §. qui in ius in litera B, ff. de in ius vocand. quam refert, & sequitur Carauit. in addit. ad citat. decis. Afflict. 170. in princ.

SVMMARIVM.

1 *Furtum quid sit.*
2 *Furtum est difficilis probationis.*
3 *Præsumptio delicti nunquam capi debet.*
4 *Actus si certo loco, vel tempore potuit esse licitus, alio verò illicitus, præsumitur gestus in casu licito.*
5 *Consilium, quod se haberet ad bonum, & ad malum, debet interpretari in meliorem partem.*
6 *Bonus quilibet præsumitur.*
7 *Culpa in dubio non præsumitur.*
8 *Actum quando potest esse licitum, & illicitum, in dubio præsumitur factum esse licitè.*

Actum

9 *Actum frustratorium non præsumitur, quem voluisse facere.*

Bona in custodiam alicui tradita, an si per eumdem alibi contrectata reperiantur furtum præsumatur.

DECISIO LXII.

Quidam discessurus ab hac Ciuitate Neapolis tradidit in custodiam eius domum cũ omnibus eius mobilibus ibi existentibus cuidam clerico eius amico, cumq; reuersus inuenisset aliqua ex illis bonis aliò trãsportata, querelauit dictum clericum de furto: quarè fuit dubitatum, an illa contrectatione præsumatur furtum, & dicebatur hunc casum decidi posse ex diffinitione furti, quæ est
1 contrectatio rei alienæ inuito domino l. 1. ff. de furt. §. 1. Instit. de oblig. quæ ex delict. nascunt.

Cæterũ Curia Archiepiscopalis iudicauit con-
2 trarium absoluẽdo conuentum à prædicta actione furti: Furtum enim esse difficilis probationis, tradiderunt Curt. in l. in actionibus super §. planè in fin. ff. de in litẽ iurand. cuius pronunciatũ ab omnibus communiter esse probatum, testantur Ruyn. conf. 29. Bart. in l. si quando post nu. 4. C. vnde vi, & Iaf. in l. Prætor ait §. Prætor ait nu. 23. & sequ. ff. de edend. Crauett. in conf. 178. viso processu nobilis nu. 7. Grammat. conf. 1. nu. 10. & in conf. 17. nu 6. idq; voluit Lap. allegat. 94. nu. 4. ibi, difficile est probare res ablatas, quibus accedat Grat. in conf. 94. num. 12. verb. & benè facit lib. 2. hoc idem confirmauit Paris. conf. 75. num. 16. vers. iusta est causa cum sequ. nu. vol. 1. & ante eum docuit Abb. in cap. super eo num. 9. dc his, quæ vi met. caus. fiunt, idem clarius explicauit Grammat. conf. 41. nu. 14. vers. sed vbi tractatur, & in conf. 17. nu. 3. quod etiam placuit Alex. in conf. 189. in causa, & lite inter Tadæam vxorem num. 14. verb. dicit Bald. vol. 6. & in conf. 24. nu. 6. vers. ad quod ostendendum vol. 2. & sensit Iul. Clar. in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 66. circa principium, ac Marsil. in pract. §. principiũ post nu. 12. nam furtum committitur clam; idque postremò auctoritate sua corroborauit, Menoch. in tractat. de arbitr. iudic. lib. 2. centur. 2. casu 116. num. 14. quod confirmari videtur ex responso Castrens. in l. 1. in princ. ff. de furt. & esto, quod furtum sit de rebus, quæ sunt facilis probationis, verum cum in casu, de quo sit sermo, simus in dubio, capienda est præsumptio in meliorem partem, cap.
3 estote de regul. iur. nunquam. n. in dubio præsumitur delictum l. meritò ff. pro soc. vbi habens rem cõmunem, & ea vtens non præsumitur velle interuertere ius alterius, sed simpliciter vti iure suo, sequitur Veronens. conf. 4. col. 3. Alexand. conf. 30. col. 2. vol. 7. Roman. conf. 213. Curt. Sen. conf. 20. colum. 17. & multa similia, & egregia cumulat Hippolyt. in l. 1. nu. 68. fol. 4. C. de sicar. & in rubr. de fideiussor. col. 9 nu. 47. vnde Alciat. de præsumptionib. regul. 3. præsumpt. 1. voluit quod actus indifferens, licet sonet in delictum, tamen præsumendus est potius bonus, & in bonam partem, quam in malam, & pro hoc vide eumdem Curt. in conf. 50. col. 9. vbi voluit, quod quoties ex aliquo actu possunt capi duo intellectus, & secundum vnum incideret in delictum, secundum alium verò non, capiendus est intellectus per quem nõ præsumitur delinquere, Alex. conf. 15. col. 2. vol. 3. facit, quod notat Bartol. in l. non solum §. sed vt probari ff. de nou. oper. nun-
4 ciat. vbi si certo loco, & tempore actus potuit esse licitus, alio vero illicitus, lex præsumit gestum in casu licito, de quo per Doctores in cap. auditis de præscript. Alex. conf. 52. in 3. vol. Felyn. in cap. in præsentia in 6. col. de probationib. facit etiam, quod notat Bald. in l. 1. C. de seru. fugit. & ibi Iaf.
5 in 6. col. vbi ait consilium quod potest se habere ad bonum, & ad malum, debet interpretari in meliorem partem, & eius interpretatio pertinebit ad eum qui dedit, argum. l. actorum ff. de re iud. & eo non interpretante lex ipsa interpretatur d. l. meritò, sequitur Alex. vbi infert ad notabilem casum in conf. 126. in 4. vol. & faciunt aliæ similes decisiones, de quibus per Iaf. in d. l. 1. in 6. col. Felyn. in cap. exhibita, & in cap. super his in 8. col. de accusat. & in cap. nonnulli §. sunt, & alij in vers. demum de rescript.
6 In dubio enim præsumitur quilibet bonus cap. dudum de præsumpt. glos. in cap. 1. de scrutin. & l. cum pater §. rogo ff. de legat. 2. & ista est præsumptio naturæ, quia naturaliter quilibet est bonus secundum glos. in l. fin. ff. quod met. caus. Iacob. de Beluis. in l. omninò, per illum text. C. de inoffic. testam. Angel. in l. sciendum in fin. ff. de verbor. obligat. & doctissimus Auditor Petra
7 in addit. ad Gramm. decis. 18. nu. 7. In dubio enim culpa non præsumitur, Afflict. decis. 13. nu. 18. & præsumitur pro validitate factorum, Bellamer.
8 decis. 135. vnde faciẽs id, quod potest esse licitum, & illicitum, in dubio præsumitur fecisse licitum, Put. decis. 223. lib. 1. & quis non præsumitur vo-
9 luisse facere actum frustratorium, Verall. decis. 131. par. 3. & §. 2. institut. quib. ex caus. manumitt. non licet.

Non obstant in contrarium allegata, quia negatur huiusmodi factum comprehendi sub diffinitione furti, cum deficiant alia requisita, & consequenter cessare debet diffinitum, argum. text. in l. omnis diffinitio, & quod ibi notatur ff. de reg. iur.

SVMMARIVM.

1 *Quæ sit pœna clerici introeuntis domum meretricum de iure Curiæ Archiepiscopal. Neapolis.*
2 *Semel de crimine conuictus non est puniendus.*
3 *Semel grassatus in via publica gaudet immunitate Ecclesiæ, redditur ratio nu. 4.*
5 *Meretrix an possit dici mulier, quæ semel fornicata fuit.*
6 *Meretrix an ex vnico actu meretricio possit expelli à vicinio.*
7 *Et an ex isto vnico actu meretricio sit subdita domino gabellæ meretricum.*
8 *Et quid in lenonibus.*
9 *Decisio Curiæ Archiepiscopalis in contrarium, redditur ratio decisionis nu. 10.*

11 Vers

11 *Verba statuti sunt ad vnguem seruanda.*
12 *Respondetur contrarijs cum distinctione.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis prohibēs clericis accessum ad domos meretricum, an locum habeat in eo, qui semel,& casualiter inuentus fuerit.

DECISIO LXIII.

1 EDicto Curiæ Archiepiscopalis cauetur, ne clerici accedant ad domum meretricum, sub pœna mensium sex carceris, quare cum fuissent duo clerici reperti in domo cuiusdam meretricis, casu & semel tantum; fuit dubitatum,an supradicti clerici venirent pœna præfati Edicti puniendi, & vnus ex dominis dicebat minimè dictam pœnam infligēdam,cum de iure
2 parcendum sit ei, qui semel crimen commisit, argum. text.in l.solent,vbi Bald. & reliqui communiter ff.de pœnis,hinc est,quod licet grassator viarū nō gaudeat immunitate Ecclesiæ cap.inter alia de immunitate Ecclesiæ, Ambrosin.eiusdem nominis tractatu q.1. & Mar.Italia q.9. & extat Bulla Gregorij XIII. tamen grassator, qui semel
3 in strata publica, vel in sylua furatus fuit, & aufugit ad Ecclesiam, à qua violenter extrahitur, gaudet immunitate Ecclesiæ,ita punctualiter de-
4 cidit Peguer.in decis.Catalon.40. cuius ratio est, quia non dicitur talis, nisi pluries id patrauerit secundum Capoll.in auth.sed nouo iure nu.106. C.de seru. fugit. ita intelligens text. in l. capitalium §. famosos ff. de pœnis, & quod requiratur frequentia,& consuetudo delinquendi,tenet Fulgos.in cons.57. num.3. in hanc eandem inclinant sententiam,Decian.in tract.crim.lib.6.nu.2. Remig. de immunitate Ecclesiæ regul. 2. fallent. 3. Iul.Clar.q.30.vers.quæro numquid, Ostrad.in cons.154.& Peguer.citat.decis.40.supradictis addebatur, adeò veram esse iuris conclusionem, vt ad pœnam infligendam requiratur frequentia delinquēdi,ita vt vnicus actus minimè sufficiat,
5 vnde meretrix non dicitur,nisi quę plures admisit,vt est text.in cap.vidua 34.distinct.vbi Archidiacon.ac Præposit.& Turrecremat.dicunt illud verbum, plures, intelligi secundum subiectam materiam,& Soccin.in cons.54.col.3. vol.3. dicit ad minus esse debere tres, sequitur Peguer. in decis.12. super quo est vidēda pulchra distinctio, Ripę in cap.1. col.pen. vers.item nota,extra de iudicijs,nec ex vnico actu meretricio posset quis
6 puniri,Rubin.in decis.91.& consequenter expelli de vicinia honesta,ad tradita per Doctores cōmuniter in l. cunctos populos C. de summ. Trinit.& fide cathol.& Capyc. in decis.44. & conse-
7 quenter vtilis Dominus gabellę meretricum Ciuitatis Neapolis,qui ex priuilegio iurisdictionem obtinet in meretrices,& lenones,non habebit talem iurisdictionē in illas mulieres,& lenones,qui
8 vnicum actum supradictorum perpetrarunt, vt notat de Franch.in decis.68. nec talis, quæ vnicū actum turpem admisit potest inhonesta persona nuncupari, vt per Fabr. in §. soror de inoffic. testam infutur.quem refert, & pro singulari sequitur Menoch. de arbitr.iudic. lib.2. centur.4. casu 328.num.14. Anna singul.338.& Carroc. in decis.128.

Cæterùm supradictis minimè suffragantibus
9 Curia Archiepiscopalis censuit contrarium, ex quo condemnauit præfatos clericos ad pœnam
10 Edicti,cuius decisionis ratio fuit,quia per supradictum Edictum sancitur, esse puniendum solum accessum, & propterea cum in verbis legis, non est ambiguitas,non est de mente eius disputandum, argum. text.in l.illud ff. de legat.3. & à verborum significatione non esse recendum, dixit text.in l. non aliter ff. eodem, de qua conclusione latè per Fabr. in decis. 13. de verbor. signi-
11 fic. Verba enim statuti sunt ad vnguem seruanda l.1.§.is qui nauem ff. de exercitatoria actione, nec in eis locum habet argumentum à contrario sensu, vt per Bartol. in l.cunctos populos C.de summ.Trinit.& fid.cathol.

Non obstant contraria, nam pro responsione
12 dico,quod nominum sonantiū in delictum,quędam denominātur ab actu, & tunc sufficit vnicus actus, vt hic, quædam denominantur ab effectu resultante ex actu, & tunc requiritur pluralitas actuum, vt in contrarijs, & voluit Ripa in citat. cap. 1. de iudicijs.

SVMMARIVM.

1 *Falsi species.*
2 *Citatio in quolibet negotio, & causa requiritur.*
3 *Citatio requiritur in notorijs.*
4 *In sententijs procedentibus à Summo Pontifice, vel Imperatore requiritur citatio.*
5 *In causis summarijs requiritur partis citatio.*
6 *Citatio requiritur, etiam si statutum diceret, quod sententia proferri possit absque partis citatione.*
7 *Requiritur citatio in laudo proferendo per Arbitros.*
8 *Citatio requiritur quando tractat de ejciendo aliquo iniusto detentore.*
9 *In prorogatione compromissi requiritur citatio.*
10 *Citatio non est de substantia in recognitione manus litterarum cambij, & sic fuit decisum in Curia Archiepiscopali Neapolitana.*

An in recognitione manus literarum cambij,exigatur partis citatio.

DECISIO LXIV.

1 INter alios iuris articulos,qui considerati fuerunt in causa Episcopi Nicostrensis, & Sebastiani Caeacis campsoris litterarum cambij, vnus fuit, si recognitio manus einsdem Sebastiani acceptationis litterarum,facta ipso inaudito de iure subsistat, & dicebam negatiuè, ex eo,
2 quod citatio in quolibet negotio,& causa requiritur l. de vnoquoque ff. de re iudic. l. nam ita diuus ff.de adopt.l.si quādo C. de testib.cap.cum olim de testib. clement.pastoralis de re iudic.Caualc.in decis.11.nu.30. Franc.Marc.in decis.393. nu.4. vol. 1. & ideò etiam in notorijs requiritur, vt

3 vt ex glosa in capitulo cum dilectis filijs in ver-
bo indicanda de purgat. canonica, Bellon. in
decisione Genuæ 104. numero decimo, Gabriel.
in libro commun. opinion. conclusione secun-
da, de citationibus, & est de substantia etiam
4 in sententijs procedentibus à Summo Pontifi-
ce, vel Imperatore, Boer. in decisione 247. nu-
mero sexto cum sequent. Grammaticus in
decisione 105. numero quarto, Marsilius in sin-
gular. 75. Decius in consilio 603. Alexand. con-
silio 87. post glosam, Bald. & Castrens. in lege
finali C. de legibus, vt dicimus, quod requiritur
5 etiam in causis summarijs, in quibus procedi-
tur omisso iuris ordine, & sine iudicij figura,
Capicius in decisione prima numero 35. & 36.
Cachetan. in decisione septuagesima nona sub
numero septimo, Cartar. in decisione vigesima
prima numero 34. & 36. Gratianus in decisio-
ne 231. numero secundo, & quarto, Milanens.
in decisione vigesima prima, numero decimo-
quarto libro primo; imò requiritur partis ci-
6 tatio etiam si statutum diceret quod sententia
proferri possit absque partium citatione, vt per
Bald. in lege prima colum. 2. C. quomodo, &
quando Iudex, Felin. in capitulo ex parte, il se-
condo, numero quinto de offic. delegat. Marsi-
lius in singulari 75. Soccin. in consilio 164. co-
7 lumna sexta versiculo contrarium, & idem est
in laudo proferendo per arbitros, in quo citatio
est de substantia iudicij, lege diem proferre
§. si quis litigatorum ff. de arbitris, Menoch. in
consilio 554. in fine volumine sexto, Innocent.
in capitulo ex parte de arbitris, Borrellus de com-
promissis §. tertio glosa quarta numero 62.
Portius in libro commun. opinion. conclus. 43.
8 imò requiritur citatio quoties agitur de eijcien-
do aliquo etiam iniusto detentore à possessione,
Innocent. in capitulo inter, de maioritat. & obe-
dienr. Paris. in consilio trigesimo primo, nume-
ro vigesimo nono volumine quarto, Marsil. in
lege de vnoquoque ff. de re iudicata, Crauett. in
consilio 172. numero decimo in fine, Rota in
decisione quinta de restitution. spoliat. in antiq.
Magon. in decisione 120. numero octauo, Iaf-
fred. Lanfranc. Balb. in decisione ducentesima
quadragesima quinta, & secundum Boerium
in decisione ducentesima octuagesima tertia,
9 requiritur citatio etiam in prorogatione com-
promissi, alias prorogatio nulla esset, vt etiam
fuisse decisum per Sacr. Conf. Neapolitanum
testatur Capic. in decisione nonagesima tertia
numero quinto, & sequitur Bald. in lege eos §.
Apostolos C. de appellation. Decius in consilio
trigesimo nono, & consilio 632. numero deci-
mo quarto, Vant. de nullitate ex defectu citatio-
nis num. 10. in fin.

Cæterum relatis non obstantibus contra-
10 rium fuit resolutum in Curia Archiepiscopali,
vt scilicet quod in recognitione manus littera-
rum cambij, partis citatio non exigatur, ex eo,
quod iudicium litterarum cambij est summa-
rijssimum, & paratam habet exequutionem,
iuxta tradita per Mastrillum in decisione Sicil.
octaua, parte prima, & alios quos probat de
Franchis in decisione tricentesima nona, & Ana in allegation. octuagesima nona alias iudicium efficeretur plenarium, quod de iure subsistere non potest, nam daretur occasio dilatandi solutionem debiti, maxime quia apparebat dictum Sebastianum hæc omnia deducere in iudicium ad effectum dilatandi solutionem prædictam.

S V M M A R I V M.

1 *Facti species.*
2 *Interdictum, vt obliget debet intimari parti, & publicari.*
3 *Interdictum emanatum contra singulares personas ipsis est intimandum, & quid si non comparent num. 4.*
5 *Ignorantia non præsumitur nisi sufficienter probetur.*
6 *Episcopi suffraganei tenentur seruare interdictum Matricis.*
7 *Interdictum quando fertur in Ciuitatem, aut Oppidum, vel Vniuersitatem, publicatio sententiæ non est facienda singulis, sed sufficit quod fiat in locis consuetis iudiciorum.*
8 *Decisio causæ.*

Interdictum in quo loco debet affigi, vt liget contrauenientes.

D E C I S I O LXV.

1 FVIT ordine Illustrissimi Domini mandatum, quod interdiceretur Ecclesia cuiusdam Oppidi Diœcesis Neapolis, si quibusdam decretis Suæ Dominationis Illustrissimæ paritum non fuisset, & cum scriptura supradicti interdicti fuisset præsentata Parocho dictæ Ecclesiæ, ad sui defensionem excusationem allegabat, se illam minime legisse, & cum etiam dicta scriptura fuisset affixa Ecclesiæ Matrici dicti Oppidi; Presbyteri, & Parochus Diuina officia postea celebrarunt, vnde captis per Curiam Archiepiscopalem informationibus, fuit dubitatum qua pœna venirent puniendi, & an essent declarandi irregulares, & dicebatur quod contraueniendo non dicuntur interdicti illi qui agunt contra Canonem qui infligit pœnam interdicti, nec etiam si edictum Episcopi, vel Papæ contineat, quod contrauenientes ipso facto sint interdicti, non ex hoc solo, quod contrauenirant, ob id sunt interdicti, nec fiunt irregulares, nam & si peccent non obediendo, tamen interdictum non cum habebit locum, nisi cum denunciatum fuerit, idem

E quan-

quando post inobedientiam superior declara-
uerit interdictum, & affigi iusserit, & re vera fue-
rit affixum, & ante hanc affixionem celebrantes
diuina, nullam incurrunt irregularitatem etiam
si edictum contineret quod ipso iure cense-
rentur interdici, vno casu excepto .s. inijciendo
violentas manus in clericum, ex Concil. Con-
stantiens. in extrauagan. ad euitanda scandala,
quam refert Sanctus Antonin. tertia parte titulo
26. capit. vltim. & Syluest. verb. excommuni-
catio 5. versic. sciendum, & Armill. verb. interdi-
ctum numero vigesimoprimo, & trigesimonono-
no, imò secundum stilum ex Sayr. in Thesauro
casuum conscientiæ libro quinto cap. duodecimo
numero vigesimonono, interdictum vt obliget
2 intimandum est parti, & publicandum, quod si
3 interdictum sit contra singularem personam,
communiter intimanda est sententia ipsi perso-
næ, quod si persona non comparet satis est, vel
4 in iudicio publicari, vel in ecclesia, vel ad fores
domus ipsius interdicti pro consuetudine iudi-
ciorum, postquam post publicationem commu-
niter non datur in foro exteriori allegatio igno-
5 rantiæ, nisi sufficienter probetur, licet non sit
necessarium omnium auribus intimare; sufficit
enim, vt dixi, publicatio in loco publico, capit.
quod dicitis 16. distinct. quo fit, vt si Metro-
polis, & tota prouincia fuerit interdicta, publi-
catio facta in Metropoli sufficit, quæ si interdi-
cto pareat, omnes alię comprouinciales non pos-
sunt excusari, quod in ipsarum locis denuncia-
tio facta non fuerit, capitulo primo de postulat.
prælat. Armill. in verb. interdictum numero vi-
gesimonono, Abb. in capitulo ad hæc de po-
6 stul. præl. vbi ait, quod Episcopi suffraganei
tenentur seruare interdictum Matricis, quamuis
de sententia interdicti non habeant plenam pro-
bationem, hinc Sayr. loco citato numero tertio
vtitur his verbis: Sin vero interdictum feratur
7 in ciuitatem, vel in oppidum, vel vniuersita-
tem publicatio sententiæ non est facienda sin-
gulis, sed satis est fieri in locis consuetis iudi-
ciorum, ex Sancto Antonin. tertia parte capite
quinto in princip. & Tabien. in verbo interdi-
ctum 3. §. 1. num. 2. & Viuald. in tit. de interdi-
cto num. 147. & num. 283. & Tolet. lib. 1. cap.
1. qui ait satis esse intimare ecclesiæ matrici, ar-
gum. cap. 1. de postul. prælat.
8 Verum cum fuisset allegata ignorantia præ-
fati interdicti per supradictos presbyteros, fue-
runt excusati ab incursu irregularitatis, per tex.
in capit. apostolicæ, & capit. si celebrat de cle-
ric. excommunic. ministran. quia ignorantiam
apparebat fuisse probabilem iunct. text. in capit.
vt animarum de constit. in sexto, & capit. secun-
do de tempor. ordinat. eodem libro, maxime
cum post habitam notitiam interdicti cessaue-
rint ab omnibus diuinis, ex quo arguitur igno-
rantia de prædicto interdicto, quo fit vt supra-
dixi, vt excusentur à peccato, in foro interiori
ab irregularitate, & alijs pęnis.

S V M M A R I V M.

1 *Separatio thori fit ex adulterio per alterum ex con-
iugibus commisso.*
2 *Adulterium mutua compensatione tollitur.*
3 *Separatio thori fit per attentatum in vxorem vitium
sodomiticum.*
*Et etiam si idipsum preter vxorem cum alijs crimen
vltrò commiserit ibidem.*
4 *Separatio thori fit ob seuitias illatas à marito con-
iugi.*
*Eademq. licita est, & iusta causa separationis lecti
coniugalis.*
5 *Et separatio huiusmodi fit etiam si mulier dederit
causam, & in tale odium sua culpa inciderit.*
6 *Thori separatio fit etiam ob furorem incompatibi-
lem.*
7 *Thori separatio conceditur ob maleficium impediēs
copulam.*
8 *Separatio thori conceditur, quando os malè olet, &
refertur decisio Curiæ Archiepiscopalis.*
9 *Sponsalia dissoluuntur ob notabilem deformitatem.*
10 *In dubio iudicandum est pro matrimonio.*

Separatio thori, an concedatur si os mà-lè oleat, ita quod arte Medica curari non possit.

D E C I S I O LXVI.

THori separatio, quoad cohabitationem,
non quo ad vinculum, varijs, innume-
risque causis in iure conceditur, vna
1 est adulterium commissum per vxorem
quo probato vir petere poterit thori separatio-
nem, & eam obtinere, ex text. capituli ex
litteris de diuort. capit. plerumque de donation.
inter virum, & vxorem, & sic versa vice per
adulterium à viro commissum, vxor petere
possit thori separationem, per text. in capitulo
finali de conuers. coniug. capit. tuæ de procurat.
2 vbi Abbas num. 7. quod adulterij delictum mu-
tua compensatione tollitur, capit. finali de adul-
ter. Abb. in capit. discretionem de eo qui cogn.
consanguin. vxor. suæ numero quinto; item
3 fit separatio thori, quando vir vxorem tentat
de crimine pessimo, capitulo omnes curatio-
nes 32. quæstion. 7. Caualc. in decis. 286. Fran-
cisc. Marc. in decis. 739. parte secunda, Lanfranc.
in decision. 71. etiam si vir delictum hoc cum
alijs vltra commiserit, Abb. in cap. maritis de
adulter. numer. final. Sicul. in consil. 64. num. 8.
volum. 1. insuper separantur coniuges ad mu-
4 cem ob seuitias viri, capit. ex transmissa, capit.
litteras §. finali de restitut. spoliat. capit. 1. vt
lite non contestata §. mitiores in authen. de nupt.
Farinac. in decision. 278. Seraphin. in decisione
226. Triuisanus in decisione 45. parte prima,
Caualc. in decisione 28. Thessaur. in decis. 130.
Francisc. Marc. in decisione 738. parte secun-
da, & hanc esse iustam, & legitimam causam,
scripserunt Monald. consilio decimotertio volu-
min. 1. Rimminal. Iun. consilio 174. numero 13.
Man-

5 Mantua. consil. 64. num. 19. volum. 1. & separatio huiusmodi fit etiam si mulier dederit causam, & in tale odium ob sui culpam inciderit, glosa in capitulo de benedicto 33. quæstion. 1. Abbas in capitulo litteras numero vigesimotertio de restitution. spoliator. Paris. consil. 54. volumine quarto numero decimotertio, Triuisan.
6 in dicta decisione quadragesimaquinta, vlterius conceditur thori separatio ob furorem incompatibilem, Soccin. in consilio 286. in fine. Item
7 ob maleficium impediens copulam coniugalem post orationes, confessiones, ac alia spiritualia præsidia adhibita, vt tollatur debilitas genitalis, ac remoueantur fascinationes, & incantationes, capitulo si per sortiarias 33. quæstione prima; imò si maleficium sit perpetuum, & ab initio fuit decepta ecclesia, fit totalis separatio iudicio ipsius ecclesiæ, Francisc. Marc. in decisione 177. numero decimoquarto parte secunda, Cappella Tholosana in decisione 380. capitulo primo cum sequent. de frigidis, & maleficiatis, capitulo porrò de diuortijs, Rota Maceratens. in decisione trigesimaquinta, & Ego ipse in mea praxi in decisione 236. vbi alias causas recenseo.

Dubitatum tamen fuit in Curia Archiepiscopali, si sit concedenda separatio thori quo-
8 ties os malè oleat; ita quod arte medica curari non possit, & fuit affirmatiuè resolutum, vt in proprijs terminis resoluunt Caualc. in decisione decima octaua numero vigesimo sexto parte secunda, Costa de remed. subsidiarijs remedio octauo numero quarto, Cuccus libr. quinto, institut. maior. tit. 10. numero 63. Sanchez de Matrimonio libro primo de sponsalibus disputatione 57. sub numero secundo, vbi loquen-
9 do de sponsalibus firmat, sponsalia dissolui ob notabilem deformitatem, & denique in omni casu vbi posset sequi displicentia inter sponsos, & matrimonium infelicem exitum haberet, quod vtique à simili conualidat casum nostrum, oris enim malus odor displicet D. Thomas 4. sententiarum distinctione 27. quæstione secunda articulo tertio, ad tertium, & ibi Sotus quæstione secunda articulo quinto cas. 9. post Hostiens. in capitulo quemadmodum de iure iurando, vbi ponit conclusionem de dicta displicentia, & huic etiam sententiæ fauent glosa in capitulo finali in verbo cogi de coniung. leprosorum, & ibi Abbas numero secundo, & Alexand. de Neuo numero tertio, post Butr. in citato capitulo quemadmodum numero decimo sexto, & Imola numero quinto, Nauarr. in sua summs capitulo decimoseptimo numero octauo, vnde cum matrimonium ob prædictam causam, nequit habere felicem exitum, consequenter in dubio contra eum est iudicandum, vt notabiliter firmat Abbas in capitulo fraternitatis de frigid. & malefic. & in c. adolescens de disponsat. impuber. Triuis.
10 in decis. 28. quod notatur ad limitationem text. in cap. licet ex quadam de testib. vbi in dubio est iudicandum pro matrimonio.

SVMMARIVM.

Inuentarium confectum iuxta mores Ciuitatis Neapolis absque tamen iuris sollemnitatibus, an suffragetur.

DECISIO LXVII.

1 LICET apertissimi iuris sit, inuentarium multas requirere sollemnitates adhoc vt valeat, & liberet hæredem, ne teneatur creditoribus hæreditarijs de proprio, de quibus textus in lege finali C. de iure deliber. vbi Bald. & reliqui Scribentes, & de
2 istis sollemnitatibus tradiderunt, & tractarunt glossa in §. fiat igitur authentic. de hæred. & falcid. pulchrè Bald. in consilio 383. libro primo; & ex professo de hac materia integros tractatus ediderunt Monticulus in capitulo septimo, vbi adducit quindecim requisita, Porcellus in capitulo secundo, Angel. de Vbal. Roland. à Valle, in parte tertia per totam, late Valascus in decisione quinquagesima secunda, tamen hoc limitauimus in Curia Archiepiscopali quando in-
3 uentarium fuit factum iuxta morem, & consuetudinem loci, licet absque sollemnitatibus, & hoc fuit in causa inter Clericum Andream Gaium, & eius fratrem, vbi fuit dubitatum si inuentarium exhibitum à dicto Clerico iuxta mores huius Ciuitatis absque tamen iuris sollemnitatibus, si suffragetur, fuit enim pro

14 *Crudelis dicitur ille qui propriam famam negli-*
git.
15 *Dum quis prohibetur in loco ſolito ſedere ſi defen-*
dendo ſe, ne ab illo loco deyciatur aduerſarium
prohibentem occiderit, punitur pœna extraordina-
ria.
17 *Actio iniuriarum non eſt danda contra eum*
qui non patitur honorem alicui decerni intellige
vt nu. 18.
19 *Prohibitus ab honore altius ſedendi habet interdi-*
ctum vti poſſidetis.

Ad effectum vt Rector valeat vti honoribus, iuribus, & præcedentijs in eius eccleſia, poteſt Epiſcopus aſſignare horā, & tempus diuina celebrandi.

DECISIO LXVIII.

1 ORta controuerſia inter Rectorem, & quoſ-
dam presbyteros eccleſiæ collegiatæ hu-
ius Diœceſis ſuper præcedentia dicti Re-
ctoris, fuit per modum prouiſionis adiecta certa
2 hora, & tempus intra quot teneantur dicti pre-
sbyteri conuenire ad diuina celebrandum, ad ef-
fectum, vt præfatus Rector valeat vti iuribus
ſuis, & præcedere alios, quæ deciſio habuit op-
timum fundamentum ex eo, quod de iure tene-
tur ſuperior eius partes interponere, vt vnuſ-
3 quiſque vtatur iuribus ſuis cap. fin. vbi Abb. de
tranſact. præſertim in cauſis præcedentiarum
ſecundum Menoch. in conſ. 123. num. 7. & ſeq.
volum. 1. Alciat. conſ. 16. num. 4. Ripa conſ. 27.
Huius autem prærogatiuæ obſeruantiam ma-
4 gniſaciendam eſſe, inquit text. in l. obſeruare §.
hoc autem ff. de officio proconſulis, dicitur enim
cauſa grauis, vbi de honorificentia tractatur
l. Iulianus ff. ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti,
Bald. in l. 1. ff. de probation. Caſſan. in catalog.
gloriæ mundi parte prima conſideratione ſe-
cunda, Gerard. ſingular. 82. Vbald. in ſingul. 77.
5 & vitæ adæquatur l. iuſta ff. de manumiſſis vin-
6 dicta, & omni lucro præferendum, inquit Bald.
conſil. 382. num. 2. volum. 5. ſubdens poſt apo-
ſtillam expedit mihi magis mori, quam vt glo-
7 riam meam quis euacuet, ideoque verecundum
reputatur, honorem inultum relinquere l. miles
§. ſocer ff. de adulter. prout dicimus in ſimili
8 quod datur actio iniuriarum contra amouen-
tem ſcamnum de loco in quo laicus habebat ius
ſedendi in digniori parte eccleſiæ, quia eſt ius
honorificum, quod acquiritur per ſucceſſionem,
ſuccedendo ei, qui illud ius quæſiuit, quamuis
ſit extraneus, ita vt adſint plures hæredes præ-
feratur dignior, & magis idoneus, Pariſ. conſil.
149. lib. 4. & de iure, quod habet inſtitutor ma-
9 ioratus in ſedilibus, & banchis, quod tranſeat ad
ſucceſſores quēadmodum ius patronatus prout
concludit Molin. de Hiſpan. primog. lib. primo
cap. 23. num. 35. adeo quod exiſtens in huiuſ-
10 modi quaſi poſſeſſione ſedendi in ſuperiori lo-
co, & præcedendi poſſit etiam armata manu re-
ſiſtere ei qui vult illum amouere, Bald. in l. ob-
ſeruare §. antequam in fin. ff. de offic. proconſ.
Menoch. conſil. 257. num. 55. lib. 3. & conſil.
902. num. 77. lib. 10. quæ quidem poſſeſſio ac-
11 quiritur vnico actu, prout in ſpecie concludit
Marzar. in conſilio vltimo libro primo, idem
Menoch. conſil. 126. num. 6. lib. 2. & iſta quaſi
12 poſſeſſio operabitur, vt in dubio ſit pronun-
ciandum pro iſtis quaſi poſſeſſoribus Cardin.
13 conſil. 51. num. 40. libro primo, licet alias in-
uito Epiſcopo laici non acquirant hoc ius in
banchis, ſeu ſedibus in eccleſia, ſed ſolum ex to-
lerantia, & ex gratia, ſicut in iurepatronatus,
Abbas in cap. abhorrendæ num. 13. colum.
2. in princip. verſicul. quidquid tamen dicatur
de ſepultur. Molin. de Hiſpanor. primogen.
libro primo capit. 23. num. 34. in fin. Rot. di-
uerſur. deciſ. 222. num. 1. parte prima, prout
etiam tolerantia Epiſcopi ſatis eſſet ad acqui-
rendum ius ſepulturæ in eccleſia dummodo ſe-
quatur illatio mortui, quia alias non ſuffice-
ceret ad prohibendum ne alij ibi ſepeliantur,
Rot. diuerſ. deciſ. 787. parte prima, & armata
manu, ita Bald. in dicta lege obſeruare §. ante-
quam in fin. verſic. & qui vult ff. de offic. pro-
conſul. ſubdens neminem teneri iniuriam pati,
vel proprij honoris iacturam, l. 1. in princip. ff. de
poſtulation. ſequitur Iaſo. in lege ſi non ſortem
§. libertus num. 23. verſic. ſi adde ff. de condit.
indebit. comprobat Petrus Ger. in ſingular. 33.
nobiles prohonorantur, Gulielm. de Benedict.
in cap. Rainutius in verb. duas habens filias
num. 11. verſic. plus dicit, & latè declarat Cor-
dub. in lege ſi quis à liberis in princip. num. 30.
& 31. ff. de liber. agnoſcen. quia crudelis eſt il-
14 le qui propriam negligit famam, ita Bald. in
capitulo primo num. 16. de pace tenenda Dec.
conſil. 487. num. 3. & in conſil. 686. num. 8.
15 imò dum quis prohibetur in loco ſolito ſedere
ſi defendendo ſe, nè ab illo loco deijciatur, ad-
uerſarium prohibentem occiderit, non poterit
puniri pœna ordinaria, ſi ad arma prouocatus
16 ſit, quia cauſa honoris, & vitæ æquiparantur
gloſ. in §. ſuſpectus inſtitut. de ſuſpect. tutor.
& ita in ſpecie concludit Rebuff. in lege vni-
ca num. 354. gloſſa prima C. de ſentent. quæ
pro eo quod inter. Cordub. in lege ſi quis à li-
beris in princip. num. 33. & 34. ff. de liber. agno-
ſcend.
17 Non obſtat quod non detur actio iniuria-
rum aduerſus eum, qui non patitur alicui ho-
norem decerni, lege iniuriarum actio. 12. §. ſi
quis de honoribus ff. de iniur. quamuis poſſit
implorari officium iudicis, Ioan. Fab. in §. aliam
inſtitut. de honor. poſſeſſ. vbi de nobilibus ma-
tronis, quæ non agunt actione iniuriarum, ſed
implorant officium iudicis aduerſus alias non
tam inclitæ nobilitatis, vt defendantur in vſu
ſedendi in eccleſia, aut offerendi, Iaſo. in l. ſi non
ſortem §. libertas ff. de condict. indeb.
Quia contrarium eſt verius quod etiam de-
tur actio iniuriarum aduerſus prohibentem
18 decerni honorem, cum nemo teneatur pati,
quod honor ſuus paruipendatur, lege prima
in princip. ff. de poſtul. prout in ſpecie con-
cludit Bald. in lege obſeruare §. antequam

num. 3. ff. de offic. proconsul. cum alijs per Gerard.singul. 33.& ibi addit.Cassan. in catalog. glor. m ind.par.1.consid.2. intelligendo respectu honoris, qui alicui præstatur ratione ordinis, & gradus, hic enim est necessario tribuendus l. ponoris 5. C.de offic.rect.prouin. cum aliud sit in honore, qui defertur ob virtutis premium nullo iure cogente,sed sola voluntate deferentis, prout in viro benemerito, in cuius memoriam statua in foro collocatur, hoc enim casu nō datur actio iniuriarum aduersus eum, qui non est passus honorem illum decerni, quia hic honor nō petitur, sed præstari solet l.2.§.penul.ff.de orig.iur.Bar.in l.barbarius nu.2.ff.de offic.prætor.& ita loquitur tex.ex aduerso allegatus in d. l. iniuriarum act.2. §.si de honorib.ff.de iniur.prout ita in specie latè distinguit,& declarat Cordub.in l.si quis à liberis in princ.nu.30.vsque ad 32.ff.de liber. agnoscen.

Præterea iudicis officium datur aduersus eum
qui prohibet honorem decerni,quādo hic honor
numquam fuit delatus, & ita loquuntur Io. Fab.
& alij in contrarium allegati; aliud est quando
quis prohibet honorē præstari ei, qui est in quasi
possessione illius, tunc enim etiam datur actio
iniuriarum aduersus prohibentem, prout distin-
guit concordando opiniones Purpur.in l.1.n.93.
ff.de iurisd.omn.iud.ideo etiam isti,qui prohiben
19 tur ab huiusmodi honore habent interdictum,
vti possidetis,vel vnde vi, cap.licet causam 19. &
ibi Bal.nu.6. & Felyn. nu.1. de probat. cum alijs
per Rebuff.in l.vnica n.355.glo.1.C.de sent. quæ
pro eo quod inter.profer. vbi etiam adducit aliā
distinctionem quando detur actio iniuriarum,
vel officiū iudicis in huiusmodi honoribus, qui
deferri prohibentur.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Magister actorum Ordinarij dicitur de eius familia.*
3 *Familiaris Episcopi gaudet priuilegio eiusdem Episcopi.*
4 *Priuilegium alicui concessum extenditur etiam ad eius familiam.*
5 *Seruientes ecclesiæ fruuntur eisdem priuilegijs quibus fruitur ecclesia.*
6 *Priuilegia scolarium extenduntur ad eorum familiam.*
7 *Familiares comprehenduntur in priuilegio dominorum.*
8 *Priuilegium Neapolitanorum,quod trahant,& non trahantur, extenditur etiam ad eorum negotiorum gestores.*
9 *Curiales sunt cognoscendi ab illo iudice, qui Curiæ praeest.*
10 *Refertur decisio S. C. Collateralis Neapolitani, vbi fuit dictum, quod porteru Consilij sint cognoscendi à Præsidente ipsius Consilij.*
11 *Iurisdictio concessa Illustriss. Nuncio Apostolico Neapolitano est priuatiuè cum clausula abdicatiua.*
12 *Declaratur regula, quod iurisdictio censetur concessa cumulatiuè,& non priuatiuè.*

Nuncius Apostolicus an cognoscat de illicita negotiatione facta per Magistrum Actorum forancum ordinarij.

DECISIO LXIX.

CVM esset per Curiam Illustriss. Nuntij Apo-
stolici inquisitus,& captus quidam Magister
Actorum Vicarij foranei Curiæ Archiepisc.
1 Neap. pro illicita negotiatione; petijt remissionē
causæ ad dictam Curiam, quare fuit dubitatum
quid iuris, & dicebatur primo,quod esset conce-
dēda remissio ex pluribus, & Primo ex eo quod
inquisitus erat Magister Actorum Vicarij fora-
2 nei Illustriss.Domini, & consequēter vti talis di-
citur familiaris,Gratian.in decis.233. post Castr.
in l.nulli C.de episc.& cler.& Anto.Macer.lib.3.
3 resol.77.& de iure clarū est familiarem Epi gau-
dere priuilegio eiusdem Episcopi,cap. fin. de off.
Archidiacon. cap. cum non ab homine de iudic.
Thesaur.in decis.22. num.6. Maceratens. variar.
resol.lib.1.resol.75. Capyc.in decis.12. Viui. in
decis.116.Gratian.in d.decis.233.num.1. Farin.
in pract.crim. in q.8.nu.46.vbi asserit istam esse
4 communem opinionem, & regulare est, priuile-
gium alicui concessum extendi etiam ad eius fa-
miliarem, ex late traditis per Capyc. in d. decis.
12. & facit tex.in cap.ecclesiarum seruos 12.q.2.
5 vbi seruientes ecclesiæ fruuntur eisdem priuile-
gijs quibus vtitur ecclesia, & ideo isti etiam sunt
conueniendi coram iudice ecclesiastico,glos. in
c.nullus iudicum de for. comp. Aufrer. in tract.
de potest. iudicis ecclesiastici super laicis, & eorū
bonis n.37.Decian.in tract.crim.par.1. lib.4.c.9.
num.27.Alpher.cons.44.num.2. Bellug. in Spec.
princip.rub.11.§.vidēdum n.6.vers nam glosa,&
merito cōsuluit Caball.in cōs.77.vol.1.priuilegiū
6 concessum scolaribus extendi ad eorū familiam,
vt voluit etiam Menoch.de arbr.iud.cas.368. nu.
10.&Oldr.cōs.293. scripsit familiares cōprehen-
7 di in priuilegio dominorum,sequitur Rot. Gen.
in decis.130. Thesaur.in d.decis.22.Carauit. Rit.
46.num.27. Campagna in cap. Regni statuimus
num.4.vnde dixit Boer.in decis.113.quod exem-
8 pto Domino, eius quoque familiares exempti
dicuntur,& ideo priuilegium Neapolitanum cō-
cessum vt trahant, & non trahantur, competit
etiam negotiorum gestoribus Neapolitanorum,
Anna sing.401. allegat text. in l. hæres absens §.
apud labeonem ff.de iudic. vbi si dominus habet
seruum Romæ qui eius negotia gerit, trahitur
in iudicium Romæ, vbi se defendit, quia ita ha-
betur, ac si coram domino contraxisset. Insuper
dicebatur dictum inquisitum vt curialem Illustr.
Ordinarij esse exemptum à iurisdictione dicti
Nuncij Apostolici,cum curiales cognosci debeāt
9 ab illo iudice qui curiæ præest, l. 1. C. de curial.
lib. 11. vbi glos. in verbo pulsandum,quæ intelli-
git illum textum in omni lite ciuili, & criminali,
& vt dicit Luc. de Pen.in rub. C. de appell.Præ-
fecti vrbis lib. 12. quod omnes ministri, & of-
ficiales sub eo magistratu prouide conueniun-
tur,ad cuius prouidentiam,& iuditium illius mi-
sterium, & officiu noscitur prouenire, vt fuisse

de-

10 decisum in Sac.Cons.Collaterali in causa Porto-
riorum S.C.refert de Ponte decis.36.
In contrarium dicebatur, quod iurisdictio con-
11 cessa Illustriss. Nuntio Apostolico est priuatiuè,
cum clausula abdicatiua quæ efficit vt ipse solus
cognoscat in certis casibus, & signanter in nego-
tiatione illicita, prout in casu nostro, quæ clausu-
la adimit similiter iurisdictionem ab alijs, Capyc.
in dec.9.Foller.in sua pract.crim.in verb.audian-
tur excusatores num.68.Gram.in dec.30.nu.1.&
ad eum bona additio Auditor.Petra, Ioseph. Lu-
douic.lib.cômun.conclusion.conclus.20.fallen.1.
12 & quamuis iurisdictio alicui côcessa super certo
genere causarum non adimat ordinariam pote-
statem alterius iudicis, Bart.l.1.ff.de offic.præfec.
vrb.vbi dicit quod licet fiat vnus officialis specia-
lis super damnis datis, vel super abundantia, non
tamen propter hoc tollitur iurisdictio, quam ha-
bet potestas, qui habet vniuersalem reuisionem,
quod & voluit Dec.loquens de potestate Floren-
tiæ cons.3. num.3. Corn. cons.96. num.8. & seq.
lib.1. Aretin. cons. 83. Roman. cons. 293. Natt.
cons.536.num.34.Roland.à Vall. cons.80. lib. 2.
adeo quod est vera, recepta, atque communis opi
nio, vt per Ias. in l. quod ex rerum §. si quis post
ff.de leg.1.Corn. d.cons.96. num.12. lib.1. Bero.
cons.22.nu.25.27.28.& 42.lib.1.Decian. respons.
318.num.22.& seq. lib.3. & respons.35. num.52.
lib.2.Ann.in singul. 631.vbi Filius in addit.quem
allegauit ad hoc eruditissimus iuuenis D.Io.Ma-
ria Nouarius, nihil fuit determinatum circa hunc
casum, sed res fuit amicabiliter sopita.

S V M M A R I V M.

1 *Facti species.*
2 *Punitur affectus licet non sequatur effectus, sed contrarium est de consuetudine, vt num.6.*
3 *Carceratus qui effregit carceres, & iam exibat si fuerit captus, habetur tamquam aufugisset.*
4 *Idem operatur præparatio fugæ, quod operatur ipsa fuga.*
5 *Refertur decisio Curiæ Archiepiscopalis in hoc facto.*
6 *Ex generali consuetudine Italiæ non punitur affectus, nisi sequatur effectus.*
7 *Emphyteuta non priuatur re emphyteutica, nisi cum effectu vendatur, & ideo si exponit rem venalem, & non vendit, ea non priuatur vt num.8. & similiter quando alienatio fuit nulla ex aliqua causa, vt num.9.*
10 *Refertur responsio facta à D. Io. Maria Nouario quod scilicet pragmatica, Item de falsis, non procedit in eo qui tantum petit debitum.*
11 *Iura temporalia non possunt statuere contra personas ecclesiasticas.*
12 *Statuta regulantur à iurisdictione.*
13 *Vt valeat statutum requiritur, quod statuens habeat imperium super illos quibus statutum imponitur.*
14 *Nulla lex potest ligare non subditum.*
15 *Princeps secularis non habet potestatem super clericos.*

Clericus præsentans apochas falsas banco, & non exigens pecuniam, an veniat puniendus pœna ordinaria.

DECISIO LXX.

1 CVM quidam clericus præsentasset apochas
falsas Banco, & non exegisset pecuniam;
fuit dubitatum si esset puniendus pęna
ordinaria, ac si pecuniam exegisset, & pro affir-
matiua opinione insurgebat vulgatis dispositio
tex. in l. si quis non dicam rapere C. de sacrosan.
2 eccles. vbi punitur affectus licet non sequatur ef-
fectus, vt dixerunt in simili etiam Boer. in decis.
215.& Menoch.de arbitr.iud. cas.301. quod car-
ceratus qui effregit carcerem, & iam exibat, &
3 iterum fuit captus, perinde habetur, ac si perfe-
ctè aufugisset, vt voluit etiam Bertazzol.cons.35.
vol.1.Duen.reg.232.Mascard.conclus.820.vol.2.
& idem operatur præparatio fugæ, quod opera-
4 tur ipsa fuga, Bald.in l.penult. C. de pignor. act.
Mars.in l.1. num. 28. ff. de quæst. Riminal. Iun.
cons.302.num.11.vol.3.Baiard.ad Clar.§.fi.q.21
num.75.
5 Cæterum præfatis minimè obstantibus con-
trarium fuit decisum, & dictus clericus fuit con-
demnatus pœna extraordinaria ad exulandum
6 per quadriennium, & moti fuimus, quia ex ge-
nerali consuetudine Italiæ non punitur affectus
nisi sequatur effectus, Grammat.in dec.2.num.8.
& seq. Vrsill.decis.21.num.14.Thess.in decis.243.
num.2.& 3.Mastrill. in decis. Rot. Sicil.155. in
princ. quod procedit etiam statuto aliter dispo-
nente, Bald.cons.356.vol.1.Hippol.cons.51.nu.6.
Farinac.cons.17. num.49. Ioseph. Ludou. in de-
cis. 8. num. 3. vnde videmus quod & si à lege
7 imponatur pœna priuationis emphyteutæ ven-
denti rem sine domini voluntate, tamen intelli-
gitur de venditione, quæ habuit effectum per tra-
ditionem secutam, secundum Specul. in tit. de
loc.§.nunc aliqua quæst.95.num.118. Alber. in
l.fi.in fin.& ibi Salyc.num.19. Ias.num.132.C.de
iur.emphyt. Alex.in cons.173.num.2.volu.2.Ti-
raquell.de const.poss.par.2.lim.26.num.1.& seq.
& infinitos concordantes congerit Corbul. in
tract.de cau.quib.emphy.priuat.in tit. de cau. ex
alien. limit.38. in princ. sicuti etiam non induci-
8 tur priuatio ex eo quod emphyteuta non expo-
suerit rem venalem, vt per Iaso. in d. l. fin. in 5.
notab.num.26.Bero.in cons.270. num.16. vol.1.
Corbul loco prædicto limit.10. Et similiter quá-
9 do alienatio fuit nulla ex aliqua causa, Ias. d.l.fin.
num.139. Alciat.cons.158. num.5. Tiraq. de re-
tract.consang.§.1.glos.2.num.6. Corbul. lim.22.
vbi infert ad plures casus notabiles, & limit. 23.
idem dicit, quando venditio esset facta, vel si-
mulata post Castr. Ferdinand. Loaz. Tiraquell.
10 ab eo citatos, & hinc doctè interrogatus respon-
dit Peritissimus Adolescens D. Ioan. Maria
Nouarius, quod pęna pragmaticæ, Item de falsis,
non sit puniendus ille qui petijt tantum debitum,
sed non exigit cum effectu etiam si ad actum
exequutionis deuenisset, & alleg.tex.in l.Papinia-
nus §.meminisse ff.de inoff.testam.l.qui cum natu
maior

maior §.accusasse,& l.seruitutes §. petijsse ff. de bon.liber.Barz.in decis.76.nu.14.cum seq.& Hierony.de Monte variar.quæst.iur.quæst.19. num. 47. moti fuimus etiam, quia solus Pandectarius omnia depofuerat, & in hoc nõ obstat pragmatica octaua de falsis, vbi sufficit depositio principalis cum comparatione litterarum, etiam si non sit sequuta numuratio, quia respondetur
11 pragmaticam locum non habere cum simus in persona ecclesiastica,contra quam iura temporalia statuere non possunt,cap.bene quidem 96. distinct.cap.at si clerici,cap. clerici, & cap. qualiter de iud. cap.2. de for.comp. cap.continua 11.q.1. cap. non minus, & cap.aduersus de immunitat. eccles.cap.quamquam de censib. in sextō,cap.1. cap.clericis,& cap.fin.de immun.eccles. in sextō, auth.cassa & irrita C.de sacrosan.eccles. cap.quæ in ecclesiarum,& cap.ecclesia S. Mariæ de const.
12 quia statuta regulantur à iurisdictione, & potestate statuentium,Bart. in l. omnes populi in 1.q. primę quæst.principalis ff.de iust.& iur. Bald.in l. fin. C. de iurisd. omn.iud.Benincas.in tract.de paup.q.8.special.4.num.74. & vt valeat statutum
13 & vt aliquos comprehendat, requiritur omnino potestas statuendi super illos,Bald.in cap.ecclesia S.Mariæ num.2.de constit.vbi dicit quod alias statutum est ipso iure nullum. huius rei ea est ratio
14 quia nulla lex potest ligare,& comprehendere nō subditum,c. 1.iuncta glos.de constitu. cap.2. eod. tit.in sextō, cap. à nobis de sent.excomm.cum alijs iuribus,quæ allegat Rebuff.in proem. const.
15 Galliæ glos. 1. num. 59. sed in seculari Principe quoad clericos deficit potestas, & consequenter eos non comprehendit,DD.in d.c.ecclesia S.Mariæ,& in d.c.quod clericis,Corn.cons.145.num.4. lib.4.Paul.de Castr.cons.157.num.1.lib.2.vbi testatur de communi opinione.Surd. cons.301. nu. 46.Honded.cons.20.nu.6.lib.1.

SVMMARIVM.

1 *Thorus ob nefandum crimen separatur.*
2 *Dictum sodomitaæ facit aliqualem probationem.*
3 *Fundamentum intentionis suæ vnusquisque probare tenetur.*
4 *Probatio actoris debet esse certa,& concludens,non autem dubia,& incerta.*
5 *Quilibet tenetur probare fundamentum suæ intentionis siue negatiuum siue affirmatiuum.*
6 *Fundamentum intentionis venit in omnibus actionibus,siue quis agat siue excipiat.*
7 *Actor, & reus tenentur probare eius intentionem.*
8 *Actore non probante reus absoluitur.*
9 *Solus conquestus mulieris non sufficit ad separationem Thori.*
10 *Nullus in proprio facto dicitur idoneus testis,& vide nu.13.*
11 *Confessioni supplicantis statur in eius præiudicium.*
12 *Reus si aliquid fateatur in suis exceptionibus, statur in eius præiudicium.*
14 *Quando inhabilitas resultat ex interesse, habilitas magna vnius non supplet aliam.*
15 *Quis non potest in propria causa aliquam auctoritatem exercere.*
16 *Refertur consultatio D.Io.Mariæ Nouarij.*
17 *Respondetur contrarijs.*

An solus conquestus mulieris de vitio nefando, sit de per se sufficiens ad separationem Thori.

DECISIO LXXI.

1 APertissimi iuris est apud omnes separationem thori fieri posse ob causam nefandi criminis,vt disponitur per tex.in c.adulteria,cap. flagitia, cap. non solum 32.q.7. & post Abbat.in c.maritus de adulter.Lambert.qui testatur de communi in tractatu de iure patronatus lib.1.par.2.§.9.art.19. Dec.in l.si quæ mulier n.8. C.de secund.nupt.Clar.in pract. §. sodomia vers. proponitur,deciderunt Caualc.in decis. Fiuizan. 236.Anton.in decis.Cur.Episcop.Papiæ 79.lib.3. Franc.Marc. in decis.Delfin.739.par.2.Lanfran. in decis.71.

Dubitationis articulus tamen in Curia Archiepiscopali insurrexit,si cōquestus mulieris solummodo asserentis se fuisse tentatam ab eius viro de crimine nefando, sit sufficiens ad separationem thori,& primo intuitu videbatur affirmatiuè de-
2 cidendum ex eo quod in hoc crimine dictum sodomitaæ facit aliqualem probationem, Viui.in decis.459.Peguer.in decis.85. Gaspar Thessa.in quæst.forens.q.25.par.2.Caualc.in dec.16. & latè Ego ipse in meis collectan.collect.525.ergo quātò magis dum ipsa mulier hoc asserit, & iuxta hāc opinionem in proprijs terminis doctr. Innoc. in c.1.de adulter.quam refert,& sequitur D.Iaco. Graffius in cons. 1. eod tit. vbi quando maritus pluries voluit trahere vxorem ad dictum vitium sodomiticum,debet Iudex ex sola querela expositа vxorem sequestrare in domo alicuius honestæ personæ ad finem euitandi huiusmodi delicti crimen.

Præfatis tamen non obstantibus contrarium iudicauimus in eadem Curia,est eo quod funda-
3 mentum intentionis suæ vnusquisque probare tenetur,l.qui accusare C.de edend.l.ei qui dicit ff. de probat. l. actor quod asseuerat C. eod. tit. Cacheran. in decis. 144. num. 15. Decian.in respons. 24. num. 61. lib. 1. vbi ait quod probatio actoris
4 debet esse certa,& concludens, non autem dubia & incerta,neq; sufficit,vt concludat per possibile,
5 sed per necesse, & quilibet tenetur probare fundamentum suæ intentionis, siue affirmatiuum, siue negatiuum, Bertrand.in cons. 79. num.5. &
6 cons.75.nu.4.lib.3.vbi refert quod fundamentum intentionis venit in omnibus actionibus probandum, quod procedit, siue si quis agat, siue excipiat,siue aff. rat,siue abneget,l.a.ff.de procurator.
7 Crauett. in cons. 226. num. 16. qui inquit quod tàm actor,quam reus tenetur probare eius intentionem, & de exceptione probanda per reum consuluit Cephal.in cons.48.nu. 11. & cons.133. num.38.

n. 38. vbi dicir hoc procedere etiam si negatiuam
perspiceret, Cacheran. in decis. 171. Rolan. cons.
20. nu. 8. lib. 4. Dec. in l. si emancipati C. de collat.
8 & hinc euenit quod Actore non probante reus
absoluitur, l. qui accusare C. de edend. latissimè
Viuius in decis. 236. & ideo absque dubio fuit
9 conclusum quod solus conquestus mulieris non
10 sufficeret, nullus enim in proprio facto dici-
tur idoneus testis l. nullus ff. de testib. l. in omni-
bus C. eod. tit. quare hæc mulier vti in proprio fa-
cto deponens, est repellenda, Rot. Bononiens. in
decis. 71. Farinac. in decis. Rot. Rom. 178. Gram.
in decis. 28, num. 12, Mart. in decis. Pisan. 138.
11 & confessioni supplicantis minime statur in eius
fauorem, sed in eius præiudicium, l. cum precum
vbi Bal. & Salyc. C. de liberali causa, concord. tex.
in l. si ita stipulatus §. Chrisogonus in princ. ff. de
verb. oblig. l. 2. C. de instit. & substit. late Mascar.
de probation. conclus. 368. Gabr. in lib. commun.
conclusion. conclus. 4. de confession. lib. 1. vt di-
12 cimus in reo, qui si aliquid fateatur in suis ex-
ceptionibus statur illi in eius præiudicium, l. 1. C.
de his qui potentiores, & ibi notant Doct. & præ-
cipuè Bar. Roman. in cons. 70. post num. 10. Ga-
briel. in d. conclus. num. 13. Mascar. in citata con-
clus. 368. nu. 8. Cacher. in decis. 172. Affl. in decis.
150. n. 35. & seq. & hinc euenit quod testis depo-
13 nens de facto suo in causa in qua habet interesse
non probat, d. l. nullus, & l. in omnibus de testib.
Crauett. cons. 99. num. 2. Viui. in decis. 179. Rota
in nouis in decis. 52. de appell. latè Farinac. de te-
stib. q. 60. Magon. in decis. 160. & ideo licet alias
testis vnius inhabilitas suppleatur ex magna ha-
14 bilitate alterius, secus tamen est quando inha-
bilitas resultat ex interesse, Soccin. in lege si quis
ita num. 6. ff. de reb. dubijs, Roland. in consil.
98. numero 34. libro quarto, Bertazzol. in cons.
178. num. 16. libro secundo & hoc prouenit ex illa
15 iuris regula scilicet iura abhorrere quem aliquid
propria authoritate in sua causa in qua habet in-
teresse exercere, l. 2. C. vt nemini liceat sine iudi-
cis authoritate, & meritò ex his omnibus, & alijs
16 D. Io. Maria Nouarius consuluit in quadam cau-
sa Auersana, quod assertioni patronorum dicen-
tium se patronos pro tribus partibus subsequuta
simpliciter institutione Episcopi non sit stãdum,
quin non reddãt rescriptum Apostolicum in quo
derogatur dimidiæ parti patronorum subrepti-
tium, vt patet in eius allegationibus manuscrip-
tis, quæ fuerunt delatæ in Curia Episcopali Auer
sana.
17 Non obstant ea omnia in contrarium allega-
ta, quia procedunt, quando vltra assertionem
innotescit aliquod inditium per quod iudex po-
terit moueri ad ita iudicandum secundum Piot.
in cons. 143. par. prima; nam alias daretur vxori-
bus maxima facultas, & occasio, viros accusandi
de tali crimine, ad effectum separationis thori, &
facilis esset separandi thori modus.

SVMMARIVM.

1 *Capellæ constructio non requiritur ad acquiren-*
dum ius patronatus.
2 *Ius patronatus ex quibus modis acquiratur.*
3 *Ius patronatus in dubio præsumitur ex fundatione*
4 *Ius patronatus dicitur probatum docto de fundatio-*
ne, aut dotatione per authentica documenta.
5 *Dictio (vel) est alternatiua.*
6 *Limita quando ponitur inter genus, & speciem, in*
hoc enim casu est copulatiua.
7 *Dictio (alias) posita per Conc. Trid. in c. 9. sess. 25. cir-*
ca modum probandi ius patronatus, quid importet.
8 *Ius patronatus sicuti ex fundatione dotationis, ita*
& ex constructione acquiritur.
9 *Reedificatio quando est sufficiens ad acquirendum*
ius patronatus.
10 *Ius patronatus ad hoc vt ex dotatione de nouo facta*
acquiratur quæ concurrere debent.
11 *Conc. Trid. nihil innouauit circa modos probandi*
ius patronatus in personis priuatis, & particulari-
bus, sed tantummodo in personas Magnates, com-
munitates, & vniuersitates.
12 *Et an inter huiusmodi personas magnates, commu-*
nitates, & vniuersitates comprehendatur Capitu-
lum Ecclesiæ Cathedralis, ad finem, vt possit præsu-
mi vsurpatio.

Constructio Capellæ an sit necessaria ad acquirendum ius patronatus.

DECISIO LXXII.

1 FVit decisum Capellæ constructionem non
esse necessariam ad acquirendum ius pa-
2 tronatus, nam licet ius patronatus ex fun-
datione, dotatione, & constructione quæratur, ar-
gumento cap. piæ mentis, cap. frigentius, cap. mo
nasterium 16. q. 7. Bellamer. in decis. 717. Franc.
Marc. in decis. 275. in decis. 1009. num. 6. in decis.
1135. num. 1. vol. 1. Verall. in decis. 135. num. 1.
lib. 2. Cantuc. in decis. nouiss. Roma. 85. & in deci.
167. par. 2. vol. 2. Paleot. in decis. nouiss. Romana
388. lib. 3. vol. 3. & nouissime habetur per Concil.
Triden. in sess. 14. de reform. cap. 12. & sess. 25. de
3 reform. cap. 9. vnde ius patronatus in dubio præ-
sumitur ex fundatione, Cassador. in decis. fin. de
iur. patron. & decision. 4. de prob. Moedan. in de-
cis. 5. lib. 2. Puteus in decis. 28. lib. 1. & decis. 64.
lib. 2. & eo ipso quod docetur de fundatione,
4 aut dotatione per authentica documenta resultat
clarissima probatio secundum Gonzal. glos. 18.
num. 34. quo fit, vt satis rationabiliter censuit
Conc. Trid. sufficere probari titulum iuris patro
natus, modis de quibus supra, vt voluit Paris. de
cõfid. benefic. q. 28. n. 211. Nihilominus sufficit ad
acquirendum huiusmodi ius, deducere vnum ex
tribus, s. vel fundationem, vel dotationem, vel
5 constructionem, vt ostendit dictio (vel) quæ po-
nitur in medio cuius natura est aduersari, vt suffi-
ciat alteram partem verificari, l. si hæredi plures
ff. de condit. instrument. Corneus in cons. 237. co-
6 lum. 4. volu. 4. nam hoc non ponitur inter genus,
& speciem, quo casu resolueretur in copulatiuam
l. ille aut ille ff. de leg. 3. l. quintus §. planè ff. de
aur. & argen. legat. Alexan. in l. 1. num. 8. ff. de iu-
risd. omn. iud. Bal. in cons. 37. num. 9. lib. 5. & hinc
est quod omnis dispositio loquens de fundatione,
vel dotatione ex identitate rationis extenditur
ad

ad dotationem ex Cassid. decis. 6. de iur. patron.
quo fit vt verba Conc. sess. 25. c. ibi aliasue secun-
dum iuris dispositionem, intelligēda sunt de alijs
legitimis modis probandi titulum. s. constructio-
7 ne, præscriptione, fama, &c. prout de iure cōmuni
disponitur; nam illud verbum alias significat idē
quod alio modo, Gonzalez in regulas cancella-
riæ in glo. 43. post Putc. in decis. 170. in fi. lib. 3.
Bart. in l. 1. num. 22. de condict. & demonstr. Ca-
putaquens. in deci. 210. num. 5. par. 1. vnde si pro-
batur titulus constructionis, quamuis expresse à
Concilio non exprimatur; nihilominus suffice-
8 ret, & satisfactum esset illius dispositioni, nam
non minus acquiritur ius patronatus ex constru-
ctione, quam ex fundatione, vel dotatione, glo. in
cap. piæ mentis vers. efficitur autem 16. q. 7. Cas-
sador. in decis. 6. de iure patr. Rota diuers. in de-
cis. 598. par. 1. Caputaquens. in decis. 133. par. 2. cū
alijs adductis per Lamber. de iure patron. lib. 1.
par. 1. q. 2. ar. 2. num. 1. cum seqq. licet aliud sit in
reparatione, seu rędificatione, quia tunc non ac-
9 quiritur ius patronatus nisi rędificatio esset
adeo necessaria, quod ecclesia esset omnino di-
ruta, & noua egeret consecratione, Lambert. in
d. tract. de iure patronatus part. 1. lib. 1. q. 6. ar. 31.
num. 11. Curt. eiusdem nominis tractatu q. 8. nu.
12. in verb. construxit post glo. in cap. quoniam in
verb. fundationis de iure patronatus, prout simi-
10 liter, quia qui ex dotatione de nouo facta præten-
dit acquirere iuspatronatus, debet docere dotem
primum fuisse reductam de esse ad non esse, Be-
rous cons. 4. num. 26. vol. 1. Felin. in cap. venerabi-
lis num. 37. de exceptionib. Curt. vbi supra q. 3.
nu. 1. in verb. dotauit, & in vtroque casu fuit de-
cisum in vna Sarzanen. beneficij 5. Iulij 1599. co-
ram Mellino, & in Compsana iuris patronatus
23. Ianuarij 1604. coram Lịcta, & in Placentina
parochialis vltim. Ianuar. 1594. coram Orano,
& sic in terminis sequitur Parisan d. tract. de cō-
11 fidentia benefic. q. 21. nu. 240. ad fin. ex quo in-
fertur quod Conc. Trident. nihil innouauit, nec
immutauit in d. c. 9. quoad modos probandi titu-
lum iuris patronatus ex fundatione, dotatione,
aut constructione in personis priuatis, & particu
laribus, sed dumtaxat quoad personas potentes,
& magnates, communitates, & vniuersitates, vt
firmauit Rota in vna Sabinen. beneficiorum
15. Decembris 1581. vt patet ex decis. diuers. 197.
num. 5. vers. & quamuis verum sit par. 2. & decis.
331. num. 1. eadem par. 2. & decis. 798. sub num. 4.
vers. non obstat Concilium Tridentinū par. 1. vbi
12 etiam habetur, quod Capitulum Ecclesiæ Cathe-
dralis minime comprehenditur inter personas
magnates, aut vniuersitates in quibus præsumi-
tur vsurpatio.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Tortura tantæ vis est vt in ea persistens puram veri tatem dixisse præsumatur.*
3 *Homo persistens in tortura melior reputabitur, quā ante accusationem reputabatur.*
4 *Inditia purgantur per torturam.*
5 *Purgatis inditijs per torturam reus est relaxandus.*
6 *Inditia grauia, & vrgentia purgantur per torturam.*
7 *Refertur decisio facta in Curia Archiepiscopali.*
8 *Tortura purgat inditia indubitata, & plenas probationes quoad pœnam ordinariam, & secus quoad extraordinariam, vbi etiam quod hæc pœna extraordinaria potest esse corporalis, & triremium. num. 9.*

Inditia grauia, & vrgentia, an purgentur per torturam quoad pœnam extraordinariam:

DECISIO LXXIII.

1 CLericus quidam V.I.D. cum fuisset grauiter inditiatus de homicidio in personam cuiusdam alterius clerici, cum tortus fuisset, & non confessus; fuit dubitatum si esset liberandus, & absoluendus, vel aliqua pœna extraor-
dinaria puniendus, & dicebatur torturam tantæ
2 vis esse, vt in ea persistens, & negando, vel non
persistens fatendo, quidquid dixerit puram veri-
tatem dixisse præsumitur, glo. in l. edictum in
verb. efficacissima ff. de quæstionibus, Boer. in
decis. 163. nu. 12. Couarr. pract. quæst. c. 23. nu. 5.
Magon. in decis. Lucens. 89. Clar. in sua pract. in
§. fi. q. 64. vers. illata vero tortura, Gram. in decis.
8. post nu. 1. & 9. & in decis. 96. n. 3. vbi ex hoc in-
3 fert quod homo persistens in tortura melior re-
putabitur, quam ante accusationem reputabatur,
sequitur Bertaz. in cons. 150. n. 12. & in cons. 266.
4 num. 2. quare per torturam purgata esse inditia
extantia contra tortum ante torturam, commu-
niter à Doctoribus fuit receptum, vt post Alberi.
in l. edictum n. 2. ff. de quæstion. sequuti sunt Ce-
phal. in cons. 621. lib. 5. Cartar. in pract. interrog.
reor. lib. 4. c. 1. nu. 13. Bursat. cons. 97. nu. 24. lib. 1.
Carrer. in sua pract. de indit. & tortur. §. viso igi-
tur de inditijs n. 20. Cępoll. in consil. crimi. 23. nu.
nu. 18. Clar. in d. §. fin. quæst. 64 eod. vers. illata ve-
ro tortura vbi alios refert, & propterea purgatis
5 indicijs per torturam, reum fore relaxandum,
& absoluendum, scripserunt Menoch. in tract. de
præsumpt. q. 63. lib. 1. Farinac. in sua pract. crim.
q. 4. nu. 26. post Bar. in l. fin. in princ. ff. de quæstio.
Alex. in l. vnius §. reus in verb. nec confitetur ff.
eod. Iodoc. in pract. crimin. cap. 40. in tit. de nega-
tione patient. in tortur. vbi quod ita seruetur in
practica, & pariter quod ita se habeat consuetu-
do Hispaniæ, Franciæ, & Mediolani post alios
quos allegat, testatur Clar. in sua pract. q. 64. vers.
forma autem, Boss. in tit. de senten. nu. 68. & 72.
6 imò quod per torturam inditia grauia, & vrgen-
tia purgentur, senserunt Marsil. in singular. 262.
Crauett. in cons. 178. num. 10. Arnon. in sing. 98.
Natt. in cons. 202. num. 10. Bursat. in cons. 79. nu.
25. lib. 1. Gomez. in lib. variar. resol. to. 3. cap. 13.
in rub. de tortu. reor. nu. 20. Gram. in d. decis. 8.
num. 1. & 6. Boer. in citata decis. 163. nu. 12. & 17.
cum alijs innumeris relatis per Couar. in lib. pra-
cticar. quęst. cap. 23. num. 5. & per Menoch. in suo
tract. de arbitr. iud. in addit. ad cas. 273. nu. 12.

His tamen non obstantibus, quæ verè de

iure

iure non obftant; contrarium fuit refolutum in
7 Curia Archiepifcopali, & dictum clericum condemnauimus ad relegandum per triennium, & moti fuimus, tum quia inditia quæ contra ipfum vigebant erant vrgentia, & grauiffima, & quia non fuerat propriè tortus, fed tantum afflictus alia fpecie tormenti, vulgò *detti li flanghetti*, tum etiã quia fupradicta omnia procedũt quoad pœ-
8 nam ordinariam, & non quoad extraordinariam, nam & fi reus vrgentiffimis, & indubitatis inditijs, feu plenis, & concludentibus probationibus conuictus in tortura perftiterit, non tamen per hoc efficitur, quin poffit aliqua extraordinaria pœna condemnari, etiam quod corpora-
9 lis fit, puta triremium in perpetuum, vel ad tempus, vt fæpius S. C. Neapolitanum feruiffe, refert, & teftatur Gramm. in citata decif. 8. in prin. & num. 4. verfic. & aduertendum, & num. 8. & in fine decifionis; & rurfus in vot. 12. in fi. & in decif. 42. & in decif. 96. fequitur Boff. in tit. de inquifit. num. 30. Pari. de Put. in tract. de findic. in verb. tortus cap. 10. Carrer. in pract. in 2. tract. de indit. & tortur. §. vifo igitur de indit. qualiter inditia ipfa purgentur num. 31. in fin. & fic etiam feruari per Senat. Mediolan. refert Clar. in d. q. 64 eod. verf. illata vero tortura, & verf. in hoc propofito in fi. Cartar. de exequut. fente. capto bannito cap. 2. num. 62. & latius num. 65. per tot. vbi loquitur non folum in eo qui conuictus eft ex plenis probationibus, fed etiam in grauaro vrgentiffimis præfumptionibus, & coniecturis, prout etiã loquitur Gramma. in citata decif. 8. num. 8. & ibi Addit. Auditor. Petra.

SVMMARIVM.

1 *Facti fpecies.*
2 *Refertur caufa finalis Bullæ Pij Quinti fi de protegendis.*
3 *Vbi militat eadem ratio, idem ius eft ftatuendum.*
4 *Conftitutio facta ad euitandas fraudes, concernit publicam vtilitatem.*
5 *Odium fauore publicæ vtilitatis debet ampliari.*
6 *Argumentum a rubricis valet.*
7 *Refertur decifio Curiæ Archiepifcopalis in hoc articulo.*
8 *In pœnali, & ardua materia non eft facienda extenfio.*
9 *Quis videtur habere voluntatem, prout verba fonãt.*
10 *A verbis contractus non eft recedendum.*

Offendens eos, qui non funt comprehenfi verbis extrauagantis fi de protegendis, an dicatur impeditor fancti officij.

DECISIO LXXIV.

1 EX pluribus videbatur dicendum mulierem quamdam, quæ percufferat clericum, qui indicauerat curfori fancti officij, vbi nam effet eius mater, alias de hæreticalibus fuperfti-
2 tionibus inquifita, in pœnam bullæ Pij Quinti incidiffe & primo, quia dictæ Conftitutionis caufa finalis colligitur ex fuis verbis in principio argum. text. in l. fin. ff. de hæred. inftituend. Ne fcilicet caufæ fancti officij impediantur, ex quorum verborum generalitate, videbatur quoq; inclufam fuiffe dictam mulierem, cum in ea vigeat
3 eadem rationis difpofitio, ergo idem ius venit ftatuendum l. illud ff. ad leg. Aquil. Bald. in l. fin. num. 13. ff. de iurifd. omn. iud. plenè Salic. in l. 2. n. 21. C. de noxal. action. Secundo, quod cum prædicta Conftitutio fuerit condita ad euitãdas frau-
4 des, & impedimenta, vtique concernit publicam vtilitatem, Afflict. in decif. 61. & in conftit. Regni in locis demanij num. 15. circa fin. Marta in decif. 186. poft Iaf. in l. ius publicum in princip. ff. de pact. ergo latè eft interpretanda, & fic venit extendenda etiam ad præfatam mulierem, ex latè traditis per Bar. in l. 2. §. exercitum ff. de his qui notantur infamia, Bald. in l. filius famil. ff. de his qui funt fui, vel alieni iuris, vbi inquit, quod odiũ
5 fauore publicæ vtilitatis debet ampliari, l. quẽadmodum C. de agric. & cenf. lib. 12. l. vtilitas C. de publica vtilitate, latè Doctores in rubr. ff. folut. matrim. Caftrenf. in conf. 23. vbi allegat tex. in l. 1. §. fi. C. de caduc. toll. Dec. in cõf. 660. n. 6. & 661. nu. 3. vbi ait quod procedit etiam in pœnalibus, & in correctorijs in quibus facienda eft extẽfio, nec tunc dicitur fieri extenfio iuris, fed terminorum, fecundum Salic. in d. l. 2. num. 22. Tertio, quia rubrica eiufdem Conftitutionis eft de non impediendo caufas fancti officij, ergo loquitur in genere, fed militat eadem ratio in dicta muliere, ergo idem ius eft afferẽdum, valet enim
6 argumentum à rubricis l. imperatores ff. de in diem adiecto glo. in cap. 1. & cap. ab arbitris de offic. deleg. in fexto, & Corn. in conf. 38. vol. 4.
7 Verum fupradictis non obftantibus contrarium iudicauit Curia Archiepifcopalis decidendo dictam mulierem minime incidiffe in pœnam præfatæ Bullæ, & hac decifio fuit fundata ex eo quia puer ille non erat accufator, teftis, denunciator, nec minifter fancti officij, & confequen-
8 ter in tam pœnali, & ardua materia non effe faciendam extenfionem in verbis bullæ à quibus non eft recedendum, argum. text. in l. non aliter
9 ff. de leg. 3. Summus Pontifex enim videtur habere voluntatem prout, & verba fonant, l. habeo §. Tubero ff. de fuppellectili legata, l. nepos proculo ff. de verb. fignif. ficuti etiam ob eamdem ratio-
10 nem à verbis contractus non eft recedendum, l. fi quis ftipulatus ff. de verbor. oblig. l. fideiuffores magiftratuum ff. de fideiuff.

SVMMARIVM.

1 *Quietatione, debitor à creditore liberatur, declaratur num. 16.*
2 *Pacto tollitur actio creditoris contra debitorem.*
3 *Nouatione tollitur prior obligatio.*
4 *Nouatio etiam per coniecturas inducitur non obftante l. fin. C. de nouat. modo fint vrgentiffimæ, & nu. 5. quod declaratur nu. 19.*
Coniecturæ vrgentiffimæ ad inducendam nouationẽ.
6 *Delegatio foluit obligationem.*
Delegare eft foluere.
7 *Delegatio etiam fit nutu.*

non

8 *Delegatione perfecta, liberatur omninò delegãs etiam non sequuta solutione à delegato.*
9 *Acceptilatio ius creditoris extinguit.*
10 *Absenti queritur ius, Notario stipulante pro eo.*
11 *Notario stipulante pro absente ei queritur ius irreuocabiliter.*
12 *Quietatio facta sub prætextu solutionis non sequutæ, creditoribus non officit.*
13 *Iuramentum in huiusmodi quietatione non obstat.*
14 *Creditor non nisi per satisfactionem videtur à iure suo recedere.*
15 *Intellectus ad glo.fin.l.si litterarum C. de solution.*
17 *Contractus factus præcedente causa illum vestiente, ea non sequuta resoluitur.*
18 *Nouatio non fit nisi expressè.*
20 *Nouatio per additionem tertij, & per alterius obligationem non inducitur.*
21 *Delegatio requirit personas delegantis, delegati, & delegatarij.*
22 *Actus vltra agentium voluntatem non extenditur.*
23 *Actus à principio inualidus tractu temporis non conualescit.*
24 *Delegatus à debitore debet stipulari, & promittere ad beneficium creditoris cui delegatur.*
25 *Afflict.decis.353.quomodo procedat, & quod fuerit votum ipsius non decisio S.C. nu. 26. quod processu potius de consuetudine mercatorum, quam de iure. nu.27.*
28 *Acceptilatio debet fieri per interrogationem à debitore, cum simplici declaratione satisfactionis facta à creditore.*
29 *Confessio ad liberandum valet parte absente.*
30 *Confessio ad liberandum valet parte absente, si facta sit simpliciter, non sub aliquo prætextu non sequuto.*

An quietatio facta sub prætextu solutionis deinde non sequutæ noceat quietanti.

DECISIO LXXV.

EXpositis venalibus per Curiam Archiepiscopalem Neapolitanam quibusdam bonis, super quibus fuerat exequutum ad instantiam DD. hæredum quon. D. Ioan. Antonij Iordani V.I.D. contra D. Vincentium Cossũ pro duc.4000. in circa vigore instrumenti in eadẽ Curia liquidati, & literarum exequutorialium exinde expeditarum, allegauit debitor, se fuisse à dictis hæredibus liberatum, mediante quietatione ab eis facta die 11. Maij 1618. cum declaratione, seipsos recepisse quantitatem debitam per medium Banci S. M. de Populo à D. Ioa. Iacobo Cosso, absentibus tamen tam dicto debitore, quã D. Io. Iacobo Cosso, quæ quietatio deinde fuerat reuocata die 26. Iunij sequẽtis ab hæredibus prædictis, asserentibus solutionem non fuisse sequutam (quod quidẽ à partibus non cõtrouertitur) &
propterea dicebat D. Vincentius ipsum nõ posse amplius à prædictis DD. de Iordano molestari,
1 stante dicta quietantia, ex reg. l. emptor §. Lucius ff. de pact. l. Fullo, §. qui tabulas ff. de furt. l. pecuniæ
2 C. de solut. nam ex vi pacti omne creditorum ius fuit sublatum, & nulla amplius remãsit illis actio contra debitorem, per tex. in l. labeo ff. de pact, cum concordantibus; nam licet quantitas debita non fuerat rei veritate soluta, quod ipsemet D. Vincentius non negabat; nihilominus ipse remãserat absolutus ex vi nouationis, acceptilationis, & delegationis, & si qua actio supererat, competebat contra D. Ioa. Iacobum, non contra ipsũ:
3 quod autem nouatione tollatur prior obligatio, est expressum in l. 1. & 2. ff. de nouat. l. nouatione ff. eod. §. præterea institut. quib. mod. toll. oblig. & ibi per DD. quam, non obstante l. fin. C. de nouat.
4 posse per coniecturas induci tradiderunt Cin. in d. l. fi. Alex. cons. 73. vol. 2. Lanar. cons. 23. Afflict. decis. 44 n. 15. Mastrill. decis. 40. Stephan. Gratia. dec. 17. Thess. dec. 125. Menoch. cons. 95. Mascar. de probat. conclus. 1107. num. 18. vol. 1. Viu. commun. opinion. opin. 550 par. 2. de Franch. deci. 15.
5 quæ tamen coniecturæ vrgentissimæ requiruntur ex traditis per Cæsar. Vrsill. ad Affl. in annot. ad decis. 353. num. 4. vbi post Alex. & Ias. in l. qui vsumfructum ff. de verbor. oblig. Corn. Barbat. & alios per eum adductos, eas partim declarat, vnde cum in casu nostro duæ ex illis concurrant, prima quod instrumentum quietationis contradicit instrumento debiti. Secunda, quod creditores alterius, quam debitoris promissione remanserũt contenti, satis ex eis nouatio demonstratur, qua
6 mediante debitor est liberatus. Delegatione etiã dicebat debitor se fuisse liberatum, per tex. in l. delegare ff. de nouat. & l. 2. C. eod. is enim, qui delegat soluere dicitur, l. quamuis §. si mulier ff. ad Velleian. l. qui libertinus §. si creditori ff. de oper. libert. quam delegationem adducebat, nam cum is deberet consequi ab Illus. Duce S. Aghatæ eius nepote nonnullas pecuniarum quantitates, conuenit cum dicto D. Ioa. Iacobo illius Balio, vt eas solueret suis creditoribus, & præsertim dictis DD. de Iordano, qui postea talem conuentionem acceptauerunt, dum non solum contenti extiterunt accipere in debitorem dictũ Ill. Ducem, sed ab eius Balio confessi fuerunt recepisse pecuniam
7 per publicum instrumentum, ad notata per Paul. de Castr. in l. delegare, la seconda, C. de nouatio. vbi ne dum per stipulationem, sed per nutu affirmat fieri delegationem: qua sic inducta, non est
8 considerandum quod delegatus non soluerit quãtitatem delegatam: quia stante delegatione, iam est sublatum ius contra delegantem, sicut in proprijs terminis refert Affl. in dec. 353. Et demum
9 acceptilatione debitor affirmabat se liberatum, quæ omne creditoris ius tollit l. fi. C. de acceptil. glo. in l. si obligatum hominem C. de solut. ac si per confusionem extingueretur ius illud, l. sicut acceptilatio ff. de acceptil. nam creditor declarauerat in dicta quietãtia se fuisse ab eo satisfactũ,
10 quæ declaratio corroboratur à Notario pro eo absente stipulante, quò modo quæritur actio absenti, Andr. de Isern. in cap. 1. §. item sacramenta de pace iuram. firman. col. 5. Bald. in l. 1. ff. de iust. & iur. DD. in l. stipulatio ista § si stipuler ff. de verbor. oblig. Alexa. cons. 31. & 105. lib. 6. Guid. Pap. decis. 49. Affl. decis. 393. num. 8. Capic. decis. 180.
11 Tiraq. in tract. de iur. poss. & quod quæratur ius irreuocabiliter, Dec. cons. 230. dub. 5. & cons. 607. num. 10. & vltra allegatos per Franch. decis. 339. Bursat. cons. 33. Caual. decis. 42. Surd. decis. 111.

Gra-

Gratian.decis.39. nu.9.March. decis.267. Thess.
decis.70.Valasc.consul.55.
12 His tamen in Congreg. coram Illustriss. Dño
discussis non obstantibus;fuit decisum,quietatio-
nem prædictam factam sub prætextu dictæ solu-
tionis non sequutæ creditoribus nõ officere, per
tex.expressum in l. si literarum C.de solut.vbi id
in proprijs terminis fuit statutum,quod non offi-
ceret quietatio cuidam creditori, qui eam fecerat
sub prætextu literarum ad tertium missarum pro
solutione habenda,mandato nõ impleto,vt etiam
13 voluerunt ibi Bal.& Salic.Quo casu nec iuramē-
tum in quietatione adiectum obstat,vt concludit
Daniel.Moller. ex mente Castr.Dec.Rol. à Vall.
& Anchar.in commen.ad consti.Saxon.const.19.
n.32.cum seq.& post eum Ant.Hering. de fide-
iuss.c.20.§.8.nu.12.& optima ratione,quia credi-
14 tor non videtur à iure suo recedere, nisi per sa-
tisfactionem,vt notabiliter dixit Bal. in l.fi.nu.4.
C.de nouat.Et quamuis fuit dubitatum tex.præ-
dictum non posse huic negotio applicari cũ glos.
15 in d.l.si literarum dicat, (creditori esse experien-
dum de suis iuribus infra 30.dies qui erant in hac
causa elapsi tempore reuocationis)attamen reso-
lutum fuit, illam glos.procedere,iux.tex.in l.in
cõtractibus §.super C.de non numer.pecu.quem
allegat.s.quando adest simplex confessio numera
tionis, non autem quãdo sub prætextu solutionis
per apocam fuit facta,hoc enim casu,creditor ni-
hil à debitore, vel alio eius nomine soluente præ-
ter apocam recepisse confitetur, nihilq; etiam à
campsore confessus est,vnde cum cõfessio nume-
rationis non adsit,nec dispositio d.§.super, & suc
cessiuè glo.illud allegantis procedit.
16 Nec obstabat dicta quietantia, qua omne ius
creditoris tollitur, ea enim procedunt in simplici
quietatione ex pacto facta, non quando quietatio
fuit facta præcedente certa causa (nẽpè hãc solu-
17 tionis)quæ vestit contractum,qua deficiente re-
soluitur contractus ex Bal.in l.petens C. de pact.
Nec obstat allegata nouatio,quæ ad casum appli-
cari non potest, hæc per l.fi.C. de nouat. non po-
18 test fieri nisi expressè,quod est apud omnes rece-
ptissimum, & licet nonnulli senserint etiam per
coniecturas induci,id procederet,vt ipsimet fatē-
19 tur in vrgentissimis coniecturis,quando.s.aliquo
modo sunt inter se incompatibiles cõtractus;no-
20 uans,& nouatus nec sunt veræ allegatæ coniectu
ræ,quod addita tertia persona,vel accepta à credi
tore alterius promissione censeatur inducta no-
uatio,quia hos text. ipse in d.l.fi.expressè reijcit,
cumq; quietatio præsupponat causam, & ea ces-
sante resoluatur, non potest dici,quod contradi-
cat primo contractui.solutione non sequuta;nam
si fuisset sequuta solutio,non ex vi nouationis,sed
solutionis omnis actio fuisset extincta l.fin. C. ad
exhib.l.solutam ff.de solut.cum concord.
21 Allegata delegatio nec minus obstat, in qua
nè dum debitor delegans, & delegatus debet cõ-
currere sed etiam creditor cui fit delegatio, per
tex.in l.1.C.de nouat.in ea autem, quæ allegatur
creditores non interfuerunt,& sic non potest ap-
plicari; nec dicatur, quod consensus creditorum
superuenit,dum ipsi confessi sunt recepisse pecu-
niam à Balio delegati, quia in confessione nõ fuit
22 facta mentio delegationis, & sic actus non pote
rat extendi vltra agentium voluntatem l. omnis,
23 & ibi Bal.ff.si cert.peta. Præterea actus à princi-
pio inualidus tractu temporis cõualescere nõ po-
test,l.si filiusfam.ff.de regul.iur. Quibus accedat,
24 qđ in delegatione debet delegatus stipulari,& se
obligare ad beneficium delegatarij, ex dictis per
Dec. in l. singularia col.fi.ff.si cert.pet. qđ defuit
in casu de quo agitur;vnde decis.Affl.353. non
potest applicari, ibi enim creditor primum debi-
25 torem liberauerat recipiendo campsorem in de-
bitorem,qui ipsum scripserat in libris, & fecerat
26 literas cambij,quod differt à præsenti casu,vltra
quod illa votum potius Afflict.fuit,quam decisio
27 S.C.& processit non tam de iure, quam ex con-
suetudine mercatorum, vt ipsemet dicit num. 4.
& assenit Vrsill.ibid.nu.6.
28 Demum dicta de acceptilatione non obstant;
nam illa debet fieri per mutuam debitoris inter-
rogationem factam à creditore, an is fuerit satis-
factus cum simplici responsione satisfactionis, p
l.1.ff.de acceptil.hæc autem non simplex declara-
tio fuit,sed cum certa causa,vt supra,nec ad debi-
toris interrogationem: quapropter termini non
concurrunt.Nec est facienda vis in allegatis circa
id,qđ quæratur ius absenti notario stipulante pro
eo;nã illa vera sunt in terminis,in quibus loquun
29 tur;hic autem tali discussioni non est locus; imò
à fortiori dicebatur, validam esse confessionem
ad liberãdum etiam parte absente, auth.de testib.
§.& licet,& Bal.in l.generaliter C.de nõ num.pec.
30 nu.35.sed hoc procedere,quãdo simpliciter facta
est confessio, non sub aliquo prætextu, quod non
habuit effectum, nempè solutionis per literas, vt
hic. Decretum prædictum fuit latum die 4. Sept.
1618. penes acta Curiæ Archiep.Neap. existente
Actuario Ioa.Leonardo Longobardo.

SVMMARIVM.

1 *Ex modo tractandi, cognoscitur quæ sit concubina,*
& quæ nam sit ancilla.
2 *Concubinatus probatur ex accessu, & quotidiana*
conuersatione cum muliere.
3 *Concubinarius est, non solum qui retinet cõcubinam*
domi, sed etiam si alibi, puta in domo matris, vel
aliarum consanguinearum retineat, & cum ea
assiduam habet consuetudinem.

Ex quibus deductis, concubinatus censetur probatus?

DECISIO LXXVI.

QVãdoq; in Cur.Archiep. processantur aliqui
de crimine concubinatus:propterea dubitari
solet,ex quibus probatus censeatur?Pro cuius
articuli dilucidatione præmitto decis.Rot.in vna
Leodicen.hæreditatis 2.Martij coram Ill.Seraph.
1 cuius tenor est: Domini dixerunt probari, quod
Augustinus retinebat Mariam potius pro cõcubi
na de facto,q̃ pro ancilla,nã ea quæ per testes pro
bantur,nẽpe susceptio liberorũ,reputatio,tracta-
tus decentior,cura rei familiaris,differentia inter
eã,& alias ancillas, magis cõueniũt concubinæ,q̃
simplici ancillæ; Nec obstãt aliqua ministeria per

F eam

eam præstita, vt est lauare pannos, &c. quia etiam hoc plerumq; ab vxoribus præstari solet; Non obstat confessio eiusdem; quia non est clara; nec etiã nominatio, de qua in testamento, quia fuit pudoris potius causa, quã quod ita res se haberet, quæritur, an isti suscepti ex tali coitu, à sacris canonibus damnato, teneantur docere, se natos non fuisse ex stupro, vel alias propter publicationem cõcubinatus sint insuccessibiles, ex his quæ tradit Diaz.in pract.crim. c. 73. in verb. concubinarij, & Rebuff.de concubin.publ.item, & Dec.in cap. Ecclesia S. Mariæ de constit.col.3.

2 In Curia Archiep.practicatur, vt cõcubinatus probatus censeatur, dum constat, quem habuisse accessum, & quotidianam conuersationem cum aliqua muliere inhonesta, & licet de rigore iuris, ille verè dicatur concubinarius, qui ita domi retinet mulierem, ac si esset eius vxor, Bal.in auth. licet concubinam ff. de concub. & alij quos refert Diaz.in pract.crim.c.34. Syluest. in verb.concubinarius n.1.dicit ipse Diaz quod non solum, qui re-
3 tinet eam domi:, sed qui sub aliquo colore eã haberet domi suæ matris, vel aliquarum consangui nearum, vel alibi, & cũ ea habet assiduam consuetudinem, ratio est, quia attenditur scandalum, qđ à populis concipitur, tàm si domi, quàm si extra retinetur, & ad hoc inclinat S.C. Trid.sess.24.c.8. de reform.matrim.vbi concubinarius vocatur et qui extra domũ mulierem suspectam retinet; & clarius sess.25.c.14.de reformat. in quo, domi, vel extra prohibet cõsuetudinem mulierum, cũ quibus possit haberi suspicio, & eas vocat cõcubinas.

Non obstat decis.Rot.diuers.254.par.2. vbi primo enumerat octo requisita ad constituendum verum concubinatum, vt refert Centon.in addit. ad decis.Rotæ 7. nam loquitur quoad effectum succedendi, secundum Castr.cons.23.vol.1.

SVMMARIVM.

1 *Pœna, ratione minoris ætatis, minoratur.*
2 *Etiam in atrocioribus delictis parcitur ætati, quãuis minor commisisset homicidium voluntarium.*
3 *Limitatur tamen dicta conclusio quando minor reus excederet annum vigesimum, & esset constitutus inter viginti, & vigintiquinque annos.*

Minor, an puniatur pœna ordinaria pro homicidio proditorio?

DECISIO LXXVII.

CLeric. Ioa. Bapt. Saracus conuictus in Curia Archiep. de homicidio cum qualitate proditionis in personam cuiusdam Constantini de Atripalda, exposuit, quod esset minor, & propterea sibi deberi minorari pœnam ordinariam. Pro opinione negatiua adducebatur, quod decisum reliquit Vrsill. in decis.208. num.3. quem citat Viui.in silua commun.opinio. c.504.& Farinac.de reo confi sso q. 81. n.383. vbi minor in delictis atrocioribus, exponitur tormentis, & confessus cõdemnatur, nõ obstante minori ætate, & facit quoq; Gram. vot 14. & in dec. 34. n.47.ex quo quidam minor pro diuersis furtis, & vulneribus (licet per testes fuisset probatum de minori ætate, & appareret ex aspectu) Nihilominus fuit per Mag. Cur. vltimo supplicio dãnatus, sequitur Mastrill.in dec.161.n.4. vnde de Franch. in dec.230.quem sequitur Farin.de pœn. temper. q.92.nu.108.dixit, quod minori non succurritur in delictis atrocioribus, & propterea minor, parricidium committens, pœna vltimi supplicij puniri debet, vt obseruatum Neap. in contingẽtia facti, testatur de Franch.citata decis. Hinc est (licet minor regulariter non puniatur pœna ordinaria, sed minoratur pœna) tamen hoc non procedit in atrociori crimine, vt in facti contingẽtia fuit decisum in Collat.Consc.cum quidã minor occidisset mulierẽ intus Eccles. S. Laurentij, dũ aquam sãctam sumeret, & absq; aliqua cã, & quamuis esset ætatis ann. 16. fuit illico suspensus, ob malitiam enim licuit minorẽ pœna ordinaria punire, Bal. in l. administrantes 9. qui corporis ff.de excus.tut. vt refert Gram. in const. minorum iura sub n.7. col.2. vers. nisi in casu, vbi ponit alium similẽ casum q. in facto occurrerat, s. minorẽ vltimo supplicio traditũ, & flãmis cõbustũ ob crimen sodomiæ, & de tali decis. et meminit Farin. in tit. de pœn. temper. q.91.n.86. Foll.in add.ad Rob.Maran. in 4.p. sub n.85.in fi.vers.quid igitur dicendum: Annuens id procedere in minore agente, secus in patiente minore, imò Foll. vbi supra n.84.& seq. refert in alio casu homicidij cõmissi per minorem proditoriẽ, & propria malitia, fuisse per M.C.V. ad mortem damnatum: & quod minor veniat puniẽdus pœna ordinaria, vide eundem Foll. in pract.crim. verb. forindicantur n.7. vbi tenet minorem forindicari posse, iuxta cuius opinionem ita refert decisum in Senatu Panorm. Mastrill. in d.decis.161.

Supradictis sic probatis, Cur. Archiep. in anno 1617.21. Aug. contrarium iudicauit, condẽnando dictum clericum minorem pro supradicto homicidio ad carceres per septem annos, de cuius decis. ratione, mirandum non est, siquidem hæc fundatur, ex infrascriptis.

1 Primò, quia pœna, rõne minoris ætatis minoratur, l. auxiliũ ff.de minorib. vnde minores mitius puniuntur c. 1. & 2. per tot. de delictis puerorũ, l. j. C. si aduers. delict. Minores .n. quidquid faciunt ignorãt, l. j. C.de fals.mone. ppª excusãtur à pœna ordinaria, l. infãs ff. de sicar. Io. Grãd. de bell. exul. spec.92.f.206. Thes. dec.76. & nouissimè Farin. in tit.de inquis. Roui.in prag.j. de minorib. Menoc. in tract.de arbit.iud.in suis add. nouis ad cas.329. & latissimè Farin. in 3.vol.in tit.de pœn.tẽper. qui plures casus distinguit, idem Menoch. in cas.356. n.26.in add.est verum quod idem Menoch. in d. add.ad cas.329.n.19.refert in ann.1591.per Senat. Mediol.minorem 16. ann. fuisse condẽnatum ad triremes; sed in illo casu concurrebat sæuitia patris, vt ipsemet refert, imò opinionem æquiorem, ẽt in atrocissimis delictis, iux. terminos præsentis decis.citra mortẽ naturalem latè defendit Thess. Iun.in add.ad deci. 161. Genitoris, & pro ista opinione conueniunt scripta per eundem D.Senat.in decis. 243. in suis addit. licet referat plures decis. illius Senatus pro, & contra.

2 Secundò, quia per tex. in l.ferè ff. de reg. iur. habemur hæc verba: ferè in omnibus delictis ætatij, & imprudentiæ parcitur, & hoc generale esse, testa-

testatur idem Gaspar Thessaur. in citata decis.
161.in addit. qui optimè arbitratur procedere,nō
solum in ordinarijs delictis, verum etiam in atro
cioribus,vt in falso,tex.est in l. Senatus ff. ad leg.
Cornel.de falsis,in homicidio voluntario, Rolan.
cons.77. lib.3. per tot. in præstante auxilium ho-
micidio animo deliberato commisso, Natt.cons.
458. in sodomita, Socc.Iun. cons.7.lib.3. licet se-
cundum eundem Thessaur.loco citato,in præsa-
to crimine,Senatus tam agentes, quam patientes
soleat ad mortem damnare, quando excedunt vi
gesimum annum: & ita fuit in quadam Cariensi
causa iudicatum,se reclamante, de qua dixit in
suis manuscriptis decis. 722. & hanc mitiorem
opinionem ipse defendebat in quadam ardua
causa cuiusdam scolaris Sabaudiensis, quæ fuit
coram serenissimo Duce disputata, sustinendo
sententiam Senatus, qua dictum fuerat illum
propter homicidium in personam cuiusdam no-
bilis viri perpetratum, non esse ad mortem dam-
nandum,reparata sentētia Capitanei iustitiæ,quæ
illum in amputatione capitis damnauerat,de qua
tamen causa, quæ fuerat notificata apud Princi-
pem,qui ob id decreuerat multis Senatoribus in-
gressum Curiæ interdicere, dicemus aliqua suo
loco, & vidit Senatum extra casus atrocissimos
3 semper minori vigintiquinque annorum pęnam
minorasse, & in atrocioribus, nisi minor vigesi-
mum suæ ætatis annum excessisset,& inter vigin-
ti, & vigintiquinque esset constitutus à rigorosa
mortis sententia recessit, & aliam corporalem
mitiorem est amplexus opinionem; tandem
tertiò,quia qualitas proditionis, quæ prætende-
batur,non erat vera.

SVMMARIVM.

1 *Sententia debet esse conformis libello.*
2 *Sententia potest formari ex deductis in articulis,vbi non apparet de certa petitione in libello, quod maximè procedit in criminalibus.*
3 *In criminalibus,conclusio nō est de necessitate libelli.*
4 *Iudex in criminalibus potest,aliter quam petitum sit iudicare.*
5 *Satis est si libellus ex vna parte sustentari possit,maximè si constet de iustitia causæ.*
6 *In tribunali Principis, potest iudicari ex processu nullo,& non obstante ineptitudine libelli.*

Iudicium,an possit inchoari ab articulis.

DECISIO LXXVIII.

FVit dubitatum in Cur.Archiep.an nō appa-
rente in libello, ꝙ per actorem prætenditur,
possit formari sententia per cādem Curiam
ex articulis in quibus apparet de petitione.Prima
facie, videbatur dicēdum, ꝙ non ex regula iuris,
1 sententiam debere esse cōformem libello,l.vt fun
dus ff.commun.diuid. l.fi.C.de fideic.libert.late
DD.in l.vinum ff.si cert.petat. vnde Gayll. lib.1.
obseruat.66.& obseru.61.dixit,sentētiam sumere
vires, & regulari ab ipsa petitione, sequitur Mi-
sing.cent.4.obser.81.Benint.dec.32.ideo ad ostē-
dendum,quæ actio fuerit intentata,consequēter,
quomodo sit formanda sententia;inspicienda sūt
verba libelli, prout est punctualis decis. Affl. 76.
referūt,& sequuntur nōnulli alij,allegantes Ar.n.
sing.270. sine.n.petitione,iudicium nō subsistit l.
si ex testamēto ff.de excep.rei iud.l.si Titius ff.de
verb.oblig.Bal.cons.32.vol.1.Alex.cons.93.vol.j.
Alciat.cons.17.& cons.23.sic statibus supra enar-
ratis,contrarium fuit resolutum in dicta Curia,
2 fuit enim dictum,posse Iudicem proferre senten-
tiam, ex deductis in articulis vbi non apparet in
libello de certa petitione:de qua decis. mirādum
non est,siquidē fundatur clarissima ratione: licet
regula sit,sententiā debere esse conformem libel
lo,nec aliud debere continere,quam fuerit petitū
l.vt fundus ff.comun.diuid. sunt tamen multi ca-
sus, in quibus toleratur libelli, siue petitionis, &
sententiæ discrepantia,quos recensui in §.curare
inst.de act. In causis verò criminalibus nō proce
dit prędicta regula;potest.n.Iudex non sequi peti
tionem agentis,si qua facta sit in libello accusato-
rio,& ea neglecta aliter pronūciare; semper enim
liberum est Iudici in huiusmodi causis crimina-
libus,plus,minusuè condemnare,vt eleganter de-
clarat Bar.in l.quid ergo §. pęna grauior ff. de ijs
qui not.infam.& Bal.in l.& si seuerior C. eod. tit.
3 Vnde etiam tradunt interpretes in iudicijs crimi
nalibus,cōclusionem nō esse de necessitate libelli
per tex.in l.1.§.calumniatoribus ff.ad Turpil. sed
sufficere facti narrationem,Bar.in l.libellorum
ff.de accus.Alex.plenè in l.j.in prin.ff.de eden.vbi
multa cumulat, & vide latè per Boer. decis. 42.
n.23.& 34.p.1.Obserues ergo in causa criminali,
siuè fiat conclusio in libello, siuè non, liberū esse
4 Iudici,vt vel eam sequatur,vel negligat, & aliter
quam petitum sit pronunciet;cætera quæ ad illu-
strationem præfatæ regulæ pertinent,vide in d.§.
curare,vbi latè scripsi in nu.5.vsq; ad n.13.supra-
dictis addebatur,quod libellus semper sustinēdus
est,etiam si verba prorsus sint improprianda,iux.
Bar.& DD.in l. sed si possessori §. item iura vero
nu.5.ff.de iur.iur. & in l.j. C.de vsufr.l.in insulam
ff.de præscrip.& Innoc.in c.conquerente de offic.
ordin. & c. examinata de iudic. vbi etiam Panor.
nu.18.dicit verba libelli late esse intelligenda, vt
intentionem actoris includant,Ant.de Butr.con-
cludēns ibi, ꝙ si libellus complectatur duas vias,
vnam cōpetentem,alteram incompetentem, ad-
5 huc procedat libellus super cōpetentia,satis enim
esse,ex vna parte sustentari posse: quod etiam se-
quitur Lud.Rom.cons.105.idemq; probāt Imol.
in l.si cum nulla ff.de re iud.maximè si constet de
iustitia causæ,quo casu non attenditur ineptitudo
5 libelli p c.dilecti de iudic.& hoc locū sibi vēdicat
pręsertim in tribunali Principis cui pmittitur &
iudicare ex processu nullo, ratione ineptitudinis
libelli, & reiectis ambagibus veritatē sequi, ita vt
veritas,& nō scriptum præferatur, ad prædictorū
comprobationem vide Henning.cons.5.lib.5.fol.
mihi 141.in 1. par. & quæ dixi supra decis.5.

SVMMARIVM.

1 *Potest iudicium moueri contra personam in loco vbi res sita est,etiam si bona sint mobilia.*

2 *Dispositio tex.in cap. sanè de for. comp. non solum procedit in iudicio rei vendicationis, sed etiam in iudicio misto, & personali, & actione hypotecaria.*

Textus in cap.sanè de foro competenti, an procedat in bonis mobilibus?

DECISIO LXXIX.

IN causa cuiusdam clerici Diœcesis Amalphi-
tanæ, conuenti in Cur. Archiepis. actione rea-
li, seu hypothecaria; fuit dubitatum, an esset
remittendus ad Curiam Archiepiscop. Amalphit.
ex quo allegabatur in eius fauorem, quod in di-
cta Ciuitate Neap. habebat tantum bona mobi-
lia, & consequenter cessabāt termini text. in cap.
sanè de foro competenti, vbi ratione rei sitæ, po-
1 test in eodem loco conueniri; & dictum fuit lice-
re, ex regula tex. in l. fi. C. vbi in rem actio. quod
possit iudicium moueri contra personam in loco
vbi res sita est, tam iudicio rei vendicationis, vt
loquitur tex. in l. prædicta, & cap. sanè, extra de
for. comp. vbi Soccin. in 7. declar. allegat concor.
quam iudicio misto, reali, & personali vt in l. 1.
2 C. vbi de hæred. aga. & ibi Arct. assignat rationē,
& etiam in actione hypothecaria, vt declarat Spe-
cul. in tit. de comp. iudi. adi. §. 1. colu. 4. vers. septi-
mus ratione rei, & Socc. vbi supra congerit cæte-
ros Caualc. in dec. 5. vers. & infertur nu. 16. fol. 41.

SVMMARIVM.

1 *Occidens inimicum à tergo, non dicitur committere homicidium proditorium.*
2 *Homicidium proditorium est, cum quis nulla præcedente inimicitia, vel rixa, alium occidit.*
3 *Offendens incautum de facie ad faciem, sine diffidatione, dicitur proditor.*
4 *Onus probandi, quod offensus esset inimicus, incumbit inquisito, nam homines præsumuntur amici, & non inimici.*

Occidens inimicum à tergo, an dicatur proditor, vt non gaudeat immunitate ecclesiastica.

DECISIO LXXX.

VIdebatur prima facie respondendum affirma
tiuè, motus quod verbum Proditor generale
est, varias significationes in se cōtinens; nam
secundum Ioa. Andr. in c. 1. col. 5. de homicid. in
sexto, Proditor dicitur ille, qui offendit alterum
sine diffidatione, sequitur Bal. in authen. item C.
de Episc. & cler. Afflict. in decis. 265. num. 64. si-
militer, qui dat alteri potionem venenatā, dicitur
Proditor, vt tenet Iaco. Burr. in l. Athletas §. calū-
niator ff. de infamib. Bald. in l. nemo clericus C.
de summa Trinit. & fid. cathol. & August. in ad-
dition. ad Angel. in verb. fecit insultum colu. fin.
Felin. in cap. 1. de homicidio, & quis dicatur Pro-
ditor, & quot modis, vide latè permulta exempla
glos. in c. clericus, il primo, in verb. proditionibus
45. dist. & Firman. in repertorio verb. Proditor, in
quibus locis multa exempla videre poteris, & in
hac materia proditionis plenè habetur per Ioan.
Anton. de Negris in cap. nuper ad vindictam, &
in additione fol. 62. per Bursat. cons. 196. num.
142. vol. 2. per Petr. à Plaz. in epit. delict. c. 21. in
fi. prin. & per Couar. var. resol. lib. 2. c. fi. n. 7. vers.
tandem his prænotatis in fi. vbi concludit, Prodi-
torem esse, qui per insidias occidit, quamuis occi-
deret inimicum suum, Farinac. quæst. crim. q. 18.
nu. 76. & seq.
1 Curia Archiepiscopalis, sic stantibus enarratis,
pluries iudicauit contrarium, tenuit enim, occi-
dentem retro inimicum, non committere homi-
cidium proditorium, mota ex doctrina Bar. com
muniter recepta in l. respiciendum §. delinquunt
ff. de pœnis, qui dicit occidentem per insidias, vel
retro inimicum suum, nō esse proditorem, quia
debebat præcauere ab inimico suo, quem sequu-
ti fuere, Gerard. singul. 14. Angel. de malef. in
in verb. fecit insultum vers. & bene nota, Plaz.
in epit. delict in d. c. 21. nu. 2. & Gomez. cap. 3. tit.
de homicid. num. 5. & ibi Emanuel Suarez. in
in additione, attestatur de communi, & Ego nū-
quam vidi formari inquisitionem de proditione
contra occidentem inimicum suum retrò, vel per
insidias, de Proditione vide Farinac. vbi supra
num. 73. vnde Clar. in §. homicidium nu. 8. vo-
luit proditoriè dici commissū homicidium, quan
2 do aliquis nulla præcedente inimicitia, alium
interficit, vt puta veniens tamquam socius iti-
neris, nulla interueniente rixa, vel dum sede-
res mecum in mensa, vel cum tibi amicum esse
fingerem, te percutio. His casibus dicas, te
proditoriè interfecisse, ita Bartol in dicta l. re-
spiciendum §. delinquunt num. 1. ff de pœnis; cu-
ius doctrinam, omnes qui Bart. posteriores sunt,
transcribunt, vt dicit Igne. in l. & si ceitus §. si
vnus ex dominis post num. 14. ff. ad sillan. & hoc
etiam est vtile scire, nam in homicida proditorio
omnes cōueniunt, quod si cōfugiat ad ecclesiam,
non gaudeat eius immunitate, & secundum Fa-
rinac. cons. 132. volu. 2. homicidium proditorium
absque dubitatione posse dici, non solum quando
retrò offendit, Decian. in tract. crim lib. 7. cap. 29.
num. 19. in fi. Aloys. Catalan. in tract. de gratijs,
& indultis in 4. limit. cap. 31. sed etiam quando
3 alterum de facie ad faciem offendit incautum, si-
ne diffidatione, Paris de Put. de re militari lib. 2.
q. 7. num. 2. Affl. decis. 265. num. 64. Gig. de crim.
læs. Maiest. in tit. de Proditor. q. 1. num. 16. Cœpol.
cons. 57. num. 14. & seq. Non obstat tex. in cap. 1.
de homicidio, & ibi Fely n. vbi disponitur quod
si quis per industriam occiderit proximum suū,
vel per insidias, ab altari amoueatur, vt moriatur.
Nam resp. quod Felin. vbi dicit, verbum per indu-
striam, & insidias, exponitur, idest proditoriè, se-
cundum Anchar. & Ioa. de Anan. & ibi per Fely.
fuit additum, vel per industriam, vel proditionem.
Animaduertendum est tandem, in hac materia
ad duo singularia.
Primum, quod in Hispaniam per legem Re-
giam statutum est quod offendens retro, & non
de facie ad faciem, homicidium proditorium
com-

committit etiam si inimicum occidat, vel offendat, & proditor occidēs trahitur ad caudam equi per vias publicas,& postea furca suspenditur, idē Com.testatur in loco supra citato.

4 Secundum, quod onus probandi inimicitiam incumbit ipsi inquisito,non autem fisco,cum homines præsumuntur amici,& nō inimici, hæc est ,n. natura præsumptionis,ex traditis per Decian. in tract.crim.lib.3.cap.25.num.20.Menoch. de præsumptio.lib.5.præsump.43.num.1. Mascard. de probat.conclus.19.num.2.& conclus.898.nu.3. Honded.cons.107.num.27.& seq.

SVMMARIVM.

1 *Qui petit admitti ad beneficium cessionis bonorum, non potest carcerari,etiam si adsit obligatio virtute instrumenti guarentigiati.*

2 *Debitor,ne carceretur, potest cedere bonis,nisi statutum aliter disponat.*

3 *Pendente lite super cessione bonorum, potest fieri exequutio.*

4 *Cedens bonis,tenetur indicare bona vbi nam sint, alias perdit beneficium cessionis.*

5 *Quando contra exequutionē instrumenti nulla potest opponi exceptio,vigore statuti,tunc fit executio,non obstante petitione cessionis bonorum,secus si potest aliqua exceptio opponi.*

6 *In materia capituli Odoardus, sufficit, vt summariè constet de paupertate, nec in ea est multum scrupulosè agendum,sed vrbanè.*

Clericus admittitur ad beneficium capituli Odoardus extra carceres, parte non instante, seu opponente.

DECISIO LXXXI.

FVit decisum in Curia Archiepis. Neap. clericum non esse carcerandum, pendente discussione, si debeat gaudere beneficio cap.Odoardus,parte non instāte, & moti fuimus

1 à simili; nam qui petit admitti ad beneficium cessionis bonorum,carcerari non potest, tex.in l. 1.C.qui bon.ced.poss.& quod ibi notant DD.& Bald.in §.fin.nu.6.instit.de action. Abb.in d.cap. Odoardus nu.8. idem tradit nouissimè Mattheus Brun. de cess.bonor.q.3.principal.num.1.& seq.

2 Et hoc procedit etiam,si adesset obligatio virtute instrumenti guarentigiati; Debitor enim nè carceretur potest cedere bonis, Bald.in d.l.1.colu.2. Anchar.in cap.Canonum statuta col.18.vers.Pone exemplum,cum statutum dicit de constit. Barbat.in cap.causam quæ,nu.117.de rescript. Alex. cons.62.nu.2.lib.2. Anton.de Canario in tract. de exequut.instrum.q.28.nu.63. Anto. Massa Gall. in tract.ad form.camer.oblig.in 3.quæst.2.par.ad quartam particulam nu.1. Additio ad Abbat.in d.cap. Odoardus dicto nu.8.lit. S, vers.in carceribus,Io.Bapt.Asinius in tract.de exequution.§. 2.cap.9.fol.30. (licet aliqui Doctores in hoc teneant contrarium) tamen procedit in casibus, vbi statuta vtūtur verbis admodum generalibus, & geminatis circa carcerationem obligatorum per instrumenta guarentigiata, vt benè considerat Matth.Brun.in d.tract.de cess.bonor.q.3.principal. nu.4.

Prædictis non obstat decisio Capell. Tholosa. 28.in qua deciditur, Si aliquis fecerit citare suos creditores ad videndum fieri cessionem bonorū, creditor lite pendente,potest facere exequutionē, quia ad hoc multis rationibus respondetur. Pri-

3 mò,illa decisio intelligitur tali modo, quod pendente lite super cessione bonorum possit fieri exequutio super bonis, non autem loquitur decisio de captura personæ, & quod sit tali modo intelligenda decisio prædicta,legatur quæso Arisminus Tepatus optimus Doctor in tract. var. iur. sent. lib.1.tit.de cess.bonor.vers.cedens bonis fol. 318. qui ipsam ita allegat, & facit ratio posita per Aufrer.in addit.ad dict.decis.Capell.Tholos. illud

4 esse inductum tali ratione,quia cedens bonis,tenetur indicare bona vbi sint, alias perdit beneficium cessionis, ad hæc allegat multa, quibus addo eundem Tepat.ibi vers.in cessione bonorum.

5 Secundò,illa decisio procedit, quando contra exequutionem instrumenti, nulla posset opponi exceptio vigore statuti, tunc enim fit exequutio, non obstante petitione cessionis bonorum; secus quando contra instrumentum, exceptio opponi potest;nam tunc poterit opponi contra illud exceptio cessionis bonorum, & exequutio impeditur,Bart.in l.si filius ff.quod cum eo, Canar.de exequut.instrum.q.28.nu.63.in fi. Matth. Brun. de cession.bonor.q.13.princip.Obiter tamen no-

6 tabis in hac materia c. Odoardus,quod sufficit vt summariè constet de paupertate, & ita in Curia Romana expediri solet, videlicet constito summariè de paupertate, prout de iure,vt tradit Staphileus de literis gratiæ,& iustitiæ tit.de commiss. super reductione pensionis num. 16. vers. quando quis pag.289.& non est admodum scrupulosè agendū in hac materia,sed mitius,& vrbanius.

SVMMARIVM.

1 *Irregularitas contracta per homicidium voluntarium,nō tollitur per professionem in religione, nam prouenit,ex propria culpa, & facto.*

2 *Irregularitas ex defectu natalium tollitur per ingressum religionis.*

3 *Sola irregularitas quæ est expressa in iure tollitur per professionem in religione, in cæteris autem quæ in iure non exprimuntur, facilius obtinetur dispensatio per dictam professionem.*

4 *Irregularitas per professionem in religione tollitur quoad suscipiendos ordines,non tamen quoad Dignitates, Administrationes, & Prælaturas.*

5 *Irregularitas quæ ex vitio corporis oritur,non tollitur per professionem, si impedit celebrationem, vel inducit deformitatem.*

Irregularitas contracta ex homicidio voluntario,an tollatur ingressu Religionis?

DECISIO LXXXII.

1 IVdicauimus irregularitatem contractam per homicidium voluntarium non tolli per ingressum Religionis, cuius decisionis ratio triplex est. Prima, per ingressum Religionis, ea tantum irregularitas tollitur, quæ non prouenit ex propria culpa, aut proprio facto, neque ex aliquo defectu corporis, vel animæ: Tollitur siqui-
2 dem, quæ ex defectu natalium procedit, vt communis Doctorum sententia docet, glos. in c. fi. in verb. sedis Apostolicæ, de filijs presbyterorum, Riccar. dist. 25. art. 4. q. 3. Sot. in 4. dist. 25. q. 1. art. 3. conclus. 1. & citat capit. 1. de filijs presb. cap. 1. dist 6. & ibi glos. Nauar. in Manua. cap. 25. nu. 69. vbi ait, ius commune ad omnes ordines, etiam sacros, dispensare cum intrante in Religionem, quod etiam expresse docet glo. in cap. 1. in verb. maiores de filijs presbyterorum lib. 6. & idem Nau. in manuali c. 27. num. 201. vers. 10. vbi citat Palud. in 4. dist. 43. sed malè nam id docet dist. 41. q. 3. ar. 2. concl. 2. Couarr. in clem. si furiosus p. 1. §. 2. num. 6. de homicid. Maiol. lib. 1. c. 10. num. 2. & lib. 5. cap. 81. n. 13. de irregularit. Henriq. lib. 14. c. 17. §. 2. in fin. Rebuf. in praxi benefic. tit. de dispensat. in defectu natalium nu. 42. & nu. 66. & citat Archidiac. Oldrad. & alios. Secunda, cum hæc dispositio non sit in iure expressa, conse-
3 quenter, non tollitur irregularitas, quia iuxta communem opinionem in hac re; solum illa irregularitas per professionem Religionis approbatæ tollitur, quæ est expressa in iure: Panor. in cap. 1. num. 6. de Apostat. Angel. in verb. irregularitas 2. num. 1. Syluest. verb. irregularitas q. 28. vers. 2. Maiol. lib. 5. cap. 51. nu. 11. Henriquez lib. 14. cap. 17. §. 2. in cæteris autem, quæ non exprimuntur in iure, facilior tantum habetur dispensatio per professionem Religionis. Tertia, secundum gl. in c. 2. de Apostat. in verb. Religionis, vbi ait, non tollitur omnis irregularitas, sed ea solum, quæ non prouenit ex delicto, vt in cap. 1. de filijs presbyterorum, sed potest promoueri ad omnes ordines sine dispensatione; verum non ad dignitates, vel prælationem, sine dispensatione, cap. fin. de fil. presbyt. & fauet Host. in c. 3. de Apostat. & expresse Thomas Zerula par. 2. praxis Episcop. verb. irregularitas notab. 1.

4 Est enim obiter notandum, Hanc irregularitatem tolli solum quoad ordines suscipiendos, non autem dignitates, prælaturas, administrationes, aut officia habenda per ingressum Religionis, vt in c. 1. de filijs presbyt. & glo. in c. fin. eod. tit. Solent tamen Religiones habere priuilegia, vt Regulares subditi, defectum natalium habentes, possint promoueri ad officia, administrationes, prælaturas, ac dignitates habendas in ipsis
5 religionibus. Irregularitas, quæ oritur ex vitio corporis, non tollitur per ingressum Religionis, quando, vel impedit celebrationem, vel hominem deformem reddit.

SVMMARIVM.

1 *Citatio circumducitur spatio vnius mensis.*
2 *Ex citatione circumducta, non inducitur contumacia, nec litis pendentia.*

Citatio ad sententiam quanto tempore circumducitur in Curia Archiepiscop.

DECISIO LXXXIII.

1 FVit pluries dictum in Cur. Archiepisc. Citationem emanatam ab eadem Curia iudicari circumductam spatio vnius mensis, quæ obseruantia habet fundamentum, ex traditis per Afflict. in constit. Regni edictorum in §. q. versus finem, idem Afflict. in constitu. Regni accusatorem in 4. notab. Modern. Neap. in pract. de liquidat. instrum. in 4. consider. & de Franc. in decis. 471. Hinc est, quod Carauit. in Ritu Mag. Cur. 123. n. 8. refert in dicta Magna Curia seruari, quod si citati sūt de Ciuitate, expectatur per mēsem, si extra Ciuitatem per duos, vt etiam Afflict. in constitu. edictorum q. 8. num. 27. in §. & sic etiam seruatur in Regia Audientia Principatus citra, ob quam citationem circumdu-
2 ctam, non inducitur contumacia, nec litis pēdentia, secundum eundem de Franch. decis. 322. Aduerte tamen, quod iste mensis, est dierum triginta, Menoch. lib. 2. de arbitrar. iudic. centur. 1. cas. 10. post Alexan. in cons. 114. num. 7. vol. 5. Soccin. in cap. in sacro num. 240. de sentent. excomun. & ad hanc decisionem vide Corne. in l. fin. §. donec colum. penul. in verb. in tex. ibi duos menses ff. de iure deliber.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio ligat forenses, contra Bartol.*
2 *Statuta, post duos menses ligant ignorantes.*
3 *Statim quod quis ingreditur diœcesim alienam cum armis, fit subditus ratione delicti.*

Constitutio Prouincialis Neapolis contra Clericos arma portantes, an comprehendat forenses.

DECISIO LXXXIV.

CLericus Ioan. Baptista Palombara terræ Roccæ diœcesis Nolanæ, fuit repertus à nostris cursoribus cum archibusetto, & Pugione, à quibus fuit captus, & ductus ad carceres Curiæ Archiepiscopalis; fuit dubitatum, an Constitutio dictæ Curiæ infligens pœnam triremium contra asportantes prædicta arma, locum sibi vendicet etiam contra clericos forenses, & non subditos, qui negociaturi petunt hanc Ciuitatem; allegabantur in fauorem ipsius nonnulla. Primum, Bart. in l. cunctos populos C. de summa Trinit. & fide catholic. vbi dicit, quod statutum, siue constitutio, non ligat forenses, sequitur Cepoll. omninò videndus cons. 309. num. 47. & sequen. vsque ad 64. Berett. cons. 121. vnde Rota Romana in vna supplement. legitimæ 21. Octobris 1580. coram Brauo, scripsit hæc verba, videlicet: Domini fuerunt concordes Illu-

Illustrissimam bon. mem. D. Angelam fuisse de-
bitum supplementum legitimæ, quia cum D. An
gela fuerit forensis, & D. Alfonsus confratres, nó
dubitatur quin ligetur statutis, nec Castri Mon-
torij, nec Cisternę, vt per Pic. & alios deductos per
informantes pro parte Illustr. D. Vincentij, & be-
nè Tiraq. de iur. primog. q. 44. nu. 4. Brun. de sta-
tut. art. 6. nu. 3. Repugnat enim potestas, & volun
tas cum extra territorium sumus, quia præsumi-
tur, statuentes leges, non voluisse super aliquo
prouidere exteris, cum eorum nihil intersit, & ve
risimile est solis subditis velle cauere, argu. l. Im-
perialis C. de nupt. l. j. C. de summa Trinit. & fid.
cathol. & omnes citati considerant, & Rota in
pluribus causis seruauit coram D. Verallo anno
1561. & in causa Parmen. bonorum coram Reu.
D. Aldobrandino, & in illa Terracinen. coram
Reu. P. Domino Blanchetto: Hæc sententia maio-
ri authoritate, & ratione fulcitur, quin possit de
ea dubitari, teste Rom. cons. 224. nu. 6. sicut statu-
ta non trahuntur ad lucrum forensium, ita nec ad
eorum dispendium, Angel. cons. 53. Paris. cum
citatis ab eo cons. 12. vol. 3. & benè, ac latius Ro-
land. cons. 24. nu. 16. vers. quibus tamen, non ob-
stant, vol. 3. Secundo, in eius pariter fauorem
allegabatur ignorantia dictæ constitutionis, quæ
cum sit municipalis, solet vt plurimum excusare
contrauenientes. ad tex. & quod ibi communiter
notatur in c. 1. de constit. in sexto, Bald. cons. 32.
vol. 1. Alex. cons. 440. vol. 3.

Pariter, & tertiò dicebatur, prædictam constitu
tionem loqui de iudicijs ibi (*ordinamo, che nessu
no de i nostri suditi*) vnde odiosum esset illam ex-
tendere ad forenses, argum. tex. in cap. statutum
de elect. in sexto. Curia verò Archiepis. (his non
obstantibus) iudicauit contrarium, condemnan-
do ipsum clericum ad triremes per septennium,
iuxta pęnam edicti, & mota fuit ex pluribus. Pri-
mò, quia opinio Barto. & eius sequacium, volen-
1 tium Constitutionem non comprehendere fo-
renses, non obstat, & reprobatur ab Alexan. cons.
19. nu. 6. lib. 6. Burs. cons. 8. nu. 35. lib. 1. Rot. Rom.
decis. 295. num. 9. par. 1. in nouissimis, Natt. cons.
148. dub. 1. Nec obstat, quod ignorando constitutio-
2 nes supradictas, sit excusatus, nam statuta, ligant
etiam ignorantes, post duos menses à die publica
tionis, vt tradiderunt Abb. Dec. Bero. num. 40. &
52. & alij omnes vniuersaliter in cap. cognoscen-
tes de constit. ac alij innumeri, & Viu. in dec. 253.
Hinc est, quod ignorantia iuris communis, seu
vniuersalis, neminem excusat, l. error C. de iur. &
facti ignorantia, cap. ignorantia de reg. iur. in se-
xtò, scire enim iura quilibet tenetur, l. leges C.
de legib. imò ignorantia iuris dicitur lata cul-
pa, vt per Alexan. cons. 77. colum. 2. volu. 3. Bart.
in l. quod Nerua col. 6. ff. depositi, Rimnald. Iun.
cons. 484. Annius, nu. 20. volu. 5. cons. 278. etiam
3 n. 2. vol. 8. Non obstat etiã, quod non sit subditus,
quia statim quod quis Diœcesim ingreditur cum
armis, fit subditus, ratione delicti, authent. qua
in prouincia C. vbi de crim. agi oportet, & facit
tex. in cap. postulasti, & c. licet de foro comp. Non
obstat deniq; decis. Thessau. 152. vbi si prohibita
est extractio granorum à Patria Pedemont. per
edictum illius Serenissimi Du. is, vt conseruetur
vbertas in suo statu, non ideo prohibentur exteri
bona ibi possidentes, extrahere fructus bono-
rum propriorum, qui fuerunt percepti in illa pa-
tria in qua fuerat facta inhibitio, prout etiam
iudicauit Cin. in l. fi. C. quæ sit longa consuetudo,
quam similiter insert Guid. Pap. quæst. 373. & ibi
Apostill. quæ videtur sequi opinionem Cini, te-
nentis posse istos forenses extrahere; nam respon
detur supradictam opinionem procedere, vt ser-
uetur æqualitas, & ne quis comodum habeat cũ
alterius iniuria.

SVMMARIVM.

1 *Ad effectum exigendi salarium non conuentum re-
quiritur, vt vnus sit solitus conducere, & alter lo-
care operas suas.*
2 *Dicta conclusio procedit in vilioribus personis quæ
sæpe inseruiunt pro expensis, secus verò in ijs qui
vacant honestioribus disciplinis, nam illis ex officio
constituitur salarium.*
3 *Procuratori non debetur salarium, nisi fuerit con-
uentum.*
4 *In salarijs soluendis, attendi debet consuetudo.*

An sit dandum salarium Procuratoribus quando non fuit conuentum?

DECISIO LXXXV.

LAicus Procurator cuiusdam Clerici fecit
instantiam in Cur. Archiep. vt condem-
naretur quidam clericus ad soluendum
sibi salariũ pro patrocinio, & procuratione præ-
stita: Pro parte Clerici dicebatur non debere ad
hoc adstringi; nam ab initio non fuit conuentum
dictum salarium, quare fuit dubitatũ, quid iuris.
1 Et dicebatur, quod licet ad effectum exigendi sala-
riũ non conuentum, sint probanda illa duo extre
ma, nempè, quod vnus solet coducere, & alter locare
operas suas, siquidem de iure communi circum-
scripta consuetudine locorum, obstaret exceptio
non conuentæ mercedis, Alex. cons. 109. in princ.
lib. 6. Castr. cons. 346. lib. 1. Rimin. Sen., cons. 349.
nu. 3. & cons. 358. nu. 29. lib. 2. Rot. Diuers. decis.
539. par. 1. & coram Card. Lancellot. in vna Ro-
manæ mercedis 17. Febr. 1581. ita vt non sufficiat
probare, alterum inesse solitum conducere, vel
locare, Rot. coram Card. Arigo. in vna Romanæ
mercedis 19. Febr. 1593. quãuis quod ista duo co-
pulatiuè non requirantur, sed vnũ solum requisi-
tum sufficiat, concludit Rot. Genu. decis. 105. n. 5.
sed hoc secundum Gratian. discept. 257. proce-
2 dit in famulis, & vilioribus personis, quæ sæpenu-
mero inseruiunt pro expensis, etiam sine salario,
secus dicendum in ijs, qui vacant honestioribus
disciplinis, & muneribus, illis enim ex officio cõ-
stituitur salarium, vt sunt Preceptores liberalium
artium, & nonnulli alij, quibus eadem ratio do-
ctrinæ competebat, & fauor studiorum suadebat,
vt Medici, Assessores, & alij similes, etiam ludi
Magistri, l. 1. ff. de varijs & extraord. cognit. DD.
in l. 2. C. de suffrag. & in l. Archiatri, alias incipit
An-

Antiochus C.de profeff. & Medicis lib. 10. vnde etiam Aduocatis debetur falarium non conuentum, fecundum Bart.in l.1.§. in honorarijs ff. de varijs,& extraordin.cognit.Magon.decif.Floren. 12.num.4.quod extenditur etiã ad Vicarios Epifcopi,Rota in vna Taurinenf. mercedis 10. Maij 1569. coram Seraphino.

3 Cæterum quidquid fit ex fupradictis, Curia Archiepif. iudicauit contrarium in procuratore, cui pro negotijs geftis,nihil falarij debetur; vnde Mandatarius,Procurator ad negotia, aut fimiles, nihil poffunt petere, nec per actionem mandati contrariam,nec officio iudicis,nifi fuerit conuentum,Guid.Pap.decif.68.& fequitur Rota coram Reu.P. D. Orano in vna Romana rationis Banchariæ 14.Maij 1594. & voluit etiã Surd.de alim. tit.1.q.61.num.3.vbi num.7. intelligit dummodo aliud non feruetur de confuetudine,nam illa effet attendenda, tamquam maxima pars iuris, quo vtimur,cum equiparetur iuri naturali, Bal.conf. 318.colu.fin.lib.2.in falarijs.n.foluendis multum
4 defertur confuetudini:prout etiam dicimus,illam debere extendi, quamuis non probaretur aliqua conuentio,fi in loco in quo præftatur opera,foleret folui falarium,etiam non conuentum,Soccin. conf.136.circa præfentem confultationem in fin. verf.& hæc iudicio meo lib.2. Hippol.Riminald. in Addit.ad Iacobin.Riminal.conf. 349. lib. 2. & ita feruari de bono, & æquo, quando adeft huiufmodi confuetudo, teftatur Rebuf. de famul. falar.glof.3.ad med.tom.2.fol.239.& ita declarauit Rota coram Reuer. Patre D. Binarino in vna Romanæ mercedis 16. Iunij 1570. quæ eft inter decif.Rotæ diuerf.559. par. 1.

SVMMARIVM.

1 *Non funt abfoluendi percuffores clericorum,nifi fatisfacta parte.*

2 *Forma abfoluendi ab excommunicatione confiftit primo,vt quis iuret de parendo mandatis ecclefiæ, fecundo, vt fatisfaciat parti, fi offenfa eft notoria, aut expenfas, fi contumacia fimiliter fit notoria.*

3 *Si iudex per negligentiam non facit reftituere furtum parti, vel damnum illatum, tenetur infolidum.*

4 *Quando Religiofus eft offenfus, non fufficit fatisfactio facta religiofo,fed requiritur etiam, vt dicta fatisfactio fiat Superiori dicti religiofi.*

Laicus ob manus violentas in clericum, excommunicatus,an poffit abfolui, offerens fatisfactionem ipfi percuffo nolenti reconciliari.

DECISIO LXXXVI.

FVit pluries dubitatum in Curia Archiepifc. fi laicus potuiffet abfolui,fatisfactione oblata,& vbi petierit veniam à clerico percuffo? Ratio dubitandi pro opinione affirmatiua, fumebatur ex tex.in c.dilectiffimi præcipimus dift. 90. quem ad hoc allegat Fel.in cap.1. de treg. & pac. Ioan. de Anan. in cap. fignificafti num.5. & feq. de homicid.Burfat.conf.62.num.5.& feq.vbi difponitur poffe compelli percuffum per pęnas fpirituales ad faciendum pacem;cum Iudicis officiũ fit cogere partes ad concordiam,cap.fin. & quod ibi communiter notatur de trãfactio.imò ratione rancoris, quod peccatum eft, poteft temporaliter caftigari,cap.nouit, vbi Felin. de iudic. item dicebatur,ꝙ cum non ftaret per prędictum laicũ, quominus parti lefæ fatisfaceret, debet cenferi,ac fi fatisfeciffet,argum.tex.in l.iure ciuili ff. de cõdition.& demonft.imò fecundum Graph.in confil.1.de fent. excomm. poteft puniri dictus clericus nolens reconciliari: clericus.n. peccat, non oftendendo figna dilectionis particularis, & ingratè recipiendo petentem fibi veniam,fecũdum Diuum Thom.2.2.q.56.art.8. Repugnat quoq; charitati,quæ debet effe in clericis,c.lachrimæ de pęnit.dift.1.imò in facro Euangelio hoc præcipitur ibi, Diligite inimicos veftros, Accedit, quod Pax fit de iure Diuino, & omnes feruare debemus,c.1.vbi Bal. & reliqui de pact.

His fic probatis,Curia Archiep.pluries iudicauit contrarium,non abfoluendo prædictos laicos
1 percuffores,non fatisfacta parte,cuius decif.ratio eft,fecundum Nau.in conf.3.de fent.excom.nam in abfoluendo ab excõmunicatione,debet feruari
2 forma iuris,quæ (vt diximus) confiftit Primum, vt quis iuret de parendo mandatis Ecclefiæ; Secundũ vt fatisfaciat parti, fi offenfa fit manifefta, aut debitum notorium,vel expenfas, fi contumacia fit fimiliter notoria,quod eatenus verũ eft, vt procedat etiam in foro interiori;& Cõfeffor peccat mortaliter abfoluendo,nifi prius parti lefæ fatisfaciat petendo veniam, tex.in cap.porrò, cap. Parochianus, cap. ea nofcitur, cap. quamuis, & cap.venerabilis de fent.excomm. Per fatisfactionem intelligitur petitio veniæ, genuflexio iuramento,ac præcipuè folutio damni,intereffe,& expenfarum,Panorm.in d.c.ea nofcitur eod.tit.Cardin. & Imola in clem.1.de priuil.Rolan. conf.22. Alban.conf.48.n.7.vol.j.poffet etiam taxatio fieri in pecunia,vt in cap.olim de iniurijs,& in citat.cap. ea nofcitur,& cap.quamuis, quam taxationem faciet iudex fecundum qualitatem perfonæ iniuriatæ,glof.in d.c. quamuis vbi fupra, vnde fecundum Graph.in conf.j.de fent.excom.à fimili,fur condemnatus ad fuftigandum, non eft dimittendus è carceribus, nifi prius fatisfecerit Fifco,& parti,tex.in l.interdum §.qui furem ff.de furtis,Bar.in l.1.§.hoc edicto ff.de vi bonorum raptorum, Bal.in l.ea quidem in vlt.colum.C.de
3 accufat. & fi iudex per negligentiam non faciat reftituere furtum parti, vel damnum, tenetur in folidum; Auphrer. ad decif.Capell.Tholofan.22. corroboratur à fimili de incendiario,qui prohibetur abfolui ab excommunicatione, nifi prius dãnum refarciat,quod intulit per incendiũ, ac iuret infuper de cætero ignem non apponere, c. peffimum 23.q.8.fupradictis accedebat, quod qui intulit iniuriam clerico, cõmittit facrilegiũ, l.qui fi in hoc genus,vbi Bal. latiffimè C.de Epif.& cler. & pro grauitate huius criminis, præcedere debet fatisfactio,fecundum glo.in verb. minimè in extrauag.

trauag. Ioan. 22. glo. in extrauag. finali de electio-
ne, & à fortiori loquendo, si offensio fuerit facta
4 Religioso, non sufficit satisfactio facta dicto Re-
ligioso, sed necesse est, fiat superiori eius, cap. non
dicatis 12. q. 1. glos. in cap. Parochianus de sent.
excom. Innoc. in cap. contingit eod. tit.

SVMMARIVM.

1 *Incorrigibilis dicitur, qui reuertitur ad priora delicta, & maiora, ac in eis perseuerat.*

2 *Non dicitur incorrigibilis, qui etiam si commiserit innumera delicta, tamen pœnitentia ductus, est emendatus.*

3 *Ad incorrigibilitatem requiruntur duo copulatiuè, scilicet perseuerantia in delictis, & trina monitio.*

4 *Dicitur etiam clericus incorrigibilis, qui differt iniunctam pœnitentiam facere.*

5 *Qui se immiscet enormibus delictis, & non incedit in habitu, & tonsura dicitur incorrigibilis quoad effectum amissionis priuilegii fori, item dicitur incorrigibilis per binam remissionem de delictis pro quibus imponitur pœna mortis.*

Quando dicatur clericus incorrigibilis ad intellectum tex. in cap. cum non ab homine de iud.

DECISIO LXXXVII.

Agebatur in Curia Archiepisc. de infligenda pœna quibusdam clericis incorrigibilibus, & dubitabatur, quinam clericus
possit dici incorrigibilis, ad hoc, vt contra eum
procedatur iuxta dispositionem tex. in c. cum non
ab homine de iud. vnus ex Dominis dixit, huius
verbi significationem sumi potuisse ex ethimolo-
gia ipsius vocabuli; quod argumentum de iure
validissimum esse, testatur omnes communiter in
l. 1. ff. de acquir. poss. & in l. prima §. mutui datio,
vbi Ias. latissimè ff. si cert. pet. ad idem dicebatur,
verbũ, incorrigibilitas, multis modis in iure sumi
posse; nam tex. in c. neminem cum c. præcedenti
43. dist. quos ad hoc allegant Bal. cons. 17. vol. 1. &
Alex. cons. 222. vol. 2. Incorrigibilis etiam dicitur
qui semel verbis correctus est à Superiore, vnde
in c. licet 40. dist. & in cap. videlicet 3. q. 7. habetur
quod Prælatus ad effectum constituendi quem
incorrigibilem, debet semel, atq; iterum corrige-
gere, in c. quanto 2. q. 7. dicitur quod debet esse
seuerus in corrigendo, probatur ex c. 1. de postul.
1 prælat. dicitur pariter incorrigibilis quoad eundẽ
effectum, qui reuertitur ad priora delicta, vel ma
iora, ac in eis perseuerat, Anto. de Butr. num. 22.
Abb. nu. 30. Felin. nu. 18. Anchar. nu. 16. Ioa And.
nu. 5. in d. c. cum non ab homine de iudic. Hinc
2 infertur, non posse dici incorrigibilẽ, qui ab innu
meris delictis pœnitentia ductus emendatus sit,
l. solet §. fi. ff. de pœn. c. præterea, vbi Panor. de te-
stib. sed intellige prædicta, dummodo ter moni-
tus, nõ desistat, sicut in similibus dicimus in omnibus
casibus, in quibus agitur contra clericum,
probatur in c. 1. de Apostat. c. contingit, & cap. ad
audientiam de sentent. excommunic. cap. vnico
vbi Butri. de vit. & honestat. clericor. in sexto,
3 & sic copulatiuè requiruntur duo, scilicet perse-
uerantia, & trina monitio Barba. in d. cap. cum
non ab homine, Diaz. in praxi crim. canonica
c. 131. nu. 2. quidquid Alfonf. de Castr. lib. 2. de iu-
sta hæreticorum punitione c. 2. dixerit duas tantũ
4 sufficere; similiter dicitur clericus incorrigibilis,
qui differt pœnitentiam iniunctam facere, secun-
dum Federic. de Sen. cons. 136. nu. 3. Aretam. cons.
28. Alban. cons. 16. vnde infertur, quod ille cui tã-
quam hæretico ab Inquisitore est pęnitentia in-
iuncta, si non fecerit eam, dicitur incorrigibilis,
impęnitens, & consequenter relapsus, iuxta ter-
minos tex. in cap. accusatus §. fi. de hæret. in sextò,
facit tex. in c. literas de præsumpt. & iuxta supradi
cta refert fuisse decisũ in Rot. Nuntij Veneti Tri
uis. in deci. 27. vol. 2. ideo Calder. cons. 2. de hæret.
appellat hunc fictè conuersum, & pœnitentem,
vt sequitur Archid. & Gemin. in c. vt commissa
de hæret. in sexto, & quoad amittendum priuile-
gium fori, clericus dicitur incorrigibilis secundũ
Boss. in sua praxi in tit. de for. comp. nu. 152. Am-
brosin. decis. 223. qui se immiscet enormibus de-
5 lictis, & nnn incedit in habitu, & tonsura; immo
secundum Clar. lib. 5. §. fin. num. 34. clericus ha-
betur pro incorrigibili, per binam remissionem
de delictis, pro quibus imponitur pœna mortis,
Panorm. & Dec. in cap. cum non ab homine ex-
tra de iud. Fely. in c. Rodulphus col. 31. de rescrip.
Diaz. d. c. 131. Maiol. lib. 5. de irregular. c. 26. nu. 4.

SVMMARIVM.

1 *Industria personæ censetur electa illis verbis, de industria, & circumspitione tua confidentes, siue negotium sit magnum, siue sit paruum, vel personaliter cognoscas, seu per te ipsum cognoscas, aut confisi de tua industria, seu legalitate.*

2 *Quando negotium non determinatum committitur, censetur etiam electa industria personæ.*

3 *Quando committitur officium absque iurisdictione & sic actus nudi ministery, cẽsetur electa industria personæ.*

4 *Quando princeps committit & quæ sibi sunt reseruata in signum supremæ potestatis, tunc dicitur electa industria personæ.*

Similiter si dicatur, super quo conscientiam tuam oneramus.

5 *Per verba illa, talis expediat, & non alius, vel tuis manibus expedias, vel tu tu, per te te cognoscas, dicitur electa industria personæ.*

6 *Quando commissum est arduum negotium, censetur electa industria personæ.*

7 *In dubio censetur electa industria personæ.*

De coniecturis, ex quibus censetur electa industria personæ?

DE:

DECISIO LXXXVIII.

SÆpissime dubitatur in Curia Archiep. circa delegationes emanatas à Sede Apostol. an censeatur in illis electa personæ industria; propterea congruum mihi visum fuit, hic enumerare coniecturas, ex quibus præsumatur, & sunt sequentes videlicet.

1 Primò, quando dicitur de industria, & circumspectione tua confidentes per Apostolica scripta, &c. vt ait Ioa. And. in cap. fin. nu. 7. de offic. deleg. & ibi Imol. n. 16. vers. solue quod hic fuit dictum, & sub nu. 22. vers. exemplum, & Ioa. Bapt. de Sancto Seuerin. in l. more maiorum sub nu. 11. vers. maximè ff. de iurisd. omn. iud. ait, quod per ista verba, confidentes de industria, legalitate, & bonitate tua, videtur electa industria personę, & Vant. in tract. de nullit. proces. in tit. de nullit. ex defect. iurisd. deleg. sub n. 21. vers. & generaliter, & Abb. in d. cap. fi. §. is autem num. 6. vers. secundo quæro de offic. deleg. ampliat siue negotium sit magnũ, siue paruum, quidquid dixerit ibi Innoc. prout facit ibid. Imol. sub nu. 23. & 24. qui damnat in hoc Innoc. & Cardin.

Secundo, si diceretur personaliter cognoscas, facias, vel exequaris, quia tunc est electa industria personę, & causa subdelegari nõ potest, vt ait Ioa. Andr. in dicto cap. fin. sub num. 12. de offic. deleg. & ibi Imol. num. 16. vers. solue quod hic fuit dictum, & num. 22. vers. circa tertiam attende, & Abb. in dicto §. is autem num. 6. vers. secundo quæro, ait nisi partes consentiant, quia tunc subdelegare poterit, quem sequitur Mars. in tract. de bannit. in verb. commissario num. 46. vers. poterit etiam, nisi in aliquibus casibus in quibus etiã partibus consentientibus subdelegare non poterit, de quibus per Abb. in d. §. is autem in princ. & sub nu. 5. vers. vnde si Papa, & ibi Imol. num. 5. & quod industria personæ intelligatur electa, vbi dictum esset personaliter cognoscas, voluit Ias. in l. j. num. 29. vers. sed hoc colligitur ff. de offic. eius, & ibi Purpur. n. 501. vers. primus est, licet titubare videatur ibi num. 502. per ea, quæ ibidem scripsit nu. 483. & quod ideo subdelegare non possit, voluit Menoch. in cons. 416. in eadem sententia num. 10. vers. sic quoque dicimus volu. 5. & Ias. in l. à Iudice sub num. 10. vers. sexto limita C. de iud. & ibi Castr. sub nu. 8. vers. item quæro, licet contrarium dixerit Grat. in cons. 153. hoc thema nu. 59. vol. 2. vide etiam Orian. in l. 1. sub nu. 18. in fi. ff. de offic. eius, qui titubare videtur; nam primo tenet opinionem affirmatiuam cum Ias. & postea subdit aduertendum esse, ne erretur in terminis, quia per verbum personaliter benè dicitur inducta vna personalitas, sed non electa industria personæ, vel vnica personalitas inducta.

Tertio, quando diceretur, per te ipsum cognoscas, quia per talem clausulam intelligitur electa industria personæ, & propterea subdelegare non potest, vt ait Marc. Ant. Eug. in cons. 89. licet verum sit num. 15. volu. 1. & Vant. in tract. de nullit. process. in tit. de nullit. ex defect. iurisd. deleg. sub num. 21. vbi loquitur, quando dicitur per temetipsum, & Ias. in l. à Iudice sub num. 19. vers. sexto limita C. de Iudic.

Quarto, quando aliquid ratione confidentiæ alicui cõmittitur, vt quia diceretur, quia confidimus, vel confisi, nam tunc est electa industria personæ, vt ait Butr. in cons. 48. in fi. & Crauett. in cons. 303. num. 2. Menoch. in q. 68. sub num. 11. vers. accedit quod quando, de arbitrar. iud. & Ioa. Bapt. de S. Seuer. in l. more maiorũ sub n. 11. vers. & maximè ff. de iurisd. omn. iud. vbi ait, quod per verba illa confidentes de industria, legalitate, & bonitate tua, videtur electa industria personæ, & Rom. in cons. 420. ait, quod quando dicitur committimus discretioni tuę, de qua plurimum cõfidimus, subdelegatio fieri non potest:

Nec obstat Bolognet. in l. j. num. 137. ff. de offic. eius vbi ait, quod duplex est confidentia, videlicet vel in diffiniendo, vel in inueniendo idoneum substitutum, & subdelegatum, quia satisfacit Menoch. in q. 68. num. 14. vers. leuior de arb. iud.

2 Quinto, quando negocium non determinatũ committitur, nam eo casu intelligitur electa industria personæ, vt ait Crauett. in cons. 203. nu. 3. Io. Bapt. de S. Seuerin. in d. l. more maior. nu. 16. ff. de iurisd. omn. iud. vt quando diceretur, prout tibi videtur, vel arbitrio tuo, ait Menoch. in d. q. 68. num. 14. de arbitr. iudic. quod in arbitrarijs erit electa industria personæ, quia non est data certa forma actui.

3 Sexto, quando commissum esset officium sine iurisdictione, & sic actus nudi ministerij, puta ambasciata, vt ait Ias. in l. à Iudice sub num. 10. vers. duodecimo limita C. de iudic. sed hoc non facit ad propositum nostrum.

4 Septimo, quando Princeps committeret ea, quæ sibi sunt reseruata in signum supremæ potestatis, quia tunc non potest fieri subdelegatio, & ratio est, quia ex grauitate negotij præsumitur electa industria personæ, vt ait Ias. in d. l. à Iudice sub num. 10. vers. decimotertio limita C. de iud.

5 Octauo, si dictum esset in quo, vel super quo conscientiam tuam oneramus, vt ait Imol. in c. fin. sub num. 22. vers. idem puto de offic. deleg. & Bal. in c. si pro debilitate n. 12. vers. deinde Iudex eod. tit. & Alex. in l. more maiorum nu. 23. vers. & quid si dictum sit ff. de iurisd. omn. iud. & ibi Ioa. Bapt. de S. Seuer. sub nu. 11. vers. maximè, & Menoch. in q. 68. num. 12. vers. accedit de arb. iud. & Ias. in l. 1. sub num. 29. vers. & dicunt ibi ff. de offic. eius, & rursus Alexan. in l. à Iudice sub num. 3. vers. ideo dicit, & num. 4. vers. inter cætera C. de iudic. ait hoc esse notandum, quia talia verba quotidie apponuntur in literis Papæ, & iterum Ias. ibi sub num. 10. vers. quinto limita, hoc intelligit verum, siue decisio causæ sit commissa conscientiæ, siue huiusmodi clausula sit apposita super toto negotio, quidquid dixerit Abb. in c. fin. §. is autem nu. 7. vers. per hoc potest inferri de offic. deleg. & in c. cum in veteri nu. 4. vers. & facit de elect. subdit autem Ias. magnam esse authoritatẽ Abbatis, licet loquatur cõtra iura, & omnes authoritates, vide tamen Purpu. in l. 1. n. 501. & sub n. 508. ff. de offic. eius, & Vant. in tract. de nullitat. process. in tit. de nullit. ex defect. iurisd. deleg. sub num. 21. vers. seu dictum fuisset, ait, quod per talia verba videtur alterata iurisdictio, ex quo electa est industria personę, & subdelegatio prohibita, addo Decian.

cian. in c. 16. num. 5. lib. 2. tract. crim. vbi ait, quod est electa industria personę, & nõ potest fieri subdelegatio per eam.

5 Nono, si dictum fuisset, talis expediat, & non alius, quia tunc videtur prohibita subdelegatio, vt ait Alex. in d. l. 1. nu. 91. vers. secundo limita ff. de officio eius, & in l. more maior. n. 22. vers. item non delegatus ff. de iurisd. omn. iud. & Iaso. in l. à Iudice sub nu. 10. vers. septimo limita C. de iud.

Decimo, si dictum fuisset, tuis manibus expedias, vt ait Purpur. in l. 1. num. 102. vers. quartus modus ff. de off. eius, ibi Ortan. sub n. 19. vers. item plura addo, & Ioa. Bapt. de S. Seuer. in l. more maiorum sub num. 12. vers. idem dicas ff. de iurisd. omn. iud. vel manibus proprijs, vt ait Parisi. in l. possessiones §. adipiscitur nu. 1. ff. de acquir. poss. & Galliaul. in l. 1. §. si quis ita simpliciter nu. 4. ff. de verb. oblig.

Vndecimo, quando dictum esset tu tu, vel per te te cognoscas, quia propter geminationem intelligitur electa industria personæ, & non potest subdelegare, vt ait Ias. in l. 2. num. 30. vers. eodem modo ff. de offic. eius vbi num. 33. hanc defendit opinionem, & Bal. in c. fi. nu. 3. vers. nota quod, de offic. deleg. quem damnat ibi Imol. sub nu. 4 dicens, quod dictum Bald. iure non probatur, sed quidquid sit hanc opinionem tenuit Purpur. in d. l. 1. sub num. 501. vers. & tertius quando diceretur ff. de off. eius, & rursus Iaso. in l. si quis in conscribendo sub nu. 24. vers. per prædicta, & nu. 25. C. de pact. & in l. à Iudice sub nu. 10. vers. nono limita C. de iud. & Grat. in cõs. 153. hoc thema nu. 58. vol. 2.

Secus si diceretur, per te cognoscas solum, quia non intelligeretur electa industria personę, vt possit fieri subdelegatio, vt ait Ias. in l. 1. nu. 30. versic. eodem modo ff. de off. eius, vbi dixit dictum Bal. in c. fi. num. 3. nota quod dictio tu de offic. deleg. esse nouum, & singulare, & paucis incognitum, quia pronomen, tu, ponitur ad demonstrandum, non ad coarctandum.

Contrarium tamen tenuit Gram. in cons. 1. in ciuilibus, vbi ait, quod industria personæ dicitur electa, si dicatur per te videas, & per te cognoscas, adeo quod actus per alium explicari non potest, dicens de hoc esse casum clarum in c. cum dilecta de rescript. & in l. vnica C. de cadu. tollen. idem tenuit Rolan. à Vall. in cons. 59. n. 30. vol. 3. vbi ait, quod si Princeps scribat alicui, per te exerceas, rescriptum est personale, adeo quod per subrogatum exerceri non potest.

6 Duodecimo, quando commissum esset arduũ negotium, quia tunc Commissarius non poterit subdelegare, ex quo electa est industria personæ, vt ait Imol. in c. fi. nu. 15. vers. vnde potes concludere, de offic. deleg. & ibi Ioa. And. nu. 12. Ias. in l. more maiorum nu. 65. vers. quinto limita ff. de iurisd. omn. iud. & ibi Io. Bapt. de S. Seuerino sub nu. 11. vers. hic probabiliter dubitatur, & iterum Ias. in l. à Iudice sub num. 10. vers. tertiodecimo limita C. de iudic. loquitur de reseruatis soli Principi in signũ supremæ potestatis, Dec. in l. 1. nu. 28. vers. secundo nota ff. de off. eius, vbi Alex. n. 6. & Ias. nu. 35. & Menoch. q. 54. nu. 7. vers. probatur præterea, & n. 11. vers. hæc etiam consideratio, & in q. 68. nu. 15. vers. accedit præterea, & in cas. 205. num. 1. de arbitr. iud. vbi ait num. 3. Iudicis arbitrio relinqui, quæ dicantur ardua, magna, vel grauia negotia, & hoc vltimum voluit Innoc. in cap. fin. de off. deleg. & ibi Ioan. And. num. 13. vers. quæ verò dicatur, & Imol. nu. 14. & Anto. de Butr. sub nu. 15. vers. dicunt hic Doctores, vbi de grauibus negocijs loquitur, & vers. quæ autem dicantur; vbi loquitur de magnis negocijs, & Felyn. in c. si pro debilitate num. 15. de offic. deleg. & ibi Dec. num. 4. Lup. de donat. inter vir. & vxor. §. 11. num. 12. Menoch. vbi supra ait, arduum, & graue idem esse, & ideo Iudicis arbitrio relinqui, quæ ardua dicantur, & Ioa. Bapt. de S. Seuerino in l. more maiorum sub num. 11. vers. pro cuius declaratione ff. de iurisd. omn. iud.

7 Et industria personæ regulariter in dubio cẽsetur electa, vt ait Ang. in §. vsusfructus sub n. 1. vers. quæro ergo, instit. de vsufruct. & Bologn. in cons. 6. num. 10. vers. quæ industria, & Seraphin. in priuileg. 57. num. 10. de priuileg. iuram.

SVMMARIVM.

1 *Ignorans non dicitur delinquere, & ignorantia in dubio præsumitur.*

2 *In materia falsitatis requiritur scientia, & dolus.*

Clerici vtentes falsis dimissorijs, ignorantes esse falsas, qua pœna puniantur? ad intellectũ tex. in l. maiorem C. de falsis.

DECISIO LXXXIX.

FVerunt inquisiti in Curia Archiep. nonnulli
clerici, qui fuerunt ordinati à non suo Epi-
scopo cum dimissorijs falsis, propter quod
fuerunt per eamdem Curiam capti, & carceratis
datis eis defẽsionibus, allegabãt, quod licet vsi fuissẽt
dictis dimissorijs, tamen ignorabant, illas esse fal-
sas, ex eo, quod dictæ literæ fuerunt ipsis cõsigna-
tæ, cum tñ ignorarent illas esse falsas, illasq; acce-
perunt à viro probo, & bonæ opinionis, quare
fuit dubitatum, si venirent aliqua pœna punien-
di, & dicebatur in nullam pœnam, eos incidisse,
ex reg. iur. falsitatem non puniri, absq; scientia,
l. 1. §. fin. ff. de falsis, l. nec exemplum C. eod. quæ
qualitas est de substantia delicti, ex quo ignorans
1 non dicitur delinquere secundum Rip. in l. fi. nu.
48. C. de reuoc. donat. Gram. cons. 25 Menoch. de
arb. iud. cas. 186. num. 12. & ignorantia in dubio
præsumitur, nisi probetur scientia, c. præsumitur
de reg. iur. l. verius ff. de probat. Roland. cons. 45.
vol. 1. Cacher. decis. 24. Mascard. de probat. concl.
879. num. 6. scientem enim, non ignorantem, lex
vult obligare, l. generaliter C. de tabular. lib. 10.
Cin. in l. quicumque n. 4. C. de seru. fugit. & Rom.
2 cõs. 473. & in proprijs terminis in materia falsita
tis, scientia, & dolus, requiruntur ad puniendum
aliquem vtentem falsis scripturis, Plot. in l. si quã-
do nu. 624. C. vnde vi, Bonifac. de Vitalin. in rub.
de fals. nu. 2. Iodoch. in pract. crim. c. 123. num. 7.
quemadmodum dicimus etiam in vtẽtibus falsis
ponde-

pǒderibus,& mensuris,Natt.cons.72.nu.3. Tab. in summa §.emptio nu.9.& §.falsum nu.10. Nauarr.in manual.c.17.nu.169.vnde Clar.in §.falsũ num.5.voluit,quod qui vtitur falso instrumento, nõ punitur,nisi sciens illud esse falsum,& eo vsus sit,cuius ratio est,quia pęna pręsupponit culpam, Rimi.Iun.cons.640.nu.72.volu.6.sed in ignorante,non consideratur culpa, vt ait Crauett. consil. 204.num.21.& Rimin. d.cons.640. num.76. vbi etiam subdit nu.77.quod sine culpa,non consideratur pęna;& ad idem facit quod notanter scripsit idẽ Crauett.cons.8.n.10.quod ignoranti falsas scripturas,seu dimissorias, dolus imputari non potest; Non obstat Luc.de Pen.in l.modios nu.4. C.de susceptoribus, vbi ait, quod tenentes falsas mensuras sunt puniendi,nec excusantur per ignorantiam, per tex.in l.sed addes §. si quis ff. locati, quia loquitur in alio casu.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus debet dirimere controuersias in processionibus.*
2 *Facere processiones extra claustra, sapit quid iurisdictionis.*
3 *Regulares non possunt facere processiones nisi intra claustra,vel eorum ambitum.*

Regulares, an possint facere processiones extra claustra?

DECISIO XC.

CVria Archiepisc.stat in pacifica, & iuridica possessione cõcedendi,seu impartiendi Regularibus licentiã, volentibus facere processiones extra claustra,cuius decis.rationes sunt. Primò, quia & si Regulares non subsint Ordinarijs locorum, c.1. de capell.monach. latè DD. omnes in c.1.de Priuileg.Triuis.decis.33.lib.1.tñ quoad ꝓcessiones benè subsũt Episcopis c.nimis graue de excess.prælat. quod intellige de processionibus publicis,secundum Calder. in cons.8. de regular.in fi.Rub.cons.22. Munal.cons.83. nu.1. Gratian. decis. 383. Hinc est, quod per eosdem
1 Episcopos sunt dirimendæ controuersiæ,quæ incidunt circa præcedentiam processionum,Conc. Trident.sess.25.canon. 12.de regularibus,Capell. Tholosan. decis.483. Ann.alleg.9. Guttier.lib.j. pract.quæst.cap.12.Nau.cons.8.de offic.ord. quæ dicantur publicæ processiones,vide Capel.vbi supra,& Graff.de arbit.confess.lib.2.c.59.Tũ secun
2 do, quia facere processiones extra claustra, sapit aliquid iurisdictionis, quæ exerceri prohibetur, absque consensu Ordinarij.Tum tertio, quia tũ Abbas potest facere illam in suo territorio, sed monasterium Abbatis dicitur tantum eius territorium,secundum Zabar.in clem.2.nu.1.de statu monach. Sapia ad Panor. in cap.ad monasteria de vit.& honest.cleric.Alban.cons.17. Igitur extra dictum locum fieri nequit, vnde secundum Graff.cons.20.de regular. habetur, posse regula-
3 res facere processiones intra claustra suarum ecclesiarum,& per triginta passus extra claustra, text. in cap. antiquitus 17.q.4.& ita esse de communi obseruãtia in omnibus Ciuitatibus in processionibus,quæ singulis annis fiunt Rosarij,Cõceptionis, & huiusmodi, solum illę fiunt intra claustra, & ambitum monasterij, nisi aliter concederetur in eorum priuilegijs, iuxta notata in cap.porrò, & cap. complantare de priuileg. facit etiam ad hoc tex.in cap.certum est, de consecra. dist.1.sed quia in hac ciuitate, etiam magna Monasteria non habent spætium 30.passuum circum circa,sed habent domos iuxta eas, vt testatur de Franch. decis. 402. propterea dictæ processiones non possunt fieri à regularibus vltro girum suarum ecclesiarũ,seu Monasteriorum. Vnde hodie pręsumentes facere processiones extra claustra,& gitos prædictos in hac Ciuitate Neap.solent excõmunicari, vt habetur in excommun.sinodal. 20.

SVMMARIVM.

1 *Petens absolutionem ad cautelam, debet summariè causas nullitatis excõmunicationis probare, quod si ab initio constat non esse nullam non conceditur, & si constat esse nullam statim datur absolutio simpliciter.*
2 *Causa nullitatis debet saltem semiplenè probari, ad effectum obtinendi absolutionem ad cautelam, & præmitti debet aliqua causæ cognitio ante dictam absolutionem.*
3 *Non sufficit ad effectum absolutionis ad cautelam, quod vnius testis testimonio probetur appellationem præcessisse excommunicationem.*
4 *Ad obtinendam absolutionem ad cautelam, non sufficit probare appellationem ante sententiam, sed appellationem ex legitima causa fuisse interpositam, & tunc præstita cautione de satisfaciendo, si apparuerit sententiam fuisse iustam, conceditur dicta absolutio.*

Excommunicatus, petens absolutionem ad cautelam, tenetur explicare causam nullitatis sententiæ, eamque saltem semiplenè probare.

DECISIO XCI.

PRacticatur in Curia Archiep.Neapol. quod
1 petens absolutionem ad cautelam, debet summariè causas nullitatis probare, ratio est, quia supradicta absolutio non est cõcedenda, quando excommunicatio fuit iusta,neque quando iniusta,quia ligat cap.1.11.q.3.sed solum quãdo dicitur nulla, ex quauis causa nullitatis,etiam exemptionis, & est aliquod dubium de nullitate, alias si ab initio cõstaret nõ esse nullam nõ conceditur,& si cõstaret esse nullã,statim fiet absolutio simpliciter,Ioan.And.Domin.Anchar.Franch.in cap.solet de sent.excom.in sexto, habetur in c.venerabilibus §.sanè eod. tit. & quando petitur debet exprimi causa nullitatis,cum sic dubitetur,an sit nulla,vel ne,vt dicit Franch. in d.c. solet, Couarru.

uarru. in c. alma mater de fent. excom. in fexto,
1.par.relectionis §.12.nu.6. & propterea ex parte
ipfius excommunicati,qui petit abfolutionem ad
cautelam,& dubitatur an fit nulla, requiritur, vt
2 in fpecie exponat caufam, propter quam nullita-
tem fententiæ allegat,& etiam faltem femiplenè
probet: cum enim pro fententiæ cenfura præfu-
matur, argument.text.in c. ad reprimendam de
offic.ordin.vt notant Imol.in c.bonę il 1.in verb.
præfumitur de elect.Rot.eod.tit.decif.29. & Ge-
min.in c.1.nu.9.de appell.lib.6. Abfolutio hæc ad
cautelam temerè concedenda non eft,fed prēmit
ti debet omnino aliqua cognitio, & femiplena
probatio caufæ illius,quæ ab excommunicato al-
legatur, vt nulla fit excommunicatio: præfertim
vbi dicitur excommunicationem latam fuiffe
3 poft legitimam appellationem:Nec fufficit ad ef-
fectum abfolutionis ad cautelam, quod vnius te-
ftis teftimonio probetur appellationem præcef-
fiffe ipfam excommunicationem: Nec fatis eft
iuramentum ipfius appellantis in eo cafu, quod
Iudex excommunicator, dicat fe non credere
appellationem pręceffiffe excommunicationem,
& tamen paratum effe dare abfolutionem, fi ita
fit,quod poft appellationem excommunicauerit,
vt notant Felin.in c.Apoftolicæ nu.19. de excep.
Ægid.Bellam.dec.191.& 386. quos refert, ac fe-
quitur Couarr.in c.alma mater par.1. §.12. nu.7.
verf.primam de fent. excom.lib.6.imò vero cum
abfolutè verum non fit, fententiam effe nullam,
ex eo quod appellatio fententiam præcefferit,nifi
etiam appellatio interpofita fit ex legitima cau-
fa, & quod illa caufa vera fit; Ideo ad obtinendū
abfolutionem ad cautelam non folum probare
debet appellaffe fe ante fententiam, fed etiam ap
4 pellationem ex caufa legitima, & vera interpofi-
tam fuiffe, qua femiplenè faltem probata, tunc
abfolutio fiat ad cautelam,cum cautione tamē de
fatisfaciendo,fi in proceffu apparebit fententiam
iuftam fuiffe,vt rectè Steph.Coft.in c. folet num.
11.de fent.excom.lib.6.annotauit,quæ omnia,&
ratione cōfirmari poffunt,quia fi fimpliciter nul
litate propofita cēfuræ, abfolutio vnicuiq; petēti
concederetur,tūc Iudex,& cenfura Ecclefiaftica,
vt plurimum illuderētur,q fieri nō debet, c.cum
inter de confuet.& clem.j.de fent.excom.omnes
enim cenfuris innodati, ftatim fententiæ nullita-
tem allegarēt, & proinde meritò,vt nullitatis cau
fa, ante abfolutionem faltem femiplenè probe-
tur ftatutum, vfu obtentum, & conferuatum eft,
vnde Innoc.in d.c.folet in iudicijs non prodeffe
veritatem affirmauit, hoc eft non prodeffe, vt ita
fit;nifi talis veritas probetur in c.cum fuper,& c.
fub orta de fent.& re iud.quamuis fecus fit in fo-
ro animæ, vt in c.fignificafti de homic. & c.tua
nos de fponfal. Nam eo in foro abfoluitur etiā fi
veritatem probare quis nequeat ex Innoc.in d.c.
folet in verb. contradictionis num.3. Cofta ibid.
nu.12.de fenten.excommun.lib.6.

S V M M A R I V M.

1 *In abfolutione ad cautelam requiritur citatio partis.*
2 *Si opponitur quod excommunicatio fit lata ob mani-
feftam offenfam multa funt probanda.*

In abfolutione ad cautelam, an requiratur citatio partis?

DECISIO XCII.

FVit pluries refolutum in Curia Archiepifc.
1 Neap. in abfolutione ad cautelam requiri
partis citationem, per text. in l. de vno-
quoq; ff.de re iud.& in l.nam ita Diuus vbi Do-
ctores ff. de adoptionibus cum alijs, quos citat
Mifing. centur. 6. Obferuat. 30. & Sayr. lib. 7.
cafuum confcientiæ cap. 14. vbi voluit huiuf-
modi abfolutionem fieri debere vocato illo, ad
cuius inftantiam,excommunicatio ipfa lata fuit,
vel vocato ipfo Iudice proferente, fi fuit lata ex
officio ipfius Iudicis,de quo in c. venerabilib.§.1.
de fent.excom.in fexto. Ratio decif.eft,quia pōt
effe, q fi Iudex, aut is cuius gratia excōmunica-
tio lata eft, afferant excōicationem latā fuiffe pro
2 manifefta offenfa:Idcirco partis citatio femper eft
neceffaria, opponēs aūt dictam manifeftam offen
fam duo debet facere.Primo, iurare debet,q non
exponit eam animo calumniandi, argu. c. 1. & 2.
de iuram. calum. lib.6. fecundum Ioan.Andr.&
Gemin.in c.folet n.14.& 16. de fent.excom.in 6.
Stefan.Coft.ibid.n.14.manifeftum aūt illud dici-
tur quod conftat per confeffionem partis, vel euī
dentiam rei,argu.c.ex parte de verb.fignif.iunct.
c.cum olim tit.eod.& c.qua fronte de appell. In-
noc.in d.c.folet nu.11.Anchar.ibid.verf.11. Ge-
min.in lect.2.nu.20.Stefa.Coft.ibi in princ. n.11.
Secundo opponens offenfam manifeftā probare
illam debet infra octo dierum fpatium; ipfi autē
octo dies currunt, & incipiunt à die obiectionis
manifeftæ offenfæ, numerando ipfum à die obie-
ctionis,& ita deinceps à momento,ad momentū,
ex Gemi.in d.c.folet.n.14.Stefan.Coft.ibid.n.14.
Rot.in nouis dec.208.quæ incip. Item quod ter-
minus,Felin.in c.Apoftolicæ nu.15.de excep.Co
uarr.in c.alma mater par.1.§.12.n.8.verf.3. con-
fiderandum eft de fenten.excom.lib.6.Vgolin.de
Cenfur.Ecclef.tab.1.c.22.§.1.nu.13.

S V M M A R I V M.

1 *Non dicitur afportare arma, qui non afportat ea
apta ad nocendum.*
2 *Statutum puniens facientem opus in alieno, non
comprehendit nifi opus formatum.*

Clericus portans archibufectum abfq; filice,fiue fucili,vel cane arrotato, an incidat in pęnas Sinodi Prouincialis Neap. contra afportantes arma?

DECISIO XCIII.

CLericus Francifcus Primicilis, Terræ Pumi-
liani diœcefis Nolæ,fuit repertus in hac Ciuit.
Neap.à nřis Curforibus Cur.Archiep.portās
duos archibufectos, verū abfq; fucilibus,& cani-
bus ferreis;propter qđ fuit inter nos dubitatū,an
præfatus clericus veniret puniendus pęna,de qua

in Concilio Prouinciali Neap. contra asportantes archibuſectos ſancita, & dicebatur pro opinione affirmatiua, ꝙ dum præfata Conſtit. prohibet armorum aſportationem, nec diſtinguit qualitatẽ, & modum aſportationis; cõſequenter indiſtinctè generaliter erit intelligẽda, ita vt comprȩhendat quodlibet genus aſportationis, tex. in l. j. §. & ſi generaliter ff. de public. act. & l. de pretio cum vulgaribus ff eod.

Cæterum ſupradictis minimè ſuffragantibus, contrarium iudicauit Cur. Archiep. abſoluendo dictum clericum, cuius deciſ. ratio fuit, nam non
1 dicitur propriè aſportare arma, qui ea defert, non apta ad nocendum, vt in proprijs terminis docet Decia. cõſ. 122. prout in ſimili diximus, ꝙ factum dicitur illud, quo comode vti poſſumus, l. quintus §. cui ff. de aur. & arg. leg. nec opus dicitur, niſi perfectum, l. rei §. opere ff. de verb. ſign. vbi Alciat. miratur quomodo reſponſa Aſtrologorũ appellentur opera, vel vt Græci dicunt Apoteleſmata, quæ perfectionem includunt, cũ eorum nihil ſit
2 vanius, ſtultius, & imperfectius, vnde ſtatutũ puniens facientem opus in alieno, non comprehendit, niſi opus formatũ, Alex. ad Bar. in l. ſtipulatio §. opus ff. de nou. ope. nunc. Perfectum autem dicitur, ꝙ ex omnibus ſuis partibus conſtat, ſecundum Philoſ. & ſentit Bal. in l. nihil in ſummar. C. de manum. vindict. & facit l. j. ff. de iuſt. & iu. idẽ Bal. in l. cum antiquitus in 1. notab. C. de teſta. vbi ne dum eſt perfectum quod conſtat ex omnibus ſuis partibus, ſed iſtæ partes debẽt eſſe ſimul iunctæ, & ad prædicta omnia bonus tex. in l. ſi is, qui quadringẽta §. quędam ff. ad l. falc. ibi. n. neq; vllũ, balneum, neq; teatrum, aut ſtadium feciſſe intelligitur, qui ei propriam formam, quæ ex conſumatione contingit, non dederit, & ibi Bar. & Alberi. dicunt, ꝙ ſi ego nomino opus, genericè loquẽdo, tum ẽt informe continetur, ſi reſtringo me ad certam ſpeciem operis, nominando eam per nomen proprium, vt Teatrũ, Molendinum, tũc de forma to, & cõſumato intelligitur in propria ſignificatione: opus etiam dicitur perfectũ, & non aliter, ſi tale ſit quoad vſum, & modũ vtẽdi; & ſic ẽdificus imperfectis non cõuenit forma, accedit gloſ. in l. qui falſum ff. de falſ. vbi formare, & perficere idẽ ſunt, & forma dicitur ſtatus diſpoſitionis perfectus, Bal. in l. ſi plures col. 3. verſ. quarto modo C. de cond. inſert. latè Brun. de potẽtia, & effectu formæ col. 2. verſ. ex hoc infurgit fol. mihi 44. facit l. mulier §. res abeſſe ff. de verb. ſignif.

SVMMARIVM.

1 *Excõmunicatus debet gaudere immunitate Eccleſiæ.*
2 *Excommunicatus non arcetur ab Eccleſia, quando in ea non celebrantur diuina.*

Excommunicatus confugiẽs ad Eccleſiam, an gaudeat immunitate Eccleſiaſtica?

DECISIO XCIV.

FVit dubitatum, an excommunicatus delinquẽs, & confugiẽs ad Eccleſiam gaudeat eius immunitate? & dicebatur, inconſonum eſſe, & à iure alieniſſimũ, vt is ab eccleſia defendatur, cuius tutelæ, & gremio ſeipſum committere recuſat, Cin. in l. præſenti in primo memb. diſtinctionis C. de iis, qui ad eccleſ. confug. Butrig. in l. fi. in fi. C. eod. Bar. n. 1. Salic. nu. 4. Azo. nu. 2. C. eod. tit. & nouiſſ. Fari. in eius tract. de carcer. & carcera. q. 28. n. 68. imò ſit Ambroſin. de libert. eccl. c. 8. n. 7. in fi. Eccleſia non eſt tutela iis, qui non ſunt ſub eius lege, ꝙ voluit ante eũ Anan. in c. Iudæi, il 1. col. 2. verſ. numquid autem Iudæi, de Iudæis. Item dicebatur præfatum excommunicatum, vti committẽtem, & manentem contra eccleſiam, & legem Chriſti, non debere frui beneficio ex eadem eccleſia perueniente, ex reg. iur. ꝙ qui deliquit in legẽ, nõ debet gaudere priuilegio legis, l. j. C. de hæret. c. quia fruſtra de vſur. & c. fruſtra de reg. iur. in 6. Iis accedebat, ꝙ excommunicato eſt interdictus ingreſſus eccleſiæ, gl. in c. poſtulaſti de cler. excom. mini. & prohibetur ſacerdoti coram ipſo celebrare, c. is qui, de ſent. excom. in 6. imò ipſo excommunicato nolẽte egredi ab eccleſia, ſacerdos debet ceſſare à celebratione, nec in ea ſepelliri poteſt, per ea quæ tradit Archid. in c. præſenti 2. q. 2. c. Parochiani de ſepultur. Audit. Petra in addit. ad deciſ. Gram. 65. nu. 28. & ſeqq. ergo multo minus viuẽs protegi debet ab eccleſia. Tandem dicebatur, quod excõmunicatio eſt maior pęna, quæ datur in eccleſia, cum per eam excommunicatus extra eccleſiam eijciatur, & tradatur Sathanę, ſecũdum gloſ. in c. ſi. 11. q. 5.

1 Cęterum ſupradictis ſic ſtantibus, contrarium fuit reſolutũ in Cur. Archiep. & moti fuimus ex deciſ. Boer. 110. hoc idem in proprijs terminis tenentis, & hanc eſſe cõmunem opinionem, tenuerunt infraſcripti, Hoſt. in ſumm. de immun. eccl. in §. quibus verſ. quod ego, & Io. Fab. in l. 1. C. de iis qui ad eccleſ. confug. & in §. vlt. inſtit. de iis qui ſunt ſui, vel alieni iuris, Cin. in d. l. 1. Boich. in c. ſi. de immun. eccleſ. & Imol. in clem. 1. de pœnit. & remiſſ. hanc opinionem tãquam magis communem tenendam, affirmat Decia. in tract. crim. lib. 6. c. 28. nu. 1. & atteſtatur Boer. d. dec. 110. num. 5. proſequitur Ioan. Viſch. de immun. eccleſ. q. 4. n. 4. & Didac. variar. reſolut. lib. 2. cap. 20. num. 11. & comprobat Clar. poſt alios in pract. §. fin. q. 30. num. 18. Remig. de immun. eccleſ. in 19. fallent. num. 1. & Ioan. Franc. Leon. Theſ. for. eccleſ. cap. 13. num. 13. & 14. qui communem dicit. Non obſtant contraria, & præſertim illud, quod excommunicato eſt interdictus ingreſſus eccleſiæ, quia excommunicato viuenti, hoc non prohibe-
2 tur, neque arcetur ab eccleſia, quando non celebrantur diuina, glo. ſing. & communiter recepta in c. qui ſtudet in verb. dimiſit 1. q. 1. Bal. in c. vnico n. 5. de ſindico, Ant. de Butr. in c. reſponſo per illum tex. de ſent. excom. Archid. in cap. diffiniuit 17. q. 4. Non obſtat ſecundo, quod excommunicato denegetur ſepultura, quia illud eſt ex eo, quod apparet eſſe mortuum impœnitentem, & conſequenter hæreticum. Non obſtat tertio, fruſtra legis, &c. nam intelligitur in eodem facto, ſi enim excommunicatus fuiſſet pro delicto, pro quo confugeret ad eccleſiam.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Dispensatus ad Ordines, non est dispensatus ad beneficia, nam dispensatio est odiosa, & strictè est interpretanda.*

2 *Dispensatus ad obtinendum, non est dispensatus ad retinendum.*

3 *Dispensatio intelligitur pro prima vice, nisi simus in actu iterabili, vt in facultate testandi.*

Dispensatus ad Ordines, an censeatur dispensatus ad beneficia?

DECISIO XCV.

EXhibita dispēsatione Apost. à quodam laico super defectu nataliū, ad hoc vt valeat ascēdere ad ordines, cū postea fuisset p̄sentatus ad beneficiū iuris patronatus, & petijsset in Cur. Archiepisc. se declarari habilem, & consequenter institui in dicto beneficio; fuit dubitatum, an stante dispensatione, quoad ordines, consequenter censeatur quoq; dispensatus ad beneficia? & vnus ex Dominis dicebat, quod sic, ex eo, q Ordo est principale beneficij, c. ex insinuatione de Procur. c. cum adeò de rescrip. & latè DD. omnes in c. fi. eod. tit. in 6. Item dicebat, quod habilitatus ad ordines, non eget noua habilitatione quoad beneficia, c. accepimus de ætate, & qualitate, & est punctualis decis. Rot. 16. par. 2. diuers.

Cæterum sic dictis, contrarium fuit resolutum
1 per Cur. Archiepisc. & ratio fuit, quia dispensatio
est odiosa, in iure communi, vt tradit Rot. Rom.
dec. 140. & 454. par. 1. in nouissimis; Ideoq. dicitur
arida, & arcta dispensatio, Felin. in cap. postulasti
nu. 8. de rescrip. quia intelligitur strictæ interpe-
trationis quoad dispensatum, vt minus deroge-
tur iuri communi licet secus sit quoad dispen-
santes, Rot. Roman. dicto loco, & dec. 533. par. 1.
in nouissimis, Mandos. cons. 54. n. 11. Olasc. cons.
68. nu. 51. Surd. cons. 453. nu. 4. vol. 3. cons. 523. nu.
26. volu. 4. ante alios Io. Monac. in c. 1. de fil. pres-
byt. in sexto, & proinde dispētatus ad obtinendū,
2 non est dispensatus ad retinendum, Rot. Roman.
dec. 233 nu. 25. par. 1. Mari. Antonin. lib. 1. resol.
3 19. nu. 14. Insuper dispensatio intelligitur de pri-
ma vice, Anchar. cons. 404. nu. 8. cum seq. nisi age
retur de actu variabili sine tertij præiudicio, vt in
indulto testādi cōcesso Cardinali, q non extingui
tur in primo testamento, explosa opinione Dec.
cons. 512. vt apud Cost. ex Curt. Iun. Gabr. Ruy.
Granu. & alijs in tract. de fact. scient. & ignorant.
inspect. 23. nu. 2. tom. j. Dispensatusq; ad dignita-
tes, non censetur ex hoc dispensatus ad beneficia,
Innoc. in c. dilectus 3. de præben. & Felin. in c. ve-
niens colu. 1. de accus. sic dispensatus ad ordines,
non propterea censetur dispensatus ad beneficia,
Panorm. in c. ad literas nu. 6. de filijs presbyt. &
dispensatus ad curata, non propterea cēsetur di-
spensatus ad simplicia, Rebuff. in prax. beneficia-
ria tit. de dispensat. ad plur. benef. nu. 64. Dec. in l.
nun debet cui quod plus 21. nu. 6. ff. de reg. iur. ex
quo dispensatio est stricti iuris, Natt. cons. 179
nu. 27. vbi quod in ea non fit extensio ad casum
in quo sit maior ratio dispensandi, est sancitum
in c. vlt. de translatione prælatorum, Felin. in c. po
stulasti nu. 8. in fi. & seq. de rescrip. vbi etiam Ho-
stiens. Non obstāt contraria, quia procedunt ex-
tra casum dispensationis, prout nos loquimur,
ita in proprijs terminis Bald. in c. constitutus de
appell. & Fel. in c. edoceri nu. 16. de rescrip.

SVMMARIVM.

1 *Sacramentalia debent esse in maxima veneratione.*

2 *Laici non possunt tangere sacramentalia.*

3 *Licitum est infirmis tangere sacra, vt liberentur ab infirmitatibus.*

4 *Parochus irreuerenter tractans sacramentalia, suspenditur à cura.*

De pœna Parochi indignè, & irreuerenter tractantis sacramentalia.

DECISIO XCVI.

FVit inquisitus in Curia Archiepis. quidam
Parochus, sub prætextu quod indignè, &
irreuerenter tractasset sacramentalia; qua-
re fuit dubitatum, qua pęna esset plectendus? &
dicebatur de iure esse verissimum, sacramentalia
1 debere esse in maxima veneratione, iuxta glos.
communiter receptam in clem. 1. in fin. de reli-
quijs, & veneratione Sanct. quam exornat Vi-
tal. in clemen. 1. num. 7. de consecr. Eccles. Cosin.
Filiarc. de offic. sacerd. lib. 2. cap. 4. num. 5. & seq.
vnde in cap. in sancta de consecr. dist. 1. dicitur in
sancta, & Apostolica Sede statutum est, vt sacra
vasa, non ab alijs, quam à sacratis, Dominoq; di-
catis hominibus, dignè, ac reuerenter tangantur,
& in cap. vestimenta eod. tit. habetur, vestimenta
Ecclesiastica quibus Domino ministratur, sa-
crata, & honesta esse debent. Hinc dicitur in c.
vasa eod. tit. vasa in quibus sacrosancta confi-
ciuntur ministeria, lignea, ob maximam reue-
rentiam esse non debent, & in cap. si per negli-
gentiam de consecr. distinct. 2. ponitur pœniten-
tia Parochi, ob cuius negligentiam aliquid de
sanguine Domini stillauerit in terram, & in cap.
si per ebrietatem eod. tit. habetur pœna illius, qui
per ebrietatem, vel voracitatem Eucharistiam
euomerit, & in capit. peruenit eodem titul. tra-
ditur pœna Parochi indignè ministrantis sa-
cramentalia. Item dicebatur maximum deli-
ctum esse ministrare Sacramenta irreuerenter,
cap. de homine de celebrat. missar. quod adeò
procedit, vt in casu necessitatis tantum, licitum
sit laicis sumere Corpus Christi inuētum in ter-
ra, sm̄ Petr. de Palud. in 4. sent. d. 13. q. 1. Adria.
in q. de Baptis. in 2. par. art. 5. vnde Rodulph. in
q. 25. voluit, quod eleuare hostiam consecratam
de terra in peccato mortali, est peccatum morta-
le: licet Sot. dist. 2. q. 3. ar. 6. vers. sed roges, credas

illud esse opus maximæ religionis, & virtutis,
2 & adeò debent sacramẽtalia dignè tractari, ac re-
uerenter, vt prohibitum sit laicis illa tangere,
d. c. in sancta de consecr. dist. 1. hinc Gem. in c. ad
3 eius 5. dist. voluit licitum esse infirmis tangere sa-
cra, vt liberentur ab eorum infirmitatibus, sicut
4 fecit mulier, quæ sanguinis fluxum patiebatur,
Sylu. verb. oleum, Fuit tandem dictus Parochus
suspensus per annum à cura.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiscopus potest dilationem concedere clericis debitoribus.*
2 *Episcopus potest condere statuta, habet merum, & mistum imperium, & dicitur illustris.*
3 *Episcopi in eorum terris dicuntur Principes.*

An Archiepiscopus Neap. possit concedere dilationem, clericis debitoribus ad soluendum eorum creditoribus triennalem, vel quinquennalem?

DECISIO XCVII.

ILlustrissimus, ac Reuerendiss. olim Ordinarius Neapol. concessit cuidam clerico varijs debitis grauato, dilationem triennalem, vt non posset ab eius creditoribus infra dictum tempus molestari: quare fuit dubitatum, an iure id facere potuisset? & dubitabatur pro opinione negatiua. Primo, quia huiusmodi facultas concedendi supradictas dilationes non competit nisi supremis Principibus, superiores minime recognoscentibus, tex. sunt aperti in l. 1. l. quoties, & l. vniuersa, & ibi communiter DD. C. de prec. Imp. off. Bal. in cons. 323. volu. 2. Alex. cons. 13. nu. 4. & seq. vol. 1. Cucc. in tract. de morator. præscript. q. 60. per tot. Rebuff. de liter. dilat. q. 16. nu. 7. & 17. post Alcia. in tract. de præsump. reg. 1. nu. 7. & supradicta regula canonizata est in c. vniuersa 23. q. 4. vnde Thesau. in dec. 186. nobis scriptum reliquit, non licere supradictis Principibus has dilationes absq; rationabili, & legitima causa concedere. Secundo, quia Archiep. non potest aliquid concedere in præiuditium tertij, c. fraternitatis de donat. Cum certum sit in iure, gratiam Principis semper esse interpetrandam, vt iura tertij nõ lædantur, l. 1. §. si quis à Principibus ff. ne quid in loco publi. l. nec auus C. de emanc. liber. & non dubitatur, quin ex supradicta cõcessione dilationis, lędatur ius tertij, cũ minus soluere videtur, qui tempus solutionis differt, l. minus soluit ff. de verb. signif. l. qui sic soluit ff. de solut. facit tex. in §. plus, & ibi latissime Ias. & omnes Instit. de act. post Alban. in cons. 35. & 77. num. 1. & seq. vol. j. Mandel. cons. 25. nu. 4. vol. 1. Natt. cons. 391.

Cæterum quidquid sit ex supradictis, contrarium fuit resolutum, posse. s. Archiep. & quemlibet Prælatum obtinentes iurisdictionem ordina-
1 riam, ci ationem clericis debitoribus concedere;
de qua decis. mirandum non est, siquidem Episcopus dicitur maior quolibet supremo Principe, c. omnis anima de censib. c. duo sunt 90. dist. & iurisdictio spiritualis, est maior temporali, c. solitæ de maior. & obed. facit tex. in c. cum iam nudum de pręben. vnde cum Episcopi obtineant maiorẽ, nobilioremq; iurisdictionem, quã Principes temporales, quibus cõpetit supradicta facultas; idem
2 fatendũ est, eisdem Episcopis competere. Supradictis accedebat Episcopos condere posse statuta, c. fi. de off. deleg. latè Bar. l. omnes populi col. 3. ff. de iust. & iu. Bal. in l. cunctos populos nu. 16. C. de summ. Trin. & fid. cath. & communiter Canonist. in cap. cum omnes de constit. vnde Bolog. cons. 4. quem refert, & sequitur Bombin. cons. 22. Rub. cons. 60. nu. 5. & seq. dicit, quod Episcopus habet merum, & mistum imperium, & dicit Hostien. & Panor. in c. cũ causa, il secondo, de iuram. calum. quod Episcopi dicantur illustres, sequitur Dec. & reliqui communiter in rub. ff. de off. eius, Burkolt. cons. 29 volu. 1. Scrader. cons. 16. num. 7. & seq. Episcopus dicitur maior Præfecto prætorio, in cuius locum hodie succedit Prorex l. 1. C. de offic. Præfect. Præt. Leonard. in tract. de Magistrat. Regni q. 9. Surgent. de Neap. Illustr. lib. 2. c. 8. & Proregi non dubitatur quin competat supradicta facultas cõcedendi dilationes triennales seu quinquennales debitoribus contra eorũ creditores petentes debita, secundum Ant. Fab. in dec. 3. C. de precib. Imp. off. Addebatur quoq; pro confirmatione dictæ decis. quod secundum Bolog. cons. 92. Episcopi dicuntur maiores omnibus alijs Ciuitatis, vnde dixit Paris. cons. 141. nu. 25.
3 vol. 4. quod dispositio Papæ excipiens Principes, includit Episcopos, cum in terris Episcopatus ipsorum dicantur Principes, stante quod teneãt locum Apostolorum, c. quorum vices 68. dist. quare si Principibus laicis competit dicta facultas, tanto magis, & Prælatis, & ita fuit resolutum.

SVMMARIVM.

1 *Ad reuisionem sententiæ requiritur, vt Princeps expressè deroget rei iudicatæ.*
2 *Principis rescriptum simpliciter concessum sine supersedentia, nõ retardat executionem rei iudicatæ.*
3 *Potest Archiepiscopus concedere, vt iterum reuideatur sententia.*

An Archiepiscopus Neap. post sententiam latam à sua Congregatione cum eius Vicario, possit committere reuisionem eiusdem sententiæ dictæ Congregationi.

DECISIO XCVIII.

SEntentiæ reuisio varijs modis de iure admittitur, inter cætera, quãdo post tempus datum ad appellandum Princeps pręcipit, vt de nouo cognoscatur, & iustitia fiat, Fab. de Ann. cons. 23. vbi et prosequitur quando nihil operetur rescriptum contra rem iudicatam, vel quando Princeps suo rescripto minime subreptitio, mandat causã ex integro cognosci, non obstante tali sententia, scilicet, quæ transiuit in iudicatum, Gabr. cons.

conf.172.num.47.lib.1. nam clausula, ex integro, exponitur de nouo: vnde reuisionis iudiciū subintrat, gloss. in §.vlt. in stit.de act.l.2.C.si ex fals. instru.& l.admonendi ff.de iur.iu. Osasc.dec.41. num.6.& seq. Alex.conf.94.vol.2. Dec.conf.198. nu.4. Menoch.de arbitr.iud.cas.202.nu.47.cum seq. Mari. Anguissol.conf.229. & Burs. benè declarat conf.305.in fi.volu.3.vel quando Princeps concedit audientiam ad præscriptum, auth. quæ supplicatio C.de precib. Imp. off. vt proximè dicebamus, vel quando superior reformat sententiam latam ab eo, cuius conscientiæ commissa est causa, Rebuff.tract.de adiunt.glo.2. sanè cum alicuius conscientię commissa est causa, & is eam expediens, non potest appellari, nec aliter oppugnari, nisi adito superiore in casu grauissimi prę-iuditij, vel notoriæ iniustitiæ, quam reuideat per se, vel alium delegatum, & reformet, glo.in c.statutum §.assessorem de rescrip.in sexto, Menoch. de arb.iud.q.8.nu.17.& 41.iuncto conf.584.n.4.

Sed ad hoc, vt reuisionis huiusmodi beneficium concedatur, quatuor requiruntur.

1 Primum, quod Princeps deroget expressim rei iudicatæ, Ias.in l.causas col.1. C.de transact. & Boss. latè in tit. si aduers. rem iudic. in praxi criminali.

Secundum est, q ad reuisionem non procedatur, nisi exequutio sit tractabilis, alioqui cessaret presuppositum legis, & sic cessaret gratia reuisionis, Peregr.in puncto conf.79.nu. 10.& 11. vol.2. vbi interpetratur locū, Nou.cōst. Medio interim vero victor exequens grauatur onere fideiubēdi de restituēda re habita in exequutione iudicati, d. auth. q supplicatio C.de precib.Imp.off. vnde increbuit vsus illius clausulæ (parito prius iudicato) quæ intelligitur conditionaliter, quando adest res iudicata, Rot. Ro.dec.100.in fi.p.j.in nouiss. Addo Ego, quatenus durat annale tēpus, quia post annum, nō fit executio absq; noua citatione, & sine renouatione licentiæ, Bal.conf.35.lib.5. Gui.Pap. dec.324. Spec.de execut.sent.§.videndū in fi. Imò nec sufficit depositum, q appellitāt musçale cum fideiussione in firma, Benin.decis.Bono.77.neq; conceditur audientia, ante sententię exequutionē quæ liquida sit, Natt.cōs.675.Sola ad Nou.decret.

2 Pedem.tit.28.gl.15. Imò Principis rescriptū simpliciter concessū sine superſedētia, non retardat exequutionem rei iudicatæ, Affl.dec.358.Pafet. cons. 58.Thob.Non.cōs.42.& 63.Rim.Iun.cōs.48.Menoch.de arb.iud.q.70.n.23. Benint.decis.Bon.78. Valasc.dec 51.& in dominio Mediolani, vltra exequutionem fieri oportet depositum centum aureorum, quando postulatur reuisio ordinationis, Senatus, vt in nou.const.§.potest tit.de Senator.

Tertiū est, q in reuisione de gratia, non est exprimenda qualitas repugnans indoli Principis, & excellentiæ iudicantis, veluti iniquitas, vel dolus, sed vel circumuētio aduersarij, vel neglgētia, aut error proprius, l.Præfecti ff.de minor. & Azo. in summ.C.de sent.præfect.prætor. Valasc.d.dec.51. nu.56.cum seq.

Quartum, & vltimum est, q non versemur in casibus, in quibus regulariter denegatur reuisio, quos ad nu.13.refert, & declarat insigniter Valasc. d.decis. 51. quo studiosum remictu lectorem, & tres effectus reuisionis de gratia, vide penes Ioa.Bapt.Cost. de remed.subsid.c.23.

3 Redeūdo igitur, vnde digressi sumus, dico fuisse decisum, posse Archiepiscopū Neap.concedere, vt iterum reuideatur sententia, cuius decis. ratio est, quia locorum Ordinarij dicūtur Principes, c. oēs Principes de maio. & obed. & solus Princeps in subsidium per viā gratiæ huiusmodi res cōcedere pōt, Salic.ad l.vlt.C.sent.rescin.nō poss.Bal. Franch.&Dec.in c.sua nobis de appell. Affl.in tit. quę sint regal. in princ.n.99. cū adduct.per Contard.ad l.vni.q.8.n.28.& seq.C.si de momen.possess. Introductum nāq; fuit hoc remediū, tam ad frenādam iniquitatem iudicantiū, & ad corrigendam eorū imperitiam, quam vt nouis probationibus veritatis lumen splendidius fiat, l.per hanc C.de temp.appel.quam leg.Cyn.vocat lilium inter spinas, & vt causarum merita, atq; iuris defensiones, quæ in præcedentibus instantijs nō potuerunt resolui, adhibitis quandoq; peritioribus patronis, qui melius nodos, atq; enigmata legū soluant, quam forte primi fecerint, veritati, & magis consumato iudicio locus esse possit, Thess. decis. 246.nu.4. vbi vlterius obseruauit, dari etiam reuisionem reuisionis, contra nonnullorum traditionem, præsertim Affl.decis.231.

Obiter est notandum, q causæ reuisio simpliciter concessa per Principem, vel per Senatum, intelligitur seruatis seruandis, nimirū ordinibus statutorum, imò etiam pactorum, Alb.conf.281.nu. 16.vol.2. & vlterius quod reuisionem petens, sit bonæ famæ, nec solitus dicere nisi veritatem, Rim.Iun.conf.769.num.10.vol.7.

SVMMARIVM.

1 *Fides facit fidem, quando sumus in casu in quo sufficiunt probationes leuiores, & concurrunt adminicula.*

2 *Præsumptio veræ possessionis, ex multis colligitur.*

Fides an faciat fidem, in casu quo sufficiunt leuiores probationes.

DECISIO XCIX.

1 PLuries fuit resolutum in Cur. Archiep. fidē facere fidem, in casu quo sufficiunt leuiores, probationes, & cōcurrunt adminicula, & nos ti fuimus ex dec.Rot.in vna Capellanię Bergom. 22. April. 1611. coram Pirouano, cuius tenor est videlicet. Pro Ambrosio fuit resolutum dandum esse mandatū de manutenendo, quia de eius possessione Capellaniæ, de qua agitur, suffi.ienter cō stat §.hodie, §.retinendæ instit.de interdict.

Probatur.n.possessio ex fide Rectoris Ecclesię in qua sita est Capellania, quæ datur in summario nu. 2. quæ regulariter, & si fidem non faciat, cum sit scriptura informis, & attestatio de preterito l.instrumenta, l.rationes, l.exēplo C. de prob. l.nuda ff.de donat.l.inter cartulas C.de conuen.fisci debitor.lib. 10.tamen in casu de quo agitur, cū sufficiant leuiores probationes, videlicet vnus te-

Ris, etiam minus idoneus, & presumptiones, Dec. cons. 65. nu. 4 & fuit dictum in Mediolan. reseruationis 28. Iunij 1591. coram bon. mem. Gipsio. ac etiam plura concurrant adminicula, sufficienter probare, voluit Bal. in l. instrumenta C. de probat. Ias. in cons. 129. col. vlt. vers. quia primo lib. 1. Crauett. de antiq. temp. p. 1. §. viso de verbis in sexto, fuit dictum in vna Romana extinctionis census inter impress. vlt. 1. par. diuers.

Primum deducitur, quod ipsemet Ambrosius
2 Missas celebrauit, nec fructus pro mercede celebrationis factæ ad Altare S. Michaelis denegati fuerunt per fictuarios bonorum capellæ, vt in summario nu. 3. per quam declarauit, quod non intẽdebat pro futuro respondere aliquos fructus, Hæc n. per se sufficiunt cum animus circa priuationem non attendatur, nisi præsupponatur habitus possessionis, l. decem ff. de solut. & fuit consideratum in vna Seguntina fructuum 19. Sept. 1607. coram R. P. D. meo Pamphilio. Accedebat mãdatum præcedens Vicarij Bergom. de traden. possessione cum responsione fructuum, presentatio per illos de Pisonis ad hanc Capellaniam, institutio per Vicarium facta, ex quibus benè coloratur, & augetur præsumptio vera possessionis, Thesaur. decis. 160. in fi. cum allegatis ab eo.

SVMMARIVM.

1 *Causa proxima est attendenda in homicidio, & talis est, factum sufficienter directum in mortem, vel mutilationem.*
2 *Testis post probationes receptas in causa criminali, non dicitur causa proxima mortis.*
3 *Adulter, si se defendendo, alium occidit est irregularis.*
4 *Clericus adulter, ob cuius suspitionem maritus occidit vxorem, est irregularis.*

Causa proxima, & remota quæ dicatur, ad effectum quòd dans causam homicidij sit irregularis?

DECISIO C.

SÆpius vidi dubitari in Curia Archiepis. quæ dicatur causa proxima, quæue remota, ad effectũ, quod prabentes causam homicidij sint irregulares: Propterea cõgruum mihi visum fuit in hoc loco inserere hanc explicationem. Vnde in primis est animaduertendum, clarissimã esse iuris conclusionem, quod dans causam homicidio efficitur irregularis, vt probat tex. expressus in c. de cetero, & ibi communiter omnes de homicidio: verum quando Doctores ibidem, faciunt mentionem de causa, intelligendi sunt, loqui de causa proxima, non de illa remota, prout est iuris interpretatio relata in l. vxori ff. de aur. & arg. leg. latissimè Tiraq. in suo tract. cessante causa, limit. 22. per tot. Menoch. cons. 409. vol. 3. Rolan. cons. 23. vol. 1. Causa enim remota non habetur in consideratione secundum decis. Rubin. 42. vbi infert ad regulam, qui causam damni dat, damnũ dedisse videtur l. manumissione ff. de iust. & iur. quod non procedit in dante causam remotam, sed tantum in proximam. Hinc Artama. in cons. 16. voluit, quòd l. nihil interest ff. de sicar. disponens, quod nihil interest, an quis occidat, vel causam mortis præbeat, non vendicat sibi locum contra præbentem causam remotam, sed proximam tantum: quæ autem sit causa proxima ex mente Nauarr.
1 in suo manual. confess. cap. 27. num. 210. & 209. est dictum, vel factum sufficienter directum in mortem, vel mutilationẽ: sequitur idem Nau. cõs. 20. de homic. in nouis, Ledesma de irregul. q. 26. ar. 2. Henriq. lib. 14. cap. 16. §. j. de irregul. Sair. in Thes. cas. consc. lib. 7. c. 2. n. 3. dicitur autem sufficienter directum, quando ad illum finem dirigitur intentio dicentis, vel facientis, vel suapte natura: idem Nau. ex qua conclusione sic firmata, inferebamus ad nonnulla practicabilia.

2 Et primo, quòd non est irregularis testis, post alias probationes receptas, cuius dictum non fuit causa sentẽtiæ mortis, nec vt citius illa fuisset illata Sair. dec. 1. de testib. Balb. dec. 63. & ratio est, secundum Nau. quia dictus testis, non censetur dedisse causam proximam, quia Iudex non fuit motus ad ferendam pęnam ex eius dictis, nec ad citius suspendendum, quem suspendisset etiam absque suo dicto, per ea, quæ tradit idem Nauar. d. c. 27. nu. 211. & propterea dicebat glo. magistrã, & communiter recepta in c. de cætero, de homicidio, quod non omnis causa, sine qua non sequeretur mors, nec mutilatio, sufficit ad incurrẽdam irregularitatem, quia oportet, vt sit propinqua.

Infertur secundo, quod Iudex, aliiq; ministri, & officiales iustitiæ concurrentes in homicidium iniustũ, vel membri abscissionem iniustam, tamquam causa propinqua fiunt irregulares huius speciei: vnde Iudex, qui prætextu publicæ authoritatis occidit illicitè, vel ob causam leuiorẽ damnat iniustè ad mortem, vel ad grauem pœnam, ex qua reus iniustè mutilatur, fit irregularis huius speciei, Nau. d. cap. 27. nu. 225. vers. 11. & Henriq. lib. 14. cap. 14. §. 5. & qui in bello iniusto pugnat, si aliquis occidatur. ex Nau. vbi supra num. 224. & Henriq. d. cap. 14. §. 5. quæ omnia ex se satis sunt manifesta, & communiter ab omnibus asseruntur.

Tertio infertur, adeo esse verum, id, quod supra diximus, quod ad illum finem intentione dicentis, secundum Nau. in cons. 21. de homicidio ille clericus, qui mãebat in quodam Castro cum militibus custodibus eius, dixit suis socijs, quod vnus triũ fratrũ qui intrauerat illuc, erat de societatẽ quorundam qui ob peccatum nefandum fuerunt combusti, & cum id peruenisset ad Præfectum, interrogatus ab eo, an verum esset, quod dixerat. Resp. quod sic, quia si ille postea condẽnatur ad mortem, non efficitur irregularis, & ratio secundum eum in loco citato, quia illa verba, nõ induxerunt causam proximam, & præfatus clericus non dixit præfata verba in fine, vt ille frater caperetur, & occideretur, & licitè potuit illa dicere ad admonendum socios, vt cauerent ab eo.

Quarto infertur, quòd clericus qui reum capit inquisitum de capitali crimine, & iudici tradat, erit irregularis sequuta morte, quia censetur dedisse

disse causam proximã, ita Socc. in c. ad audientiã n. 52. & 53. de homicid. Angel. verb. homicidium 2. nu. 6. Summa Confess. lib. 2. tit. 1. q. 47. Summa Corona tit. de irreg. nu. 7. vers. notandum tamen, Couar. in clem. si furiosus par. 2. §. 5. nu. 3. vers. to. de homicid. & Henriq. d. lib. 14. cap. 12. §. 8. Maiol. lib. 2. c. 7. nu. 1. de irregul.

Quinto infertur ad cons. Nau. 33. de homicid.
3 vt irregularis sit qui domum ingressus ad adulterandum, se defendendo alium occidit, & ratio est secundum eundem loco citato, quia qui vadit ad adulterandum in domo aliena, & adulteratur in ea, facit actus illicitos ordinatos ad occisionem, suapte natura, lege, consuetudine, vel maritorum propensione consueta mala, vel bona, & repertus in ea, occidat maritum, peccat, & irregularis efficitur etiam, si cum tanto moderamine se defendat, quod si alio in loco, non præmissis similibus actibus illicitis inuasus occideret, à peccato, & irregularitate excusaretur.

4 Sexto infertur ad cons. eiusdem 35. eod. tit. de homic. vt irregularis sit clericus adulter, ob cuius suspicionem, maritus ita vxorem percussit, vt aborta sit, & si postea obtinuit beneficium consulendus est Papa.

SVMMARIVM.

1 *Dum reus persistit in negando, vacua remanent inditia.*
2 *Probationes etiam si essent concludentes ad condemnandum, sunt debilitatæ ob negationem delicti, & perseuerantiam in negando.*

Torto persistẽte in negatiua, quid agendũ?

DECISIO CI.

PLuries fuit resolutum in Curia Archiepisc. reum in tali casu esse absoluendum, ex regula iuris, quod cum persliterit ipse reus in
1 negando, euacuata penitus remanent inditia, ita Alberic. de Ros. in l. edictum ff. de questionibus, Aret. in tract. de malef. in vers. comparuerũt dicti inquisiti, & negauerunt Cepoll. cons. 32. Rustici Vicentini, vbi subdit ita vidisse obseruari
2 Veronæ; nam per huiusmodi tormenta, & perseuerantiam in negando delictum, etiam si contra inquisitum, essent concludentes probationes ad condemnandum, debilitatę, eneruatæq; remanent, & magis verum videtur, quia negatur per inquisitum magis scientem veritatem, Hyppolit. de Marsil. in singulari suo 262. quod volui, potui, & refert, sequiturq; Gram. cons. crim. 64. nu. 10. ita Alex. in l. repeti ff. de quæst, Boer. decis. 163. nu. 12. Gram. dec. 8. nu. 9. Viui. dec. 143. vol. 1. & Magon. decis. Rot. Lucens. 89.

SVMMARIVM.

1 *De iure communi, licitum est mutare tormẽta, si quis est leuiter, & modicè tortus.*
2 *Iudex non tenetur in sindicatu ratione mutationis torturæ.*
3 *Tormentum ignis, non est insolitum.*

Tormenta, an mutentur in Curia Archiepiscopali?

DECISIO CII.

DE iure communi possunt mutari tormenta absque scrupulo aliquo, duplici ratione, veluti si quis exstitisset, leui-
1 ter, & modicè tortus, quia tunc propriè tortus nõ diceretur, sicut leuis febricola, non dicitur febris, teste Matth. Brun. cons. 61. nu. 7. immo sic tortus, nullatenus quidem dicitur eleuatus à terra, sed territus, vt per Brun. ibi nu. 6. & ita non semel tantum obseruauit Sacra Regia Audientia Barensis, & potissimum in personam Ioannis Mertalei de Terra Medanei de anno 1590. licet, & malè Ang. in l. ita apud §. quæstionem in vers. leuis territio ff. de iniur. & Catald. de Boncopagn. in tract. de sindic. nu. 102. asserant contrarium, quod confessio tũc facta per malefactorem, dicatur metu tormentorũ extorta, & sic licita est mutatio ipsa tormentorum secundum Bal. in l. obseruare C. quando prouocare non est necesse, & l. ob quæ vita ff. de ædil. edict. & seriosius quidem Gram. decis. 34 num. 56. & Mars. super tit. ff. de quæstion. in princip. sub num. 55. vbi profert magnum verbum,
2 scilicet Iudicem, ex mutatione tormentorum, nũquam teneri in sindicatu, sic ergo ratione modicę torturæ, cum de ea nulla admodum habetur ratio, existit licita mutatio. Ipsa insuper mutatio est itidem licita, si reus appareret dormire in tormentis, illa contemnendo; Nam teste Boss. in sua pract. in tit. de tort. num. 39. sunt consideranda omnia instrumenta ad torquendum, vt illis vtatur Iudex: dummodo non sint inso-
3 lita tormenta, & inter reliqua tormentum ignis, non est insolitum, quoniam Francis. Brun. in tract. de indic. & tortu. in vers. sexto principaliter quæro illud, Inter cætera tormentorum genera enumerat nonnulla certæ qualitatis, & modificationis, exempli gratia, cum datur ignis in pedibus malefactorum debent vngi lardo, & tosino, & aliquando debet interponi tabella; mentionem faciens de his, quæ in omnibus Curijs in vniuersali extat: Curia tamen Archiepiscop. obseruat non mutare tormenta.

SVMMARIVM.

1 *Tortura non debet repeti, nisi nouis superuenientibus indicijs.*
2 *Si reus leuiter sit tortus, nec poterit iterum torqueri.*
3 *Tortura repetitur in Curia Archiepiscopali, cum apparet, tortum euasisse tormenta.*

Tortura an iterari posit, vbi apparet tortum illusise tormentis, illaq; euasise per aliqua medicamenta?

DE-

DECISIO CIII.

FVit dubitatum in Curia Archiep. Neap. an si appareret tortũ illusisse tormentis, illaq; per varia medicaměta sumpta euasisse, puta per sumpnonem alicuius poculi, vulgò (*addobio*) possit iterum torqueri? & dicebatur quod liçet de iure cautum sit, aliquem regulariter pro primis indicijs semel debere torqueri, vt tradit Alexand.cons.5.lib.j.& Boss.de tortur.sub num.42.& de communi testatur Clar.in pract.crimin.§.fi.q. 64.vers.vlt.vnde dicebat Boss.dict. tit. de tortura num.44. nunquam se vidisse quemquam vltra trinam vicem tortum esse, nisi à carnificibus. Referenda est, & temperanda torturæ illatio, vt dixit Bald.in l.data opera C. qui accus. non poss. & in l.quoties C.de naufrag. lib. 10. neq; ad eius
1 repetitionem deueniri debet, nisi superuenientibus nouis inditijs, vt iure cõmuni cauetur, teste Din. in l.repeti ff.de quæst.quem communiter sequuntur Doctores, vt refert Alberic.in rub.C.de quæstionib.num.8. & Alexand. dict. cons.5. tamen supradicta regula limitatur, nõ procedere superuenientibus nouis inditijs contra eum, ita Dyn.in l.fin.C.de quæst.Ioan.Andr.post Odofr.in regul. contractus de reg.iur.& Bal.in repet. l.vnic. C.de confessis, & ampiè discurrit Viui.opin.1000.lib.3. Rimin. Iun. cons. 395. in præsenti casu num. 32. cum alijs seq.vol.4.

2 Imò etiam si reus ipse leuiter fuerit tortus, non posset iterum de iure torqueri, nisi alia noua superuenerint inditia, Bal.in l.2.C. quorũ appell. non recip.& licet Mag. Cur.Vic. per cap. Regni habeat præeminentiam torquendi, ex processu informatiuo, & sic etiam sacra Regia Audientia Barensis; ex priuilegio tamen, præeminentia ista intelligitur de vna vice tãtum, non autem de iteratis vicibus, vt ait Gram.cons.vnico nu.64.in fi. decis.& hoc procedit quoq; in crimine excepto, & sic quantumuis enormis, vt in eo requirantur solemnia indicia Angel. de malefic.c.3. n.26.

3 Verum Curia Archiep. censuit posse repeti torturam tunc, cum apparet tortum, euasisse tormenta per medicamenta, Boer.decis.163. & Ant. Fab.in proprijs terminis dec.3.C.de quæst.

SVMMARIVM.

1 *Falsitas apochæ in vno caroleno, non meretur punitionem, propter modicitatem rei.*

2 *Pœna imposita pro vulnere, non habet locum in vulnusculo.*

Falsitas commissa in re parua, puta vnius caroleni, an sit punibilis?

DECISIO CIV.

1 FVit resolutum absque vlla disceptatione in Curia Archiep. quendam clericum cõuictum, & confessum de falsitate apocæ sub prætextu quod licet in reliquis dicta apoca fuisset vera, tamen in vno caroleno fuit inuenta falsitas, non esse molestandum, de qua decisione non est mirandum propter paruitatem materiæ, cuius causæ nonnulla in iure permittuntur, quæ alias denegarentur, probatur in l.scio ff. de in integr.restitut.vbi de minimis non curat prætor, & ideo glo.in c.pen.in glo.1.de rescrip. citando d.c. re vera ait pro modico, nec plus, nec minus. Similiter glo.in prohe.decretal. in glo.vltim. ea est ratio, quod parum, & nihil æquiparantur cap. multa de præben.cap.licet causam de probat. ibi nulla, aut modica, & Bald.in auth. præterea C.vnde vir, & vxor, dixit quod paruus, seu modicus defectus, non vitiat actum, vt nec leuis solemnitatis omissio obest, ibi Bar.& glos.in cap.nostratis 30. quæst. 5. sic in omni delicto, etiam doloso, si minimus sit excessus, delictum dicitur leue, Abb. cons.25.lib.1. in 3.dub. Hinc fabricans falsam monetam, qui punitur pęna mortis, non punitur si fabricauerit bugatenos non vsuales in Ciuitate, quia minima, & minuta non veniunt in pęna mortis, Alex.cons.104.statutum loquens in fin.num.7.vers.præterea vbicunque lib.7.Cępoll. cons. crim. 77. sic pęna in vulnere, non habet lo-
2 cum in vulnusculo, Alex.d.cons.104.circa fin. vbi Apostill. in verb. vulnusculum; sic modica cutis scissura cum modico sanguine, non est vulnus, Alexan. cons.100. visa inquisitione num.8. vers. licet ergo, Castr. consil. 377. versic. quantum ad illa colum. 1. in fin. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Emptor tenetur soluere laudemium, si de hac re certioratus fuit à venditore.*

2 *Quando venditor rei emphyteuticæ hypotecauit bona immobilia sufficientia inspecto onere laudemiorum debitorum, tunc nequit cogi venditor ad rem liberandam.*

3 *Alienans rem emphyteuticam, vt liberam, emphyteuta potest agere contra alienantem, vt eam liberet ab onere hypotecæ.*

Vendita emphyteusi, pro libera ab omni onere, an extendatur ad onus laudemij?

DECISIO CV.

QVidam vendiderunt emphyteusim pro franca, & libera ab omni, & quocumque
1 onere; cumque emptor reperijsset se obligatum esse ad solutionem laudemij conuentus venditor in Curia Archiepiscop. (nam erat clericus) vt prædictum emptorem ab huiusmodi onere eximeret; fuit dubitatum quid iuris? Dicebatur propterea in fauorem venditoris, laudemij solutionem esse onus, & consequenter prædictam conuentionem vendicare sibi locum, etiam ad onus laudemij, ex latè traditis per Burs.cons.161.num.35.vol.2.Menoch.cons.197. nu.1.vol.3.& cons.297.nu.7. Oid.cons.4.num.1. vsque ad nu. 3. vnde tale onus sequi possessorem, voluit Io.Bapt.de Thoro in compen.decis.Neap. ver. laudemium. Tum maxime concurrentibus illis

illis verbis, (omni,& quocumque) quæ sunt vniuersalia, & omnimodam generalitatem includunt, quæ alios regulariter minimè includeret, vt de vniuersali docet Hiero. à Laur. decis. Auenion. 110. num. 1. & decis. 124. num. 3. & de vniuersali quocumque probat Socc. cons. 15. num. 37. vol. 1. Alex. cons. 95. num. 6. vol. 7. Caualc. dec. 5. num. 2. Rim. Iun. cons. 61. nu. 12. vol. 1. Gigas in tract. de pension. q. 97. nu. 3. & q. 66. num. 1. Alciat. cons. 80. nu. 2. Ias. cons. 124. vol. 4. Osach. decis. 91. num. 9. Botta cons. 10. nu. 23. Cioff. cons. 108. vol. 1. Nepit. in consuet. Catin. pag. 110. nu. 2. Gomes. in Reg. Cancell. de annal. poss. q. 3. in princ. & maximè qp dicta verba geminatè concepta leguntur: vnde efficaciter aliquid debet sortiri, ex collectis per Mascar. in tract. de prob. conclus. 838. vol. 2.

Cæterum quidquid sit ex supradictis, contrarium fuit resolutum, vt talis conuentio ad onus soluendi laudemium extendatur. Tum quia laudemium soluitur ex natura contractus emphyteutici, secundum Bursat. cons. 161. nu. 35. volu. 2. Surd. decis. 31. nu. 6. Gratia. discept. 377. num. 22. Decian. cons. 2. n. 44. 46. 60. & seq. vol. 4. Menoch. de præsump. lib. 3. præsump. 105. num. 9. Tum quia laudemium non causatur ex facto venditoris, vel eius auctoris, sed ex legis ministerio, vt elicitur ex l. fi. C. de iur. emphyt. quæ adstringit emptorem rei emphyteuticæ ad soluendum laudemium ob consensum ipsius domini, & nouæ inuestituræ, ac immissionis in possessionem emphyteusis. Tum etiam, quia dicta conuentio porrigit suos effectus, quoad onera existētia tempore cōtractus, l. quæro §. inter locatorem ff. locat. Laudemium autem debetur perfecto contractu alienationis emphyteusis, ratione nouæ inuestituræ à Domino faciendæ, vt elicitur in d. l. fin. & ibi vna voce DD. vnde multifariam ad onus laudemij verificatur.

Hęc autem opinio limitari potest tribus modis. Primo, si esset facta per venditorem certioratio, rem subesse oneri soluendi laudemium emptori, quia illud soluere tenetur ex Sfort. Odd. d. cōs. 4. nu. 8. 21. 22. & 28. vbi propterea infert certiorationem ipsam probari ex pacto expresso inito in contractu venditionis cum onere soluendi ius laudemij ex ipsa venditione emphyteusis, ac etiam præsumptiuè, eo quia quilibet emptor præsumitur scire qualitates rei, quam emit, an sit emphyteuticaria, vel allodialis, aut feudalis, & sic de similibus, vt docet idem Sfort. Odd. in d. cons. 4. sub nu. 27. alias deficiente certioratione, dicitur venditor in dolo, & contractus dicitur ipso iure nullus, Port. inter cons. Farin. 176. nu. 1. & 4. sed contrarium tenet ibi Farin. comprobans eius sententiam ex tribus Rotæ decis. cum quibus accedimus.

2 Secundo, quando alienans, seu vendens rem emphyteuticariam, hypotecauit in cōtractu alienationis, vel venditionis bona immobilia sufficiētia, inspecto onere laudemiorum debitorum, vel præstitit cautionem fideiussoriam indemnitatis emphyteutæ emptori, in casu molestiæ inferēdæ pro dictis laudemijs, quia tunc nequit præcise cogi regulariter ad ipsam rem liberandam, Intrigliol. cons. 30. nu. 41. vbi profitetur hanc esse magis communem opinionem, Bologn. cons. 31. nu. 13. in fi. quam fallentiam, eatenus censemus habere efficaciam quatenus onus laudemij est conditionale; secus autem si esset purum, quia opinor quod statim possit compelli ad rem emphyteuticam penitus liberandam, atq; disobligandam ab ipsis oneribus, ex Bolog. d. cons. nu. 14. Vinc. de Franch. decis. 200. nu. 15. Turret. cons. 67. nu. 8. & 14. volu. 3. maximè si lis est mota, vel iminet euictio in limine contractus, Giurb. decis. 100. n. 30. Port. inter cons. Farin. 176. nu. 9.

3 Tertio, in alio onere laudemiorum debitorum super emphyteusi ex causa aliarū præcedētium alienationum eiusdem rei emphyteuticæ factarū alijs personis, quo casu stante alienatione facta nouo emphyteutæ ipsius rei, tamquam francæ, liberæ, ac expeditæ ab omni onere, potest ipse emphyteuta agere contra alienantem, vt eam liberet ab onere hypotecæ inductę ex causa ipsorum laudemiorum, etiam si molestiam non patiatur, ex tex. rotundo l. ex prædijs, & ibi gloss. Bal. nu. 6. ac Salic. C. de euict. Crauet. cons. 298. num. 14. Intrigl. cons. 30. nu. 38. & seq. Bolog. cons. 31. num. 2. Ioan. Gutt. lib. 2. pract. q. ciuil. in quæst. 169. nu. 3. qui nonnullos cumulat, Giurb. decis. 100. nu. 22. qui infert hanc exceptionem rei non liberè admitti contra creditorem exequentem instrumentum, non obstante pacto de non opponendo, & iuramento.

SVMMARIVM.

1 *Credendum est libro Aromatarij, etiam non exhibitis receptis.*

2 *Libri Aromatariorum singulis annis reuidentur, & recognoscuntur.*

3 *Libri faciunt pro scribente, quando nulla adest suspicio, agitur de modico præiudicio, adminiculatur consuetudo, contineat data & accepta, & pręcipue cum iurant scribentes de fideliter exercendo officium suum.*

Libris Aromatariorum, non exhibitis receptis, an sit credendum?

DECISIO CVI.

FVit conuentus in Curia Archiepisc. clericus ab Aromatario ad soluendum nonnulla medicamenta ab eodem recepta: Propterea fuit oppositum à parte clerici, vt exhiberet Aromatarius receptas Medicorum, quas ipsi solent seruare ad videndum, & vt appareret in quātum esset debitor. Pro parte Aromatarij exhibebatur tantum liber; fuit dubitatum an debeat fides adhiberi libro, receptis non exhibitis, & dicebatur, quod libri pradicti non faciunt fidem, secundum Gram. in cons. 82. post Anchar. in cons. 388. num. 11. & affert rationem, dicens personam Aromatarij esse priuatam personam, officium habet de publico, ideo non est mirandum si non adhibetur fides libro, ad notata in l. quædam

§.1.ff.de eden.in l.admonendi ff.de iur.iu. in l.nuda ff.de donat.& in authent. & si contract.C.de fid. instrument. cum concordant.

1 His non obstantibus,fuit per dictam Curiam contrarium iudicatum, & condemnatus prædictus clericus ad soluendum in totum,quod apparebat in libro, quæ decisio fundatur ex infrascriptis.

Tum primo,quia pro ea extat motus proprius Iulij Papæ III. pro Aromatarijs, mandans plenã fidem adhiberi ipsorum libris, more mercantili, benè, & secundum statuta artis, vsque ad annos quinque, ac deinde nulla adhibeatur fides in iudicio, nec extra, nisi fuerint approbati per fidem Consulum pro tempore manu Notarij consulatus dictæ artis; quas facultates priuilegiorum, & iurisdictionis Aromatariorum confirmauit Clemens VIII. anno quinto eius Pontificatus 3.Kal.Ianuar. anno 1596. per confirmationem incipien.Laudabilis in §. ac quod mandamus, vt libris,quos mercantili more,vel secundum vsum dictæ artis Aromatarij tenuerint adhibeatur fides, iuxta formam prædicti motus proprij Iulij Papæ III. vsque ad quinquennium; sic præcisè testatus est inter cæteros,Scaccia post hæc edita visus lib.2.de iudic.causar.ciuil.c.11.nu.136.

Tum secundo, quia in hac materia attenditur consuetudo.f.an credatur scripturæ, ac libro priuato,c.cum dilectus ext.de fid.instrum.Spec.in tit. de instrum. edit. §. nunc dicendum vers. hoc quoq; in fi.voluit Raph. Cum.in cons.6.creditur in princ.vbi ait,consuetudinem tribuere fidem scripturæ,Bal.in cons.449.n.6.vol.3.Franc.Burs. in cons.103.nu.8.vol.1. vnde cum consuetudo in casu de quo agitur sit plenè probata,cum suis requisitis;sequitur dicto libro credi oportere, cum præsertim talis consuetudo sit probata per octo testes seniores, qui alijs iunioribus quibuscumq; præferuntur,Modern.in l.cũ quid ff.si cert.pet.c. notificamus 30.q.6.pulchrè Bal. in l. procurator C. de eden. & huiusmodi consuetudinem receptam esse in Regno Neap. testatur Borrell. consil.82.

2 Tum tertio, quia singulis annis omnes libri eorum visitantur,recognoscuntur,& conspiciuntur per Regios Magistratus.f.Protomedicos cõmuniter appellatos, penes quos iurant de benè, & fideliter eorum officium exercendo,quo iuramento stante, dictis libris plena debet fides adhiberi,argu.in l.quædam §.numularius ff. de eden. & in simili notat Innoc.in c.1.ext.de fid.instrum. quia probant tamquam libri visi, & recogniti à personis publicis,d.§.numularius. Tantum enim abest, vt à Rege ipso conspici viderentur, dum per suos officiales conspiciuntur, l.eos in fi. C.de vsur. l. qui per alium ff.ne quis in ius voc. l.fin.§. deiecisse ff.de vi,& vi arm.l.liber homo ff.ad leg. Aquil.

Non obstat hos libros fidem non facere pro ipso scribente,l.exemplo,l.ratione C.de probat. cũ similibus per Rom.allegatis in cons.346. num.2. Aretin. in cons.44. quia respondetur ex pluribus hoc minime obstare.

3 Primo, quia præfata iura procedunt, quando libri aliquo modo essent dicti suspecti,vt notatur in c.ad audientiam vbi glo.Innoc.& cæteri,extra de præscript.Florian.de S.Petr. in l.census ff. de probat. sed in casu isto nulla adest suspicio, ergo absurdum non militat.

Secundo,tractatur de modico præiudicio,& de paruis pecuniarum quantitatibus debitis pro medicinis habitis, quo casu cum singulæ partitæ sint verisimiles,& modicæ,liber pro scribente probationem faciet, Rip.in l.admonendi nu.126.ff.de iur.iur.Felin.in c.2.nu.24.de fid.instrum. Alc. in tract.de præsumpt.reg.3.præsump.4.nu.5.

Tertio,fidem faciunt ipsi libri,cum adminiculentur consuetudine iam dicta, Bar. & alij in d.l. admonendi.

Quarto,fidem faciunt,quia non solum dicti libri continent data, sed accepta, vnde non reprobantur Bal. d.l.rationes de probat. Ant. de Butr. in c.fi.extr.de iur.iur.& Alexand.d.l.admonendi col.fi.

Quinto, fidem faciunt, quia tales libri habent ordinationes Medicorum, qui pro infirmi curatione has medicinas in libris positas ordinant,iuxta tradita per Doctores d.l.admonendi.

Non obstat id,quod primo loco in contrarium adduximus quod libris Aromatariorum nõ creditur p cons.Anchar.& Gram.quia respondetur illud intelligi,quando consuetudo in contrarium non adesset,& quando nõ continerẽt data,& accepta, nec continerẽt ordinationes medicorũ,& qñ non iurassent de legaliter, & fideliter exercendo, ꝙ eo magis procedit cũ de consuetudine generali in hoc Regno Neap. semper fuerit habita fides, & ad præsens etiam habetur libris Aromatariorum,vt voluit Foller.in Apostill.ad Robert. Marant.in Spec.aur.par.6.act.6.num.44. & libri viuentium,rationum priuatarum,accedente consuetudine, pro scribente fidem faciunt, cum consuetudo faciat scripturam priuatam, censeri publicam,vt volunt omnes Scribentes in d.c.cum dilectus de fid.instrum.Aretin.in c. cum causam de prob. libris autem mortuorum bonæ vitæ, & famæ,concurrente consuetudine,præstito hæredi iuramento in supplementum creditur Bar.in d.l. admonendi, Bal.in l.fin.C.eod.Guid.Pap.in dec. Grationopol.441.& Boer.in decis.105.

SVMMARIVM.

1 *Delictum est gerere se pro clerico, cum talis non sit, & potest puniri pœna arbitraria.*

2 *Faciens se nobilem,cum non sit, incidit in crimen falsi.*

3 *Fingens se procuratorem fiscalem, cum non sit, punitur pœna falsi.*

Laicus deferens habitum clericalem absq; licentia Curiæ Archiepiscopalis, an puniatur, & qua pœna?

DECISIO CVII.

Praxis Curiæ Archiepiscopalis hæc est, vt laici, qui deuotionis gratia,vel alio respectu, clericalem

lem habitum, absq; licentia dictæ Curiæ deferút, puniuntur arbitrio eiusdem Curiæ, de cuius obseruantiæ ratione, non est dubitandum, siquidem
1 delictum est gerere se pro tali, cum non sit tale, glo.in c.fi. in fi. de accus. vnde gerens se pro magistratu, cum non sit, pœna legis Iuliæ Maiest. tenetur l.3.& ibi Ang.n.2.ff.ad l.Iul.Maiest. Capic. decis.130.nu.21.Tiraq.de nobilit.c.13.nu.1. in fi. Gig.tit.qualiter, & à quibus crimen læsæ Maiest. committit.q.22.nu.15.& ad hoc facit tex. in l.eos §.fin.ff.de fals.per quem tex. voluerunt Doctores quod faciens se militem, vel doctorem, cum non sit, pęna falsi teneatur, Bar.in d.l.eos,& ibi Alberi. nu.3.Felyn.in proęm.decret.nu.37.ad fin.vers.& idem est, Cassan.in consuet.Burgun.fo.214.col.2. num.10.Bon.de Curtil.in tract.de nobilit. par. 3. nu.165.Tiraq.de nobilit.c.13.nu.2.& in proprijs terminis, faciens se clericum, cum non sit, punitur pęna arbitraria, secundum Felyn. in proem. decret.nu.28.Menoch.de arbit.iud.cas.308.Tiraq.d. c.13.nu.14.vnde Bal.in l.data opera nu.50.C.qui accus.non poss.voluit posse ad mortem condemnari eum, qui tamquam Comes Palatinus bastardos legitimarit cum nō sit Comes, vel tamquam Notarius instrumenta celebrauerit, cū non esset Notarius; & ad idem adduci potest decis. Guid. Pap. 412. in qua ille nobilis Rodulphus fecerat plures actus iurisdictionis, citare enim fecerat dominos parlamenti ad comparendum coram ipso, & ijs non comparentibus, mulctauerat, aliaq; plura fecerat, vt bene adnotauit Additionator literę, & casus decis.Franc.Marc.23. par.2. de laico gerente se pro clerico, nam fuit dictum esse puniendum: Hinc Tiraq.in tract.de nobilit.c.13.nu.1.
2 dixit, quod faciens se nobilem cum non sit, vel incidit in crimen falsi, vel etiam in crimen læsæ Maiestat. Supradictis accedit, quod vsurpans indebitum dignitatis locum, sacrilegij pęna tenetur, Bart. in l. 1. per illum text. C.vt dignit. ord. seruan.Bon.de Curtil.de nobilit.d.par.3.nu.166.
3 in fi. tandem facit decis.Franc.Marc.3.in fi.de eo. qui fingendo se procuratorem fiscalem sub vmbra officij, & de nocte fieri fecit aperturam cameræ cuiusdam iuuenis, dicitq; quod videtur exercuisse officium magistratus, ad l.1.ff. ad leg. Iul. Maiest. & pariter incidisse in pœnam falsi, d.l.eos ff.de falsis.

SVMMARIVM.

1 *Opponens contra rescriptum quod sit subreptitium, tenetur probare.*

Surreptio gratiæ, an sit probāda per fiscum; an verò per eum qui gratiam obtinuit, debeant iustificari narrata.

DECISIO CVIII.

EXhibita gratia Apostolica per quemdam clericum in Curia Archiep. fuit oppositum per Reu.Fiscum dictæ Curiæ de subreptione dictæ gratiæ; quare fuit dubitatum, an subreptio sit probanda per fiscum, an verò per eum, qui gratiam obtinuit, & teneatur gratiam iustificare; fuit decisum huiusmodi onus ad fiscū spectare ex firmissima iuris conclusione, quod exci-
1 piens cōtra gratiā, de illius subreptione, vel obreptione, teneretur probare, prout est tex. in l.si qū C. de latronibus, & notant cōmuniter scribentes, in l.præscriptione C.si contra ius, vel vtilitatem publicam, & ibi præsertim Bellapert.in vltimis verbis, Cin.nu.12. Bar.n.2.& ibi Alex.in addit.lit.E, & Ioan.Sicard.etiam num.8.idem Bal.in l.puniri ad fi.vers.aut in eo, quod vitiat C. eod. & voluit Rot. coram Serafino in vna Ciuitaten. constitut. capellaniæ 20.Februarij 1589.

SVMMARIVM.

1 *Ex præsumptionibus, & indicijs indubitatissimis, nemo potest condemnari, imò neque plures præsumptiones coniungi possunt ad faciendam plenam probationem si sint diuersæ speciei.*
2 *Præsumptiones sufficiunt ad condemnandum ciuiliter.*
3 *Iudex, ex indicijs vehementibus, potest condemnare ad pœnam extraordinariam.*

Curia Archiepiscopalis, an condemnet ex præsumptionibus, & inditijs indubitatis?

DECISIO CIX.

DVbitationem faciebat tex. in c. afferte de præsumpt. vbi ex violentis, seu præsumptionibus potest fieri sententia, sequitur Monticell.qui alios refert in regula criminali 11. nu.5.Menoch.de præsumpt.lib.1.q.94. nu.3.Ioseph.Ludou.concl.45.vers.declara.

Curia Archiepiscopalis nihilominus pluries
1 tenuit, ex præsumptionibus, & inditijs, quamuis indubitatissimis, neminem condemnari posse, per tex.expressum in l.assensum in princ.ff.de pęnis. Bar.in l.quod Nerua nu.15.in fi.ff. depos. Aret.in c.tertio loco n.7. & seq.de probat.quibus accedit glo.in l.fi.in verb.vel inditijs C.eod.Gram.cons. 13.nu.37.& Cacher.cons.65.nu.46.quod adeo verum est, vt neq; plures præsumptiones diuersæ speciei coniungi possunt ad faciendam plenam probationem, Bct.cons.189. n.15.Cępol. cons.82. nu.17. Hippol.cons.20.n.48. Peguer.qui testatur de communi decis. 17. quæ conclusio locum sibi vendicat, etiam cum agatur de pœna parti applicanda, secundum Boss. in tit. de conuictis nu. 10. post Alex.& Imol.in locis per eum relatis: Item siue agatur per accusationem, siue per inquisitionem, Ann.cons.59.col.1.in fi. & procedit quoque tam si causa criminalis esset magna, quam parua, Boss.loc.cit.nu.13.

Ratio verò principalis conclusionis depromitur ex l.fi.C.de prob.quæ est canonizata in c.sciāt cuncti 2.quæst.8.vbi in criminalibus, non ex pręsumptionibus, & inditijs, sed ex clarissimis probatio-

bationibus, & luce meridiana splendidioribus, reis insl gendæ sint pœnæ, cum de hominis salute tractetur; & propterea exacta probatio requiritur, secundum Dec.conf.415. nu.1. Hipp.conf. 40.nu.26. Gram.dec.56.Thef.dec.24.nu.6.

Non obstat tex.in c. afferte de præsumptionib. quia respondetur quod licet ibi ex violenta præsumptione fuerit lata sententia, nō tamen fuit lata criminaliter, & ad pœnam, sed ciuiliter ad restitutionem rei, & propterea videtur quod præ-
2 sumptio violenta sufficiat ad condemnandum ciuiliter ad restitutionem rei, non autem criminaliter ad pœnam, & iste videtur communis intellectus ad illum tex. secundum Farinac. de reo confesso q.86. nu.17. prout ita illum intellexerūt ante eum Castr.in l. sciant nu.4.C.de probat.Mattesilan.sing.118.Sarmien.lib.1.selectarum interpretationum c.1.nu.8.Boss.tit.de partu supposito num.31.

3 Limitauimus tamen, quoad pœnam extraordinariam, cum in iure sit communiter receptū, posse Iudicem ex inditijs vehementibus, & valde grauibus condemnare reum ad pœnam extraordinariam pecuniariam quæ est mitior ordinaria, vt ex multis allegatis, tradit Farin. loc.cit. nu.83. Ruin conf.10.nu.7.vol.5.Menoch.de præsumpt. q.58.nu.19.Boss.de par.supp.num.32.iuxta quorum opinionem censuit quoq; Rot.Lucens. teste Merlin.dec.53.& vide supra in dec.73.

SVMMARIVM.

1 *Laicus qui furatus est bona Ecclesiæ, & capitur in eadem ecclesia, restituendus est etiam ab ecclesiastico Iudice ecclesiæ in qua captus fuit.*

Quid obseruat Curia Archiepisc. contra delinquentes in ecclesia?

DECISIO CX.

IN Ecclesia Diuæ Mariæ Portæ Nouæ Ciuitatis Neap.fuit repertus quidam laicus, qui nonnulla eiusdē Ecclesiæ suppellectilia furatus erat; quare ductus ad Curiam Archiep.fuit dubitatum, an pro præfato crimine potuisset eadem Curia, dictum laicum punire? & dicebatur quod Cin. in l.præsenti C.de his, qui ad ecclesiam confugiunt, in ea fuit opinione, quod laicus delinquens in ecclesia, non sit puniendus à Curia seculari; sed ab ecclesiastica, ratione loci commissi delicti, qui est de sua iurisdictione, cuius respectu debet sortiri forum ipsius ecclesiæ, iuxta tex.in c.fi.de immunit.eccles. vbi Summus Pontifex mandat ecclesiasticis vt denuncient tales delinquentes in ecclesia, & eos non gaudere immunitate ecclesiastica, & ad idem extendebatur glo.in auth.item nulla C.de Episc. & Cler. quam commendat, & sequitur Castr. in l.1.num.8.C.eod.tit. Nam laicus delinquens in ecclesia, seu in ecclesiasticam personam, efficitur de foro ecclesiæ, & consequēter cognitio dicti criminis ad Iudicem ecclesiasticum spectat, sequitur Guid. Pap. in decis. 562. Thesaur.dec.224.vnde Panorm. in c.cum sit generale sub nu.27. vers. nec obstat glo.ext. de for. comp. tenuit qd quando laicus delinquit in ecclesia, puta ipsam violando, vel bona ipsius rapiēdo, tunc ratione sacrilegij punitur à Iudice ecclesiastico, & propterea Decia.in tract.crimin. c.17. limit.4.sub nu.34.ante medium, voluit dictum Cini in l.præsenti C.de his qui ad ecclesiam confugiunt, posse saluari in delictis ecclesiasticis, vt in surripiente res sacras, vel aliam è loco sacro, vel etiam in mistis, si Iudex ecclesiasticus præuenit secularem: Hinc est, quod Alban.in tract. de immun.eccles.nu.17.quem sequitur Berret.conf. 68.in fi.& Rolan.conf.24.vol.2.dixit, posse delinquentem in ecclesia, tam per suum Iudicem puniri, quam per ecclesiasticum, & quod hoc casu detur accumulatio fori, Aufrer. de potest. eccles. reg.4.nu.21. & nihil mirum, quia pro eodem delicto, quis puniri potest varijs, diuersisq; pœnis, vbicunque ex eo resultat diuersitas delicti speciei, ita Bar.in l.Senatus ff. de accus. Abb.in c.fin. de immun.eccles.Grillan.de pœnis omnifariam coitus q.1.nu.3.Couar.lib.1.variar.resol. cap.20. num.18.

1 His prænarratis, Curia Archiepiscopalis, iussit dictum laicum restitui, atque reintegrari in eadem ecclesia.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest punire clericum suum qui alibi deliquit.*

2 *Imponenda est delinquenti illa pœna quæ viget in loco delicti, non autē illa quæ viget in loco iudicij.*

Curia Archiepiscopalis, an cognoscat de delictis clericorum subditorum extra Diœcesim commissis?

DECISIO CXI.

PRo opinione negatiua faciebat regula, quod vbi sunt commissa delicta, ibi puniri debent, l.3.§.1.ff.de re milit. & l.si cui ff. de accus.vnde dixit Bal.in l.3.ff.de adopt. quod in iure statutum est, ne quis nisi vbi delinquit puniatur, & propterea in delictis fit remissio delinquentis, l.1.& auth.qua in prouincia C.vbi de crimine agi oportet.

1 Curia Archiepiscopalis tamen contrarium tenuit, posse s.dictum clericum eius subditum alibi delinquentem punire, quæ decisio fundatur in notatis per Cin.in l.1.nu.5. C. vbi de crimine agi oportet, Bar.in l.1.nu.45. C.de summ. Trinit. & fid.Cath. Ang.in l.si vacantia col.15. C. de bonis vacantibus, Cuuarr.pract.quæst.c.11.nu.5.Brun. in conf.144.vol.2.inter consil.feudal. Bero. conf. 162.vol.3.Petr.Fuller.pract.crim.in verb.audiantur excusatures num.mihi 108.cum seq.& secundum hanc vltimam opinionem iudicauit Sacrum Consilium Neap.teste Præsid.de Franc. decis.66. quod etiam approbauit Ioan.Koppen.German, q.43.Iacob.Cancer.variar.resol.lib.2.c.2. nu.65. Peguer.

Peguer.dec.87.meminit Capiblanc.pragm.8.nu.
252. cum seq. de Baronib.licet Senat.Pedemon.
teste Thesaur. decis.90. approbauerit primam
negatiuam,non obstantibus contrarijs,quia pro-
cedût, vbi in loco delicti est diuersa pęna statuta,
quam sit in loco iudicij; nam est imponenda illa
pœna,quæ viget in loco delicti.

S V M M A R I V M.

1 *Assassini dicuntur qui pecunia conducti aliquem oc cidunt.*
2 *Vulnerans pro pecunia non dicitur assassinus*

An dicatur assassinus, mandans vulnerare aliquem pecunia mediante,non sequuta morte,ad hoc vt fugiens ad ecclesiam, non gaudeat immunitate?

D E C I S I O CXII.

ASsassini pariter excipiuntur à constitutio-
ne Gregor. XIV. ne gaudeant immuni-
tate ecclesiastica:quare fuit dubitatum,
an mandantes aliquem vulnerari pro pecunia,nô
sequuta morte,dicantur Assassini ad effectum,vt
confugientes ad ecclesiam,illius priuentur immu
nitate; & ratio dubitandi erat pro opinione nega
tiua.s.quod non gaudeant,ex cons.Alex.166.cir-
ca fi.vol.7.qui voluit, quod assassinus dicatur etiã
si quis pecunia allectus promisit aliquem vulne-
rare,& ad idem expenditur cons.Corn.249.nu.2.
vol.1.vbi voluit,si quis per pecuniam vulnerauc-
rit aliquem,dicatur proprie insidiator, & occisor
eiusdem.

Contrarium verò fuit resolutum ex infrascrip
tis: Tum primo, quia secundum Prob. Anchar.
Franch. Gemin. & reliquos côiter in c.1. de ho-
1 micid.in 6.Assassini dicûtur illi,qui pecunia,alio-
ue pretio côducti homines occidunt:vnde Bar.in
l.non solum §.si mandato nu.4.ff.de iniur. & in l.
Cicero ff.de pęn.Bal.& Salic.in l.non ideo minus
col.penul.C.de accus.Angel. in l. qui sepulchra
C. de sepul.viol.Alexand. cons.166.num.1.lib.7.
& Menoch. cons.360. num. 42.ex communi si-
gnificatione intelligunt eum esse assassinum,
qui pecunia accepta, vel promissa aliquem oc-
cidit,Decia.in tract.crim.lib.6.c.28.sub num.18.
vers. recepta tamen est communis interpretatio
Clar.in §.assassiniũ in primis verbis,& Capic.dec.
155.num. 12. affirmat, quod assassini vocantur
vulgò ij,qui accepta pecunia promissa, homici-
dia committunt, & quod vulgi interpretatio sit
attendenda,vide Corn.cons.249. sub nu.2. lib.1.
qui dicit,Assassinos dici,qui pecuniam accipiunt
vel de ea recipienda conueniunt pro interficien-
do aliquem,& Gram.cons.9. nu.1.cum seq. asse-
rit, Assassinum dici, qui per pretium, seu aliquo
sibi dato deliquit,& nu.2. subiunxit,per promis-
sionem factam alicui,vt delictum committat,di-
citur esse commissum crimen assassinij,Paris.côs.
166. num.3.lib.4. qui comprobat vere illum di-
Assassinum,qui pretio ductus, homicidium com
mittit,Carrer.in pract.tit.de homic.§.circa igitur
tertium num.3.ostendit,quod Assassinus dicitur,
qui pecunia mediante,mandat occidere aliquem
& nu.2.nobis reliquit.
2 Tum secundo,iuxta opinionem Archid.in
c.1.col.1.de homic.in sexto, quem sequitur Ant.
Gabr.conclus.1.de crim.nu.30.& Mascar. concl.
138.n.10.Assassinus dicitur ille, qui seiunxit ani-
mam à corpore alicuius,alterius iussu,& qui nũ-
mis captatus hominem occidit, sed non qui solũ
vulnerauit,idem secutus est Ioan.And. & Domi-
ɔic.in d.c.1.vnus col.1.in fin.alter col.2. in princ.
idem admittit Gabr. loco supra citato, & in hoc
casu dicit vulnerantem grauius debere puniri;cũ
id, quod fit, aut fieri mandatur per pecuniam,
atrocius delictũ existimetur, ad tradita per DD.
in d.l.Cicero ff.de pęn.

Tum deniq; quia secundum Ant. de Nigris in
cap.Regni frequens nu. 68. quem refert Baiard.
ad Clar.in §. assassinium in princ. vulnerans pro
pecunia non committit assassinium, sed non di-
plicet mihi in hac quæstione distinctio tradita
per Cons.Rouit.in Prag.12.de Abolit.ad quem
me remitto,cum sit optimè fundata.

S V M M A R I V M.

1 *Semel excommunicatus semper præsumitur talis, donec legitimè probetur absolutio.*
2 *Quando dictum vnius testis nemini nocet, & alteri prodest, plenè probat.*
3 *In probanda absolutione ab excõmunicatione creditur vni testi.*
4 *Communio aliàs excommunicati, an faciat præsumi quem esse absolutum,remittitur arbitrio iudicis.*

Excommunicatus celebrans obtenta absolutione, verum non adhuc in actis redacta,an contrahat irregularitatem?

D E C I S I O CXIII.

FVit inquisitus in Curia Archiepis.Sacerdos,
qui ob grauem percussionem in alium ęque
Sacerdotem fuit excommunicatus, quare
cum à tali incursa excômunicatione obtinuisset
absolutionem,verum non adhuc in actis registra-
ta,cumq; dictus Sacerdos fuisset repertus celebra
re,& alia Sacramenta Sanct. Rom. Eccl.ministra-
re:fuit ideo dubitatum, an côtraxisset irregulari-
1 tatem?Dicebatur,quod licet regula sit, semel ex-
cômunicatus,sẽper pręsumi excôicatus, Mascar.
in tract.de probat.concl.705. n.8.vol.2.nisi abso-
lutio probetur legitimo modo, ita Spec. de præ-
script.in fin.& de senten.§.6. in vers.absolutione,
& Couar.& cæteri citati per eum in rub.de pact.
in sexto, in 3.par.§.2.num.6.& facit regul. semel
de regul.iur.in sexto,& bonus tex. in cap.propo-
suit de cleric.excommun.minist.Abb.in c.sicut à
nobis de sent.excom.in 1.notab.glos.& Abb.in d.
c.proposuit nu.4.de cler.excom.mini.Menoch.in
tract.de præsump. lib.1. q.29. num.19. Mascard.

de probat.concl.697.& concl.873 num.2.vole.t. ita consuluit Rom.cons.377.in terminis propriæ conclusionis, quod semel excommunicatus semper debet vitari, donec legitimè probetur absolutio, & sequitur ibi Horat.Mando.in add. in lit.B. Corset.in singul.in vers.presumptio, il primo: Regula est, semel malus post princ. & absolutio ista probari potest etiam per testes d.c.sicut à nobis, & presertim cum constaret de amissione instrumēti absolutionis, quia tunc sufficeret probatio per testes c.cum in iure de offic.deleg. prout in simili fuit decisum in Regia Audientia Apuliæ in anno 1584.refert Viui.dec.97.tamen in præsenti causa iudicauimus absolutionem præcessisse Sacramētorum administrationē, & hoc, ex eo quod de dicta absolutione constabat ex depositione vnius testis maximæ conditionis deponentis cum iuramento, se vidisse illum absolui à dicta excommunicatione incursa tunc temporis, quando administrauit Sacramentum, & de iure clarum est, quod quando dictum vnius testis nemini nocet, & al-
2 teri prodest, plenè probat, glos.communiter recepta in cap. licet de testib.cum innumeris, quos probat Gabriel.eodem titul. conclus.1. num. 16.
3 & in probanda absolutione ab excommunicatione creditur vni testi, secundum Hyppol. in l.1.§.si ex vltro ff.de quæst.Calder.in cons.1. de testib.Felin.in c.veniens col.pen.num.23. eod.tit. Villant.decis.48.& alij penes Gabriel.vbi supra num.17.Supradictis accedebat id, quod voluit in proprijs terminis Panorm. in cap. proposuit colum.2. not.5. in vers.in glos.fin. extra de sentent. excommun. qui dum examinat, an vigore communionis prædicti olim excommunicati, communiter cum omnibus de præterito, præsumendum sit, præcessisse absolutionem, & quod habeatur pro absoluto, refert vltimo loco suam opinionem, dicendo, quod respectu ipsius excommunicati, an huiusmodi communio faciat, vt habeatur pro absoluto? relinquitur arbitrio Iudicis, prout
4 docuit etiam Hostiens. nam ipse considerabit, vt factum sit antequam, & temporis cursu potuerit verisimiliter perire probatio absolutionis, de facili enim moriuntur testes.

SVMMARIVM.

1 *Ei qui semel peierauit, non defertur iuramentum.*
2 *Periurus perdit beneficia omnium legum.*
3 *Periurus non est admittendus in testem.*

Periurus, an sit relaxandus è carceribus sub iuratoria cautione?

DECISIO CXIV.

RElegauerat Curia Archiep. clericum cum cautione iuratoria de seruandis finibus, ex quo allegabat, se non posse reperire cautionem fideiussoriam: Factum est quod clericus infringeret relegationem, & per eandem Curiam captus fuisset, cumq; iterum fuisset eidem imposita pęna relegationis, & tractaretur de ipso relaxando; fuit dubitatum, an potuisset relaxari cum cautione iuratoria. Dicebatur in eius fauorem, quod cautio iuratoria admittitur, vbi non reperiuntur fideiussores l. fi. ff. si cui plus, quam per legem falcidiam Guid.Pap.in decis.189.

Cōtrarium verò fuit decisum in Cur. Archiep. cuius decis. ratio fuit, quia periuro non defertur iuramentū, secundum glo.in c.breui de iur.iu. & est communis opinio; vt testatur Socc. cons.136. nu.9.volu.1.& io cons.155.vol.2.Alban.cons.13. vol. 1. Faber dec.17.C.de reb.cred. & cōem opinionem nuncupat Clar.in §. periurus nu.7. vnde cum dictus clericus semel peierauerit infringēdo
1 relegationem, ideo non est ei amplius iuramentū deferendum, ex regula iuris; violato semel iura- 2
mento (quod est confirmatorium veritatis c. si Christus de iur.iu.) remanet semper suspicio periurij, c.quicūq; 6.q.1. & c.paruuli 22.q.1. & violato in vno officio semper præsumitur defectus in eodē l.si aliquid C.de suscept.lib.10. secundum omnes DD.in c.testimonium de testib.(excepto Zabarell.) & facit ad hoc, quod periurus salua conscientia retinere nequit, quod de periurio, vel mediante periurio acquisiuit, c.si diligēti, & ibi DD. de præscrip. & deniq; ipsi periuri puniūtur aliquibus alijs pęnis congestis ex Affl.in tract.de iur.prothomis.§. 4.q.6.sub n.2.Socc.cōs.7. col.4. vol.1.& per Ias.in l. si duo patroni §.fi.ff.de iur.iu. Nec est dubiū, quin supradictus clericus sit suspectus de iterum peierando; vnde succedit regula tex.in c.clericus de cleric.non resid.Non est igitur deferendum iuramentū ei, in quo est periculū periurij. His quoq; accedebat: Periuriū in iure esse in maximo odio, secundum gl.in c.quęrelam de iur.iu.vnde periurus peccat mortaliter siue in affirmando, siue in negādo in quacūq; materia fiat periuriū, vel quibuscūq; verbis sēper est peccatū mortale, c. peruenit il 2. de iur.iur.nā Deus de periurio ipso plurimū contristatur l. quia relictū, & ibi Bal.C.de indic.vidui. tollen.Coua.lib.j.var.reso.c.1.n.6.Tiber.Decia.in tract.crim.de atrocitate periurij c.9.per tot. lib.6. Imò ob periuriū Deo fit iniuria, fitq; cōtra illud pręceptum Leuit. Nō periurabis in nomine Dñi Dei tui: & præsertim cū periurium exploratū sit, non cōmitti sine dolo, l.qui iurasse in princ. ff.de iur.iu.& notat Bal.in l.obseruare §.proficisci col. 3.ff.de off. Proconf. Alex.in l.videamus in princ. ff.de in litem iuran.& cōs.92.vol.1.& Gram. vot. 10.n.24.& seq.& quod periuriū ex genere suo sit peccatum mortale dixit S.Thom.2.2.q.98. art.2.Bartholom.Fumus in summa Armilla in vers.periurium §.2.& Affl.d.tract.de iur.prothomis. in §. 4.
3 sub nu.10. Præterea dicebatur: Periurus vti infamis non admittitur ad iuramentum secundum Bart.& Angel. in l.Lucius ff.de infamib. Abb. in c.quærelam de iur.iur.& Bal.in Marg. vers. periurium, vers.11.Iacob.Nouell. in reg.157. periurus tom.2. vbi hoc posuit pro regula cum tribus ampliationibus, & tribus etiam limitationibus, & vt infames ipsi periuri. Primo, excluduntur à dignitatibus, c. infamibus de reg.iur.glos.in cap.2. in vers.cunctis 85.dist. & d. c. quærelam: Item à dignitate, & officio deponuntur, Bald. in l.2.C.de rebus creditis, & priuatur beneficio eccles-

clesiastico, Abb. & alij in d.c. querelam, Imol. in c. postulasti de for. cōp. Paris. conf. 137. n. 23. vol. 4. Hoc prouenit ob acerbitatem criminis. Periuriū enim quoad Deum grauius crimē est homicidio, Card. in clem. 1. §. fi. q. 14. de iur. iur. Bar. conf. 217. Crauet. conf. 206. nu. 18. vol. 1. ac periurium tanto grauius committitur, quanto illud per quod iuratur est sanctius, vt tradit Alciat. in rubr. de iure iur. nu. 32.

Faciebat quoq; pro confirmatione dictę decis. illud, φ scriptū reliquit Ias. in l. si duo patroni §. fi. col. fi. ff. de iur. iur. post Bal. in l. clari C. de fideic. & Viui. in decis. 120. quo i periurus perdat benefi
2 cia omnium legum, canonum, & statutorum, quibus cauetur standum esse iuramento alicuius: vnde non admittuntur ad iurandum causa alicuius rei probandæ, Crauett. conf. 6. nu. 17. Castr. conf. 463. vol. 2. Alb. conf. 17. vol. 4. cum alijs, quos probat Viui. lib. 1. commun. opin. cap. 958. & hac ra-
3 tione sancitum fuit, periuros non esse admittendos in testes, cum de substātia depositionis sit necessaria delatio iuramenti, glo. in c. sicut de testib. & alij, quos probat Cephal. conf. 234. num. 3. cum seq. volu. 2. Excusaretur tamen periurus propter difficultatem, vt dicit glo. in citat. cap. breui in glo. 1. de iur. iur. quam dicit esse communiter approbatam, Gomez super l. Tauri 30. Item si demonstret, quod tale periurium nulli præiudicauerit, neq; poterat præiudicare, nam eo casu, si quis deliberatè peierauerit, non potest de periurio puniri in foro contentioso, sed tantum in foro animæ solum Deum habet vltorem, glo. in c. quicumque in glo. fi. q. 1. & est communis opinio, vt testatur Ias. in l. si duo patroni §. si quis iurauerit il secondo, post num. 1. ff. de iure iur. Ioan. de Amic. conf. 109. in fi. Berous q. 134. num. 9. Alex. conf. 145. vol. 1. & Ias. in l. si ex falsis col. fin. C. de transact. Dec. conf. 163. nu. 143. Gram. dec. 45. & ibi bona addit. Auditor. Petra.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio quando requirit altiorem indaginem, reseruatur ad merita causæ, ne retardetur processus super negotio principali.*
2 *Probata exceptione periurij in finem causæ, processus redditur nullus.*

Exceptio periurij, an sit reseruanda ad merita causæ.

DECISIO CXV.

Fuit pluries resolutum in Curia Archiepisc. Neap. exceptionem periurij oppositam à parte, esse reseruandam ad merita causæ, cuius decis. ratio fuit, quia discussio dictæ ex-
1 ceptionis requirit maiorem indagationem, ita Capic. decis. 10. Thilman. decis. 3. Triuisan. decis. 2. Pute. decis. 233. lib. 3. quæ quidem reseruatio fit ad effectum, ne retardetur processus super negotio principali, l. nam, & posita vbi Bar. & DD. communiter ff. de iur. iur. Afflict. dec. 52. n. 2. Ann. sing. 445. & sing. 605. Capic. dec. 6. nu. 6. & decis. 12. nu. 9. Intrigl. decis. 17. num. 18. quo in casu nec appellari potest, Gratian. discept 170. nu. 4. Cuius ratio multiplex est. Tum quia statur dicto Iudicis reseruantis, quando exceptio est intricata, & si altiorem requirat indaginem, positum est eius arbitrio, Bal. in l. si ex falsis nu. 11. C. de transact. Felin. in c. except. nu. 24. de except. sed in arbitrarijs non est licita appellatio, Crauet. conf. 78. nu. 8. Couarr. in 1. lib. cap. 12. nu. 3. var. resol. quasi ob collatū sibi arbitrium Iudex equipararetur Principi, qui non potest reprehendi l. j. C. de offic. Præf. Præt. Decia. conf. 47. in princ. vol. 1. Ipseq; solus in iudicijs est bonus vir, l. Thais §. sororem ff. de fideicom. liber. Tum quia exceptiones nec sunt decisæ, sed eas in fine causæ decidendas reseruat Iudex, Alex. in l. ille à quo §. j. nu. 5. ff. ad trebell. Felin. d. c. exception. n. 18. de Franch.
2 dec. 664. Tum etiā quia reseruatio huiusmodi id operatur, vt probata demū exceptione, gesta oīa sunt nulla, & processus corruit, gl. est singul. in c. cū cōtingat de iur. iu. Bar. in d. l. ille à quo §. j. n. 5. Sed supradicta oīa intelligas dummodo exceptio reseruata cōtra processum opponatur, secus si sit cōtra substantiā ipsius negotij, super quo agitur, qa ad hoc, vt dicatur nullum, φ antea factum est, requiritur sentētia declarās, φ illud pro irrito haberi debet, sicut aduertit Gratian. d. discept. 170. num. 7. & 8. quid autem sit exceptionem reseruare ad merita, explicat Hyppol. sing. 696.

SVMMARIVM.

1 *Gratia est surreptitia, in qua non sunt expressa omnia delicta.*
2 *Surreptitia est gratia, quando sunt expressa ea omnia quæ Principem retraxissent à concessione.*
3 *Exprimenda sunt Princip. etiam illa, quæ si expressa fuissent, Princeps non facile concessisset.*
4 *Surreptitia est gratia, quando non est expressum interesse tertij.*
5 *Non sufficit generalis expressio delictorum, sed specifica requiritur ad hoc vt gratia sit valida.*
6 *Quando in secunda gratia adest clausula generalis, quod sit gratia de illo delicto, & de omnibus alijs, valet gratia secunda, nō facta mentione de prima.*
7 *Quando primum delictum non est eiusdem generis cum secundo, valet gratia de secundo delicto, non facta mentione de primo.*

Gratiam impetrans de delicto, quo casu valet non expresso alio delicto?

DECISIO CXVI.

1 Vera, & indubitata est DD. conclusio, gratiam esse surreptitiam, in qua nō fuerunt expressa omnia delicta, vel alia gratia per prius cōcessa, ex notabili doctrina Ias. in l. vniuersa C. de prec. Imp. off. Ratio est, quia vbicūq; in re
2 scripto, non exponuntur omnes qualitates, quæ verisimiliter expressè Principem à concessione gratiæ retraxissent, tunc gratia dicitur surreptitia, & non seruanda, Boss. in tit. de remed. ex sola clem. Princip. num. 35. & num. 38. cum seq.

H 2 Anto.

Anton. Gomez de delict. titul. de tortur. reor. num.38.vers.item ad hę,Clar.in pract.crim.q.59 vers.debet autem,Menoch.de arbitrar. casu 303. num.3. & seq. Imò non solùm sunt exprimendæ qualitates, omnibus expressis Princeps gratiam non concessisset, sed etiam illi cū quibus non ita
3 de facili concessurus fuisset c.si proponéte ext. de rescrip.Menoch.de arbitrar.iudic.cas.201.n.5. & seq.lib.2. Alia ratio redditur, quia rescripta gratiosa sunt stricti iuris,& non extenduntur ad non specificata,cap.quamuis de preben.in sexto,Dec. in cap. super literis nu.5. de rescript. Alex. cons. 97.n.6.lib.2 & veluti surreptitia per non expressionem omnium delictorum, & qualitatum erūt reijcienda, & per consequens abolitus remaneat subiectus pęnis de quibus in dicta sententia: Generale enim est quod per suppressionem aliorum delictorum gratia redditur surreptitia,vt latè per DD.in l.3.C.de Episc.audien.vbi etiam Bar.Bal. Castr.& alij, quos refert, & sequitur Anto. Gomez de delict. in tit. de homicid. sub num.60. & in titul.de tormentis reorum num. 38. vers.item adde, & supra probaui, quæ quidem surreptio, multo euidentius apparet ex eo quod non expressit interesse partis offensæ,videlicet vxoris, & filiorum occisorum, quod quidem interesse si expressisset,nulli dubium esset, quod Princeps in tertij præiudicium gratiam non concessisset,prout in his terminis consuluit Gram.cons.34.nu.9. Menoch.d.cas.201.nu.24.non enim præsumitur
4 Principem velle vnquā parti offensæ, vim inferre,& interesse tollere, Ruin.cons.66.lib.5.Petr. à Plaz.in epith.delict.c.38. nu.4. vers.illud etiam Gabr.tit.de iure quæsit.non tollen.Clar.in pract. crim.§.fi.q.59.vers.adde quod,Cephal.cons.133. nu.101.& seq.vol.1.

5 Amplia, vt ad tollendam surreptionem gratiæ nō sufficiat generalis,& relatiua expressio delictorum, sed debet esse particularis, notabilis,& specifica,glo.in c.dilectus filius ext.de rescrip.Oldrad.cons.14 Rom.cons.38.& cons.326.in fi.Cracett cons.69.num.3.lib.1.Felin.d.cap. dilectus filius, ex generalitate enim oritur quædam obscuritas, ex qua facile Princeps circumuenitur l. fi.ad fin.ibi,quia ſe ſo termone se iactat, C. de dot. promiss. imò non sufficit in gratia particulariter, & specificè delictum nominare, nisi modus,& causa ipsius delicti exprimatur, Alex.cōs. 214.nu.3.lib.1.Gram.cons.34.nu.10.& est tex.in d.c.dilectus filius ext.de rescrip.vbi Felin. nu.10. dixit non solum vitiari rescriptum tacendo factum; sed etiam tacendo,quando,& ex qua causa fit factum, quia causa delicti magis inquirēda est,quam delictum,glo.in c.occidit 23.q.5.cum alijs ibi per eum allegatis

Non obstat,quod paria sunt aliquod esse certū per se,vel per relationem ad aliud, ad tradita per tex.in l certum ff.si cert.pet.quia respondetur qđ hæc regula non procedit in materia gratiæ, in qua vt dixi de forma requiritur specifica,& particularis expressio delictorum, & qualitas, vt per eundem Dec.in d.l.certum nu.3.vers.hoc tamen limita,Afflicdecis.220.n.11.cum alijs de quibus in decis.Pedemon.21. nu.2.& seq. per Gabr. tit.de claus.con.n.5.nu.24.lib.5.& dato quod procedat in materia gratiæ, id tamen erit intelligendum in gratia cōcessa motu proprio, secus ad instantiam partis,prout est hæc,de qua agitur. In qua clausulæ expressæ, & similes nihil operantur secundum Angel.in l.& si quis §. quæsitum in fi. ff.si quis cautio.Io.Bap.Ferr.cons.38.nu.1.Aym. cons.68. num.7. de communi testatur Dec. cons. 173.in fi. & alij de quibus per eumdem Gabr. d. concl.5.n.5.art.4.& 9.lib.6.

6 Iudicauimus tamen in Curia Archiep.regulam principalem non procedere si in secunda gratia adesset clausula generalis, quod sit gratia de illo delicto,& de omnibus alijs delictis,tunc.n. valeret gratia non facta mentione de prima, prout cē fuit Senat.Pedem. in causa cuiusdā Nicolini Buccellensi 1590.7.August.referente D.Senatore Balbo,qui obtinuit gratiam de fratricidio, non facta mentione de alia gratia pro altero homicidio obtenta, vt in d. decis. 21. Dec.cons.21. & cons.41. nu.21.& multa alia per Felin.& alios in d.c.cæterum de rescrip.

7 Limitatur secundo,quando delictum primū, & secundum sunt eiusdem generis,secus si diuersi,vt si impetrans gratiam de homicidio commisisset falsum, non tenetur hoc delictum falsitatis narrare,Didac.variar. resol.lib.1. cap.20. num.8. Alcia.in c.cum non ab homine num.44.de iudic. per tex.in l.3.C.de Episc audien.ad quod facit,& regula semel malus de reg.iur.in sexto, intelligitur de eodem genere mali, & idem sentit Boss. in tit.de remed.ex sola clem.Princip.nu.33.

SVMMARIVM.

1 *Quando quis dicit contractum nullum, audiendus est etiam non restituto eo quod acceptum est.*
2 *Petens rescindi contractum,non est audiendus nisi reddito prius eo quod transigendo accepit.*
3 *Minor si remedio restitutionis in integrum petit rescindi contractū, non auditur, nisi rem cum fructibus restituat.*
4 *Actus qui rescindi debet, semper intelligitur quod fieri debeat parte petente.*

Petens rescissionem transactionis, an sit audiendus,acceptis prius nō restitutis?

DECISIO CXVII.

FVIT resolutum in Curia Archiepiscopali maximum discrimen esse, inter eum qui petijt contractum declarari nullum, & eum qui eiusdem contractus petijt rescissio-
1 nem: Primo enim casu dixerunt Domini, audiendum esse non restituto accepto, ex doctrina Alex.cons.4.col.2.vol.3.Rolan.cons.4.num.330. vol.3. Natt.cons.661.nu.45. Georg.alleg.34. nu. 17.& 19.Milanens.decis.7.num.21.lib.2. Caualc. de tutor.num.122.& 135. Macerat. lib.1. variar. resolution. resolut.14.num.72. resolut.38. num. 19.lib.2.& resolut.24.nu.21.& 22. Riminal.Iun.
2 consil. 5. num. 71. Secundo vero casu in rescissione contractus, siue transactionis, aut alterius cuius-

cuiusfuit generis, non est audiendus actor, nisi rejecto prius, quod transigendo accepit, l. si diuersa, & l. vbi pactum C. de trāsact. l. cum te C. de pact. ac iudicatum inquit Afflict. decis. 220. Gramat. decis. 66. Milan. decis. 7. Rota diuers. decis. 111. dec. 805. & 810. Pute. dec. 353. & dec. 140. Ofasch. decis. 160. in fi. Verall. dec. 316. Mastrill. dec. 13. & 14. & in omni iudicio rescissorio reddere prius debet actor, quod accepit, l. ex empto §. si quis virginem ff. de act. empt. Menoch. conf. 4. num. 64. quod ad impugnantem beneficij resignationem extendit, Ancharan. conf. 313. Costa de re integra prælud. 3. num. 2. vel insolutum dationem, Menoch. d. conf. 4. num. 71. idem in contractu innominato, à quo si recedere vult contrahens, acceptum restituet d. l. cum te, Menoch. d. conf. 4. nu. 65. licet Ecclesia, aut minor, qui si in integrum
3 restitutionis auxilio contractum rescindi petit, nec auditur, nisi rem cum fructibus restituat, l. 1. C. de repud. l. quod si minor §. restitutio ff. de minor. 25. ann. Rota Diuers. decis. 430. Mastrill. decis. 13. Magon. decis. Floren. 139. quod ampliatur procedere, vt etiam absque interpellatione teneatur is cum effectu restituere, quod accepit, nec verbalis oblatio satis est, Menoch. conf. 634. num. 4. conf. 4. num. 66. & 71. Bardell. conf. 67. num. 7. Aldouin. conf. 70. num. 127. Costa dict. prælud. 3. num. 2. & licet oblationem necessariam non esse dixerit, Caroc. de deposito par. 2. q. 11. & de oblat. par. 1. q. 67. attamen in omni casu illam faciendam esse voluerunt Costa., Bardell. & Menoch. locis nuper citatis, licet quidam dicant, id verum esse parte opponente, & non
4 aliter, cum generale sit, quemlibet actum tendentem ad fauorem alterius qui rescindi debet, semper est intelligendum parte petente, ac si tacite semper insit conditio videlicet si quis vti voluerit exceptione sibi competente, glos. in l. vniuersa C. de precib. Imperat. offeren. Afflict. decis. 220. Rota diuers. decis. 818.

SVMMARIVM.

1 *Vsusfructus differt à commoditate.*
2 *Commoditas vsufructus vendi potest.*
3 *Differunt legatum fructuum, & legatum vsusfructus.*
4 *Alienationis probibitio, non excludit commoditatis perceptionem.*

Vsufructus an differat à commoditate fructuum.

DECISIO CXVIII.

IN discussu cuiusdam causę vertentis in Curia Archiep. fuit dictum vsumfructum differre à
1 commoditate fructuum, ita vt cui prohibetur acquiri vsusfructus, non censeatur prohibita commoditas fructuum, & sic licet pater non habeat vsumfructum in bonis feudalibus filij; tamē potest habere commoditatem fructuum, vt tradunt Bal. in c. 2. de fratr. de nouo benef. inuest. & in l. cum oportet in fin. C. de bon. quæ lib. Ias. in l. cum filio num. 157. ff. de leg. 1. Loffred. conf. 10. D. de Franch. decis. 16. num. 9. & fuit opinio Angel. Aret. in §. 1. Instit. per quas personas nobis acquiritur, tenentis generaliter, quod in omnibus in quibus patri non quæritur vsufructus in bonis filij, habebit tamen commoditatem fructuum, per multa quæ allegat, quam opinionem sequuntur Ias. & alij supracitati, Bart. in l. fi. C. de vsufruct. & Ang. in l. 5. §. adipiscimur ff. de acquir. poss. & prius tenuit glo. in auth. idem est in fi. C. de bon. quæ liber. & si contra hanc opinionem nonnulli tenuerunt, præsertim Molin. de primog. lib. 1. c. 19. nu. 33. & de ipsorum opinione dubitauere Roder. Suar. in quæst. maioratus num. 15. & 16. & doctissimus Gregor. Lopez l. 15. tit. 17. pär. 4. vers. & vsufructu, & nouissimè contra Angel. Aret. tenet Rimin. Iun. in §. 1. num. 196. vsque ad 200. inst. de donat. in nouissima impressione pag. mihi 491. & contra ipsum dubitat D. de Franch. decis. 161. num. 8. licet dicat Collaterale Consilium tenuisse pro opinione Aret. sic videmus, quod quamuis ius vsufructus vendi nequeat, commoditas tamen ipsius sic, quæ est perceptio ipsa fructuum iuxta l. ædibus §. 1. ff. de donat. l. si vsufructus ff. de iur. dot. & vtilitas quæ percipitur ex
2 vsufructu vendi potest, patet ex l. necesse §. fi. ff. de peric. & commod. rei vend. l. fi. C. de vsufruct. l. 1. ff. de vsufru. lega. glos. in §. fin. vers. cedenda, instit. de vsufru. glo. in l. arboribus §. vsufructuario ff. de vsufruct. & si is qui cedit bonis habet vsufructū, licet ius vsufructus non sit assignandū creditoribus, pertinebit tamen ad ipsos commoditas fructuum, Bald. in l. fi. ff. de act. & Crauet. conf. 231. nu. 2. vol. 2. qui istos refert, & sic cum filio legatur vsufructus, totalis vsufructus erit filij, commoditas verò, & effectus ipsius erit patris, Bal. in l. 1. in nu. 3. & 8. C. de vsufruct. Bal. Nouell. in l. cum filio nu. 41. ff. de leg. 1. vbi ait, filium esse nudo nomine vsufructuarium. Sic etiam in simili, fructibus relictis, non ius vsufructus, sed fructus tantum re-
3 licti esse videntur; ex quo patet differre fructus ab ipso vsufructu, l. fundi ff. de vsufruct. legat. & quod facultas, seu commoditas percipiendi fructus possit esse penes vnum, & penes alium ius vsufructus, aptissimè tradit Molin. de primogen. lib. 1. c. 20. num. 11. per text. in l. si vsufructus ff. de iure dot. & l. vsufructus ff. solut. matrim. ad idem allegans Oldrad. conf. 102. in fi. & permissio vtendi ab ipso iure seruitutis, diuersa est, l. fi. §. Lucius vbi Bart. & Salic. ff. de contrah. empt. l. pater filio ff. de seru. legat. Ias. in l. 2. §. item si in facto nu. 7. ff. de verb. oblig. Boer. decis. 66. num. 4. Molin. d. c.
4 20. nu. 13. & sola alienationis prohibitio, cōmoditatis perceptionem non excludit, & idem Molin. d. cap. 19. num. 24. & seq. post glos. Bar. Bal. Imol. Alex. Aret. Felin. Cassan. Afflict. & Bero. optimè tenuit, quod locatio commoditatum rei alienari prohibitæ, ad centum annos, vel ad longum tempus valida sit, apertè distinguendo inter locationem rei, & commoditatem ipsius rei, licet alios dissentientes referat.

SVMMARIVM.

1 *Condemnatus ad triremes non contrahit infamiam.*
2 *Pœna infamiæ non contrahitur nisi in casibus à iure expressis.*
3 *Pœna condemnationis ad triremes successit pœnæ condemnationis ad metallum.*

Clericus condemnatus ad triremes, an dicatur infamis, vt propterea non possit ascendere ad sacros ordines.

DECISIO CXIX.

1 IVxta votum meũ iudicauit quędam, Curia
Archiep.declarando per diffinitiuam senten-
tiam prædictum non contraxisse infamiam à
iure ex eo quod fuisset cõdemnatus ad triremes,
& ibi per septennium seruijsset; Cuius decis. ra-
tio fuit, quia pœna infamiæ non contrahitur, nisi
2 in casibus à iure expressis, glos.magistra,& com-
muniter recepta in l.1. C.de infamibus lib. 12. &
in cap.infamibus de reg.iur.in sexto, Bal.in l.fin.
nu.4.& seq.C.de prob.& in cons.321.vol.2.Alex.
cons.450. vol.2. & nunquam legitur condemna-
tũ ad remigandum contrahere infamiam, secun-
dum Borrel.cons.52. licet secundum Mastrill. in
decis. 157. supradicta pœna non vtantur Iudices
nisi contra plebeios; addebam ad hæc, quod cum
pœna in cuius loco successit remigatio, non infer
ret infamiam, igitur nec ipsa debebat huiusmodi
infamiam irrogare,& clarum est secundum Bim.
in cons.44.supradictos condemnatos ad triremes
æquiparari bannitis, qui non dicuntur infames, vt
voluit Clar.in §.fi.q.63.& post eum Capiblan.de
auil orit.Baron.pragm.6.n.6.qui dixerunt dictos
condemnatos æquiparari deportatis, qui pariter
3 nullam contrahunt infamiam, quamuis hoc non
placeat Borrell. in cons. 52. num.32. cum seq. &
demum Crass.in §.testamentum q.28. prædictos
æquiparari damnatis ad perpetuos carceres. Alij
verò DD. dixerunt quod pœna prædicta succes-
sit loco damnationis ad metallum, vel opus me-
talli, quæ hodie non est in vsu, vt post Imol.vo-
luerunt Capic.decis.153.num.3.de Franch.decis.
140.num.8.idem Clar.in dicta quæst. 63. num.7.
Carrer. de homicid. vers. circa quartam num. 8.
cum seq. Foller. in verb. pęnis debit. num. 46.
Gabr.cons.174. num. 17. de communi post alios
Farinac.de delict.& pęn.q.19.n.14. Bursat.cons.
48.nu.25.cum seq.Crass.in §.institutio q.6. Sim.
de Prei.de interpet.vlt.volunt.lib.2.solut.1.nu.7.
cum seq. Plot.cons. 73. nu.12. tom.2.consil. cri-
minalium, Aloys.Catal.in tract.de abolit.cap.44.
nu.4.Caualc.de Brach.Reg.par.4.nu.59.Grauat.
in suo theorem.3.nu.10 & seq.vbi post Clar.in
loc.citat. ampliat in condemnatione ad triremes
tam in perpetuum, quam ad tempus, & sequitur,
(licet eum non allegat) Alex.Trentacinq.variar.
resol.lib.1.tit.de mort.nat.resol.1.sub nu.7.Habẽt
enim pęnæ prædictæ expressam similitudinem,
nam sicuti damnati ad metallum detinebantur
grauissimis catenis, l.aut damnum ff. de pęnis, &
verberibus afficiebantur, l.in metallũ ff.de iur.fis.
ita damnati ad triremes, vt de se patet, & prop-
terea efficiuntur serui pęnæ l.ex facto §.si quis ro
gatus, il secondo, ff.ad trebell. mortuisq; æquipa-
rantur.

Non obstat supradictos cõdemnatos esse sicut
infames, l.1.vbi DD.omnes ff.de hæred. instit. &
præcipuè Salic.Farinac. q.102. nu.160. Clar. in §.
testamentum q.22.cum similibus allegatis per Pe
regrin.de iur.fis.lib.3.tit.4.in princ. quia respon-
detur, quod non sequitur propterea, quod in re-
liquis actibus æquiparentur infamibus.

Non obstat secundo, quod habentur pro mor-
tuis, vt latè deducit Carroc.dec.115.& Polid.Rip.
in obseru.121.quia procedit in alijs casibus,& sic
consului cuidam Prouinciali Religionis, qui cu-
piebat excludere ab electione Capituli quemdam
Monacum olim condemnatum ad triremes.

SVMMARIVM.

1 *Sæuitia mariti ad finem separandi matrimonium debet concludenter probari.*
2 *In hac materia probationis sæuitiæ non admittuntur testes patientes exceptiones, nec testibus de auditu deponentibus, est adhibenda fides.*

Testes probantes sæuitiam ad effectum separandi matrimonium, cuius qualitatis esse,& quomodo deponere debeant.

DECISIO CXX.

SÆpissimè in Curia Archiep. disputari solet.
circa testes deponentes de sæuitia mariti in
vxorem; Propterea opere pretium duxi, cõ-
gerere aliqua, quæ in dicta Curia exagitata fue-
runt, & præcipue in hac materia sæuitiarum quæ
grauis, & ardua nimis iudicatur, Spec. & alij per
Paris.allegati in cons.54.n.14.lib.4.Natt.cõs.616.
1 num.3. in ea enim exigitur plena, & concludens
probatio, iux.notata per d. Paris.d cons.54. n.15.
Rol.cons.27.nu.10.lib.3. Natt. d.cons.616.nu.1.
vers.& in ea requirũtur, Bertaz.in cons.228.n.5.
2 Vnde testes patientes exceptiones, non admit
tũtur in hac materia, Abb.in c.1. n.5.de consang.
& affin.Paris.d.cons.54.nu.16. Natt.d.cons.616.
nu.1.vers.& testes, Bertazzol.d.cons.228.num.5.
& in facto concludente dictam sæuitiam requi-
runtur causæ non læues, iuxta tradita per Angel.
cons.403.in fi.& per Dec.cons.483. n.25. Thom.
Sanch. de matrim.par.2. lib.10.disp.18. nu.10.&
16.per tot.

Nec testibus deponentibus de auditu est adhi-
benda fides, c.tũ literis de testib.l.testium vbi gl.
C.eod. tit.Paris.d.cons.54. nu.17.lib.4. tam circa
factum verberationis, quam circa immoderatio-
nem verborum, ex qua sola immoderatione ori-
tur sæuitia, per supra allegata; Et quatenus vnus
ex testibus dicit se audisse vxorem vociferantem,
dici potest quod est vnicus, ad tex.in c.licet vniuersis
de testib.& in l.ius iurand.C.eo.tit.vociferatio.n.
non concludit verbera, Paris.d.cons.54.num.23.
lib.4.

lib.4.Rolan. cons.27. nu. 10. lib.3. Bertaz.d.cons. 228.nu.13. & multo minus si deponit de immoderatione verborum.

Vnde secundum Francisc.Curt.cons.157.testibus deponentibus de verberibus, & percussionibus si sunt singulares, nulla fides est adhibenda, & voluit Paris.d.cons.54.num.18.22.& 24. lib.4. nec fides eis adhibetur, vbi patiuntur exceptiones & non sunt idonei, nec omni exceptione maiores prout esse debent, Paris.d.cons.54.num.14.& seq. lib.4. Natt.d.cons.616.nu.1. Viu.opin.470.nu.10. Bertaz. d.cons.228. nu.5. & voluit Rot. in vna Rom. separationis thori 28. Ianuarij anni præsentis coram R.P.D.Sacrato.

SVMMARIVM.

1 *Maritus potest suam vxorem verberare, & corrigere leuiter, & non atrociter.*

2 *Verbera, & percussiones mariti debēt esse atroces ad finem separandi matrimonium, nec sufficiunt minæ, nisi probetur quod minans sit terribilis.*

3 *Sæuæ, & atroces verberationes sunt ex quibus sanguis exiuit, vel in capite, facie, seu oculo illatæ fuerint.*

Sæuitiæ quales esse debent, vt dicantur sufficientes ad separandū matrimonium,

DECISIO CXXI.

1 PRopter sæuitiam maritorum in vxores, in Curia Archiepiscopali sæpe fiunt separationes; sed est considerandum, quæ qualitas sæuitiæ requiratur; nam in eadem Curia fuit iudicatum, maritum posse eius vxorem verberare, & corrigere, & fuit dictum correctionem debere esse leuem, & non atrocem, vt probat tex. in c.hæc imago 33.q.5. voluit glo.in c. sicut alterius in verb. iudicati vel s. sed temperari potest 7.q.1. Hostiens. Ioan.Andr.& alij omnes Canonistæ in c.quemadmodum de iur.iur. Tiraq.de leg. connub.glos.1.par.1.nu.22.Bertaz.cons.228. nu. 14.Rolan.cons.27.nu.15.lib.3.Surd.de alim.tit.7. q.16.nu.4. & censuit eadem Rot.in decis. præcedenti allegata in vers.quinimo, nec sufficiunt verbera; distinguēdum erit igitur inter percussiones, & verberationes atroces, & non atroces, vt primo casu possit thorus separari; secundo casu non, Paris.cons.54.nu.7.& seq.lib.4.Barbo.in repet.rub. ff.solut.matrim.par.2.num.31.& seq.Sanchez de matrim.lib.10.tit.de diuort.disp.18.nu.14.& seq.

2 Et ad hoc effectum separationis matrimoniorum, verbera, & percussiones ita debere esse atroces, & tales, vt cum cautione de non offendendo, illis reparari non possit, probat tex.in c. literas in fi.& ibi Hostiens.num.15.in verb. alioquin, Ioa. Andr.nu.13. Butr.nu.21. & Imol.num.9. vers.si autem non est tāta ext. de restit.spoliat.Pet.Barb. in repet.rub.ff.solu.matr.part.2.nu.24 in fi. vers. similiter tacitus est recessus, & nu.41. Sanch.de matr. d.lib.10. tit.de diuort.disput.18.nu.3.vers. & si aliter.

Vnde non sufficiūt verba iniuriosa, nec minæ nisi alias probetur, quod minans sit natura terribilis, & solitus illas exequi, Rolan.cons.27.nu.10. vers.aut vim, & nu.21.lib.3. Paris.d.cons.54.n.32. lib.4. Natt.cons.616.nu.4. Bertaz.d.cons.228. nu. 15.Sanch.d.disp.18.nu.13.

Quinimò nec etiam sufficiunt verbera, nisi sint valdè immoderata; cū aliquando liceat marito ad correptionem verberare vxorem, Bald.cons.176 num.3.lib.1. Rolan.cons.27.num.13.& 17. lib.3. latè Tiraq.de legib.connub.glos.1.nu.22.sed imò debet hoc facere, gl.fin.in cap. quemadmodum in fi.de iur.iur. Bal.d.cons.176.nu.3.vers.imò certè lib.1. Bertaz.d.cons.228.nu.14.

Quod adeo verū est, vt nec teneret promissio de non corripiendo, esset n. contra bonos mores, & præberet cām delinquendi, Bald.d.cons.176.n.1. lib.1. Paris.d.cons.54.nu.33.lib.4. Rolan. d.cons. 27.n.14.& 15.lib.3. Bertaz d.cōs.228.n.14.& tanto minus non sufficerent prædicta, quanto non sunt reiterata, Bal.d.cons.176.nu.3.vers.& si mulier lib.1.Rolan.d.cons.27. nu.12.lib.3. Rim.Iun. cons.174.nu.3.lib.2.

Et propterea percussiones, & verbera sæpius illata cū cingulo iure reputari non posse atrocia, & talia, vt thori separationem inducere valeant, prout in terminis docet Paris. d.cōs.54.n.9. iūcto n.33. & 39. lib.4. vbi quod maius est, loquitur de vxore verberata cum fune, ferula, seu corrigia, & in fortioribus terminis Rol. in d.cons.27. nu.17. lib.3. dixit nec ēt ad separationem thori sufficere percussionem baculi cum sanguine, q̄ dictū mihi non placet, cū sit atrox, vel saltē grauis percussio.

3 Quæ autem in hoc casu possint dici percussiones, & verberationes immoderatæ, atroces, & ad thori separationem sufficientes, vide tradita per Aldobrand. in cons.71. num. 6. & num. 20.& seq.& num.42.& num.54.vbi eas sæuas, & atroces verberationes reputat, ex quibus vel sanguis exiuit, vel in capite, facie, seu oculo illatæ fuerint, vel cum hasta, seu baculo fracto in percussionibus, vel in pectore, ex quibus per decem dies percussa sanguinem expuerit, vel in manibus, in quibus verberata stetit per decem dies, ita vt non poterat eis vti, aut similibus percussionibus, quæ fecerunt percussam stare in lecto, quarum nullæ in proposito facti specie probatæ reperiuntur.

SVMMARIVM.

1 *Pœna Edicti Curiæ Archiepisc. de asportantibus pugiones & c. comprehendit portantes cultellos duorum palmorum, & c. nam militat eadem ratio.*

2 *Cultellus aptus tantum ad incidendum panem, non venit appellatione armorum.*

3 *Quando viget identitas rationis, edictum extenditur ad non expressa.*

Edictum Curiæ Archiepisc.Neap. imponens pœnam asportantibus pugiones, & stilectos, an locum sibi vendicet in asportante cultellum duorum palmorum, vulgo, *à fronde de oliua.*

DE-

DECISIO CXXII.

VErba edicti sunt hæc videlicet : *Condennamo alla pena de galera tutti quelli clerici li quali saranno ritrouati portare Archibusetti, Pistole, Pugnali, Stiletti, & altre arme simile:* Accidit, quod fuit captus quidam clericus cum cultello duorum palmorum cum dimidio, vulgò *a fronde d'oliua*, fuit dubitatum, an dicto clerico deberet infligi eadem pena triremium per quinquennium ? & pro eius parte dicebatur, edictum siue constitutionem esse stricti iuris, & ideo non extendendam, Innoc. in c. dilecto col. 3. in vers. supradicto de offic. Archid. & in c. cum primum vers. & licerij, quibus de fid. instr. O'dr. cons. 237. col. fi. vers. & per hoc vellent aliqui, Bar. in l. 1. §. si quis hoc interdicto ff. de itin. act. priu. & in auth. qui rem in fi. C. de sacrosanct. eccles. Bal. in c. 1. in fi. de cognit. feud. & in auth. si quis ruinas col. 1. vers. inducit etiam rationem C. de sacros. eccl. Panorm. in c. quoad translationem nu. 5. de offic. legat. Dec. cons. 8. num. 4. cons. 142. num. 5. & cons. 483. num. 222. Gramat. post alios dec. 92. num. 4. & 5. Aym. cons. 111. num. 16. cons. 121. num. 8. & cons. 170. num. 4. Rauenn. de consuet. col. 7. vers. consuetudo est stricti iuris sub num. 731. & docuit Bal. in c. 1. in prin. sub n. 21. qui feud. dar. poss. quæ constitutio tantū habet de actu, quantum habet de potentia, & non amplius, & idem Bal. in l. fi. n. 14. C. commun. vtri. iudic. dicebat quod constitutio, tantū habet de potentia, & effectu quantū habet de vsu, & voluit Bart. in d. l. 1. §. si quis hoc interdicto, Alex. cons. 110 lib. 3. Aym. alios citans cons. 30. nu. 5. & firmat Surd. cons. 393. num. 20. vt prius dixerat cons. 382. nu. 44. & cons. 424. nu. 43. ideo in constitutione nihil suppleri debet vltra solitam obseruantiam, & si constitutio de aliquo non disponit, nec nos disponere debemus, secundum Bal. cons. 275. in fi. lib. 2 Aym. cons. 30. nu. 5. quia in constitutione non fit extensio de vno, ad alium actum, nec de vna ad aliam personam, vt latè probat Natt. cons. 555. num. 5. Rolan. cons. 94. num. 17. lib. 2 & Ceph. cons. 358. num. 45. & seq. cons. 69. nu. 30. & seq. lib. 3. Crot. cons. 67. num. 6. lib. 1. Dec. cons. 73. nu. 14. Bellon. cons. 42. num. 6. Neuiza. cons. 9. nu. 32. & concludit Osasch. decis. Pedem. 29. n. 16. & respōdit Surd. cons. 393. n. 21. lib. 3. Item dicebatur, quod si præfatum edictum infligeret penā simpliciter cōtra arma asportantes, non expressa qualitate armorū, tunc nulli dubium esset quin comprehenderet dictum clericū cultellum asportātem: cū appellatione armorum veniat omne id, quod est aptum ad nocendum l. armorum ff. de verb. sign. & l. armorū ff. ad l. Iul. de vi publ. Bar. in l. 3. §. fi. ff. de vi, & vi arm. & in cons. 221. Bal. cons. 60. vol. 1. Alex. cons. 249. vol. 2. vnde cum prædictum edictum exprimat qualitatem armorum, s. Pistolas, Archibusectos, Pugiones, & Stilectos, non videtur comprehendi posse arma non expressa: verba enim sunt simpliciter, & ad vnguem obseruanda, Bal. cons. 13. volum. 1. suntq; intelligenda in proprio casu, præsertim de quo loquitur l. 1. §. is qui nauem ff. de exercitato. action. Nec in edictis, & statutis locum habet fictio, Bar. in l. omnes populi nu. 21. ff. de iust. & iu. Bal. in l. 1. nu. 30. C. de summ. Trinit. & fid. Cathol. Tādem dicebatur, in penis benigniorem partem esse sequendam, cap. in penis de reg. iur. in sexto, & l. interpetratione ff. de penis.

1 His sic positis Curia Archiep. iudicauit contrarium, nam condemnauit dictum clericum ad triremes per quinquennium, & consequenter cēsuit in pena edicti comprehendi etiam clericum asportātem cultellū prædictū duorum, vel trium palmorum, de qua decis. mirandum non est, si quidem roboratur optimis fundamentis. Et primū est, idēntitas rationis, & propterea eadem iuris debet esse dispositio, vulgata l. illud ff. ad l. Aquil. l. quod dictū, & ibi Bal. ff. de pact. latè Burs. cons. 21. eadem n. ratio, quę viget ne asportētur arma prohibita ab edicto, quę est vt s. delicta euitentur; viget quoq; in asportantibus cultellum. Secundum est quia verbum (*& altri simili*) appositum in dicto edicto comprehendit quoq; prædictā asportationem, & de similibus idem est dicendum l. plerumq; ff. de iur. dot. c. transacto de const.

2 Non obstat Bart. in l. 1. ff. ad l. Iul. de vi publ. vbi appellatione armorum dicit quod non venit cultellus. Nam resp. Bar. loqui de cultello apto ad incidendum panem, vel ad aptandum pennas, vt ipsemet loquitur, & non de cultellis de quibus in casu nostro agitur.

3 Non obstat secundo, quòd constitutio siue edictum est stricti iuris, & propterea non est extendendum, quia resp. id non procedere vbi viget identitas rationis, prout in proposito nostro, latè Bar. in l. si quis seruus C. de furt.

Nō obstat tertio, in penis benigniorem partem esse sequendam, quia pœnæ sunt quandoque exagerandæ, vt delicta puniantur, & Respublica malis hominibus purgetur.

SVMMARIVM.

1 *Mulier quo casu condemnanda sit vt poligama.*
2 *Quo autem ad dictum N.*
3 *Occidens hominem qui re vera inuenitur bannitus excusatur à pena homicidij.*
4 *Peccatum suspicionis hæresis, consistit principaliter in mente, & minus principaliter in effectu.*

Vir, cui non constat de adulterio vxoris, si sumit sacrum ordinem, suspectus est de fide.

DECISIO CXXIII.

N. Contraxit matrimonium cū Berta, & cum eidem Bertæ fuisset postea dictum quod matrimonium præfatum non erat legitimè contractum, ad secūdas nuptias conuolauit, dictus vero N. suscepit ordinem subdiaconatus;
1 fuit igitur dubitatū, num dicta Berta condemnāda esset vt Poligama, iux. tradita per DD. in l. Tertia ff. solut. matrim. & latè de Franch. in decis. 36. & fuit resolutum quod sic, nec in aliquo releuabat prætensa ignorantia, nam erat maxima, & culpabilis: Praterea testes qui fuerāt præsentes dicto

cto matrimonio, attestabantur illud fuisse solemniter contractum, quoad N. vero fuit dubitatum, num ex eo quod cũ esset coniugatus, & postea contraxerat dictum matrimonium, causa spectaret ad Sanctum Officium, & fuit rescriptũ Cur. Archiep. à facra Cõgregatione generalium inquisitorum Vrbis, causam spectare ad Sãctum Officiũ, & in Tribunali ipsius esse procedendũ.

2

Sed pro parte dicti N. excipiebatur ab eius Aduocato licitũ sibi fuisse suscipere sacros ordines, ex c. constitutus de conuers. coniug. & doctrina Abb. ibid. Nau. in conf. 5. alias 14. de conuers. coniug. Sanchez lib. 10. disp. 11. nu. 90. de matrim. maxime cum ex contractu secundi matrimonij facto à dicta Berta, adulterium esset notorium, & idcirco potuisse promoueri ad dictos sacros Ordines, ex ijs quæ adnotantur in cap. significasti de diuor.

Replicabatur tamen, quod adulterium vxoris oppositum per dictum N. non videbatur notorium propter figuram secundi matrimonij: sed pro dicto N. fuit responsum, q͂ tex. in c. constitutus loquitur in ijsdem terminis .s. de vxore, quæ contraxerat sm̃ matrimonium, & eius vir susceperat sacros ordines, & tñ Summus Pontifex mãdauit ob cãm prædictam non inquietari dictum eius virum. Quare examinato iterum dicto reo, num sciuisset aliquid de dicto adulterio, seu secũdo matrimonio de facto contracto per dictã Bertam, cumq; respondisset se hoc ignorasse; fuit denuò dubitatum quid esset faciendum, & aliqui ex Dominis dicebãt sufficere quod re vera dicta Berta fuisset adultera ad excusandum dictum N. à pœna: quamuis re vera dictus N. id ignorasset,

3 sicuti & occidens hominẽ, qui re vera postea inuenitur fuisse bãnitum, is. n. excusatur à pœna homicidij; latè per Bar. in l. si ex lege ff. de adult. sed fuit replicatũ pro parte fisci, q͂ peccatum suspicionis hæresis consistit principaliter in mente, & non in

4 effectu, latè per Clar. qui alios allegat in §. hæresis nu. 21. & Simanc. de Cathol. instit. lib. 1. cap 42. & proinde cum dictus N. habuisset malum animum in sumendo sacrum ordinem, ex quo ignorabat dictum adulterium, esse condemnãdum vt suspectum de hæresi. Quare fuit resolutum dictum N. debere abiurare de leui, & suspendendum esse ab ordinibus, seruata forma extrau. antiquæ Ioa. XXII. de voto, & voti red.

SVMMARIVM.

1 *Statutum, vel consuetudo prohibens rem fauorabilem, comprehendit subditum facientem actũ extra territorium.*

2 *Loci vicinitas quandoque fraudem arguit.*

3 *Faciens actum extra territorium in fraudem, censetur facere, ac si fieret in Ciuitate.*

4 *Statuta pœnalia ligant subditos, etiam extra territorium.*

5 *Statutum puniens extrahentem frumentum à territorio, consumitur extra territorium.*

6 *Domicilij ratione, quis forum sortitur.*

7 *Statutis ligari, & forum sortiri à pari procedunt.*

8 *Potestas statuendi inter subditos non arctatur tantummodo in territorio.*

9 *Suspensus, vel excommunicatus vbique est excommunicatus, & suspensus.*

10 *Pœna statuti domicilij, ligat etiam subditum alibi delinquentem.*

11 *Statutum, quod pro animali nascenti fiat certa solutio, si asportentur animalia ad nascendum extra territorium, adhuc dominus tenetur soluere.*

Edictum Curię Archiepiscopalis prohibens clericis asportationem armorum, an liget clericum ea asportantem extra diœcesim prope finem ad illius fraudẽ.

DECISIO CXXIV.

CLericus Neapolitanus captus fuit cum armis extra Griptim Suburbij Plagæ, qui locus est de diœcesi Ordinarij Puteolorum, & in confinio diœcesis Neapolis, quare, cum dubitaretur an dictus clericus veniret puniendus pœna edicti Curiæ Archiepiscopalis, fuit dictum quod sic, nam huiusmodi edictum cõtinet causam fauorabilem, vt per Clar. in q. 36. & Peguer. in dec. 55. quo fit, vt subintret doctrina Bar. in l. cunctos populos nu. 32. C. de sum. Trin. & fid. cathol. vbi inquit quod statutum, vel con-

1 suetudo continens prohibitionem fauorabilem comprehendit etiam subditum facientem actum extra territoriũ, quem refert, & sequitur Philipp. Dec. in l. fi. nu. 13. ff. de iurisd. omn. iud. vbi cæteri Docto. & latè Abb. Panor. in conf. 14. Rodulph. Ciuis nu. 1. vol. 1. sequitur Ang. de Aret. in tract. malef. in verb. hæc est quædam inquisitio col. 12. vers. quæro an in delictis commissis per subditũ, vbi hanc esse dicunt communem opinionem Augustin. Ariminens. & Bern. de Landriano in Apostill. ad d. Angel. cum præsertim dicta armorum asportatio, quam fecerat præfatus clericus

2 in dicto loco, præsumi debeat facta ad finem euitandi tantum pœnam statutam contrafacientibus, quod notoriè demonstratur ex loci vicinitate, argumen. notatorum per Parid. de Puteo in tract. sindic. in verb. Tortura, a. ad ista facit notabile dictum Francis. Aret. in conf. 54. in causa Magistri Blasij, vbi dicit, quod si statutum disponit quod nulla mulier habens virum possit se obligare in iudicio, vel extra in bonis, vel in persona sine cõsensu eiusdem viri, tunc statutum nõ se extendit ad mulierem se obligantem extra territorium, argum. l. si vnus §. ante omnia ff. de pact. secus tamen si appareret in fraudem statuti exijsse territorium, quia erit nulla obligatio, perinde ac si facta esset in ciuitate, vt dicit Aret. in d. conf. 54. ante cum Bart. in d. l. cunctos populos num. 32. & Alexan. in conf. 41. visis quæ subtiliter col. 2. vers. confirmantur volum. 5. Cardin. Parisi. in conf. 99. num. 58. volum. 1. Roland. à Vall. conf. 33. vol 3. voluit etiam Borgn. Caualc. in decis. 42. num. 35. volu. 1. maxime cum Saryc. in d. l. cunctos populos dicat quod contrahi dicitur in fraudem quando quis contrahit extra territorium, & statim reuertitur, vt est in casu de quo

agitur

3 agitur,in quo præsupponitur quolibet sero redi-
re ad patriam cum pellibus animalium, statuta
4 enim pœnalia ligant subditos, etiam extra terri-
torium, vt voluerunt Ioan. de Amic.in consf.75.
col.4.in fi.& col.5.in prin.vbi dicit quod si statu-
5 to cauetur quod qui extraxerit frumẽtum extra
territorium puniatur in decem, certum est quod
si aliquis extraxerit frumẽtum extra territorium
tale delictum consumaiur extra territorium,non
intra, & tamen punitur delinquens per Iudicem
loci statuti, quod non esset si statutum nõ ligaret
delinquentes extra territoriũ,vbi allegat Bal.in l.
fi.ff.de iurisd.omn.iud. & ratione domicilij ibidẽ
6 sortiatur forum,text.in l.fideicõmissum §. sed &
scriprum ff.de iud.& c.fi.de for.comp. & per cõse
quens omnes ligantur statutis Vniuersitatis; à
7 pari enim procedit, forum sortiri, & statutis li-
gari,glo.in c.quæ contra morem in ver. Peregri-
8 ni §.distinctio. potestas enim statuendi inter sub-
ditos nõ arctatur tantùmodo in territorio,c.tuæ,
& c.fi.de cler.nõ resid.vnde suspensus ab officio,
9 vel excommunicatus vbiq; interdictus, & excõ-
municatus intelligitur l.ex ea ff.de postul.c.quis-
quis 3.q.5.facit etiam quia constitutio Papæ, vel
Imperatoris ligat subditos vbicumq; vt in cap.fi.
de for.comp.& l.leges sacratissimæ C.de legib.er-
go idem in statutis, Alex.in d.consf.41.visis col.3.
10 vol.5. & pœna statuti domicilij ligat etiam subdi-
tum alibi delinquentem, Angel.in l.si vacantia
colu.25.versf.incidenter quæro C.de bon.vac. lib.
10.Felyn.in c.fin.num.51.ext. de foro comp.licet
hanc quæstionem in contrarium terminet Card.
Parisf.in consf.159.per tot.vol.4. Hinc si statutum
11 dicit quod pro quolibet animali nascenti in ter-
ritorio soluat Dominus vnum solidum, si ani-
malia pregnantia Dominus portauerit extra ter-
ritorium, vt ibi parerent in fraudem statuti; ni-
hilominus Dominus soluere tenebitur, Bar. in l.
cum satis nu.13 C.de agricol.& censf.lib.10.argu.
l.ex facto,§.grande, à versf.rerum autem italica-
rum vsque ad n.ff.de hæred.instit.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum stipulatum per Notarium Apostolicum in Regno,non probat in prophanis. num. 8.*
2 *Iurisdictiones cum sint distinctæ, distinctus pariter debet esse vsus.*
3 *Iurisdictiones inter se dissidere non debent,sed vna aliam iuuare.*
4 *Instrumentum stipulatum à Notario Apostolico iuxta formam Constit. Regni instrumentorum robur, si petatur exequi iuxta Ritum M.C.V.non probat.*
5 *Notarius alterius iurisdictionis instrumenta conficere nequit.*
6 *Notarius non potest conficere instrumenta extra prouinciam constituentis,nisi de licentia illius, ad cuius iurisdictionem declinat.*
7 *Sententia lata a Iudice vnius territorij, non potest executioni mandari à Iudice alterius territorij.*

Notarius Apostolicus, an possit stipulari instrumenta in causis profanis in Regno.

DECISIO CXXV.

IN causa falsitatis instrumenti confecti per
quẽdam Notarium Apostolicum,fuit etiam
dubitatum si potuisset in causis profanis sti-
pulari instrumentum in hoc Regno, & diceba-
tur quod non, per doctrinam Andreæ de Isernia
in Constit instrumentorum robur,vbi instrumẽ-
1 tum stipulatum per Notarium Apostolicum in
Regno non probat in profanis,sequitur Couarr.
pract.quæst.cap.19.in fi. Affl.in decisf.248.num.5.
Boer.in decisf.242. num.3. post Spec. in tit. de in-
strument. editione § restat versf. quid de ijs, vbi
Notarius non potest conficere instrumenta extra
iurisdictionem illius,qui cum creauit,cum iuris-
dictionem ab illo recipiat, secundũ Bar. in l.Im-
perator ff. de manumiss. testam. & proinde esset
mittere falcem in messem alienam,contra tex.in
c.per venerabilem de elect.& cum iurisdictiones
2 sint distinctæ,distinctus pariter debet esse vsus, c.
solitæ de maior.& obed. c.duo sunt 96. dist. licet
3 inter se dissidere nõ debeãt,sed vna aliam iuuare
c.dominus 24.q.2.c. præcipimus, c. dominus 90.
dist.& non recedendo à casu proposito eandem
sententiam tenuit in proprijs terminis Bar. in l.
cunctos populos versf.7.C.de summ.Trini.& fid.
cathol.Bellamer.in decisf.21. & in consf.42. & 43.
Guliel.de Cun.in l.non aliter ff.de adopt. idem
Bar.in l.nec ei §.eorum ff.eod.tit Ioa.And.in cap.
Romana de foro comp.in sexto, Ant.de But.nu.
7.versf.nunquid autem,Panorm.nu.9. Imol.nu.5.
versf.aduerte autem in c.cum P. tabellio de fide
instrum.& idem Butr.in c.per venerabilem versf.
potest tertio intelligi,qui filij sunt legitimi, & ibi
Præposf.in §.quod autem, vbi nuncupat hanc cõ-
munem opinionem, prout communem quoque
appellat Ruin.consf.63.& Boer.cit.decisf.242. nu.
3.per rationem supradictam,vnde Ann. in sing.
4 246. voluit instrumentum stipulatum à Notario
Apostolico secundum formam Constitut. Regni
instrumentorum robur, si petatur exequi iuxta
Ritum Magnæ Curiæ,non probare,quia tale in-
strumentum non habet requisita Ritus, pro qua
opinione est videndus Capic. in cap. Imperia-
lem col.223.& idem Capic. in decisf.201. Rebuff.
in tract.de literis obligatorijs art.2. glo.1.nu.70.
Rupell.lib.1.forensium institutionum cap. 7. vbi
5 Notarius alterius iurisdictionis instrumẽta confi
cere nequit, Hostien.in summa,tit. ne clerici, vel
Monachi versf. numquid ergo, vbi Notarius non
6 potest conficere instrumenta extra prouinciam
constituentis,nisi de licentia illius ad cuius iurisdi
7 ctionẽ declinat, sicut dicimus de sententia lata à
Iudice vnius territorij, quæ nõ potest executioni
mãdari à Iudice alterius territorij,vt tradit Ang.
in l.properandum §. sin aũt C.de iudic. Innoc.in
c.significasti de offic.deleg. Auil.in c. Prætorum
Hispan.in c.20. in fi. & in proprijs terminis No-
tarij Apostolici,facit doctrina Carauit.Ritu 166.
8 num.8. vbi Notarij Apostolici in Regno instru-
menta circa temporalia facere non possunt,& an
te eum hoc idem tenuit Luc.de Penn.in l.fi.C.de
locatione prædiorum ciuilium lib.11.q.4. sequi-
tur Aloysf.de Leo in l.1. nu.6. C.de nouo Codice
faciendo.

Sunt

Sunt tamen plures qui contrariam confitentur sententiam, scilicet Notarios Apostolicos posse recipere testamenta, & alia instrumenta extra territorium constituentis, Ioan.de Imol.in c.cum P. Tabellio de fid.instr.Ant.de Butr.in d.c.per venerabilem qui fil.sint legi. Bar.& Bened.de Plumb. in l.apud pro Consulem ff. de manumis. vind. & Bar.in l.2.ff.de offic. procons.Abb. Sicul.in c. sicne clerici,vel Mona. vbi etiam idem tenet Card. de Zabar.& Anchar.

Verum Curia Archiepisc.censuit non posse,ex eo quod in priuilegio dicti Notarij non aderat facultas cõficiendi instrumẽta in causis profanis.

SVMMARIVM.

1 *Ius patronatus est pars hæreditatis.*
2 *Ius patronatus transit cum vniuersitate bonorum.*
3 *Hæreditas non potest pro parte adiri, & pro parte repudiari.*
4 *Testatoris iudicium est indiuisibile.*
5 *Nemo potest pro parte decedere testatus, & pro parte intestatus*
6 *Ius patronatus eclesiasticum iure hæreditario transfertur ad hæredes, non tamen ad illos, qui hæreditatem repudiant.*
7 *Ius patronatus transfertur ad hæredem extraneum.*
8 *Ius patronatus non defertur ad filium, qui repudiauit hæreditatem.*
9 *Qualitas hæreditaria semper est necessaria ad consequendum ius patronatus.*
10 *In iure patronatus non consideratur qualitas sanguinis, sed hæreditatis, & nu.12.*
11 *Melioratio est quid distinctum ab hæreditate.*
13 *Fœmina exclusa à successione, censetur etiam exclusa à iure patronatus.*
14 *Ius patronatus transit in fideicommissarium vniuersalem.*

An quis possit hęreditatem repudiare, & ius patronatus acceptare.

DECISIO CXXVI.

IN vna Auersana Iuris patronatus delegata
per Sedem Apostol. Reuerendiss. D. Vica-
rio; fuit dubitatum si potuisset de iure hæ-
res institutus repudiare hæreditatem ipsam retẽ-
to iure patronatu, & fuit negatiuè resolutum,
1 ius enim patronatus est pars hæreditatis, secun-
dum Fabrum in decis.6.C.de iur.patron.& sequi
tur hæreditatem sicut canis leporem, vt dixit Ar-
tam. in decis.5. de iudic. Feltrius de iure patron.
2 q.16.& facit tex.in cap.ex literis huius tit. vbi ius
patronatus transit cum vniuersitate bonorum,
3 & non potest ab ipsa separari ex quo nemini per-
mittitur hæreditatem partim repudiare, & par-
tim acceptare, l.neminem ff.de acquir. hæred. cũ
4 testatoris iudicium sit indiuisibile, l. quidam Eu-
logio C.de iur.delib.& non potest quis pro parte
5 decedere testatus, & pro parte intestatus, l.intesta-
tus ff.de reg.iur.vnde Franc.Marc.in decis.1137.
vol.1.quem sequitur Curt.Iun.in cons.5.num.6.
6 voluit ius patronatus ecclesiasticum iure hęredi-
tario transferri ad hæredes, non tamen ad illos,
qui hæreditatem repudiant, pro quo facit glos. in
cap.cum seculum cit.tit. vbi ius patronatus defer
7 tur successione, & sic transfertur etiam ad hære-
dem extraneum, secundum Calder.in cons.1.de
iure patronatus, Cassad.decis.1.de iur.patronat.
Franc.Marc.decis.1135.volu.1. Rot.diuers.decis.
385. & 482. par. 1. de Franch. decis. 85. Ferret.
cons.343. num.1. quasi quod consideretur solum
hæreditas, & non qualitas coniunctionis, & con-
8 sequenter, quod non deferatur ad filium, qui re-
pudiauit hæreditatem, Feder.de Sen.cons.111.in-
cipiens: Quæstio talis est in 5.còl. de quo etiam
per gloss.in c.filijs, & in c.considerandum 16. q.
7.& per gloss.in l.si operarum ff.de oper. liber.fa-
cit quod habetur per Bar.in l.vt iuris iurandi §.si
9 liberi ff.de oper.liberto. qualitas enim hæredita-
ria semper necessaria est ad consequẽdum ius pa
tronatus, vt voluit Innoc.in c.1. de iure patrona-
tus, per tex. expressum in cap. significauit de te-
stibus, c.1.de iure patronatus, Spino in Specul.te-
stamentorum glo.4.num.48 vbi etiam si alios pa
tronus filios reliquerit, non ex hoc transmittit
in eos ius patronatus, nisi sint hæredes, quia non
10 consideratur qualitas sanguinis, sed hæreditatis,
quando in hæreditate ipsa ius patronatus consi-
stit, sic intelligitur tex.in c.filijs, vel nepotibus 16.
q.7.cap.considerandum ead.causa, & quæst. text.
in cap. constitutum 16. q.1. communis resolutio
secundum Gugliel. Benedict. in cap. Raynutius
verb.eodem testam.el primo. num.261. de testa-
ment.Bart. in l.vt iuris iurandi §.si liberi num.4.
ff.de oper.liberto.expendit Moli.lib.j.de primog.
Hispan.cap.8.num.6. Vnde si quis reseruauit ius
patronatus sibi, & filijs suis, intelligitur de filijs,
& hæredibus, tenent plures, quos refert & sequi-
tur Coua.in c.Raynutius §.9.nu.12.& lib.2.va-
riarum resolutionum c.18.nu.7. Bene tamen ve-
rum est valere ordinationem factam à testatore,
vel fundatore, vt ad hæredes sanguinis transeat
solummodo hoc ius patronatus, & non ad extra
neos, vt resoluit Bald.l.2.nu.1.C.de in ius vocan.
Dec.in c.significatum nu.10. de praben. Selua de
benefic.3.par.q.11.nu.15. Paris. cons.48. num.6.
vol.4. Hinc fit, quod si filius sit melioratus in ter-
tia, & quinta bonorum parte, si acceptet melio-
rationem, & repudiet hæreditatem, non succedit
in iure patronatus, ea ratione quia cum melioratio
illa non sit titulus hęreditatis, sed particularis
prælegati, non capit illam filius tamquam hæres,
argum.l.ex facto §.vnde scio quæsitum ff. de hæ-
red.instit.quem tex.explicat Ias.in l.si quis in fun
di vocabulo §.1.ff.de leg.1. Suarez in l. quoniã in
prioribus C.de inoff.testam.7.q.legis Regni. Ma-
11 ximè quia melioratio est quid distinctum ab
hæreditate, vt explicat Tell.Ferdinan l.21.Tauri
num.11. Matienzo l.5.tit.6.lib.5.recopil.sequitur
igitur quod ius patronatrus non pertinebit ad
12 huiusmodi filium; semper enim vt supra dixi, est
consideranda qualitas hæreditatis in successio-
ne iuris patronatus, quod adeo procedit, quod si
testator in suo testamento excludat fœminas a
successione hæreditatis, & quod solum ad ma-
13 sculos perueniat, ex tali successione videtur fœ-
mina

mina exclusa à successione iuris patronatus, quia solum transmittitur in quem transit hæreditas, cui inest ius patronatus, sic tenet Innoc. in rubr. de iur.patr.in fi.& est communis, secundum Rochũ de Curt. de iur.patr.verb.ipse vel 15,q.6.Paulus de Citadinis eod. tract. 9.part. q. 1. & Lopez l.8. tit.15.par.1. glos.4. Ius enim patronatus semper consideratur cum vniuersitate bonorum, secundum Bal.in rubr.huius tituli, licet requiratur apprehensio, vt ad hæredes transferatur, Verall.in decis.135.num.1.& in decis.410.lib.2.Cald.cons. 12,de iur.patr.idem Verall.decis.211.lib.3.Franc. Marc.dec.145.& in deci.1135.vol.1.& propterea
14 transit in fideicommissarium vniuersalem, vt notabiliter voluit Guid.Pap. in decis.507. & idem Franc.Marc.in decis.1136.vol.1.

Non obstant glo.in c.constitutum in glo.fi.16. q.1.& cap.considerandum 16.q.7.volentes quod etiam si filius se abstineat ab hæreditate patris succedat in hoc iure patronatus, quia respõdetur ex supradictis, hoc dictũ esse falsissimum, & sic summa cum ratione dictas glos.reprehendit Card.in clem.plures quæst.7. de iur. patron. Spino citato loco num.56. & alij innumeri, quos refert, & sequitur Couar.lib.2.variar.resol.c.18.nu.7.

Nun obstat secundo, tex.in l.filij ff. de iure patronatus, vbi succeditur in iure patronatus iure sanguinis, & sic non iure hæreditario, & consequenter potest quis hæreditatem repudiare, & ius patronatus retinere: Quia respondetur dictum tex.procedere, vbi succeditur in iure patronatus liberorum, vt explicant Doctores in l. eorum ff.ad l.Iuliam Maiestatis, & in l. si patronos ff. ad trebell.glo.in clem.plures in verb.liberè de iure patron.Bald.in c.significauit de testam.quod secus in iure patronatus ecclesiastico dicendum est, ex quo, vt dixi sequitur ipsum hæredem, vt latè resoluunt DD.in c.considerandum 16.q.7. Cardin. in citata clem.1.de iur.patron. Dec. in cons. 149. col.1.vol.1. Lopez in d.l.octaua Hispan.titul.15. par.1.& sic secundum Spinum loco citato, hoc ius patronatus ecclesiasticum non competit filio, vt filio, sed vt hæredi.

SVMMARIVM.

1 *Baptizari bis nemo potest.*
2 *Bis baptismum suscipiens de iure canonico peccat mortaliter, & fit irregularis, & de iure ciuili vltimo supplicio punitur.*
3 *Quid debeat facere, qui scienter rebaptizatur pro hæresi introducenda, & quid si pro munditia, idest pro salute corporis obtinenda, num.4.*
5 *Clericus baptismum iterans vltra sacrilegium est excommunicatus, & irregularis, & deponendus ab officio, & beneficio, & tanquam indignus sacerdotio deponitur. nu.6.*
7 *Baptizantes debent animaduertere, in sciendo si puer sit baptizatus, vel ne.*
8 *Sacerdos baptizans cum conditione, si non es baptizatus non est irregularis.*
9 *Quæ sit forma, quæ præscribitur parocho baptizandi pueros, de quibus dubitatur si sint baptizati.*
10 *In dubio quis non præsumitur baptizatus.*
11 *Refertur quod nam dicatur dubium probabile ad effectum de quo quæritur.*

Dubium probabile, quod nam dicatur ad effectum, vt Parochus possit baptizare cum clausula, si non es baptizatus, ad ornatum text. in cap. de quibus de baptismo.

DECISIO CXXVII.

1 BAptismi reiteratio omni iure prohibita est,
2 ita quod bis baptismum suscipiens de iure
canonico peccat mortaliter, & fit irregularis, cap. qui bis de conseer. dist.4. Institut. canon.
lib.2.§. illi quoque, & §. quod si quis, Couar.in
clem.si furiosus 2.par.in princ. nu.8. Nauar. in
suo manual. c. 22. & de iure ciuili vltimo supplicio punitur, l.2.C. ne sanctum baptisma reiteretur, de quibus loquitur Canon penitent. 46. di-
3 cens; Qui scienter rebaptizatur septem annis peniteat, & feria 4.& 6.in pane, & aqua ieiunando
tres Quadragesimas faciat, & hoc si fecit pro hæresi introducenda, si autem pro munditia, idest
4 pro salute corporis obtinenda tribus annis peniteat, c.qui bis de consecr.dist.4 cap.7.de Apostat.
Clericus autem baptismum iterans vltra sacrile-
5 gij peccatum est excommunicatus, & irregularis,
& deponendus ab officio, & beneficio, c.fi.de baptism.Instit.Canonic.d.§.illi quoq; Abb. in c. ex
6 tuarum de apost.& tamquam indignus sacerdotio deponitur, l.1.C.ne sanct.baptism.reiteretur,
7 quare aduertere debent baptizantes, nequaquam
baptizent sine præuia diligẽti indagine, si sit baptizatus puer, vel ne, de quibus est videndus Canon 46. SS. Apost. qui sic inquit: Episcopus, aut
presbyter, si eum, qui verum baptisma habent
iterum baptizauerit, aut pollutum ab impijs, non
baptizauerit, deponitur, vt qui crucem, & mortem Domini derident, neq; discernat veros sacerdotes, à sacerdotibus impostoribus; si autem
8 puerum sub conditione iterum baptizet, non fit
irregularis, vt per Viuald. in suo aureo candelabro 3.par.c.14.nu.57.

Dubitationis tamen articulus in Curia Archiepiscopali insurrexit tempore quo felicissimæ recordationis Philippi II. Regis Catholici, fuit ordinatum, vt omnes Mauri expellerẽtur ab omnibus Hispaniarum Regionibus, quod nam dubiũ dicatur probabile ad effectum, vt Parochus possit baptizare cum clausula si non es baptizatus, iuxta dispositionem tex.in c.2.de baptismo, vbi præ-
9 scribitur forma à Parocho obseruanda, videlicet
si non es baptizatus Ego te baptizo: In nomine
Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, de qua clausula latè per Turrecrem.in c.qui in maternis de consecr.dist.4.D.Tho.in 4.sent.dist.6.q.1.art.3.Cost. de remed.subsidiar.c.127. n.7.cũ alijs relatis per Graph.cons.9.n.17.& seq.de penit.sicuti quoque obseruatur in Curia Romana, atq; alibi passim, quando probabiliter dubitatur, an quis sit bapti-
10 zatus, cum in dubio quis non præsumatur baptizatus, sed allegānti baptismum incumbat onus probãdi, vel p librum Parochi ex Sac.Conc. constitutione, vel per vnum testem Christianum, & fidelem, vt notat Mascar.de probat.concl.163. &

concl.

conclus. 672. Viui. in decis. 479. Nauar. in manual.
cap. 22. num. 59. & Costa cap. superius citato nu.
8. vnde dubium probabile ad supra citatū effectū
21 diximus esse ex iudicio Sapientum, vbi de hoc
esset verisimilis coniectura dubitandi, puta si par-
uulus reperiretur expositus ad ianuam hospita-
lis, vel inuentus in Nemore, quando natus est de
recenti, & inuentus esset absque scriptura, quæ
posset verificari de eius baptismo; D. Thom. in
3. par. c. 65. q. 1. ar. 1. D. Antonin. 3. par. tit. 14. c. 13.
Angel. in verb. Baptismum num. 8. Siluester in
eodem verbo q. 7. sic etiam Armill. in nu. 32. Sot.
dist. 3. q. vnica art. 9. tunc enim debet talis sub
conditione baptizari, de qua in citat. cap. 2. vt vo-
luit etiam Viual. de baptismo nu. 66. licet Toletus
lib. 2. Instit. sacerdotal. quem refert, & sequitur
Posseuin. in suo tract. de officio Curati cap. 6. ex
mente Soti d. dist. 3. ar. 9. in 4. indicet non rebapti-
zādos istos sic inuentos, si appareant habere men
sem, vel viginti dies, nisi ex colore esset vehemens
suspitio, natos esse ex Infidelibus, puta Mauris,
illos vero secundum Posseuin. loco citato, qui in-
ter Infideles nati sunt ex parentibus fidelibus, &
postea redemptis, aut mortuis parētibus sunt su-
perstites, cū postea ad nos veniant, nisi manifestis
inditijs constet esse baptizatos, baptizandi sunt,
ex quo præsumptio est non fuisse baptizatos.

SVMMARIVM.

1 *Abigei qui sint, & vide nu. 6.*
2 *In crimine abigeatus non sufficit quęlibet pecoris ab-
ductio, sed requiritur, quod ex animalibus minutis
surripiantur decem, ex porcis quatuor, & ex ani-
malibus grossis puta bobus vnum.*
3 *Abigeus non dicitur, qui oues aberrantes, vel equos
in solitudine relictos abduxerit*
4 *Abigeatus crimen absque dolo non committitur, &
ideo abigeus non dicitur, qui pecora de quorum
proprietate controuersiam faciebat, abegit, dolo ta-
men omnino cessante.*
5 *Errans in delictis in quibus requiritur dolus excu-
satur.*
6 *Abigeus quoque is dicitur, qui sæpius vnum, aut
alterum ex pecudibus surripit.*

Criminis abigeatus pęna, an cadat in eum qui surripuit vnum bouem, & quid si bos fuerit errans.

DECISIO CXXVIII.

1 QVi pecora ex pascuis, vel ex armentis sub-
trahunt, & quodammodo deprehen-
dantur, & abigendi studium, quasi
artem exercent oues de gregibus, vel boues de
armentis abducentes, Abigei sunt, l. 1. §. 1. ff. de
abige. Bar. in l. 3. ff. eod. Saly. & Aloys. de Leo in l.
vnica C. eod. tit. Bonif. in tract. de furtis §. mobilis
num. 23. Gomez variar. resol. tom. 3. cap. 5. num.
13. Peguer. in decis. Cathalon. 29. Cabal. in reso-
lution. crimin. casu 160. non tamen sufficit ad hu-
2 iusmodi abigeatus crimen incurrēdum quælibet
pecoris abductio, sed requiritur quod ex Ouibus,
vel alijs animalibus minutis, puta Capris, Verue-
cibus, Arietibus, Hircis, Agnis, Hedis, & simi-
libus, surripiantur ad minus decem, ex Suibus si-
ue Porcis quinque, vel quatuor, & ex Equis, vel
Bobus, vel alijs maioribus, & vt aiunt, grossis
animalibus, puta Mulis, Asinis, Tauris, Bubalis,
& similibus vnum; nam si minorem numerū quis
abstulerit, fur est, & non abigeus, vt est tex. in l. 3.
ff. de abigeis, voluit Cabal. in d. casu 160. num. 3.
Bonifac. vbi supra num. 24. Peguer. in citata decis.
29. num. 2. & sic pro verissimo fuit habitum in
Curia Archiepiscopali in causa cuiusdam clerici,
qui fuerat inquisitus subripuisse vnum bouem,
licet cum ex meritis processus constiterit dictum
clericum subripuisse bouem aberrantem; fuit re-
solutum pęna criminis abigeatus, non esse puni-
endum, per tex. expressum in d. l. 1. §. 1. ibi si quis
3 oues aberrantes, vel equos in solitudine relictos
abduxerit, non est abigeus, & voluit etiam Pegue.
in dict. decis. 29. num. 3. Cabal. in citato casu 160.
nu. 6. Bonis. de furtis d. §. mobilis nu. 22. vt etiam
4 dicimus, quod abigeatus sine dolo, & furandi ani
mo non committitur, & ideo si de pecorum pro-
prietate quis contendebat, non dicitur hoc cri-
men committere, sed ciuiliter cum eo agendum
erit, Cabal. in d. cas. 160. n. 5. post Peguer. in d. de-
cis. 29. nu. 6. quod ita demum probandum est si
non color abigeatus quęsitus est, sed verè putauit
sua iustis rationibus ductus, prout docet tex. in d.
l. 1. §. fi. ff. de abigeis, & non solum hoc est verum
quādo ductus fuit iustis rationibus, verum etiam
quando iniustis, credēs, quoquo modo errore iu-
ris sua esse, dolo tamen omnino cessante, ita est
tex. in l. igitur §. 2. ff. de liberal. cau. ibi, & generali-
ter dicēdum est quoties quis iustis rationibus du-
ctus, vel nō iustis, sine calliditate tamen putauit se
liberum, & in libertate moratus est, dicendum est
in ea causa esse, vt sine dolo malo in libertate tuc
fuerit, & est tex. in l. plagij criminis 2. C. ad leg.
Flauiam de plagiar. & ibi Bald. dicens errantem
5 in delictis in quibus requiritur dolus excusari,
ex quibus patet abigeum eum tantum dici, qui
dolosè ex gregibus, vel armentis subtrahit
ex animalibus minutis, vel magnis numerum
6 prędictum, & eum qui sæpius vnum, aut alterum
pecus surripuerit, similiter abigeus est, vt dici-
tur in d. l. 3. §. qui sæpius ff. de abigeis, Peguer. in
d. decis. 29. Caball. citato casu 160. nu. 4. post Bar.
in d. l. 3. ff. de abigeis.

SVMMARIVM.

1 *Iudex in sententia, quam profert in fauorem inquisi-
ti, potest iuxta causa subsistente etiam ex officio cō-
demnare inquisitum absolutum ad præstandam
cautionem de non offendendo querelantem offen-
sum.*
2 *Parti aduersæ petenti cautionem, est etiam impar-
tienda.*
3 *Cautio de non offendendo quid sit.*

4 *Timor qualis desideratur ad effectum præstandi cautionem.*
5 *Superlatiuum, quandoq., sumitur pro positiuo.*
6 *Petens cautionem de non offendendo iustam timoris causã probare tenetur quã nõ probata, reijci debet.*
7 *Quæ sit iusta causa timoris, Iudicis arbitrio relinquitur.*
8 *Iustus, & legitimus timor, est causa finalis præstandi cautionem.*
9 *Petens cautionem de non offendendo, potest etiam petere à Iudice quod ei impartiatur licentia asportandi familiam.*
10 *Minor metus requiritur in muliere, quã in masculo.*

An petenti cautionem de non offendendo sit ei impartienda, non probata legitima, & vera causa timoris.

DECISIO CXXIX.

1 VEra, & indubitata est conclusio, quod Iudex in sentẽtia, quam profert in fauorem inquisiti, potest iusta causa subsistente etiã ex officio condemnare inquisitum absolutum ad præstandũ cautionem de non offendendo querelantem, & sic in dies in Magna Curia obseruatur, ex decis. Bart. in l. illicitas §. ne potentiores ff. de offic. præsid. congerit alios Fely. in rub. de tregua, & pac. num. 10. vers. qui timet, Clar. in pract. crim. lib. 5. §. fin. q. 47. Menoch. in tract. de arbitr. iud. lib. 2. cent. 2. cas. 140. Magald. in tract. de securit. & saluo conduc. in prin. 1. col. vers. quarta species, & ex Regnicolis Paris in tract. de sind. in c. officialis vers. si sunt duo qui adinuicem, & ex Hispan. plenissimè Gomez in tit. de iniur. to. 3. c. 6. in vlt. quæst. n. 16. fol. 347. Item vera est conclu-
2 sio, quod si altera pars requirit reciprocam cautionem, est similiter ei danda, ex decis. eiusdem Bart. in l. qui bona §. si quis quia sibi ff. de damn. infect. in finalibus verbis, quem sequitur ibi Alex. in princ. & Ias. in l. si super possessione col. 2. vers. & si tu petis C. de transact. Rip. in rubr. ff. de damn. infect. col. 3. vers. 4. dubitatur, Paris in tract. & loco supra allegato, vers. & dixit Bar. Dubitatum tñ fuit in Cur. Archiep. an supradicta conclusio procederet vbi in petente dictam cautionem esset vanus timor, & consequenter ex parte eius non esset probata legitima causa timoris, iux. terminos tex. in l. illicitas §. ne potentiores ff. de offic. præsid. & ex latè traditis per Bar. in l. 1. ff. ad leg. Iul. de vi publ. & Herculan. in tract. de cautione de non offendendo q. 16. per tot. & dicebatur nõ esse in su-
3 pradicta cõclusione cõprehensum, ex quo cautio de non offendendo est legitimũ præsidium, ꝙ iustè timẽti iniuriam sibi inferri, ad ipsius instãtiam vel ex officio præsidis, ne partes ad arma procedãt præstari soleat, vt tradit Vulpellius in tract. de promissione de non offendendo q. 73. nu. 3. Hercul. eiusdẽ nominis tract. q. 13. Bonacos. in quæst. crimin. verb. securitas, quo fit, vt si esset vanus timor, non debet præstari supradicta cautio, vt in proprijs terminis voluit Aufrer. ad Capell. Tholosan. decis. 489. Benintend. decis. 65. & Viui. decis. 341. per tex. in l. vani timoris ff. de reg. iur. vbi
4 vani timoris nulla est excusatio, & generaliter timorem ad hunc effectum debere esse talem qui in constantem virum cadat, ad text. in l. 3. ff. de eo quod metus causa c. cum dilectus eod. tit. c. consultationi de sponsalibus, latè tradit Sarmient. lib. 2. select. interpetr. c. 11. nec obstat text. in citata l. 3. in verb. de homine constantissimo, quia illud
5 superlatiuũ pro positiuo ponitur, vt tradit Abb. in d. c. cum dilectus in 2. not. & alij, quos probat Dec. in l. in omnibus in 1. colum. in princ. ff. de reg. iur. & hoc esse generale, vt debeat esse iustus metus ad inducendam excusationem, voluit tex. in cap. fi. de appell. & tradit Io. Andr. in c. si iustus eod. tit. vbi pro iusto metu intelligit, quod sit probabilis, & non vanus, quia vt dixi supra, vani timoris nulla est excusatio, l. metum autem ff. citat. tit. & propterea requiritur metus mortis, vel cruciatus corporis, l. continet ff. de eo quod metus causa, l. interpositas C. de transactionibus, Bart. & Ang. in l. ad inuidiam C. eod. Fely. in c. causam matrimonij de offic. deleg. & vbi timor non est sufficiens, non inducit causam præstandi dictam cautionem, iuxta latè tradita per Alex. in cons. 69 vol. 7. supradictis accedebat doctrina Mascar. de prob. concl. 1370. quem refert, & sequitur Baiar.
6 q. 47. nu. 14. vbi petens cautionem de non offendẽdo, iuxtã causam timoris probare tenetur, qua non probata reijcitur à prædicta petitione, Menoch. de arb. iud. cas. 140. n. 40. vbi etiam disputat,
7 quæ sit iusta causa timoris, licet dicat istud esse Iudicis arbitrio remittendum; Hinc est quod licet Iudex debeat prouidere, quod per partes præstetur reciproca cautio, vt probat de Franch. in dec. 359. nihilominus id non procedit quando esset vanus timor petentis reciprocam fideiussionẽ, vt in proprijs terminis voluit Gail. in lib. 1. pract. obseru. c. 4. Artam. in dec. 3. de iuditijs, Addent. ad
8 Bertaz. cons. 16. ex quibus omnibus patet iustum, & legitimũ timorem esse causam finalem præstãdi dictam cautionem, in quo casu ẽt potest pars
9 petere à Iudice qđ ei licentia impartiatur asportãdi familiam, vt voluit Ann. sing. 30. Gom. lib. 3. delictorum c. 6. in fi. de Franch. dec. 311. & 418. & nouissimè Addit. ad eundem in dec. 359.

Ex quibus omnibus fuit decisum in dicta Curia Archiep. non esse præstandam cautionem petitam ob supradictas causas.

Non obstat quod etiam quis ex leui metu tenetur, vt voluit glo. in cap. cum locum de spon-
10 sal. quia loquitur in muliere, in qua minor metus sufficit, quam in masculo, sm̃ Innoc. in c. cum dilectus de eo ꝙ metus cã, per gl. in l. j. C. vnde vi.

Nec obstat ꝙ in statu ecclesiastico passim, & indistinctè nulla facta probatione de causa timoris partes cogũtur ad præstandum dictam cautionẽ, vt per Baiar. cit. quęst. n. 16. quia respondetur supradicta procedere data prius cautione per partem, quæ petit cautionem sibi dari, similiter quãdo dubitatur de aliquo scandalo, quo casu cogũtur ex officio etiam inuitis ambabus partibus, dictam cautionem præstare.

SVMMARIVM.

1 *Pœna falsi non infligitur illi qui non fuit in dolo, & vide nu. 5.*

2 Re-

2 *Regulariter in criminalibus quis non punitur corporaliter, nisi dolus interueniat.*
3 *In criminalibus lata culpa non æquiparatur dolo.*
4 *Statutum quod homicidium committens puniatur pœna mortis, intelligitur si homicidium cum dolo fuerit patratum.*
6 *In crimine falsi non sufficit dolus præsumptus, sed requiritur verus.*
7 *Falsi coniectura euitari potest, quando adest veritatis primordium.*
8 *Fatuus equiparatur furioso.*
9 *Ignorantia excusat à delicto.*
10 *Ignorans mitius punitur.*

Fatuitas, an excuset à pœna falsi.

DECISIO CXXX.

PRo excusatione cuiusdã testis qui deposuerat falsum, adducebatur ipsum esse fatuũ, & adeo ignarũ, vt quicquid sibi dicebatur crederet, quare fuit dubitatũ, an ex supradictis caussis veniret à pena falsi excusandus, & fuit resolu-
1 tum affirmatiuè, ex quo pena falsi, non infligitur illi, qui nõ fuit in dolo, ita in proprijs terminis voluit Natt. in cons. 392. Cepoll. cons. 121. post Alex. in cons. 700. vol. 7. falsitas enim sine dolo cõmitti nõ potest, vt est communis opinio secundũ Socc. in cons. 59. nu. 83. vol. 2. & Clar. in §. falsum nu. 83.
2 & regulariter in penis criminalibus numquam potest quis puniri corporaliter nisi dolus interueniat; ita tenet Bart. in l. j. §. j. num. 1. ff. de testib. & est communis sententia DD. vt dicit Cepoll. cõs. crim. 33. vol. 2. vers. quod sic probatur, neq; suffi-
3 ceret lata culpa, ex quo in criminalibus lata culpa non equiparatur dolo, & hanc opinionem dicit esse communem Ias. in l. in actionibus nu. 23. & 26. ff. de in lit. iur. quẽ sequitur Blan. in pract. crim. f. 56. n. 137. & seq. Bermon. loquẽdo in crimine adulterij in tract. de concub. f. 158. num. 71. Diaz reg. 540. vbi ponit hanc cõclusionem pro regula, Clau. Seysel. in l. 1. nu. 35. ff. de legi. & loquendo de pena mortis, vel mutilationis membri imponenda, idem attestatur Cagno. in l. contractus n. 10. ff. de reg. iur. quem refert Villalob. in sua collecta cõmunium opinionum in lit. L. n. 6. sed certè hoc locum habet non modo si agatur de imponenda pena mortis, vel mutilationis membri, verum etiam si agatur de imponenda quacũq; alia pena corporali, secundum glo. quæ simpliciter loquitur in d. l. in actionibus in verb. non etiam ob culpam, quam Doctores sequuntur, Marsil. cons. 77. nu. 40. & ex hac conclusione infertur, quod si
4 statutum disponat quod homicida sit decapitandus, debet intelligi dummodo homicidium sit cõmissum dolo, non aũt culpa, & est cõis opinio, vt dicit Ias. in d. l. 1. n. 7. ff. de legib. & in d. l. in actionibus n. 26. quem refert Viui. in lib. communium opinionum fol. 239. vers. statutũ disponens, Dec. in d. l. in actionibus nu. 20. quem refert Plot. in rep. l. si qñ n. 765. C. vnde vi, Curt. Iun. in l. fi. ff. quod quisq; iur. Menchac. controu. Illust. cap. 96. nu. 32. & hoc receptissimum esse attestatur Alcia. in l. magna negligentia ff. de verb. signific. & non recedendo à veris terminis criminis falsi, adducebatur Crauett. cons. 46. num. 1. Roland. cons. 38. num. 45. vol. 1. Berous cons. 78. num. 16. Bertazo.
5 cons. 8. num. 58. cum seq. quibus in locis optimè probatur, neminem de falso posse puniri, nisi adsit dolus, & consequenter vera scientia rei gestæ, vnde Menoch. de arbitr. iud. casu 308. & 309. voluit testem præsumendum esse scienter, non ignoranter deposuisse, quo fit, vt in hoc crimine non sufficiat dolus præsumptus, sed requi-
6 ratur dolus verus, l. nec semel C. de fals. Riminal. Iun. cons. 145. num. 21. Gabriel. cons. 169. num. 16. Item dicebatur supradictum inquisitum esse à pœna falsi excusandum, ex eo quod tenebatur, credere Parocho id sibi afferenti, argumen. eorum quæ dixit glo. in l. si Titius ff. de act. vendit. vnde excusatur quando illud quod dicitur adiuuatur primordio veritatis, l. cum filius §. hæres meus ff. de legatis secundo, Foller. in pract. crimin. fol. 183. num. 85. Grammat. consil. 30. in fin. & in voto 26. num. 12. Crauetta cons. 46. num. 8. Corneus cons. 26. num. 15. Alciat. cons. 461. num. 6. Menoch. cons. 121. num. 18. & in tract. de præsumption. lib. 5. præsumpt. 20.
7 num. 53. vbi dicit, quod falsi coniectura euitari potest, quando adest veritatis primordium, ad quod vide etiam Marsil. sing. 35. Item dicebatur dictum testem vti furiosum esse à dicta pœna excusandum, ex quo de iure fatuus equiparatur
8 furioso, vt annuerunt Roland. in tit. de testamentis rubr. 2. n. 12. glo. in §. præterea in verb. furiosi, Instit. quibus non est permissum facere testamentum, iuncta gl. in l. fatua ff. de postulan. vbi fatuus dicitur mentecaptus, quod maximè procedere, dicit Dec. in l. furiosus C. qui test. fac. poss. nu. 11. si esset ei datus curator, sequitur Boer. decis. 25. num. 79. Thesaur. decis. 92. vnde cum fuerit persona, ita facilis ad credendum, & id quod deposuerat ignorabat, consequenter non venit aliqua pœna plectendus ex fundatissimis iuris regulis ignorã-
9 tiam excusare à delicto, Blãc. in sua pract. crim. c. de ignorantia fol. 91. Gabriel. de reg. iur. concl. 6. Tiraq. in tract. de pœnis temperan. vbi vult quod
10 ignorans mitius puniatur, quod factum ignorantiæ probabili, non potest puniri, nec Princeps facere potest, vt puniatur, in quibus omnibus iuncta etiam minori ætate dicti inquisiti fuit dictũ vt exulet à ciuitate, & diœcesi per annum, & hoc in causa inquisitionis cuiusdam Parochi.

SVMMARIVM.

1 *In processionibus illi religiosi præcedunt, qui sunt in loco antiquiores.*
2 *Dignior quis dicitur ratione antiqui originis.*
3 *Prior tempore potior est in iure.*
4 *Antiquiora sunt digniora, & vide nu. 6.*
5 *Anterior origo est inspicienda.*
7 *Nobilitas eo perfectior, quo antiquior.*
8 *Dignitas antiquior est nobilior.*
9 *Antiquior præferendus est.*
10 *Collegii cõuocatio deficiente Rectore, fit ab antiquiore Collegii.*
11 *Antiquior subrogatur in locum decedentis.*

12 *Antiquior in prælatura debet præferri,*
13 *Antiquitati semper defertur,*
14 *Primogenitus ex causa antiquioris ætatis præfertur, & prærogatiuis fruitur.*
15 *Antiquior debet primo loqui tamquam dignior.*
16 *Clerici, & Doctores antiquiores debent primam vocem habere, & locum in sedendo.*
17 *Quorum prior est institutio illi debent præcedere.*
18 *Illa Religio debet præcedere in processionibus, cuius regula primo fuit approbata.*
19 *Religiosi dum veniunt ad Synodum, debent sedere secundum eorum antiquitatem.*

In processionibus Religiosorum, illi debent præcedere, qui sunt antiquiores in loco.

DECISIO CXXXI.

1 PLuries Curia Archiep. resoluit quod in pro-
cessionibus illi debeát præcedere, qui anti-
quiores fuerint in loco controuersiæ, iuxta
2 Bullam fel.rec.Greg.XIII.dignior.n.quis dicitur
ad hunc effectum præcedendi ratione antiquio-
ris originis, sm̃ doctrinam glo.in c.1.dist.j.Rimin.
in rub.ff.de offic. eius cui mandata est iurisdictio
n.38.cũ seq.Fely.in rub.de maior.& obed.col.3.
nu.6. quæ in religionibus maximopere est atten-
3 déda, qui prior.n.est tempore, potior est in iure, c.
antiqua de priuil.l.qui prior ff. de iud.l.fin.C.qui
potio.in pign.habeát.c.qui prior de reg.iur. in 6.
§.singulorũ instit.de rer.diuis. quod .n. antiquius
4 est id dignius esse, dicit tex.in c. quanto de transl.
prælat.c.anteriorum §.illud 11.q.6.l.in testaméto
C.de testam.facit tex.in l.fi.C.de Tyronib.lib.12.
& tex.in auth.de Monach.§.ordinationé,& §.qui
bus, ex quo Bald.ibi inquit, quod prius tpe prius
dicitur insinuationis ordine, Felyn. in cit.rub.de
maiorit.& obed.col.3.n.5.dicens quod inspicitur
5 anterior origo, per glo.in c.quorundam in verbo
prædicatorum de elect.in 6. sequitur latè Cępoll.
in suo tract.de Imper.milit.deligen. n.3.vbi anti-
quissimum esse honorabilissimũ,& pluribus præ
6 rogatiuis antiquitatem pollere,& antiquiorem es-
se digniorem, ex pluribus ipse comprobat, Tiraq.
de retract.l·gnag.§.3.glo.j.nu.192.& 196.& ideo
7 nobilitatis splendor perfectior est, quo antiquior,
vt probat text. in l. 2. §. quæ omnia, ibi vir ab
antiqua stirpe C.de veteri iur.enucl.l.1.ibi Nobi-
les regionibus serie seculorum antiquissima ff.de
censib.l. 2. ibi Natales antiqui C. de iur. aureor.
8 anulor.& hinc quo antiquior dignitas eius nobi-
litas apparet, l.1. §.quibus C.de nouo Codice fa-
ciendo, l.j.C.de consul.lib.12. l.tam demẽtis cum
auth.seq.C.de episcopali audien.l.j.ff.de albo scri
bendo, l.2.C.vt dignit.ord.seru.glo.& DD.in l.cũ
9 quid.ff si cert.petat.& antiquior est præferendus,
iux.ea quæ notantur in l. cęterum §. fin. ff. famil.
hercisc.l.fi.ff.de l.d.instrum. l. cum pater §. pater
pluribus ff.de leg.2.Inno.in c.j.de maior.& obed.
10 dicens quod si Collegij Rector aberit, Collegij
conuocatio ad antiquiorem de Collegio pertine-
bit, vt etiam videtur assentire text.in c. Episcopi
24.dist.c.1.piscoporum 74.dist. vbi notatur anti-
11 quiorẽ subrogari in locum decedentis, quo ad lo-
12 cum, vel dignitatem, & antiquior in prælatura
est præferendus, cap.statuimus dist.61.& semper
13 antiquitati defertur, l.si chorus §. 1. ff.de leg. 3. c.
14 de quibus 20.dist.& hinc, nec ob aliam causam
quam antiquioris ætatis primogenitus potiorem
locum habet, vt tradit gl. in c.quam periculosum
in verb.primatus 7.q.j.Tiraq.de iur.primog.in
præfat.nu.115.cum seq. Staphil.de prærogat.ex-
pectatiuarum,& de intelligentia regul.prærog.§.
videndum nu.40. Laud.in tract.de primoge.in
15 princ.& propterea antiquior debet primo loqui,
tamquam dignior, per ea quę dicit tex.in l.si quis
ex argentarijs §.1.ff.de edend. c.tua dist.1. c. sta-
tuimus vbi glo.61.dist.l.1.§.in sententijs ff. de al-
bo scridend.l.1.ibi decernendi, loquendi facultas
antiquior C. de Præf. Prætor. pro quo ẽt confert
doctrina Bal. in c.cum olim de consuetu.n.1.vbi
16 scribit Antiquiores clericos,& Doctores debere
habere primum locũ, & vocem, & deinde cęteri
per ordinem, vt etiam voluit glo.in c.placuit in
verb.præponimus 16.dist,c.in Canonicis 19. dist.
& sequitur Affl.in decis.1.n.8.vnde Dec.in c.aua-
ritiæ col.1.in fi. de præben.meritò dixit, quod Mo
naci Canonicis regularibus præstant, quia anti-
17 quius Monachorum institutum est, quæ tamen
doctrina Decij hodie nõ procedit, nam Canonici
regulares Monachos præcedunt, prout ex *Bulla*
Pij IV.relata à Nau.comm.4.de Regular.num.5.
Præterea ad hoc facit quia quorum est institutio,
& ordinatio prior, debet prior esse prælatio, cap.
dominus 93. dist. cap. 1. de maiorit. & obed. cap.
placuit, & c.verum 18. dist. Franc.Marc. in decis.
808.& ideo antiquior religio præfertur alijs eius-
dem conditionis, d.c.quorũdam, Gãma in dec.1.
n.57.Vrsill.in dec.1.n.15.& 16.Nonius in cõs.71.
18 n.35.vbi inquit illos religiosos debere p̃cedere in
processionibus, & alijs actibus, quorũ regula fuit
prius introducta, clem.1.de relig.dom.c.super eo
19 de sent.excom. & valde etiam confert, ꝙ religiosi
in casibus in quibus veniunt ad Synodum, sedere
debeát secundum eorum antiquitatem, Felyn.in
c.cum dilecta num.5.de rescript. c.accedentes de
præscrip. Alex.Gemin.& Cardin. in c.Episcopos
17.dist. vnde meritò, & de iure descendit nostra
decisio, vt in processionibus religiosorum illi de-
beant præcedere qui sunt antiquiores in loco.
Sed quia Sac. Congr.Regularium in anno 1593.
fertur declarasse in huiusmodi præcedentijs ser-
uandum esse id quod in Vrbe seruatur, vt refert
Quaranta verbo præcedentia, & de mandato
Domini Papæ fuisse reuocatam dictam Bullam,
propterea multæ exortæ fuerunt cõtrouersiæ in-
ter Regulares, nouissimè autem die 4. April.1615
eadem Sac.Congr. de ordine S.D.N.Papæ in vna
Agrigentina mandauit seruari dictam Bullam
Greg. XIII. prout ex originali subscripto ab Ill.
D. Card. Gallo, cuius copia authentica seruatur
in Curia Archiep. latius constat.

SVMMARIVM.

1 *In materia præcedentiarum, is qui possidet tempore litis motæ, præcedat.*
2 *In præcedentijs vltimus status attenditur.*
3 *Non debet quis administratione priuari, nisi cum causa*

causæ cognitione.
4 *Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, vel alius admini-*
strator Hospitalis, non potest administrationæ pri-
uari, nisi eo citato, & iuris ordine seruato.
5 *Possessor spoliatus lite pendente, potest petere restitu-*
tionem in integrum.
6 *Missio in possessionem contra possidentem de facto, fa*
cta, non valet absque citatione.
7 *Rex, vel Cardinalis, si aliquid facit iure superiori-*
tatis, inferior non ammittit sui iuris, nisi possessio-
nem, quia non est actus derogatiuus, sed præro-
gatiuus cuiusdam superioritatis, aut potioritatis.
8 *Manus Regia apposita rei contentiosæ, non priuat*
aliquem possessione.
9 *Id quod nostrum est, sine facto nostro à nobis aufer-*
ri non potest.
10 *Possessor prima facie iniustus, non debet sua posses-*
sione priuari, sine causæ cognitione.
11 *Quis defendi debet in possessione sua, donec alius do*
ceat de iure suo.
12 *Fiscus, non potest lite pendente priuatum cum quo*
contendit, re ipsa, de qua tractatur priuare.

In controuersijs præcedentiarum lite pendente, manuteneri debet qui tempore litis motæ reperitur possidere.

DECISIO CXXXII.

IN controuersijs præcedentiarum vertentibus
in Curia Archiepiscopali, solet interponi
decretum, quod pendente lite, nihil innoue-
1 tur, & consequenter quod is præcedat, qui tem-
pore litis motæ possidet, quæ decisio habet funda
mentum ex cap. cum ecclesia Sutrina de causa
possessionis, & propriet. & ex latè traditis per An
2 nam in alleg. 131. vbi in præcedentijs vltimus sta
tus attenditur, sicut in terminis administrationis,
3 quod non debeat quis administratione priuari,
nisi cum causæ cognitione, probatur in c. quali-
ter, & quando, il secondo, in fi. cap pen. & fin. de
accus. tradit Ferret. cons. 184. num. 7. dicens, quod
4 Capitulum Ecclesiæ Cathedralis, vel alius admi-
nistrator Hospitalis non potest à pacifica posses-
sione administrationis amoueri, nisi eo citato, &
iuris ordine seruato, & c. licet Episcopus, vbi Do
ctores, c. in literis de rest. spoliat. Lapus alleg. 103.
Achill. de Grassis decis. Rot. 32. de appell. num. 4.
5 alias possessor petere potest restitutioné in inte-
grum, Bisign. dec. 3. de restitu. spoliat. Rom. cons.
6 69. nu. 12. dicens quod non valet missio in posses-
sionem facta, etiam contra possidentem de facto,
si non fuit citatus, l. si deserta C. si propter publi.
pensit. iuncto c. in literis de rest. spol. & agere po-
test interdicto retinendæ, vt in terminis probat
Ruyn. cons. 128. num. 3. cum seqq. lib. 5. & facit
doctrina Bal. nu. 3. in c. dilectus per tex. ibi de off.
7 deleg. dicẽtis, quod si Rex, vel Cardinalis aliquid
facit iure superioritatis, inferior nõ amittit sui iu-
ris nisi possessionem, quia non est actus derogati-
uus, sed prærogatiuus cuiusdã superioritatis, aut
potioritatis, voluit Cyn. in l. vnica n. 2. C. de pro-
hib. sequestr. pecun. dicens manũ Regiam sua pos
sessione aliquem non priuare esto, quod eũ de fa-
cto priuet, cuius etiam fuit sententiæ, Boich in c.
8 examinata de iudic. vbi dicit, ꝙ manus regia ap-
posita rei contentiosæ non priuat aliquem posses-
sione, tenet Fely. in c. illud de præscrip. Gomez in
regul. de annal. q. 46. circa fi. Cassan. cons. 45. n. 5.
Selu. de benef. 2. par. q. 9. Rebuff. to. 3. ad leg. Gall.
tract. de sequest. ar. 1. gl. 1. n. 19. vbi asserit hoc fir-
mum esse in forensi iudicio, & inter pragmaticos
9 quia id quod nostrũ est, sine facto nostro à nobis
auferri non potest, l. id quod ff. de reg. iur. & quia
manus Regia, quę ad cõmodum partium apponi
solet, in eorum detrimentũ, non debet tendere, l.
ꝙ fauore ff. de legib. & ad hoc facit optimus tex. in
l. creditores ff. ad l. Iul de vi priua. ibi optimũ est,
vt si quas te putas habere petitiones actionib⁹ ex-
periaris, interim ille in possessione morari debet,
tu petitor esse, Bal. in l. defẽsionis facultas in prin.
C. de iu. fis. lib. 10. nemini. n. est auferẽda possessio
c. 1. vt lit. pẽd. c. 1. de sequest. posses. q. 1. n. 17. l. pęn.
ff. de aqu. quotid. & ęstiu. l. Titia ff. de solut. de
Amat. decis. Marchię 30. n. 3. de Claper. caus. fisc.
32. quęst. vnic. nu. 6. Rebuff. in c. j. notab. 7. de caus.
posses. & propr. & in d. c. cũ Ecclesia Sutrina con-
clus. 3. dicens non debere quem sua possessione
priuari, nisi fuerit vocatus, ẽt si nullũ ius haberet,
vel esset violentus possessor, l. meminerit C. vnde
vi, l. fur C. si per vim, vel alio modo, l. si pacto quo
pęnam C. de pact. ibi more iudiciorũ exiges, nam
bona aduersarij tui in te transferri citra solẽnem
ordinem frustra deprecaris, c. licet de præb. in 6.
ibi cũ tibi forsan ius possit cõpetere retinẽdi, latè
Ruy. cõs. 128. per tot. lib. 5. Mandel. cõs. 67. nu. 11.
10 Ferret. cõs. 339. n. 7. to. 2. dicẽs ꝙ possessor prima
facie iniustus, nõ debet sua possessione priuari, si-
ne causæ cognitione, ẽt si fiat per imperiale rescri
ptum, vt sunt iura clara, c. conquærente de restit.
spol. vbi notat Abb. & in c. cũ causa, vbi idẽ Abb.
& Fely. de off. deleg. Franc. in d. c. licet not. 3. & 4.
Alex. cõs. 209. n. 12 lib. 2. Affl. dec. 167. n. 2. Guttie.
cõs. 10. n 15. Burg. de Paz cõs. 25. n. 4. Veral. in dec.
121. par. 1. & ex l. extat ff. de eo quod met. caus. l.
si quis in tantam C. vnde vi, l. fin. C. si per vim, vel
alio modo, c. fi. vt lit. pẽd. l. 2. respon. 1. C. vt nemo
priuatus l. 1. 6. qui à me ff. de vi, & vi arm. Rom.
sing 773. incip. possessio, Fulgo. cons. 2. in fi. Dec.
cons. 400. n. 6. Cassad. dec. 4. de sequest. posses. Mã-
dos. regul. 16. Cancell. 7. 22. n. 4. & 5. Barbac. inter
cons. Alex. cons. 123. col. pen. in princ. lib. 4. Ruy.
cons. 17. nu. 4. lib. 5. Asini. in sua prax. 6. 7. c. 5. nu. 2.
Valasc. consult. 191. n. 3. & 4. ex quo Burg. de Paz
cons. 25. nu. 6. resoluit ꝙ possessio alicui ablata per
Principem sine ordine iudiciario, non acquiritur
Principi, qui non potest alium in sua possessione
turbare, nisi prius doceat de iure suo, argum. eo-
rum quæ notantur in d. cap. cum ecclesia Sutri-
na de caus. posses. & propriet. c. ad decimas de
restitut. spoliat. in sexto, resoluit Zas. consil. 16.
11 num. 16. lib. 2. Guid. Pap. consil. 92. num. 3. & hoc
generale est, quod quis defendi debeat in posses-
sione sua, donec alius doceat de suo iure, Bald.
cons. 442. Vldaric. Zas. consil. 7. num. 62. lib. 2.
allegans cap. in primis 2. quæst. 1. cap. appellatum
2. quæst. 6. cap. præsentium 7. q. 1. esset enim pete-
re executionem ante sententiam, quæ nimia pro-

peratio reprobatur in l. 1. C. de execut. rei iudic. Bero. q. 57. nu. 2. l. defensionis facultas C. de iure
12 fisci lib. 10. imò nec fiscus potest lite pendente priuatum, cum quo contenditur, re ipsa, de qua tractatur priuare, optima glo. in l. res quæ ff. de iur. fis. l. vlt. C. eod. tit. l. litibus C. de agric. & cens. vbi Bart. Guid. Pap. decis. 366. tex. in c. 1. si de inuestit. inter Domin. & vassall. oriat. cum alijs, quos adducit Couarr. lib. 1. var. resol. c. 16. nu. 8. vers. 2.

SVMMARIVM.

1 *Morum honestas necessaria est in distribuendis beneficiis.*
2 *Infamibus portæ dignitatum patere non debent.*
3 *Infamia impedit quem consequi beneficia.*
4 *Infamis tam de iure, quam de facto repellitur à promotione.*
5 *Accusatus, pendente accusatione promoueri non debet.*
6 *Collatio beneficii facta infami, est ipso iure nulla, & nu. 8.*
7 *Collatio beneficij facta aleatori, non valet.*
9 *Periurus, ob non seruatam fidem est infamis, & inhabilis ad beneficia.*
10 *Beneficia non sunt conferenda, nisi ei, qui scientia, & moribus commendandus existit.*
11 *Clericus sodomitatus efficitur infamis.*

Clericus sodomitatus, an possit præsentari ad beneficium iuris patronatus.

DECISIO CXXXIII.

1 VLtra clericatum, legitimitatem, ætatem, & scientiam vitæ, quoque morum honestas in promouendo ad beneficium necessaria est, c. cum in cunctis de elect. c. graue nimis de præben. clemen. 1. de ætate, & qualitate, & Cōcilium Tridentinum sess. 24. cap. 12. de reform. vnde oportet promouendum, cuius opinio in nullo vacillare debet, c. laici 33. dist. nulla nota, vel infamia versum esse, c. fin. de furtis, Abb. in c. super eo de elect. Corras. de benef. 5. par. cap. 6.
2 nu. 8. nam notatis, & infamibus portæ dignitatū patere non debent, l. vnica C. de infamibus lib. 10. & l. 3. C. de dignitatibus lib. 12. cap. inter dilectos de excess. prælat. & reg. infamibus lib. 6. Molin. de
3 Hispan. primog. lib. 1. c. 13. nu. 7. Et semper infamia impedit habere beneficium, Duaren. de benef. lib. 4. c. 1. P. Greg. c. 37. nu. 9. Et quilibet infa-
4 mis tam de iure, quam de facto repellitur à promotione, Candelab. aur. in append. tract. seu c. 10. nu. 3. & ideo accusatus, seu denunciatus de aliquo
5 crimine interim pendente accusatione, seu denūtiatione promoueri non debet, l. reus ff. de muneribus l. cum criminis C. de procurator. l. vnica C. de reis postulatis lib. 10. c. fi. de testib. c. omnipotēs de accus. & ibi DD. Abb. Anan. Felin. & alij, Roman. sing. 438. Selua de benef. 3. par. q. 5. num. 31. Corras. d. c. 6. nu. 9. & 10. Duare. d. c. 1. P. de Basio, in direct. election. c. 23. par. 2. Nauar. cons. 6. & 7. de accus. Zerola in praxi Episcopal. 2. par. verb. concursus §. 1. & verb. ordo §. 1. Rodriq. in quæst. regul. 1. tom. c. 105. nu. 6. volens supradicta procedere quando persona esset infamata apud bonos, & graues homines, alias accusatio non impediret promotionem, & adeo infamis est inhabilis,
6 & à iure exosus, quod collatio beneficij facta infami est ipso iure nulla, Abbas in cap. quærelam num. 3. & in d. c. super eo de elect. nu. 5. vbi ait, quod collatio facta notoriè infami, infamia etiam facti, non tenet, & in d. c. inter dilectos de excess. præla.
7 nu. 6. vbi ait, quod collatio facta clerico aleatori, est nulla, si de hoc constabat, tamquam facta vili, & indigno, & si non constabat, quia erat occultus debet irritari, sequitur Rota Pampilonens. Parochialis coram Sanctiss. Clem. VIII. 21. Maij 1574. quæ habetur in 1. par. diuers. dec. 426. num. 2. vbi dicitur quod clericus aleator indignus est, cui beneficium cōferri debeat, & si est publicus est ipso iure nulla collatio, si occultus irritanda nō est, nec ratione cōsuetudinis est excusandus, ex d. c. inter dilectos, & refert Paris. de resign. benef. lib. 4. q. 3. ad fin. Eandem sententiam tenet Selua 3. par. q. 2. & q. 5. num. 31. Lamber. de iur. patron. q. 9. art. 16. nu. 3. & 10. num. 5. & 15. num. 6. Caputaquen. decis. 19. num. 4. par. 3. Paris. d. q. 3. à nu. 2. Syluest. in vers. infamia num. 15. & Armill. num. 4. & in fi. & Zechus de benef. & pensio. c. 3. vers. secundo si collatio, & Auila in tract. de censur. in disput. 4. dub. 7. qui ait collationem beneficij factam infa-
8 mi, infamia facti, vel iuris, esse nullam, & Suar. de relig. 2. tom. tract. 5. lib. 3. cap. vlt. num. 4. 5. & 17. Et videtur tenere Paris. in cons. 88. num. 5. & 6. Corras. de benefic. c. 6. num. 11. ibi, Obtinendorū beneficiorum incapaces, & Couar. var. resol. c. 8. n. 4. lib. 2. quatenus ait, infamem infamia facti esse inhabilem ad obtinenda beneficia ecclesiastica, & Rota apud Achill. de Grass. decis. 201. seu prima,
9 de iure patr. vbi dicitur periurum, ob non seruatam fidem esse infamē, & ideo inhabilē ad beneficia, quæ sententia confirmatur ex c. cum in cū-
10 ctis de elect. volenti beneficia non esse conferēda, nisi ei, qui scientia, & moribus commendabilis existat, qualis non est infamis, vnde cum quidā
11 clericus sodomitatus contraxerit infamiā per dictū crimen, l. cū vir C. de adulter. c. clerici de excess. præl. merito cēsetur irregularis, & consequenter inhabilis ad obtinenda beneficia, Speculat. de dispensat. §. iuxta nu. 18. Nauar. in suo manual. c. 27. nu. 204. & hodie ex constitut. 70. Pij V. Omnes clerici, tam dirū nefas exercentes. priuilegio clericali, omniq; officio, dignitate, & beneficio ecclesiastico, præsentis Canonis authoritate, priuātur, ita quod per Iudicem ecclesiasticū degradati, Iudici seculari tradantur, & sic ipso iure priuātur beneficijs, officiorumq; executione, & sunt ipso iure depositi, & in effectu irregulares, Nauar. d. cap. 27. num. 249. & ex his fuit decisum in Cur. Archiep. dictum clericum sodomitatum esse incapacem à collatione beneficij, & propterea fuit exclusus à quodam beneficio iuris patronatus, ad quod fuerat præsentatus.

SVM-

SUMMARIUM.

1 *Annui redditus habentur loco immobilium.*
2 *In alienatione annuorum redditutum requiritur solemnitas extrauag. Ambitiosæ. & vide nu. 3.*
4 *Quando contractus non est rescissus, in minuendis annuis redditibus requiritur Pontificis assensus.*
5 *Diminutio est species alienationis.*
6 *Impositio seruitutis est species alienationis, & idem in compromissis nu. 7.*
8 *Species alienationis dicitur acquirere damnosa Ecclesiæ.*
9 *Debitor qui potest acquirere, & non acquirit, videtur in fraudem creditorum facere.*
10 *Res acquisita, & incorporata ecclesiæ non alienatur absque assensu Apostolico.*
11 *Procurator prohibitus alienare, prohibitus censetur etiam diminuere.*
12 *Emphyteuticarius ne dum prohibetur rem emphyteuticam alienare, verum etiam illam diminuere.*
13 *Res tantum valet, quantum vendi potest.*

Annui redditus Ecclesiastici, an possint diminui, vulgo *calare*, absque assensu Apostolico.

DECISIO CXXXIV.

1 Annuos redditus haberi loco immobilium probatur expressè in clement. exiui de paradiso vers. cumq; annui redditus de verb. signif. voluerunt Bar. in l. fi. ff. qui satisd. cogant. Iasred. in decis. 9. Camer. Imper. decis. 77. Mising. centur. 1. obseru. 69. Thess. in decis. 160. Boer. dec. 209. Faber. in dec. 49. C. de pœnis, Coler. in decis. 59. Thoming. in dec. 39. par. 1. Gail. lib. 2. obser. 10. Ambrosin. in decis. Perus. 5. Ggid. Pap. in dec. 499. Viui. in decis. 410. Gasp. Thess. in decis. 2. par. 1. quos oẽs refero in mea praxi dec. 44. & latè in Collect. meis collect. 668. & in præfatorũ red-
2 dituum alienatione requiri solemnitates extrauagant. ambitiosæ, non dubitatur ex cõmuni DD. sententia de qua in c. fine exceptione 12. quæst. 2. Abb. num. 7. Imol. num. 8. & Anchar. num. 16. in c. nulli de reb. eccl. non alien. Mising. cent. 1. obser. 69. Mainard. in decis. 7. Rebuff. in compend. alien. rerum eccles. q. 16. & probatur expressè in l. iube-
3 mus C. de sacrosanct. eccles. vbi annui redditus ecclesiæ alienari non possunt absque solemnitatibus.

Dubitatum tamen fuit in Curia Archiepisc. si prædicti annui redditus, qui alienari absque Pontificis assensu nequeunt, possint minui, & resolutum fuit cum distinctione, q aut contractus non
4 est rescissus, & stat in sua firmitate, & tunc in minuendis istis annuis redditibus, Pontificis assensus est de substantia, ex eo quod diminutio est spe-
5 cies alienationis, l. fi. C. de reb. alien. non alienan. l. 1. C. de fundo dotali, l. alienatum ff. de verb. sign.
6 quemadmodum dicimus de impositione seruitutis d. l. fi. Rebuff. in d. compend. num. 4. & 6. in fin. Redoan. q. 2. c. 16. & c. 44. & q. 14. nu. 22. de reb. eccles. non alien. Abb. cit. c. nulli nu. 10. Federic. de
7 Sen. in cons. 94. vbi idem censuit in cõpromissis, imò nedũ diminutio, verum & non acquirere, vel
8 acquirere dãnosa ecclesiæ, species alienationis est, auth. sicut C. de reb. alien. non alien. Bal. cons. 116 vol. 1. Turrett. cons. 93. num. 5. & seq. Alban. cons. 129. & ad idem potest expendi text. in l. qui autem ff. quæ in fraudem creditor. de cuius intel-
9 lectu latè de Franch. decis. 101. vbi debitor si potuit acquirere, & respuit acquirere, censetur facere in fraudem creditorũ, & in hoc casu redditus dicitur incorporatus, & acquisitus ecclesiæ, &
10 consequenter minui non posse absque solemnitate, scripsit Anchar. in cap. vt super de reb. eccles. non alien. & in c. 1. eod. tit. in sexto, Alex. in l. legatum, & ibi Ias. in 1. col. in princ. ff. de leg. 1. Rip. in l. si vnquam q. 11. C. de reuoc. donat. Molin. de iust. & iur. quæst. 465. & pro eadem sententia facit quod notabiliter voluit Bart. in l. si fraudator ff. quæ in fraudem creditor. quem refert, & sequi-
11 tur Feder. de Sen. in cons. 194. vbi procurator cui prohibetur alienare bona sui principalis, l. ignorantis ff. de procurat. censetur pariter prohibitus illa diminuere, quia vt dixi diminutio est species alienationis, ex quibus euidenter patet prohibitum alienari, censeri etiam prohibitum diminuere, pro quo expenditur decis. Capell. Tholos. 413.
12 vbi emphyteuticarius nedum prohibetur alienare rem emphyteuticam, verum etiam illam diminuere, sicut à simili de feudatario, voluit tex. in cap. 1. de alien. feud.

Aut vero contractus est rescissus, & pecunia est depositata penes campsorem, vel in publico Banco, & tunc cũ dicatur nouus contractus, & sit in libera facultate Ecclesiæ, vel clericorum quem velint de dicta pecunia inuestire proinde si non inueniuntur tot redditus vti exoluebatur per primũ debitorem, potest dicta pecunia inuestiri pro quantitate redditus, quæ reperitur, cum res tan-
13 tum valet, quantum vendi potest, l. pretia rerum ff. ad leg. falcid. l. mortis causa §. j. ff. de donat. caus. mort. Valas. decis. 67. & latissime per DD. in l. 2. C. de rescind. vend. hoc enim casu non cẽsentur diminui redditus ecclesiastici, & proinde in inuestiendo dictam pecuniam eidem personæ, siue alio, non requiritur assensus Apostol. cum tũc non dicatur diminutio, siue remissio, argum. tex. in l. alienationis verbum ff. de verb. signif. & cum non dicatur redditus ille acquisitus ecclesiæ, sed acquirendus, potest prælatus, seu clericus præiudicare dictæ ecclesiæ Ias. in l. si seruus nu. 2. C. de pact. Feder. de Sen. cons. 9. Lapus alleg. 25. Abb. in cap. tua num. 9. de his quæ fiunt à prælat. siue cõsensu capit. in c. 1. num. 21. de dolo, & contum. in cap. potuit num. 17. de loca, & in c. quoniam de decim. Gemin. & Franch. in c. 1. de reb. eccles. non alien. in sexto, Socc. in reg. 110. num. 6. & in l. legatum ff. de leg. 1. Affl. in c. vnico 9 & tertium n. 6. de capit. Corrad. Rebuff. in d. compen. alien. sub nu. 30. Syl. in verb. alienatio n. 18. & Armill. nu. 17. Et hanc esse magis communem opinionem, dicunt Ias. & Rip. in d. l. legatum, Felin. in c. in præsentia sub nu. 17. vers. 10. de prob. Rolan. cons. 17. nu. 23 Vinc. de Franch. decis. 14. sub num. 16.

SUM-

SVMMARIVM.

1 *Notarius fabricans instrumentum falsum alias nullum non punitur pœna falsi.*
2 *Commissi pena cessat, quando fuit nulla alienatio.*
3 *Actus nullus non meretur nomen actus.*
4 *Sententia nulla, nec nomen, nec effectum sententiæ habet.*
5 *Paria sunt illegitimè aliquid fieri, vel non fieri, & nu. 9.*
6 *Instrumentum nullum non dicitur instrumentum.*
7 *Vnio nulla, non dicitur vnio.*
8 *Obligatio nulla non dicitur obligatio.*
10 *Ex contractu nullo non debetur gabella.*
11 *Pœna non incurritur ex alienatione nulla.*
12 *Appellatio venditionis est intelligenda de valida.*
13 *Venditio quando fuit nulla cessat crimen Stellionatus.*
14 *Ex confessione inualida quis non potest damnum pati.*
15 *Quotier confessio emanat contra legis prohibitionem non habetur pro vera, sed pro erronea reputatur.*
16 *Contractus validus non innouatur per nullum.*
17 *Referuntur laudes D. Ioa. Mariæ Nouarij.*
18 *Beneficij collatio notoriè nulla non dat colorem possidendi, nec aliquod possessorium dat.*
19 *Titulus inualidus non potest aliquem effectum validum operari.*
20 *Titulus nullus pro non titulo habetur.*
21 *Stante statuto, vt instrumentum guarẽtigium habeat exequutionem paratam, non extenditur ad instrumentum inualidum.*
22 *Appellatione pendente nihil innouandum.*
23 *Appellatione declarata nulla, attentata non sunt reuocanda.*
24 *Cancellationes inualidæ non derogant scripturæ.*
25 *Sententia cancellata probat.*
26 *Indebitè de matricula cancellatus, habetur pro non cancellato.*
27 *Citatus comparens videtur à iure monitus, sed quomodo intelligatur, vide nu. 28.*
29 *Attestatis publicationibus testes amplius non producuntur, sed intellige, vt nu. 30.*

Pœna ordinaria falsi, an possit puniri Notarius conficiens falsitatem in instrumẽto alias nullo.

DECISIO CXXXV.

NEgatiua prodijt articuli decisio in Cu-
1 ria Archiepiscopal. vt scilicet Notarius
non sit puniendus pœna falsi in tali ca-
su, vt in proprijs terminis docuerunt Bald. in l. 1.
C. de sepulc. viol. & in l. si potest C. de iur. & fact.
ignor. Gramar. in decis. 74. num. 20. ex eo quod
2 pœna commissi cessat quando alienatio est nulla
Guid. Pap. in decis. 590. Bursat. cons. 82. num. 7.
lib. 1. Felyn. in cap. tua nos nu. 6. de iur. iuran. Ias.
l. fi. n. 139. & seq C. de iure emphyteut. Cremens.
3 in sing. 112. Actus enim nullus, non meretur no-
men actus, l. statutis C. de sentent. ex peric. reci-
tand. l. sicut ff. de oper. libert. Vrsill. ad Afflict.
in decis. 21. num. 19. & seq. Cephal. cons. 109. vt
4 videmus in sententia nulla, quæ nec nomen, nec
sententię habet effectum l. 4. §. condemnatum vbi
Ripa nu. 24. ff. de re iud. l. prolatam C. de sent. in-
terlocut. omn. iud. Menoch. de arbitr. iud. cas. 542.
num. 16. centur. 6. Affl. decis. 182. nu. 3. Gramat.
5 dec. 27. n. 6. paria enim sunt aliquid non fieri, vel
illegitimè fieri l. 2. C. de successorio edicto l. 1. §. 1.
ff. qđ cuiusque vniuersitatis nomine, Affl. in dec.
6 366. & hinc instrumentum nullum, non dicitur
instrumentum, Gramat. vot. 25. nu. 12. & d. decis.
7 27. num. 4. & vnio nulla non est vnio, Calderin.
cons. 26. de præben. Dec. cons. 126. nu. 4. volu. 1. &
in c. ex tenore nu. 20. post Felyn. ibid. nu. 2. de re-
8 scriptis, & ita obligatio nulla non est obligatio, l.
quoties ff. qui satisd. cogan. Marsil. in singul. 274.
9 Cephal. cons. 109. nu. 1. & 3. dicens quod paria
sunt aliquid non fieri, vel illegitimè fieri d. l. quo-
ties ff. qui satisd. cogan. l. 2. C. de successorio edi-
cto, Isern. & Affl. in c. 1. §. præterea, quæ sit prima
caus. amict. benef. post Ias. in auth. ex causa n. 18.
10 C. de liber. præter. & hinc ex contractu nullo nõ
debetur gabella quæ à statuto iubetur solui ex
omni contractu, vt latè per Tiraq. de retract. li-
gnag. §. 2. glos. 2. nu. 5. Rip. in d. l. 4. §. condemnatũ
n. 6. ff. de re iud. & in l. edita n. 32. C. de eden. Alex.
cons. 104. nu. 5. lib. 1. & Bal. in l. 2. C. de episcopali
11 Audientia, inquit quod pœna ex alienatione nul
la non incurritur, Franc. Marc. in decis. 395. nu. 4.
12 vol. 2. venditionis enim appellatio est intelligen-
da de valida. & non de inualida, vt ex l. non puta-
uit §. non quæuis ff. de bon. poss. contr. tab. tradit
Castr. in cons. 74. volu. 2. Cepoll. in cons. ciuil. 44.
13 pro quo facit quod quando venditio est nulla
non incidit in crimen stellionatus vendens secun
do, vt post Bal. in cons. 15. resoluit Menoch. de
arbit. iud. cas. 381. num. 19. & ideo Bald. in l. vnica
col. 8. num. 18. & 44. C. de confessis, scripsit quod
14 ex confessione inualida, cui non creditur, non
potest quis pati damnum, nec comprehenditur
sub statuto faciente mentionem de confessione,
Cephal. cons. 90. n. 57. vol. 1. Rol. à Vall. in cõs. 31.
nu. 11. lib. 1. Ludouic. Messia ad l. Tolet. de los ter
minos par. 2. fundam. 5. nu. 27. dicens quod quan
15 do confessio emanat contra legis prohibitionem
non habetur pro vera, sed pro erronea reputa-
tur si aliud non interueniat, secundum Alex. in
cons. 30. nu. 4. vol. 7. Cassad. in decis. 5. de iur. patr.
Affl. in decis. 25. nu. 5. & 6. hinc enim iuri conso-
num est, contractum validum non innouari per
16 contractum nullum, vt optimis fundamentis, &
per tex. in l. ex pretio C. si cert. per. l. si id quod §.
1. ff. de rescind. vend. consuluit numquã satis lau-
17 datus D. Ioa. Maria Nouarius à Pisticio Prouin-
ciæ Basilicatæ, & hinc beneficij collatio notoriè
18 nulla non dat colorem possidendi, nec aliquod
possessorium, imò talis detinens potest priua-
ri possessione non citatus, aut vocatus, vt consu-
luit Roman. cons. 483. Lapus alleg. 103. quia titu
19 lus inualidus non potest aliquem effectum vali-
dum operari, teste Guid. Pap. in cons. 144. num. 1.
20 & quia titulus nullus pro non titulo est, secundũ
Menoch. de retinenda possess. remed. 3. nu. 639.

Gram.

Gramat.decis.65.nu.4. Morotius in respons. 58.
num. 9. & hinc etiam dixit notabiliter Bald.in l.
etiam nu.4.C.de exequut. rei iud. & in l.hac edi-
21 ctali nu.25.C.de secund.nupt.quod stante statuto
vt instrumentum guarentigium habeat exequu-
tionem paratam, non extenditur ad casum in
quo instrumentum est inualidum, vnde euenit, q
22 licet regulariter pendente appellatione à senten-
tia diffinitiua, nihil innouandum sit, toto titulo ff.
nihil innouari appellatione pendente, nam si se-
cus fiat, per remedium attentatorum in primis
debet reuocari, cap. non solum de appell. in sexto.
Cassador. in decis.3.nu.6. de restit.spol. Rot. in
nouis in decis.4. vt lit.pend.& in decis.1. nu.4. de
23 appell. tamen si appellatio ex post facto nulla
declaretur, attentata minime sunt reuocanda, cũ
intelligi debeant de appellatione valida, & legiti-
ma, & non de appellatione inualida, & nulla, Bel-
lamer. in decis.239. Rot. in antiquis in decis.75.de
24 appell. & hinc cancellationes inualidæ factæ per
Magistratus, vel Tabelliones, non derogant scrip
turæ, vt post Bald. in l. si præses num. 6. C. quo-
modo, & quando Iudex, sequitur Ias. in cons.47.
25 dicens etiam sententiam cancellatam probare,
Bar. in l.acta nu.6.ff.de re iud. Bal. in l.emancipa-
tione n.4.& 5. C. de fid.instrum. Rebuff. in praxi
2.par. tit.de procuratore ad resignandum consti-
26 tuto num.35. dicens ex eo quod qui est indebitè
de matricula cancellatus habetur pro non cancel
lato, Bal. in l.Schriniarios num.1. C.de testamen.
milit. Marsil. in suo tract.de fideiuss.num.106.di-
27 cens, quod licet citatus comparens videatur à iu-
re monitus, ne recedat illicentiatus, iuxta tex.in
c.si postquam de elect.in sexto, hoc locum sibi vẽ
28 dicat, quoties citatio fuerit valida, nam alias po-
terit impunè recedere quandocunque, vt habe-
tur per Sicul. in cap.consuluit, de offic.deleg. post
Bal. in l.nam ita Diuus nu.16.ff.de adopt. vt dici-
29 mus, quod & si publicatis attestationibus ne-
queant amplius testes produci, cap.præsentium,
30 de testibus, hoc non procedit, quando publicatio
non fuisset facta ritè, & rectè, quia cum sit inuali-
da post talem publicationem poterunt testes pro
duci, glo. in clem.2.in verb. ritè de testib. Bal. in
auth.at qui semel nu.5.in fi.C.de prob.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis non transit ad ecclesiam, & assignatur duplex ratio, vt nu.2.*

3 *Ecclesia non potest alienare.*

4 *In alienatione rerum ecclesiæ requiruntur solemnitas, & causa.*

5 *Emphyteusis transiens in Collegium, siue vniuersitatem, dicitur transire ad manus mortuas.*

6 *Quoties venditio rei emphyteuticæ fuerit facta ciuitati, tenetur ciuitas propter laudemia, & alia iura directo domino competentia ponere extra manus ipsius ciuitatis.*

7 *Clausula (pro te, tuisq; hæredibus, & successoribus quibuscumque) operatur vt possit emphyteusis alienari ad manus mortuas.*

8 *Clausula (pro te, tuisque hæredibus, & successoribus quibuscumque) æquipollet clausulæ, (& quibus dederis.)*

9 *Clausula (pro te, tuisque hæredibus, & successoribus quibuscumque) operatur vt feudum, vel emphyteusis transeat ad hæredes extraneos, & etiam ad successores singulares. nu.10.*

11 *Vis clausulæ (pro te tuisq; hæredibus, &c.) operatur, vt emphyteusis transeat ad omnes ad quos de sui natura non potuisset transire.*

12 *Vis clausulæ (pro te, tuisque hæredibus &c.) est vt omnia, & singula simul veniant in dispositione, & omnia singulariter comprehensa censentur. num.13.*

14 *Vis dictæ clausulæ (pro te &c.) importat expressionẽ casus specialis, & operatur, vt feudum, & emphyteusis, veniant in restitutione fideicommissi, vt num.15.*

16 *Dictio (quibuscumque) vti vniuersalis omnia comprehendit.*

17 *Vniuersale signum operatur vt omnia vniuersaliter intelligantur.*

Emphyteusis quæ regulariter prohibetur transferri ad manus mortuas, an procedat vbi eius concessio facta esset cum clausula (pro se, suisq; hæredibus quibuscumque.)

DECISIO CXXXVI.

1 Licet aperta sit iuris conclusio emphyteusim
prohibitam esse transire ad ecclesiam, vt
tradunt Ias. in l.fi.nu.91.C.de iure emphy
teutico, & in cons.25.nu.6. Alex.cons.60. num.7.
Specul. in titul.de locato §.nunc & aliqua nu.143.
Bald.cons.80. num 4. & seq. amplè post alios de
Ponte de potest. proreg. in tit. de assensibus §. 8.
num.8. cuius concuclusionis ratio duplex assigna
2 tur: Prima, quia non esset spes, quod res possit re-
dire ad dominum per mortem, cum ecclesia non
moriatur, cap.gratia de rescriptis in sexto: Secun-
da, quia dominus directus multum grauaretur,
3 & fraudaretur iure suo, cum enim ecclesiæ prohi
bita sit alienatio, & licet aliquando possit, non ta-
men sic de facili, vt potest priuatus, quia requiri-
4 tur quod subsit causa, & interueniant solemnita-
tes, iuxta mentem extrauag. Ambitiosæ de rebus
eccles.non alien. Cornazanus deci.74.& decis.67.
Farinac.decis.206.decis.210.& decis.596 Seraph.
decis.508. vnde non sic leuiter dominus reciperet
laudemium, sicuti quando emphyteusis trans-
fertur in priuatum, quæ conclusio ampliatur
procedere etiam quando emphyteusis transfer-
5 tur in collegium, siue vniuersitatem, quia dici-
tur transire ad manus mortuas, & propterea do-
minus directus esset fraudatus, quia res de facili
non incidit in commissum, & consequẽter cessat
spes caducitatis, & tũc fuit decisum in Sac. Cons.
Neap. teste de Franch. in decis.659. quod si ven-
6 ditio rei emphyteuticæ fuerit facta ciuitati, tene-
tur ciuitas propter laudemia, & alia iura directo
domino competentia ponere extra manus ipsius
ciuitatis, & inquit Ias. loco superius citato, quod
ecclesia teneatur vendere intra annum, allegãdo
tex. in c.longinquitate 12.q.2.

Fuit

Fuit dubitatum tamen in Curia Archiepisc. si
prædicta prohibitio procederet etiam existente
7 clausula in concessione (pro te, tuisquè hæredi-
bus, & successoribus quibuscumque) & fuit nega
8 tiuè resolutum ex vi dictæ clausulæ, quæ æqui-
pollet clausulæ, (& quibus dederis) secundũ Bal.
in l. 1. q. 34. ff. de rer. diuis. Paris. cons. 32. nu. 12.
vol. 1. Rip. in l. quæsitum §. si quis num. 5. ff. de
priuileg. credit. & censuit Rot. in vna Firmana
bonorum 7. Februar. 1582. coram Seraphino, &
9 ideo operatur, vt feudum, vel emphyteusis tran-
seat ad hæredes extraneos, secundum Bal. in cit.
10 l. 1. & etiam ad successores singulares, vt per eũ-
dem Bal. in l. emptorem C. locati, Ias. in l. quædam
§. nihil num. 3. ff. de edendo, Bertrand. cons. 64.
vol. 2. Rota Auenion. in decis. 69. nu. 12. imo ex vi
11 dictæ clausulæ emphyteusim transire ad omnes
ad quos alias de sui natura non potuisset transi-
re, notabiliter voluit Paris. cons. præcitato nu. 11.
Curt. Iun. cons. 4. num. 4. Rolan. cons. 34. num. 64.
volu. 1. & fuit resolutum in Rota in vna Ciuitatis
Castellę 10. Maij 1577. coram eodem Seraphi-
no, virtus enim dictæ clausulæ est, vt omnia &
12 singula simul veniant in dispositione, vt dicit
Alex. cons. 17. volu. 1. & omnia singulariter com-
13 prahensa censeri, inquit Bal. in cons. 461. num. 6.
vol. 1. & sequuntur Dec. cons. 512. num. 6. volu. 2.
Decia. cons. 34. num. 39. vol. 2. Curt. Iun. cons. 74.
nu. 3. & secundum Rol. cons. 1. nu. 3. importat ex-
14 pressionem casus specialis, & continet specificè
ea, quæ de iure communi vtique non venirent
Aretin. cons. 114. Menoch. cons. 117. num. 7. Item
15 operatur vt feudum, & emphyteusis veniant in
restitutione fideicommissi, Ias. in prælud. feud. nu.
49. Rolan. cons. 96. num. 37. vol. 1. & censetur da-
ta facultas alienandi irrequisito domino, Paris.
cons. 3. nu. 13. lib. 1. Rolan. cons. 54. nu. 34. volu. 3.
quæ omnia locum sibi vendicant propter effica-
ciam dictionis illæ (quibuscumque) quæ vti vni-
16 uersalis, omnia comprehendit, Gram. decis. 4.
Raudens. de Analog. c. 11. vniuersale enim signũ
17 operatur, vt indifferenter omnia comprehendan
tur, ita quod dispositio quæ alias restrictionem
reciperet, non recipiat, Dec. cons. 358. Cacheran.
deci. 94. nu. 11. & in decis. 100. n. 43. Boer. dec. 158.

SVMMARIVM.

1 *Quælibet causa, siue iusta, siue iniusta excusat à dolo.*
2 *Credens viro digno excusatur, non tantum à dolo, sed à culpa, nu. 3.*
4 *Excusatur qui dixit se scire quod audiuit à fide digno cui credidit.*
5 *Dictum testis non vitiatur, si dicat se scire id quod deponit non per certam scientiam, sed per auditum, vel famam.*
6 *Pro certo scire dicimus quod à fide digno audiuimus.*
7 *Excusatur volens præscribere, si credidit viro fide digno aliquid asserenti, in quo fundabatur prescriptio.*
8 *Emens ab aliquo, qui asserit se procuratorem, excusatur, si à fide dignis intellexerit illum habere mandatum, quod amplia, vt nu. 9.*
10 *Excusatur Custos Arcis, qui loco sui, virum alias probatæ conditionis subrogauit, si postea subrogatus prodiderit.*
11 *Refertur articuli decisio.*
12 *Assertio in facto proprio non valet.*

Deponens scire id quod audiuit à viro fide digno, an possit puniri pœna falsi.

DECISIO CXXXVII.

1 QVoniam vera est iuris cõclusio, quod quę-
libet causa, siue iusta, siue iniusta ex-
cuset à dolo, vt probat text. in l.
igitur §. 1. ff. de liberal. causa, & vo-
luerunt glo. & DD. in l. plagij in verb. iusta C. ad
l. Flauiam de plag. Felyn. in cap. cum contin-
gat col. 3. de rescript. Dec. cons. 170. num. 2. Alex.
cons. 160. col. j. vol. 7. Ideo cum in Curia Archie-
pisc. dubitatum fuisset si essent puniendi pœna
falsi quidam qui cum audissent à Parocho, sibi
fuisse factum legatum 50. duc. à quodam suo pœ-
nitente, eidem credentes, in iudicio deposuerunt
se audiuisse testatorem huiusmodi legatum ad
fauorem Parochi prędicti fecisse, & videbatur ne
2 gatiuè decidendum, ex quo viro digno credentẽ
excusari, voluit glos. in l. Titio fundus in verb.
actiones vers. sed quomodo ff. de condit. & de-
monstr. Bar. in l. intestatæ ff. de vsucap. pro empt.
Bal. in cap. Sanctorum vers. ex dicto de præscript.
Boer. decis. 217. nu. 9. Cassad. in decis. 19. nu. j. de
Regul. Cancell. Felyn. in cons. 2. num. 26. Alexan.
cons. 190. num. 7. vol. 7. & in cons. 75. col. 3. vers. &
faciunt volu. 5. vbi ait ne dum excusari à dolo, sed
3 etiam à culpa, vt sequitur etiã Alberi. in l. j. in fi.
vers. vnum etiam nota ff. de eo, per quem factum
fuer. & quod excusetur à lata culpa, scripsit Bar-
bat. cons. 29. colu. 11. vers. quid autem non fuerit in
lata culpa vol. 2. & in proprijs terminis quod ex-
4 cusetur qui dixit se scire, quod audiuit á fide di-
gno cui credidit, sequuntur Anchar. cons. 24. col.
penult. Fely. in cap. præterea in 1. notab. de testib.
Ias. in l. de pupillo §. si quis ipsi prætori colum. 8.
vers. tu adde singularius ff. de oper. nou. nunc. &
pro hac decisione facit quod notat Butr. in c. quo-
ties col. fi. de testib. & in c. per inquisitionem in
5 5. notab. de elect. vbi ait non vitiari dictum testis
si dicat se scire id quod deponit non per certam
scientiam, sed per auditum, vel famam, vel alia
indicia, voluit Archid. in cap. in domo colum. j. de
6 penit. dist. 4. pro certo scire enim dicimus quod à
fide digno audiuimus cui credidimus, gl. in cap.
cupientes in verb. notitiam de election. in sexto,
sequitur Gemin. in cap. de capitulis vers. nota
quod quis 10. distinct. Felyn. in cap. præterea
colum. j. de testib. Barb. in cons. 12. colum. 13.
Marsil. in rub. de probat. colum. 57. & hinc infer-
7 tur quod volens pręscribere excusetur, si cre-
didit viro fide digno aliquid asserenti, in quo præ
scriptio fundetur, & quidem Bar. in l. qui fundum
§. procurator ff. de vsucap. pro empt. voluit quod
8 emens ab aliquo, qui asserebat se procuratorem
domi-

domini, excusetur si à fide dignis, fuit sibi relatũ illũm habere mandatum. Bal. in l. j. col. j. C. de rebus alienis non alienand. qui loquitur in executore, Fely. in cap. de quarta colu. 8. vers. vnde dicit Bart. de præscript. Salice. in d. l. j. circa fi. vers. hæc nota pro eo C. de reb. alien. non alienand. quod ēt
9 procedit quando præscribens accepit à fide digno qui habebat titulum ex quo potuit præscriptio induci, Abb. in c. cura col. j. in fi. de iur. patr. Cyn. in l. j. nu. 49. C. de seruit. & aqua, ex dicto enim vnius fide digni insurgit bona fides, vt dicit Bal. in c. Sanctorum vers. ex dicto vnius de præscript. Areti. cons. 102. colu. penult. & hinc etiam euenit,
10 quod excusetur Custos Arcis, qui loco sui virum alias probatæ conditionis subrogauit, si postea subrogatus prodiderit Arcem, & perfidè egerit, Alberic. in l. fi. ff. de Custod. & exhibit. reor. colu. j. Barb. cons. 62. volu. 4. Ias. in l. si pecuniam §. sed si accepit in fi. ff. de condit. caus. dat. Boer. decis. 217 num. 9.

11 His licet veris existentibus, contrarium tñ censuit Cur. Archiep. ob sequentes rõnes. Primo, ex eo ꝙ dicta verba Parochi dictis testibus prolata, nõ fuerunt probata, sed tantum ipsi ad eorũ excu
12 sationẽ illa asserebant, quo casu eorũ assertio non valet, tamquam pro facto proprin, ad tex. in l. omnes, & l. nullus C. de testib. c. in literis de testib. l. etiam C. eod. capit. 1. 2. & 4. & c. accusatores 3. q. 5. Viui. decis. 66. Benintend. decis. 70. Farinac. decis. 354. Secundo, quia fuit probatum, vnum ex dictis testibus habuisse contrariam opinionem bonæ famæ, & integritatis dicti Parochi, quo casu non veniebat excusandus, ex eo quod non habebat dictum Parochum tamquam fide dignum, & sic fuit ei inflicta pęna extraordinaria.

SVMMARIVM.

1 *Hospitium religiosorum dicitur locus religiosus, & æquipollet monasterio.*

2 *Pro loci pij, claustri, & scholarum ædificatione, cogitur quis vendere rem suam, similiter pro ornamento Reipublicæ.*

3 *Potest cogi vicinus ad vẽdendam seruitutem altius non tollendi, etiam via publica intermedia, ne in viridario inspiciantur Monachi.*

An pro ampliatione hospitij Religiosorum, compelli potest vicinus ad vendendam domum. ad ampliationem tex. in l. nec emere C. de iur. deliber.

DECISIO CXXXVIII.

PLena, & copiosa est Religio fratrum Diui Dominici in Ciuitate Neapolis, vnde cum fratribus eiusdem Religionis Prouinciæ Siciliæ per priuilegiũ fuisset cõcessum, vt in dicta Ciuitate Neap. habere valeãt hospitiũ, ipsoq; cõstructo auctus esset numerus fratrum, ita vt propter angustiam dicti hospitij, non possent ibidem cõmode permanere iuxta decorem eiusdẽ Religionis. Comparuerunt pro ampliatione dicti hospitij, in Cur. Archiep. petẽdo cogi quãdam Religiosam habentẽ domum contiguã, vt ipsis venderet pro ampliatione dicti hospitij; quare fuit dubitatum quid iuris, & dicebatur, quod licet regula sit, neminem cogi vendere quod suum est, ad text. l. inuitum, l. dudum C. de contrah. empt. vbi DD. in l. nec emere C. de iur. delib. etiam iusto pretio, Boer. decis. 312. num. 2. Carp. ad stat. Mediol. 433. nu. 70. Menoch. de arb. iud. cas. 462. nu. 12. Fab. de Ann. cons. 4. num. 41. Couar. var. resol. l 3. cap. 14. num. 7. Boer. decis. 321. num. 2. etiam quod sit consanguineus, consors, vel vicinus, nisi retractus statutarius, vel conuentionalis, vel consuetudinarius hoc disponat, vt tradũt Anch. cons. 316. Castr. cons. 1. vol. 2. Paris. cõs. 38. vol. 3. Ruin. cons. 70. volum. 1. Fabian. de Mont. tract. de empt. & vend. q. 20. num. 41. Tiraq. de retract. in præfat. num. 15. Igneus ad l. dudum C. de contrah. empt. Carp. ad stat. Med. par. j. concl. 417. Honded. cons. 3. nu. 13. & cons. 7. vol. 1.

Quæ sane regula æquissima est, vt dicit Couar. d. lib. 3. var. resol. c. 14. rõnem habens ex iuris principijs petitam, quod in re sua quilibet sit moderator & arbiter, & de re propria dominus, liberè, & absolutè disponit, Vasq. controu. illust. q. 17. nu. 2. q. 9. num. 18. emere namq; & vendere est actus naturalis libertatis, Menoch. lib. 3. præsumpt. 130. num. 54. Papp. cons. 122. num. 10. Fab. de Ann. cons. 47. nu. 41. adeo, vt iniquum videatur quem compelli rem suam alteri vendere, l. nec enim ff. rer. amot. Carp. ad stat. Mediol. 71. num. 27. nec è contra emere quis cogitur, Ias. in l. fin. num. 27. C. de iurisd. omn. iud. Gabr. tit. de leg. conclus. 3. nu. 17. Carp. ad stat. 433. nu. 91. Cauag. ad decr. Montisferr. 18. §. j. nu. 3. Ideo nec fiscus compellit priuatos emere res confiscatas per eum subhastãdas l. licitatio §. ad conducendũ ff. de public. Natt. cons. 500. num 7. Peregr. de iur. fisc. lib. 6. tit. 4. nu. 41. Grat. discept. 149. num. 33. leuibus tantum casibus exceptis, quos in tract. propediem edendo de princip. potest. in actus humanos l. 2. c. 8. copiosius recensuimus.

Tamen pro contraria opinione, quod scilicet compelli potuisset supradicta vicina ad vendendam domum, faciebant infrascripta.

1 Primò, quia hospitiũ Religiosorum dicitur locus Religiosus, & ecclesiasticus cap. ad hæc, & c. de Zenodochijs de religiosis domibus, & æquipollet Monasterio, cum Monasterium dicatur Monachorum statio, secundum Archidiac. in clem. de regular. de statu Regularium, quẽ sequitur Ias. l. 2 §. appellata ff. si cert. petat. sed vicinus Monasterio, pro cõmoditate illius poterit ad vendendum compelli, vt latè decidit Gram. decis. 75. & voluit Roch. Curt. in tract. de iur. patr. §. contraxit num. 19. Anton. Padill. in l. altius num. 21. C. de seruit. & in proprijs terminis hanc limitationem post Paris. Afflict. Gomez. & Gregorium Lopez, nouissime confirmat Petr. Aug. Morla Doctor Valentinus in suo Empor. Iur. tit. 9. q. 1. nu. 7. post Cuiac. lib. 3. obseru. c. 22. Reuard. lib. 3. var. c. 3. igitur. & pro ampliatione hospitij.

2 Tum secundò, quia si pro quauis loci pij reædificatione cogitur quis ad vẽdendũ, Franc. Marc. decis. 536. par. 1. Giurb. decis. 86. Gasp. Thess. quęst. 64. par. 1. Costa de remed. subsidiar. cap. 65.

quanto

quanto magis pro ampliatione hospitij, qui locus religiosus nuncupatur, vt supra dixi.

Tertio, quia cogitur quis vendere pro claustro, vel scholis fabricandis, idem Marc.dec.534. nu.5. par.1.Scot.conf.3.n.19.Cost.de remed.subsidiar. remed.76.n.9.Molin.disp.341.n.2.& pro dormitorio extendendo Socc.regu.435.fallen.8.Scot. d. conf.3.num.17.Gramm.decis.75. Ball. pragm.1. num.4.& pro Monasterij viridario, eiusdemq; viridarij ampliatione, Cost.d.remed.76. nu.9. Mar. Ant.Macer.lib.1.resol.112. cas.29.

Quarto, quia ēt pro ornamento Reipublicæ cogitur quis vendere domum suam, Gasp.Thes. in d. quæst.64. & propterea officialis domū priuati potest destruere pro decore Ciuitatis, vt dicit Paris de Put.in tract.de sind.§. iudicij suprema potestas nu.26.Rom.sing.710.Rip.in rub.de damn. infec.num.5. & nobilis pauper habens palatium, destructū, compellitur illud vendere diuiti volēti ædificare, vt dicit Thom.ad Alex.in d.l.nec emere,& Rip.in d.num.5. qua propter in multis Italiæ ciuitatibus extāt statuta disponentia, quod habens rem paruam apud confinia illius, qui maiorem habet, tenetur vendere, quorum statutorum validitatem defendit Iaso. in d. l. nec emere nu.4. post Bald. & Ioan.de Plat.in l.2.C.de debit.ciuit. lib.12.& istis rationibus motus felic.record.Emanuel Philibert.Dux Sabaudiæ simile priuilegium concessit Ciuitat. Taur. ad instantiam Decurionum, secundum Thess.loc.cit.

3 Tandem dicebatur, q̄ similiter cogi potest vicinus ad vendendum seruitutem altius non tollendi, etiam via publica intermedia, Padill. in l. altius nu.19.C.de seruit.Franc.dec.223. nu.4. Ball. in pragm.1. num. 10. cui pro necessaria viridarij sui clausura palmum terræ vicinæ licet capere, ne viridarium ipsum prosit omnibus, aut in eo inspiciantur Monachi, vel quod tuti sint, Scot.d.cons. 3.num.20.atque pro omni eo, quod connexum esset Monasterio, Mac.d.cas.29. quidquid sit in Capella, vel Oratorio, Carot.dec.26.n.17. Tiraq. de priuil.piæ causæ priuil.67. Franc.dec.223.n.5. & Couar.declarat d.c. 14.vers.est,& tertius, dummodo Ecclesia id pro se petat, non vt alijs complaceat, Franc.decis.223.num.7.sic in directo, qui in alterius vtilitatē, præferri vult, Rip.in l.1.col.2. de priuil.cred.Guid.Pap.decis.411. Cann.in cap. volentes fol.202. & in retrahente pro alio, ex Benedell.& Tiraquel.notat Rend.de iure prothom. §. causa verò num.22.Muta in Rit.194. num.18. & in eo, qui pro alio retrahit à vicino, vt ad ornatum vrbis ædificet, Verall.decis.143. par.j. Supradictis tamen sic discussis fuit resolutum nō potuisse compelli dictam vicinam ad vendendum, & consequenter priuilegium concessum cogendi vicinos ad vendendum ecclesijs, non extendi ad hospitia.

SVMMARIVM.

1 *Multa ratione qualitatis, & notorietatis personarum permittuntur, quæ alias denegarentur.*

2 *Examinati ab Vniuersitatibus, & approbati, non debent iterum ab alijs examinari.*

3 *Personæ notæ, & alias approbatæ, non debent examinari pro susceptione ordinum.*

Regula, quod præsentatus ad beneficium iuris patronatus debeat exhiberi personaliter, & sensibus corporeis coram Ordinario, an locum habeat in personis notis, & valdè qualificatis?

DECISIO CXXXIX.

REcepta, & indubitata est apud omnes cōclusio illa; Præsentationem debere fieri præsentialiter, idest sensibus corporeis illius cui fit præsentatio; adeo vt præsentatus debeat exhiberi Ordinario personaliter, nec sufficeret Patrono mittere instrumentum præsentationis Ordinario, vt probant latissimè Burs.in cons. 29.vol.1.& Alciat.cons.91.num.10.& seq. cum alijs quos probat Selua de benefic. part.3.q.1.nu. 6.& idem in q.2.num.45.& Rota in proprijs terminis in decis.3.de iur.patron.in nouis, & ex his dicebat Achill.de Grassis in decis.12.de iur.patr. quod præsentatio intelligitur tantummodo quādo fit personaliter Superiori, alioquin dicitur magis nominatio, quam præsentatio, quam opinionem ante eū tenuit Rot. in dec.29.eod.tit.in nouis, Franch.in c.1.§.verum in vltim.notab.de iur. patro.in sexto, Roch.de Curt.in eod.tract.quæst. 43.circa fin.Nicol.Milis in eius aureo repertorio verb.patronatus, & iuxta hanc ōpinionem censuit eadem Rota in vna Asculana Parochiali 13. Ianuar.1548. coram Augustino.

Qua conclusione sic firmata, fuit dubitatum in Cur.Archiep. an procederet in personis notis, & valdè qualificatis; vnus ex dominis dicebat affirmatiuam opinionem, motus q̄ dicta exhibitio est forma, & de substātia præsentationis, & ideo eius omissio vitiat præsentationem, arg.tex.in c.quæritur §.Episcopus 22.q.2.Gram.in dec.79. nu.14. Viui.dec.135.forma enim dat esse rei, c.quia propter de electione, & vbi deficit forma, deficit esse res, l.non sunt liberi ff.de statu hominum, Viuius dec. 336. Hinc est quod quando examen est pro forma assignatum, nullatenus omitti potest, quāuis promouendus esset persona nota, & valde qualificata, Dec.cons.90.num.6. & cons.262. nu. 4.cons.459.nu.5.Paris.cons.12.num.49. & in terminis Concil.Trid.sess.24.de reform.c.18.cum agit de prouisione Parochialium; Nam cum ibi requiratur examen pro forma, necessario fieri debet per concursum, vt sæpe censuit Sacra Congr. Gonzalez glo.4.nu,92.in 8.reg.cancell.

Sed cōtrarium fuit resolutum, ex regula, quod
1 multa ratione notorietatis, & qualitatis personarum permittuntur, quæ alias denegarentur: Hinc est, quod examinari non debet, qui est notoriè literatus, & habilis, c.qui Episcopus iuncta glos.2. 23.dist.c.nullus 24.dist.& ibi glo.vnica, Fely.post alios in c.fi. nu.28. plura cumulans de præsumpt. Dec.per tex.ibi in c.constitutis 46.nu.3. not.4. de appell.Lamberti.de iur.patr.par.1.q.fi.ar.3.nu.1.

Lupus

Lupus in l.15.tit.16.par.1.in glo.1.latè per Mandof.in reg.24.de malè promotis q.3. nu.4. cum
2 plurib.feq.& in graduatis,qui excufantur ab examine cũ iam examinati fint,& approbati ab Vniuerfitatibus, nè fiat iniuria ipfis Vniuerfitatibus, tradit Rebuff.in 1.tit. de refcript.in forma paupe rum pro graduatis nu.3.&4.& de priuileg.fcolar. priuil.86. per tot.

3 Hinc eft quod quando ordinandus eft perfona nota,& valdè qualificata,& approbata ab Vniuerfitate, non debet examinari de nouo, vt probat text. & quod ibi latè animaduertit Panorm. in c. fraternitatis de cler. non refid. Non obftant contraria,quia procedunt quando apparet fuiffe certam formam affignatam,vt tradunt DD.fup.cit.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius non poteft dare confenfum pro erectione iuris patronatus.*
2 *Vicarius non poteft conferre beneficia.*

An Vicarius poffit præftare confenfum ad fundandum ius patronatus.

DECISIO CXL.

1 FVit dubitatum fi Vicarius potuiffet præftare confenfum ad fundandum ius patronatus Epifcopo abfente,& decreuimus non poffe,
2 quia cum non poffit conferre beneficia,ita nec eo poterit erigere,c.cũ in generali de off.Vicar.in 6. Card.in clem.2.in 3.q.in fi.de procur.Dec.in cõf. 221.& conf.224. Bertach.in vltima par.repert.in verb. Vicarius dicitur verf.14.& 44.& idem Bertach.in tract.de Epifc.in 7.par. 4.lib.in rub. de
3 Vicar.Epifcop.nu.13.Lambert.in tract.de iure patr.ar.1.q.princip.3.par.2.lib. fol.206. Roch.de Curt.in verb.cõpetens in eod.tract.n.66.Calder. in conf.1.de offic.Vicar.Bellamer. in dec.93. Parif. in conf.80. num.12.& 17.volum.4. Bero.in conf.83.num.21.vol.1.

SVMMARIVM.

1 *Immunitate ecclefiaftica gaudet, qui non reperitur exprefsè prohibitus.*
2 *Conftitutio Gregorij XIIII. de immunitate, non eft extendenda ad cafus fimiles propter dictionem taxatiuam tantum.*
3 *Poteft concedi licentia patri, vt extrahatur eius filius ab ecclefia ad quam confugit cum non fit ad effectum puniendi.*

Filiusfamilias confugiens ad ecclefiam, nè corrigatur à patre, an gaudeat immunitate ecclefiaftica?

DECISIO CXLI.

IN anno 1616. in Curia Illuftrifs. Nuncij huius Regni Neap. fuit dubitatum, fi potuiffet prædictus Dñs concedere licentiam cuidam patri familias extrahendi ab ecclefia filium, qui nè corrigeretur ad eam confugerat: vnus ex Dominis negabat, poffe impartiri licentiã ad extrahendum; Nam ex regula iuris gaudet immunita-
1 te ecclefiaftica,qui exprefsè non reperitur prohibitus,vt latè tradit Villaut in tract. de extenfione legum c. 135. in princ. & hanc effe communem Doctorũ fententiam,teftatur Clar.q.30.nu.8.& 9. de iure etiam gaudet tali immunitate clericus, vt communiter teftatur Bernar. Diaz in pract. criminal.Canon.c.115.relatus per Hifpanum Villalobos in fuo Ærario mille communium opinionum lit.P. nu.22.licet de confuetudine non feruetur,fecũdum eum ibi, fed feruatur opinio Anch. imò relatorum per Mencha.de fucceff.creatio.5. 22.nu.54.& ex hac communi,& regula generali, infertur pro nullo crimine,etiam grauiffimo debere quẽ extrahi ab ecclefia, nifi ex caufis expreffis in iure,fecundum Couar.c.20.lib.2. var.refol. nu.6.verf.feptimo deducitur,per legem fecũdam expreffã ad hoc,tit.xj.par.1. Quidquid in contrarium,& malè,voluerit Ang. de malef. & eius additio in verb. quod fama publica nu.59. Auenda. c.22.nu.9.in princ.lib.1.de exequen.mandat.vnde cum fupradictus cafus non fit in iure expreffus,videbatur dicẽdum, fupradictum debere gaudere immunitate,& confequenter non poffe licentiam extrahendi concedi.Item dicebatur in Bulla Greg. XIV. exceptuari aliquos cafus, quare in reliquis cenfetur facta omnium exclufio, per regulam, quod exceptio firmat regulam in cafibus non exceptis, l. nam quod liquidę 9. fin. ff. de penu lega. 9. vt autem lex, auth. de non alien. aut permut. c.domus 32.q.7. glo. in l. in his ff.de leg.3. DD.in rub.de reg.iur. in fexto, Dec.in l.1. num.17.ibiq; Apoft.ff.eod. idem Dec. conf.148. n.5.& conf.520.n.9.Panor.in c.2.nu.2.de coniug. leprof.Felyn.latiff.in c.qm frequenter in princ.vt
2 lite non conteft. & conftitutionem hanc non effe extendendam ad alios cafus vltra exceptos etiam fimiles,comprobat Farin.conf.76.n.13.cui affentit Falcon. in fua informatione inferta poft dictũ conf.Farin.n.16.ea rõne,quia Pontifex Max.dum excipit cafus prædictos,apponit dictionem taxatiuam tm̃,cuius natura eft impedire extenfionẽ,iuribus per eũ adductis, ac ẽt quia in conftitutione noftra exceptio fit per modũ formæ, vt patet ex illis verbis ibi ad vnam tm̃ formam reducimus, ergo illi nihil addi,aut minui põt,fed debet obferuari ad vnguẽ,& citat Parif. & Rola. quib⁹ addo tex.in l.j.§.opus nouũ ff.de nou.oper.nũc. & Bal. in l.quoties circa princ. C.de fuis,& legit.& inftuper dicit Farin. ibid. ꝙ in conftitutione hac adeft claufula,oẽm prorfus extraneam interpretationẽ excludens,per tradita à Dec.conf.50.nu.2.Aym. conf.201.nu.43.& Pute.dec.80.nu.5.lib.j.& vltra prædictos tenet hoc idem exprefsè Ioa.Frãc.Leo in Thefaur.fori ecclefiæ c.23.fub nu.27.

3 Sed contrariũ fuit refolutũ,nã huiufmodi extractio non conceditur ad effectum, vt puniatur, fed potius, vt paterno affectu, & amore corrigatur; Additur etiam quod de iure validum eft argumentum de filio ad feruum,gl.in l. liberi C. de liberali caufa,& feruus confugiens ad ecclefiam, poteft à Domino extrahi,l.fi feruus C. de ijs qui ad ecclefiam confugiunt.

SVMMARIVM.

1 *Filius ergo hæres intelligitur, quando filius agit.*
3 *Dicta regula non procedit quando filius agit pro successione in bonis matris.*
3 *Dicta propositio filius ergo hæres, non procedit in filio emancipato.*

Filius, ergo hæres, quomodo intelligitur procedere?

DECISIO CXLII.

PEtenti in Curia Archiep. Neap. monitoria super quadam hæreditate, opponebatur quod cũ nõ esset persona, q̃ pateretur interesse, nõ debebant eidem cõcedi, cumq; replicaret se esse filium & per consequens esse heredẽ, & sic habebat interesse, ex regula iuris, filius ergo heres agẽdo, Aret. cons. 136. in princ. Anguissoa cons. 196. nu. 5. Simon de Pratis cons. 141. nu. 28. Ludouic. conclus. 16. col. 37. fol. mihi 49. Magon. dec. Rot. Lucens. in decis. 38. nu. 24. & 62. nu. 14. Carroc. dec. 43. Cartar. dec. 16. qui dicunt hanc consequẽtiam, filium ergo hæredem, valere indistinctè de omni iure, tum Diuino, vt testatur D. Paulus ad Gal. c. 4. tum canonico ex tex. in c. quicumq; 17. q. 4. tum etiam de iure naturali, & ciuili tex. in l. maximum vitiũ C. de liber. præter.

1 Declara primo supradictam regulam, & intellige veram esse in filio agente; is enim nõ tenetur tũc probare assumptum tamquam fundamentũ suæ intentionis .s. qd sit heres, prout est cõmunis opinio, de qua testatur Imol. relatus à Rola. cons. 20. nu. 17. lib. 1. vbi etiam dicit hanc esse magis communem, secundum Socc. cons. 60. col. 3. lib. 1.

2 Limita secundo, non procedere respectu successionis matris, Rot. Lucẽs. d. dec. 62. nu. 14. ratio est, quia non habet ipsum in potestate, & sic reputatur extraneus, Alex. cons. 34. nu. 1. vol. 3. Corn. cons. 185. nu. 12. volu. 3. Carroc. loc. supra cit.

3 Limita tertio, non procedere in filio emancipato, vt probat Alexan. cons. 34. num. 5. volum. 3. Magon. in d. dec. 38. nu. 24. Rot. Lucens.

SVMMARIVM.

1 *Meretrix licet turpiter agat, non tamen turpiter accipit.*
2 *De rebus illicitè acquisitis, non debet solui decima, intelligitur quando pro vs competeret repetitio, & dominium non transfertur.*

Meretrix, an teneatur soluere decimas?

DECISIO CXLIII.

TRes meretrices recusabant soluere decimas eorum Parocho, & cum eas cõuenisset dictus Parochus, vt soluerẽt dictas decimas; fuit dubitatum, si de iure adstringi potuissent, ad q̃ fuit dictum, de hac materia late tractare D. Tho. 2. 2. q. 87. ar. 2. Sot. lib. 5. de iust. & iu. art. 3. q. 3. Cin. in l. 2. C. de condit. ob turpem causam, Ias. & Castr. in l. 4. §. sed quod Meretrici ff. eod. tit. & vltra notata per eos, dubitabatur pro opinione negatiua per ea, quæ in tex. in c. ex trãsmissa de decim. vbi quis de omnibus quæ licitè acquirit, decimas erogare tenetur, ergo à contrario videtur concludendum de illicitè acquisitis, nõ debere decimas solui, arg. text. in cap. non est putanda 1. q. 1. & sic meretrix de suo meretricio, non tenetur soluere decimam, iuxta illud, non accipies mercedem postribuli, & Esai. Non accipias mercedem, nec pretiũ sanguinis; de illo honorabis Dominum Deum tuum, nempe de iustis laboribus, vt in d. c. non est putanda: illicitè .n. acquisita, nõ sunt in bonis nfis l. cum duobus §. fi. ff. pro socio; vnde glo. in cap. ex trãsmissa de decim. tenet de nullo illicitè acq̃sito posse fieri elemosinam, vel etiam decimam solui, & ideo nec meretrix, nec aleator, nec symoniacus, nec histrio possunt facere elemosinã, nec dare decimam de tali lucro propter dicta argumenta; hinc tex. in c. 1. 96. dist. dixit Sacerdotem non debere recipere decimas à meretrice, ne videatur ei impunitatem præstare, secundum D. Tho. 2. 2. q. 86. art. 3.

Contrarium tamen fuit resolutũ, .s. meretrices teneri ad soluẽdum decimas, cuius decisionis ratio fuit, nam in dubio, nemo censetur immunis à prædicta præstatione, nisi expresse recepiat indultum, ita Castren. in cons. 190. vol. 1. Bursa. cons. 17

1 volu. 1. Mandel. cons. 322. volu. 2. & licet meretrix turpiter agat, vt meretrix, non tamen turpiter accipit, l. 4. §. quoties ff. de cõdit. ob turpem causam, & latè Couar. in repetitione regulæ peccatum de reg. iur. in sexto; Item quia alias delictum præstaret immunitatem, l. relegatorum §. fi. ff. de interd. & releg. & in l. siue hæreditaria ff. de negot. gest. vbi quis non debet reportare premium de eo, qd est puniendus: criminosum enim nõ dimittas, sed pena eũ debet comitari, l. comitare, l. nequis C. de Decur. lib. 10. & ad hoc confert illud Euang. Facite vobis amicos de mamona iniquitatis, vt registratur in c. quia petis §. fi. 14. q. 5.

2 Non obstant contraria, nam procedunt qñ de illis bonis competeret repetitio, & dominium nõ transfertur, quia tunc de illicitè acquisitis non tenetur quis soluere decimas, sm̃ glo. in cit. c. ex transmissa in fi. & ratio est, quia aliena non potest quis concedere præter Domini voluntatem, cap. tua nobis de decimis, vt in vsuris, & in symonia, cap. debitores de iur. iur. & text. in cap. veniens, & cap. de hoc de symonia.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest esse iudex in causa suæ ecclesiæ.*
2 *Quando causa est personalis Episcopi, non potest ipsemet Episcopus esse iudex.*

Episcopus, an possit esse iudex in causa suæ Ecclesiæ?

DECISIO CXLIV.

FVit dubitatum si Ill. quidam Ordinarius, potuisset assistere Congregationi Iudicantiũ, & dare

dare votum in causa, vbi agebatur de interesse
mésæ Archiep. vnus ex Dominis negabat, ex reg.
iur. vulgata; Neminem posse fieri Iudicem in cau
sa propria, l. 1. C. ne quis in sua causa, cum alijs
quos probat Bar. in l. 1. C. quæ desunt Aduoc. &
innumeris, quos cumulat Iason in §. si minus in
3. col. inst. de action. Item quia Episcopus dicitur
sponsus ecclesiæ, c. inter corporalia de transl. Epi-
scop. & vt talis esset habendus suspectus, arg. tex.
in c. accedens vt lit. pend. & in c. cum specialis de
offic. deleg. Tandem, quia si Vicarius, tãquam ha
bens interesse non põt esse Iudex in causa Episco
pi, Igitur, nec Episcopus in causa Ecclesiæ; imò
quando Vicarius allegatur suspectus non dantur
arbitri, sed stylo Signaturæ, datur adiunctus,
Addit. Rot. in dec. 1. de off. Vicar. in nouis, Fely. in
c. cum venissent nu. 8. de iudic. post Panorm. in c.
super §. quem verò de offic. deleg.

Sed fuit, stantibus prædictis, resolutũ contrariũ,
videlicet, posse Episcopũ esse Iudicem pro sua Ec
1 clesia, de qua decisione, non est mirandum, fulci-
tur enim authoritate, & ratione, authoritate pro-
batur ex Bal. in cons. 122. vol. 1. Capyc. in dec. 137
nu. 1. & seq. Zerul. in praxi episcop. verb. Episco-
pus par. 2. Alciat. in cõs. 63. ratione probatur, quia
clerici non sunt repellendi absq; rationabili cau-
sa à ferendo testimonio in causa Ecclesiæ suæ, c.
cum Nuncius de testib. imò sunt admictendi, c.
super prudentia 14. q. 2. quanto magis Episcopi
ob eius dignitatem propter quam non præsumi-
tur aliquod mali. Est tamen animaduertendum
in hac quæstione; quod aut causa est suæ Eccle-
2 siæ, & tunc reputatur legitimus Iudex, aut est
personalis, & tunc nullo pacto posset Iudex fieri,
ita Redoa. in tract. de reb. eccl. non alienan., q. 78.
c. 8. num. 5. Nau. cons. 20. de rescrip. & in cons. 28.
de sent, excom. Capyc. in dec. 124. num. 11. & seq.
Zerol. loc. supracit. nu. 33. Flores Diez q. 13. nu. 6.
& seq. & facit tex. cum glo. in c. si quis ergo in glo.
vltim. 2. q. 7. & c. qui prædia 12. q. 12. & ita proce-
dunt allegata pro prima opinione.

Non obstat tex. in c. 1. de penis in sexto, quia
procedit in causis criminalibus, in quibus Episco
pus pro offensione sibi facta, potest malefactores
punire, Viui. dec. 99. p. 1.

SVMMARIVM.

1 *Potest pcipi Parocho, vt habitet intra fines parochiæ.*
2 *Parochus habitans extra parochiam, difficile potest curam animarum exercere.*

Episcopus an possit præcipere parocho, vt inhabitet intra limites Parochiæ?

DECISIO CXLV.

INter cætera capita porrecta contra quẽdam pa-
rochum, corá D. Vicario vnũ erat, q non habita
bat intra limites suę Parochię; fuit igitur dubita-
tum, an potuisset de iure, parocho eidem pręcipi,
vt in futurum se conferre debeat ad inhabitandũ
intra limites prædictos? & dicebatur pro parte
parochi; quod cum de præterito administrasset
Sacramenta suis parochianis rectè, & vt sacri Ca
nones iubẽt, & numquam in ijs quæ sunt sui mu-
neris defecisset; ideo nihil intererat; an intra, vel
extra parochiæ limites inhabitaret.
1 Prædictis tñ nõ obstãtibus resoluimus, potuisse
fieri pręfatum præceptum: Parochus. n. est redditu
rus rationem animarũ sibi cómissarũ, glo. in c. fi.
in fi. de pęnit. Monal. cõs. 29. n. 6. & seq. vol. j. & sic
Parochia dicitur portio curæ, c. 1. de ecclesijs mo-
nach. & Rector Ecclesiæ curã habet animarũ, c.
ecclesia 13. q. 1. Idcirco si extra illã inhabitat, diffi
2 cilè esset habere curã animarũ, Rub. cõs. 29. vol. j.
Maximè cum Dięcesani audire debẽt ab eorum
Parochis verbũ Dei, & rudiméta fidei, clem. vni-
ca de Bapt. s. c. capellanus de ferijs, Cõc. Trid. c. 1.
sess. 24. de refor. matrim. & propterea Cõc. Trid.
sess. 14. c. 9. de refor. ait, iure optimo fuisse distin-
ctas Parochias, vt quisq; suarũ ouium curam ha-
beret, & vt ordo ecclesiasticus nõ confunderetur.
Omnia igitur quæ sunt, à Deo ordinata sunt, c. j.
13. q. 1. c. pastoralis de ijs, quæ fiunt à Pręl. & con-
uenit cum ęthimologia; Parochia enim græcè, la-
tinè portio nuncupatur, secũdum Panot. in rub.
de parochijs in prin. Selu. in tract. de benef. par. 3.
q. 42. n. 3 Gemi. in c. licet de elect. lib. 6. & Rom.
cõs. 358. & hac ratione Conc. Trid. sess. 24. c. 13. §.
in hijs, pręcipit, q vbi Ecclesia Parochialis certos
non habet fines, sed promiscuè, petentibus admi-
nistrãtur Sacramenta, vt distincto populo in cer-
tas, propriasq; Parochias vnicuiq; suũ perpetuũ
peculiaremq; Parochum assignẽt, qui eas cogno-
scere valeat, & á quo licitè Sacraméta suscipiant.

SVMMARIVM.

1 *Infames repelluntur à testificando, etiam si sint infames infamia facti.*
2 *Testimonium meretricum simul cohabitantium contra clericum, non probat.*

Depositiones duarum meretricum, an conuincatur?

DECISIO CXLVI.

FVit dictum in Cur. Archiep. depositionem dua
rum meretricum, asserentium vidisse clericum
exonerasse, seu explosisse scloperũ aduersus ali
quem, non conuincere clericum prędictũ, ad finẽ
probandi dictam exonerationem; In criminali-
bus enim, probationes debent esse luce meridiana
clariores, ex l. fi. C. de prob. quæ nullatenus indu-
cũtur ex talibus depositionibus, sm Ias. cõiter rece
ptũ in l. cunctos populos n. 54. C. de summ. Trin.
& fid. cath. & gl. in l. 3. §. lege in verb. palã ff. de te-
stib. Atq; est adeo verũ, vt mille depositiones præ
dictarũ personarum non probẽt, dixit Alex. cõs.
1 1. vol. j. Alba. cõs. 17. nu. 6. & seq. Mandel. cõs. 1 9.
1 vol. j. In quo afferebatur rõ, cur prędictæ persõę,
non cõuincũt, & est quia cũ sint infames, repellũ-
tur à testificãdo, ita Inno. in c. cũ primũ de accus.
Card. in clem. tanta n. 7. & seq. de simon. cum alijs
quos allegat Perrenot. in tract. de test. q. 12. Alex.
in citat. cõs. 11. in princ. vol. 1. qui voluit, Infames
etiam sola infamia facti, vt sunt meretrices, se-
cundum supradictos Doctores, esse repellendos
à testificando, & consequenter non conuincere,

per tex.in l.sciant cuncti C.de probat.& per c.testimonium de testib.vnde Rota Lucens.teste Magon.in dec.89.vol.2.cēsuit,meretricibus,& omnibus alijs similibus personis,in quibus nulla fides, nullam ēt adhibendam esse fidem; Accedebat qđ supradictæ meretrices erāt cohabitantes, quæ de iure nec indicium,nec probationem faciūt,Paris. cons.59.nu.74.vol.4.Barb.cons.3.num.26. vol.2. & Magon. citat.decis.num.4. Dicebatur tandem repellendas esse,nam deponunt contra clericum, argum.tex.in c.de cætero de testib.

SVMMARIVM.

1 *Pro constructione capellæ,potest cogi vicinus ad vēdendam domum.*
2 *Capella,& ecclesia in multis æquiparantur.*
3 *Ecclesiæ appellatione continetur omnis locus pius.*
4 *Tempore interdicti quemadmodum in ecclesia non potest celebrari,ita in capella.*

An pro ampliatione Capellę, vicinus possit cogi ad vēdendam domum . ad intellectum text. in l. si quis sepulchrum ff. de relig.& sumpt.funer.

DECISIO CXLVII.

FVit dubitatū in Cur.Archie. an regula l.si quis sepulchrū ff.de relig. & sump.fun. q̄ vult posse cogi vicinū ad suā domū vēdendā pro ecclesiæ ampliatione,procederet ēt pro ampliatione alicu
1 ius Capellæ,vel Oratorij;& fuit resolutū affimatiuè,nam appellatione ecclesiæ, venit quoq; & ipsa capella,Rub.cons.19.n.6.& seq. Hinc est ꝙ capella sicut ecclesia non pōt fundari absq; consensu Episcopi,Conc.Trid.sess.23.c.3.de refor. Item in capella quēadmodum in ecclesia non pōt celebrari Missa,nō præcedente Ordinarij authoritate,c.ne-
2 mo de consec.dist.j.& c.vnicuiq; eo.tit.& capella sicut ecclesia subest visitationi Episcopi,cap.fi.de censib.& tex.in c.authoritate de priuil.in 6. Item capellis cōpetit restitutio in integrū, quēadmodū ecclesijs,Abb.in c.nulli n.4.de reb.eccl.non alien. Fely.in c.fi.n.6.de excep.& conferunt latè tradita per Barz.in dec.Rot.Bon.64. & prohibitio alienationis,iux. terminos extrauag. ambitiosæ de reb. eccl.non alien. extenditur quoq; ad bona Capellarum,& Oratoriorum, Mago.in dec.Rot.Florē. 19.Benint.in dec.Bonon.13. latissimè Gutt.lib.1. Canonicar.quęst.c.9. & capella habet etiam priuilegium immunitatis ecclesiæ,Abb.in c.inter alia, & in c.ecclesiæ de immun.eccl.reg.4.limit.26. vide Anch.in c.authoritate de priuileg.lib.6.

Accedat supradictis,ꝙ cum priuilegiū prædictū ampliationis sit ecclesijs cōcessū,cōgruū erit ex-
3 tēdi quoq; ad capellā,ecclesiæ.n.appellatione cōtinetur omnis locus pius,vt notabiliter voluit Ioa. And.in c.si aduersus nu.j.de restit.in integr.lib.6. Roch.de Curt.de iur.patr.verb.ecclesia nu.10. & proinde priuilegia cōcessa ecclesijs in genere,cōpetunt etiā capellis, & sic ꝙ possit cogi dominus domus vendere pro eiusdem ampliatione, Capella enim vt dixi, est locus ecclesiasticus, & plus erectus ad diuini cultus augmentū,& suffragia animarū facienda pro fidelibus defunctis,Roch. loc. cit.n.13.cū dicatur locus in ecclesia,vel extra Deo consecratus,c.ecclesia de consec.dist.j.c.ad hæc de relig.dom. Paul.de Citradi.de iur.patr.p.3.caus.2.
4 nu.72.Vnde quēadmodum tpe interdicti non pōt in ecclesia celebrari,c.alma mater de sent.excom. lib.6. ita in capella gl.in clem.2.verb.cappellis de sent.exco.& ibid.Card.in opin.j. Io.And.in c. cū 2.nu.5.de hæret.lib.6. facit ēt ꝙ quælibet capella, vel altare dicitur etiā ecclesia, & ecclesiæ appellatione continetur,c.cū capella de priuil.in 6.c.j.de capell.monach. Aufr.in add. ad dec.Capel.Thol. 57.Rebuf.de pacif.poss.n.89.Vbi.n.est eadem rō ibidem debet esse eadem iuris dispositio,l.illud ff. ad l.Aquil. Alex.cons.53.nu.3.vol.4.Ceph.cons.j. n.33.vol.j.Capella.n. accessoria est ecclesię,& proindè eius vti debet priuilegijs,glo.in d.c.cū capella vers.in primo casu de priuil.in sexto, quam sequitur,& approbat Alex.cons.193 nu.5.vol.2.

Quare cū ex supradictis euidenter apparet capellam æquiparari ecclesiæ, & iura loquentia de ecclesia extendi ad capellam,sequitur necessario, dispositionem d.l. si quis sepulchrum esse extendendam etiam ad capellam , vt pro illius ampliatione possit adstringi vicinus ad vendendam domū prędictam,& regulā prohibitiuā extensionis, limitari vbi tractatur de fauore piæ causæ,seu Religionis,prout hic,ita Bal.in l.si verò §.de viro nu. 5.ff.sol.matr.Bar.in l.j.n.15.C.de sacros.eccl.Affl. dec.23.circ.fi.In dubio.n.illa sentētia præualet, q̄ fauet pijs locis,vt probatur in l.sunt personę ff.de relig.& sumpt.fune.c.si duobus de sent.& re iud.

Non obstat dec.de Franch.123.per quā fuit dictū non esse cogendum quēdam vicinū vendere suam domū pro ampliatione capellæ S.Mariæ de Pignatellis,& S.Sophiæ. Resp.enim fuisse hoc denegatum,quia apparebat dictas capellas non pro ipsarum ampliatione, sed vt alijs particularibus complacerent petijsse dictam ampliationem,quo casu est deneganda audientia petētibus dicto modo,ex notab.decis.Guid.Pap.411.

SVMMARIVM.

1 *Testis varius dicitur qui contraria deponit, siue in eodem examine siue in diuersis,vel negat,quæ prius dixit,& alijs modis,prout in nu.1.*
2 *Si corrigendo primum dictum testis tempus expostulet non est audiendus , nam præsumitur velle cum parte loqui,vel de mendacio cogitare.*
3 *Si testis dicat primo se nihil scire , & postea de facti veritate deponat,nihil probat.*
4 *Testis qui vnum dicit in iudicio,& postea extra iudiciū contrariū fatetur,debet stari dicto in iudicio.*

Testis varius , quis dicatur?

DECISIO CXLVIII.

IN Cur.Archiep.nō rarò cōtingit dubitari de testibus varijs,ex quo est notādum,ꝙ testis varius dicitur ille,qui vel cōtraria deponit, siue in eodē
1 examine,siue in diuersis, vel primo, per verbum credo,& postea assertiuè testificatur;vel primo se

nihil

nihil scire, ait, postea de facti veritate deponit, vel primo testimonium affert, deinde se ita deposuisse negat; vel quod extra iudicium affirmat, postmodum contrarium, seu aliud in iudicio, deinde illud idem reuocat extra; de his omnibus, quid veritatis, quidq; fidei habeant, quidue operentur videndum est. Itaq; si testis in eodem examine contrarium deponat, nec contrarietatis causam iustã, seu rationabilem affert, minime est credendum illi, arg. c. cum ecclesia de caus. possess. & propriet. Alex. cons. 20. n. 3. lib. 4. Coua. lib. 2. var. resol. c. 53 n. 8. ꝙ verum est, si cõtrarium deposuerit circa factum principale, aut circa qualitates substantiales reijciendus est, illiusq; primo dicto credẽdum, si coram Tabellione solo deposuit, nõ autem circa extrinseca, Clar. q. 53. vers. quartus est casus; si autem in diuersis iudicijs contraria dixerit, cum vtrumq; dictum, adhibito iuramento deposuerit, velut periurus, & falsus puniri potest, affirmant omnes Doctores, nemine contradicente, illisq; non esse fidem adhibendam; sed si in secũdo examine primum dictum per se ipsum reuocauerit, secundo dicto standum est, Alcia. de præsumpt. regul. 2. præsump. 29. nu. 7. quod intelligendum est, si ante triduũ reuocauerit, nam post triduũ, vltimo dicto illius, non creditur; præsumitur enim subornatus, Cęs. de Grass. dec. 21. nu. 11.

Similiter dicendum erit, ꝙ si primum examen nequaquam fuisset validum, secundum autem validum, tunc secundæ huiusmodi testis depositioni, vtiq; standum erit, neq; testi nocere debet, quod contrarium in iudicio (quod nullum erat) deposuerit, gl. in c. cum causam de cõsti. Clar. d. q. 53. vers. tertius est casus circa fin. sed si in secundo examine non dicit se in primo errasse, si illa dicta possunt per Iudicem concordari, concordanda sunt, Imol. in l. qui bona ff. si quis stipul. vers. nota ex testi, Abb. in c. cum tu de testib. quod si concordari nequeãt, & admonitus ipse testis de huiusmodi cõtrarietate dicat, se velle primum dictũ corrigere, incõtinentiq; corrigat, admittẽdus est, c. præterea de testib. illiq; credendum, Fari. q. 66. n. 227.

2 At si in corrigendo primum dictũ tempus expostulet, nõ est audiendus, Fari. loc. cit. n. 228. sed vt falsus, ac periurus puniendus erit; Pręsumitur enim illum velle, aut cũ parte loqui, aut de mendacio cogitare, docet Couar. loc. cit. & eius primo dicto stãdum esse tradit ibid. Farin. vbi supra nu. 245. Verum testis huiusmodi depositio, nõ sufficit ad torturam, sed tantummodo ad inquirendum, & illius fides erit diminuta, Farin. loc. cit. nu. 164. & 250. ꝙ si testis primo deponat per verbum credo, deinde loquatur assertiuè, secundo dicto illius tribuetur fides, glo. l. de tutela vers. probata C. de in
3 integr. rest. minor. Si aũt ipse testis dicat primo, se nihil scire, posteaq; de facti veritate deponat, nihil profecto ꝓbabit, Clar. d. q. 53. vers. sed qđ si testis, Farin. q. 66. n. 329. & seq. eo nãq; casu correctioni locus non est. At verò si testis in secũdo examine dicat, se in primo nõ ita deposuisse, vt in actis reperitur, licet hoc regulariter in iudicijs nequeat euenire cum in eis nedũ Notarius, verũ, & Iudices adsint, & ipse testis proprio subscribat examinatiõi si tractatur de falso teste puniẽdo, tã ipsi testi, q̃ Notario creditur, Spec. tit. de test. §. 1. vers. sed pone, Clar. loc. cit. vers. quintus est casus, & eodẽ lib. 5. §. falsum vers. pone testis, ꝙ si agitur cui credendum? responde quod sit credendum Notario magis, q̃ testi, Clar. vbi supra; sin aũt aliquis dixe-
4 rit extra iudicium, vnum, & postea contrarium in iudicio fatetur, si id qđ extra iudicium dixit, non fuit iuramento firmatum; standũ est dicto posteriori, ꝙ deposuit in iudicio, Farin. d. q. 66. nu. 593. dictũ n. iuramento, præfertur nõ iurato, Alex. cõs. 74. nu. 8. lib. j. cons. 222. n. 55. lib. 2. & cons. 66. n. 20. lib. 6. Fely. in c. inquisitionis §. tertiæ in fi. de accus. Couar. lib. 2. var. resol. c. 13. n. 7. huius tamen testis fides debilitata est, Aret. cons. 75. n. j. in fi. Boss. tit. de oppos. contra testes nu. 3. Farin. loc. cit. nu. 226. quare torquẽdus erit, & illi dicto credendũ qđ in tortura firmauerit, Clar. d. q. 53. vers. primus est casus, post mediũ; verũ si ꝙ extra iudiciũ effatus est, iuramẽto quoq; firmauit, de periurio, & falsitate poterit cõdẽnari, Boss. loc. cit. & nullo illius dicto fides adhibẽda est, sine tortura; si verò ꝙ in iudicio affirmauit, & extra iudicium reuocauit, primo dicto illius iudiciali iuramento firmato, vtiq; standum erit, Clar. loc. cit. vers. secundus est casus, licet huiusmodi reuocationem in articulo mortis faceret, Bar. in l. si quis in graui §. si quis moriens in fi. ff. ad Syll. Coua. & Clar. vbi supra, Cæsar de Grass. dec. 21. nu. 55.

Tamen generalis conclusio in hac materia illa est, quod testi vario, fides haud habeatur c. cum ecclesia de caus. posses. & propr. Farin. vbi supra nu. 53. quare vt illi præstetur fides, torquendus erit, Clar. q. 25. vers. Itẽ testis varius, Fari. d. q. 66. n. 98. & 100. Iudicis aũt arbitrio, leuior, grauiorue tortura, iuxta personę varietatem, ac qualitatem delicti, adhibenda erit; punitur testis varius de falso, Farinac. d. q. 66. nu. 56. & iuxta prædicta passim obseruatur in Curia Archiep.

S V M M A R I V M.

1 *Edicta sunt temporanea, & expirant morte cõditoris.*
2 *Ordinationes factæ in Synodo Diœcesana, siue Prouinciali, sunt perpetua.*

Pęna inflicta per edictum Archiepiscopi contra clericos arma portantes, an possit Sede vacante executioni demandari.

DECISIO CXLIX.

FVit dubitatum, an edictum Ill. Archiep. in quo sancitur pęna triremium per septennium contra clericos arma portãtes, habeat locum Sede vacãte, & sic mortuo Archiep. in quo articulo dicebatur, quod gl. in c. 2. §. statuto de const. in sexto, dicit, Statuta, & Constitutiones Episcoporum esse perpetua, quemadmodum statuta Legatorum, allegat tex. in c. vltimo, & ibi latissimè Panorm. & reliqui de off. Lega. Bal. cons. 591. nu. 7. vol. j. Item dicebatur de natura legis, seu statuti esse, quod sit perpetuum, & omnes obligare, c. cognoscentes de constit. & tex. in l. lex sacratissima C. de legib.

Sed in hoc standum est infra dicendis; nam fuit resolutum contrarium, nempe supradictam

pęnam non posse infligi, & ratio est, quia edicta
1 sunt temporanea, & spirant morte conditoris, Bald. & Doctores in l. 5. ff. de verbor. significat. Firma.in tract.de Episcopo 2.par.lib.4.q.15.f.26 Secus in statutis legatorum, quæ sunt perpetua. Ratio diuersitatis est, quia quoad Legatum, reperitur in iure cautum; sed in Episcopo nequaquã, fallit hoc in edictis, seu ordinationibus factis in
2 Synodo Prouinciali, vel Diœcesana, quæ sũt perpetua, & non expirant morte conditoris, Nau.in manual.c.27.nu.2. Ratio est, quia tunc illa edicta, seu constitutiones habent vim Legis, & Canonis, ac ita intelligitur de excommunicatione, & casibus reseruatis in Synodo Prouinciali, seu Diœcesana, nam sunt perpetua; imò Abb.in cap.à nobis de testib. nu.12. dicit, esse perpetua facta à Capitulo sede vacante, nisi reuocētur per Episcopum de nouo creatum, hoc intellige, exceptis Synodalibus, prout supra, ita Niceph. in historia tripartita lib.1.c.9. vbi inter cætera ab Imperatore Constantino sancita in fauorem authoritatis Episcopalis asserit, decreuisse inconuertibiles esse terminos Synodales, Hostien.in summa tit.de offic. Legat.§.quid pertinet num.7.cum.alijs allegatis, & §. in quo loco.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdos celebrans Neapoli sine licentia est suspensus ipso iure.*
2 *Amissio dimissoriarum, potest probari per testes.*

Sacerdos celebrans absque licentia Curiæ Archiep. qua pęna punitur?

DECISIO CL.

1 FVit pluries resolutum in Curia Archiepisc. Neapol. Sacerdotem Missam celebrantem in ciuitate, & diœcesi Neapol. absque licentia Curiæ prædictæ, esse ipso iure suspensum, pro qua decis. facit Conc. Trid. sess.22.cap.4. vbi quilibet Peregrinus absq; dimissorijs sui Ordinarij, non debet admitti ad Missarum celebrationem, prout etiam notatur in cap. vnico de clericis pe-
2 regrinan. quod adeo verum est, vt amissis dimissorijs debeant arceri à celebratione; licet per indicia, & testes possit probari amissio ipsa, & consequenter qualitas Sacerdotis, c.2.& 3.de cleric.peregr.c.nullus 98.dist. Guid.Pap.dec.445.& in dec. 479.ex quibus omnibus potest argui ad licentiam celebrandi in ciuitate; Nam vt supra dixi, qui celebrauerit Missam absque licentia erit ipso facto suspensus: quæ suspensio est imposita in Synodo Diœcesana, vt testatur Affl.in constit. Regni in principio præludij.

SVMMARIVM.

1 *Habilitas, vel inhabilitas testium, consideratur tempore eorum depositionis.*
2 *Pubes testificari potest de eo quod vidit in pupillari ætate, dummodo quando erat in dicta ætate pupillari cognosceret quod gerebatur.*
3 *Quando testis adhibetur ad solemnitatem actus, vt in testamento, vel instrumento, debet attendi conditio ipsius tempore actus, in alijs verò attenditur tempus depositionis.*

Duo testes qui deponunt de his quæ viderunt in minori ætate, an conuincant.

DECISIO CLI.

MAgna fuit controuersia in Curia Archiepiscopali inter dominos Iudices si depositio duorum testium maiorum, testificantium de his, quæ viderunt in ætate minori probet, & consequenter conuincant; & ex illis dicebat vnus, partem negatiuam ex eo, quod testiũ depositio retrò trahitur, & regulatur iuxta tẽpus actus gesti, arg.tex.in c.forus, & eorũ quæ ibi latissimè notantur de verb.signif. vnde cum tẽpore actus gesti, & sic commissi delicti, reperirentur inhabiles, tamquam minores, l.inuiti ff.eod.titul. & l.de minore ff. de quæstion. Propterea videbatur dicendum non probare, & consequenter non conuincere.

1 Sed fuit resolutum contrarium, & ratio fuit; nam habilitas, vel inhabilitas testium, consideratur tempore ipsorum depositionis, prout est text. expressus in l.cum lege, & ibi Bart. ff.de testamentis, & hoc est generale in qualibet materia, prout in testamentis, in quibus inspicimus conditionem testium tempore ipsius testamenti, l.ad testium §.conditionem ff.citato titulo. Hinc est, si aliquis tempore depositionis erat bonæ famæ, licet amiserit postea, redditur depositio inualida, secũdum Bart.in citata l.ad testium ff.de testam. Bal.conf. 62.vol.1.& facit ad hoc tex.in l.notionem §.instrumentum ff.de verb.signif.& ex his colligitur, posse cœcum testificari de his quę in lumine viderat, secundum Specu.in tit. de test. §.1.vers.sed numquid factus pubes, Bart.in citata l.ad testium n.6. Accedebat quoque, quod voluit in proprijs terminis, idem Spec.in supra cit.tit.vers.sed nũquid,
2 vbi asserit puberem posse testificari de eo, quod viderat in pupillari ætate, cuius opinionem referunt, & sequuntur Bal.in l.1. C.de sacrosanct. eccles. Quod tamen intelligimus procedere solum, si quando viderat erat impubes talis ætatis, quod poterat cognoscere quod gerebatur, & probatur in l.excipitur §.1.ff. ad Sillanianum, & Bar.in citata l.ad testium nu. 6.

Non obstat text. in l. notionem §. instrumentum ff.de verb.signif. vbi conditio testis inspicitur
3 tempore actus, quo celebratur, nam intelligitur quando testis adhibetur ad solemnitatem actus, vt in testamento, vel in alio instrumento, secus quando non adhibetur ad solemnitatem actus, sed aliter occurrit vidisse aliquid, vel audiuisse, nam tunc inspici debet tempus depositionis.

SVMMARIVM.

1 *Parochiani cogi non possunt ab Episcopo ad missam, concionemue in parochia audiendam, neq; ad addiscenda ibidem Christianæ pietatis rudimenta.*

An

An Episcopus possit interdicere, ne alibi quam in Parochia, Missa, ac Concio audiatur à Parochianis.

DECISIO CLII.

PArochiani cuiusdam Parochiæ habuerunt recursum ad Curiam Archiepiscopalem, de quadā prohibitione, & præcepto facto à quodam Ordinario, qui statuerat, vt omnes Missam, & Concionem non alibi, quam in Parochia propria audirēt; fuit dubitatum, si de iure fieri potuisset, dicebat vnus ex Dominis affirmando per tex. expressum in cap. vt Dominicis de Paroch. vbi habetur presbyteris Parochiarum Dominicis diebus, & festiuis Parochianos alienos ad Missam admittere non debere, ex quo patet posse cogi audire Missam in propria Parochia. Supradictis accedebat, quod in casu absētiæ licita est Missæ auditio in aliena Parochia, cap. Episcopi 7. q. 1. vbi ex iusta causa absens benè potest audire Diuina in ecclesia ad quam venit, c. Primatus 9. q. 2. ergo regula videtur in contrarium; & pro hac eadem opinione adducitur tex. in cap. nullus de Paroch. vbi Episcopus Parochianum alterius, sine ipsius licentia ordinare non potest, ergo neq; ad Missam alibi audiendam, quam in propria Paro-
1 chia debet admittere. Sed fuit resolutum contrarium vigore declarationis Sacræ Congr. de qua per Victorell. ad Naua. cap. 25. cuius tenor est, Parochianos cogi nō posse ab Episcopis ad Missam Concionemue in Parochia audiendam, neque ad addiscenda ibidem Christianæ pietatis rudimēta.

SVMMARIVM.

1 *Itineris arreptio habet vim appellationis, dummodo itineris arreptio fit infra decem dies, & seruentur alia necessaria ad appellationem.*
2 *Si arreptio itineris ad Papam fiat ante causam cœptam, suspenditur iurisdictio Iudicis inferioris, quando causa est probabilis.*

Itineris arreptio, an obtineat vim appellationis.

DECISIO CLIII.

1 FVit pluries dictum in Cur. Archiep. itineris arreptionem habere vim appellationis, quā fit post causam cœptam, & grauamen illatum, vel saltem comminatum, siue fiat in propria persona, siue non, aut per Nuncium, dumtamen ex causa apponatur, Ioa. Andr. de appell. c. dilecti, quod procedit quando certum est, quod propter hoc adit superiorem, vt de grauamine conqueratur, & processum contra se habitum petat reuocari, & iter arripitur infra decem dies, à die grauaminis, & omnia seruet, secundum naturam appellationis, quia iter arripiens, non potest de facili habere copiam Iudicis à quo appellat, alias itineris arreptio non haberetur pro appellatione nisi metu Iudicis, quis non auderet appellare, vel esset tanta occupatio, quod non posset scribere appellationem, & formare: & tunc debet dicere hoc verbo in præsentia Iudicis, vel saltem Iudici, vel Aduersario, seu eorum alteri, infra tempus appellandi, intimare; alias itineris arreptio, non haberet vim appellationis iudicialis, licet quādoq; possit valere, vt extraiudicialis. Tu dic, quod habet vim iudicialis dummodo seruentur illa, quæ possunt interuenire secundum naturam appellationis, Dom. Anto. de appellationibus cap. vt debitus 7. col. vers. appono secūdum hoc, vbi autem
2 itineris arreptio fit ad Papam, ante causam cœptam, tunc si fit in propria persona suspendit iurisdictionem inferioris sententiæ, siue sit Ordinarius, siue sit Delegatus, & hoc per titulum de clericis peregrin. Non ex eo, quod habeat vim appellationis, sed quia ex causa itinerātes ad Papam eximūtur ab inferioribus Iudicibus, quādo causa est probabilis: qui autem sine ea eunt, non gaudēt hoc priuilegio, sed possunt citari domi, & ferri sententia contra eos, vt notatur in d. c. vt debitus. Quod autem dicitur itineris arreptionem suspendere ante causam inceptam iurisdictionem, limita quando arripitur ante notitiam literarum, secus si post notitiam habitam, quia tunc dolosè facere videtur. Item secus quando iter arripitur, nō in propria persona, sed per Nuncium, Anton. de appellat. c. meminimus, quod limita, quando Nuncius mictitur pro restitutione aduersus sententiam, quam non potest inferior concedere. Itē habet vim suspēsionis, & expectabitur Nuncius, ne prius mandetur sententia executioni, & hoc maximè in ijs, quæ consueuerunt impetrari per Nuncios, vt Collegia magni Prelati, Principes, & Senatus. Item si Nuncius mictitur pro consultando super dubio nouè occurrente, & non consuetè, quo casu debet expectari responsum, vt notat Anton. in dicto cap. vt debitus de appellat.

SVMMARIVM.

1 *Noua indicia sunt illa quæ differunt à primis in specie.*
2 *Si testes repetantur, non dicuntur noua adesse indicia.*
3 *Si noua indicia sunt in pertinentia non debet repeti quæstio.*

Indicia noua, quæ dicantur, vt tormenta iterari possint?

DECISIO CLIV.

IN Curia Archiepiscopali fuit sæpe dubitatum, quæ dicantur noua indicia, vt possit iterari tortura, & fuit dictum, quod Angel. Aret. in tract. malef. in verb. fama, in materia torturæ 3. q. princip. vers. quæro quæ dicantur, tenet, dici
1 noua indicia, quæ differunt à primis in specie, & substantia, & ponit ibi exēplum sicut de nouis capitulis cap. fraternitatis de testib. & ideo si testes

prius

1 prius examinati super fama, iterum fuerint repetiti super eodem iudicio, tunc non dicitur esse noua indicia, sed potius noua probatio, ideo non
3 poterit repeti id tormentis, si tamen noua indicia essent impertinentia, non propterea debet repeti quæstio, secundum d.Ang. in tract. malef. vbi supra, de quo etiam habetur per Brun. in tract. torturæ in 2.par. principali quæst. vltim. circa fin. Hæc ex Franc. Marc. decis. 280.

SVMMARIVM.

1 *Statuta laicorum quamuis generalia, non ligant in foro ecclesiastico.*
2 *Ritus de liquidatione instrumentorum, fuit approbatus per Constitutionem Synodalem Neap.*
3 *Clericus citatus super tenore instrumenti, si comparet, & allegat solutionem, & offert cautionem de soluendo debitum, & pœnam nisi ostenderit satisfactionem, non carceratur.*

In liquidatione instrumenti conra clericum in Curia Archiepiscopali, an seruetur Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ 166.

DECISIO CLV.

Licet Bar. in l. cunctos populos C. de sacros. ecclesi. velit, quod si ex statuto laicorum, instrumenta habent exequutionem paratam, debet tale statutum seruari, etiam in foro ecclesiastico contra clericos. Nihilominus hæc Bar. doctrina communiter reprobatur; nam statuta laicorum, quantumcumq; generalia, & rationa-
1 bilia, non debent seruari in foro ecclesię, nec ligāt clericos, vt tenet expresse Anto. de Butr. in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ de constit. col. 5. Nauar. cons. 4. num. 5. de constit. lib. 1. vbi annectit etiam, sententiam Bart. communiter damnari per Canonistas, Felyn. Ancbar. & alij concorditer sequentes doctrinam Hostiens. in c. fin. extra de solutio. & in summa in tit. de consuet. §. de veritate, eamdemq; sententiam Bart. damnauit, Salyc. in auth. cassa C. de sacrosan. eccles. & reliqui communiter in c. quod clerici de foro comp. post Bal. in c. cum causam de re iud. Lapus alleg. 106. Socci. cons. 56. & cons. 14. vol. 4.

In Curia tamen Archiep. Neap. practicatur dictus Ritus M.C.V. quod instrumenta liquidantur, & habent exequutionem paratam cōtra clericos, seruata forma dicti Ritus, qui est approbatus,
2 per constitutionem Synodalem 54. cuius approbationis ratio est, non ex eo quod habeat aliquam vim obligādi ecclesiam, & ecclesiasticas personas, sed quia cum contineat in se quid honestum, & conforme æquitati, rationabile fuit dictam æquitatem ab ecclesia inter clericos stabiliri, & ideo ligat clericos non quia ritus est, sed quia lex ecclesiastica sit, & ad prædicta facit tex. in c. cū venissent de eo, qui mictitur in possessionem, sequitur Couar. pract. quæst. c. 8. nu. 5. quem refert Galter. de de liquid. instrum. par. secunda secundæ partis principal. num. 4. & conferunt discussa per Carauit. in d. Rit. 166. nu. 37. & 39. ex quibus omnibus concludo posse agi remedio dicti Ritus in Curia Archiepiscop. contra clericos, stante quod est approbatus à Synodo Diœcesana, maximè cum sit clericus in dicta Curia Archiep. citatus super tenore instrumēti, si cōpareat, & allegat solutionē, & affert cautionem de soluēdo debitū, & pœnam casu quo non ostenderit satisfactionem, non carceratur, sed cum cautione prædicta datur ei terminus, decem, viginti, aut etiam triginta dierum, ad probandum solutionem; sed si allegat alias exceptiones, quæ in promptu non impediunt liquidationem non auditur, nisi in vinculis, vel facto deposito; & quoad hoc antiqua obseruantia Curiæ derogauit dictam constitutionem Synodalem 54. quæ concedit terminum comparenti, ad probandum quidquid voluerit contra instrumētum, & ita seruatur tam in clericis, qui erant clerici tempore instrumenti, quam in laicis, qui postea fuerunt effecti clerici.

SVMMARIVM.

1 *Seruus si in fraudem, vt se seduceret à seruitio domini, clericum percussit, debet ire Romam pro absolutione.*
2 *Filius familias si percussit clericum, & viuit seorsum à patre, debet adire Romam pro absolutione, secus vero si est in familia paterna, nisi hoc fecisset in fraudem patris.*
3 *Serui qui non sunt seruilis conditionis, percutientes clericos, tenentur ire Romam pro absolutione.*

Filij familias, aut serui pro iniectione manuum in clericos, à quo absolui debent?

DECISIO CLVI.

Pluries fuit dubitatum in Curia Archiep. de filio familias, aut seruo, qui non sunt sui iuris, an pro violenta manuum iniectione in clericū possint absolui ab Episcopo, an verò de-
1 beant accedere ad Romanā Curiam? & fuit dictū quod in seruo, est distinguendum secundum cap. relatum de sentent. excommun. videlicet, aut fecit hoc in fraudem, nempe vt se seduceret à seruitijs domini sui, aut non; primo casu potest absolui ab Episcopo, & in recompēsationem laborum itineris debet eis alia satisfactio iniungi; & hoc verum est, nisi excessus sit grauis, & enormis; si verò alias euenit, debet accedere ad Romanam Curiā, cum sit plus Deo, quam hominibus deferendum d. cap. relatum de sent. excom. Sed in filio familias aliter iudicabitur, nam debet micti ad Curiam, nisi sit infra pubertatem, secundum glo. & Innoc. in cap. Mulieres de senten. excom. licet Hostiens. ibid. teneat in filio familias, sicut in seruo; sed Ioa.
2 Andr. distinguit, aut filius familias viuit seorsum à patre, & tunc debet accedere ad Curiam; aut est in familia paterna, & tunc procedit opinio Hostiens. quia non debet iniqua conditio filij, esse nocumento patri, Anto. de Butr. distinguit etiam, aut filius famlias habet aliquid ex suo proprio a re, & tunc tenetur ire; alias secus; sed Panor. ibi

tenet

tenet contra Butri. quia alias in homine sui iuris, quando non haberet vnde expenderet, non tenetur adire Curiam, c. quamuis de sent. excom. & pariter non procedit opinio Ioa. Andr. quia filius familias in delictis obligatur, sicut si esset sui iuris, cum in delictis non attēdatur patria potestas, l. tam ex contractibus ff. de iudic. iuxta notata per glo. & DD. in l. cum non solum §. necessitatem C. de bonis quæ liber. quia ad id respondetur secūdum Panorm. in d. c. Mulieres, quod istud procedit in absolutione ex benigna interpretatione, & concessione Papæ; Nec obstant iura, quæ excusant solum pueros, & non maiores, c. quamuis, c. vltimo de sent. excom. quia loquuntur, quando sunt sui iuris, secus si sint in potestate alterius, secundum Panorm. ibi. Diuus Anton. in summa 3. par. tit. 24. c. 1. §. 3. tenet in seruis debere intelli-
3 gi, quando sunt seruilis conditionis, secus de famulis seruitibus, isti n. tenentur petere Romam, filij verò familias, si sint impuberes, & doli capaces debent absolui ab Episcopis; si vero sint adulti debent adire Curiam, sed Panorm. in d. c. mulieres tenet contrarium, de quo supra dictum est.

SVMMARIVM.

1 *Omnis constitutio de sui natura est retractabilis, & mutabilis, habito respectu ad temporis mutationem.*
2 *Cessante causa, cessat priuilegium.*
3 *Qui condit legem, potest eam destruere.*

Capitulum Ecclesiæ, an possit reuocare statutum iuratum?

DECISIO CLVII.

SÆpe fuit dubitatum inter Dominos Canonicos Capituli Ecclesiæ Neap. si potuissent reuocare quædam eorum statuta facta pro ipsorum regimine iurata; & prima facie videbatur negatiue concludendum; quia nemo potest in facto proprio disponere, authorizando, clem. 2. de rebus eccles. non alienan. & sic debet esse distinctio inter agentem, & patientem cap. fin. de instit. & ibi Abb. Panorm. num. 4. notabiliter, vbi etiam alia adducit.

1 His non obstantibus contrarium fuit dictum ex infrascriptis Primò, quia omnis constitutio de sui natura est retractabilis, & mutabilis, habito respectu ad temporis, & conditionis mutationem cap. non debet de consanguin. & affin. cap. 1. §. hec sancta de Sum. Trinit. & iuramentum constitutioni adiectum, in tantum durare debet, in quantum natura constitutionis, tamquam principalis durat, nec debet durare vltra constitutionis tempus, cap. ex literis de constit. c. venerabilem in fi. de elect. & nec de tali tempore videtur cogitatū, & sic non venit extendendum ad incognita, cap. Quintauallis, & c. clerici de iur. iura. sicut etiam
2 cessante causa, cessat priuilegium, c. ad audiētiam de eccles. ædific. cap. & hoc diximus 14. q. 7. Secū-
3 do facit, qui enim potest condere legem, potest eam destruere l. omni innouatione C. de sacros. eccles. & sic Constitutio mutatur voluntate conditoris c. certè 12. q. 1. Nam par est vis ligādi, atque. soluendi, cap. verbum de peni. facit text. in c. cum ex iniuncto de hæret. in fi.

Prædicta tamen intelligenda sunt cum modestione videlicet, si singuli Canonici iurauerunt, ita vt iuramentum concernat obseruantiam singulorum, tunc enim collegialiter statutum reuocari potest, & non peccant; si vero iuramentum stringit singulos collegialiter, tunc non possunt contrauenire nisi ex causa, Abb. notabiliter c. dilecti de præb. à num. 17. vsq; ad fin. Idq; etiam ampliatur, vt procedat in statuto Canonicorum confirmato à Sede Apostolica; nam adhuc à Canonicis reuocari potest, dummodo concernat fauorem Canonicorum, & nō fauorem publicum, Feli. in c. cum accessissent n. 4. de constit. & confirmatio non fuerit necessaria, Felyn. ibid. limitatur tamen quando actus tenderet ad cultum diuinum, vel quando verba Domini Papæ confirmātis sonarent in præceptum; tunc enim non posset reuocari, Crescent. decis. 1. de pact.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus potest causam pendentem coram suo Vicario ad se auocare.*
2 *Gesta à Vicario post auocationem causæ non valent.*
3 *Episcopus non potest ad se auocare causam pendentem coram Ordinario inferiore.*

An Episcopus causam pendentem coram eius Vicario, possit ad se auocare?

DECISIO CLVIII.

FVit dubitatum, an Episcopus possit causam coram eius Vicario pendentem ad se auocare, & prohibere illi, ne iudicet in ea causa, & fuit dictum posse, vt scribit Gemin. in c. licet num. 11. de offic. Vica. in sexto, dicens quod Vicarius non potest postea se intromittere, quia facultas cognoscendi dictam causam habetur pro reuocata, & post Lapum ibi relatū, sequitur Frāch. col. 2. vers. secundo limita, Calder. cons. 2. de off. Vic. & Abb. c. vt nostrum num. 2. Franch. not. 3. Dec. in princ. extra de appell. Fely. in c. quoniam in fi. extra de offic. Ordin. dicens Episcopum habentem Vicarium non prohiberi causas per se cognoscere, Marant. de ord. iud. par. 4. dist. 16. Gaspar Caballin. in addit. ad constit. Ægid. lib. 3. c. 7. nu. 4. post Rip. in c. cum M. nu. 195. extr. de const. Couar. lib. pract. quæst. q. 1. c. 9. Bero. cons. 22. nu. 34. col. 1. moti ea ratione, quia Episcopus potest ex se reuocare Vicarium ad libitum, ita etiam ex parte prohibendo illi ne iudicet in causa, l. quę de toto ff. de re iud. c. pastoralis §. item cum totū de offic. deleg. prout etiam quia quilibet inferior auo-

auocando ad se causam coram Vicario suo pendentem, videtur eius iurisdictionem suspendere, quoad illam causam, Abb. d.c. vt nostrum nu.3. vbi etiam Dec.& alij, & notatur in c.fin.de offic. Ordin.in sexto.

Ampliatur, vt non solum prohibere possit Vicario, ne procedat in causa, verumetiam Delegatō sui eiusdem Vicarij, Bertach. de Episc. lib. 4. par.5.tit.de Pote.& Author.Episc.circa Iud.num. 52.post Bar.in l.iudicium soluitur ff. de iudic.

2 Ampliatur secundo, vt gesta Vicarij in illa
causa post auocationem, vel prohibitionem ab Episcopo factam, non valeant, Capell. Tholos. q.480.vbi etiam Aufr.& Dec. d.c. vt nostrum in princ.vbi Franch.not.3.in vers.vltimo.

3 Declaratur, vt nō possit ad se auocare causam
vertentem coram alio inferiore Ordinario, vt Archidiacono, vel Abbate, Bertach.d.tract.de epis. lib.4.par.5. tit. de episcopis circa Iudic. num. 41. post Archid.in c.de persona 11.q.1. Ioa.de Imol. in c.pastoralis extra de offic.Ordin.Franc.in c.vt nostrum not.3. vers.vltimo de appell.

S V M M A R I V M.

1 *Canonicus regularis ex decreto Greg. XIII. & declaratione Sacræ Congregationis, non potest obtinere beneficia curata, etiam ad tempus absque dispensatione Apostolica.*
2 *Regulares non possint obtinere beneficia secularia, nec etiam in commendam.*
3 *Capitulum quod dei timorem de statu monachor. hodie est correctum.*

Canonicum Regularem esse incapacem obtinendi beneficia curata, latè ostenditur. ad limitationem text.in cap.quod Dei timorem, de statu monachor.

DECISIO CLIX.

FVit in Curia Archiepisc. incidenter resolutum, Canonicum Regularem esse incapacē obtinendi beneficium curatum; cuius decis. ratio est, quia beneficia Regularia, secularibus nō sunt conferenda, c. cum de beneficio de præben. in sexto, & expressè disponitur per Concil. Trid. sess.14.c.10 & sess.25.c.21. de regular. Hinc statuitur, si beneficium Regulare impetratur à clerico seculari, non facta mentione de regularitate, erit gratia nulla, Felyn.in c.nostra num.41 de rescript.Iohn.de Sel.de benefic.par.3.q.11. nu.122. Cassad.dec.4.à num.1.de præben.sicut e contra
non teneret collatio facta monacho, de beneficio seculari, non facta mentione secularitatis, cum
secularia beneficia secularibus, & regularia regularibus conferri debeant, vt probatur in d.c. cum de beneficio de præben.lib.6. Bellame. decis.171. incip.collatio facta canonico, & hodie nulli Regu
1 lares etiam, si sint Canonici, habere possint bene
ficia curata absque dispensatione Apostolica,
nec in perpetuum, nec ad tempus, & ita obseruari
videmus; & insuper est quædam declaratio Sacræ Congreg.Conc.Trid.cuius verba sunt hæc: Sanctissimus Dominus Gregorius XIII.noluit licere Canonicis Regularibus Congregat. Lateranens. etiā de licētia sui Superioris absq; permissu Summi Pontificis assumere curam animarum, etiam ad tempus, multoq; minus beneficium curatum ad tempus; dicit etiam Mandos.in praxi Signaturæ gratiæ in tit.de dispens.monach. pro obtinendis beneficijs, quod licet olim daretur monachis dispensatio ad vnum beneficium curatum, contra c.monachi in princ. de statu monach. hodie
tamen non admittitur, nec dispensatur, prout in Bulla Pauli IV. continetur, quæ est constitut. 28. ipsius in Bullario; & in constitut. incip. Postquam Diuina bonitas, sub datum 13. kalen. August. anno 1558. vbi etiam disponitur priuari quibuscumq; beneficijs, etiam curatis Regularem, qui absq; Apostolica dispensatione illa obtinuit, & licet dicta constitutio Pauli IV. fuerit redacta, ad viam iuris communis per Pium IV. in sua constit.8.quæ incip.Sedis Apostolicæ solertia, sub datum 3.nonis Aprelis anno 1560. Tamen praxis semper admittit, quod sine Apostolica dispensatione Regulares talia beneficia obtinere
non valeant, stante decreto Gregorij XIII.& prædicta declar.Conc.Trid.nec non regula Cancell. 42. generaliter prohibente, nedum titulum, sed etiam commendam beneficiorum secularium
2 Regularibus dari. Non obstat tex. in c. quod Dei
timorem de statu monach. vbi Canonici Regulares dicuntur capaces obtinendi beneficia curata,
3 quia correctio expressè apparet ex supra citatis
nouissimis iuribus.

S V M M A R I V M.

1 *Clerici pro debito ciuili non carcerantur, nec reconueniuntur nisi in quantum facere possint.*
2 *Clericus spoliator non conuenitur super fructibus nisi in quantum facere potest, secus super præbenda, qua alium spoliauit.*
3 *Pendente iudicio, num clericus debeat gaudere beneficio cap. Odoardus, nec potest carcerari.*

De obseruantia Curiæ Archiepiscop. de nō carcerando clericos pro debito ciuili.

DECISIO CLX.

1 PRacticatur in hac Cur.Archiep.quod cleri-
ci pro debitis ciuilibus non carcerantur, per tex.in cap.Odoardus de solut.& c.peruenit de fideiussorib. Affl.super const.Reg. lib.1. rub.66.de cler.conuen.nu.6.glo.in c.dilectis de appell.& ex hoc oritur, clericos habere priuilegiū ne reconueniantur, nisi in quantum facere possunt, Capell.Tholos.deci.245.vbi vide etiam Addent. Ann. in cons.124. num.8.lib.2. quæ obseruantia procedit iam in clericis constitutis in sacris, quam in minoribus, imò etiam prima tonsura, cummodo deferant habitum, & tonsuram, & inseruient alicui ecclesiæ, secūdum Sac.Conc. Trid.

Trid.sess.23.c.6. de reform. Ann.conf.124.nu.4. & 6.Menoch.de arb.iud.cas.183. imò habet locũ in clericis cõuentis rõne gabellæ, casu quo ad tales tenerẽtur, Ægid.Thom.in tract.de mune.sect. seu 5. incip. videndũ nunc est n.15.Item procedit in clerico spoliatore,qui si conuenitur pro fructi-
2 bus rerũ,quibus spoliauit,non tenetur,nisi in quã tum facere potest,Rot.Rom.dec.22.de restit.spoliat,in antiquis,quod habet locum tantum in fru ctibus,non aũt præbendis quibus spoliauit,Marchesi.in pract.cõmiss.lib.3.c.8.n.60.& cessat quando spoliator fuisset in dolo,idem Marchesi.loc.cit. & Rot.Rom.ibid. extenditur etiam hæc obseruãtia contra statutum,Paris in tract.de sind.in verb. mandauit col.2.in fi. Imò gaudet clericus hoc priuilegio etiam pro debito census, & extenditur in clerico,qui voluntariè, & nulla necessitate cogente,& causa lucri debita cõtraxit, Ferret.cons.145. & insuper procedit dictum beneficium et si esset obligatus vigore instrumenti guarẽtigiati, Ann. in cõs.124.n.13.lib.2.vbi n.12.dicit, vt nec possit carcerari pendente iudicio, an debeat admitti ad
3 beneficium d.c.Odoardũ,ad quod comprobandum allegat text. in l.1. C. qui bon.ceder.poss.& quod ibi notant DD.Bal.in §.fin.num.6. institut. de act.Panorm.in d.c.Odoard.nu.8. & in tantum supradicta sunt vera, quod procedit etiam in debito iurato, Triuis. dec.8. lib.1. Monald.cons.28. nu.5.lib.2.Couar.lib.2.variar.resol.c.1.nu.9.licet contrarium tueatur Farinac.in q.27. num.70. & Foller.super constitu. Regni in tit.de episcopis,& clericis,& alij quos ipsemet recenset,& etiam amp liatur,vt hoc beneficium possit deducere clericos, & de eo opponere tam coram iudice à quo, quam coram iudice ad quem,Monald.d.cons.28 nu.9.lib.2. & ratio esse potest, quia hæc exceptio dicitur modificatoria, ex quo respicit modum exequutionis,Rebuff.de exceptioo. nu.59.& 60. & sic sequitur, ꝙ possit opponi in qualibet parte iudicij, & in exequutione ipsius sententiæ, imò post sententiam, secundum Doctores supra allegatos,vide quæ dixi supra in decis.59.

SVMMARIVM.

1 *In probatione iuris patronatus testes omnes in vniuersum sufficit testificari de requisitis per glos.in c.1.de præscrip.lib.6.& non est necesse, vt quilibet testis deponat de illis quatuor requisitis.*
2 *In antiquis, testes coniunguntur ad probandum ius patronatus.*
3 *In probatione immemorabilis per testes in materia iuris patronatus, sufficiunt duo testes de visu, & auditu,reliqui vero de alijs requisitis.*

Testes de immemorabili deponentes,an sit necesse, quod deponant requisiti singuli de singulis, an verò sufficiat omnes in vniuersum?

DECISIO CLXI.

PRacticatur quotidie in Cur. Archiepiscop. in probandis iuribus patronatus, iuxta formam Cõc.Trid. super probatione immemorabilis per testes,vt.s.de omnibus illis requisitis glo.in c.1.de præscript.lib.6. sufficiat vt omnes testes in vniuersum,testimonium reddant,non autem sit necesse,
1 vt quilibet testis omnia illa quatuor requisita deponat, ex Zasio qui hanc opinionem originaliter tenuit cons.6.volum.2.quam sequitur de Franch. decis.56. num. 19. Ann.singul.516. Fab.de Ann. cons.59. num. 19. volu.1.& in cons.111.num.64. volu.2. cuius decisionis ratio colligitur. Primo,
2 quia testes in antiquis coniunguntur ad probandum ius patronatus,Ann.cit.sing.516. qui voluit omnes testes iniungi ad probandum antiqua; & sufficere omnes in vniuersum deponere illa quatuor,de quibus in c.1. de præscriptionibus in sexto.Nec requiritur,quod vnusquisque deponat omnia illa,& hanc sententiã sequuti sunt Crauet. cons.73.num.20.volum.1.Riminal.Iun.cons.23. num.133.vol.1.Tum etiam quia,quando probatio est difficilis,admittitur suppletio,secundum Bald.in l.2.C.de bonor.possess. Butr.in cap.licet causam de probat. ex quibus infertur secundum. Dec.cons.42.num.8.& in cons.146.num.6.vol.1. sufficere in hac materia, vt duo testes de visu, &
3 auditu;reliqui verò de alijs duobus deponant.Tũ tãdem,quia per regulam iuris reperitur cautum, præsertim in materia probationis, quod vbi non prosunt singula,multa iuuant l.1.ff.de prob. gl.in c.1.de appell. & maximè vbi probationes diuersi generis tendunt ad idem totum perficiendum, secundum Bart. in l. 1. C.quo numero tutelæ,& hãc opinionem semper fuisse veram,& seruatam in Sac.Cõs.Neap.testatur vterq; Ann.locis supra citat. licet cõtrarium seruauerit aliqñ Reg.Cam. Sum.nempe quod singuli testes deponant omnia requisita,de quibus in c.1. de præscriptionibus in sexto. Cuius Regiæ Cameræ opinio limitari potest non procedere quando sumus in materia fauorabili, vel non odiosa, vt sunt pascua, sicutetiã in materia non soluendi collectas, tunc enim non est necessarium singulos testes deponere de omnibus requisitis, secundum Garsiam in tract. de expensis, & meliorationibus c.9.nu.12. quem refert,& sequitur Ann.cons.9.num.18.

SVMMARIVM.

1 *Tot absolutiones sunt concedendæ, quot iuramenta fuerunt emissa, quod si absolutio ab vno iuramento impetratur,non sufficit.*
2 *Tot requiruntur absolutiones,quot promissiones cum iuramento reperiuntur.*
3 *Commissa causa cum facultate absoluendi à iuramẽto,licet plura sint iuramenta potest ab omnibus absolutio obtineri, quia vnum iuramentum est translatum in aliud.*

Absolutio à iuramento in contractu donationis apposito,petita absque vlla mentione alterius iuramenti appositi in ratificatione eiusdem donationis, an dicatur subreptitia?

DE-

DECISIO CLXII.

ANceps fuit quæstio in hac Curia Archiep. Neap. an qui donasset certam pecuniarum quantitatem cum vallatione iuramenti,& & post aliquod temporis spatium ratificasset dictum contractum, iterum interposito iuramento, si deinde donans se grauatum sentiens, petat absolutionem à iuramento, sine vlla mentione alterius iuramenti appositi in ratificatione eiusdem donationis, sit illa absolutio surreptitia? vnus ex Dominis dicebat, non esse surreptitiam, ex eo quod licet duo videantur cōtractus, rei tamen veritate, vnicus censeri debet ob correspectiuitatem prædictorū actuū, iux. dec. Cresc. 1. de simon. & Veral. in dec. 160. par. 1. qui voluit quod ratione correspectiuitatis, resoluatur pluralitas actuum in singularitatem; Item quia omissio eius, quod si fuisset expressum, fuisset æquè concessum, non vitiat l. 1. C. si contra ius, vel vtilit. publ. c. super literis, & quod ibi communiter notatur de rescriptis, & latè Mohed. in decis. 31. & 32. de const.

His non obstantibus, fuit resolutum contrariū in dicta Curia, videlicet quod absolutio sic petita sit surreptitia, nā euidenter cōstat, plura interuenisse iuramenta, vnum scilicet in cōtractu donationis,
1 alterum in contractu ratificationis; & propterea erant tot absolutiones concedendæ, quot erant ipsa iuramenta, prout ita tradunt Socc. Sen. in cons. 58. colu. 4. vers. secundo ista conclusio lib. 3. Paris. cons. 43. nu. 18. & cons. 96. num. 92. lib. 1. & reliqui quos cumulat Rolan. in cons. 34. num. 7. lib. 1. qui testatur ita procedere in praxi, Cassan. in cons. 21 num. 16. & communiter testatur Couarru. lib. 1. variar. resol. c. 4. num. 6. & ex hoc infertur, idem procedere debere in excommunicato multiplici excommunicatione, non enim sufficit vnica absolutio, vt etiam scribit in bannito multiplici banno, Parisiens. in consuet. Paris. tit. 1. §. 1. glos. 9. nu. 39. hinc dicimus, vbi plura obstant, non sufficere simplicem causam derogatoriam, ita Bald. in l. 1. C. de instit. Castrens. in l. humanum C. de leg. in 1. notab. Crauett. cons. 241. colu. 9. vers. septimo respondeo, & in proprijs terminis huius quęstionis dictum fuit, quod absolutio vnica à iuramento non sufficit, si in contractu plura pacta, & ratificationes adessent, Affl. dec. 220. sub nu. 15. & seq. Paris. cons. 43. vol. 1. num. 18. & 19. vbi ex mente aliorum Doctorum confirmat tot esse necessarias relaxationes, quot iuramenta fuerunt, Peregrin. decis. Paduæ 112. num. 21. quem refert. Ioan. Bapt. Thoro in suo aureo cōpendio in verb. Absolutio, & facit etiam quod scriptum reliquit Socc. in cons. 59. vol. 3. vbi plenè concludit, quod tot re-
2 quiruntur absolutiones, quot promissiones cum iuramento; quod si reperiatur facta habilitatio, siue absolutio à iuramentis, intelligatur à duobus tantum; & si reperiatur obtenta nimis properè, non valeat; & nonnulla alia circa subiectum istud surreptionum, ponit Gratus in cons. 23. vol. 1. vbi etiam dicit absolutionem non prodesse, vbi sunt plura iuramenta; & per Grama. in cons. ciui. 25. si nō vnum, sed plura sunt iuramēta narrata, & promissū contra ea nō venire, & absolutionē à iuramento non petere, & impetrata non vti, & renunciatū exceptioni doli, & enormi læsioni, & cuiuis legis, & canonum auxilio: postmodum prætendens in eiusmodi contractu se enormiter fore læsum, intēdens agere ad illius rescissionem, petit in primis absolui à iuramento, dicas absolutionem fore concedendam, & fore exprimenda omnia iuramenta, ne tacitis his, absolutio sit surreptitia, Affl. dec. 220. citata, Fely. in cap. debitores num. 9. de iur. patr. Natt. cons. 144. lib. 1. inter clausulas apponendas in absolutione à iuramento est, vt dicatur à iuramentis, & maximè quando quis iurauerit non venire contra contractum, quia tunc sunt duo iuramenta, vt patet ex supradictis, & ex dec. Affl. 30. nu. 6. Obiter tamen est notandum, si
3 commissa esset causa simpliciter cum facultate absoluēdi à iuramēto, licet plura sint iuramenta, sufficeret vt ab omnibus absolutio obtineretur, quia vnum dicitur, in aliud esse translatum, Caputaq. dec. 3. q. 2. in fi. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Exemptus æquipollet non subdito.*
2 *In exempto non potest quidquam statui.*
3 *Quilibet pōt renūciare priuilegio fori sibi à lege, vel Principe concesso, & adeo vt non requiratur consensus, vel licentia Iudicis, sed partium. num. 4.*
5 *Priuati consensus facit Iudicem eum, qui iurisdictioni præest.*
6 *Priuilegio fori renuncians non habet opus requirere licentiam superioris, si tendat in eius fauorem, secus si tendat in fauorem superioris, nam secundo casu renunciatio non tenet.*
7 *Priuatio præsupponit habitum.*
8 *Vassallus non potest in alterius iurisdictionem expressè, vel tacitè inuito domino consentire, quod si fecerit, nullius est præiudicij prorogatio, sed dominus eum rectè auocare poterit.*
9 *Clericus non potest iurisdictionem Iudicis laici prorogare.*
10 *Ius publicum, pactis priuatorum non derogatur.*
11 *Exemptus, citatus, quando non tenetur comparere.*
12 *Exemptus citatus, non efficitur contumax in non comparendo.*

An exemptus citatus, non comparendo ad allegandum exemptionem, possit vti contumax puniri.

DECISIO CLXIII.

1 EXemptus æquipollet non subdito, vt voluerunt communiter DD. in l. extra territorium ff. de iurisd. omn. iud. c. vt animarum
2 de constit. lib. 6. & in eos non posse quidquam statui, firmauit Alex. in cons. 22. volu. 1. Dec. in cons. 557. num. 7. & seq. volu. 2. latissimè Rot. diuers. in decis. 207. par. 2. & ideo quamuis quilibet
3 priuilegio fori sibi à lege, vel Principe concesso renunciare possit, tex. in l. si quis in conscribendo C. de pact. l. 1. ff. si quis in ius voca. l. si

conue-

conuenerit ff.de iurisd.omn.iud.& in c. significa-
4 sti de for.compet. adeo vt non requiratur consen
sus, vel liceotia Iudicis ordinarij, sed partium suf
ficiat, text.in l.1.& 2.ff.de iudic. & in l.1.§.& post
operis ff.de nou.oper.nunc. Ias.ibi nu.11.priuati
5 enim consensus facit Iudicem eum, qui iurisdi-
ctioni præest,text.in l.1.& in l.priuatorum C. de
iurisdict.omn. iud. tamen hoc eatenus procedit si
6 priuilegium fori principaliter concernat fauo-
rem renunciantis, secus est si etiam fauorem su-
perioris respiciat, quo casu absque eius consen-
su, & licentia, renunciatio facta non subsistit,cap.
cum tempore vbi Panorm.num.2.de arbitr. Do-
ctores communiter in d. l. si quis in conscriben-
do, Soccin.in d.cap.significasti num.44. cum seq.
de for. compet. ratio autem cur exemptus non
possit se alterius iurisdictiooi sine consensu exi-
mentis subijcere, est, quia ipsius eximentis
interest ne subditus suus ab alio iudicetur, in-
terest sua ne talem iurisdictionem amittat, dum
enim ab alijs iudicibus eum eximit, ex ipso suæ
iurisdictioni immediatè subijcit, Panorm. in
d.cap.cum tempore, & ibidem communiter Ca-
7 nonistæ, quia priuatio præsupponit habitum,tex.
in l.decem ff.de verbor.obligat. & in l.3.§.1.ff.de
8 capitis dimin. sic nec vassallus potest in alterius
iurisdictionem expressè, vel tacitè inuito domino
consentire, quod si fecerit nullius est præiudicij
prorogatio, sed dominus eum rectè auocare po-
terit, per text. in cap. imperialem §.præterea, &
ibidem glo.in verb. duos de prohibit. feud. alien.
per Feder. Afflict.pulchrè ibidem num. 24. cum
seq. Bart.in d.l.1.§.& post operis nu.7. Ias.ibidem
num.11.in fin. Bald.in d.l. si quis in conscribendo
num. 2. fallit tamen in multis casibus, quos notat
Fely.in c.cæterum nu.6.cum seq.de iudic. vbi 13.
fallētias ponit, Socc.in tract.regul.in verb.iurisdi-
ctio, Curt.Iun.in tract.feu.par.7.q.5.nu.19. Pari
9 ratione neq; clericis permissum est iurisdictioné
iudicis tacitè, vel expressè prorogare sine cōsensu
superioris, quia tale priuilegiú fori, non est perso-
nale, sed toti ordini ecclesiastico publicè indultú,
per tex.in d.c.significasti, & in c.si diligenti §. fin.
de for.comp.glo.ibid.in verb.manifesta, Panorm.
similiter ibid.num.1.in fi. text.in cap. placuit 11.
10 q.1. iuri publico enim pactis priuatorum non
derogatur, tex.in l.ius publicum ff.de pact.cum
simil.

Quibus sic suppositis, cum dubitaretur in Cu-
ria Archiepis.si exemptus non comparendo pu-
niri potuisset; dicebatur, quod sic, per text. in l.si
quis ex aliena ff. de iudic. & in l.1.§.1.ff. si quis
in ius vocat. oon ierit, in quibus locis habetur
11 si quis à Iudice etiam incompetenti citatus præ-
tendat se ad comparendum non teneri, quod ni-
hilominus venire debeat, & allegare suum pri-
uilegium, & causas quare non teneatur, facit etiá
quod notabiliter voluit Bar.in l.nō videtur ff.de
iudic.qué refert, & sequitur Alex. de Neu. in c.1.
de rescriptis, vbi in dubio debet quis cōparere, qđ
si non comparet potest iudex mulctare, ex quo;ar
guitur necessarium esse exempto comparere ad
allegandum suæ exemptionis priuilegium, & pro
pterea Affl.in dec.135. voluit priuilegiatum cita-
tum non comparendo, declinandi priuilegium
amittere, quod ante eum voluit Innoc.in c.pręte-
rea de dilationibus, & Florian.in c.super literis de
rescrip.

Cæterum supradictis minime suffragantibus
12 contrarium fuit resolutum, scilicet exemptú cita
tum nō effici contumacem non comparēdo, quæ
decis.fundatur ex l.contumacia, & ibi DD. ff.de
re iud. vbi habetur si notorium sit aliquem citari
à Iudice incōpetenti non teneatur venire, nec per
hoc incurret pœnam contumaciæ, & dicit ibid.
Ludou.Bolog. si quispiam sit priuilegiatus nè co
ram tali, vel tali Iudice compareat, non esse ne-
cessarium, vt suú priuilegium exhibeat si sit ma-
nifestum.

Non obstant contraria, quia pro illorum disso-
lutione distinguendi sunt tres casus.

Primus est si certum sit citatum de iurisdictio-
ne citantis esse, tunc meritò comparere debet nè
reddatur contumax, per d. l. contumacia in fin.
cum similib.

Secundus si manifestum sit, & euidens, citātem
nō habere iurisdictioné in personam citati, sicut
Iudex laicus qui in clericú non habet iurisdictio-
nem, tunc non opus est vel comparere, vel alle-
gare priuilegium.

Imo Iudex incompetens excommunicari pos-
set quousque desisteret, c. si iudex laicus de sent.
excom.lib.6.

Tertius casus est, si sit probabile dubium, an vo
catus eximi à Iudice citante, & excusari possit, túc
vocatus comparere, & allegare debet suum pri-
uilegium, vt notabiliter voluit Misinger. cent. 6.
obseruat.7.

SVMMARIVM.

1 *Periuro non defertur iuramentum in supplemētum probationis.*
2 *Semel periurus, perdit officium probandi per iuramentum.*
3 *Non creditur testi, qui alias perhibuit falsum testimonium.*
4 *Periurus non probat, etiam quod deponeret cum tortura.*
5 *In causa hæresis periurus admittitur in testem, & in crimine læsæ maiestatis.*
6 *In dubio periurium non præsumitur.*

Iuramentum suppletorium, an sit præstandum ei, qui alias peierauerit.

DECISIO CLXIV.

1 FVit resolutum huiusmodi iuramentum
non esse præstandum ei, qui alias peiera-
uerit, præsumitur enim de iure, vt qui se-
mel fuit periurus, adhuc esse peieraturum,
21.q.5.cap. paruuli, cap. literas in fin. eodem;
2 vnde qui semel fuit periurus perdit officium
probandi per iuramentum, secundum Rom. in
repet. l. admonendi ff. de iure iurand. facit quod
notat Felyn. in cap. ex parte colum. 2. de testib.
cap. ad reprimendum in 1.colum.de offic.Ordin.

in c.pastoralis in 11. col. vers.secundo limita de
except.& faciunt similia, de quibus per Bald.in
authen.cui relictum in 3.col.vers.attende C.de
indic.vidui.toll. Ang. in l. qui iudicio ff.de accus.
glo.& ibi Rom.in l.lex Cornelia ff.ad Syllan.Ca-
strens.in l.1.C.de probat.Hippolit.de Marsil.in
l. maritus penult. colum. ff. de quæstionib. qui
ibi egregia similia cumulat,& vide eundem latis-
sime ad vbertatem huius præsumptionis in rubr.
de fideiuss.nu.167.vsque ad nu.179.& in cons.78
salus omnium col.antepen.& sing.74.tu habes re-
gulam; vbi multa cumulat,& aliqua per Felin. in
c.per tuas col.fi.extra de simon.& per Nicol.Eue-
rard. Præsidem in centuria locorum legalium in
luco de tempore ad tempus,qui est locus 42.vnde
3 ex hoc infertur quod non creditur testi, qui alias
perhibuit falsum testimonium, de quo in c.testi-
monium supra de testib.& videtur quod talis te-
stis periurus,non facit indicium nedum ad tortu-
ram, sed nec ad formandam inquisitionem, c. si-
cut nobis in fi.supra de testib. & ita consuluit Ful
gos.cons.173.& cons.107.& Dec. cons.189. & li-
cet dictum socij criminis faciat indicium ad cap-
turam,& ad formandam inquisitionem,& in ali-
quibus casibus ad torturam,vt habemus per Au-
gust.de Arim.post alios in tract.malef. Ang. in
verb. fama publica in 5. col. tamen istud non est
in periuris, in quibus deficit fundamentum te-
stium,videlicet fides ipsa,d.c.testimonium, & d.c.
sicut, supradictis addo etiam quod periurus non
4 probat etiam quod deponeret cum tortura, Rui.
cons.146.n.4.vol.4.Grauat.cons.6.n.16.Cephal.
cons.133.n.7.& cōs.234.n.1.& Viui.comm.opin.
in verb. testis nō potest esse periurus nu.3.nisi in
5 negotio hæresis,in quo testis periurus admittitur
vt ibi nu.8.admittitur etiam in crimine lęsæ Ma-
iestatis, vt per Gigant.in tract.prædicto in q.11.
n.8. & in hoc Clarus errauit qui dictam quæstio-
nem in contrarium adduxit, & totam non vidit;
Prædictis tandem addo quod semper in dubio fa
6 cienda est interpretatio ne quis periurium incur-
risse dicatur, Bero.cons.149.num.12.vol.1.& per
Iudicem laicum quis declarari potest incurrisse
periurium,quando non est quæstio iuris,sed facti
Roman.singul.425. incip. ego coram magnis, &
Felin.in c.1.de iur.iuran.

SVMMARIVM.

1 *Impetrans,tenetur verificare narrata.*
2 *Non tenetur quis verificare,nisi ea,quorum falsitas vitiat gratiam.*
3 *Falsa expressio,quæ non mouet ad facilius concedendum,non vitiat gratiam.*
4 *Surreptio vitiat gratiam, ne dum quando fuit causa inductiua,& finalis gratiæ, sed etiam si fuit impulsiua.*
5 *Qualitas,quæ non mouet Papam ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum,non est exprimenda.*
6 *Qualibet expressio falsi,vitiat gratiam.*

Pro correctione Bullarum Apostolicarum quo casu iterum ad Vrbem mittendum sit.

DECISIO CLXV.

DVbitatur sæpissimè in Cur.Archiep.quan-
do iterum mitti debeat ad Vrbem pro
correctione Bullarum Apostolicarum,
1 in quo articulo est supponendum impetrantem à
Sede Apostolica teneri verificare narrata in sua
gratia,quæ mouerunt Papam ad concedendum,
vel ad facilius concedendum, etiam si non negen
tur,secundum Bellamer. dec.330. & iuncta ea
quæ sæpius censuit Rot.præsertim in vna Phesu-
lana præceptoriæ 27.Ianuar.1563. coram Robu-
sterio, & in vna Salamātina pensionis 18. Aprilis
1572. coram Lancellotto, & in Cæsaraugustana
pensionis 20.Decembris 1591.coram Pamphilio,
& in Ferrarien. parochialis primo Aprilis 1596.
coram eodem; vnde Rot.in decis.4.de rescript.in
2 antiq. voluit non teneri quem verificare, nisi ea
quorum falsitas vitiat gratiam, vel quorum ex-
pressio facilius mouet Papam ad concedendum.
sequitur Bellam.decis.4. Caputaquens.decis.310.
nu. 5. par. 1. quo fit vt alia præter illa enumerare
sit impertinens, & propterea nec falsa expressio
3 quæ non mouet ad facilius concedendum vitiat
gratiam,Rot.diuers. decis.591. Cæsar de Grassis
decis.47. & ad hoc facit,quod voluit Abb.Panor.
in c.postulasti num.1. de rescript. quod surreptio
4 vitiat gratiam, nedum quando fuit causa in-
ductiua, & finalis gratiæ, sed etiam si fuit im-
pulsiua, vt quia Princeps alias concessisset, sed
non ita de leui,seu faciliter,sequitur Crescent.de-
cis. 8. num.6. de præben. Caputaquen.decis.274.
num. 8. par.1. vbi loquitur in materia dispensa-
tionis,& est communis opinio,vt per Nauar. de
except.num.3. Guttierez lib. 1. canonicar. quæ-
stionum cap.15.num.21.& procedit non solum
in beneficialibus, sed etiam in cæteris omnibus
generibus, Tiraquell. in tract. cessante causa
limit. 1. num. 11. & seq. Menoch.lib.2. de arbit.
iud.casu 201.nu.22.Sanch.lib.8.disput.21.nu.32.
de matrimon.ex quibus omnibus cum dubitare-
tur,si Breue concessum ad petitionem quorundā
clericorum Turris Octauæ,si dicebat Turris se-
5 cundæ, fuisset surreptitium; fuit resolutum pro
opinione negatiua,ex quo non erat qualitas sub-
stantialis,quæ mouere potuisset Papam ad non
concedendum, vel ad difficilius concedendum.
6 Non obstat quod qualibet expressio falsi vi-
tiet gratiam, vt per Caputaquen.decis.49. & dec.
254.Pute.dec.350.lib.3.Mohed.decis.vltim.de re-
script.Cæs.de Grass.dec.58.quia respōdetur, hoc
procedere quando esset talis, vt mouere potuis-
set Principem ad concedendū, seu facilius conce-
dendum, & pro hac sententia facit text. in cap.
super literis de rescript. vbi habetur quod sur-
reptio non dolosa, siue in tacendo, siue in expri-
mendo falsum, non vitiat rescriptum, si aliàs Pa-
pa esset concessurus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Literæ cambii habent executionem paratam.*
2 *Dilationes in causis executiuis non dantur.*
3 *Terminus non est de iudicij substantia, sed vide num. 5.*
4 *Aduersus literas cambij datur terminus.*
5 *In causis in quibus proceditur sola facti veritate inspecta, terminus est dandus.*
6 *In Regno Neapolitano, in quo causæ sunt summariæ datur dilatio probatoria viginti dierum.*
7 *Causa alimentorum summariè est tractanda.*
8 *In causa alimentorum datur terminus, licet breuior.*
9 *Venter moram non patitur.*
10 *Termini, & dilationis materia, vt plurimum Iudici arbitraria est.*

Aduersus literas cambij, terminus an sit concedendus.

DECISIO CLXVI.

1 QVoniam literæ cambij de iure habent exe-
quutionem paratam, & celerrimã, vt con-
suluit Bero. in cons. 33. lib. 3. Honded. cõs.
29. num. 7. vol. 2. Rot. Gen. in dec. 2. & dec. 9. Ma-
strill. qui sic decisum testatur in decis. 9. num. 7.
volum. 1. ideo aduersus literas cambij terminum
non esse concedendum prima facie videtur di-
2 cendum, vt in proprijs ferè terminis docere vi-
detur Verall. decisio. 62. lib. 1. dum dicit dila-
tiones in causis executiuis non esse præstandas,
3 eo magis quod terminum nõ esse de iudicij sub-
stantia, docet Bart. in l. prolatum in fi. C. de sent.
Bal. in l. petendæ notab. 3. C. de tempor. in integr.
restit. sequitur Alex. in cons. 181. nu. 5. vol. 6. Car-
tar. in dec. Rot. Gen. 22. nu. 2.
His tamen minimè obstantibus contrarium re-
solutum fuit in Cur. Archiepisc. & sic fuit datus
4 terminus quatuor dierum aduersus literas cam-
bij, & hoc fuit in causa Sebastiani Cacacis; & mo-
5 ti fuimus ex eo quod etiam in causis in quibus
proceditur sola facti veritate inspecta, terminus
probatorius est concedendus, & dandus, vt habe-
tur per Rot. in antiquis in dec. 451. & dec. 488. &
6 hinc in hoc Regno in quo causæ sunt sũmariæ, da-
tur dilatio probatoria viginti dierũ, vt in pragm.
incip. post prædictas, Marant. in sua pract. par. 2.
act. 3. nu. 13. & 14. Carau. in Rit. 67. nu. 3. sequitur
Caualc. in decis. 46. nu. 330. lib. 1. Vnde licet sum-
7 mariè tractãda sit causa alimentorũ, vt probatur
in l. 1. §. Iulianus, & in l. si quis à liberis §. si vel pa
rens ff. de liber. agnosc. gl. in l. 3. §. sciendũ in verb.
summatim ff. ad exhibend. Bart. in l. de alimentis
nu. 2. C. de transaction. Bal. & Ias. in l. si quis in
suo C. de inoff. testam. glo. fi. in l. fin. C. de alend.
liber. latè Surdus in tract. de aliment. tit. 8. priui-
8 leg. 2. num. 1. tamen adhuc terminus est conce-
dendus, licet breuior, vt est text. in l. 2. vbi Bart.
colum. penult, vers. item est, & aliud ff. de iudicijs,
Gigas de pensionibus quæst. 51. num. 23. Caphal.
in cons. 485. num. 85. Foller. in pract. censual. §. iu-
ris moderando rigorem num. 85. Menoch. de
arbit. iud. casu 52. num. 12. & in tract. de adipisc.
possess. remed. 2. num. 60. & alij penes Surd.
vbi supra num. 6. & sic est intelligenda opinio
eorum, qui voluerunt dilationem nullam dari in
9 causa alimentorum, quia venter moram non
patitur, vt sequuti sunt Simon de Prætis de in-
terpret. vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 11. num. 31.
Barz. in decis. Bonon. 80. num. 5. argum. text. in
l. fin. ff. de appellat. recipiend. eo magis, quia ter-
10 mini, & dilationis materia, vt plurimum Iudici
arbitraria est, Bertaz. inter consil. Bursa. 74. num.
133. vol. j. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cas. 52. num.
2. Viui. in decis. 11. num. 9.

SVMMARIVM.

1 *A verbis edicti non est recedendum.*
2 *Verba legis sunt ad vnguem seruanda.*
3 *Paria sunt venire contra verba, & mentem legis.*
4 *Edictum per quod ius tertij læditur, strictè est intelligendum.*
5 *Finalis causa prohibitionis edicti, est continua armorum asportatio.*
6 *Statutum non extenditur de casu ad casum, etiam habentem eamdem rationem.*
7 *Momentum temporis, non habetur in consideratione.*
8 *Quis non dicitur spoliatus, cum in continenti restituitur.*
9 *Non dicitur soluere, qui sic soluit, vt statim repetat.*
10 *Frustra petit ille id, quod statim est restituturus.*
11 *Non dicitur alienare, qui statim recuperat.*
12 *Quælibet causa, excusat à dolo.*
13 *Dolus regulariter non præsumitur, nisi probetur.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis contra clericos arma portantes, an locum sibi vendicet in clerico, qui accepit cultrum, vt ferret illum magistro accomodandi gratia.

DECISIO CLXVII.

CLericus quidam fuit repertus à Cursori-
bus Curiæ asportans cultrum trium
palmorum contra formam edicti; vn-
de captus, & carceratus in eadem Curia, pro eius
defensione dicebatur cultrum prædictum acce-
pisse à quodam, vt illum ferret magistro, gratia
accomodandi; quare fuit dubitatum an dicta
causa ei suffragaretur. Prima facie videbatur qui-
busdam minime sufficere ad eius excusationem
1 siquidem verba edicti sunt clara, ibi portare
arma, & proinde non est recedendum ab eius ver
bis, l. non aliter ff. de leg. 3. Bald. cons. 91. nu. 6. &
seq. volu. 1. Alexan. cons. 10. & in cons. 191. volu. 2.

in c.pastoralis in 11. col. vers.secundo limita de except.& faciunt similia, de quibus per Bald. in authen.cui relictum in 3.col.vers.attende C.de indic.vidui.toll. Ang. in l. qui iudicio ff.de accus. glo.& ibi Rom.in l.lex Cornelia ff.ad Syllan.Castrens.in l.1.C.de probat.Hippolit. de Marsil.in l. maritus penult. colum. ff. de quæstionib. qui ibi egregia similia cumulat,& vide eundem latissime ad vbertatem huius præsumptionis in rubr. de fideiuss.nu.167.vsque ad nu.179.& in cons.78 salus omnium col.antepen.& sing.74.tu habes regulam;vbi multa cumulat,& aliqua per Felin. in c.per tuas col.fi.extra de simon.& per Nicol.Euerard. Præsidem in centuria locorum legalium in loco de tempore ad tempus,qui est locus 41.vnde
3 ex hoc infertur quod non creditur testi, qui alias perhibuit falsum testimonium, de quo in c.testimonium supra de testib.& videtur quod talis testis periurus,non facit indicium nedum ad torturam, sed nec ad formandam inquisitionem, c. sicut nobis in fi.supra de testib. & ita consuluit Fulgos.cons.173.& cons.107.& Dec. cons.189. & licet dictum socij criminis faciat indicium ad capturam,& ad formandam inquisitionem,& in aliquibus casibus ad torturam,vt habemus per August.de Arim.post alios in tract.malef. Ang. in verb. fama publica in 5. col. tamen istud non est in periuris, in quibus deficit fundamentum testium,videlicet fides ipsa,d.c.testimonium,& d.c. sicut, supradictis addo etiam quod periurus non
4 probat etiam quod deponeret cum tortura, Rui. cons.146.n.4.vol.4.Grauat.cons.6.n.16.Cephal. cons.133.n.7.& cõs.134.n.1.& Viui.comm.opin. in verb. testis nõ potest esse periurus nu.3.nisi in
5 negotio hæresis,in quo testis periurus admittitur vt ibi nu.8.admittitur etiam in crimine lesæ Maiestatis, vt per Gigant.in tract.prædicto in q.11. n.8.& in hoc Clarus errauit qui dictam quæstionem in contrarium adduxit, & totam non vidit. Prædictis tandem addo quod semper in dubio fa
6 cienda est interpretatio ne quis periurium incurrisse dicatur, Bero.cons.149.num.12.vol.1.& per Iudicem laicum quis declarari potest incurrisse periurium,quando non est quæstio iuris,sed facti Roman.singul.425. incip. ego coram magnis, & Felin.in c.1.de iur.iuran.

SUMMARIUM.

1 *Impetrans,tenetur verificare narrata.*
2 *Non tenetur quis verificare,nisi ea,quorum falsitas vitiat gratiam.*
3 *Falsa expressio,quæ non mouet ad facilius concedendum,non vitiat gratiam.*
4 *Surreptio vitiat gratiam, ne dum quando fuit causa inductiua,& finalis gratiæ, sed etiam si fuit impulsiua.*
5 *Qualitas,quæ non mouet Papam ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum,non est exprimenda.*
6 *Qualibet expressio falsi,vitiat gratiam.*

Pro correctione Bullarum Apostolicarum quo casu iterum ad Vrbem mittendum sit.

DECISIO CLXV.

Dubitatur sæpissimè in Cur.Archiep.quando iterum mitti debeat ad Vrbem pro correctione Bullarum Apostolicarum,
1 in quo articulo est supponendum impetrantem à Sede Apostolica teneri verificare narrata in sua gratia,quæ mouerunt Papam ad concedendum, vel ad facilius concedendum, etiam si non negentur,secundum Bellamer. dec.330. & iuncta ea quæ sæpius censuit Rot.præsertim in vna Phesulana præceptoriæ 27.Ianuar.1563. coram Robusterio, & in vna Salamãtina pensionis 18. Aprilis 1572. coram Lancellotto, & in Cæsaraugustana pensionis 20.Decembris 159[illegible] coram Pamphilio, & in Ferrarien. parochialis primo Aprilis 1596. coram eodem;vnde Rot.in decis.4.de rescript.in
2 antiq. voluit non teneri quem verificare, nisi ea quorum falsitas vitiat gratiam, vel quorum expressio facilius mouet Papam ad concedendum, sequitur Bellam.decis.4. Caputaquens.decis.310. nu. 5. par. 1. quo fit vt alia præter illa enumerare sit impertinens, & propterea nec falsa expressio
3 quæ non mouet ad facilius concedendum vitiat gratiam,Rot.diuers. decis.591. Cæsar de Grassis decis.47. & ad hoc facit,quod voluit Abb.Panor. in c.postulasti num.1. de rescript. quod surreptio
4 vitiat gratiam, nedum quando fuit causa inductiua, & finalis gratiæ, sed etiam si fuit impulsiua, vt quia Princeps alias concessisset, sed non ita de leui,seu faciliter,sequitur Crescent.decis. 8. num.6. de præben. Caputaquen.decis.274. num. 8. par. 1. vbi loquitur in materia dispensationis,& est communis opinio, vt per Nauar. de except.num.3. Guttierez lib. 1.canonicar. quæstionum cap.15.num.21.& procedit non solum in beneficialibus, sed etiam in cæteris omnibus generibus, Tiraquell. in tract. cessante causa limit. 1. num. 11. & seq. Menoch.lib.2. de arbit. iud.casu 201.nu.22.Sanch.lib.8.disput.21.nu.32. de matrimon.ex quibus omnibus cum dubitaretur,si Breue concessum ad petitionem quorundã clericorum Turris Octauæ,si dicebat Turris se
5 cundæ, fuisset surreptitium; fuit resolutum pro opinione negatiua,ex quo non erat qualitas substantialis,quæ mouere potuisset Papam ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum.
6 Non obstat qnod qualibet expressio falsi vitiet gratiam, vt per Caputaquen.decis.49. & dec. 254.Pute.dec.350.lib.3.Mohed.decis.vltim.de rescript.Cas.de Grass.dec.58.quia respõdetur, hoc procedere quando esset talis, vt mouere potuisset Principem ad concedendũ, seu facilius concedendum, & pro hac sententia facit text. in cap. super literis de rescript. vbi habetur quod surreptio non dolosa, siue in tacendo, siue in exprimendo falsum, non vitiat rescriptum, si aliàs Papa esset concessurus.

SVMMARIVM.

1 *Literæ cambij habent executionem paratam.*
2 *Dilationes in caufis executiuis non dantur.*
3 *Terminus non eft de iudicij fubftantia, fed vide num. 5.*
4 *Aduerfus literas cambij datur terminus.*
5 *In caufis in quibus proceditur fola facti veritate infpecta terminus eft dandus.*
6 *In Regno Neapolitano, in quo caufæ funt fummariæ datur dilatio probatoria viginti dierum.*
7 *Caufa alimentorum fummariè eft tractanda.*
8 *In caufa alimentorum datur terminus, licet breuior.*
9 *Venter moram non patitur.*
10 *Termini, & dilationis materia, vt plurimum Iudici arbitraria eft.*

Aduerfus literas cambij, terminus an fit concedendus.

DECISIO CLXVI.

1 QVoniam literæ cambij de iure habent exe-
quutionem paratam, & celerrimã, vt con-
fuluit Bero. in conf. 33. lib. 3. Honded. cõf.
29. num. 7. vol. 2. Rot. Gen. in dec. 2. & dec. 9. Ma-
ftrill. qui fic decifum teftatur in decif. 9. num. 7.
volum. 1. ideo aduerfus literas cambij terminum
non effe concedendum prima facie videtur di-
2 cendum, vt in proprijs ferè terminis docere vi-
detur Verall. decifio 62. lib. 1. dum dicit dila-
tiones in caufis executiuis non effe præftandas,
3 eo magis quod terminum nõ effe de iudicij fub-
ftantia, docet Bart. in l. prolatum in fi. C. de fent.
Bal. in l. petendæ notab. 3. C. de tempor. in integr.
reftit. fequitur Alex. in conf. 181. nu. 5. vol. 6. Car-
tar. in dec. Rot. Gen. 22. nu. 2.
His tamen minimè obftantibus contrarium re-
folutum fuit in Cur. Archiepifc. & fic fuit datus
4 terminus quatuor dierum aduerfus literas cam-
bij, & hoc fuit in caufa Sebaftiani Cacacis; & mo-
5 ti fuimus ex eo quod etiam in caufis in quibus
proceditur fola facti veritate infpecta, terminus
probatorius eft concedendus, & dandus, vt habe-
tur per Rot. in antiquis in dec. 451. & dec. 488. &
6 hinc in hoc Regno in quo caufæ funt sũmariè, da-
tur dilatio probatoria viginti dierũ, vt in pragm.
incip. poft prædictas, Marant. in fua pract. par. 2.
act. 3. nu. 13. & 14. Carau. in Rit. 67. nu. 3. fequitur
Caualc. in decif. 46. nu. 330. lib. 1. Vnde licet fum-
7 mariè tractãda fit caufa alimentorũ, vt probatur
in l. 1. §. Iulianus, & in l. fi quis à liberis §. fi vel pa
rens ff. de liber. agnofc. gl. in l. 3. §. fciendũ in verb.
fummatim ff. ad exhibend. Bart. in l. de alimentis
nu. 2. C. de tranfaction. Bal. & Iaf. in l. fi quis in
fuo C. de inoff. teftam. glo. fi. in l. fin. C. de alend.
liber. latè Surdus in tract. de aliment. tit. 8. priui-
8 leg. 2. num. 1. tamen adhuc terminus eft conce-
dendus, licet breuior, vt eft text. in l. 2. vbi Bart.
colum. penult. verf. item eft, & aliud ff. de iudicijs,
Gigas de penfionibus quæft. 51. num. 23. Cæphal.
in conf. 485. num. 85. Fofler. in pract. cenfual. §. iu-
ris moderando rigorem num. 85. Menoch. de
arbit. iud. cafu 52. num. 12. & in tract. de adipifc.
poffeff. remed. 2. num. 62. & alij penes Surd.
vbi fupra num. 6. & fic eft intelligenda opinio
eorum, qui voluerunt dilationem nullam dari in
9 caufa alimentorum, quia venter moram non
patitur, vt fequuti funt Simon de Prætis de in-
terpret. vltim. volunt. lib. 4. dubitat. 11. num. 31.
Barz. in decif. Bonon. 80. num. 5. argum. text. in
l. fin. ff. de appellat. recipiend. eo magis, quia ter-
10 mini, & dilationis materia, vt plurimum Iudici
arbitraria eft, Bertaz. inter confil. Burfa. 74. num.
133. vol. j. Menoch. de arbit. iud. lib. 2. caf. 52. num.
2. Viui. in decif. 11. num. 9.

SVMMARIVM.

1 *A verbis edicti non eft recedendum.*
2 *Verba legis funt ad vnguem feruanda.*
3 *Paria funt venire contra verba, & mentem legis.*
4 *Edictum per quod ius tertij læditur, ftrictè eft intelligendum.*
5 *Finalis caufa prohibitionis edicti, eft continua armorum afportatio.*
6 *Statutum non extenditur de cafu ad cafum, etiam habentem eamdem rationem.*
7 *Momentum temporis, non habetur in confideratione.*
8 *Quis non dicitur fpoliatus, cum in continenti reftituitur.*
9 *Non dicitur foluere, qui fic foluit, vt ftatim repetat.*
10 *Fruftra petit ille id, quod ftatim eft reftituturus.*
11 *Non dicitur alienare, qui ftatim recuperat.*
12 *Qualibet caufa, excufat à dolo.*
13 *Dolus regulariter non præfumitur, nifi probetur.*

Edictum Curiæ Archiepifcopalis contra clericos arma portantes, an locum fibi vendicet in clerico, qui accepit cultrum, vt ferret illum magiftro accomodandi gratia.

DECISIO CLXVII.

CLericus quidam fuit repertus à Curfori-
bus Curiæ afportans cultrum trium
palmorum contra formam edicti; vn-
de captus, & carceratus in eadem Curia, pro eius
defenfione dicebatur cultrum prædictum acce-
piffe à quodam, vt illum ferret magiftro, gratia
accomodandi; quare fuit dubitatum an dicta
caufa ei fuffragaretur. Prima facie videbatur qui-
bufdam minime fufficere ad eius excufationem
1 fiquidem verba edicti funt clara, ibi portare
arma, & proinde non eft recedendum ab eius ver
bis, l. non aliter ff. de leg. 3. Bald. conf. 91. nu. 6. &
feq. volu. 1. Alexan. conf. 10. & in conf. 191. volu. 2.

2 Dec.in conſ.559.volu.2.verba enim legis ſunt ad
vnguem ſeruanda,l.1.§.is qui nauem vbi Bar. la-
tiſſimè ff de exercitatoria actione, & cum in eius
verbis nulla ſit ambiguitas, non eſt de eius mente
diſputandum,l.ille aut ille ff.de leg.3. vbi enim
verba ſtatuti ſunt clara, ceſſat illius interpre-
tatio,Ioſeph Ludou.in deciſ.Peruſ.25.& in deciſ.
48. ſtatuti enim verba diligenter ſunt obſeruāda,
Bar.in l.1.§.& parui num.5. ff.quod vi, aut clam.
Iaſ. in l. filio patre ff. de leg. 1. & his tenaciter eſt
inhęrendum,Oſaſc.in deciſ.59. licet duris, Bald.
conſ.122.vol.1. Verall.in deciſ.213.par.2.vbi ſtatu
tum nil aliud diſponit, quā id ꝙ loquitur,Dec.in
cōſ.684.& 688.& qñ ſtatutū nō includit niſi caſū
expreſſum, & non diſtinguit, nec nos diſtingue-
re debemus, & ſi nullum caſum excipit neque
Iudex excipere debet, Iaſ.in l. non dubium C.de
legib. cum eius verba neceſſario trahantur ad id,
cui verba ipſa conueniūt, Ludo.dec.Lucan.12.&
ſi fieret huiuſmodi interpretatio daretur materia
delinquendi,Crauett.conſ.137.num.2.quod non
eſt concedendum, l. ſi conuenit ff. de pactis do-
3 talibus, & paria enim ſunt venire contra verba,
& mentem legis,l.non dubium vbi Bald.C.de le-
gib.l.contra legem ff.eod. latè DD. in c. fraus de
regul.iur.& c.quia de priuil.

Cæterum ſupradictis non obſtantibus Curia
Archiepiſcop. ex cauſis benè viſis, & ponderatis
4 cenſuit contrarium; nam edictum per quod ius
tertij lęditur, ſtrictè, præciſè, & propriè eſt intelli-
gendum,Rot.Peruſ.cit.deci.25.ita vt quanto mi-
nus fieri poſſit, lędat, Oſaſc. deciſ.21. nu.12. de-
5 ciſ.57.nu.3.& dec.59.nu.5. & cū finalis ratio pro-
hibitionis edicti ſit continua armorum aſporta-
tio, vt ex verbis eius patet, non debet extendi ad
portantem per momentum temporis, Cacher.in
dec.4.nu.9.& in dec.21.& 22.Rot.Gen.in dec.20.
Gail.lib.2.obſeru.33 Roiz.in deciſ.Lituan.2. poſt
Bar.in l.4.C. de iur.fiſ.ex regula ſtatuti quæ vult
6 non eſſe extendendum de caſu ad caſum etiam
habētem ſimilem rationem, Bar.in l.ſi vero §.de
viro ff. ſolut. matrim. Iaſ.in §. omnium num.29.
de actionib. neq; de caſu ad caſum non compre-
henſum,Cacher.in deciſ.67.Ludou.in dec.Peruſ.
7 39.Affl.in dec.21.momentum.n.tēporis non ha-
betur in conſideratione l.fi.§.fin.C.de bon.quę li-
beris,l.legatum C.de legatis,Gama in deciſ.258.
facit tex.in l.ſi pro patre §.verſum ff. de in rem
verſo, vbi nō dicitur verſum quod non durat ver
ſum,& nō dicitur amittere ille, qui ſtatim eſt re-
cuperaturus,l.non videtur ff.de acquir. poſſ. ſicut
8 non dicitur ſpoliatus,cui incontinenti reſtituitur,
l.& ſi me ff.de vi,& vi armat.latè DD.in l.ſi quis
ad ſe fundum C.ad leg.Iul.de vi publ. & in c.rein
9 tegrandæ 4.q.7. nec dicitur ſoluiſſe ille qui ſic ſol
uit,vt ſtatim repetat,l.qui ſic ff.de ſolution.& fru
10 ſtra petit ille id quod ſtatim eſt reſtituturus,c.fru
ſtra de reg. iur. c. dolo facit eod.tit.hinc eſt quod
11 non dicitur alienare qui poſt alienationem incō-
tinenti rem recuperauit, Camer.in c.imperialem
n.77.de prohib.feu. alien. per Feder. quā notabis
ad limitationem extrauagan. ambitioſæ de rebus
eccl.non alien. Addebatur etiam pro excuſatione
12 dicti clerici, ipſum non fuiſſe in dolo cum de iure
quęlibet cauſa etiam minima iniuſta, atq; teme-
raria, fatua, ſeu beſtialis excuſat à dolo ipſo ꝓſum
pto, l. igitur §. poteſt ff. de liberali cauſa l.2. ff.de
plagiar.& l.1.§.deinde ff.de ambige. Veral.in dec.
108.par.2.Viui.in dec.80. poſt Bero. in conſ.428.
13 in fi.vol.4.& in conſ.146.eod.vol.& ſic dolus re-
gulariter non pręſumitur niſi probetur l. dolum
C. de dolo, l. quoties §. qui dolo vbi Doctores
ff.de probat. & edictum prædictū contra clericos
arma aſportantes dolum requirere nō dubitaba-
tur ſtāte verbo illo *che preſuma portar armi*, quod
quidem verbum ſecundum Nauar.in conſ.19. de
reb.eccl.non alien. non includit bonam fidem ha
bentem, ex quibus omnibus, & ex nonnullis alijs
per dictam Curiam optimè ponderatis, fuit ſu-
pradictus clericus excuſatus à pęna edicti ordina-
ria, ſed fuit extraordinariè punitus, vt exulet per
ſeptennium.

SVMMARIVM.

1 *Homicidium proditorium quid ſit.*
2 *Occidens amicum recōciliatū, non dicitur proditor.*
3 *Amicus reconciliatus æquipollet inimico.*
4 *Amicus reconciliatus eſt fugiendus vti peſtis.*
5 *Amicus reconciliatus repellitur à iudicando.*
6 *Amicus reconciliatus repellitur à teſtificando.*
7 *Pax ad euitandam qualitatem proditionis, debet plenè, & euidenter probari.*

Occidens amicum reconciliatum, an dicatur proditor.

DECISIO CLXVIII.

1 VEra, & indubitabilis eſt iuris peritorū om-
nium cōcluſio, homicidium proditorium
tunc dici quoties ab amico nulla præceden
te rixa perpetratur, vt dixit Bar. cōmuniter recep
tus in l.reſpiciendū §.delinquunt ff.de pęnis, Ioa.
And.in c.j.col.5.de homicid.in 6. quem ſequitur
Bal.in auth.itē nulla C.de epiſc.& cler.& Affl.in
dec.265.n.64.quo fit vt ille qui dederit potionem
venenatam, cū fiat occultè, & non pōt præcaueri,
dicatur proditor, vt notabiliter voluit Iac. Butric.
in l. athletas §. calūniator ff.de infamib.Bald.in l.
nemo clericus C.de ſum.Trin.& fid.cath. Add.ad
Ang.de maleſ.in verb.inſultū col.fi.& Fel.in c. 1.
de homicid.Burſ.cōſ.196. vol.2.volens cām præ-
cipuam prædicti criminis eſſe amicitiā, taliter ꝙ
ſine ea amittit nomen proditionis, vt dixit Plaza
in epit.delict.c.22.in prin. Couar.lib.2.var.reſol.
c.fi.n.7.Farin.quęſt.crim.q.18.n.76.& 77.& pro-
pterea iure optimo Bar. in l.reſpiciendum §. de-
linquunt ff.de penis, cenſuit occidētem inimicum
retro non eſſe proditorē, quia debebat pręcauere
ab inimico ſuo, quē ſequuti fuere Gerar.ſing.14.
Ang.loc.cit.n.6.Gomez c.3.de homici.n.5.Suar.
recept.ſent.verb.homicidiū n.6.& hanc eſſe verā,
indubitatā,& ab omnibus receptam ſententiā, te-
ſtatur Baiar.§.homicidiū nu.22.& ſeq. quibus ſu-
pra enarratis veris exiſtentibus, cū dubitaretur in
2 Cur.Archiep. ſi occidens amicū reconciliatū di-
catur proditor, fuit cōi omniū voto cōcluſum mi
nime potuiſſe dici proditorem, ex quo ſm Rubi.
in

3 in dec.91.amicus recõciliatus æquipollet inimico, vnde dixit Bar.in l.j.ff.ad Sillan.inimicũ reconci-
4 liatum vti peste esse fugiendũ, semper.n.remanẽt reliquiæ inimicitiæ in amicis reconciliatis, Bald. cons.91.vol.1.& proinde Ias.in l.apertissimi col.2 C.de iudicijs notabiliter dixit, tales personas habere iustam causam inimicandi, & possent recu-
5 sari à iudicando, ex quo censentur inimici præsumpti, Inno.in c.cum I.& A.de senten.& rei iudicata, quem refert & sequitur Bal.in l. præscriptione C.si contra ius, vel vtilitatem publicam, idem Bal.in authen. testis C.de testib. & in l. 1. in princ.ff.eod. Roman.in repet.rubricæ ff. de arbitris q.5.imò fortius tenet singulariter Bart.in l.1. in fi.ff.de his quibus vt indignis, quod etiã si ignorant commissam esse causam inimicitiæ, adhuc possunt tamquam suspecti repelli, & in proprijs terminis facit quod singulariter voluit idem Ias. in citat.l. apertissimi num. 7. quod etiam amicus
6 reconciliatus cum quo de recenti est facta pax potest repelli vt suspectus, cum non sit idoneus testis, allegat text.in cap.accusatores 7.q.1. Inno. in cap. cum oportet de accusat.quod comprobatur apertè ex Bart.in citato §. delinquũt, vbi semper quod in amicis aliquis rancor remanet, si inter eos sequatur homicidium non potest dici proditorium, quia rancor ille secundum eum includit inimicitiam, & excludit amicitiam, quæ vt supra dixi, est præcipua causa inducendi proditionem, Addebatur etiam supradictis quod cũ
7 non constaret plenè de pace ipsa, quæ ad euitandam qualitatem proditionis debet plenè, & euidenter probari, secundum Grat.in cons.47. num. 18.volum.2.Vulpell.in cons.85.num.6. Mascard. conclus.1162.proinde debebat sumi in dubio interpretatio, quæ delictum excludit, l. merito ff. pro socio.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Vbi agitur de peccato euitando, vt puta de probando impedimento matrimonij, statur dicto vnius.*
3 *Fama impedit matrimonium contrahendum.*
4 *Plus facit fama, quam vnus testis vbi iuramentum interuenit.*
5 *Dictum vnius, sicut & fama impedit matrimonium.*
6 *Fama vt concludat, debet probari ante litem motam super eo, super quo probatio famæ requiritur.*
7 *Fauore matrimonij, sufficit qualibet famæ species.*
8 *Fama publica cum vno teste de veritate, non probat, sed declara, vt num.9.*

Impedimentum affinitatis, qualiter, & ex quibus probatum censetur.

DECISIO CLXIX.

1 EManatis publicationibus per quẽdam Parochum causa celebrandi matrimonium inter quosdam, iuxta terminos c.cum inhibitio de clandest.desponsatione, & tex. in c.fin. qui matrimonia accusare possunt, comparuit quidam coram eodem Parocho asserens impedimẽtum affinitatis inter prædictos, ex quo sponsus cognouerat carnaliter matrem spõsę; cumq; fuisset dicta causa deducta in Curia Archiepis. fuit dubitatum quid iuris? & fuit resolutum per eandem Curiam, quod dictus spõsus procuraret dispensationem Apostolicam, quæ decisio habuit
2 fundamẽtum; primo quia vbi agitur de peccato euitando, vt puta de probando impedimentum matrimonij contrahendi, statur dicto vnius, c.super eo de testib.c.præterea, & quod ibi cõiter notatur de sponsalibus, Ant.de Butr.in c.veniens, el primo, nu.8.vers.primo qñ agitur, de testibus, Ias. in l.admonendi n.197.ff.de iur.iu.Rom.sing.622. Crot.& Campeg.in tract. de testibus ille nu.112. iste vero regula 197.n.112. Monticell. in repertorio testium, rubrica impugnatio testis quia vnicus fol.191.vers.1.& 2. Farin.q.63.in tract. de testibus, Corrad.in sua pract.fol.115.nu.5.colu.1.in 13. ampliat. vnde cum in præsentiarũ appareret de assertione vnius fide digni dicentis audiuisse ab eodem sponso se carnaliter cognouisse matrem puellæ; proinde non erat dubitandum quin censeretur probatum prædictum impedimẽtum per iura supra adducta; Reddebatur pariter secũdo loco, clara & euidens probatio dicti impedimenti ex publica voce, & fama viciniæ, vnde suc-
3 cedit regula iuris, quod fama impedit matrimonium contrahendum, c.cum in tua de sponsalib.
4 & plus facit fama, quam dictum vnius testis, vbi iuramentum interuenit, d.c. præterea de sponsal.
5 alias dictum vnius, sicut & fama impediret matrimonium contrahendum, cap.super eo §.1. de testib.quod procedit etiam si nõ adesset fama, sed simplex rumor, vt probat tex. expressus in c. super eo, de consangui.& affin. Tertio pariter reddebatur probatio indubitabilis ex petitione dispẽsationis Apostolicæ factæ per dictam matrem puellæ, quo casu arguitur contra eam, ad glo.in c. exhibita de homicid.
6 Non obstat ꝙ fama vt concludat, debet probari ante litem motam super facto in quo probatio famæ requiritur, c.licet ex quadam ibi ante litẽ motam de testibus, & ibid.Abb.nu.3.Rom.sing.775. Dec.in cons.82.nu.1.Corne.cons.62.nu.13.vol.1. & in cons.146.nu.1. Cepoll.in ciuilibus cons. 31. n.9.& Verall.in decis.9.par.2.qui modus probandi deficiebat cum habuisset originem ex dicto pa-
7 tris puellæ hoc asserẽtis, quia respondetur fauore matrimonij sufficere quamlibet famæ speciem quomodocumque probatæ, Abb.& reliqui communiter in d. c.super eo.
8 Non obstat secundo, quod fama publica cum vno teste de veritate non probat, glo.in c.veniens el primo de testib.quia hæ duæ semiplenè probationes non coniunguntur, Alex.cons.143.volu.7.
9 Dec.in cõs.429.n.9.quia respondetur id verũ esse in criminalibus, secus in ciuilibus, vt p Anan.in cons.9.Dec.in cons.59.& 210.Veral.in dec.8.p.2.
Non obstat tertio.ꝙ testes de fama deponentes non dicant à quo audierint, quia hoc nõ est necessariũ, famæ enim probatio fit ẽt si testes dicant, ꝙ publicè dicitur, licet nõ specificẽt à quibus audierint, nec alia requisita posita per Bar.in l. de mi-

nore §. tormenta ff. de quęstion. & Rot. in hoc ser
uat dictum Bal. in c. per tuas in princ. in verb. pu-
blicè de prob. & in c. præterea col. 1. in princ. de
testib. de qua testatur Cassad. in dec. 3. de prob,

SVMMARIVM,

1 *Sententia Iudicis inducit plenam probationem,*
2 *In dubio semper præsumitur Iudicem omne quod fe*
cit, de iure fecisse.
3 *Vicarius quilibet non præsumitur, nisi probetur,*
4 *Vicariatus officium non confertur à natura.*
5 *Instrumentum confectum per Notarium mortuum,*
debet probari per comparationem literarum.
6 *Qui se fundat in tempore, necesse est quod limitatè*
probet de tempore.
7 *Scripturæ confectæ extra Regnum, non probant in*
Regno, nisi sint sigillatæ, & authenticatæ manu Of-
ficialis illius Ciuitatis, in qua confectæ sunt,

Sententia Vicarij Vltramontani asserentis mulierem aliquam non habere maritum, an sufficiat ad effectum vt possit contrahere matrimonium in Ciuitate Neapolis,

DECISIO CLXX.

MVlier quædam Iberna morā Neapoli fa-
ciēs, cum vellet matrimoniū contrahere
cum quadam persona, & ad D. Vicarium
huius Ciuitatis pro obtinenda licētia accessisset,
produxit scripturam, in qua Vicarius suæ diœce-
sis decernebat matrimonium quodam, quod ipsa
contraxerat fuisse nullum, & attulit etiam testem
asserentem dictam sententiam esse à predicto Vi
cario confirmatam. Quare dubitatū fuit in Cur.
Archiep. an dicta sentetia induceret plenā proba
tionem, ad effectū probandi quod illa mulier non
haberet maritum in suis partibus, & Vicarius illa
sola probatione posset illi licentiam impartiri, &
videbatur dicendum prima facie quod sic, quia
1 iudicis sententia inducit plenam probationem,
Cresc. in dec. 10. de probat. ex præsumptione, quā
sub se continet iudicialis authoritas, Menoch. cōs.
110. vol. 1. Turret. cons. 60. nu. 6. & seq. Alban. cōs.
123. & in cons. 13. num. 4. pro iudice enim semper
2 præsumitur vt quicquid fecit iure fecisse dicatur
in c. præsentia de renunciatione, & latissimè om-
nes in l. pacta nouissima, & ibi Ias. in 3. col. C. de
pact. & in l. Herennius §. Caia ff. de euictionibus
Curt. Iun. cons. 23. & hoc maximè dicebatur pro-
cedere in casu nostro, cum dicta scriptura videre-
tur authentica. Addebatur etiam quod & si prę-
dicta sententia contineret exemplationem ad-
huc probat quando est solēne, auth. si quis in alio
C. de edendo.

Cæterum supradictis minime suffragantibus
contrarium censuit Cur. Archiepisc. .i. supradi-
ctam sententiam nō suffragari ad impetrationem
licentiæ, & moti fuimus ex eo quod debebat ple-
ne, & sufficienter probari, illam scripturam esse
manu propria dicti Vicarij, ac etiam probari illū
esse legitimum Vicarium: vera enim est iuris cō-
3 clusio, quem non præsumi Vicarium nisi probe-
4 tur, cum hęc qualitas siue officium Vicariatus nō
conferatur nobis à natura, Crauett. post alios in
terminis cons. 72. colu. 2. & quod probari debeat
quando opponitur, quem nō esse Vicariū, voluit
Spec. in tit. de instrum. edit. §. restat, DD. in c. j. ex-
tra de fid. instrum. Crauett. d. cons. 72. cons. 122.
num. 16. cons. 150. in princ. & in tract. de antiq.
temporum in 3. par. in verb. videmus num. 3. &
seq. Roland. à Vall. cons. 32. num. 3. & seq. lib. 2.
vbi nu. 6. dicit onus huius probationis, incumbe-
re producenti scripturam, & nu. 13. dicit debere
probari illum Vicarium, sicut in simili dicimus
5 quando Notarius est mortuus debet probari per
comparationem literarum, quod scriptura ex qua
sumitur Instrumentum sit manu talis Notarij, l. si
quis Decurio C. de fals. glo. in auth. & si cōtractus
C. de fid. instrum. Alex. cons. 97. num. 3. lib. 7. nec
sufficit probare quem esse Notarium, nisi probe-
tur fuisse Notarium tempore cōfecti instrumēti,
Alex. cons. 166. colum. 2. lib. 2. & d. cons. 97. nu. 4.
6 Rola. à Vall. d. cons. 32. num. 9. quia qui se fundat
in tempore, oportet quod articulatè, & limitatè
probet de tempore, l. cum actum ff. de nego. gest.
nec sequitur, hodie aliquis est Vicarius, ergo fuit
heri, vel pridie, Bald. in l. ex persona col. 2. C. de
probat. & in l. qui adulterij C. de adulter. Alexan.
cons. 198. colu. 2. lib. 2. Rolan. d. cons. 32. num. 11.
vbi num. 13. post Io. Andr. Butr. & alios dicit esse
capitulādum, & probandum, quod tempore quo
fuit confecta talis scriptura de quo est quęstio, ta-
lis qui illā confecit fungebatur officio vicariatus,
argum. leg. 3. ff. ad Maced. & ponit Port. Imolen.
vbi testatur de cōi lib. 2. commun. opin. concl. 15.
in 3. limit. in fi. quæ obiecta maximè videntur in
casu nostro, cum non simus in antiquis, Ias. post
alios in l. Barbarius colu. 2. vers. tertio notabiliter
limita ff. de off. Prætor. & cumulatè Crauett. in
tract. de antiq. tempor. in 3. par. d. nu. 2. 3. & 6.
dicunt tunc probari quem Vicarium quoties-
cumq; cum antiquitate temporis, concurrit com
munis opinio, & fama, quem esse Vicariū, Innoc.
in cap. veniens de verb. signif. Bal. in d. l. Barbarius
col. 9. vers. qualiter autem probetur, Dec. cōs. 36.
col. 2. post medium, & cons. 47. col. 2. subdit Cra-
uett. vbi supra nu. 9. post Ias. in d. l. Barbarius in
3. limit. quod supradicta procedunt, quando pro-
ducuntur aliæ scripturę Vicarij; supradictis adde-
7 batur quod scripturis cōfectis extra Regnū non
creditur in Regno nisi afferātur literę testimonia-
les Ciuitatis, vel Officialis illius sigillatæ authen-
tico sigillo, & ita seruatur in practica quotidie
in omnibus Curijs Regni, vt dicit Afflict. in constit.
Regni instrumentorum robur q. 9. num. 10. in fi.
Carau. Rit. 188. Georg. alleg. 37. quod etiam cau-
tum reperitur de iure communi, quod instrumē-
ta de longinquis partibus non probant, nisi pro-
ducens habeat literas testimoniales publico si-
gillo sigillatas qualiter ille qui scripsit ea, est pu-
blicus Notarius legalis, & fidelis, vt dicunt Bald.
& Salyc. in l. comparationes, ille nu. 14. vers. Cy-
nus format. & iste num. 17. vers. iuxta vtilem C.
de fid. instrum, Corn. cons. 142. videtur volum. 3.

Lan-

Lanfranc.in c.quoniam contra in vers. instrumẽtorum productiones colu. 2. de prob. Angel. in auth. de Tabellion. vers. & sis cautus, & Dec. in cap.1.nu.52.de fid.instrum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesiæ debent esse in maxima veneratione.*
2 *In ecclesijs debet fieri humilis ingressus.*
3 *Executio, & quilibet ordo iudiciarius, est prohibitus fieri in ecclesia.*
4 *Quæ religiosis adhærent, religiosa sunt.*
5 *Maius dignum, trahit ad se minus dignum.*
6 *Vbi est pars nobilior, censetur ibi esse totum.*
7 *Ex aditu, à quo habetur frequentior accessus, indicatur de domo cui nam cedat.*
8 *Apotheca non deseruiens hospitali, non gaudet immunitate, qua gaudet Hospitale, redditur rõ. nu. 9.*

Faciens executionem in bonis sui debitoris existentibus in cameris ecclesiæ à quibus habetur aditus tum intus ecclesiam, quam per plateam publicam, an dicatur facere in ecclesia.

DECISIO CLXXI.

FVit in Curia Archiepiscopali inquisitusquidam clericus, quod fuisset auctor, vt Birroarij Curiæ secularis exequutionem fecissent in bonis debitoris dicti clerici existentibus in Cameris supra ecclesiam, à quibus habebatur porta, tam per ecclesiam, quam per plateam publicam; quare fuit dubitatum, an ei veniret aliqua pœna infligenda tamquam executio facta in ecclesia
1 ipsa, & dicebatur ecclesias in maxima debere esse veneratione, l.nemo vbi Bar. C. de sacrosan. eccl. c. 1. & quod ibi notatur de immunitate ecclesiæ, Bal.in cons.19.vol.1.facit tex.in c.decet eod. tit. in
2 sexto, vbi in eis debet fieri humilis ingressus, &
3 proinde executio, & qlibet iudiciarius ordo prohibitus est, l. præsenti C.de ijs qui ad eccles.cõfug. item dicebatur quod & si in ecclesia non fuisset facta executio, sed in cameris existentibus prope ecclesiá; nihilominus iudicari põt, ac si in ecclesia
4 ipsa facta esset;nã quæ religiosis adherẽt, religiosa sunt,l.quæ religiosis ff. de rei vend.latè Asin. in l.fi.nu.61.& seq.ff. de relig. & sumpt. funer. Bard. in suo tract. de tempore vtili, & continuo q.13. num. 22. & seq. Alban. cons.12.num. 7. & maius
5 dignum trahit ad se minus dignum, c. quod in dubijs de consecr.eccl.l. si communem vbi Bal. & reliqui ff. cõia prædior. latè Couat. pract.quæst.q. 13. & ad prædicta facit ꝙ notabiliter voluit Ang. ad Bar. in l.1.ff.ad municip. ꝙ si aditus est à parte anteriori in domo,& à parte posteriori, & indiffeẽter ingreditur quis quãdoq; ab anteriori, qñq; à posteriori; nihilominus camera censetur de illo loco à quo habetur aditus à parte ãteriori, ex quo
6 illa pars censetur nobilior, & vbi est pars nobilior cẽsetur esse totum, l. cum in diuersis ff.de relig. & sumpt. funer. & ita etiam pulchrè notatur in c. in ecclesiastico 13.q.2.sequitur Gomez in §.si minus Institut.de action. Calcan.cons.90.num.9. Tiraq. de iure primogenit.q.17.4.oppos. num. 17. Alcia. cons.55.nu.7.cons.65.num.2.& in cons. 460. nu.1.

Ad defensionem dicti clerici adducebatur quod exequutio habuit originẽ per ianuam extra ecclesiam,& ab illa Birroatij habuerunt ingressum, & consequenter iudicari debet, ac si extra ecclesiam facta fuisset, vt notabiliter voluit Artaman.cõs.91. Aditus enim magis frequentatus erat ille ex parte plateæ publicæ, & propterea ab eo debet sumi denominatio ad tex.in c. ossius de elect.l.1.& ibidẽ Ias.ff.de verb.oblig.l.ius ciuile ff.de iust.& iur.Bar. in l.1.ff.de albo scribẽdo,ex aditu.n. à quo habetur
7 freqẽtior accessus, iudicatur de domo cui nã cedat, l. si cui ædes ff.de leg. 3. l. prædijs §.balneas ff. eod. tit. vnde si domus ex vna parte est de domo Parochię S. Martini, & ab alia est de Parochia S. Mariæ, si quis habitet in prædicta domo censetur de illa parochia, ex qua frequentiorem habet aditum, vt notabiliter voluit Bar. in l.quod conclaue nu.6.ff.de damno infect. sequitur Farinac. de carcerib. & carcerat. q.18.de Pont. in decis. 35. & ex
8 prædictis refert fuisse decisum in Collat.Cõs. apothecá non deseruientẽ soli Hospitali, sed cõmunẽ omnibus in qua publicè emunt, & vendunt omnes de populo, non comprehendi sub priuilegio, & immunitate hospitali concessa, sed esse locum merè profanum, allegat Castrens. & Alex. quos sequitur Ias. in l. plerique num. 17.ff. de in ius voc.
9 qui volunt immunitatem concessam domui ecclesiæ, vel hospitali, non comprehendere ipsius apothecam, etiá quod ab ea haberetur aditus ad domum ecclesiæ, seu hospitalis, cumq; porta specialis apothecæ esset in via publica, per quam publicũ cõmerciũ exercebatur, iudicanda propterea erat vti publica,& profana,publico seruitio deseruiẽs, maximè cum locata reperiretur ab hospitali pro annua pẽsione ad publicũ mercimoniũ exercendum,sicut dicimus de ecclesia,quæ habet duas portas in diuersis parochijs, vt ea iudicetur de parochia in qua residet porta principalis, & aditus magis frequentatus, decisio est Bart. communiter recepta in l.prædijs §. qui domũ ff. de leg. 3. qui allegat bona iura hoc probantia, & sic limitatur doctrina eiusdem Bart. in l. quod conclaue ff. de damn.infect.tradentis,domum existentem in duabus parochijs esse illius parochiæ, per quam habetur ad domum aditus, vt demum non procedat quando adest alius principalis, & magis frequentatus, de quo etiam per Fely. latius in c.omnes de maior. & obed. causa aliter non fuit decisa, sed dictus Clericus fuit aggratiatus, per Illust. D. Archiepiscopum in visitatione gratiosa stante eius probabili ignorantia,& alias in hac Curia declaratum fuit talia ędificia gaudere immunitate,præsertim respectu furni in seminario existentis.

SVMMARIVM.

1 *Nulla maior est probatio, quam proprij oris confessio.*
2 *Confessus habetur pro iudicato, & in eum nullæ sunt Iudicis partes.*
3 *Contra propriam confessionem, non est quis audiẽdus.*

4 Con-

4 *Confessio est tantæ efficaciæ, vt numquam intelligatur reiecta.*
5 *Confessio est maior quocumque instrumento publico.*
6 *Testes, & instrumenta cedunt confessioni.*
7 *Creditur confitenti in sui præiudicium.*
8 *Confessio facta Deo, non probat in foro exteriori.*
9 *Reuelatio confessionis condemnati ad mortem, facta à Confessore, de licentia ipsius condẽnati, non valet.*
10 *Confessio, est de iure Diuino.*
11 *Papa super iure diuino dispensare non potest.*
12 *Sacerdos inductus ad deponendum super eo quod habuit in confessione, non probat.*
13 *Confessio facta non coram Iudice in figura Iudicij, sed coram Notario causæ, non præiudicat.*

An ex cartula peccatorum reperta penes aliquem delinquentem, possit sumi indicium cõtra ipsum ad pænam infligendã.

DECISIO CLXXII.

CApto, & carcerato quodam clerico ob præ
sumptioné delicti, & eo perquisito, fuit re-
perta penes ipsum quædam cartula suorũ
peccatorum per ipsum scripta, vt melius sua pec-
cata confiteretur, & inter cætera facinora reper-
tum fuit scriptũ se pluries cõmisisse peccatũ con-
tra naturã; quare fuit dubitatũ si potuisset procedi
cõtra ipsum de supradicto crimine ibidẽ scripto.
1 Et prima facie videbatur affirmãdum, nulla enim
est maior probatio, quam proprij oris confessio, l.
1. ff. de confessis, Rot. Genuæ in decis. 18. l. certũ ff
2 eod. vbi cõfessus habetur pro iudicato, & dicit text.
in l. quia proinde §. 1. ff. ad leg. Aquil. in confessum
nullas esse iudicis partes, sequitur Bal. in cons. 29.
vol. 1. Alex. in cons. 73. nu. 6. & seq. Alc. in cons. 63.
3 num. 10. & 22. & contra propriam confessionem
non est quis audiendus, dicit Iureconsult. in l. cõ-
tra C. de non numer. pecun. quicqd dicat Mago.
4 in dec. Rot. Flor. 26. n. 22. confessio enim est tantæ
efficaciæ, vt nũquam intelligatur reiecta, & ideo
semper opponi potest etiam contra præsumptio-
nem iuris, & de iure, auth. & si, vbi Bald. & reli-
qui C. de donat. ante nupt. nam confessio partis
elidit iuris præsumptionem, Ioseph Ludou. in
5 decis. 5. Rot. Lucens. & est maior quocumque
instrumẽto publico, & quibuscũque testium de-
positionibus, Balb. in decis. 91. Rubin. in decis. 77.
& vbi est confessio, ibidẽ est releuatio oneris pro-
bationis, Alciat. cons. 10. nu. 4. nec iudex potest iu-
dicare cõfessionem nullã esse, Alban. cõs. 71. & est
excellẽtior omni probatione, idẽ Rota Lucens. ci-
tat. decis. 5. Crauett. cons. 61. nu. 3. cons. 175. & in
6 cõs. 272. nu. 15. & testes, & instrumenta cedunt cõ-
fessioni, idem Crauett. cons. 3. nu. 42. & facit tex. in
l. cum te C. de transact. vbi idẽ operatur confessio,
quod publicũ instrumentũ, confessionẽ enim de-
bere interpretari cõtra confitentẽ, Rot. Genuæ in
decis. 60. nu. 8. & Verall. in deci. 189. par. 1. & cõfes.
7 sio præiudicat cõfitenti quoad omnes, Rot. Gen.
decis. 172. nu. 8. hinc est quod creditur confitenti
in sui præiudicium, non autem commodum,
Franc. Marc. in decis. 695.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus
contrarium fuit resolutum in dicta Curia, non
esse .s. procedendum contra dictum clericum,
cuius decisionis fundamentum fuit, ex eo, quod
8 illa cartula censetur facta Deo, & non homini, &
consequenter non probat in foro exteriori, tam-
quam emanata in diuerso iudicio, argum. text. in
cap. causam quæ de testib. Farin. in decis. 19. facit
etiam tex. in c. & si clerici de iudic. confessio enim
facta sacerdoti non probat in iudicio, c. si sacerdos
de offic. Iud. ordin. quia talis confessio fuit facta
in pænitentia, & propterea non probat, Ioan. de
Anan. in d. cap. si sacerdos num. 6. & latè Bal. in l.
Archigeruntes C. de Episcopali audient. num. 2.
Thomas Triuisan. in decision. Rot. Venetæ 3.
par. 1. vnde Caroc. in tract. de reuelat. confess.
q. 6. dubitat quid si sacerdos de licentia pænitentis
reuelauerit in iudicio aliquid in cõfessione audi-
9 tum, quam fidem faciat? occurrit enim sæpe in fa-
cto, quod condemnati ad mortem cõfitentur eo-
rum peccata, postea confessor pro salute condem-
nati dicit iudici innocentiam suam, vtiq; nullam
fidem faciet, quia sciuit dictus Confessor, vt Dei
minister, d. c. si sacerdos de off. Ordin. & ita tenet
Bal. & ibi sequitur Paul. Castr in d. l. Archigerun-
tes C. de Episcopali [illegible] ent. Felyn. in c. 1. colu. 1.
de excep. Rip. de remed. [illegible] curand. pæstem in fine
operis num. 204. Abb. in c. fi. de success. ab intest.
Addit. ad Papiens. in prima form. action. in verb.
compellatis num. 5. Mascard. conclus. 387. in prin.
quod ampliatur, vt procedat, etiã si talis reuelatio
esset à testibus idem deponentibus adiuuata, Ioa.
Andr. in c. fin. de tempor. ordin. Tindar. de testib.
nu. 20. Fusc. in singularibus suis in verb. confessio
nu. 176. licet in probãda emendatione peccatoris
probet, Consilia matrimonial. diuers. in cons. 47.
Item dicebatur prædictam cartulam scriptam
fuisse gratia confessionis sacramentalis subsequẽ-
dæ, & proinde publicari non debet in iudicio, cõ-
10 fessio. n. est de iure Diuino, super quo nec Papa
11 dispensare potest, Ricar. in 4. dist. 21. art. 4. q. 7. vbi
S. Thomas quæst. vlt. art. 1. Neuiz. in Sylu. nupt.
lib. 3. in verb. monitoriæ, ampl. 5. Sum. Ang. in
verb. confessio vlt. num. 3. Bero. quæst. familiar. 12.
Viui. in Sylu. var. opinion. opin. 143. num. 3. Card.
in clem. fin. de celebrat. missar. Bellon. in §. nihil
Instit. de hæred. quæ ab intestato deferuntur, hinc
12 est quod sacerdos inductus ad deponendum su-
per eo, quod habuit in confessione, non probat
Hipp. sing. 424. Carroc. in tract. de iuramento li-
tis decisorio quæst. 4. q. 8. principali, & hoc locum
sibi vendicat etiam in crimine simoniæ, & crimi-
nis lęsæ Maiestatis, Gabriel. de malefic. concl. vlt.
Angel. de malef. in verb. *che hai adulterato la mia donna* num. 18. Mars. in l. verum nu. 5. ff. de quæst.
Gigas de crimine læsæ maiestatis, tit. qui accusare
possunt q. 18. Decia. in tract. crimin. tom. 2. lib. 10.
c. 34. n. 19. Tandem dicebatur supradictam con-
fessionem vti incidenter factam, nullũ grauamen
inducere, ex latè traditis per Affl. in dec. 107.

Non obstant contraria, & præsertim illud de
confessione, quia procedit generaliter in alijs ca-
sibus, vt voluit Bal. in cons. 91. volum. 1. confessio
13 enim facta non coram Iudice in figura iudicij,
sed coram Notario causæ, non præiudicat, Guid.
Pap.

Pap. in sing. 573. Rauen. sing. 94. Gerard. sing. 76.
& ante omnes Bar. in l. cum scimus C. de agricolis, & censitis lib. 12. & licet regulariter quis contra suam propriam confessionem venire non potest, fallit quando per Iudicem fuit confessio impetrata, vel non per partem expresè acceptata, Mising. obseru. 51. cent. 4.

SVMMARIVM.

1 *Homicida in dubio præsumitur fecisse delictum cum dolo, & ex proposito, nisi contrarium probetur.*
2 *Occidens aliquem sine armis, vt puta manu ipsum strangulando, tenetur pœna homicidij ordinaria.*
3 *Percutiens aliquem manu armata in capite, censetur percutere animo occidendi.*
4 *Occidens aliquem manu vacua, punitur itidem, ac si gladio occidisset.*
5 *Animus delinquentis præsumitur ex qualitate instrumenti, armorumq; delatione.*
6 *Animus delinquentis præsumitur proijciendo lanceas, & sagittas, secus si pugno, vel calce.*
7 *Animus, & mens delinquentis, inspicienda sunt in criminalibus.*
8 *Animus delinquendi ex coniecturis, & præsumptionibus probatur.*

Homicidium sequutum ex appositione manuum ad guttur, an dicatur casuale.

DECISIO CLXXIII.

QVidam clerici dum ligulas, quas vulgò *stringas* appellant, emere vellent à quodam mercatore, orta inter eos, & venditorem altercatione impositis in ipsius venditoris guttur manibus ex faucium suffocatione dictum venditorem occiderũt; quare fuit dubitatum an huiusmodi delictum sit censendum casuale, an verò deliberatum; & prima consideratione videbatur dicendum, fuisse
1 deliberatum, ex eo quod in dubio præsumitur quod homicida fecerit delictum cum dolo, & ex proposito, nisi contrarium probetur, Gomez de delict. c. 3. nu. 17. & Blanc. de indic. homicid. tenet quod dolus præsumitur in actu delicti, non autem ex proposito, & sic quod animus deliberatus non præsumatur, & ita declarat ibi n. 54. & 56. & quando dubium est, an quis interfecerit animo occidẽdi, an non, si constat quod alias aliquem occiderit, præsumptio resultat quod animo deliberato illum occiderit, Gand. in tract. de malef. sub rubr. de homicid. col. fi. Mars. in l. 1. §. Diuus Adrianus nu. 39. ff. de sicar. & Foller. in pract. in vers. recipiantur defensiones num. 29. Tiraq. de pęn. temperan. caus. 10. num. 6. quibus adde videndum Menoch. de arbit. iud. cas. 361. vbi enumerauit viginti coniecturas, quibus animus iste deliberatus, & penitus occidendi conijcitur, & ibi n. 30. opinion. Casson. conciliat cum Clar. & ad hoc vide etiam Bertaz. cons. 85. & Mascard. de probat. conclus. 98. & 864. sed fiscus tenetur probare coniecturas, Boss. tit. de homicid. nu. 46. & erit locus torturæ super hac qualitate animi deliberati, Carrer. in pract. in §. homicidij num. 34. hoc latè prosequitur Burs. cons. 271. num. 36. cum seq. in tantum quod perstringendo sermonem nostrum, vno verbo cõclu
2 dendum est, quod occidens aliquem etiam manu, videlicet si fortè illum manibus ipsis strangulauit, tenetur pęna homicidij ordinaria, l. qua actione post princ. ff. ad leg. Aquil. prout percu-
3 tiens manu armata aliquem in capite, censetur ẽt percutere animo occidendi, & puniendus est tunc lege Corn. de sicar. secuto homicidio, vt per Frãc. Aret. cons. 146. visa consultatione num. 9. & seq. sicuti ad pęnam hanc condemnauit quemdam rusticum Regia Audientia Capitanatæ, Apuliæ, Comitatusquè Molisij in anno 1583. qui tunc percusserat suum inimicum cum manopola, quã secum deferebat pluribus percussionibus in capite illum vulnerando, ex quibus diem suum clauserat extremum, vt scribit Viui. in decis. 75. imò
4 secundum eumdem dicto loco, occidẽs aliquem manu vacua, punitur itidem, ac si gladio occidisset, cum dolosè hoc fecerit, ita Bal. in c. 1. §. iniuria in fi. de pac. iur. firman. sed non punitur profectò tunc occidens pęna homicidij ordinaria, vt consuluit Fulgos. cons. 134. visis denunciationibus, Dec. cons. 9. & pro tenui facultate mea sub n. 1. & seq. Signorol. de Honde. cons. 50. vers. hinc deduci videtur, & in facti contingentia se vidisse obseruatum Perusij superioribus annis dum ibidem studeret, quod extitit condemnatus quidam iuuenis, qui tunc Magistrum Octauianum Pistorem vno solummodo illato pugno in eius personam interfecerat.

Cæterum supradictis non obstantibus, contrarium censuit Cur. Archiep. scilicet supradictum
5 homicidium fuisse casuale, animus enim delinquentis præsumitur ex qualitate instrumenti, armorumq; delatione, vt per gl. Bal. Præpos. & alios omnes in c. 1. §. mercator de pac. tenend. Bertran. cons. 112. pro faciliori demonstratione num. 2. volu. 8. & tandem animus præsumitur ex armis, & loco percussionis, Ruin. Iun. cons. 88. num.
6 42. lib. 1. proijciendo enim lanceas, & sagittas, præsumitur animus occidendi, secus si pugno, vel calce, l. diuus ff. de sicar. & l. si non conuicij C. de iniur. c. significasti, il secondo, de homicid. Ioa. de Amic. cons. 23. n. 13. & consequenter animum percutientis arma demonstrãt, l. j. ff. ad leg. Corn. de sicar. Bal. & alij omnes in l. 1. C. de emenda. seru. Mars. cons. 7. num. 44. cum animus, & mens
7 ipsa hominis inspicienda sint in criminalibus, l. qui iniuriæ ff. de fur. Dec. consil. 487. num. 13. Cæphal. cons. 76. num. 28. volu. 1. Nauar. cons. 38. nu. 3. de temp. ordin. lib. 1. & hinc est, quod iniuria non dicitur aliter fieri, nisi animus, atque consilium dehonestandi hominem, vel in euidentem infamiam eum adducẽdi interuenerit, l. illud vbi DD. omnes ff. de iniur. & l. si non conuicij C. eod. Ruin. cons. 145. num. 10. volu. 5. & Dec. cons. 478.
8 nu. 13. & 15. & sic denique animus ex coniecturis, & præsumptionibus etiam probatur, vt per Petr. de Baisio in tract. de elect. in 3. par. c. 35. n. 9.

Innoc.

Innoc.& alios omnes in c.eccleſia,il ſecondo,de
elect. Menoch. in conſ.334. cum cauſæ num.62.
cum alijs ſeq. vol.4. Taliter quod aduertendum
eſt,quod ex ſequentibus colligitur qualis fuerit
animus in præcedentibus, l.ſed & Iulianus §.pro-
inde ff. ad Maced. §. pauonum Inſtit. de rerum
diuiſ. Quintil.Mandoſ.conſ.76. ſpectabilis nu. 7.
vol.1.Dec.conſ.336.Bart.& alij in l.cætera §. fin.
ff. de leg.j. Rimin.Iun.conſ.254. Prima num.28.
volu.3. & conſ. 496. Dicendum num.23. volu.5.
Gabr.conſ.82. Ad deciſionem nu.15.& conſ.172.
Puto ſententiam nu.11.vol.2. Tiber.Decia.conſ.
104.circa primum nu.4.& 16.vol.3.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio peremptoria, in exequutione ſententiæ opponi non poteſt.*
2 *Priuilegium immunitatis eccleſiaſticæ, eſt mixtum.*
3 *Eccleſia ſpoliata, ante omnia eſt reſtituenda.*
4 *Extractus ab eccleſia blandis verbis, vel minis Iudicis, eſt reſtituendus.*

An exceptio immunitatis eccleſię, poſſit opponi in qualibet parte iudicij.

DECISIO CLXXIV.

Condemnatis ad pęnam mortis quibuſdam
delinquentibus per Magnam Curiam
Vicariæ,& cum in exequutione ipſius ſen
tentiæ oppoſuiſſent exceptionem immunitatis
eccleſiæ, allegantes fuiſſe captos intus quamdam
eccleſiam; fuit dubitatum an ob id, quod prædi-
ctam exceptionem non propoſuerunt in princi-
pio eorum capturæ, & fuerunt paſſi ſe iudicari,
poſſint ad præſens illam opponere; & dicebatur
1 quod exceptio oppoſita erat peremptoria, quæ
aliter admitti non poterat in exequutione ſenten-
tiæ, ad text. in l.peremptorias C.ſentent. reſcin.
non poſſ. Marant. in ſuo ſpecul. par.6. memb.9.
num.11.cum ſimilib.& maximè vbi ante ſenten-
tiam fuerat huiuſmodi exceptio oppoſita, & di-
ſcuſſa, vt dixit gloſ. in Neſennius §. vlt. ff. de re
iud. Bart. Bald. & Imol. in l. ex diuerſo §.vult.ff.
ſolut.matrim.Iaſ.in l.1.ſub n.19.C.de iur.& fact.
ignor.Rolan.à Vall.de inuent.par.5. verſ.excep-
tio inuentarij n.7.fol.mihi 173.Phanut.de inuent.
§.8.nu.2.

Cæterum ſupradictis minime ſuffragantibus,
cōtrarium fuit reſolutum in noſtra Curia ex eo,
quod immunitas eccleſiaſtica fuit conceſſa locis
ſacris, c. inter alia de immun.eccleſ. & proinde
licet extractus paſſus fuerit condemnari;nihilomi
nus cum iniuria ſit illata eccleſiæ,non poteſt affer-
re pręiudicium per ipſius taciturnitatem eidem
eccleſiæ, vt voluit Anchar.in c.fi.de immun.eccl.
Villagut de extenſione legum c.fi.nu.4.& ſeq.pri
2 uilegium enim prædictum cum ſit mixtum,eccle-
ſiæ nimirum, & perſonæ conceſſum, ob id mini-
me poterat renunciari in præiudicium eccleſiæ,
vt concludit,licet inuolutè Tiber.Decian. repro-
bando Ioan.Viſc.in tract.crim.lib.6. c.26. nu.12.
Petr.Pech.in tract.de arreſt.& de iur. ſiſtend. c.9.
n.3.& in fi.verſ.ego vero, vbi ait hanc eſſe veriſ-
ſimam opinionem,Bobadill.in polit.lib.2.cap.14.
nu. 79. qui adducit in argumentum, quod ſicut
clericus non poteſt renunciare beneficio fori,quia
priuilegium illud datū eſt ordini, & non perſonæ
tantum, ad tex.in c.ſi diligenti de for.comp.Bart.
in conſ.225.quem ſequitur Socc.in c.1. nu.23. in
fi.de for.comp. & poſt alios tradit Alex. Ambro-
ſin.in tract.de immun.eccleſ.c.16.nu.13.ita & pa-
riter dicendum videbatur in caſu iſto,quia eccle-
3 ſia ſpoliata ante omnia eſt reſtituenda, c.quæren-
te, & c.item cum quis de reſtit.ſpoliat.Remig.de
immun.eccleſ.quæſt.fin.Suar.de Paz in ſua prax.
1.par.tom.1.cap.3.§.3.num.16. Genuen.in praxi
Neap.cap.21.ſub nu.6.& maximè ſi per ſatellites
4 ſeculares blandis verbis, vel impunitate promiſſa
etiam cum iuramento, vel minis Iudicis ductus,
ab eccleſia exierit, quia tunc reſtituendus eſt ec-
cleſiæ, cum corruptiones, & violentiæ ſint factæ
eccleſiæ,cōſtituimus 17.q.4.ibi & ipſe reus auctus
timore de eccleſia diſceſſerit,Igne.in l.j.num.4.ff.
ad Syllan.Remig.in d.tract.de immun.eccl.q.15.
& in fallen.26.in fi. verſ.vnde, qui ad hoc allegat
Sylueſt.in ſumma in verb.immunitas 3.quæſt.6.
Burgos Suar. de Paz in loco præallegato nu.166.
& 167.Gomez in 3.tom.de delict.c.12.nu.7. Co-
uarru.var.reſol.lib.1.c.20.num.16. Plaz lib.1.de
delict.c.17.Clar.in §.fin.q.55.num.6.circa princ.
Azeued.in l.3.num.13.& ſeq.tit. 3. lib.1. recopil.
Bobadill.in polit.d.c.14.nu.79.

SVMMARIVM.

1 *Votum ſolemne impedit, & dirimit matrimonium.*
2 *Quoad Deum,par virtus eſt voti ſimplicis, & ſolemnis.*
3 *Promiſſio de ingrediendo religionem, etiam ſi quis habitum non ſuſcepit, impedit matrimonium contrahendum, licet non dirimat iam contractum.*
4 *Suſceptio habitus profeſſorum à non habente poteſtatem incorporandi religioni, impedit in dubio matrimonium contrahendum.*
5 *Sub voto religionis, tacitè continetur votum caſtitatis.*
6 *Votum caſtitatis de præſenti,impedit matrimonium contrahendum.*
7 *Vouens ingredi certum monaſterium, ſi ibi non recipiatur,excuſatur à voto, ſecus ſi vouit in genere.*
8 *Vouens non obligatur ad plura, quam ſua verba, & intentio ſe extendunt.*
9 *Obligatio eſt reſtringenda.*
10 *Actus agentium, non operatur vltra eorum intentionem.*

Vouens certum Monaſterium,ſeu certam Religionem intrare,ſi ibi non recipiatur, an liber manet, ita quod poſſit contrahere matrimonium.

DE-

DECISIO CLXXV.

EMiserat quidam votum ingrediēdi certum
monasterium cuiusdam arctæ religionis
& cum à Capitulo,& Priore eiusdem mo-
nasterij reiectus fuisset, ex eo quod non erat ap-
tus seruitio eiusdē religionis ob eius corporis gra-
cilitatem,cumq; cuperet cōtrahere matrimoniū,
& iam publicationes factę fuissēt per Parochum;
comparuit quidam proponens impedimentum
dicti voti; quare causa delata ad Cur. Archiepi-
scopalem; fuit dubitatum si potuisset dictus con-
trahere matrimoniū: dicebatur quod non, ex eo
1 ꝙ votum religionis istud, impedit matrimoniū;
c. meminimus qui cler. vel vouen. c. vnico de voto
in sexto,& nouissimè Conc. Trid. sess. 24. de ma-
trimonio c. 9. Sanchez de matrimonio lib. 7. disp.
2 27. n. 2. imò quo ad Deum par virtus est voti sim-
plicis, & solemnis, cap. rursus cit. tit. qui clerici,
vel vouentes, Monald. cons. 27. Turrett. cons. 90.
nu. 7. & seq. Enriq. cons. 13. nu. 6. imò dicit tex. in
3 c. meminimus sepius citat. tit. ꝙ etiam promissio
de ingrediendo religionem, quāuis si habitus non
sit susceptus, impedit matrimoniū contrahendū,
4 & in c. cōsuluit habetur, ꝙ susceptio habitus pro-
fessorum à non habente potestatem incorporandi
religioni, impedit in dubio matrimonium cōtra-
5 hendū; insuper dicebatur ꝙ sub prædicto voto re-
ligionis tacitè cōtinebatur votū castitatis, ad late
tradita in c. vnico de voto in sexto; proinde licet
excusaretur ab illo ob difficilem eius receptionē
in dicto monasterio, nō propterea reddebatur li-
ber à voto castitatis, & consequenter posse matri
monium contrahere, vt probatur expresse in c.
6 veniens, qui clerici vel vouentes, vbi votum casti
tatis de præsenti impedit matrimonium contra-
hendum, ecclesia tamen, ex causa matrimonium
contrahi quandoq; permittit.

Cæterum prædictis nihil in præsenti casu ob-
stantibus, Cur. Archiep. censuit contrarium, posse
.s. supradictū admitti ad matrimoniū contrahen-
7 dū, quæ decisio recipit fundamētum ex eo, ꝙ vo-
uens ingredi religionē in certo monasterio, si di-
ctū monasteriū non vult eum recipere, pōt decla
rari absolutus à voto, iuxta cōmunem sentētiam,
quam refert, & sequitur Nauar. in manual. cōfess.
c. 12. nu. 48. & in cons. 2. volu. 1. in tit. de voto, qui
etiam dicit secus esse in eo, qui vouit religionem
in genere, vel in specie, non se restringendo ad ali
quod monasterium, quia tunc obligatur quærere
alias religiones, vel alia monasteria eiusdem reli-
gionis, licet ab aliqua, vel ab aliquibus repudie-
tur, vt notabiliter voluit Caiet. in 2. 2. q. 188. art. 3.
col. 3. vers. in eadem responsione, facit tex. in cap.
porrectum de regular. & idem Nauar. in cons. 21.
de voto in nouis, quem refert, & sequitur Sayr. in
in decis. 40. eiusdem tit. quorum ratio communis
8 est, quia vouens non obligatur ad plura, quam
sua verba, & intentio se extendunt, vt colligitur
ex D. Thom. in 2. 2. q. 189. art. 3. & 4. idem Nauar.
loc. cit. Rolan. cons. 27. Alban. cons. 16. & proba-
9 tur ea ratione quia obligatio est restringenda,
l. quicquid adstringēdo ff. de verb. oblig. & c. cum
10 iura de reg. iur. in sexto, vnde actus agentium
non operatur vltra intentionem eorum, l. nō om-
nis ff. si cert. pet. c. fi. de præb.

Ad supradicta cōfirmanda faciebat & refutatio Prioris, & Conuentus dictæ Religionis, quę suffi cit ad ipsum excusandum, c. fi. de regular. vbi Archid. acceptatio enim, & admissio volentis ingredi religionem, pertinet ad Prælatum, & Conuentum, glo. communiter recepta in c. fi. de regular. in sexto, & consequenter refutatio eiusdem debet pertinere ad eosdem, vt dixit Nau. loc. cit.

Nec obstant allegata in contrarium, quia intelligūtur de voto solemni, vel de voto religionis in genere; vel quando quis vouit religionem in specie, sed non fuit ob eius inhabilitatem exclusus.

SVMMARIVM.

1 *Per processum ad vlteriora censentur reiectæ exceptiones propositæ, quando adest incompatibilitas.*
2 *Per processum ad vlteriora censetur reiecta exceptio proposita, quando de ea fuit cognitum.*

Per processum ad vlteriora, quando Iudex censeatur reiecisse exceptiones propositas?

DECISIO CLXXVI.

FVit pluries dictum in Curia Archiepis. per
processum ad vlteriora intelligi reiectas ex-
exceptiones, quod intelligitur in duobus tan
tummodo casibus. Primò, quando processus ad
1 vlteriora non potuisset stare absque decisione inci
dentis, essetq; incompatibile; sed quādo potuisset
procedi absque decisione, seu reiectione inciden-
tis, tunc illud nūquam intelligitur reiectum, nec
decisum; hęc est communis schola Doctorum, po
sita per glo. Bart. Odoffr. Alberi. & omnes in l. si
Iudex ff. de his qui sunt sui, vel alieni iuris, Paul.
de Castr. in l. 1. col. 3. C. de ordin. Iudic. cum alijs
innumeris, quos adducit Anto. Gabr. in tract. cō-
mun. conclus. lib. 2. in tit. de except. concl. 1. nu. 23
vbi dat hanc pro communi limitatione ad regu-
lam.
2 Secundo, quando fuit cognitum de ea; Nam
dixit Bal. in l. recentitia C. de const. pecu. non pos
se dici determinatū id, quod non fuit decisum, &
propterea fit distinctio, quod qñ processus ad vl-
teriora procedere non posset sine cognitione in-
cidentis, tunc quia oporteret esse cognitum, quod
dicitur esse reiectum, & decisum, & tunc si non
apparet cognitum de eo, non intelligitur tacitè
reiectum per processum ad vlteriora, ita Bar. in
d. l. si iudex ff. de is qui sunt sui, vel alieni iuris,
secus vero quando procedere potest, licet alij di-
cant, quod quando est summatim cognitum,
non intelligitur reiectum, vt tradit Ioan. Andr.
in cap. inter monasterium colum. penult. in fi. de
re iud. idq; latè declarat Felyn. ibid. limit. 3. n. 24.
& quando Iudex causa non cognita procedit ad
vlteriora, ille actus non nocet opponēti exceptio-
nem rei iudicatæ; secus vbi causa cognita, & ad
hoc adducit innumeras decisiones dictas per Ga
briel. in dicto loco 1. limit. ex quibus apparet hāc
esse communem, & licet referat alios censuisse

cun-

contrarium, tamen non respondent rationibus adductis pro hac opinione communi; & præsertim quod si non est cognitum, nec discussum, nō potest vllo pacto præsumi iudicatum; Nam omnis huius articuli disceptatio consistit in præsumendo, an Iudex cognouerit procedendo ad vlteriora: Hinc aliqui Doctores voluerunt concordando opiniones quas refert prædictus Anton. Gabr. quando processerit tantum temporis spatium, infra quod potuerit Iudex cognoscere de exceptione, tunc censeatur reiecta, ex eo quia præsumitur cognitum, alias secus: & hoc est, quod tradit Fely. in c. suborta in 1. limit. de re iud. ergo tota vis consistit in præsumptione cognitionis, & consequenter dum nō est certum esse cognitum, non potest dici tacitè, quod iudicatum, aut reiectum est; si Iudex non cognouit, non potest præsumi factum.

SVMMARIVM.

1 *Emptor cui non dum res est tradita, non potest se opponere pro suo interesse, & impedire, ne tertius in possessionem mittatur.*
2 *In ecclesiam transfertur dominium ipso iure sine traditione.*
3 *Ecclesia non fouet fraudem in suis contractibus.*
4 *Spiritualis consensus, est fortior, quam laicalis.*

Text. in l. quoties C. de rei vendicat. an procedat ecclesia vendente?

DECISIO CLXXVII.

DIspositio istius tex. est, quando eadem res venditur, vel donatur in solidum, ille præfertur in dominio, cui prius res fuit tradita, non attento, cui prius fuit vendita, vel donata, concordat tex. in l. siue autem §. si duobus ff. de publican. & ad ampliationem supradictorum
1 adde, quod emptor cui non dum est res tradita, non potest se opponere pro suo interesse, ac impedire ne tertius in possessionem mittatur, doctrina est Bald. in cap. 1. in 1. col. per illum text. in tit. quid sit inuestitura quoad iura feudorum; & cōsequenter emptor cui non est res tradita, non poterit per Iudicem petere inhabilitari, quominus alteri vendat, & tradat; posset tamen dari cautela ad hoc euitandum; & est vt emptor prius appellet à venditione facienda, dummodo in appellatione inferat causam talem, qua necessario cōcludat vēditorem alteri vēdere non posse, vt per Inno. in c. bonæ de appell. & potest poni exemplum, quādo creditor iurauit, iuxta tradita per glo. in l. si pecunia in prin. in verb. necesse habeas ff. de condit. ob causam.

Fallit tamen huius text. conclusio in hoc casu nostro, prout fuit resolutum in Curia Archiepisc.
2 Neap. & ratio decis. est, quia in ecclesia transfertus dominiū ipso iure, sine traditione, prout vult text. in l. fi. C. de sacrosan. eccles. & idem procedit in personis ecclesiasticis vendentibus, quia tunc erit semper potior primus emptor, licet secundo fuerit tradita res, prout concludunt Hostiens. & Ioa. Andr. in c. continebatur de his quæ fiunt à Prelatis sine consen. Capit. per tex. in c. cum inter
3 Canonicos de elect. Item quia ecclesia non dicitur fouere fraudem in suis contractibus, cap. per tuas de donat. neque alicui laqueum inijcere; sed secus est in laicis, quibus permissum est se inuicē decipere, l. in causæ 2. §. penul. ff. de minor. l. cū venderem, & l. item si pretio ff. locat. glos. pulchra in cap. etenim §. hoc ius ponit 10. q. 2. quæ dicit quod licet laicis se inuicem decipere in contractibus, tamen istud idem non licet ecclesiasticis personis, quam glo. allegat, & sequitur Anton. & Abb. in
4 cap. 1. de vsuris. Item moueor, nam spiritualis consensus fortior est quam laicalis, vt patet in cap. vltimo de sponsalibus, facit etiam, nam licet personis laicis concedatur tali modo variare, vni vendendo, deinde alteri, istud tamen est prohibitum ecclesiasticis, vt probat text. in c. cum autem de iure patron. vbi dicit Papa, quod licet sit permissum patrono laico plures præsentare, & ille præfertur qui primus est in possessione, tamen in personis ecclesiasticis, quæ sunt patronæ, qui primo est præsentatus, potior est in iure. Item in personis ecclesiasticis abhominabilis, & improbata est variatio, clem. bona illusio de renunc. vbi est Ioan. de Imol. Ludou. Rom. in cons. 298.

SVMMARIVM.

1 *Subcollectores ad hoc vt gaudeāt priuilegio fori, debent esse vnici in ciuitate, vel diœcesi.*
2 *Exemptus in vno loco, non est exemptus in alio.*
3 *Exemptus ratione certæ rei, & loci, non est exemptus ratione alterius rei, & loci.*
4 *Subiectus ratione rei, est subiectus & rōne beneficij.*

An Subcollector deputatus in vna Diœcesi delinquens in alia, sit exemptus à iurisdictione Ordinarij?

DECISIO CLXXVIII.

CApto, & carcerato Clerico subcollectore in Curia Archiepisc. sub prætextu tonsionis monetæ; fuit pro eius parte petita remissio ad Illustrissimum Nuncium huius Regni, stante quod erat Subcollector Apostolicus: Quare fuit dubitatum, an esset remittendus; & dictū fuit cum circa Commissarios, vel Subcollectores Illustrissimi Nuncij in hoc Regno Neap. exē-
1 ptio non sit generalis, ex quo gaudeant exemptione ab Ordinarijs tantum singuli, & vnici in singulis Diœcesibus constituti, & consequenter cum dictus Subcollector reperiretur esse alterius Diœcesis, quam Neapolitanæ. propterea hic delinquens non debeat gaudere beneficio remissio-
2 nis, ex iuris conclusione: exemptus enim in vno, non est exemptus in alio loco, c. 1. de priuileg. in sexto, Abb. num. 8. & Butri. num. 19. c. tuarum de priuilegijs, latè Couarr. pract. quæst. c. 31. nu. 5. & secun-

secundum Soccin. in c. cum Capella per illum text. de priuilegijs, exemptus ratione certæ rei, & 3 loci, non dicitur exemptus, ratione alterius rei, & loci, sequitur Io. Andr. in c. per exemptionem citat. tit. Rot. diuers. in decis. 744. num. 2. & 3. par. 1. Marta in dec. 159. nu. 11. Nisi ex proprietate vocabuli alter locus, vel res cōtineretur, puta, si exēptio esset facta bonis, quia eorum nomine venit quoq; beneficiū, c. 1. de præben. Rebuff. in prax. in tit. de simoniaca resignat. nu. 31. sicut exemptus, 4 vel subiectus ratione rei, dicitur exemptus, vel subiectus ratione beneficij, Gemin. in c. 2. nu. 25. de constit. Rot. in dec. 54. par. 2.

SVMMARIVM.

1 *Canonicus Iudex, est suspectus in causa sui Concanonici, quia sunt fratres.*
2 *Canonici habent inter se societatem, & familiaritatem.*

Canonicus, an possit esse Iudex in causa sui Concanonici.

DECISIO CLXXIX.

Fuit pluries resolutum in Cur. Archiep. Neap. Canonicos Iudices Curiæ, esse suspectos in causis tangentibus Cōcanonicos, per tex. expressū in c. cum R. Canonicus de offic. Deleg. vbi habetur, quod Canonicus in causa Cōcanonici, delegatus 1 possit recusari vt suspectus; cuius decisionis ratio videtur illa, quia Canonici dicuntur fratres, c. quāta, & c. nouit de his, quæ fiunt à Prælatis sine consensu Capituli, c. accedens vt lit. non contest. & de iure clarum est, fratrem repelli à iudicando in causa sui fratris, secundum Ias. in l. apertissimi C. de iudicijs; aliam rationem tradit glo. in d. c. cum R. Canonicus, afferens hoc euenire propter socie-2 tatem, quam inter se obtinēt Canonici, item propter familiaritatem, quæ aliquando solet impedire veritatem, c. accusatores 3. q. 5. Ad cōfirmationem prædictorum videatur Ioa. Bapt. Thoro in suo aureo Compend. verb. suspitio.

SVMMARIVM.

1 *Carcerati possunt examinari ad probandum aliquod factum.*
2 *Testes de vniuersitate admittuntur ad aliquid probandum contra, vel pro vniuersitate.*

Carcerati, an admittantur in testes pro altero carcerato?

DECISIO CLXXX.

Agebatur in Curia Archiep. Neap. de probando quamdam promissionem factam per carceratum cuidam presbytero, existenti extra carceres, per quem cum fuisset instatum examinari carceratos, qui hoc audierunt; fuit dubitatum, an de iure sint admittendi; prima facie dicebatur quod non, ex eo quod carceratis, & criminosis personis, nulla fides est adhibenda, c. testimonium de testib. l. quoniam cum ibi notatis C. eodem, latè Farinac. de testib. q. 22.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus, contrarium fuit resolutum in quadam causa in eadem Curia, in qua certi carcerati intendendo 1 velle probare certam suam actionem, induxerunt in testes nonnullos ex ipsismet carceratis, qui iurati, & examinati deposuerunt, & concludenter probauerunt intentionem, vel actionem eorū, & sic eorum depositiones fuerunt admissæ per regulam iuris, quod edictum de testibus, est generale, l. 1. & ibi Bald. ff. de accus. & ideo quilibet admittitur in testem, nisi expressè reperiatur prohibitum, l. 1. ff. de testib. Deci. in cons. 163. in fin. Alexan. in cons. 22. volu. 1. Alberic. in l. testimonium ff. de testib. Igneus in l. 2. §. hoc autem num. 32. ff. ad Syllanianum; faciebat etiam quod 2 testes de vniuersitate admittuntur ad probandum pro, vel contra vniuersitatem, secundum Bald. in l. parentes C. de testib. num. 4. & in cap. cum venissent de constitu. num. 12. & cons. 438. lib. 1. num. 3. Abb. in cap. insuper de testib. nu. 2. & in cap. 1. de procurat. num. 4. Cuman. cons. 69. per tot. Sicul. cons. 51. num. 1. volum. 2. Luc. de Penn. in l. 1. num. 8. C. de Decurion. lib. 10. Afflict. decis. 400. num. 1.

SVMMARIVM.

1 *Regula illa, antiquus conductor præfertur nouo pro eodem pretio, limitatur in prædijs ecclesiæ.*
2 *Dominus potest rem suam cui vult locare.*
3 *Si primus conductor prætendit relocationem, debet eam probare per scripturam.*
4 *Text. in l. congruit C. de locat. præd. lib. 11. procedit in prædijs fiscalibus.*

Text. in l. congruit C. de locatione prædiorum lib. 11. an procedat in prædijs ecclesiæ.

DECISIO CLXXXI.

Capitulum Cathedralis Ecclesiæ Neap. locauit quoddam territorium per triēnium quibusdam personis rusticis, quo tempore elapso, fuit per idem Capitulum, territorium prædictū locatum quibusdam alijs personis: Mox comparuerunt veteres conductores allegantes ipsos esse præferendos nouis cōductoribus pro eodem pretio, quare fuit dubitatū quid iuris; & [illegible] batur de hoc esse tex. expressum, & particular in l. congruit C. de locat. predior. ciuil. lib. xj. vbi c[illegible] tū reperitur, veteres conductores esse nouissi[illegible] is præferendos, & hanc opinionem amplectunt[illegible] r Calean. cons. 8. n. 56. Affl. in constit. sancimus in prin. Cott. in memoral. verb. conductor, & tenuit Sac. Cons. Neap. teste Affl. in dec. 238. item diceba tur in Colono ecclesiæ, text. in terminis in cap. ad aures ext. de reb. ecclesiæ non alien. vbi antiquus conductor pro eodem pretio, præfertur secundo.

1 Cæterum supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit resolutum posse .s. Capitulum affictare dictum territorium cui voluerit; nam fuit dictum regulam illam .s. veterem conductorem esse nouo præferendum, non procedere in prædijs ecclesiæ, nè alias ecclesia per indirectum priuaretur dominio, & potestate liberè disponendi de re sua, vt tradit de Pont. in cons. 23. vol. 1. & Ann. cons. 76. vol. 1. Et pro secundo conductore allegabatur etiã tex. in l. ne cui C. locati, vbi domi
2 nus potest rem suã cui vult locare, cócordat l. cóductores C. eod. tit. ita vt primus conductor præferri non debebat, vt tradũt Boer. in dec. 107. Mising. cent. 4. obseru. 23. Gomez variar. resol. tit. de
3 contract. c. 3. nu. 5. imò si primus conductor prætendit relocationem, debet eam per scripturam probare, de Franch. in dec. 277. & tandem dicebatur quod si hæc practica prælationis introduceretur; Prælati, & omnes alij quasi priuarẽtur rebus semel locatis; nam qui videt primum conductorem habere prælationem, non accederet ad códucendum, & sic vilissimo pretio res conductæ semper remanerent penes primum conductorem, & propterea iure optimo dicebat de Frãch. in decis. 406. esse maximum onus in re ecclesiæ, quod semel locando numquam posset expellere Colonũ offerendo tantundem, & quando vellet expellere, quod ecclesia, vel clerici cogerentur colere, & domos inhabitare, & quod inter laicos maxima posset esse collusio.

4 Non obstat tex. in l. cógruit C. de locatione prædiorũ ciuiliũ, quia est casus specialis in prędijs fiscalibus, in quibus pfertur primus conductor, & ea ratione, vt Cyn. & Bal. in d. l. ne cui tradunt, & post eos alij infra allegandi, quia aliquãdo ijdem conductores detinentur inuiti in conductione, l. cotem ferro §. qui maximo ff. de publican. & esse casum specialem tradunt glos. & DD. in d. l. ne cui, Boer. in d. decis. 107. Mising. centur. 4. obseru. 23. de Franch. in d. dec. 406. & de Pont. dict. cons. 23. quæ ratio non militat in prædijs ecclesię, in quibus inuitus conductor in conductione persistere non tenetur tempore finito, l. inuitus C. locati, & sic nec Ecclesia inuita est cogenda ratione æqualitatis seruandæ, vt tradit idem de Franch. cit. decis. nu. 6. ex quibus liquet opinionem Luc. de Pen. in d. l. congruit, qui tenuit contrarium esse penitus falsam, & contra tex. in l. ne cui, vt apertè tradũt vltra alios, prædicti de Franch. & de Pont. loc. supra alleg.

Non obstat decis. Affl. 238. vbi tenuit in prædio rustico præferri veterem conductorem; quia sua opinio est contra tex. in d. l. ne cui, & contradicit omnibus supra allegatis, & ipsam non procedere de iure, tradit de Franch. dicta decis. 406. & Anna citato consil.

SVMMARIVM.

1 *Professio ipso iure nulla ex legitimis causis, non ratificatur, nisi data scientia nullitatis professionis.*
2 *Professio inualida, non ratificatur, ex eo quod taliter professus, admissus fuerit ad actus professorum in conuentu.*
3 *Testes affines, & consanguinei debent admitti in cã nullitatis professionis, sicuti & in matrimonio.*
4 *Concilium Trid. sess. 25. c. 9. de regularibus, videtur tollere viam ordinariam dicendi de nullitate professionis, non tamen viam extraordinariam.*

De intellectu Bullę annullationis professionis, in qua apponitur clausula (dummodo expresse, vel tacitè non ratificauerit professionem.)

DECISIO CLXXXII.

Quotidie contingit dubitari in Cur. Archiep. Neap. super intellectu Bullæ cómissionis annullationum professionum religiosorum, in quibus adijcitur clausula dummodo non ratificauerit expresse, vel tacitè professioné; & dubitatio versatur pfertim in eo, qualiter inducatur ratificatio prędicta: In qua dubitatione animaduer
1 tẽdum est primo, professioné ipso iure nullam ex legitimis causis nó ratificari, nisi data sciẽtia nullitatis professionis, ex eo q de iure est expeditum, ratificationẽ nullũ operari effectũ, non data vera scientia actus ratificati, sm̃ Menoch. in cons. 439. n. 56. & seq. vol. 5. & in cons. 562. nu. 19. vol. 6. adeo q procedit etiam si per dictũ professum reciperetur aliquod officiũ in religione cóferri solitum solis professis, quia ex hoc nó inducitur ratificatio non constito de prædicta scientia cum oĩbus eius qualitatibus, vt in terminis dixit Crauet. cós. 197. Natt. cós. 162. lib. j. Bal. cós. 329. col. vlt. lib. 3. Ruin. cons. 48. num. 12. lib. j. Paris. cons. 47. nu. 97. lib. 1. Menoch. d. cons. 439. nu. 41. & seq. lib. 5. & cons. 822. nu. 75. lib. 9. vbi plures alios adducit; nec sufficiebat scientia illa per relationem ad alium actũ enunciatum, Menoch. d. cons. 439. nu. 43. Rebuff. in prohem. constit. glo. vlt. nu. 73. vbi refert ita iudicatum, Vrsill. ad Affl. decis. 299. nisi fieret mentio de die, mense, & anno, Mandell. cons. 130. n. 4. lib. 2. item quando actus est nullus, vt erat in casu isto, oportebat q ratificans esset certioratus de nullitate, capite, & causa nullitatis, Bellame. decis. 798. Corn. cons. 207. prope fin. lib. 3. Mastrill. dec. 121. & Rot. diuers. Bonon. dec. 64. nec censetur ratificata dicta professio, ex eo q religiosus remãsit in religione p plures annos, Card. Caie. 2. 2. q. 189 ar. 5. Nau. in Man. c. 12. n. 71. & cós. 23. de regular.
2 vol. j. nu. 2. Secundo, professio inualida nó ratificatur, nec fit valida, ex eo q admissus fuit à Couẽtu ad actus solis professis couenientes, cũ id nullo iure, vel efficaci rõne probetur, cũ admissio ad illos actus possit fieri alia rõne, quã animo ratificandi, puta per reuerentiam, & verecundiam, & alijs de causis, vt p Caie. ad S. Th. 2. 2. q. 189. ar. 5. hoc confirmatur, quia dictus religiosus per tẽpus q stetit in religione durauit impedimentum, & ideo tales actus professioné non indicant, Caiet. d. loc. Nau. in cons. 4. de regular. & quãdo defectus consensus qui interuenit à principio annullat professionem expressam, debet ẽt annullare tacitam, arg. l. j. §. fi. l. labeo ff. de pactis, in contractibus .n. par virtus est expressi, & taciti, l. cum quod ff. si cert. pet. glo. in l. expressa ff. de reg. iur. & defectus cósensus interueniẽs vigore pfessionis, nó validatur per gestatio-

stationem habitus, quia professio sine animo est nulla, c.humana 22.q.2.nec professio expressa valet sine animo profitendi, arg.c.cuncta per mundum 9.q.3.c.proposuit de concess.præb.

Tertiò, valdè notandum est, declarationem cõtinuam per ipsum Religiosum factam, quod non intẽdebat professionem facere, nec eam approbare, quę est declaratiua animi, & operatur, vt actus sequentes intelligãtur secũdum illam, iuxta cõem omnium irrc.cum M.de constit.& in l. nõ solum ff.de nou.oper.nunc.& omnes actus per ipsum religiosum facti, videlicet, quod immiscuit se in actibus professorũ, & quod obtinuit Guardianias & similia, sunt sequentes dictam protestationem, ergò debent intelligi secundum dictam protestationem, & per consequens sunt nulli, Nauar. de regular.cons.34.vol.j.protestatio.n.quod nolit esse professus, eneruat professionem, & tacitam cũ cõstat de eius animo, Nau.cõs.20.de regula.vol.j.

Quartò, animus prædicti Religiosi satis clarè patet ex dicta protestatione, ac ẽt ex depositione per eum iurata, in qua declarauit se nunquam habuisse animum emittendi votum: & standum est assertioni iuratæ, ex traditis per Abb.c.pen.nu.7. de raptorib.glo.solemnis §. si vis te, inst.de act.c. significasti de homic.

3 Tandem dicendum, testes affines, & consanguineos in isto casu admitti, sicut in causa matrimonij, & in terminis text. in cap. videtur de his qui matr.accus. poss. imò testes prædicti de aditu probant ex decis.Rot.1119. par.3.

Considerandum est etiam professionem per dictum Religiosum factam ante ætatem legitimam, & annum probationis, cum adsit vnus testis de visu, & alius de auditu, prout ex dicta decis.Rotæ alleg. 1119. par. 3. lib. 3. in nouis, & fuit decisum satis clarè prędicto modo probari, & loquitur in terminis nullitatis professionis.

Item nec videtur obstare quod religiosus prædictus steterit per triginta, & plures annos in dicta Religione, & sic ꝙ procedat dispositio Conc. Trident.sess.25.c.19. de regular. ex allegatis per Sanchez de matrim.lib.7.disp.37.nu.21.ac tex.in c.ad id de spons.Considerãdum est .n.ꝙ Sanchez n.22.& 29.respõdet dicens, ex p̃dictis esse sublatũ remedium ordinariũ, non aũt extraordinariũ, & alleg.Alex.in l.si inter stipulantem §.1.ff.de verb. oblig.& alios, ꝙ remedium extraordinariũ competit ex clausula generali, si qua mihi iusta causa,
4 ita quoq; Cõc.Trid.sess.25.c.19.de regul.videtur tollere viam ordinariam, ea forte de causa, vt pręcluderet viam litibus, noluit autem præcludere viam extraordinariam, ne professum omni remedio destitutum in desperationem induceret.

Accedat ꝙ ex breui particulari Sanctiss. Papæ videtur derogatum dictis iuribus, Archid.in c.j. dist.27.& ibi Bellam.nu.4.& Præpos.nu.33.

Quod quidem remedium competit transactis 100.annis, durante tamen impedimẽto, Nau.to.4. de Reg.nu.31.vers.3.Azor.lib.12.Inst.mural.c.4. q.vlt.alleg.per Sanch.ibid.nu.26.impedimentum aũt dicti Religiosi durauit vsq; ad præsens tẽpus quæ fuit paupertas, vt per testes plenè probatur.

Neq; obstat ꝙ necessario admittẽda sit, nisi fuerit ratificata tacitè, vel expressè.ex alleg.p Sanch.d.q.nu.24.quia ni fallor, dicit contrarium per hęc formalia verba, videlicet: Hoc tñ intelligendum, nisi, siue maiores, siue minores intra illud quinquẽnium ratificauerint legitimè professionẽ cessante metu, vel alio impedimento, ꝙ eam irritabat, cõsentiẽdo interius, & exercẽdo actus animo ex tunc ratũ habendi priorem professionem, quã irritam fuisse norant, & sic ad ratificationem, seu conualidationem dicitur requiri animus consentiendo interius, & admissio ad actus exteriores, quod non est in casu nostro.

Testes etiam consanguinei, & affines in hoc casu admittuntur, vt latius alibi fuit dictum; declaratio.n.fuit declaratiua eius voluntatis coactè, & non potest dici contraria facto; imò fuit facta per verba generalia recipiendo tempus futurum, & ideo porrigitur ad omnes actus futuros, argu.l.si ita stipulatus, la seconda, ff.de fideicomiss.

SVMMARIVM.

1 *Enarratur praxis circa recognitionem apochæ.*
2 *Aduersus recognitionem, non datur reconuentio.*

Praxis super recognitione apocharum, quænam sit.

DECISIO CLXXXIII.

MVltoties occurrit dubitari in Cur. Archiep. super recognitione apocharum, ideo aliqua practicabilia hic adnotare placuit, & in primis est animaduertendum, quod quando creditor exhibet apocham debitoris, fit pręceptũ principali, seu eius procuratori cum speciali mãdato, vt recognoscat dictã apocham, & cõpareat ad faciẽdam dictam recognitionem, alias condẽnatur; verũ procurator principalis ex ęquitate solet ha-
1 bilitari quod si ad primã, vel infra tantum terminum cõparuerit legitimè, & recognouerit, deleatur, & si principalis, vel eius procurator cũ mandato, vt supra cõparet, & recognoscit scripturã, & allegat remissionem, Curia antiquitus, & similiter præeminẽtia M.C.V. nũquã cõsueuit remittere, verum aliquãdo à paucis annis facta recognitione, Curia remisit habenti priuilegium petendi remissionem vassalli, seu subditi, & si nihil opponitur, & est liquida scriptura datur terminus ad soluendum, & si allegatur satisfactio datur certus terminus iuris ad probandũ, & sub isto verbo nõ retineri potest, & solet probari solutio, vel aliquid æquipollens excludens intentionem agentis, & si dicatur quod est illiquida, & lecta, appareat de illiquidatione, datur terminus iuris ad probandum incumbentia iuxta quantitatem debiti, & distantiam loci contractus, vel originis debitoris distantis à Ciuitate Neap.& si recognita fuerit infra sex vncias, actore petente, potest, & debet committi, alias non committitur.

Et nota ꝙ nulla exceptio impedit recognitionẽ scripturæ, verũ facta recognitione prouidetur super exceptionib.iuxta earũ naturã, & procurator asserẽs habere põtatem recognoscẽdi, si instat in eius exceptionibus, & recusat recognoscere,

Curia decernit, vt recognoscat citra præiudicium oppositarum, & facta recognitione prouidebitur super eis, & si est renitens in recognoscendo, fiunt debita mandata pœnalia quod respódeat, & sic cogitur ad recognoscendum, & facta recognitione Curia prouidet super eius exceptionibus, vt iuris est, & parte audita &c.

1 Et nota etiam φ aduersus recognitionem non datur reconuentio, nisi resultãs ex eadem scriptura, & quando est datus terminus ad probandum, alias ad soluendum, & nihil ponit, nec probat, eo elapso fit condemnatio seruata iuris forma, & si producuntur testes, examinantur, vel si producuntur scripturæ, & tunc Iudicis est videre depositiones testium, & scripturas, quoũ si producentem non releuant antiquitus absque decreto de exequendo fiebat condemnatio seruata forma iuris, sed nunc fit decretum de exequendo, vt supra, verum quando Iudici videbitur, vel partes velint percunctari testium depositiones, & scripturas præsentatas, ipsis petentib. datur facultas infra breuem terminum ad percunctandum, & postea si nihil aliud opponitur, si reus est in probatis dicitur φ non molestetur, & absoluitur, si vero non, decernitur fore exequendum, & fit cómissio absq; intimatione dicti decreti, & si Procurator sine potestate recognoscendi scripturã negat esse scripturam propria manu sui principalis scriptã, tunc petente actore, seu eius procuratore pfigitur terminus φ ratificetur à pricipali, alias captis pignorib. compellitur, & si dictus procurator habet potestatem recognoscendi, tunc sufficit eius negatio, & non opus erit recognitione principalis, si negat, & datur terminus ad conuincendum arbitrio iudicis, & quando datur terminus ad probandum, alias ad soluẽdum, proceditur summariè, & quando solum datur terminus ad probandum, procedidur ordinariè, quando vero committitur similiter ordinariè, vel ad conuincendum, similiter proceditur summariè,

SVMMARIVM.

1 *Circa cautionis materiam, Iudex habet latißimum officium.*
2 *Iudex ex causa potest aliquem loco, vel prouincia interdicere.*

An clerici cogi possint per Episcopum ad præstandã cautionem de non offendẽdo.

DECISIO CLXXXIV.

Orta rixa, & controuersia inter quendã clericum nobilem, & laicum, cumq; dictus laicus fuisset per eius Iudicem competentem excarceratus sub promissione, & fide Regiæ de nõ offendendo dictũ clericum, instabat propterea in Cur. Archiep. nõ liberari clericum, nisi præstita quoq; cautione de non offendendo, vt seruaretur æqualitas, ad tex. in c. in iudicijs de reg. iur. quare fuit dubitatũ, an potuisset istud de iure fieri, & dicebatur
1 circa hanc cautionis materiã Iudicẽ habere latissimũ officium, & potestatem, vt notatur cõiter in l. j. ff. de iurisd. omn. iud. Bal. conf. 90. volu. j. Alex. in conf. 16. n. 3. vol. 2. & Paris. in conf. 165. vol. 4. pu tat officiũ huiusmodi à dispositione iuris cõis regulari, & ratio est, quia ad bonũ Iudicem spectat prouinciam malis, & prauis hominibus purgare, l. congruit, vbi Bar. & reliqui ff. de offic. præsid. & latè Canonist. in c. fi. de transact. quemadmodũ sm Gigan. de residentia Episcop. ad perfectum & sanctum Episcopum pertinet eius diœcesim rixosis, & scãdalosis clericis purgare, Item ad bonũ Præsidem pertinet procurare pacem, & cócordiã, Bal. in l. j. ff. de off. Præf. vrb. Oldr. conf. 84. Ferret. in tit. de ferijs, & induct. & ibi latè plurima de priuilegijs pacis, & de ijs quę fieri possunt causa, & ratione pacis, vide Petr. à Plaz. in epit. delict. lib. j. c. 7. Hipp. de Marsil. in l. 1. §. præterea ff. de quæst. & facit, quia prudentiæ pars cautio est, ita imprudẽtiæ non cauere, & occurrere scãdalis vbi fieri põt, & ad præsidem pertinet, ne fiãt turbæ, & prouidere, ne oriantur tumultus, & seditiones in populo, vt per Cagn. & Dec. in regula non est sin gulis concedendum ff. de regul. iur. ita vt ad mulctã perueniri possit, Ferret. in cit. tit. de ferijs col. fi. & quod banniri posset, Capyc. in dec. 141. & per Carrer. in pract. l. obseruare n. 65. item quia magnũ est arbitriũ in procedẽdo circa hanc cautionem, idq; Iudici fuit tributũ propter quietem, & tranquillũ statum Reipub. iu x. cit. l. congruit ff. de offic. Præsid. similiter etiam Iudex ex causa, & si eius arbitrio videatur, poterit alicui in- 2
2 terdicere loco, aut prouincia, vt per Felin. in rub. de treg. & pac. col. fi. & Alexan. Ias. & alios in l. qui iussũ ff. de re iud. & remissiuè per Rip. in rubr. de damn. infe. quare fuit decisus casus propositus affirmatiuè in hac nostro Archie. Cur. Tribunali, per tex. in l. illicitas §. ne potentiores ff. de off. Præsid. vbi habetur, quod ad Præsidem spectat, nẽ im potentes à potentioribus opprimantur.

SVMMARIVM.

1 *In casibus in quibus clericus venit priuandus beneficys, si eget debet ei subueniri de fructibus eorũdem beneficiorum.*
2 *Excõmunicato prouidetur de fructibus beneficij quando aliunde viuere nequit, & alias esset fame periturus, & si ex propria culpa fuisset excõmunicatus.*
3 *Donatio facta filio à patre ob causam clericatus, non potest amplius reuocari.*

An si clericus committat delictum dignum priuatione beneficij, debeat illo priuari si fuerit ad illius titulum ordinatus, nec aliquid habeat vnde se alimẽtare possit.

DECISIO CLXXXV.

Clericus quidã cũ fuisset in Carceribus Curię Archiep. detentus ob graue delictũ per eũ patratum, & per eãdem Curiam prolata sententia priuationis suorum beneficiorum, ad eius instantiã dicebatur dictã sententiã fuisse nullã, ex eo φ ad dicti beneficij titulum fuerat ordinatus, & confe-

confequenter ex quauis caufa ab eo auferri mini-
mè poffe, iux. difpofit. Conc. Trid. feff. 23. c. 21. Itē
quia in cafibus, quibus clericus venit beneficijs
1 priuandus; nihilominus fi eget, debet tñ ei fubue-
niri de fructibus eiufdē beneficij, quēadmodum
2 dicimus de excōicato cui in fubfidiū prouidetur
de fructibus beneficij qñ aliunde viuere nequit, &
alias fame periturus effet, Card. in clem. vt hi qui
de ętat. & qualit. latè Franc. Marc. in dec. 88 t. p. 2.
Surd. de alimen. tit. 1. q. 82. ꝙ adeo verū eft, quod
locum habet etiam fi ex propria culpa in excom-
municationis fententiam lapfus effet, & maxi-
mè fi fit in extrema neceffitate, quæ femper de-
bet confiderari ne in dedecus clericatus egeat, l.
inter eos ad finem ff. de re iud, argum. l. ftipendia
C. de execut. rei iudic. Franc. Marc. in decif. 882.
tom. 2. Roderic. in fuo tractatu de quęftion. re-
gul. tom. 1. quęft. 23. art. 4. qui loquuntur quoad
fufpenfos, vel depofitos. Tandem dicebatur de
de hoc effe textum particularem in cap. Diaconi
93. difti. quod quoties clerici funt condemnandi,
habenda eft ratio nè cogantur mendicare, &
ex tali caufa prouenit illud Axioma Gratia-
ni in difceptat. forenf. cap. 159. num. 29. vbi
3 ait donationem factam filio per patrem ob cau-
fam clericatus, ad cuius titulum fuit factus cleri-
cus, non poffe amplius per patrem reuocari, Co-
uarru. in cap. Raynaldus §. 2. num. 7. verf. ipfe
tamen hanc donationem opinor de teftamentis,
& ita in fpecie quod non poffit reuocari, conclu-
dit Diaz in praxi crimin. c. 18. nu. 15. & propterea
ex fupradictis fuit conclufum non effe fupradi-
cto beneficio priuandum.

Limita tamen hanc conclufionem in clerico
fufpenfo propter concubinatum, tunc enim de
illis fructibus non venit fubueniendus, ita glof. in
cap. paftoralis in verb. fubtrahantur de appell. &
in hac limitatione habet locum illa regula iuris,
quod malè meriti publica egeftate debeant labo-
rare, l. bona fides ff. depof.

Sublimitatur verò hæc limitatio quoties effet
talis clericus fufpenfus in articulo mortis, vel in
alia extremiffima neceffitate, quo cafu effet ei
fubueniendum, & tanto magis fi non haberet
alia bona, etenim in tali cafu habent locum ratio-
nes fupra adductæ.

SVMMARIVM.

1 *Filius non poteft carcerari facere patrem, nec liqui-
dare inftrumentum contra ipfum via ritus.*
2 *Nullus amor vincit paternum.*
3 *Confeffio facta à patre metu torturæ filio inferendæ,
non nocet.*
4 *Per clericatum, filius nō eximitur à patria poteftate.*

Filius familias clericus, carcerari an poffit in noftra Curia Archiepif ad inftantiam patris ob eius malos mores.

DECISIO CLXXXVI.

QVia clerici folent effe inobedientes ali-
quādo eorum patribus, ob prauos eo-
rum mores, propterea hæc noftra Ar-
chiepif. Curia ad inftantiam patrum diftos cleri-
cos carcerare confueuit, quare fuit dubitatum an
id de iure fieri potuiffet.

Et videbatur refpondendum negatiuè ex eo ꝙ
1 quemadmodum pater ad inftātiam filij carcerari
nō debet, l. inter eos ff. de re iud. cum inhumanū
videatur, ꝙ is eum à quo poft Deum habuit effe,
ꝙ ineftimabile donū reputatur in carcerē detru-
dat, vt voluit Baez in fuo tract. de inope debitore
c. 34. ita, & è cōtra, ex quo euenit inftrumentū via
Ritus à filio contra patrē liquidari non poffe, cō-
cludit de Franch. in dec. 162. Maran. in cōf. 30. n. 5.
Item dicebatur de hoc effe tex. particularem in l.
milites agrū §. defertorem ff. de re milit. vbi cautū
eft, ꝙ fi pater filium reū fpontè Iudici offerat car-
cerandum, mitior pęna eft ei infligenda, quafi qđ
nimis repugnet paternæ pietati filium carceribus
tradi, fecundum Menoch. in fuo tract. de arb. iud.
lib. 2. caf. 347. nu. 1. Caball. qui plures alios concor
dantes refert in refolut. crim. 294. Cępoll. caut. 1.

Cæterum fupradictis minime fuffragantibus
contrarium fuit dictū, & fic ꝙ clericus filiusfami
lias iure poffit ob cās prædictas carcerari ad inftā
tiam patris, etenim vulgari, & cōmuni omnium
2 confenfu probatū eft Axioma illud, fcilicet quod
nullus amor vincit paternum, l. fin. C. de curatore
furiofi, l. nam & fi parentibus ff. de inoffic. teftam.
nullufq; præfumitur major amicus filio, quam
ipfemet pater, l. quidam cū filius ff. de hæred. inft.
imò eum diligere magis quam fe ipfum à iure
præfumitur, l. ifti quidem ff. quod metus caufa,
Caffan. in conf. 14. nu. eod. vnde qui tangit filium,
tangit pupillam oculi patris, fecundum Luc. de
Penn. in l. vnica C. de public. lętitijs lib. 12. & hac
de ratione Salomon c. 6. meritò in illa verba pro-
rupit: Fili conferua præcepta patris tui, nam pro-
pter maximam dilectionem non tibi præcipiet,
nifi bonum, quia is dicitur fidelior amico, quem
quis habet in mundo, & qui deducit filium de nō
effe ad effe. Et hinc euenit quod fi filius torque-
tur, pater quoq; torqueri præfumitur, fecundum
dictum glof. in c. afferte de præfumpt. & ideo fi-
cut cōfeffio delicti extorta metu torturæ nō prę-
cedentibus legitimis inditijs minime offendit cō-
fitentem, etiam fi fit perfeuerata, & millies ratifi-
cata, iuxta notata per glof. in l. penult. ff. de quæft.
3 à fimili etiam in nihil nocet cōfeffio facta à patre
timore torturæ filio inferendæ, Bal. in l. j. in 6. C. fi
Rector prouinciæ, & Menoch. de præfumpt. c. 56.
prædictis etiam accedat, ꝙ fi licitum eft patri tem
pore neceffitatis eum vēdere, l. 2. C. de patrib. qui
filios diftraxerunt, quanto magis debet licere ei
ob legitimam caufam carceribus illum tradere.

Tandem dicebatur ꝙ cum filius ratione cleri-
4 catus non liberetur à patria poteftate, vt eft com-
munis opinio in cap. decorum de ætat. & qualit.
propterea clericum ob caufam legitimam poffe
carcerari ad patris inftantiam non videtur dubi-
tandum, & fic fuit refolutum, prout etiam refol-
uit Laffred. in dec. 209. vbi dicit, quod ad iuffū pa-
tris, debet Iudex filium detinere, cum non fit ve-
rifimile, quod pater qui plus diligit filium, quam
fe ipfum, l. ifti quidem ff. quod met. cauf. velit eū
carcerari facere fine iufta caufa, fm Bart. in l. xj.
in princ. ff. de vulgar. & pupill. in 4. colum. fi pater

M 3 tamen

tamen sit honesta persona, alias non, argum. l. si cum dotem in §. nec non, & seq. ff. solut. matrim.

Non obstant in contrarium adducta, etenim eorũ dispositio habet locum in diuersis causis, & loquuntur quoties sumus in causa grauis delicti.

SVMMARIVM.

1 *Ea sola taciturnitas veritatis nocet, quæ à iure præcipitur, vt exprimatur.*

2 *De crimine non est facienda mentio in impetratione.*

3 *Illa qualitas est exprimenda, quæ moueret Principem ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum dispensationem.*

Si Medicus præbeat medelam ante obtentam dispensationem super eius irregularitate, an censeatur subreptitia dispensatio, non facta mentione de dicta medela medio tempore præstita.

DECISIO CLXXXVII.

MEdicus quidam deuotionis feruore accensus impetrauit dispensationem à Summo Pontifice, vt posset ascendere ad sacros ordines non obstante irregularitate contracta per medelas ab eo præstitas; cumq; dictus medicus ante dispensationem obtentam, ipsiusq; impetratione pendente nonnullis etiam medicinas præbuisset; & obtento mandato de dispensando, directo Vicario Neap. cum clausula dummodo in posterum à medicando abstineat; fuit dubitatum an prædicta dispensatio esset subreptitia, ob non factam mentionem de medela præstita, & fuit resolutum negatiuè ex sequentibus.

1 Primò, quia ea sola taciturnitas veritatis nocet, quæ à iure præcipitur vt exprimatur, Rot. in decis. 32. de rescriptis in nouis, Mohedan. in decis. 30. & 31. eod. tit. Calder. in consl. 6. de præben. at in casu proposito prædictum factum iura non præcipiunt, vt exprimatur, secundum Nauar. in manuali c. 22. nu. 86.

2 Secundò, quia de crimine non est facienda mẽtio in impetratione gratiæ, vel eius concessione, vt docet Innoc. in c. proposuit num. 4. & in c. cum nostri num. 3. de concessione præben. Rot. iam citata in decis. 32. de rescript. Bellamer. in decis. 47. eod. tit. at medelam contra regulas artis præbere siue ante, siue post dispensationem, est delictum vt patet, ergò de illa non est facienda mentio.

3 Tertiò, quia ea qualitas exprimenda est, quæ moueret Principem ad non concedendum, vel ad difficilius concedendum dispensationem, alias subreptitia, & nulla, est dispensatio, vel alias quauis concessio, text. est in c. postulasti de rescriptis, Fely. in c. super literis nu. 8. eod. Socc. in consl. 252. volum. 1. Rebuff. in praxi beneficiar. pag. 137. sed certũ est quod si dictus Medicus exprimeret medelas ab eo præstitas impetratione pendente non redderet Summum Pontificem difficilem ad concedendum dispensationem, prout stilus, & communis praxis habet, ergò ea qualitas non est necesse iterum exprimi.

Quartò, quia vbi vnicum obstat impedimentũ facilius concedi solent dispensationes, & rescripta, vt inquit Dec. in consl. 206. num. 9. vol. 1. & in c. ad aures col. vlt. & ibi Ripa num. 37. de rescript. Alex. in consl. 195. num. 10. vol. 2. quos refert & sequitur Menoch. de arbit. iud. lib. 2. cent. 3. cas. 203. nu. 13. & Guttier. lib. 1. canonicar. quæstion. c. 15. nu. 14. & seq. sed hic vnicum tantummodo obstat impedimentum, scilicet medela præstita, ergò.

Non obstat clausula illa dummodo in posterum abstineat, quia respondetur illam potius respicere monitionem, quam formam, Oldrad. consl. 108 Menoch. consl. 694. nu. 6. Crauett. consl. 59. num. 1. Natt. consl. 373. n. 26. Nau. consl. 8. de offic. deleg.

De materia tamen tex. in c. ad aures de ætate & qualitate, quando scilicet exercens materiam medicinæ, vel chirurgiæ sit irregularis, & vtrum possit promoueri ad Sacros ordines; vide Couar. in clemen. 1. par. 2. §. 4. num. 3. vers. sic, Maiol. de irregul. lib. 2. c. 12. nu. 8. Marian. Socc. in cap. ad audientiam de homicid. nu. 31. Pelag. in lib. 1. de plan. eccl. c. 48. col. 3. Plaz. de delict. c. 26. nu. 6.

SVMMARIVM.

1 *Per appositionem manus Papæ, causa censetur auocata ab inferioribus.*

2 *Causa semel effecta Curialis, semper manet Curialis.*

3 *In beneficijs iuris patronatus laicalis, vel mixti, non intrãt reseruatio, nec manuum appositio; nisi aliud constet de mente Papæ.*

4 *Manus appositio nihil operatur, vbi induceretur derogatio indulti Apostolici.*

Manus appositio Papæ non afficit quoad beneficium iuris patronatus laicorum.

DECISIO CLXXXVIII.

CVm peteretur in Curia Archiep. institui quẽ-
dam præsentatum ad quoddam beneficium
iuris patronatus laicorũ, & per partem aduer
sam opponeretur de appositione manuũ Papæ;
fuit dubitatum, an dicta manuũ appositio officе-
1 ret; & dicebatur quod eo ipso, quod Papa cœpit
cognoscere de aliqua causa, & desuper manum
apposuit, quod tacitè censetur illam à quibuscũq;
Iudicibus inferioribus auocasse, ita vt omnia
postmodum gesta sint nullius roboris, & momẽ-
ti, Innoc. in c. cum M. in fin. de constit. per text. in
c. licet de offic. deleg. quem omnes communiter
sequuntur in c. fin. vbi plenè per Rip. à nu. 194.
vsq; ad 198. Steph. Aufrer. in add. ad decis. Capell.
Tholos 480. vers. & ideo sicut Papa per simplicẽ
cognitionem, cum alijs adductis per Lancello. de
attent. 2. parte c. 10. de attentatis post auocationẽ
causæ nu. 13. & ferè per totum illud cap. vbi mul-
tipliciter ampliat, limitat, & declarat. Hinc est q
manus appositio Papæ, facit qđ causa semel effe-
2 cta Curialis, semper remaneat Curialis, Mohed.
decis. 13. num. 1. & 2. de sentent. & re iud. alias est

decis.

decis. 320. Rot. decis. 2. ad medium, & decis. 43. de appell. in decis. nouis, & decis. 23. nu. 5. de rescript. in nouis, & decis. 8. de re iud. in antiquis, & decis. 13. nu. 2. de rescript. in antiquioribus, Pute. decis. 250. Dec. cons. 699. accepit reuerenter nu. 13. & de omnibus plenius Couar. in lib. pract. quæst. c. 9. nu. 5. per tot. vbi radicitus materiam declarat, & ex decreto apposito alicui per Papam de dimittẽdo beneficium in manibus eius, remanet affectũ, vt solus ille possit conferre pro illa vice, etiã si nõ dimitteret, Rot. decis. 14. de rerum permut. in antiq. Simonet. de reseruat. q. 26. nu. 3. & fuit decisum in vna Compostellana Canonicatus 10. Maij 1600. coram R. P. D. Lancellot.

3 Cæterum supradictis minimè suffragantibus, cõtrarium fuit decisum in eadem Curia, ex duobus. Primò, quia manuum appositio Papæ non afficit quoad beneficia iuris patronatus laicalis, vel misti, nam sicuti in illis non intrat expressa reseruatio; sic etiam non intrat tacita reseruatio ex manus Pontificiæ appositione, vt fuit resolutum in vna Firmana beneficij 13. Maij 1596. coram Illustrissimo D. Pamphilio, & alias sæpe, quod intellige, & declara, nisi aliud constaret de mente Papæ, veluti quia expressè, & sufficienter tali iuris patronatui derogauit pro illa vice.

Secundò, quia ex tali appositione manus Papæ, resultaret præiudicium alterius, & sic nulla inducitur affectio, & consequenter induceret aliquod discrimen dicta manus appositio, Pute. dec. 226. in vna Germana nu. 14. & 15. lib. 3. Rebuff. in concordata Franciæ tit. de mandatis Apostolicis, glo. in verb. iure præuentionis vers. item per collationem nullam, qui allegat ad hoc Rom. cons. 413. nu. 5. & 6. dicentem, quod ex citatione illegitima inducitur preuentio iurisdictionis: Hinc est, quod
4 manus appositio nihil operatur, vbi ex ea induceretur denegatio indulti, tamquam inducens præiudicium Cardinalibus, nisi expressa fieret de illo mẽtio, ac derogatio, Paris. cons. 39. n. 20. lib. 4. Caputaq. decis. 82. nu. 1. p. 2. Pute. decis. 141. nu. 2. lib. 2. Anastas. Germon. in tract. de indult. §. alioquin nu. 27. ad quod addunt, quod eo minus operatur dicta manus appositio, cum sit nulla stante decreto irritanti in ipso indulto contento.

SVMMARIVM.

1 *Dies dominici sunt seruandi de iure ecclesiastico.*
2 *Septem permittuntur diebus festis.*
3 *Pietas, & necessitas sunt causa dispensandi super præcepto ecclesiæ de obseruatione festorum.*

Episcopus, an possit impartiri facultatem piscatoribus piscandi in diebus festiuis.

DECISIO CLXXXIX.

NOnnulli ex piscatoribus huius Fidelissimæ Ciuitatis Neapolis, per memoriale porrectum Illustrissimo Archiepiscopo petierunt ipsis impartiri facultatem, & licentiam piscandi in diebus festiuis, offerentes medietatem piscationis alicui ecclesiæ applicare, quare fuit dubitatum an de iure potuisset dicta licentia concedi; & dice-
1 batur quod omnes dies festi, etiam dominici solo iure humano ecclesiastico, non autem diuino, aut naturali præcepto sunt seruandi in ecclesia, c. licet de ferijs, c. 1. de consecrat. dist. 4. & ibidem latè per Turrecremat. & reliquos, & clarius per Archidiac. in c. ieiunia eadem distinct. D. Thom. 2. 2. q. 1 22. ar. 4. Diuus Anton. par. 1. tit. 9. c. 7. licet quoad dies dominicos contrarium in d. cap. licet teneant Abb. & Siluest. in verb. Dominica q. 1. §. 7. sed non obstat quia dies quo tenemur Deo seruire, non est diuino præcepto statutum, præceptum autem obseruationis septimi diei erat ceremoniale, & ideo cessauit in noua lege, seruatur. n. ex præcepto, & consuetudine ecclesiastica, etiam Apostolorum tempore seruata, secuncundum Nauar. in manual. c. 13. nu. 1. Addebatur supradictis quod nunc festi obseruatio nõ est tam stricta, vt erat olim in veteri lege, quia neque sunt tot prohibita, & facilior est dispensatio circa prohibita, vt sentit D. Thom. vbi supra art. 4. relatus per Castellan. in compen. oper. Nauar. in verb. festum. Item dicebatur, quia inter cætera, quæ permittuntur diebus festiuis, adest etiam illud, quod
2 est simile piscationi, nam septem sunt, quæ permittuntur. Primo, illa, quibus in Diuino cultu Deo seruimus. Secundo, quibus spiritualia exercentur. Tertiò, quæ ad salutẽ propriam necessaria sunt. Quarto, quę ad salutem proximi & corporalem conducunt. Quinto, omnia, quæ ad vitandum damnum spectant. Sexto, præparatio ciborum de consuetudine ecclesiæ. Et septimo, piscari quandoque, idem Nauar. loc. cit. n. 3. vnde si inter permissa diebus festiuis connumeratur etiam piscatio; videbatur propterea facillimè potuisse dispensari, & tanto magis, quia dicti piscatores asserebãt hoc facere ob eorum necessitatem, & ad subleuandam eorum paupertatem, quo casu licita est di-
3 spensatio, c. ipsa pietas 22. q. 4. cum causæ dispensandi iustæ, sint hæ, videlicet tempus, cap. tempus 1. q. 7. Secundo, vtilitas; c. ipsa pietas 22. q. 4. Tertio, necessitas; c. tali 1. q. 7. quibus accedat tex. in c. licet de ferijs, vbi propter necessitatem alimentorum licet diebus feriatis in honorem Dei exercere opera seruilia.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit seruatum, & denegata licentia prædicta, cum non adsit pietas, puta causa debilium, vel miserabilium personarum, prout declarat glo. in c. fin. de ferijs verb. pietas, & tanto minus aderat necessitas; quibus nõ existentibus non potest concedi licentia exercendi opera seruilia, & allegata paupertas non erat tam grauis, vt eis non possit alio modo subueniri.

SVMMARIVM.

1 *Secretum confessionis sacramentalis, est de iure Diuino.*
2 *Qui casu confessionem audiuit, tenetur seruare secretum sigilli.*
3 *Etiam in crimine læsæ maiestatis, Sacerdos non potest*

potest reuelare confessionem.

4 *Si pœnitens dicat aliquod factum fuisse reuelatum à Confessario, cum illud in confessione audiuisset, Cõfessarius tenetur probare contrarium.*

Reuelatio confessionis, qualiter probanda veniat.

DECISIO CXC.

CVm fuisset imputatum cuidam Confessario, quod confessiones reuelasset; fuit dubitatum in Curia Archiepiscopali quomodo dicta reuelatio probetur, pro cuius articuli dilucidatione est primo notandum, quod secretũ
1 sacramentalis confessionis, est de iure Diuino, vt notant cõmuniter Doctores in c. omnis vtriusq; sexus de pęnitentijs, adeo quod nec Papa dispensare potest, secundum Riccar. in 4. sentent. dist. 21. Neuiz. in Sylu. nupt. lib. 3. verb. monitorię ampliat. 10. Ang. in verb. confessio vult. nu. 3. Bero. in quæst. famil. 12. Viui. in sua Sylu. communium opinionum opinion. 143. num. 3. & nullo præcepto etiam sub pœna excommunicationis poterit Confessor cogi ad reuelandum, secundum Frãc. Marc. in decis. 774. vol. 2. quod procedit etiam in
2 eo qui casu confessionẽ audiuit, vt per Angel. vbi supra nu. 13. & 16. imò nec ille cui secreto aliquid cõmissum est, reuelare tenetur, Rip. de peste nu. 127. referens hanc sententiam veriorem, & sic cõsuluisse Rom. in sing. 523. licet meo iudicio cum non sit sacramẽtale hoc sigillum, sed naturale, in aliquibus casibus potest reuelari, procedit tamen dicta obligatio cęlandi audita in cõfessione, etiam si Sacerdos sit productus in testem, Caroc. in suo tract. de iuramento litis decisorio quęst. 4. 8. quęst. principali, Marsil. in sing. 524. & secundum Mascard. de probation. in conclus. 387. num. 7. & in conclus. 69. nu. 19. quem refert, & sequitur Triuisan. in deci. 3. par. j. hoc procedit etiam in causa matrimoniali, & locum etiam sibi vendicare in
3 crimine læsæ Maiestatis, & simoniæ, in quibus Sacerdos minime debet reuelare confessionem, adnotarunt Ang. in verb. *che mi hai adulterato la mia donna* nu. 18. Marsil. in l. vtrum ff. ad l. Pompeiam de parricid. n. 5. Gigas de crimine læsæ Maiestatis q. 18. tit. qui accusare possunt, Decian. in suo tract. crimin. lib. 7. c. 18. n. 19. Iodoc. in pract. crimin. c. 150. nu. 6.

His sic præmissis, & deueniendo ad quæstio-
4 nem principalem dictum fuit, quod reuelatio confessionis probatur si aliquod factum appareat reuelatum alijs, & pęnitens asserat Sacerdotem confessionem reuelasse, nam Sacerdos probare debet ab alijs fuisse reuelatum, & non per ipsum Confessarium, alias condemnabitur tantum pęna arbitraria, vt est communis opinio Nauar. in cap. penult. de pęnitent. & remission. num. 164. Mascard. in conclus. 1292. num. 5. Cardin. & Abbas in cap. omnis de pęnit. Secundò probatur si Sacerdos fateatur reuelasse tale dictum, sed negaret illud habuisse in confessione, etenim est præsumptio contra ipsum, ex quo condemnatur etiam pœna arbitraria, Angel. in sua summa in verb. confessio num. 21.

SVMMARIVM.

1 *Ex officio, Iudex debet decernere alimenta inopi.*

2 *Vxori, si fuit eiecta à viro, sunt præstanda alimenta, secus si sponte recessit.*

3 *Lite pendente inter Monachum, & Abbatem, sunt præstãda alimenta ipsi monacho, si sit in possessione monachatus.*

4 *In causis matrimonialibus, constito de paupertate non potest quis trahi extra prouinciam, nisi præstitis alimentis, & litis expensis.*

Alimenta lite pendente, an sint præstanda, vbi constat de malo iure petentis illa.

DECISIO CXCI.

FRater petebat in Curia Archiep. alimenta à fratre clerico, & cum per eundem clericũ opponeretur se inuentarium confecisse ex quo euidenter potuisset constare de bonis hæreditarijs, & cõsequenter non teneri, nisi pro ipsis bonis, & cum per alium fratrem opponeretur non esse legitimè confectum, & propterea ipsum clericum teneri de proprio, iuxta tradita in l. fi. C. de iur. deliber. cumq; per Curiam Archiepiscop. datus esset terminus Clerico ad exhibendum inuentarium legitimum; fuit dubitatum, an lite pendente super dictis alimentis, item pendente dicta exhibitione, sint præstanda alimenta, si nobis constat de malo iure petentis alimenta; & dicebatur de iure esse expeditum, vt Iudices tenean
1 tur inopi decernere ex proprio officio alimenta litis, ex l. si instituta §. fi. ff. de inoff. testam. l. fi. C. de ordi. cogni. Alciat. latè de præsumpt. reg. litigandi, proptereaq; fratri litem habenti contra fratrem in petitione hæreditatis, sint alimenta ministranda, si egeat, Guid. Pap. decis. 561. in princ. Couar. pract. quæst. cap. 6. Bisign. de iudi. decis. 2. citat. per Afflict. decis. 11. ac pariter vxori agenti con-
2 tra virum qui ipsam è domo eiecisset sub prætextu proditæ vitæ, esset interim (si egeat) alimenta exhibenda, vt decisum refert Vesta. decis. 161. & 167. & Crescent. decis. 233. Affl. decis. 10. secus tamen futurum si ex se voluntariè recessisset, vt inquit Tanis. decis. 11. nec non & vxori, quæ sub nomine viri accusaretur, sint alimenta præstanda, vt per Spec. de inquis. §. fi. nu. 3. vers. quod si ma-
3 trimonium, Ægid. decis. 188. Monacho item litiganti sunt debita litis expensæ, & alimenta, iuxta qualitatem suæ personæ, & reddituum Monasterij, Spec. tit. qui fil. sint legit. num. 24. & in d. §. fi. Bart. in l. imperatores ff. de tute. & ratio. distrah. Franc. Cur. in tract. de sequest. in princ. n. 11. Rot. in nou. decis. 335. Vesta. decis. 17. si tamen sit in quasi possessione status monachalis, vt dicit Tanis. decis. 111. Ioan. Bapt. decis. 18. & 77. cui etiam

etiam deberentur alimenta, si accusaret Abbatem, sicuti debentur Clerico proprium Prælatum accusanti, vt in d. §. fin. num. 2. dicit Specul. sed non idem futurum si ex propria causa agens contra Abbatem rescriptum impetrasset, narrando se ab eo valdè iniuriatum, Rota in antiq. decis. 799. Monacho etiam electo, licet discorditer ad aliquod officium, in quo iudicialiter se admitti petat, decernenda esse litis aliméta, fuit in Rota decisum, teste Crescent. decis. 175. ac postulato deberi alimenta pro accessu ad Curiã, dicit Anchar. in cap. cupientes §. deinde, in fin. de elect. in 6. quæ quidem aliméta, cum Iudicis officio præstentur, peti possunt etiã pro tẽpore preterito, si Monachus ea de causa æs alienum contraxisset, seu aliquid vltra alimenta fuisset sibi constitutum per Abbatẽ, Felyn. in cap. dilect. num. 83. vers. intellige de rescript. idq; non mirum, cum id fuisset promissum per Abbatem vltra alimenta, & velut ex contractu debitum, peti posset iure actionis, quę etiam tempus præteritum respiciunt, vt mox dicã proprio loco: nec tamen si ad id promissum petitorio iudicio ageret, sibi in eo litis alimenta deberentur, vt per Aegid. decis. 158. & seq. Sed essent ei tantum debita, si de spolio egisset, vt in Abbate eiecto agente de spolio, dicit Aegid. d. decis. 18. ac de monialibus agentibus de spolio ob denegatas solitas subuentiones dicitur per Fasto. Dub. 18. seù de Monacho, aut Abbatissa agente de propria spoliatione, dicitur per Abb. in cap. ex parte num. 9. & cap. cum olim num. 10. de accusat. & ibi Apost. Put. decis. 159. & 232. lib. 1. nisi his Monachus esset ad dignitatẽ electus in alterius Monasterio; cui quidem spoliato litis alimenta non deberi, dicit Put. decis. 2. de expens. & decis. 13. de re iudic. Accusato etiam, aut alias conuento ex causa proprij status, egenti, consulitur de cõgruis alimentis pendente iudicio, vt in eo se defendere possit, ne alias interdum indefensus, & innocens succumberet, l. fin. in fin. C. de ordin. cognit. capit. ex parte, vbi Abb. de accusat. Rota in antiq. decis. 243. liteq; pendente super præbenda Ecclesiæ poterit se interim possessor ex eius fructibus alere, Bar. in l. si neget in fi. ff. de libe. agno. & quãdo omnibus sequestratis, nihil superesset vnde possit litigans vitã ducere, liteq; sustinere, sunt nihilominus ei præstanda aliméta, cũ litis expẽsis, vt nota. per Ioan. de Ana. in tract. de sequest. nu. 14. Franc. Cur. in eodem tract. in princ. num. 10. nec tamen ex eo aliundè deberentur alimenta, quam ex eisdem bonis sequestratis, cum tale debitũ vlterius non porrigatur, licet Monacho litiganti, pro rebus Monasterij etiam vltra earum qualitatem, & redditus alimenta deberẽtur, Bal. in d. l. fin. & notat Bar. in tract. de alimen. nu. 44. Ac multò magis hæc litis alimenta erunt prætẽsis filijs prestanda pendente causa filiationis, seù alimentorum, constito prius summatim de quasi possessione filiationis, Bart. in d. l. si neget, & l. si quis à liberis §. si, vel parens ff. de libe. agno. Cyn. in l. fin. C. de Alẽ. libe. Cappel. Tholos. decis. 77. cũ addit. Afft. d.
4 decis. 10. insuperq; extat Decretũ in Cõcilio Tridentino sess. 24. cap. 20. quòd in causis matrimonialibus coram loci Ordinario in prima instantia agitandis, non possit quisquam in secunda, vel tertia instantia trahi extra prouinciam, nisi præstitis alimentis, & litis expensis, docto prius coram eodem ordinario de vera paupertate illius, qui extra prouinciam trahitur, & sic secundum supradicta fuit decisum, vt præstarentur petita alimenta.

SVMMARIVM.

1 *Consensus est simul sensus.*
2 *Collatio quæ debet fieri cum alterius consensu non potest dici libera.*
3 *Consilium sufficit petere, sed non est necesse sequi, secus verò in consensu.*
4 *Consensus includit consilium.*
5 *Alienatio absque beneplacito valet, quando adest euidens vtilitas Ecclesiæ.*

An vbi in celebratione actus debet adhiberi consensus alterius, possit prætermitti consensus, quando id quod fit est vtile.

DECISIO CXCII.

Accidit in facto quod quidam testator iussit suis hæredibus vt omnia ad hæreditatẽ spectantia fierent cũ consensu cuiusdam; quarè fuit dubitatũ an prædicti hæredes possint aliquid facere prætermisso consensu illius, quando id, quod fit tendit in vtilitatem, & comodum dictæ hæreditatis.

1 Et dubium faciebat pro opinione negatiua; quia consensus est simul sensus, & si habeo aliquid agere cum consensu tuo, ego debeo sentire tecum, alias non esset consensus, sed dissensus, & deficiẽte consensu, actus non valeret, cap. 1. §. consensus 29. quæst. 1. Host. in cap. cum olim num. 4. de arbitr. & Abb. nu. 4. Bart. in l. 1. §. si plures nu. 7. ff. de exercit. actione vbi omnes cõmuniter, Albet. in l. quidam decedens §. Papinianus ff. de administrat. tutor. nu. 7. Bald. in l. fin. nu. 3. C. ad Maced. Gomes. in regul. de impetrãtibus beneficia per obitũ, ideò dixit Cassad. decis. 3. sub nu. 3. & 4. de priuileg. post glos. in clem. dudũ §. si vero, in verbo libere de sepulturis, quod collatio, quæ fit
2 cum alterius consensu, libera dici non potest, Abbas in c. de multa, num. 3. de præbend. Roland. à Valle cons. 42. nu. 19. vol. 1. Curtius Iunior cons. 2. num. 3. vol. 1. Caputaq. decis. 297. num. 6. par. 1. Itẽ quia consensus, & voluntas, idem sunt, l. 2. §. voluntatẽ vbi Ias. nu. 6. in fine ff. solut. matrim. l. fin. §. necessitatẽ C. de bon. quæ lib. & clarũ est quod non dicitur actus liber, quãdo pendet à voluntate alterius, l. cum quidam ff. de leg. 2. cum adductis per Menoch. de arbitrarijs lib. 1. quæst. 7. num. 2. cum sequentibus. Hinc consensus est maioris effectus, & ponderis, quàm consilium, & magis iuris habet debens consentire, quam habens consilium præstare, quia consilium sufficit petere,
3 sed non est necesse sequi, at vero consensus non solum est habendus, sed etiam sequendus, alias actus erit nullus, cap. cum in veteri, & ibi glossa

verb.

verb. expectatum ad medium de electione, glos. verb. assensus per text. ibi in cap. 1. §. cum verò, ne sede vacant. in 6. Abbas in cap. quanto, num. 4. de his quæ fiunt à præl. fin. conf. &c. Lambert. de Iure patron. lib. 2. par. 1. quæst. 2. art. 12. num. 6. vbi num. 8. addit, quod maius præiudicium versatur circa actum qui habet fieri cum consensu, quàm cùm consilio, Card. in clem. exiui §. rursus nu. 17. de verb. significat. Quapropter si actus debet fie-
4 ri de consilio, & consensu alterius, sufficeret solus consensus illius, cum quilibet consensus habeat in se inclusum consilium eodem contextu, Oldrad. conf. 44. incipit quaritur, si Episcopus sub nu. 5. Franc. in cap. 1. §. verùm nu. 32. de Clerien ægrotante in 6. vbi etiam resoluit quod si actus debet geri de consensu alicuius, sufficeret eius consiliú, cum satis dicatur consentire, qui consuluit, per glossam, quam allegat in l. ob hęc verba in verb. exhortatur ibi qui consuluit, vel permittit non mandat ff. de his qui notantur infam. pro quo videtur bonus textus, in l. fin. in princip. ff. de inoffic. testament. Sic etiam propter maximam differentiam consilij, & consensus, & quia maius præiudicium inest in consensu, quam in consilio, fuit orta illa anceps quæstio, An de iure communi possit Episcopus corrigere capitulares cú solo Capituli consilio, vel sit necessarius consensus, de qua plenè per Put. decis. 92. nu. 3. & per totam lib. 3. & per Achil. de Grassis decis. 2. per totá de offic. ordin. Mohed. decis. 2. de foro compet. vbi fuit formata conclusio, quod esset necessarius consensus Capituli, licet dicta decis. Putei contrarium insinuet; Prout etiá consensus quando requiritur, semper præsumitur esse de substantia actus, Bald. in l. necessitate num. 16. C. de bon. quæ liber. & in l. t. C. qui admitti, cum alijs pluribus adductis per Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 34. nu. 12. & 13. ac propterea si contractus aut alius quilibet actus mulieris, aut filij, aut minoris, vel alterius similis personæ, debet celebrari cum consensu mariti, patris, aut consanguinei, & fuit celebratus sine illo, erit ipso iure nullus, vt per Tiraq. cú alijs de legibus cónubialibus glos. 4. nu. 2. Qui. n. actui consentit, actum ipsum gerere videtur l. sicuti ff. de arbitris l. si fundus §. nesciente ff. de pignoribus c. Apostolico c. si eum de præben. in 6. l. si liqueat, & ibi Bald. in 2. not. de inoff. donat. & plenè per Tiraq. de legibus connubialibus glos. 5. ex num. 145. cum multis sequentibus.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit resolutum, quod scilicet non requiratur prædictus consensus, vbi actus, qui celebratur, cedit in vtilitatem hæreditatis, & moti fuimus ex verissima illa conclusione loquendo à simili de alienatione rei Ecclesię; valet .n. absq; be-
5 neplacito, quando vtilitas illius euidens est, quam conclusionem firmarunt glossa in l. cum hi §. eam transactionem ff. de transact. Bald. in l. quicumq; C. de bon. quæ lib. Paris. consil. 16. num. 97. & 99. & 101. & 104. Gabriel. in commun. conclus. titulo de rerú alienat. conclus. 1. nu. 1. qui pro hac opinione allegat Rom. Bart. Angel. Dec. Alexan. Ruinum, Grammat. & Felyn. addo Viuium opinione 39. num. 16. lib. 1. qui dicit hanc opinioné esse magis communem, & sacrosanctam, eamque magis communé testatur Liberteng. in tract. de contract. §. fin. quæst. 50. nu. 166. Ex quibus patet quod licet Gabriel. in dicta conclus. 1. nu. 2. alios alleget pro cótraria parte negatiua, tamen re vera magis communis opinio est pro affirmatiua, & hanc opinionem amplexa est Rota Rom. decis. 16. part. 2. Diuersor. vbi dixit quando alienatio vertitur in vtilitatem Ecclesiæ, potest fieri non solum consanguineis, sed etiam extraneis, postea addit, & multò magis si cum solemnitate facta sit; ergo præsumitur alienationem vtilem, esse validam sine solemnitate, prout re vera illi Doctores quos allegat, concludunt. Item hanc opinioné Rota magis specificè decidit in causa Romana domus 4. Nouembris 1592. coram Cardinali Mática, vbi quod si alienatio sit vtilis Ecclesiæ, etiá si sine solemnitate beneficiati facta fuerit non licet ipsi emptori recedere à contractu, ergò multò magis non licet Ecclesiæ, quia alienatio facta sub beneplacito Sedis Apostolicæ habet tacitá conditionem si beneplacitum fuerit expeditum, & pédente conditione, non licet alteri ex contrahentibus à contractu recedere, quia etiam venditio conditionalis est perfecta, ad effectum, vt alteró inuito non possit dissolui, l. necessario §. item si res, & ibi glos. l. si quis viua ff. de per. & comod. rei vend. Paris. conf. 89. num. 9. vol. 1.

SVMMARIVM.

1 *Omnes probationes sunt arbitrariæ, & pendent ex mero arbitrio Iudicis.*

2 *Dicta testium sunt benignè interpetranda, ne periury reatu notentur.*

An Iudex possit concordare dicta testium, data ipsorum imparitate in numero.

DECISIO CXCIII.

Quotidie obseruatur in Curia Archiepiscopali Neapolit. quod concordátur dicta testiú data ipsorum imparitate, nam licet de iure Iudex non possit dicta testiú concordare quádo, in numero ipsorum datur imparitas, sed potius debet maiori parti stare, & secúdum ipsorum dicta, ferre sententiá, quam opinionem tenet Innoc. in c. cum contingat de officio delegati, quem refert, & sequitur Bart. in l. 2. §. creditum ff. si certum petatur, vbi Fulgosius, Paulus, & Iason, sequitur Bald. in d. cap. cum contingat, vbi glossa ordinaria, & hęc est communis opinio, secundum Soccinum col. 3. in d. §. creditum, vbi Decius 1. lectura num. 9. & istam opinionem tenet Bart. in l. Gallus §. ille casus nu. 3. ff. de liber. & posthum. Imola in l. inter stipulanté §. 1. ff. de verbor. oblig. vbi dicit quod hæc opinio seruatur in practica.

Sed contraria opinio videtur verior in puncto iuris, quia arbitrio Iudicis séper relinquitur quáta fides testibus adhibenda sit, l. 3. §. 1. ff. de testibus ex quo notat Paulus in l. admonendi num. 39. ff. de Iure iurando, quod omnes probationes sunt
1 arbitrarię, & pendent ex mero arbitrio Iudicis, & sic

sic debet intelligi tex. in l. 1. §. sed non vtique vers. vt Papinianus ff. ad Tertullianum. ibi facti quæstio in arbitrio Iudicis est, idest probationes, & depositiones testium, & vide Alex. consil. 112. vol. 2. col. fin. & istam opinionem contra Innocentium, & Bar. tenet glosa in cap. si testes 3. quæst. 4. quam opinionem sequitur Soccinus, & Alex. in d. §. creditū, & sic est communior opinio in puncto iuris secundum Alex. in d. l. Gallus §. ille casus nu. 16. & dicit communem Felyn. in d. c. cum contingat nu. 6. quæ opinio confirmatur ex textu in c. cum tu sili de testibus, ibi, nos dicta testium benignè
2 interpretari volentes, ne periurij reatu notētur, & hæc est verior, & receptior opinio, & tradit duas communes Menchaca controuersiarum vsufrequent. cap. 30. artic. 7.

SVMMARIVM.

1 *Citatio in quolibet actu requiritur.*
2 *Nouus Commissarius, tenetur iterum citare partem absentem.*

Vicarius Nouus, an debeat iterum citare partem absentem, & contumacem.

DECISIO CXCIV.

FVit dubitatum si quando proceditur in contumaciam, quia fuit facta citatio per Vicarium ad omnes actus, iuxta stilum nonnullarum Curiarum Ecclesiasticarum huius Regni, & existente reo contumace, & contingat mutari Vicarium, aliumque in eius locum subrogari, an scilicet debeat nouus Vicarius iterum
1 monere, seu citare partem absentem, & contumacem, & dicebatur, quod & si regulariter citatio in quolibet actu requiratur l. de vno quoque ff. de re iudicata, c. cum olim de testamentis, clement. pastoralis de senten. & re iudicata cum similibus iuribus vulgaribus, vt latè Mising. qui plures limitationes ad supradictam regulam congerit in centur. 6. obseruatione 88. & de Amat. Rot. Marchiæ in decis. 100. id tamen locum non habere videtur in eo, qui fuit semel citatus à primo Commissario, quia cum quodāmodo per primā citationem cēseatur declarasse se nolle venire ad iudicium, non est vlterius citandus, vt probatur in cap. eum qui de dolo, & contumacia in 6. Bart. in l. ex consensu §. fin. ff. de appellat., & quod non debet amplius citari, in proprijs terminis velle videtur Georg. Natta in Clem. sæpè in vers. nam & sic de verborum significatione.

Cœterum supradictis minimè suffragantibus, contrarium fuit resolutum, quam opinionem tenuit Paul. de Castr. in l. edictum ff. de iudicijs, qui distinguendo concordat opiniones Ioan. Andr. & Specul. contrarium sentientium, & hæc opinio visa fuit verior Sacro Cōsilio Neapolitano, vt dicit Mind. in decis. 28. per quem fuit resolutum
2 nouum Commissarium teneri iterum citare partem absentem, & cōtumacem, etiam facta prima citatione ad omnes actus, quam sententiam antea fuerat sequutus Archidiac. in cap. caueant 3. quæst. 9.

SVMMARIVM.

1 *Sponsus potest cogi ad contrahendum matrimonium, etiam si sponsalia non sint iurata.*
2 *Qui contrahit sponsalia sub conditione, si ante conditionis euentum sponsam cognoscit, censetur recessisse à conditione.*
3 *Osculum æquiparatur copulæ.*

Contrahens sponsalia sub conditione, si dos sibi soluatur intra certum tempus, an si pēdente cōditione solutionis dotis, puellam deosculatus fuerit, censeatur conditioni renunciasse.

DECISIO CXCV.

COntraxerat quidam sponsalia cum quadam formosa, & nobili puella, cum cōditione tamē si intra certū tēpus dos per eius patrem sibi soluatur, & nō aliter nec alio modo; cūq; pēdente conditione supradicta accessisset ad domū puellæ, eamque pluries deosculatus fuisset, postea adueniente tempore, cum dos sibi non persolueretur, & ob id nollet matrimoniū contrahere, pro parte dictæ puellæ instatum fuit in Curia Archiepiscopali, vt cogeretur iuuenis prædictus ad contrahendum matrimonium: fuit propterea dubitatum an potuissemus de iure illum cogere pœnis, & censuris, iuxta tradita communiter in cap. ex literis Siluani de sponsalibus vbi Io. And. num. 2. & Abb. Antiq. num. 3. c. commissum, & c. requisisti iuncta glos. fin. eod. titulo, vbi Doctores omnes, & vltra ipsos notat Boer. in decis. 22. & in cons. 40. num. 22. Ferrett. cons. 171. vol. 1. qui om-
1 nes concludenter tenēt talem sponsum teneri ad perficiendum matrimonium, & quatenus resisteret, posse excommunicari, prout sequitur Franc. March. in decis. 909. vol. 2. Triuis. in decis. 9. par. 1. & Mart. in decis. Pisan. 179. qui text. licet loquatur de sponsalibus iuratis, nihilominus habet locum etiam si iuramētum non interuenisset, Menoch. consil. 386. per totum vol. 4. Surd. consil. 364 num. 10. Riminald. in cons. 538. nu. 28. vol. 2. post Goffred. Hostiens. & alios, quos allegat. Couar. in Epitome de sponsalibus cap. 4. num. 3. post alios quos refert Luchin. de Curt. in consil. 13. col. 3. inter consilia matrimonialia, & ratio resolutionis principalis articuli ob quam fuit sic decisum in dicta Curia, fuit, nam supradictus iuuenis censetur renunciasse conditioni, & consequenter quamuis dos intra dictum tempus non sit soluta, nihilominus esse cogendum ad ma-
2 trimonium contrahendum, & moti fuimus per text. in capit. per tuas de conditionibus appositis, vbi Summus Pontifex disponit, quod qui sub honesta conditione sponsalia contrahit, & ante conditionis euentum desponsatam cognoscit, à condi-

conditione recedit, cuius ratio est, quia per copulam confirmantur sponsalia de futuro, Butri. in cap. à nobis de desponsat. impuberum, Stephanus de Caieta in repet. cap. ad limina nu. 102. & 103. 31. q. 1. ex qua etiam copula apparet de enixa contrahentium voluntate, taliter quod recedi nō possit, vt iudicauit Rota Roman. in decis. 497.

3 Non obstat quod text. in cit. cap. per tuas de conditionibus appositis, loquatur de recessione à conditione per superuenientiam copulæ, quia respondetur, osculum æquiparari copulæ quoad supradictum effectum, argument. text. & ibi glos. in l. quod ait lex, §. quod ait ff. ad legem Corneliam de sicarijs.

SVMMARIVM.

1 *Paria sunt testes non inducere, & inducere inhabiles.*

2 *In criminibus occultis admittuntur testes, etiam si non sint omni exceptione maiores.*

3 *Quando veritas aliter haberi non potest, admittuntur inimici cum adminiculis.*

Duo testes inhabiles, & non omni exceptione maiores, an conuincant in criminibus occultis.

DECISIO CXCVI.

Magna fuit controuersia in Curia Archiepiscopali Neap. s. an duo testes inhabiles, & non omni exceptione maiores conuincant in criminibus occultis, puta in crimine falsæ monetæ, concurrentibus alijs adminiculis, & dicebatur de iure esse expeditum, testes inhabiles ad testificandum non admitti, vt per Campeg. de testibus regula 7. in princ. & Iserniam in c. 1. §. Sacramenta, si de pace tenenda, qui dixit quod paria

1 sunt testes non inducere, aut inducere, sed inhabiles, & propterea Anchar. in cap. 1. num. 2. extra de testibus, dixit, testes in dubio debere esse idoneos, fideles, & aptos ad deponēdū, quod si nō habebūt supradicta tria requisita totum negotiū peribit, secundū Panorm. in c. cum I, & A nu. 19. de fide Instrum. quem sequitur Igne. in l. serui num. 103. ff. ad Syllanianū; quibus addo text. in cap. attestationes, ibi per idoneos testes extra de desponsat. impuberum, & non esse generale in omni causa, & negotio, testatur Curtius Iun. consil. 120. quem refert, & sequitur Burs. cōs. 190. vol. 2. quod multo magis procedit in criminalibus in quibus nedum testes idoneos, sed etiam omni exceptione maiores requiri, voluerūt Bal. in l. fin. C. de probationibus, Dec. cōs. 419. Alex. cōs. 117. vol. 1. Francisc. Marc. decis. 185. par. 2. Cacher. decis. 65. num. 34. Peguera decis. 87. nu. 38. Nihilominus fuit dictum supradictam conclusionē minimè procedere in delictis occultis, in quibus testes etiam inhabiles, & non omni exceptione ma-

2 iores admittūtur, vt per Mascard. cōclus. 1359. & Gramaticū consil. 34. num. 7. vbi voluit quod in his, quæ à communiter accidentibus fiunt clam, & secretè, inhabiles, & non idonei, & qui alias non admitterentur, habentur pro idoneis, & tali casu dicerentur testes omni exceptione maiores, idē probat tex. in cap. tertio loco de probationibus, sequitur Alex. consil. 112. vol. 2. Decius cons. 342. nu. 3. & hoc maxima cum ratione, secundū Gabriel. de testibus conclus. 7. quia alias multa delicta defectu probationum, remanerent impunita, quod esset contra bonum publicum, cum delicta cōmittantur magis occultè quā fit possibile ad finē, vt pbari nō possint, & Crauet. cōs. 188. nu. 2. vol. 1. dicit qđ in delictis factis de nocte, & in loco deserto, prout in casu nostro, admittuntur testes inhabiles, maximè cum iam probatum fuisset quod per alios nō posset huiusmodi factū verificari, secundū Cappell. Tholos. decis. 4. Grā. cons. 45. nu. 10. vnde Cacher. in decis. 49. num. 42. voluit, testes inhabiles admittēdos, quādo sumus in his delictis, in quibus veritas aliter haberi non potest, quod intelligit quando deponunt tantummodo de facto inquisiti, siue inculpati, vt in casu de quo verba facimus, secus autem si deponerent de aliquo facto pprio s. de eo, quod ipsi fecerunt, quia tunc eis nō creditur, secundū Marsil. cōs. 74. nu. 8. Gratum consil. 59. nu. 39. vol. 2. Gram. consil. 45. num. 24. & ita ex prædictis fuit decisum in dicta Curia, duos testes deponētes se vidisse quēdam Clericū cudisse falsam monetam in quodā loco deserto, & insolito, inducere plenam probationem contra dictum Clericum, & consequenter ex depositione ipsorū fuisse conuictum, licet pro parte Clerici allegaretur dictos testes fuisse, & esse eius inimicos, quia tamē vltra ipsorum depositionem concurrebant alia adminicula, scilicet quia fuit visus expendere falsam monetam, item quia pluries fuit diffamatus de prędicto crimine, & tandem in ludo semper soluebat monetā falsam, Ex his omnibus fuit condemnatus per dictam Curiam ad remigandum per septennium.

3 Non obstat, quod quando veritas aliter haberi nō potest, nō admittuntur inimici, vt dicit Arnon. in Solliloq. 53. adeo quod secūdū Bertazzol. in cōs. 528. nec in articulo mortis, nec in crimine læsæ Maiestatis, vel hæresis Iudex debet admittere testes inimicos, quando aliter veritas haberi non posset; etiam quod liberum haberet arbitriū, secundū Menoch. de Arbitr. Iud. q. 28. quia supradicta vera sunt, vbi non cōcurrunt alia adminicula, vt in casu nostro.

Nō obstat secūdo qđ in casibus in quibus testes inhabiles admittuntur nō probant plenè, sed solū faciunt qualem qualē probationem, vt dicit Aret. in capit. coniunctus colum. 2. in fin. de testibus. Gram. cons. 59. num. 12. Alex. consil. 64. volum. 1. Hippol. consil. 31. num. 30. & Corset. consil. 225. volum. 1. nam respondetur hoc verum esse quādo inuerisimilia deponerēt, secundum Angel. in cons. 367. & Crauet. consil. 35. num. 6. quod non est dicendum in casu nostro.

SVMMARIVM.

1 *Alchymia, nihil derogat Maiestati Diuinæ.*

2 *Alchymiæ exercitium, non est peccatum nisi specialiter*

liter prohibeatur.
3 *Prohibetur Alchymia ijs, qui aurum, vel argentum sophisticum, & adulterinum confingunt, secus vero si aurum verum, vel probatum componatur.*

Clericus Alchymista, an sit dignus aliqua pœna, & an priuetur beneficijs habitis, & ad habenda inhabilis efficiatur.

DECISIO CXCVII.

FVit in Curia Archiepiscopali accusatus quidam clericus tamquam Alchymista, & fuit carceratus, vnde in expeditione causæ fuit dubitatum si esset puniendus, vel liberandus, & quia habebat quoddã beneficium; fuit etiam dubitatum si esset illo priuandus, & inhabilis declarandus ad habendum alia, & dicebatur q Summa Angelica in verb. Alchymia inuehitur contra istos Alchymistas, & acriter reprehendit illos, dicens: eorum artem illicitam esse, contra publicam vtilitatem, & propterea esse ipsos puniendos, pro vt etiam disponit tex. in extrauag. spondent de crimine falsi, vbi Alchymia prohibetur, & puniũtur facientes, & fieri procurantes.

His tamen non obstantibus contrarium fuit resolutum, ex eo quod Alchymia nihil derogat
1 Maiestati, atq; omnipotentiæ Dei, cum Alchymista arte imitetur naturam ex metallo vili, aliud preciosius conflando virtute herbarum, & lapidum, seu naturalium qualitatum, accedente cœlestium corporum influxu, quod proculdubio naturaliter fit ex similitudine, quam inuicem metalla habere noscuntur; in habentibus enim symbolum sit facilis transitus, Oldr. in cons. 74. vbi refert S. August. sic tenuisse, Abb. in c. 2. de sortileg. Canonistæ in c. nec mirũ 26. q. 5. vbi habetur quod sunt in rebus corporeis virtute elementorum quædam seminariæ rationes, quibus cum data fuerit opportunitas tẽporalis, atq; causalis, prorumpũt in species debitas, quem tex. ad propositum nostrum inducit Martin. in sua margarita decreti in verb. Alchymia, & eandem opinionem sequũtur Ioa. Andr. in addit. ad Spec. in tit. de crimine falsi, & Ioa. de Anan. in d. c. 2. de sortileg.

Non obstant in contrarium adducta; & primo Angelica in sua Summa in verb. Alchymia, quoniam reprobãtur eius rationes per Syluest. & Tabien. in eorum Summis eodem verbo, & ad singulas eius rationes respondent, qui etiam tenent nõ
2 esse peccatum Alchymiæ artem exercere, eamq; licitam esse communiter DD. tenere inquit Add. ad Angel. loc. cit. quod tamen est intelligendum nisi speciali lege prohiberi contingat.

Non obstat secundo, tex. in extrauag. spondent
3 de crimine falsi, quia ibi notatur, & prohibetur Alchymia ijs, q aurum, & argẽtum sophisticum, & adulterinum confingunt, non autem eis qui verum aurum, atque probatum componunt, pro vt in casu decisionis nostræ.

SVMMARIVM.

1 *Copia copiæ non facit fidem, quod limitatur quando pars fuit citata, & nihil contra eam fuit oppositum.*
2 *Quando in termino citationis opponuntur generalia contra, remanet saluum ius opponendi quandocumque.*
3 *Instrumento minus solemni est credendum quando apparet secundum illius tenorem obseruatum fuisse.*

Copia copiæ producta in actis, an probet.

DECISIO CXCVIII.

VVlgata est iuris conclusio, q scriptura priuata, & copia non habens requisita in c. 1. de fid. instrum. non probat, l. exemplo C. de prob. præsertim si extracta sit ex aliena scriptura, parte non citata, & sine Iudicis auctoritate, quo casu nullam potest fidem facere, c. fi. de fide instrum. vbi Innoc. & alij, Bart. Purpur. Curt. Iun. & alij in authen. si quis in aliquo C. de eden. late Couar. pract. quæst. c. 21. nu. 4. Put. deci. 137. lib. 3. & si sit copia copiæ non probat, etiam quod a pluribus Notarijs sit cõscripta, Dec. in d. auth. si quis in aliquo num. 8. & etiam si illi Notarij attestarentur se vidisse originale, quia cum nemo illorũ fuerit interrogatus, remanet nudus testis de auditu, Ias. in d. auth. si quis in aliquo num. 2. & Cagnol. ibi. num. 51. Curt. Iun. cons. 166. num. 3. vers. cum igitur, Socc. Iun. cons. 2. num. 1. lib. 2. id tamen limitauimus in Curia Archiepiscop. quando copia fuit producta parte citata, & nihil contra eam
1 fuit oppositum, tunc enim illi standum est, secundum Mohed. in decis. 1. de fid. instrum. quia pars tacendo, illam approbasse videtur, nec debet audiri, etiam si postea vellet eam impugnare, Felyn. in c. quoniam contra nu. 52. de prob. & in c. 2. nu. 31. in fi. de testib. Caputaq. dec. 238. nu. 4. par. 1. & decis. 157. nu. 4. par. 3. Put. decis. 159. num. 2. lib. 2. & decis. 99. n. 2. lib. 2. & tenuit Rot. diuers. dec. 151. lib. 3. par. 3. vnde inoleuit praxis, vt si in termino citationis opponantur generalia cõtra, cum hoc ca
2 su remaneat ius saluum excipiendi quandocũq; quod aliter fieri non posset, Vestr. in prax. lib. 5. c. fi. nu. 10. Caputaq. dec. 323. nu. 1. & per tot. & dec. 330. nu. 4. par. 1. & dec. 278. & 279. par. 2. & ita intelligenda est decis. Putei 119. lib. 2. dum dicit, qd contra iura producta potest opponi semper ante sententiam in eadem instantia, quia hoc procedit vbi à principio fuerunt opposita generalia contra, alias secus, quod præsertim locum habet post rem iudicatam, quia tunc talis protestatio non suffragatur, licet obtenta fuerit restitutio in integrum; prout etiam fuit decisum in vna Bracharen. iuris patronatus, primo Martij 1602. coram Cardin. Seraphino, idem etiam dicendum si copia sit extracta in vim compulsiuæ, parte non citata, & sic nulliter, postea in Curia producatur vocata parte ad dicendum contra, & nihil dicatur contra eam, quia tũc dicitur approbata, præsertim si pars ea vtatur, Alex. cons. 185. in fi. lib. 6.

N Rot.

Rot.deci.2.de fid. instrum. in nouis, Pute.d.decis. 159.nu.2.lib.2.& videmus in simili, quod seruans pacta alicuius scripturæ, illam approbare videtur Calcan.conf.22.nu.8.& qui agit ex contractu, dicitur contractu ratificare, Dec.conf.367.n.3.cum simil. & fuit dictu in vna Perusina exequutionis 20.Martij 1595.coram Penia,& multo magis supradicta conclusio procedit quando concurrunt adminicula, seu coniecturæ sufficientes ad inducendum animum Iudicis ad credendum exemplo, seu copiæ simplici, Caputaq.dec.234.num.2. & seq.par.2.vt dicitur de fide fundationis iuris patronatus, quę ex pluribus subsequentibus presentationibus quæ sortitę sunt effectu adminiculatur sufficienter, vt ei standu sit, vt tenuit Rot.in vna Camerinen. iuris patronatus corā Card. Mellino de anno 1593.Hinc et Aym.conf.101.nu.4.tenet
3 instrumento minus soleni, fidem esse adhibendā, quando sm illius tenorem apparet obseruatu fuisse,& in vna Romana iuris patronatus corā Card. Blāchetto die 3.Iunij 1594.fuit adhibita fides copię alterius copiæ fundationis iuris patronatus ex registro sumptę, ex eo quod concurrebāt tres pręsentationes, quæ suum sortitę fuerant effectum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia gaudet immunitate, etiam si non fuerit perfectè constructa.*
2 *Pecunia destinata ad emptionem immobilium, censetur immobilis.*
3 *De proximo faciendum, habetur pro facto, quando id quod est faciendum, infallibile, & certum existit.*

Superficies in qua impositus est primus lapis pro Ecclesia ędificāda, an possit alienari absque solemnitatibus extrauagantis ambitiosæ.

DECISIO CXCIX.

Destinauerat quis ædificare Ecclesiam in quo dam loco, & auctoritate Episcopi ibidem fuit impositus primus lapis, iuxta ritū Pontificalis, cumq; postmodum pęnituisset fundatoré, & nollet amplius dictum opus construere, dictāq; superficiem alienare vellet; fuit dubitatū an de iure potuisset id facere absq; assēsu Apostolico, seu solēnitatibus extrauag.ambitiosæ de reb.eccl.non alien.& ꝙ non posset videbatur prima facie affirmādum, ex eo quod huiusmodi suū propositū haberi debet pro facto, c.magna de pęnit. dist.1. & proinde iudicari debebat, ac si Oratoriū esset constructum. Destinatio enim habetur pro facto, l.si non C.de furt. & de proximo accingendus, habetur pro accincto, l.penul.ff.de mili.testam.cui cōformis est tex.in l.item legato 47.§.1.vers.vtroq; autem legato.ff.de leg.3.& §.fi. ad fin. in auth. vt exact.instau.dot. pro dato enim habetur quod iā paratum est, vt detur,& in l.si quis cū sciret in fi. ff.pro emptor. dicitur ꝙ perditum reputatur id ꝙ statim est perdēdum,& in l.fi.ff.de condit. & inst. quod deficit conditio, quam constat statim desecturam, eādemq; regulā pulchrè exornat Marsil. sing.106.qui de proximo,& in repet.l.vnic. n.92. & seq. vers. facit praeterea C.de rapt. virg. & pro hoc facit etiam, quod immunitas procedit etiam
1 si ecclesia nedum fuerit perfectè constructa, quia sufficit quod sit locus destinatus ad ędificationem alicuius ecclesiæ, & ibi fuent primarius lapis per Episcopum impositus, voluerūt Abb.Fely.& reliqui in c.ecclesiæ n.5.de immun. eccles. & Rom. conf.52. nu.17. cum alijs, de quibus per Marium Ital.de immun.eccles.lib.1.c.4.§.2.nu.27. accedat vlterius, quod in omnibus, generaliter destinatū habetur pro iam facto, vnde licet pecunia inter mobilia connumeretur, l.mouentium ff. de verb. signif. nihilominus si fuisset destinata ad emp-
2 tionem immobilium, censetur immobilis, ratione destinationis, l.cætera ff.de leg.1.Boer.dec.209 Thesaur.decis.160. Rolan. in tract. de lucr. dot. q.91.nu.12.

Cæterum supradictis minime suffragantibus contrarium fuit resolutum in Cur.Archiep. nam fuit dictū supradictā superficiem potuisse alienari absque solemnitatibus extrauagant. ambitiosæ, cum non esset res ecclesiæ.

Non obstant contraria, & præsertim regula
3 illa, quod de proximo faciendum habetur pro facto, quia procedit quādo de proximo faciendum est infallibile,& certum, vt dicit Fely. in c.cum te col.17. de rescript.de quo meminit, & eum sequitur Tiraq. de legib.connub.nu.28. Caball.resolut. 65. per tot. de Franch.decis.449.

SVMMARIVM.

1 *Spoliator qui dolo desijt possidere, tenetur ad ęstimationem.*
2 *Cum non potest fieri restitutio, debetur interesse, & æstimatio.*
3 *In possessorio non potest fieri condemnatio ad æstimationem rei, sed tantum ad æstimationem possessionis.*

Agens interdicto recuperandæ, si spoliator alienauit rem, de qua agitur, an condemnetur ad eius æstimationem.

DECISIO CC.

Rector cuiusdam Ecclesię egit in Archiep. Curia Neapol. interdicto recuperandæ contra Curatum, qui in eadem Ecclesia curam exercebat animarum super restitutione cuiusdam aulę, qua se spoliatum fuisse asserebat à dicto Curato; per quem oppositū fuit ipsum iure licito dictam aulam possidere, prout etiam sui predecessores possederant,& in dicta possessione esse conseruandum; petebat insuper esse reintegrandum in possessione alterius aulæ à dicto Rectore alienatæ, spoliando de facto ipsum Curatum dum illam precario nomine detineret, & cum dubitaretur de ordine procedendi, & essemus in materia spolij, ac vltimum spolium sem-

semper sit prius purgandum, & si spoliatus spoliatiuè possideret, ex Seraphin. decis. 96. quia ante per conuentum non fuerat oppositum per viam exceptionis, vt impediret petitionem actoris, sed per viam recõuentionis, & principalis petitionis fuit datus terminus super possessorio in vtraquè causa, per c. cum dilectus, & cap. fi. de ordin. cognit. factis igitur hinc inde probationibus, dubitabatur quis eorum esset reintegrandus, & si res de qua agebatur reperiretur alienata, an sequi deberet condemnatio ad eius æstimationem, & dicebatur exploratissimi iuris esse.

Spoliatorem qui desijt possidere, teneri ad æsti-
1 mationem, & interesse, l. 1. §. rectissimè ff. de vi, & vi arm. l. si vi me 2. & l. penult. ff. eod. l. cõpetent. §. fi. ff. qui vi, aut clam, quę iura locũ habent etiã si non dolo, vel culpą desijsset possidere, ratio est, qa culpa quæ præcessit consideratur quãdo alienam possessionem occupauit, d. l. si vi me, ex qua fit, vt non restituendo, constituatur in mora, quæ actionem perpetuat, l. fi. ff. de condit. hirt. l. subtracto C. de fur. & l. 1. C. de his quæ vi, metusque causa, & hoc ita verum est, quod d. l. dispositio procedit contra quemcumq; spoliatorem, siue cum violentia, siue absque; nam dolum tantum requirit, d. l. si vi me, qui dolus iudicatur cum lex in pęnam præcario detinentis restituere rem concessam resistẽtis vltra rei restitutionem in eiusdem æstimatione facienda, eum puniat. l. non ab re C. vnde vi.

Igitur dicendum est conuentum prædictũ, qui non possidet, condemnari debere ad æstimationem, & eo magis, quia dolo desijt possidere l. cum autem ff. quod vi, aut clam, vnde ex libello in quo petita fuit restitutio rei, potest sequi condemnatio æstimationis, ita communiter concludunt DD. posse conuentum condemnari ad æstimationem, Specul. tit. de oblig. & solu. §. sequitur videre, vers. ad huius, relatus per Affl. dec. 23. quia quod non potest fieri formaliter, debet fieri arbitrio boni viri, Bal. in l. in testamento quidam ff. de condit. & demonst. & Bart. in l. si seruum §. fi. ff. de verb. oblig. dicit, quod valet libellus si peto rem, vt postea sequatur condẽnatio ad æstimationem, cuius opinionem Alexan. ibi dicit esse communem, potest enim condemnari conuentus ad æstimationem, quando non habet facultatem rei restituendæ, sicut decisum fuit per Affl. d. dec. 23. & ita post alios tenet Vrsill. in d. decis. Affl. omnino videndi.

Et præmissorum ratio est, quia in obligatione rem restitui, cum restitutio fieri non potest, ex
2 natura obligationis, æstimatio, & interesse debentur, l. in re furtiua ff. de condit. hirt. Bart. in l. stipulationes non diuiduntur ff. de verb. oblig. n. 10. vbi cæteri DD. & ideo cum ipsa natura, & entitas obligationis pariant effectum æstimationis, minimè dici potest quod sententia æstimationis fundata super libello petitionis rei sit nõ iure lata, l. vt fundus ff. commu. diuid. nam vt supra dictum est, venit ex natura obligationis, quãuis ex alijs clausulis in libello appositis sustineri potuit, ex not. p Maran. in sua prax. p. 4. dist. 9. & hęc causa restitutionis ęstimationis, & interesse, est ita priuilegiata, & gaudet eisdem prærogatiuis, prout ipsa causa possessionis, tex. in l. si quis ad se fundum C. ad l. Iul. de vi publ. vbi Bart. & Alex. in Apostillis, & iuxta hanc opinionem censuit Curia Archiepis. Neap. condemnando dictum Rectorem ad annuum redditum Parocho restituendum, & ita cẽsuit Rot. Rom. in vna Fauentina bonorum mobilium 13. Februar. 1586. coram Seraphino, cuius tenor est.

Fuit resolutum non esse locum Ægidianę, cum sententia condemnet ad restitutionem bonorum mobilium, & semouentium si extant, alias ad eorum valorem, & æstimationem, nam licet etiam pro mobilibus competat remedium recuperandę vt per Socc. in l. rem quæ nobis nu. 13. & Rip. in l. naturaliter §. nihil commune nu. 54. ff. de acquir.
3 poss. tamen non potuit fieri condemnatio in possessorio ad eorum valorem, & æstimationem, sed ad æstimationem tantum possessionis, vt per Bal. in cons. 319. nu. 2. circa med. vers. præterea lib. 3. vbi dicit sententiam, quæ in possessorio condemnat ad veram æstimationem, pati vitiũ formæ, & hoc obseruatur in omnibus interdictis possessorijs, vt condemnatio fiat in id, q interest, l. interdicto ff. de vi, & vi arm. l. si duo §. fi. & ibi Bar. ff. vti possid. benè Menoch. in remed. 3. retinend. n. 286. & Contard. de momentan. possess. l. vnic. limit. 19. n. 2. facit optimè tex. in l. si mulier §. qui possessionẽ ff. de eo quod met. caus. nõ obstat quod pro validitate sententiæ debeamus interpretari illud ad restitutionem bonorum, idest ad restitutionem possessionis, vt per Affl. decis. 77. nu. 5. quia dato quod hoc admittamus, tamen adhuc restat alia pars, quæ clarè cãtat de eorũ æstimatione, & ideo saltem hæc forma est dubia, & præbet iustam appellandi causam ratione incertitudinis, prout non obstat dictum Abb. in c. conquerente nu. 13. de restit. spoliat. quem sequitur Bero. ibid. nu. 18. quod spoliatus potest agere ad interesse, & ad æstimationem rei, quia eorum dictum est intelligendum secundum terminos huius materiæ, scilicet ad interesse, & æstimationem possessionis illius rei, de qua agitur, alias esset contra iura contrarium determinantia, & quæ constituunt inter interesse ratione possessionis, & æstimationem rei differentiam, & ideo inualuit practica, vt in sententijs merè possessorijs pronuncietur super restitutione possessionis rei petitæ, non super possessione rei, licet aliquando admittatur interpretatio ex narratiua, quæ cãtat in mero possessorio, quod fieri non potest in casu isto, ex quo non est restricta narratiua, cum habeat clausulam rebusq; alijs.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus habet fundatam intentionem super collatione omnium beneficiorum suæ Diœcesis, etiam si sint in ecclesijs collegiatis.*

2 *Collatio probari potest per testes, in beneficijs exigui valoris, & quæ non sunt in dignitate.*

3 *Beneficium reuersum ad collationem Episcopi per extinctionem patronorum, potest ab eodem Episcopo iterum subijci alteri iuri patronatus.*

Episcopus habet intentionem fundatam super collatione omnium beneficiorum suę Diœcesis, etiã in Ecclesijs collegiatis.

DECISIO CCI.

FVit pluries dictum, Archiepisc. Neap. habere intentionem fundatam super omnibus beneficijs suæ Diœcesis, etiam vacantibus in Ecclesijs collegiatis, in quibus extat Rector, ex eo
1 quod de iure communi Episcopus habet fundatã intẽtionem, vt ad eum spectet collatio beneficiorum existentium in sua Diœcesi, c. cum ex iniũcto in fi. de heret. in sexto, c. 1. de capell. monach. Roman. conf. 36 t. col. 1. Parif. conf. 34. in princ. lib. 4. & conf. 14. eod. lib. 4. Crauet. conf. 332. Caffador. dec. 1. In fi. de dilat. & dec. 4. nu. 7. de prob. Rol. à Vall. conf. 47. in prin. lib. 1.

Et connumeratur dicta collatio inter fructus, Tiber. Decia. respons. 6. nu. 16. lib. 2. qui fructus nisi adsint, collatio non habetur in consideratione, idem Decia. respons. 9. nu. 27. lib. 1.

Quæ collatio facta ab Epõ absenti valet, & te-
2 net, nec põt dictum Epum pœnitere, Bero. conf. 4. n. 44. lib. j. dũmodo dicta collatio ꝓbetur testibus, prout probari potest in simplicibus beneficijs nõ magni valoris, & quæ non sunt in dignitate, Bal. in rub. de mand. Apost. §. 1. vers. vltimo fallit.

Ampliatur primo, & multo magis prædicta habere locum in Summo Pontifice, c. nouit, & c. qñ de his quæ fiunt à Præl. Io. de Selu. de benef. par. 2. q. 22. num. 4. post Abb. in c. ecclesia nostra el primo, de eccles. Menoch. conf. 90. nu. 13. lib. 1. quæ collatio Summi Pontificis non indiget alia cõfirmatione, Tiber. Decia. respons. 8. n. 224. lib. j.

Et collatis beneficijs, gratia dicitur perfecta per expeditionem literarum sub plumbo, Bero, conf. 15. nu. 11. lib. 1.

Ampliatur secundo, id quod dictũ est de Episcopo, quod habeat fundatam eius intentionem in conferendis beneficijs sitis in eius Diœcesi, habeat locum etiam in alio inferiore ab Episcopo, habente iura episcopalia, & potestatem cõferendi beneficia, glo. in vers. Ordinariorum in clem. 1. vt lit. pend. Rom. d. conf. 361. colu. 1. Dec. conf. 117. col. 1. cõf. 121. col. 1. Rol. à Vall. d. cõf. 47. n. 2. lib. 1.

Ampliatur tertio quod Episcopus beneficium
3 reuersum ad eius collationem per extinctionem patronorum, possit de nouo subijcere dictum beneficium alteri iuri patronatus, ita per multa argumenta deducit Menoch. conf. 90. nu. 15. vsque ad num. 32. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Contumax dicitur is, ad quem citationis notitia peruenit, & requiritur quod notitia verè ad eum perueniat, nec sufficiat quod potuerit notitia verisimiliter ad eum peruenire.*
2 *Qui post delictũ ne citaretur personaliter, aufugit a loco delicti, dicitur verus contumax, & in sui odium habetur pro præsente.*
3 *Delinquens ex citatione facta domi, potest banniri si non comparet.*
4 *Qui se absentat, & non dimittit procuratorem, eo ipso est in culpa.*

Persistens in excommunicatione per annum ob contumaciam per binas citationes domi factas, an possit vt hæreticus condemnari.

DECISIO CCII.

HAbetur in c. cum contumacia de heret. in 6. quod excõmunicatus propter contumaciam in causa fidei, de qua erat suspectus, post annum damnatur vt hæreticus; quare cum quidam fuisset citatus ex causa fidei coram Inquisitore, non quidem personaliter, sed bis domi, quia intra prædictum terminum non cõparuit, fuit ob contumaciam excommunicatus, in qua excommunicatione per annum cõtinuum cum perstitisset, dubitatur an propter hoc hereticorum pœna esset plectendus, & an debeat audiri ad suam contumaciam, & suspitionem purgandam: In quo articulo vt dilucidius eius cognitio habeatur, videndum est si talis sit verè contumax; nam cognito hoc pũcto facillime perueniemus ad quęstionis decisionẽ, &
1 quidem contumax dicitur is, ad quem notitia citationis peruenit, vt magistraliter more suo distinguit Bar. in l. fi. ff. de in integ. rest. quẽ cõiter sequũtur DD. presertim Maran. de ord. iud. par. 6. tit. de appell. §. secũdus actus n. 274. idẽ Bar. & Imol. in l. ex consensu §. fi. ff. de appell. Requiritur. n. ꝙ notitia ad eum verè perueniat, neq; sufficit ꝙ verisimiliter potuerit peruenire, potuit. n. non peruenire, vt singulariter dicitur in decis. Rot. Rom. 26. de dolo, & contum. sed dicitur ẽt verus cõtumax, is, qui mẽdicato recessu, post delictum cõmissum
2 ne apprehenderetur, vel citaretur personaliter, statim à loco delicti recessit, & aufugit in lõginquas partes, nam in sui odium habetur pro præsente, & dicitur verus cõtumax, vt per Alex. in l. properandũ §. sin aũt reus col. 3. n. 15. vers. quinta cõclusio C. de iudic. per tex. in clem. j. vt lite non contest. & ibi Pet. de Anchar. & ꝑ Bal. & Barb. ab Alex. relatos, & sequitur Ant. de Canar. in tit. de excus. q. 9. nu. 6. Maran. de ord. iud. par. 6. §. secundus actus tit. de appell. n. 289. Natt. conf. 240. nu. 3. & pro vero contumace reputatur ex comuni stylo, & practica iudicũ, & ita vidi sępius iudicari, neq. enim debet sua mẽdicata, & dolosa absentia illi prodesse, perinde enim est, ac si vere apprehẽsus diceret nolo comparere, cũ data opera statim delicto cõmisso aufugit ne verbo, vel facto apprehendatur, vel cõpetere cogatur, paria. n. sunt re, vel verbis mentem suam aperire, l. Paulus ff. rem rat. hab. & pro hac opinione est not. tex. in l. 2. §. 1. ff. si qs cautio. vbi plus dicitur, ꝙ hoc casu quando quis dolosè recessit, & superueniens impedimẽtum eũ non excusaret à contumacia, in odium ipsius tãquam verè cõtumacis non esse audiendũ procuratorem eius, imò nec coniunctum alium, qui vt defensor allegabat delinquentis absentiam, & excusationem, & petebat acta contra contumacem delinquentem facta, sibi communicari, & ita in specie

tenet

tenet Clar.in pract. crim.§.fin. q.49.nu.6.& feq.
Et deueniẽdo ad cafum propofitum in ea fum
opinione,poffe fic citatum excõmunicari,& con-
fequenter fi effet cõtumax in caufa fidei, & perfi
fteret per annum in excõmunicatione poffet vti
hæreticus cõdemnari,moueor ex decif.Viui.274.
3 vbi vtitur his verbis. Adeo ꝙ banniri poteft quis
ex citatione facta ad domum folitæ habitationis,
& ita de cõfuetudine feruatur,tefte Alberi. in l.1.
verb.alias qui deportantur fub n.22. C.de hæred.
inft.quamuis citandus in criminalibus de iure ci-
tari debeat perfonaliter, vt per DD.in l.abfẽtem
ff.de pęn.fed hoc limitatur in tribus cafibus vtili-
ter quidem non procedere, verum fufficere in
illis citationem ad domum , Ioann. Beffian. in
Confuetud. Aluerniæ in confuetud.1. Des adior-
nemés par.3.fol.paruo 3. & ratio quare ad domũ
fufficiat,ea eft,quia cum aliquis fe abfentat,& nõ
4 dimittit procuratorem,eft re ipfa in culpa, vt fir-
mat Alberi.in l.perfectius nu.2.C.de ann.except.
vnde citatio ipfa ad domum legitimè facta red-
dit citatum contumacem , ficut fi fuiffet citatus
perfonaliter,fecundum Bal.in d.l.perfectius nu.5.
& 7.Nellus de S.Gemin.in tract. de bannitis in
rub. quæ folemnitates requirantur in banniendo
in 3.par.1. temporis nu.3.

Quæ doctrina paffim practicatur in Curia Archiep.Neap. nã citatus per Nũcium bis domi, fi non comparet reputatur cõtumax,& poteft excõmunicari,prout conftat ex rit.17.Curiæ prædictæ,& ad confirmationem vide quæ dixi dec.204.

SVMMARIVM:

1 *A fententia in poffefforio fummariffimo non appellatur quoad effectum fufpenfiuum,fed folum quoad deuolutiuum.*

2 *Remedium poffefforium fuit introductum ad euitanda fcandala,& rixas.*

3 *In poffefforio fummariffimo non datur teftium repulfa, nec reftitutio in integrum.*

4 *Sententia in poffefforio fummario , non affert præiudicium,nifi lite pendente.*

An de iure Canonico à fententia lata fuper poffefforio fummarijffimo appelletur.

DECISIO CCIII.

CVm in fauorem Parochi Ecclefiæ N. Ciuitatis Neapol. effet prolata fententia fuper poffefforio recuperãdæ aduerfus Rectorem eiufdem Ecclefiæ, qui prætendebatur quod fpoliaffet dictum Parochum poffeffione quarundam aularum,à qua fententia cum appellaffet dictus Rector, & appellatio non fuiffet admiffa ad effectum fufpenfiuum; fuit dubitatum an de iure appellare potuiffet,& dicebatur pro eius parte de iure Canonico claram effe conclufionem poffe à qualibet fententia appellari,vt probat tex.in c.de appellationib. de appell.& hanc effe communem opinionem teftatur Abb.Panor.in c.cum ad fedẽ col.11. de reftit.fpoliat. cum fimilib. quos probat Dec.cõf.20.col.4.poft Bald.in l.vnica col.1. & ibi Saly.C.fi de momẽt.poffeff.& ratio redditur per eos, quia de iure Canonico (quicquid fit de iure ciuili) à quocumq; grauamine appellatur, cap. de appellationibus de appell.

Cęterum fupradictis minimè obftantibus con-
trarium fuit decifum in Curia Archiep. nam fuit
dictũ non effe admittendam appellationem dicti
1 Rectoris quoad effectũ fufpenfiuum, fed tantum
quoad deuolutiuum , & fic non retardata execu-
tione,pro cuius decifionis confirmatione fuit al-
legatus tex.in c.fin.§.de poffeffione 2.q.6. vbi ha-
bentur hęc verba formalia ; de poffeffione etiam,
& eius momento fi caufa dicatur quę fentẽtia in-
terlocutoria appellatur,quãuis appellatio interpo
fita fuerit,tamen lata fententia fortitur effectum;
eamdemq; doctrinam fequuti funt Crauet. conf.
140.nu.4.vol.1.Riminal.conf.91.vol.1.& in l.fu-
per poffeffione C.de trãfact.Marian.Socc.in c.1.
colu.15.de libelli oblatione,Barbat.in c.confulta-
tionibus nu.31.de off.deleg. fundatur etiam rõne
quia dictum poffefforiũ eft extraordinariũ,& tale
remedium, fuit inductũ ad euitãdum fcandala,&
2 rixas,quæ poffunt oriri inter partes occafione pof
feffionis lite pendente,l.ęquiffimũ ff. de vfufruct.
Iofeph Lud.in decif. Peruf.20. latè Couar. pract.
quæft.cap.14.vnde non mirum fi non admictatur
appellatio etiam quoad effectum fufpenfiuum de
iure Canonico, quia propter euitanda fcandala
multa conceduntur, quæ alias non concederẽtur,
c.nihil de præfcriptionib. glo.in c.qui fcandaliza-
uerit de reg.iur.ad idem facit,quod in hoc poffef-
3 forio extraordinario non datur reftitutio in inte-
grum,neq; teftium repulfa,vt latè per Capy.in
dec.13.& in dec.55.latè Grauat. ad Veftriũ lib.5.
c.vlt.nu.36.cum alijs apud Benint.in dec.79. n.9.
vbi ex hoc infert, facilius cõcedi reftitutionem in
integrum,quam appellationem; Adducitur etiam
alia ratio cur à prædicto poffefforio non appel-
letur quoad effectum fufpenfiuum, quia dicta
4 fententia folum affert præiudicium lite pendẽte,
donec fuerit aliter ordinatum,& eft tamquã præ-
paratorium ad finem alterius iudicij inftitutũ, &
eft momentaneũ aptitudine,fm̃ Cagn.in l.in pari
caufa nu.6.ff.de reg.iur.& dicit Imol.in c. cũ ve-
niffent de inftitutionib.quem fequitur Benint.in
Rot. Bono. citat. decif. & non habet longiorem
vitam,quam habet ipfa lis, & fit tantum ad ordi-
nandũ iudicium,l.libertis in fi.ff.de liberali caufa.

Non obftant allegata in contrarium, quia procedunt in poffefforio ordinario, non autem in prædicto, de quo agitur.

SVMMARIVM.

Secunda citatio domi facta per Nuncium abfq; cõmiffione D.Vicarij eft nulla.

2 *Citatio realis non poteft fieri nifi à maioribus Iudicibus habentibus miftum imperium.*

3 *In omni citatione requiritur commiffio Iudicis, executio,& relatio.*

4 *Limitatur prædicta difpofitio in debitore fugitiuo.*

An fecunda citatio domi per Nuncium facta abfq; licentia Vicarij,conftituat citatum in contumacia , ita vt non comparendo poffit excommunicari.

N 3 DE-

DECISIO CCIV.

PEr Ritum Curiæ Archiep. Neap. 170. citatus per Nuncium semel personaliter, aut bis in domo, potest excommunicari, si non comparet, ac contra eum procedi ad alia iuris reme-
1 dia; quare fuit dubitatũ an citatio secunda facta per Nuncium absque speciali commissione Domini Vicarij constituat citatum non comparentẽ in contumacia, taliter vt contra eum possit procedi ad fulminationem censurarum, iuxta terminos c. 1. de iudic. vbi disponitur quod contumax in non comparendo possit excommunicari, & fuit resolutum prædictam citationem fuisse nullam, & consequẽter nullam producere contumaciam; nulla enim citatio siue realis quæ fit per capturam, & apprehensionem personæ, siue verbalis fieri potest, absque ordine, & mandato iudicis, per tex. in l. fi. C. de exibend. reis, & in l. cum clericus C. de Episcop. & cleric. glos. ibid. in verb. sententiarum, tex. in l. omnes C. eod. tit. & in l. sed si hæc §. Prætor ait ff. de in ius voc. tex. in c. ex parte, el secondo, de rescript. Ias. in §. quadrupli instit. de action. num. 12. Bar. in d. l. fi. in prin. Bald. ibid. nu. 2. Spec. tit. de citat. §. 1. nu. 8. Fely. in d. c. 1. nu. 8. de iudic. obseruadum est ẽt quod realis citatio fieri non possit nisi à maioribus iudicibus habenti-
2 bus saltem mistum imperium, & ordinariam iurisdictionem, tex. in §. si vero etiam cum §. seq. in auth. de exiben. reis, tex. in auth. qui semel C. quo modo, & quando iudex, Socc. in tract. de cita. ar. 4. num. 7. cum seq. & propterea Mising. cent. 1. obseru. 77. dicit quod in omni citatione cuiuscumq;
3 sit generis, tria extrema desiderantur, vnum ex parte Iudicis, qualis est commissio de citando, & duo ex parte Nuncij, nempe ipsa citatio, seu executio commissionis, & relatio citationis factę, cap. Romana §. contrahentes de for. comp. & si ex his tribus vnũ deficiat, citatio non valet, vt notat Bal. in l. fi. C. de ser. Felyn. in c. gratum de offic. deleg. & de hoc multa cumulat Marant. in suo Spec. in 6. par. iii. de cit. num. 51. & aliquot seq. vbi latius vide; Quæ omnia quãuis de iure vera sint, tamen vbi adest contraria consuetudo practicata per quadraginta annos, quod Nuncij faciant secundam citationem domi absque expressa commissione, posset dici esse validam dictam citationem: maxime cũ D.D. Vicarij id scientes de stylo seruari, tacitè videãtur committere, quamuis autem nullum prędictorum trium de iure communi die feriata fieri possit, d. c. Romana, in Camera tamẽ citatio, & iam die feriata facta pro legitima habetur, vt dicit Mising. loc. cit. & ad idem facit decis. Crescent. 1. de iure iuran.

Limita supradicta in debitore fugitiuo, quem priuatus etiam capere, & tantisper retinere potest, donec cum iudici sistat, quia fugę periculum non patitur moram, & iudicis accessum, eiusq; iussũ, ne interim debitor suspectus magno creditoris malo nequiter elabatur, tex. in l. ait prætor §. si debitorem ff. de his quæ in fraud. creditorum, Bart. & Doct. ibidem.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarius per delegationem sibi factam à superiore euadit Delegatus.*
2 *Limitatur, quando committitur ei id quod ad suam iurisdictionem pertinet.*
3 *Quando per commissionem Superioris alteratur iurisdictio Ordinarij, tunc Ordinarius euadit Delegatus. item cum adest verbum, Delego, vel auctoritate nostra cognoscas: dummodo in parte principali apponantur, secus si in clausulis finalibus.*

Ordinarius quando efficiatur Delegatus.

DECISIO CCV.

FVit pluries dictum in Curia Archiep. Neap.
1 Ordinarium Iudicem per simplicem causæ commissionem à Superiore sibi factam Delegatum euadere, firmant ex communi Boer. decis. 151. nu. 7. & Viui. in 1. lib. eius comm. opin. in verb. Iudex ordinarius, de cuius dicti veritate per eosdem, haud explanata inspiciendum nunc
2 est, quod limita cum Ordinario committitur illud quod ad eius iurisdictionem pertinet, tunc. n. nõ reputabitur Delegatus, sed Ordinarius, & tali casu dicetur solum excitata iurisdictio, Iaso. in l. ius ciuile ff. de iust. & iur. DD. in c. licet in corrigendis de offic. Ordin. Boer. decis. 151. nu. 6. cum alijs per Mandos. in form. 3. cõmissionum ad fin.

Suprapositam conclusionem limita tripliciter,
3 & primo nisi in commissione tali, aliquo modo addendo, vel detrahendo Ordinarij alteretur iurisdictio, nam tunc dubio procul Delegatus efficeretur, Mãdos. vbi supra, Boer. eadem decis. n. 5. Viui. in dicto verb. Iudex, puta si in commissione diceretur, procedat non obstantibus statutis, vt ex communi firmat Mandos. in d. cõmiss. 3. vers. summariè in fi. & Hippol. Rimin. cons. 32. nu. 17. nam regulariter ea Ordinarius seruare tenetur, Feli. in d. c. licet in corrigẽdis n. 4. vers. & si Rex, scribit de off. Ordin. vel sit dictum ꝙ procedatur summariè; & in casu istius limitationis intelligo Boer. & per consequens Viui. supra in principio adductos, quod vt melius patefiat videatur Fely. in cap. eam te col. 7. vers. quarta differentia de rescript. quem citat ipse Boer. vbi supra, ibi enim facit duos casus: Primus est, quando mandatur Ordinario, vt alicui certę personę conferat, & isto in casu Ordinarius, Delegatus euadit, eo quod licet collatio sibi iure competat, Ordinario tamen ex tali commissione sua alteratur iurisdictio, cum mandetur fieri certę personę, tollendo ei arbitriũ. Secundus casus est, quando Ordinario simpliciter mandatur id, quod ex se facere tenebatur, puta quod iustitiam faciat, vt ibi, & tunc excitata dumtaxat erit iurisdictio, alias prædictorum conclusio non communis erit, sed aduersus communem diceretur, quod nota.

Sublimita istam limitationem quatuor modis, vt per Ias. in d. l. ius ciuile nu. 11. ff. de iust. & iu. & præsertim quando in commissione est verbum Delego, nam tunc etiam quod non sit alterata iurisdictio, Ordinarius efficitur Delegatus, vt e.

com-

communi confirmat Curt.Iun.in l.mandata n. 5. ff. de off. eius, ſequitur Villalob. in lib. commun. opin.lit.O.nu.53.

Limita ſecundò, dictam concluſionem ſupra poſitam niſi ſuperior in tali reſcripto apponeret, hęc verba videlicet, authoritate noſtra cognoſcas, nam tunc nempe Delegatus efficeretur, c.cũ aliquis de reſcript. lib. 6. vbi de hoc eſt text. ſingul. ſecundum Roman. conſ.285. nu.15.& conſ.138. nu.11.Alex.in l.more num.17. ff.de iuriſd. omn. iud.Boer.d.deciſ.151.nu.5.verſ.& præcipuè quãdo mandatur quid autem ſi per verbum pręcipio mandetur, Felyn. in eod.cap.eam te nu.12. verſ. quarta differentia de reſcrip.Menoch.de arb.iud. lib.5.q.12.nu.4.

Sublimita hanc ſecundam limitationem procedere quando verba huiuſmodi in parte principali apponuntur diſpoſitiuè in qua dicatur authoritate noſtra cognoſcas, ſecus vero ſi in clauſulis finalibus commiſſionis diceretur quod committẽs habebit ratum quicquid eius authoritate factum erit, ita Felyn. in dicto cap. licet in corrigendis num.7. de offic. Ordin.quam ſublimitationem tenuiſſe videtur Roman. in præcitato conſ. 285. nu.11.dum dixit quod talia verba, cognoſcas authoritate noſtra, omnino ad Iudicem ſunt dirigenda.

Limita tertiò, quando in commiſſione eſt verbum Delego, per ea quæ dixi ſupra in ſublimitatione primæ limitationis.

Et ideo ſi in commiſſione adſit clauſula quod procedatur ſummariè, vel de plano, tunc Ordinarius euadit Delegatus, Iaſ.(qui dicit cõmunem) in l.hoc edicto 5. & poſt operis num.4. ff. de nou. oper.nunc.ſequitur Villalob.in lib.commu.opin. verb.Ordinarius n.30.prout de clauſulis ſummariè, & non obſtantibus ſtatutis, eſt deciſ.Rot.corã D. Fabio de anno 1548. in vna Bononienſi fideicommiſſi, de qua meminit Mandoſ. in d. commiſſ.3. verſ.ſummariè in fin. intelligo tamen hoc dictum quando cauſa de ſui natura ſummariè nõ reperitur, Fely.in d.c.licet in corrigendis num.4. de offic.Ordin.alias ſecus.

SVMMARIVM.

1 *Curſor Curiæ non poteſt capere clericum abſque expreſſo mandato in ſcriptis D.Vicarij.*

2 *Curſores inuenientes clericos qui portant arma prohibita, vel facientes aliquid prohibitum, poſſunt eos capere abſque mandato.*

Clericus capi non poteſt à Curſoribus Curiæ Archiepiſcopalis abſque licentia in ſcriptis D.Vicarij.

DECISIO CCVI.

1 FVit pluries dictum in Curia Archiep. non poſſe Nuncios, ſeu Curſores dictæ Curiæ capere clericos abſque expreſſo mandato in ſcriptis D. Vicarij, ex doctrina Suarez in l. 2. fori.lib.2.tit.de los emplazamientos n.8.qui dicit tenendum eſſe menti quod numquam nuncius, ſeu officialis, poteſt aliquem perſonaliter capere, & ducere ad Iudicem, niſi ſuper hoc ipſius Iudicis ſcientiam, & commiſſionem in ſcriptis oſtendat, & habetur per Boer. deciſ.570. num.2. quod dictum ita ſimpliciter etiam amplectitur, Nicol. Araletan.in addit.ad Alciat.de præſump. regul.3. præſũp.14.lit.G. procedere tñ intelligitur in omnibus, præter quã in prohibitis, ac vbi mora eſſet
2 periculum allatura, prout ſi Curſores prædicti, aliquos rixantes inſraganti inuenirent, arma vetita, deſerentes, vel contra decretum aliquid portãtes, vel ſimilia, quoniam tunc rectè illos abſq; mandati oſtenſione apprehẽdere poſſent, cum ad hoc, eorum officij ratione ſemper mandatum ſufficiens habere dicantur, ad tradita per Pari.de Put. in tract.ſind.verſ.captura nu.15. & tenet Caraui. in Rit.Mag.Cur.39.num.2.& 3.vbi ita practicari teſtatur, de quo (licet corruptè) meminit Clar.in prax. §. fin.q.28. verſ.dictum eſt, & vltra eos voluit idem Paris in eodem tract.verſ.nuncius n. 1. ibi qui etiam non poterit.

SVMMARIVM.

1 *Quando permutatio, ſeu reſignatio conditionalis nõ habet effectum culpa reſignantis, non poteſt reſignans ad ſuum beneficium redire.*

2 *Quando reſignatio beneficij iuris patronatus fit ad fauorem, abſque conſenſu patroni, & patronus contradicit, non poteſt reſignans redire ad beneficium.*

3 *Reſignans beneficium conditionaliter, ſed nulliter ſcienter, perdit ius ad beneficium.*

4 *Clauſula (non aliter, nec alio modo) non iuuat, quãdo adeſt culpa reſignantis.*

5 *Qui reſignat beneficium in fauorem alterius, reſeruata penſione, quæ fortè fuit nulla ob expreſſionem maioris valoris ſcienter, non poteſt redire ad ſuum beneficium.*

Nouitius in Religione Canonicorum Regularium reſignãs beneficium iuris patronatus ad fauorẽ certæ perſonæ in manibus Sanctiſſimi, nulla facta mentione iuris patronatus, propter quod reſignatio non habuit effectum, an facta profeſſione in Religione, & patronis alium præſentantibus, poſſit redire ad dictum beneficium, an vero ſit inſtituendus præſentatus.

DECISIO CCVII.

QVidam Clericus beneficiatus ingreſſus eſt Religionem Canonicor. Regular.& antequã in ea ꝓfiteretur, renũciauit beneficiũ iuris patronatus, quod poſſidebat in manibus Sãctiſſimi, ad fauorem certæ perſonæ, nulla tamen

facta mentione, quod esset de iure patronatus lai-
corum, propter quod literæ Apostolicæ nullum
habuerunt effectum: sequuta postea professione
dicti resignantis, præsentauerunt patroni in Ar-
chiepis. Curia ad dictum beneficium sic vacans
per dictam professionem, quemdam alium Cle-
ricum, petentes illum institui, ex quo iam consta-
bat de eorum iure patronatus; fuit dubitatum an
dicta resignatio facta ad fauorem certæ personæ,
teneat, non obstante quod in literis Apostolicis
nulla fuerit facta mẽtio dicti iuris patronatus, vel
quod beneficium sit affectum Sedi Apostolicæ, ex
quo vacat in Curia per talem resignationem in
manibus Papæ factam, vel demum ab Archiep.
Curia sit instituendus præsentatus à dictis patro-
nis, & dicebatur pro parte dicti Canonici potuis-
se redire ad beneficium renunciatum, ex quo re-
nunciatio non habuit effectum: vnde renuncians
habet regressum, & per resignationem à princi-
pio nullã, non abdicatur ius à resignante, Mohe-
danus dec. 36. Rot. in dec. 858. par. 3. diuers. vbi di-
citur ꝙ remanet ius in resignante, sequitur Achil.
de Grassis dec. 417. & propterea qui impugnat re
gressum, tenetur probare eius intentionem, Ve-
rall. dec. 256. par. 3. & adeo non abdicatur ius à re-
signante, quod ipsemet, donec resignatio non ha-
bet effectum, tenetur ad pensionem supradi-
cto beneficio impositam, Mohedan. decis. 1. de
renunciatione, Rot. decis. 14. vol. 2. & in decis. 97.
lib. 1. & idem Mohedan. in dec. 2. dixit resignãtem
obligari ad pensionem, quousque constet resigna
tarium acceptasse, sequitur Verall. dec. 88. num. 4.
par. 3.

Item dicebatur, quod cum prædicta resignatio
à dicto Canonico facta, sit conditionalis, propte-
rea non sequentibus illis cõditionibus quibus resi
gnat, non amittit ius in beneficio, secũdum decis.
Putei 377. nu. 1. vol. 2. Mohed. cit. dec. 2. ex quo
prouenit, quod resignatarius non impleta condi-
tione, habetur pro intruso, idem Puteus dec. 199.
volu. 3. & non dicitur resignans abdicare à se ius,
quando resignatarius non acceptauit resignatio-
nem, Verall. decis. 90. par. 3. supradictis addeba-
tur illud simile, qđ rescissa permutatione ob con-
tradictionem patroni absq; cuius consensu facta
fuit, possunt permutantes etiam inuito patrono
redire ad sua beneficia, mediante tamen noua
collatione, quando non fuerunt in culpa, ex quo
non constat illos habuisse notitiam iuris patrona
tus ante ipsam permutationem, prout fuit resolu-
tum in vna Gerunden. permutationis, Bellamer.
decis. vlt. de permutatione beneficij, Franc. post
alios in cap. vni. de rerum permutatione in sexto
nu. 11. Perus. in tract. de permut. benefic. nu. 5. in
6. par. Federic. eodem tract. q. 8. & 9. Bonifa. in
clemen. j. de permutatione rerum num. 92. 95. 96.
& 99.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus,
contrarium fuit decisum in dicta Curia, potuisse
s. dictos patronos præsentare, & ab eis præsenta-
tum, esse per nos instituendum, nec resignantem
aliquod ius habere in dicto beneficio, ex quo
eius culpa ad illud redire nequit, Cosm. in pragm.
sanction. tit. de collat. §. sequitur qualitates, in
verb. alio, Selua de benefic. par. 3. q. 24. Rebuff. in
prax. in tit. de permut. num. 17. Aufrer. in addit. ad
Capell. Tholos. in dec. 261. nu. 3. Gigas de pensio-
nibus quæst. 23. num. 5. Cassador. decis. 1. num. 2.
eodem titul. de Grassis decis. 403. seu 3. in regul.
de valore num. 4. & ita fuit decisum in vna
Salamantina pensionis 13. Iunij 1586. coram
D. Bubalo. s. quod quando permutatio, seu resi-
1 gnatio conditionalis culpa resignantis non habet
effectum, non potest resignans redire ad suum
beneficiũ, & quod sic in permutatione, cõstitutio
de publican. solum annullat illam resignationẽ,
in qua non fuit seruata forma, non vero aliam,
in qua forma seruata est, cum sint seperatæ, non
obstãte correspectiuitate, Paris. de resignat. lib. xj.
q. 5. nu. 27. & post Gonzalez glo. 55. nu. 50. Nec .n.
excusat in proposito ignorantia iuris, cum ita te-
neat Rot. in causa Toletana Capellaniæ de ba-
rais, quamuis Bellamer. aliter teneat, quia agitur
de damno vitando, cuius sententia solum proce-
dit in ignorantia iuris dubij, Rot. diuers. in decis.
241. num. 5. par. 1. & sic quando esset in culpa,
patronus, posset præsentare, vt collator talia bene
ficia tanquam vacantia per resignationem confe-
rat, Bellamer. supra loc. cit. Federi. q. 6. & 7. & ibi
addit. Lap. vnde idem videtur dicendum in resi-
gnatione ad fauorem coram Papa facta scienter,
2 sine consensu patroni laici, vt eo contradicente
resignans non possit ad beneficium redire, sed po
tius patronus possit ad illum præsentare, tãquam
vacãs per dictam resignationem, Mohedan. Put.
& de Grass. in deci. supra in principio citatis, Rot.
in vna Mediolanensi iuris patronatus, Paris. de
resignat. lib. 1. q. 3. nu. 96. etenim quoties resignãs
in fauorem, seu conditionaliter scienter, nulliter
3 resignat, per talem resignationem ius abdicatur
ab illo, vt resoluit Rot. in vna Romana Canoni-
catus 17. Nouemb. 1567. coram Seraphino, Paris.
lib. 1. q. 3. nu. 71. & Rebuff. cons. 192. num. 5. dicit
4 quod clausula (non alias, nec alio modo) non ope
ratur qñ adest culpa resignantis, & per eum stat,
ad qđ facit regula in l. in iure ciuili ff. de reg. iur.
& in l. iure ciuili ff. de cond. & demon. l. in execu-
tionem §. fi. ff. de verb. oblig. & Petr. de Gregor. de
benefic. ait quod quando resignatio in fauorem,
vel ex causa permutationis non potest sortiri ef-
fectum propter dolum, vel culpam resignãtium,
tunc resignatio, & ex ea vacatio firma remanent,
& potest beneficium liberè prouideri, ex quo etiã
videtur, quod si quis resignauit beneficium in fa-
uorem alterius in forma dignum, si ille non fuit
repertus idoneus, non potest resignans redire ad
beneficium, sed remanebit vacans liberè per resi-
gnationem, quia culpa sua non habuit effectum.
ex quo prius tenebatur inquirere, & se informa-
re de idoneitate resignatarij, & sic sciuit, vel scire
debuit illum non esse idoneum, nisi probaret di-
ligentiam adhibitam, aut iustam ignorantiam,
quia communiter talis idoneus, vel alias erat ap-
probatus, cap. innotuit de elect. vbi glo. in verb.
ignorantiam, & Panor. nu. 9. & 21. & reliqui, glo.
in regula præsumitur lib. 6. Dec. in c. cum iniun-
ctis §. fin. de elect. nu. 2. & 14. Gabriel. de reg. iur.
concl. 5. n. 11. & 12. & concl. 6. nu. 43. Farin. decis. 9.
nu. 7. Mascard. de probat. conclus. 879. nu. 7. Rota
diuers. decis. 191. par. 1. nu. 5. ex quo etiam infertur

ad

5 ad casum in praxi, quod si quis resignat beneficiũ in fauorem alterius, reseruata sibi aliqua certa pensione, & reseruatio pensionis fuit nulla ob expressionem maioris valoris beneficij factam ab ipso resignante scienter, & sic culpa sua, non poterit redire ad suum beneficium, sed ius ab eo abdicatur per talem resignationem, nec tenebitur successor in beneficio ad solutionem pẽsionis, ex quo fuit nulliter reseruata, quamuis resignatarius ipse, qui consentit pensioni cum dicta expressione valoris, non possit excusari ab eius solutione, iuxta dicta per Garsiam de beneficijs in 1. par. c. 5. nu. 432. quod procedit nisi fuerit errore iusto; nam probando iustum errorem valoris, posset etiam ille dare de nullitate pensionis, secundum eundem in loco citato nu. 514.

SVMMARIVM.

1 *Statutum prohibens delationem armorum, non comprehendit arma defensiua.*
2 *Gladius ad incidendum panem, & moderatorium ad moderandum calamos, non venit appellatione armorum, licet secus videatur de iure communi.*
3 *Cultellus panis, si portetur ad offendendum, venit appellatione armorum.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis prohibens asportationem armorum, an comprehendat arma defensiua.

DECISIO CCVIII.

PLuries fuit resolutum in Curia Archiepisc. edictum prohibens clericis armorũ asportationem comprehendere asportantem arma defensiua, & hoc ex verbis expressis eiusdem edicti, vbi prohibetur deferre arma tàm offensiua, quam defensiua, quamuis de iure communi statutum prohibens armorum delationem, 1 non comprehendat asportantes supradictum genus armorum, ex decis. Perus. 31. vbi habetur, quod si statuto caueatur ne asportentur arma, tunc tantummodo comprehenderentur arma offensiua, non autem defensiua, vt lorica, fustes, lapides, & alia similia, nam & si appellatione armorum hæc omnia contineantur, l. armorum appellatione ff. de verb. signif. l. armatos ff. ad leg. Iul. de vi publ. l. 3. §. armis ff. de vi, & vi arm. §. armorum inst. de interd. glo. in clem. ne in agro, in vers. arma de stat. monach. Baiard. q. 82. nu. 67. & hanc esse communem opinionem testatur Plaza lib. 1. delictorum c. 8. n. 9. licet contrarium teneat Alberi. in 2. par. statutorũ q. 115. & Angel. de malefic. in verb. vno flocco ferreo nu. 5. tamen propriè loquendo, huiusmodi arma defensiua, armorum appellatione non continétur, glo. in clem. 1. in verb. arma de stat. monach. tradit in terminis Amed. Iustin. in tract. sind. in proem. num. 88. & seq. vbi expressè de lorica mentionem facit, dicit 2 etiam ibi sub nu. 89. non comprehendi gladium ad incidendum panem, neq; moderatorium calamorum, glo. in §. fin. auth. de arm. Bart. in l. pediculis §. argento ff. de aur. & argen. legat. licet secus videatur inspecto iure communi, cum causam dent ad percussiones, & homicidia, l. si seruus C. de his qui ad eccles. confug. ita dicit Affl. decis. 265. Paris. cons. 17. num. 17. lib. 4. Rol. à Vall. cons. 3. nu. 25. cum plur. seq. lib. 2. & de dicto 3 cultello panis vide Ioa. de Anan. in c. lator. de homicid. & Viui. comm. opin. 763. nu. 10. volu. 2. nisi portetur ad offendendum, quia tunc continetur appellatione armorum, decis. Delphin. 4. nu. 13.

SVMMARIVM.

1 *Pœna imposita contra detinentes arma, extenditur etiam ad detinentes arma domi, quod videtur limitandum quando quis detinet vnum, aut duo genera armorum pro tutela suæ domus.*
2 *Retinens arma domi, punitur à Curia Archiepiscopali, nisi retineret ad modicum tempus.*

Edictum Curiæ Archiepiscopalis infligens pœnas clericis arma portantibus, an procedat in retinentibus arma domi.

DECISIO CCIX.

FVit dictum in Curia Archiepisc. pœnam impositam contra clericos arma asportantes, extendi quoq; ad retinentes arma do-1 mi, licet contrarium videbatur concludendum ex iuris dispositione ex doctrina Bar. in l. 1. in fin. ff. ad leg. Iul. de vi publ. Io. de Plat. in §. itẽ lex Iulia la seconda, col. 2. vers. prædicta tñ, instit. de public. iudic. Clar. in pract. §. fi. q. 82. num. 7. Decia. in tract. crim. lib. 8. c. 2. vbi demonstrat magistraliter etiam de iure communi posse teneri arma domi, & quod tex. in d. l. 1. in quo communiter, sed inaduertenter DD. simpliciter firmant propositã ampliationem, non loquitur de retinente domi, seu in agro vnum, seu duo armorum genera, vel etiam plura eiusdem generis arma pro suæ domus tutela, & defensione; sed in adunante studiosè armorũ multitudinem ad aliquod facinus perpatrandum, idem Decia. lib. 8. c. 3. nu. 5. vbi testatur de communi vsu, & infert quod si aliquo statuto prohibita est delatio aliquorum armorũ particulariter, s. Archibusettorum, tale statutum non extenditur ad talia arma simpliciter detinentes domi, nisi expressè fuerit hoc dictum in statuto, Affl. in constit. Regni intentionis num. 35. de illicit. port. armor. Bertaz. cons. 73. num. 5. & hinc euenit, quod stans armatus in sua domo, incurrit pœnam delationis armorum, Bursat. cons. 141. nu. 35. in fi. vbi ampliat etiam si steterit armatus in ostio domus, imò secundum Bal. Ias. & Roma. in l. plerịq; ff. de in ius voc. Baiard. ad Clar. q. 82. nu. 62. si quis inuentus cum armis aufugiat in domũ suam, non potest à familia ipsum inquiete intus inde extrahi, quod non obseruatur.

Verum his non obstantibus contrarium fuit resolu-

resolutum, vt in principio dixi, in dicta Curia, & sic vt puniri debeat nō solum arma deferens, sed etiam illa domi retinens, tex. est expressus in d. l. 1. & ibi glo. in verb. agro ff. ad l. Iul. de vi publ. Carrer. in pract. in primo tract. de appel. §. in tex. ibi, Duen. in reg. 55. ampl. 3. Ciril. in summ. criminum. rubr. de publie. iudic. §. 5. n. 1. col. 4. Menoch. conf. 394. nu. 18. & 24. & hodie ex Constitutione Pij IV. retinens domi suæ archibusetta punitur eadem pęna, ac si detulisset, licet hæc Pij IV. Cōstitutio extendatur per Pium V. etiam ad retinentes pugiones, cultellos, & alia arma breuioris mensuræ trium palmorum.

Limitauimus tamen supradicta in duobus casibus. Primò, in retinentibus arma iure pignoris, non autem iure dominij, Bolognet. conf. 25. n. 23. Addit. ad Bertaz. conf. 46. lit. A. Bursat. conf. 321. num. 46. & seq. vol. 3. Crauet. conf. 90.

Secundò, limitauimus quando quis parui temporis momento dicta arma suæ domi retinuisset Bertaz. conf. 217. nu. 2. & seq. conf. 219. per tot. & in conf. 183. nu. 6. vol. 1. Burs. d. conf. 321. vol. 3.

SVMMARIVM.

1 *Testium repetitio est necessaria, & illa commissa iudicium est nullum ipso iure, amplia num. 2.*
3 *Testes parte non citata examinati, si postea fuerint iterum legitimè examinati, non conualidatur confessio metu torturæ facta.*
4 *Testes parte non citata iurati, non faciunt indicium.*
5 *Limita in crimine læsæ Maiestatis, & similibus grauibus delictis, in quibus testes probant etiam non repetiti parte non citata.*
6 *Si reus declarat habere testes pro repetitis præter mortuos, & absentes, qualitas absentiæ, vel mortis, est probanda per Fiscum.*

Si reus declaret habere testes pro repetitis præter mortuos, & absentes, an qualitas absentiæ, vel mortis, sit probanda per dictum reum, vel per fiscum.

DECISIO CCX.

1 TEstium repetitionē adeo necessariam esse testātur omnes in l. testium C. de testibus quod ea omissa redditur iudicium ipso iure nullum, & si reus torqueretur, & fateretur, nulla omnino esset confessio, Brun. in tract. de indic. col. 3. Corn. conf. 68. vol. 2. Ruin. conf. 46. volu. 4. & Vulpell. in conf. 95. in princ. nec sufficeret illa generalis monitio ad omnes, & singulos actus, & videndum examinari testes in responsione ad inquisitionem, quando pars non est contumax, Ioan. Andr. ad Spec. tit. de cit. §. viso, Imol. & Barb. in c. consuluit de offic. deleg. Feder. de Sen. in cōs. 161. & 189. & Vulpel. in d. cōs. 95. nu. 5. &
2 testes parte nō citata non probāt, nec ex eis resultat indicium, Gram. vot. 30. n. 7. & 8. & testis non ritè examinatus, licet sit omni exceptione maior, non facit indicium, Marsil. sing. 242. & conf. 64. nu. 41 vol. 1. Rebuff. in tract. de inquisit. seu caus. com-
3 missar. 20. nu. 18. tom. 3. & si quis fuerit tortus, testibus parte non citata examinatis, si postea fuerunt reproducti, & legitimè examinati, non conualidatur confessio metu torturæ facta, Boer. in decis. 163. num. 8. & testes parte non cita-
4 ta iurati non faciunt iudicium, etiam quod per Principem omnis sollemnitas sit remissa, Boss.
5 in tit. de opposit. cōtra testes, licet in crimine læsæ Maiestatis, assassinij, & alijs grauibus delictis, & criminibus, testes probent etiam non repetiti parte nō citata, Felyn. in c. frequenter in princ. vt lit. non contest. Diaz in sua pract. c. 92. nu. 20. Gram. conf. 40. nu. 7. Capyc. dec. 155. ante nu. penul. Mascar. de probat. conclus. 137. nu. 2.

Quibus sic præmissis fuit dubitatum in Curia Archiepiscopal. per quem sit probanda qualitas mortis, vel absentię, per fiscum, an vero per reū, si ipse reus declarat habere testes pro repetitis, pręter mortuos, & absentes, & videbatur per reū, ex eo quod dum ipse excipit, censetur actor quo ad illam probandam, l. in exceptionibus ff. de probat. cum alijs quos cumulat Mascar. de prob. conclus. 91. quilibet enim tenetur probare fundamentum suæ intentionis, l. eum qui ff. de negot.
6 gest. l. actor C. de probat. Cæterum fuit resolutum huiusmodi onus spectare ad fiscum, ex traditis per Viui. in decis. 78. vbi videndum.

SVMMARIVM.

1 *Vnusquisque suæ intentionis fundamentum probare tenetur, & clarè nu. 2.*
3 *Actoris probatio quomodo sit necessaria, & nu. 4.*
5 *Amplia etiam in reo, vt scilicet teneatur suam intentionem probare.*
6 *Actore non probante, reus absoluitur.*
Amplia etiam si reus nihil probet.
7 *Amplia etiam si reus nullum ius habeat.*
8 *Amplia etiam si reus esset vir nequam, & actor vir probus.*
9 *Enunciare quid in libello, non sufficit, nisi probetur.*
10 *Allegans literas licentiæ alienandi, debet probare contenta in precibus Principi porrectis.*
11 *Enunciata debent probari, & non est standum verbis enunciatiuis partis, amplia nu. 12.*
13 *Instrumentum alienationis rei ecclesiæ, quomodo sit faciendum.*
14 *Assertioni Notarij, vel partis non est standum, vbi de tertij præiudicio tractatur.*
15 *Qualem quis se facit, talem se probare tenetur.*
16 *Allegans consuetudinem, illam probare tenetur.*

Alleganti exemptionem, incumbit onus probandi.

DECISIO CCXI.

SOlent multoties Clerici cōuenti in Cur. Arch. allegare exēptionem à iurisdictione d. Curiæ, quare

quare interponitur decretum esse præstandum
eis terminum', & non sine ratione, quoniam fun-
1 damentum intentionis suę vnusquisque probare
tenetur, l. qui accusare C. de eden. l. ei qui dicit ff.
de probat. l. actor quod asseuerat C. eod. tit. Soc.
Iun. consil. 137. nu. 5. lib. 3. Port. consil. 55. nu. 106.
consil. 136. nu. 8. 169. num. 6. Rol. à Val. consil. 10.
num. 8. lib. 4. Dec. consil. 564. nu. 15. Bar. in l. 1. C. si
aduers. credit. ad id. Rol. à Val. consil. 86. nu. 10.
lib. 3. & consil. 56. num. 33. eo. lib. 3. vbi dicit, quod
2 debet clare suam intentionem probare, ad idem
Rol. cons. 69. n. 47. cons. 72. n. 97. cons. 58. n. 72. eo.
lib. 3. Soc. Iun. cons. 12. nu. 3. lib. 1. Bero. cons. 19. n.
13. lib. 2. Sim. de Pret. consil. 9. num. 8. 137. nu. 40.
138. num. 117. 18. nu. 3. Tiber. Decian. respon. 53.
nu. 1. lib. 2. & respon. 41. nu. 4. lib. 3. & respon. 24.
nu. 61. lib. 1. vbi dicit quod probatio actoris de-
3 bet esse certa, & concludens, non autem dubia, &
incerta, neque sufficit, vt concludat per possibile
4 sed pernecesse, & quilibet tenetur probare fun-
damentum suæ intentionis, siue affirmatiuum,
siue negatiuum, Bertran. consil. 79. n. 5. & cons. 75
nu. 4. lib. 2. vbi dicit, quod fundamentum inten-
tionis venit in omnibus actionibus probandum,
probanda enim est cuiuscumque intentio agen-
tis, siue quis agat, siue excipiat, siue asserat, siue
neget, Parpal. in l. si quis maior in 1. not. C. de
transact. DD. in l. si emancipati 2. col. C. de col-
lat. Rolan. à Val. d. cons. 10. nu. 8. vers. vbi est pro-
banda lib. 4. Soc. Sen. cons. 24. col. 11. vers. agens
vero lib. 1. Cacher. decis. 171. vbi dicit, quod tam
5 actor, quam reus tenētur probare suam intentio-
nem, imo excluditur actor, etiam quod reus nihil
6 probet, Socc. cons. 47. lib. 2. & idem in cons. 113.
eod. lib. dicit quod reus, etiam quod nullum ius
7 habeat absoluitur, & Decius in l. qui accusare
nu. 6. ff. de edend. voluit reum esse absoluendum,
actore non probāte, quāuis reus esset vir nequā,
8 & actor vir probus, & idem Decius cons. 60. nu.
9 2. voluit non sufficere in libello aliquid enuncia-
re, nisi probetur, & hinc est, quod ille, qui se fun-
10 dat in litteris licentiæ alienandi, debet probare
contenta in precibus Principi porrectis, l. mino-
rem C. de præd. min. Alexand. cons. 78. nu. 20. &
sequen. lib. 5. auth. hoc ius porrectum C. de Sa-
cro Sanct. Eccles. Ang. Zabarell. Corn. Alexan.
Abba. Castrens. Socc. & Dec. de quibus per Senat.
11 Pedemont. dicta decis. 171. nu. 11. & non est stan-
dum verbis enunciatiuis partis, sed enunciata
probari debent, puta, quod necessitas alienandi
subesset, ad notat. per Bart. in l. si forte ff. de ca-
strens. pecul. Fel. in cap. Ecclesia Sanctæ Mariæ
de constit. Mathe. sing. 33. Rom. sing. 451. Iason
in l. si donatione, num. 4. & seq. C. de collat. Dec.
cons. 20. nu. 3. & cons. 60. col. 2. cons. 403. nu. 17.
& 18. Neuiz. cons. 10. nu. 10. Senat. Pedemontan.
decis. 172. nu. 1. vnde si in instrumento alienatio-
12 nis dicatur habita licentia Episcopi, & pręceden-
tibus tractatibus, talia verba non probant, sed de-
bet probari aliter de licentia, & tractatu, Alex.
cons. 21. nu. 4. cons. 136. nu. 11. lib. 1. cons. 202. col.
2. lib. 2. Senat. Pedem. d. decis. 172. nu. 2. vbi post
13 alios dat cautelam, quod fiat instrumentum se-
paratum de solemnitatib. requisitis, & licentia,
& non valere alienationem rei Ecclesiæ sub præ
textu ęris alieni, sed debet probari dictū æs alienū
Castrens. consil. 74. col. 2. versic. 2. videndum lib.
1. Dec. consil. 142. nu. 4. & 6. Senat. Pedemont. d.
decis. 172. num. 3. & vbi tractatur de præiudicio
14 tertij, non est assertioni Notarij, nec partis stan-
dum, Alex. in consil. 101. num. 11. & 12. vnde
si narrata in proemio dispensationis non sunt
vera, dispositio irritatur, Anchar. consil. 180. Soc-
cinus Sen. consil. 159. nu. 21. Senat. Pedemont. d.
decis. 172. nu. 17. in fine, & num. 18. & conductori
dicenti se fuisse impeditum vti frui re locata, in-
cumbit onus probandi, nō autē locatori, Cacher.
Pedemont. decis. 51. nu. 3. quod fortiori procedit
etiam in principe, cuius assertioni non creditur,
nisi aliter probetur, Gramm. decis. 15. nu. 3. & ge-
15 neraliter qualem quis se facit talem se probare
tenetur, vnde quando quis vult agere, tamquam
hæres, vel filius, constare prius debet se esse ta-
lem, nempe heredem, vel filium, Soccin. consil.
76. nu. 34. lib. 2. item qui tamquam talis vult ac-
cusare, debet probare se esse talem, l. non ignorāt
vbi Bart. C. de accusat. Menoch. de retinen. poss.
remed. 3. nu. 164. vers. & qui tamquam talis. item
qui vult agere contra aliquem tamquam contra
talem, probare debet eum esse talem, vt in eo, qui
vult experiri contra hæredem debitoris sui, con-
tra quem ex statuti dispositione paratam habet
executionem, probare debet illum reum conuen-
16 tum esse illius sui principalis, item allegans con-
suetudinem, illam articulare, & probare tenetur,
Bal. in l. si cum dotem in princ. ff. soluto matri-
monio, & ad supradicta facit, quod actor ponens
in libello tempus iniurię, obtinere non potest, nisi
illud probet, Ruin. cons. 12. vol. 5. Alex. cons. 100.
lib. 2. & facit etiam, quod fundans se in disposi-
tione qualificata, debet probare dispositionem, &
qualitatem, Bart. in l. fi. §. quod autem ff. ne quid
in flum. public. & qualitas debet pacificè probari,
& deduci, Natta cons. 153. nu. 2. & cons. 474. n. 38.

SVMMARIVM.

1 *Sententia per quam mandatur appellatione pen-*
dente nihil innouandum, est interlocutoria.
2 *Ab interlocutoria Vicarij, appellatur ad Episcopum*
3 *Sententia interlocutoria dicitur illa, quæ non diffi-*
nit negotium principale.
4 *Sententia, quæ absoluit à iudicij obseruatione pro-*
pter ineptitudinem libelli, vel actoris absentiam,
dicitur potius interlocutoria, quam diffinitiua.
5 *Sententia lata super Iudicis reuocatione, vel appel-*
lationis desertione, est interlocutoria.
6 *Amplia in sententia de exequenda alia sententia,*
quod sit etiam interlocutoria.
7 *Amplia in sententia lata super exceptionibus de-*
clinatorijs, vel peremptorijs, & iudicium nullum
reddentibus.
8 *Amplia in interlocutoria, quæ parat præiudicium*
negotio principali. Amplia etiam, nu. 9. & 10.

Sententia qua pręcipitur, appellatione pendente nihil esse innouandum, an sit interlocutoria.

DE-

DECISIO CCXII.

APpellauerat quidam à decreto Vicarij Ci-
uitatis Nolæ quo præcipiebatur, lite pen-
dente nihil innouandum in quadã cau-
sa. Vnde in Curia Archiepiscopali fuit dubita-
tum si esset admittẽda appellatio a dicto decreto
1 & dicebatur huiusmodi sententiam esse interlo-
cutoriam, & consequenter ex vi Concil. Triden.
denegari appellationem, vt latè etiam deducit,
Guid. Pap. in decis. 74. & in decis. 20. Minsing. ob-
seruat. 43. cent. 4. maximè quando contineret
grauamen, quod posset per diffinitiuam repa-
rari, Gaballin. milleloq. 731. & si esset inter-
locutoria non habens vim diffinitiuæ, Ma-
thesilan. singular. 39. Menoch. lib. 2. de arbitr.
Iudic. casu 490. Et maximè si esset interlo-
2 cutoria Vicarij, à qua appellatur ad eius Episco-
pum, Put. decis. 403. lib. 2. & Cappell. Tholos. in
decis. 479. quod autem huiusmodi decretum sit
3 interlocutorium apertè patet ex eo, quod non
diffinit negotiũ principale, vt in Rubr. de sent. &
re iudic. latissimè Valas. decis. 63. nam si sententia
4 absolutoria à Iudicis obseruatione propter ine-
ptitudinem libelli, vel actoris absentiam, est po-
tius interlocutoria, quam diffinitiua, Balb. decis.
262. & in decis. 421. Caualc. decis. 7. de iudic. post
Bart. in l. libellorum §. quod si libelli ff. de accusat.
quanto magis debet esse ista, per quam non expe-
5 ditur causa principalis, quemadmodum dicimus
etiam de sententia lata super recusatione, vel in-
competentia, aut competentia Iudicis, & super
desertione appellationis, quod scilicet sit interlo-
cutoria, licet habeat vim diffinitiuæ, idem Balb.
decis. 421. Crauet. cons. 181. Matthe. sing. 39. Cap-
pell. Tholos. decis. 48. & 186. Guid. Pap. decis. 12.
& 220. Rom. singular. 130. Corroboratur etiam
6 quod cum sententia de exequenda alia sententia
sit interlocutoria habens vim diffinitiuæ, Capyc.
decis. 1. nu. 21. & Rota Genuen. decis. 164. multò
7 magis erit ista, de qua agitur. Item si sentẽtia lata
super exceptionibus declinatorijs, vel perem-
ptorijs etiam iudicium nullum reddentibus, est
interlocutoria, Capyc. decis. 144. quanto fortius
8 ista. Tum quia vbicumque interlocutoria parat
præiudicium negotio principali, dicitur habere
vim diffinitiuæ, Guid. Pap. decis. 12. nu. 2. Tum
9 etiam quia interlocutoria, qua pronunciatur
capitula non esse admittenda, vel positionibus
non esse respondendum, habet vim diffinitiuæ,
Menoch. de arbitrar. lib. 2. cas. 51. nu. 31. Denique
10 quia interlocutoria dicitur habere vim diffiniti-
uæ quando continet aliquid dari, vel fieri, Guid.
Pap. singular. 720. eo fortius ista.

SVMMARIVM.

1 *Manutentio datur habenti intentionem fundatam de iure communi, etiam nulla probata possessione.*

2 *Episcopus de iure communi habet fundatam intentionem exercendi iurisdictionem quoad omnes subditos in tota sua Diœcesi, etiam in inuitos.*

3 *Episcopo dandum est mandatum de manutenendo, quoad exercitium iurisdictionis in tota sua Diœcesi, etiam si non probet quasi possessionem.*

4 *Ampliatur, siue Episcopus sit in Ciuitate, vel alibi per Diœcesim, & siue per se, siue per Vicarios suos quouis modo solitus sit exercere iurisdictionẽ.*

5 *Episcopus, siue sit in possessione subiectionis, siue nõ, potest vti sua iurisdictione contra inferiorem, præscriptionẽ allegantẽ, quousq; præscriptio probetur.*

6 *Manutentio datur Episcopo propter iuris assistentiam in facultate exercendi iurisdictionem, donec contra eum per tres sententias conformes probetur immemorabilis, quæ Decano, & Capitulo in dispositione Concil. Trid. reseruatur.*

7 *Danda est etiam Ordinario inferiori nulla probata possessione, quando habet iurisdictionem fundatam in priuilegio, vel consuetudine, quæ sit ita notoria, vt negari non possit.*

8 *Notorium facti eumdem habet effectum, quem habet notorium iuris, quoad iurisdictionis exercitiũ.*

9 *Episcopus de iure communi habet intentionem fundatam, vt possit visitare omnes Ecclesias sibi subiectas.*

10 *Ampliatur, vt possit propria auctoritate visitare etiam Ecclesias exemptas, quando non habent specialem exemptionem, quoad visitationem.*

11 *Exemptio à visitatione non comprehenditur sub generali concessione exemptionum facta ad fauorem alicuius Ecclesiæ.*

12 *Episcopus non potest ex facultate sua ordinaria visitare Ecclesiam specialiter exemptam quoad visitationem, nec aliam illi vnitam, item nec Clericos ibi existentes corrigere.*

13 *Iurisdictio data inferiori, in dubio censetur data cumulatiuè ad Iudices ordinarios, non autem priuatiuè.*

14 *Ampliatur etiam si competat ex fundatione.*

Benefactor alicuius Ecclesiæ, an possit per eius testamentũ iura Episcopalia tollere

DECISIO CCXIII.

COmmunis, & trita est iuris cõclusio, quod
1 habens fundatam intentionem suam de
iure communi debet manuteneri, etiam
nulla probata possessione, per text. in cap. cum
personæ in fine, & ibi notant omnes, de priuileg.
lib. 6. qui generaliter allegari consueuit, licet lo-
2 quatur de Episcopo, qui habet de iure communi
fundatam intentionem exercendi iurisdictionem
quoad omnes subditos in tota sua Diœcesi, & in
qualibet eius parte etiam in inuitos, c. conque-
rente, de offic. ordinar. c. cum Episcopus eod. tit.
lib. 6. c. omnes Basilicæ 16. q. 7. Vnde Episcopo
per hanc solam rationem assistentiæ, dandum est
3 mandatum de manutenendo, etiam si non pro-
bet quasi possessionem, vt disponitur in illo text.
& tenuit Rot. apud Verall. decis. 203. p. 2. & in
vna Bononien. Sancti Petronij 28. Aprilis 1595.
coram Card. Mantica, & in vna Veronen. Iuris-
4 dictionis 18. Martij 1596. coram Card. Pamphi-
lio. Quod adeo verum est, vt Episcopo sit dan-
da ista manutentio, siue sit in Ciuitate, vel alibi
per Diœcesim, & siue per se, siue per Vicarios
suos, quouis modo solitus sit exercere iurisdi-
ctionem

ctionem, quia adhuc mediante assistentia iuris
communis dicitur ei acquisita quasi possessio in-
differenter quoad omnes, quæ manuteneri de-
bet, vt tradit idem Verall. decis. 306. par. 1. vbi al-
legat Anto. de Butr. in c. fin. num. 46. de caus. pos-
5 sess. & propriet. quod secūdo locum habet etiam
quando inferior allegat præscriptionem, quia
Ordinarius siue sit in possessione subiectionis, si-
ue non, potest vti sua iurisdictione contra eum,
quousque præscriptionem probauerit, vt dicit,
Lapus in d. c. cum personæ num. 4. vers. secundo
casu per illum tex. in fi. subdens hoc esse propter
odium præscriptionis, & propter iuris commu-
nis fauorem, cuius Lapi opinionem sequuntur,
ibi Anchar. num. 6. in 12. notab. Gemin. in §. si ve
ro vers. secundo casu, Franc. in 2. notab. Socc. in
c. recepimus num. 72. de priuileg. lib. 6. & fuit ten-
tum per Rot. in vna Salamantin. iurisdictionis
18. Aprilis 1581. coram Cantuccio, vt in decis.
diuers. 145. par. 1. & in allegata Veronen. iurisdi-
ctionis coram Card. Pamphil. in qua Episcopus
agebat contra Decanum, & Capitulum, quibus
ex Conc. Trid. sess. 24. c. 2. de reform. præseruatur
immemorabilis consuetudo cognoscendi causas
criminales, & matrimoniales; & fuit dictū, quod
6 Episcopus solus debebat manuteneri propter iu-
ris assistentiam in facultate exercendi dictam iu-
risdictionem, donec contra eum per tres confor-
mes immemorabilis probaretur; imò sunt qui
7 dicunt supradicta procedere etiam in Ordinario
inferiore; nam huic quoque danda est manuten-
tio, nulla probata possessione, quando habet iu-
risdictionem fundatam ex priuilegio, vel consue-
tudine, quæ sit ita notoria, vt negari non possit, se-
cundum Ioa. Andr. in d. c. cum personæ in princ.
vbi ita extendit illum text. & eum sequuntur ibi
Geminian. num. 4. Franc. num. 2. & Ancharan.
8 in primo notab. qui rationem reddit, quia no-
torium facti eumdem habet effectum, quem
habet notorium iuris quoad iurisdictionis exer-
citium.

9 Hinc est quod Episcopus de iure communi
habet intentionem fundatam, vt possit visitare
omnes ecclesias sibi subiectas, c. 1. §. banc autem
& ibi Gemin. de censib. lib. 6. Socin. de visitat. col.
4. nu. 4. vers. decimo quæro, & subiectæ præsumū-
tur quæcunque existentes in sua diœcesi, Rot. de-
10 cis. 186. nu. 1. par. j. diuers. quinimò propria aucto
ritate visitare potest etiam Ecclesias exemptas,
quando non habēt specialem exemptionem quo-
ad visitationem, cum exemptio à visitatione non
11 comprehendatur sub generali concessione exem
ptionum facta ad fauorem alicuius ecclesiæ, Rot.
diuers. d. dec. 186. nu. 2. par. 1. Ead. Rot. decis. 2. de
censib. in antiq. Achill. de Grass. dec. 2. de exemp-
12 tion. quod si ecclesia sit particulariter exempta
quoad visitationem, Episcopus illam visitare ne-
quit, nec aliam quoq; illi vnitam, cum ratione
vnionis sortiatur eamdem exemptionem, & per
consequens Ordinarius non potest clericos ibi-
dem existentes corrigere, Achill. de Grass. dec. 1.
de exempt. & decis. 15. de priuileg. Put. decis. 115.
lib. 3. & tenuit Rot. in vna Piscien. seu nullius iu-
risdictionis 7. Maij 1582. coram Gypsio, quæ lo-
quitur de Ecclesia Parochiali vnita cuidam Ab-
batiæ Congregationis Cassinen. quæ habet priui-
legia amplissima exemptionis; quinimo licet fa-
cultas visitandi in fundatione, Prælato inferiori sit
concessa, non ob id censetur adempta facultas vi-
sitandi tributa Episcopo, ex dispositione Concil.
sess. 24. c. 9. & intelligi debeat cumulatiuè, nō pri-
uatiuè ad dictum Episcopum, cōtra quem debet
esse expressa prohibitio, vt censuit Sacr. Congr.
Concilij, & tenuit Rot. in vna Abulen. iuris visi-
tandi 10. Nouembris 1600. coram Ludouisio. Et
13 ratio est, quia iurisdictio data inferiori, in dubio
censetur tributa cumulatiuè ad Iudices ordina-
rios, non autem priuatiuè, ista est communis cō-
clusio, quam tenent Bart. in l. 1. C. de offic. Præfe.
vrb. Bald. in l. vnic. §. vbi autem nu. 6. C. de caduc.
tollen. Ancharan. cons. 164. sub num. 5. vers. nec ex
eo, quod populus, latè Roman. cons. 393. num. 1.
cum nonnullis seqq. Paul. de Castr. in l. testamen
ta sub num. 6. C. de testam. Ias. qui communem
dicit in l. quod in rerum §. si quis post nu. 8. ff. de
leg. 1. Fely. in c. pastoralis post num. 2. vers. regu-
lariter videtur de offic. Ordinar. Dec. cons. 3. nu.
32. Ruin. qui de communi testatur cons. 7. num. j.
lib. 4.

14 Quod adeo verum est, vt procedat etiam si
iurisdictio competat Prælato inferiori ex funda-
tione, vt fuit resolutum per Rotam in dicta Abu-
lens. iuris visitandi 10. Nouembris 1600. coram
Ludouisio; & ita in occurrenti casu fuit decisum
in Curia Archiepiscopali; nam fuit dictum fuisse
nullam dispositionem, seu testamentum cuius-
dam mulieris, ob cuius vitæ integritatem, & san-
ctitatem fuerunt factæ plures oblationes, ex qui-
bus fuit erectū Monasterium, quod in testamēto
prædicto præciperet administrationem, visitatio-
nem, nec nō electionem Confessorum, protectio-
nem dicti Monasterij spectare ad Patres cuius-
dam Religionis, excluso Ill. loci Ordinario.

SVMMARIVM.

1 *Conducens mulierem, libidinis causa de loco ad locum, raptus crimen committit.*

2 *Conducens puellam de vna camera ad aliam, & super lectum proijciens, non est tamquam raptor puniendus.*

3 *Inueniens puellam cum bestijs in campis, & eam abducens per aliquot passus, vt eam carnaliter cognosceret, non est puniendus tamquam raptor.*

4 *Quod locum habet, etiam si puella non consenserit se rapi.*

5 *Rapiens Nouitium alicuius Religionis, tenetur pęna raptus.*

6 *Mulier rapiens virum, est punienda pęna l. vnica C. de rapt. virg.*

7 *Vir rapiens virum libidinis causa, punitur pęna d. l. vnicæ.*

8 *Statutum puniens pœna capitis rapientem filium alicuius, non habet locum in filio rapto carente patre.*

Rapiens Nouitium à Religione libidinis causa, an puniatur pœna raptus.

DECISIO CCXIV.

1 RAptus crimen cōmittit, qui mulierem libi
dinis causa, de loco ad locum cōducit, vt in
casu in quo consuluit Barb. cons.71. lib.2.
& Paul.de Castr.cons.262. lib.2. Alex.cons.1.lib.
3.Cępoll.consil.57.& seq. Rimin.consil.17.quod
videtur pro maiori parte volu.3.& consil.51.eod.
volum.Socc.Iun. consil.50. lib.3. Crauett. consil.
18. & Roland.cons.24.in 2.dub.lib.1. & dixi de
loco ad locum, quia aliter non potest dici raptus,
secundum omnes, & hæc conductio de loco ad
locum debet esse ad effectum abducendi, non
2 autem causa commodioris coitus, & ideo si quis
puellam ex vna camera ad aliam conduxerit, &
super lectum proiecerit, non est tamquam rap-
tor puniendus, vt in facti contingentia consu-
luit Bertrand.consil.39.lib.6.idemque dicendum
3 est in eo, qui puellam inuentam cum bestijs in
campis, cępit, & per aliquot passus abduxerit,
vt eam carnaliter cognosceret, vt pariter in fa-
cti contingentia consuluit Cuman. consil. 96.
4 quod locum habet etiam si ipsa mulier consen-
serit se rapi, & hoc siue ab initio, siue etiam ex
post facto consenserit, & hanc opinionem se-
quuntur communiter Doctores, vt dicit Alber.
in l.raptores num. 7. C. de episc. & cler. testatur
Clar.in §.raptus.

Quibus sic supra enarratis cum dubitaretur in
5 Curia Archiepiscop. si rapiens iuuenem Noui-
tium cuiusdam Religionis teneatur pœna rap-
6 tus; fuit resolutum quod sic; nam mulier ra-
piens virum erit punienda pœna l.vnicæ C. de
raptu virginum, voluit Marsil. in dict. l. vnica
num. 223. quod idem tenent communiter Do-
ctores, quos refert Anton. Gomez super l. 80.
Tauri num.37. & dicit Angel.in ea l.in fin.quod
secundum hanc opinionem vidit Florentię com-
buri quandam meretricem, quæ adoloscentulum
rapuerat, & hæc etiam opinio practicatur in
Gallia, vt dicit Papon.lib.22.tit.6.arrest.3.& in
7 proprijs terminis facit, quod vir rapiens virum
libidinis causa, potest puniri pœna d. l. vnicæ, se-
cundum Salyc. in d. l. quem refert, & sequitur
Ghirlan.in tract.de pęn. omnifar. coitus cap. 10.
num.5.licet Bald.in d.l. vnica teneat contrarium;
item rapiens masculum Nouitium à Religione,
capite punitur, Bald. in l. data opera num. 9. C.
qui accus. non poss. & eum sequitur Ioan. de
8 Anan.in cap. 6. de apostat. colum.1. Item adde si
extaret statutum puniens pęna capitis rapientem
filium alicuius, non haberet locum in filio rapto
carente patre, Ias.in l.fin. C.de indict.vidui.toll.

SVMMARIVM.

1 *Corpora, seu cadauera punitorum, sunt sepulturæ*
tradenda, intellige prout nu. 2.
3 *Corpora, seu cadauera punitorum, si sunt personæ vi*
lis, tradi possunt anathomiæ.
4 *Parochus habet intentionem fundatam, vt omnes*
Christi fideles sepeliantur in eius Ecclesia decedē-
tes intra limites suæ Parochiæ.
5 *Inter ea, quæ sunt necessaria ad constituendum ius*
parochiale, adest etiam sepultura.
6 *In quibus consistat ius parochiale.*

Parochus, an possit prohibere ne cadauera punitorum alibi, quam in sua Parochia sepeliantur.

DECISIO CCXV.

1 COrpora, seu cadauera punitorum esse se-
pulturæ tradenda, non dubitatur, vt patet
in l.j.& toto tit.ff.de cadaueribus punito-
rum, & de iure canonico est tex. in c.quæsitum
13.q.1.& dicit Cassan.in Consuetud.Burg.fo.94.
post nu.5. ita in Italia seruari, quamuis in Gallia
seruetur contrarium, & malè, sequitur Clar. in
§.fin. q.100. quod intellige habita prius licentia à
2 Iudice, alias enim non solent deponi, neque tradi
sepulturæ, & ita declarant communiter Docto-
res, vt dicit Anto.Gomes.cap.14.delictorum n.8.
prout etiam seruatum fuit in Sacratissimo Cor-
pore Saluatoris nostri, qui de licentia Pilati Præ-
sidis fuit à cruce depositus, & traditus sepulturæ,
Ioan.24.& quod licentia Iudicis requiratur, vidē-
dus est Rip.in tract.de pęst.tit.de remed.præseru.
contra pęstem nu.142.refert, & cōprobat ex alijs
Iac.Menoch. de arb.iud.lib.2.cent.3.cas.285. nu.
10.qui tamen num.11.tenet Iudicis arbitrio tribu-
endum qui sua prudentia considerare debet fa-
miliam, conditionem, & dignitatem, nam si vilis,
3 & deploratæ conditionis sint, tradi possunt ana-
thomiæ.

Quibus sic suppositis fuit resolutum Parochum
4 habere intentionem fundatam, vt in eius Ecclesia
sepeliantur omnes Christi fideles, intra limites
suæ Parochiæ decedentes, ita Bal.cons.62.nu.7. &
5 seq.Rub.cons.17.inter ea enim quæ sunt necessa-
ria ad constituendum ius Parochiale, adest etiam
sepultura, c.sacris de sepulturis, vnde Abb.in rub.
de Parochis nu.2.refert ius Parochiale consistere
6 ex sequentibus. Primò, vt Parochiani diebus fe-
stiuis audiāt Missam in Parochia, c.2.eod.tit. Se-
cundò, vt Sacramenta percipiātur in dicta Eccle-
sia Parochiali, seu à presbytero Parochiali. Ter-
tiò, vt Parochianus ibi sepeliatur c.omnis de pę-
nitent.clem.dudum §.verum de sepultur. Quartò
in præstatione decimarum personalium, c.quæsti
16.q.1.Quinto, in oblationibus faciēdis, c. omnis
christianus de consecr.dist.1.licet sepultura, siue
actus sepeliendi non arguit Ecclesiam curatam,
cum sine cura possit Ecclesia habere cęmiterium
ex cōsuetudine, vel ex concessione Episcopi, Fe-
deric.de Sen.cons.135.nu.2. Gambar.de offic. &
potest.leg.de later.fol.148.nu.18. Hostien.in cap.
quia nonnulli col. penult. vers. quid si aliquis, &
ibi Ioa.And.pariter colu.penult. eod. ver. quid si
aliquis, Butr.num.10.Card.q.11. de cleric. non
resident; quæ decisio procedit inspecto iure com
muni; de consuetudine verò dicendum est, quod
in quolibet loco seruari potest consuetudo ra-
tionabilis, & præscripta, quæ ibidem viget.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Clerici filij Doctorum non condemnantur ad triremes, sed releganttur in Curia Archiep.*
2 *Filiorum appellatione, nepotes continentur.*
3 *Causa proxima, & immediata in omni materia est inspicienda.*
4 *Pater si amiserit dignitatem, nepos non poterit eam habere ex persona Aui.*
5 *Transmissio fieri non potest, vbi persona media, per quam fieri debet est inhabilis ad transmittendum.*
6 *Nobilitas procedit ex patre tantum, non ex matre.*
7 *Origo Patris non Aui, inspicienda est.*
8 *In Nobilitate tria requiruntur.*
9 *Nobilitas sine facultatibus, ludibrio est, & conseruari non potest.*
10 *Diuitiæ nobilitant hominem.*
11 *Doctor dicitur magis nobilis, quam ille, qui est nobilis genere.*
12 *Aduocatus nobilis auget suam dignitatem.*
13 *Doctor præfertur Nobili simpliciter.*

An clerico habenti Auum Doctorem, possit infligi pęna ignobilium.

DECISIO CCXVI.

1 SEruatur in Curia Archiep. Neap. quod clerici filij Doctorum non condemnantur ad
triremes, sed relegantur, vel carceribus mácipantur, vel in exilium mittuntur, aut condemnantur ad ministrandum infirmis in aliquo Hospitali, & hoc ex doctrina Panorm. in c. grauem de pęnitentijs, Felyn. in c. pastoralis de off. deleg. quare fuit dubitatum, an idem censendum sit in clerico nepote alicuius Doctoris, & videbatur pri
2 ma facie, quod sic, filiorum enim appellatione nepotes etiam continentur, l. filiorum ff. de verb. signif. latè Trentacinq. in tract. an & quãdo liber. q. 27. num. 12.
3 Cæterum fuit contrarium decisum, causa enim proxima, & immediata in omni materia est inspicienda, l. vxori ff. de aur. & argen. leg. cap. de cætero de homicidio, latè Tiraquell. in tract. cessante causa in princ. vnde si pater amiserit di-
4 gnitatem, nepos non poterit eam habere ex persona Aui, vt notabiliter voluit Crauet. in cós. 163 Turret. conf. 22. Alban. conf. 81. nu. 6. & seq. & est
5 ratio, quia transmissio non potest habere locũ vbi persona media per quã fieri debet, est inhabilis ad transmittendum, secundum Crauett. citato loco, & Tepat. lib. 2. variar. sentent. verb. nobilitas, vnde dicit Papon. lib. 5. tit. 4. arrest. fin. nobilitatem
6 procedere ex patre tantum, nulla habita consideratione materni generis, Bartholom. de Capua singul. 72. vbi voluit, quod quis dicitur nobilis si pater eius nobiliter vixerit, licet Auus rusticus
7 fuerit, origo enim Patris, non Aui inspicienda est, Ioa. Andr. in cap. 1. de priuileg. in sexto, & proinde tex. in c. cum nullus de temporib. ordin. volens posse quem ordinari ab alieno Episcopo procedit in origine Patris, non Aui, vt pulchre censuit Rot. teste Cæsare de Grass. in decis. 5. de probat. addebatur supradictis quod Cassan. in Consuetud. Burgund. rub. 4. §. 19. glos. 2. num. 4. dixit quod ad hoc, vt quis dicatur nobilis tria
8 requiruntur, nempe quod sit nobilis natalibus, honorum luce conspicuus, & diues in patrimo-
9 nio, nobilitas enim sine facultatibus ludibrio est, & conseruari non potest, & est tamquam fides sine operibus, vt dicit Sola in Commentar. ad
10 Constitutiones Sabaudiæ glos. 2. tit. de nominatione, diuitiæ enim nobilitant hominem, quia per diuitias vilitas personæ tegitur, Cassan. loco supra cit. nu. 3.
11 Non obstat quod Doctor dicitur nobilis, imò dicitur magis nobilis, quam ille qui est nobilis genere, quia Doctoratus est dignitas, Gaspar Gaball. milleloqu. 540. Iacob. Puteus decis. 126. lib. 1. vide Petr. Royz. decis. 4. Rot. Lituan. num. 240. in decis. diuerso. Cassan. in Consuetud. Burgund. titul. des droict. rub. 4. §. 19. glos. 2. & Aduo-
12 catus nobilis auget suam dignitatem, idem Pa-
13 pon. arrest. 225. lib. 5. tit. 11. Doctor quoque pręfertur nobili simpliciter, Put. dec. 126. lib. 1.

SVMMARIVM.

1 *Delictum non potest probari, nisi testibus omni exceptione maioribus.*
2 *Testes inhabiles si producuntur, Iudex ex officio repellere potest, etiam parte non opponente.*
3 *Edictum de testibus, regulariter est prohibitorium.*
4 *Omnes admittuntur ad testificandum, nisi qui expressè reperiuntur prohibiti.*
5 *Consanguinei, vel affines admittuntur ad probãdam innocentiam sui consanguinei inquisiti.*
6 *Testimonium matris admittitur in fauorem filij.*
7 *Compater, qui est affinis, dicitur testis idoneus, & omni exceptione maior.*
8 *Compater potest testimonium ferre pro eo, quem de sacro fonte leuauit.*
9 *Testes minus idonei, & inhabiles, qui alias non admitterentur, in his, quæ à communiter accidentibus fiunt clam, & secretè, habentur pro idoneis.*
10 *Testimonio domesticorum statur circa ea, quæ fiunt in domo.*

Nouerca, an possit deponere in fauorem sui priuigni.

DECISIO CCXVII.

1 VERA, & indubitabilis est apud omnes conclusio illa, delictum non nisi testibus omni exceptione maioribus probari posse, iuxta latè tradita in cap. sciant cuncti de probation. Alexan. conf. 90. nu. 7. & seq. vol. 1. Clar. §. fi. q. 24. Franc. Marc. dec. 286. par. 2. quod adeo
2 verum est, vt si testes inhabiles producantur, Iudex ex officio repellere tenetur, etiam parte non

opponente, vt notabiliter dixit Corset. in singul. j.
& propterea dubitatum fuit in Curia Archiep.
si testimonium Nouercæ in fauorem sui priuigni
esset admittendum, & dicebatur quod sic, cum
3 edictum de testib. sit regulariter prohibitoriũ, &
4 consequenter omnes admittuntur ad testificandum,
nisi qui expresse reperiantur prohibiti, l. 1.
ff. de testib. l. Mutus, vbi Bal. & reliqui ff. de procurat.
vnde cum non reperiatur in iure prohibitum,
recipi Nouercæ testimonium; propterea
5 fatendum erit esse admittendum, nam consanguinei,
vel affines admittuntur ad probandam
innocentiam sui consanguinei inquisiti, Boer.
decis. 165. Rot. Gen. dec. 38. num. 1. Gramat. decis.
34. n. 14. & in fortioribus terminis ad hoc fa-
6 cit tex. in c. super eo de testib. vbi matris testimonium
admittitur in fauorem filij, Capell. Tholos.
in decis. 3. Triuis. in decis. 10. par. 1. igitur & Nouercæ
testimonium admitti debet, quandoquidem
alij consanguinei, & affines admittuntur;
secundum Bar. in l. 3. §. duæ ff. de Carboniano edicto,
Rot. Perus. in decis. 55. Mart. decis. Pisan. 60.
Addebatur etiam supradictis quod Compater
7 etiam, qui est affinis dicitur testis idoneus, & omni
exceptione maior, Guid. Pap. sing. 990. Crauet.
cons. 169. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 100. vnde
Ias. in §. pœnales nu. 68. de action. notabiliter dixit
8 Compatrem posse testimoniũ ferre pro eo, quem
de sacro fonte leuauit, item dicebatur in dubio affini
esse credẽdum, vt voluit Alex. cons. 23. vol. 1.

Et sic stantibus supradictis Curia Archiepisc.
censuit esse admittẽdam depositionem dictæ Nouercæ,
ad quam decis. fundandam moti fuimus,
9 ex eo quod testes minus idonei, & inhabiles qui alias
non admitterentur in his quę à communiter accidentibus
fiunt clam, & secretè, prout in casu de
quo verba facimus, habentur pro idoneis, Gram.
decis. 34. nu. 37. nam testes minus idonei, si veritas
aliunde haberi non possit, quandoque recipiuntur,
Franc. Marc. decis. 1167. & in dec. 94. par. 2. &
Rot. Genuæ decis. 135. Osasc. decis. 79. nu. 41. sicut
10 à simili communiter tradunt in domesticis, quorum
testimonio statur circa ea quæ fiũt in domo,
Benint. dec. 43. nu. 3. Menoc. de arbitr. q. 73. n. 32.

SVMMARIVM.

1 *Testes inhabiles admittuntur in delictis, in quibus aliter veritas haberi non potest, & nu. 3.*

2 *Testes minus idonei, & inhabiles, qui alias non admitterentur, in his quæ à communiter accidentibus fiunt clam, & secretè, habentur pro idoneis, & num. 13.*

4 *Testimonio domesticorum statur circa ea quæ fiũt in domo.*

5 *In probatione rei, quæ de sui natura est difficilis probationis, testes inhabiles admittuntur.*

6 *Testibus etiam minus dignis Iudex debet adhibere fidem, quando verisimilia deponunt.*

7 *Testimonium testis inhabilis, facit præsumptionem.*

8 *Testes inhabiles si producuntur, Iudex ex officio repellere potest, etiam parte non opponente.*

9 *Rem non posse per alios testes probari, qualiter intelligatur.*

10 *Testes inhabiles admittuntur in subsidium, quando ex natura facti alij testes haberi non possunt, & nu. 11.*

12 *Et quomodo procedat, & intelligatur, & quando inhabiles non admittantur. nu. 14.*

Rem non posse per alios testes probari, qualiter intelligatur.

DECISIO CCXVIII.

1 CErtum, & indubitatum est in iure, testes inhabiles
esse admittendos in delictis, in
quibus veritas aliter haberi nõ potest, sed
quando hoc dictum procedat, vide Osasc. dec. 79.
2 nu. 49. nam testes minus idonei, & inhabiles qui
alias non admitterentur, tñ in his quæ à communiter
accidentibus fiunt clam, & secretè, habentur
pro idoneis, Gram. decis. 34. nu. 37. nam testes
3 minus idonei si veritas aliundè haberi non possit
quandoq; recipiuntur, Marc. q. 1167. fallit vt ibid.
nu. 9. vide eundem q. 94. par. 2. & Rot. Gen. decis.
4 195. & de domesticis quod admittantur ad testificandum
circa ea, quæ fiunt in domo, vide Benint.
decis. 43. num. 3. & 10. Menoch. de arbitrar. quæst.
5 73. num. 32. & in probatione rei, quæ de sui natura
est difficilis probationis, quod testes inhabiles
admittantur, Rot. Genu. decis. 36. nu. 5. idem
circa ea, quæ fieri solent intra parietes domesticos,
& similia, Rot. Genu. dec. 77. & 130. post
Bart. in l. lex quæ tutores C. de administr. tutor.
6 hinc est quod testibus etiam minus dignis Iudex
debet adhibere fidem, quando verisimilia deponunt,
Ioseph Ludou. in decis. Lucana 3. num. 31.
7 Benint. in decis. 67. vbi testimonium testis inhabilis
facit præsumptionem, & in supradictis casibus
etiam vilibus personis esse credendum, scribit
Franc. Marc. in dec. 486. num. 10. licet absque
tortura minus illis credatur, secundum Natt. cõsil.
666. & ad supradicta facit quod notabiliter voluit
Corset. in singul. 1. vbi testes inhabiles extra
8 casus supra congestos si producũtur, Iudex ex officio
repellere tenetur etiam parte non opponente;
his sic positis cum fuisset pluries dubitatum
9 qualiter intelligatur rem non posse per alios testes
probari, fuit dictum quando ex natura negotij
alij testes non potuerunt occurrere actu, & potentia,
ita Natt. cons. 394. num. 7. Tepat. lib. 3. variar.
sententiar. verb. testis, Clar. §. fin. quæst. 26. qui
10 num. 19. ponit regulam, quod quando ex natura
facti alij testes haberi non possunt, tunc in subsidium
testes inhabiles admittuntur, ne delicta
11 probationum defectu, impunita remaneant, hinc
est quod quando ex natura facti alij testes haberi
non possunt, admittuntur testes, qui alias prohibentur,
quam dicit esse communem Dec. consil.
342. num. 8. bene verum est quod Anton. de But.
12 in c. tertio loco de probat. dixit hoc intelligendũ
esse, vt procedat quod neque actu, neque habitu
potest veritas delicti aliter haberi, & sic secundum
eum non sufficit, quod non adessent alij
testes, sed opus est etiam, quod adesse non potuissent,
& hoc dictum reputat singulare Marsil.
sing.

sing. 73. vbi ait hoc esse menti tenendum, quia
quotidie occurrit de facto, & quod ipse alias fe-
cit reprobare plures testes minus idoneos, quem
post alios refert, & sequitur Rolan. cons. 24. nu.
67. lib. 1.

Licet secundum aliam opinionem seruetur
contrarium, sed certè apud nos vidi pluries ser-
uari oppositum, & iudicio meo melius; nam ra-
tio propter quam Doctores mouentur, quæ est
difficultas probationis, ita militat quãdo certum
est alios non adfuisse, prout quando adesse non
potuerunt, & in huiusmodi casibus vbi certum
est, aut etiam verisimile alios non adfuisse, Curia
solet fidem adhibere testibus inhabilibus, si non
ad condemnandum pœna ordinaria, saltem ad
infligendam pœnam extraordinariam, vel ad tor
quendum, & ita teneas; nam satis est, quod à cõ-
muniter accidentibus alij testes haberi non pos-
sint, nec est necessarium, vt impossibile sit alios
testes haberi, Zas. cons. 2. num. 60. vol. 2. Gramm.
decis. 34. num. 7. vbi dicit, quod in his quæ à com-
13 muniter accidentibus fiunt clam, & secretè, in-
habiles, & non idonei, & qui alias non admitte-
rentur, haberentur pro idoneis, & tali casu dice-
rentur testes omni exceptione maiores, tex. in
cap. tertio loco de probat. Dec. in cons. 342. nu. 3.
& Alexand. cons. 112. volum. 2. & in cons. 152.
num. 15. volum. 5. vbi ait, quod dicitur testes
14 inhabiles non admitti, quando ex natura actus
alij potuerunt interuenire, procedere quando
quis in culpa fuit eos non adhibendi, vt in matri-
monio, vel simili casu, secus vbi nulla culpa potest
imputari, puta quando quis fuit vulneratus co-
ram testibus inhabilibus, tunc enim sufficere de-
bent, & sequitur Gramm. in cons. 26. num. 27.
& Rimin. Iun. in consil. 360. num. 88. cum
seq. volum. 4.

SVMMARIVM.

1 *Monitoria possunt impetrari contra testes pro scien-*
da veritate, pendente causa coram Iudice seculari,
& maximè quando testes ignorantur.

2 *Quando aliquid non potest probari, fit monitorium*
generale.

3 *Episcopus potest ad instantiam cuiusq; concedere*
monitoria, etiam pro re furtiua.

4 *Monitoria non sunt concedenda, si sint infamatoria*
alicuius particularis personæ.

5 *In monitorijs nunquam nominatur persona, quæ præ*
sumitur rem detinere, sed cum modestia dicitur
quicumque sciuerit apud quem reperiantur talia
bona.

6 *Monitoria non conceduntur, si sint criminosa, con-*
tineant delictum alicuius, aut copia esset cosignan-
da Iudici laico, coram quo lis vertitur.

7 *Reuelationes ex causa literarum monitorialium*
factæ, non prosunt agenti in criminalibus, sed tan-
tum in ciuilibus.

Reuelationes vigore literarum monito-rialium factæ, an prosint agenti in iudicio causarum criminalium.

DECISIO CCXIX.

1 PEndente causa coram Iudice seculari potest
impetrari monitorium contra testes pro di-
cenda veritate, præcipuè quando testes igno
rantur, Franc. Marc. in dec. 835. par. 2. Ægid. de
Magistr. tract. de appell. c. 10. Crauett. cons. 151.
nu. 5. & seq. Sola in comment. ad const. Sabaudiæ
fol. 171. in tit. vt nemo inuitus, quando enim ali-
2 quid non potest probari, fit monitorium genera-
le, vt saltem quis rubore suffusus pro latenti ex-
cessu satisfacere compellatur, idem March. loco
cit. nu. 2. maximè de quibus nõ potest haberi ple-
na probatio, Papon. lib. 8. tit. 7. arrest. 12. & idem
Franc. Marc. in dec. 803. Probus in c. 2. de constit.
Neuizan. in Silu. nupt. in verb. monitorię, & colli-
gitur ex Conc. Trid. sess. 24. can. 3. licet Nau. cons.
10. nu. 11. de offic. Ord. asserat melius facere Epi-
scopos, si ad detegendum delicta caueant à dictis
monitorijs, sed procedant iuxta c. inquisitionis de
accus. quare fuit dubitatũ in Cur. Arch. Neap. an
reuelationes receptæ vigore literarũ monitoria-
lium, prosint agenti in iudicio criminali, & prima
facie videbatur quod sic, ex eo ꝙ Episcopus põt
3 ad instantiam cuiusq; concedere monitoria, Fol-
ler. in pract. crim. cano. fol. 119. nu. 27. Socc. cons.
102. lib. 4. vnde Iudex ecclesiasticus potest conce-
dere monitorium pro re furtiua, Clar. §. fi. q. 27.

Cæterum contrarium fuit resolutum, nam
4 monitoria non sunt concedenda si sint infama-
toria alicuius particularis personæ, Silu. Nupt. &
Probus vbi supra ex c. 1. cum seq. 5. q. 1. vnde in
5 praxi nunquam nominatur persona, quæ præsu-
mitur rem detinere, neque dicitur in monitorijs
quicumq; sciuerint fuisse talia bona furto sub-
tracta reuelent, vel quis talia bona iniustè deti-
neat, sed tantum cum modestia dicitur quicunq;
sciuerit apud quẽ reperiuntur talia bona, vel quis
ea acceperit reuelet, vel detinẽtes restituant, hinc
6 est quod non conceduntur monitoria si sint cri-
minosa, Bar. in l. Marcellus ff. rer. amot. Bal. cons.
822. vol. 2. Fely. in c. ad nostram nu. 7. de iur. iura.
Neuiz. Prob. & reliqui in loc. supra cit. & propte-
rea denegantur si cõtineant alicuius delictũ, ma-
xime si copia esset consignanda Iudici laico, corã
quo lis vertitur, Fely. in loc. cit. vnde sm̃ Nouissi-
7 mũ in sua prax. c. 1. n. 7. quia aliquãdo reuelatio-
nes nõ continẽt aliquã criminalitatẽ, sed illas obti
nẽtes vtũtur ipsis in criminalibus; solet Vicarius
Neap. quando concedit copiam reuelationũ im-
ponere pęnam excommunicationis latæ sentẽtiæ
parti, & Iudici, si dictis reuelationibus vtantur in
criminalibus, licet concedantur quando coram
Iudice laico agitur de negotio ciuili, nisi contine-
rẽt scandalum, vt euenit in anno 1600. nam qui-
dam hæres agebat cõtra legatarios coram Iudice
laico, vt priuarẽtur legato, quia maledixerãt ani-
mæ testatoris, iuxta l. si inimicitiæ ff. de is quibus
vt indign. & petebat dictus hæres monitoria
contra scientes aliquem ex legatarijs talis testa-
toris maledixisse eius animæ, quæ non fuerunt
concessa, quoniam non poterat negari quin con-
tinerent magnum scandalum.

SVMMARIVM.

1 *Prouisi de quibuscumque beneficijs curam animarum habentibus, tenentur infra duos menses facere fidei professionem in manibus Episcopi, vel eo impedito coram eius generali Vicario.*

2 *Prouisi de Canonicatibus, & dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus, tenentur infra duos menses facere fidei professionem coram Episcopo, seù eius Officiali, & etiam coram Capitulo, & pœna prædictorum, num. 10.*

3 *Contrarium fertur decisum, & redditur ratio ibid. & num. 6.*

4 *Moræ purgatio, cum actum æquitatis concernat, semper est admittenda.*

5 *Moræ purgationis tempus, relinquitur arbitrio Iudicis.*

7 *Lex non obligat ignorantem.*

8 *Alienans res Ecclesiæ sine solemnitatibus requisitis excusatur ob ignorantiam.*

9 *Ignorantia iuris, aliquem non excusat, & quomodo intelligatur.*

11 *Odia, & pœnæ sunt restringendæ.*

12 *Absens causa studij, potest percipere fructus de beneficiis.*

13 *Ampliatur non solum in vacante studio Theologiæ, vel Canonum, sed etiam legum Ciuilium, & Grammaticæ.*

14 *Absens causa studij, non dicitur abesse, sed habetur pro præsente.*

15 *Concessa licentia ad studium, dicitur concessa etiam ad fructuum perceptionem,*

De Pœna Parochi omittentis fidei professionem, & de causis, ex quibus veniat excusandus.

DECISIO CCXX.

1 ET si prouisi de quibuscumque beneficijs
curam animarum habentibus in manibus
2 Episcopi, vel eo impedito coram generali
eius Vicario, seu Officiali, & prouisi de canonicatibus, & dignitatibus in Ecclesijs Cathedralibus, non solum coram Episcopo, seu eius Officiali, sed etiã corã Capitulo professionẽ fidei facere teneãtur infra duos menses ad minus à die adeptę possessionis, alioquin fructus non faciunt suos, nec illis possessio suffragatur, ex decret. Conc. Trid. sess. 24. de reform. c. 12. vers. prouisi etiam, & tradunt Fuscus de visitat. lib. 1. cap. 5. nu. 15. & lib. 2. cap. 3. nu. 4. Paris. de resignat. benefic. lib. 8. q. 9. à nu. 121. & lib. 10. q. 9. Rodriquez in sua Summa in 1. tomo, c. 19. Zerula in sua prax. Episc. in verb. fidei professio, Sayr. in decis. 1. de Summ. Trinit. & fid. cathol. Nauarr. cons. 7. & 9. de iur. iuran. in in casu nostro fuit dubitatũ, nũ dictus Parochus admitti debeat ad faciendã dictã professionem, & sic reddi capacẽ ad fructuũ prædictorum perceptionẽ in futurũ, & fuit resolutũ affirmatiuè.
3 Primo, quia qui infra duos menses à die adeptæ possessionis professionem non emisit, tamen potest eam postea emittere, nam iste terminus duorum mensium, non ponitur ad finiendam obligationem, sed ad differendam exequutionem & sic non finitur per lapsum ipsius, ex regula, cap. cum dilectus, vbi Abb. nu. 12. de dolo, & contumac. & l. celsus ff. de recept. arbitr. de qua per Nauarr. in Manual. c. 21. nu. 45. & ita in terminis docet idem Nauarr. in cons. 11. de iur. iurand. num. 1. Garz. de benefic. part. 3. cap. 3. num. 29.
4 Sayr. in d. decis. 1. num. 4. moræ enim purgatio
cum actum æquitatis concernat, vtique semper est admittenda, iuxta latè tradita per Thesaur. in decis. 77. Ioseph. Ludouic. in decis. Perus. 90. & c. fin. de locat. & licet dicant id procedere infra modicũ tẽpus, intra quod posset quis morã purgare, ꝙ modicũ tẽpus diuersimode à DD. fuit decla-
5 ratũ, & communis tñ opinio est, quod sit Iudicis
arbitrarium, Ripa in l. in insulam, num. 35. vbi Niger nu. 100. Alex. nu. 15. ff. de verb. oblig. Dec. cons. 146. col. 2. Paris. cons. 108. nu. 4. lib. 1. cum alijs latissimè adductis per Menoch. de arbitrar. Iudic. casu 7. lib. 2. centur. 1. & vltra eum Cephal. cons. 25. lib. 1. tamen Iudicẽ posse admittere purgationem moræ, etiam post annum, tradunt DD. in d. l. in insulam, & Ioseph Ludouic. vbi supra.
6 Secundo venit talis Parochus excusandus ex
causa ignorantiæ, vt tradit Nauar. in cons. 3. alias 12. de iur. iurand. Sayr. in decis. 4. de Summ. Trinit. & Fid. Catholic. vbi qui non fecit professionem fidei ob ignorantiam, vel inaduertentiam
7 dicti præcepti Concilij, excusatur, lex enim nun-
quam obligat ignorantem, c. eos de temp. ordinat. c. vt animarum de constit. lib. 6. cap. vt Apostolicæ, & c. si celebret de cleric. excom. ministrãt. & hinc est, quod tex. in extrauag. ambitiosæ de reb. Eccles. non alienand. infligens pœnam alie-
8 nantibus bona Ecclesiæ, absque sollemnitatibus
requisitis, non extenditur ad ea ignoranter alienantes, vel bonam fidem habentes, Nauarr. cons. 19. de reb. Eccles. non alienand. in nou. Sayr. in decis. 12. eod. tit. & ad plenum de alijs excusationibus, dixi infra decis. 222.
9 Non obstat, quod est ignorantia iuris, quæ non
excusat, c. ignorantia de reg. iur. in 6. Suarez de censur. tom. 5. disputat. 4. sect. 8. num. 18. Nauarr. cons. 7. nu. 2. & cons. 12. de iur. iurand. Paris. de resignat. q. 9. lib. 10. nu. 8. & 9. quia respondetur id procedere, quando esset ignorantia iuris clari, secus si esset dubij, vt hic, vt per Garz. de benefic. loco superius citat.
10 Sed dato, quod professio fidei non fuisset facta,
pœna istius Parochi non esset alia, nisi fructuum amissio iam præteritorum, ex verbis Concilij, ibi (nec illis possessio suffragetur) intelligitur enim de fructibus iam perceptis, non autem de percipiendis, vt in proprijs terminis resoluit Nauarr. in cons. 3. de verbor. significat. quem refert, & sequitur Sayr. in decis. 6. eod. tit. & idem Nauarr. in cons. 11. nu. 3. de iur. iurand. rectè ait, ꝙ professio facta post dictos duos menses, non prodest ad quærendum fructus temporis præteriti, sed sic ad quærendum fructus temporis futuri, nã cum ipso iure amiserit, & non fecerit suos fructus temporis præteriti, intelligitur de decursis post lapsum duorum mensium, non vero decursis in ipsis duobus mensibus, & licet postea faciat

profes-

profeſſionem debitam, eos tamen nõ quærit, ad l.
qui res §. areã ff. de ſolut. ſequitur Pariſ. de reſign.
benef. d. q. 9. lib. 10. nu. 12. 13. & 14. Rodriq. in ſua
Summa to. 1. c. 19. n. 7. & Ledeſm. in Summ. 2. par.
tract. 1. c. 4. difficul. 3. cuius tamen dictum non
placet in eo quod ait, non facere fructus ſuos di-
ctorum duorum menſium, nec ad id profeſſionẽ
poſtea factam prodeſſe, quod tamen eſt omninò
falſum; nam ſiue faciat profeſſionem poſtea, ſiue
nũquam eam faciat, Concilium non priuat fructi
bus decurſis illis duobus menſibus, ſed in poſterũ
11 decurrendis, maximè cum odia, & pœnæ ſint re-
ſtringendæ, c. odia de reg. iur. in ſextò.

Et ita fertur cẽſuiſſe Sac. Congr. cuius tenor eſt:
Nec longiſſima nedũ triennalis poſſeſſio prodeſt
ei qui non emiſit profeſſionẽ fidei, quoad fructus
percipiẽdos quàmdiu dictã profeſſionẽ non emi-
ſerit, quam affert Pariſ. q. 9. lib. 10. nu. 122. Rodriq.
c. 119. n. 7. Ledeſ. loc. iam cit. in 4 & 7. difficul.

Eſt etiam aduertendum ſupradicto Parocho
potuiſſe eius Superiorem licentiam impartire, vt
12 valuiſſet cauſa ſtudij abeſſe, cũ eius ætas eſſet mi-
nor 30. annorũ, prout ex declaratione Sac. Cõcil.
poteſt præſtari licentia, vt per Zerul. in ſua prax.
in verb. ſtudium nu. 2. & conſequenter cõceſſa ei
licentia, poteſt percipere fructus in abſentia, cap.
licet de præb. Abb. in c. tuæ de cleric. non reſid. &
13 Oldr. conſ. 220. quod ampliatur procedere, nõ ſo
lum in vacãte ſtudio Theologiæ, vel Canonum,
ſed ẽt legum ciuilium, tex. eſt in c. cum ex eo de
elect. in quo vigore illius Canonis, glo. ibi dicit
ꝓcedere, ſiue in grãmatica, ſiue in iure canonico,
vel ciuili, vel in ſcientia Theologiæ quis ſtudeat,
quam opinionem tenuit Archid. in c. de quibuſdã
16. diſt. ſequitur Feder. de Sen. in conſ. 146. rõ eſt
14 in prõptu, quia nõ dicitur abeſſe, qui abeſt cauſa
ſtudij, ſed habetur pro præſente, l. Sciæ Pamphilę
ff. de fund. inſtruct. l. quæſitum ff. de leg. 3. c. rela-
tum, & c. ſuæ de cleric. non reſid. & portio debe-
tur non tantum de fructibus beneficiorum, & prę
bendarum, & de maſſa communi, ſiue groſſa, ſed
etiam de quotidianis diſtributionibus, quæ dan-
tur præſentibus, & intereſſentibus, Ludoui. Bo-
logn. in auth. habita C. ne filius pro patre n. 38 t.
15 imo conceſſa licentia ad ſtudium, cenſetur con-
ceſſa etiam ad fructuum perceptionem, ita tenet
Archid. in cit. c. de quibuſdam, & rectè probari
ex loco Concil. Trid. ſeſſ. 5. de reform. c. 1. in fi. re-
fert Borrel. conſ. 16.

Quibus ſic ſupra firmatis fuit reſolutũ ſupradi-
ctũ Parochum, ob ſupradictas cãs eſſe excuſandũ.

SVMMARIVM.

1 *In concurſu creditorum in actione perſonali, ſunt præ ferendi habentes cauſam fauorabilem.*

2 *Legata pia ante omnia alia legata ſunt ſoluenda, tamquam æs alienum.*

3 *Legatum pium deducendum eſt ad inſtar dotis.*

4 *Vbi concurrunt legata pia, & non pia, integrè debent ſolui pia, abſq; detractione falcidiæ.*

5 *Legata non debentur vltra vires hereditarias.*

6 *Si aliquibus legatarijs ſoluatur, & alijs non, datur re petitio collegatarijs, per conditionem indebiti, & procedit etiam ſi inter collegatarios ſit eccleſia, nam etiam legata pia diminuuntur.*

Legata pia, an patiantur diminutionem, non exiſtente hæreditate ſufficiente pro omnibus alijs legatis.

DECISIO CCXXI.

IN cauſa prędicta occurrente in Cur. Archiep.
1 difficultatem faciebat pro ſententia negatiua
concluſio illa: in cõcurſu creditorũ in actione
perſonali eſſe præferendos habentes cauſam fauo
rabilem, vt probat tex. ad literã in l. priuilegia vbi
glo. & communiter DD. ff. de priuil. cred. Bart. in
l. 1. nu. 4. C. de priuil. dot. & in l. ex quibus C. qui
2 potior. in pign. & addebatur etiam quod legata
pia ante omnia ſoluenda ſunt, tãquam æs alienũ,
& de eo quod ſupereſt ſoluuntur legata non pia,
ita in indiuiduo ſcripſerunt Oldr. conſ. 200. Paul.
de Caſtr. in l. ſi quis teſtamento §. apud Iulianum
num. 5. ff. de leg. 1. Bertach. in tract. de Epiſc. lib. 4.
p. 4. nu. 84. videtur etiam probari opinio iſta à Ti-
raquel. in tract. de priuileg. piæ cauſ. priuil. 72. pro
bant expreſsè Bal. Nouell. in l. 1. nu. 471. ff. ſolut.
matr. Surd. conſ. 209. nu. 7. vol. 2. qui dicit legatum
3 pium deducendum eſſe ad inſtar dotis, tanquã æs
alienũ; imò dicunt aliqui, ꝙ prçcipua ſolutio fieri
debeat loco pio, deinde alijs cõcurrentibus credi-
toribus, ex receptiori ſentẽtia illius propoſitionis,
4 vt ſi cõcurrant legata pia, & non pia, integrè ſolui
debeãt pia legata abſq; detractione falcidię, ex di-
ſpoſitione auth. ſimiliter C. ad l. Falc. vbi Rom. in
eius repet. hoc ẽt voluit Bar. in l. ſi quis ſeruũ §. fi.
circa fi. ff. de leg. 2. Bertach. in d. tract. de Epiſ. p. 4.
lib. 4. nu. 84. vbi allegat Oldr. in allegato conſ. 200.
& Tiraq. de priuileg. piæ cauſ. priuil. 72. hanc cõ-
cluſionem veriorem ẽt cenſet alia ſententia Bar.
in d. auth. ſimiliter, Surd. in tract. de alimẽ. priuil.
30. nu. 3. circa fin. qui ẽt pro hac opinione adducit
conſil. Feder. de Sen. 250. in fin. vnde Ang. in l. doli
clauſula ff. de verb. oblig. voluit ꝙ ſi teſtator pro
eius anima reliqueret pauperibus certam quanti-
tatem pro alimentis, & alia legata fecerit, talia le-
gata alimentorum non patientur diminutionem,
ſed deducentur ante omnia legata, ſequitur Ber-
tach. in d. tract. de Epiſ. lib. 4. p. 4. n. 85. quem ſequi
tur Cordub. in l. ſi quis à liberis §. verum n. 29. ff.
de liber. agnoſ. ſequitur Surd. loc. cit. nu. 2. poſt Fe
deric. de Sen. in d. conſ. 250. & tãdem pro hac ſen-
tentia facit ratio æquiparationis piæ cauſæ ad do-
tem, vt per Surd. in tract. de aliment. q. 16. nu. 21.
quo caſu ſi cõcurrat legatum dotis, & alia legata,
legatum dotis non patietur diminutionem, imò
tanquam æs alienum deducetur, l. 2. §. 1. ff. de pri-
uileg. credit. Caſtr. in d. §. apud Iulianum n. 4. in fi.
Bertach. loc. cit. n. 84. Alex. in l. ſi cum dotem §. ſi
pater nu. 7. ff. ſolut. matr. Bal. Nouell. in l. 1. n. 471.
ff. ſolut. matr. Natt. conſ. 455. nu. 8. Rolan. conſ. 25.
nu. 21. vol. 4. quia habetur illa dos tãquam æs alie
num; quinimo Rolan. loc. cit. ampliat etiam, quã-
do in legato non fit mentio dotis, puta quando fit
filiæ, quia in dubio prçſumitur factum in cauſam
dotis, Bar. in l. quod autem ff. de iur. dot. Caſtr. in
l. Titio centum §. Titio genero ff. de condit. & de-
monſt. & ſic ſapit eamdem naturam, quod ẽt am
pliatur, ſi legatum fieret filiæ iam nuptæ, quia nõ
deſinit

definit continere æs alienum, quem refert, & se-
quitur Surd.loc.cit.nu.4.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus
contrarium fuit incidenter decisum, & ratio quia
in legatis, in quorum exactione actio personalis
tantum datur, vt est notissimum, si legata non pos
sent integrè solui, vt quia hęreditas non esset sol-
uendo pro omnibus, legata diminuerẽtur pro ra-
ta, vt probat tex.in l.si post missionem, & in l.in
ratione §.quod vulgo ff. ad l.Falc.l.si vero compo
sita §.1.ff. de testam.milit.vbi glo.Bar. Alexan. &
5 & alij, cum pluribus alijs infra cumulandis, & ra-
tio quia legata non debentur vltra vires hæredita
rias, vt in l.1.§.is qui ff. ad Trebell.& consequẽter
iniquum esset quosdam legatarios esse melioris
conditionis, & esse præferendos, & si alicui lega-
6 tario facta esset solutio, daretur repetitio cæteris
collegatarijs per conditionem indebiti, vt scrip-
sit Bal.in l.2.§.1.vbi Alex.nu.3.& 4. ff. de condit.
indeb.vbi etiam Ias. de Franch. decis. 236. quæ
quidem regula locum sibi vendicat etiam si inter
collegatarios esset ecclesia, nam etiam legata
pia diminuũtur, vt scripsit Bar.quem allegat Ias.
in l.si quis testamento §.1.num.2.ff. de leg.1.quos
probat de Franch.loc.cit.nu.2.& Bar.hoc etiam
probat in auth.similiter nu.4.C.ad l.Falc. ad quẽ
se remittit Peregr. in tract. de fideicomiss. art.4.
nu.63.in fi.& ita fuit iudicatum annis elapsis in
Sacr.Cons. inter legatarios hæreditatis Comitis
Morconi, & sic practicatur in Tribunalibus, vt
dum hæreditas non est soluendo pro omnibus
legatis, fiat diminutio pro rata ab omnibus le-
gatis etiam pijs.

SVMMARIVM.

1 *Alienans res ecclesiæ sine solemnitatibus requisitis excusatur ob bonam fidem.*
2 *Verbum (præsumpserit) exigit dolum.*
3 *Alienans supradictus excusatur etiam ob ignorantiam facti probabilis, ac iuris.*
4 *Excusatur etiam quando fuisset erratum in subtilitatibus iuris.*
5 *Ob reuocationem alienationis, & pœnitentiam ante realem, & pacificam traditionẽ, etiam excusatur.*
6 *Item excusatur ob apparentiam iustæ causæ.*
7 *Excusatur quoque Beneficiatus, qui bona fide alienat iusta de causa, inconsulto Papa.*
8 *Doctores, & homines sagaces, & negotiorum experti non excusantur alienando res ecclesiæ sine solemnitatibus requisitis in extrauagan. ambitiosæ, & redditur ratio, num.9.10.11. & 12.*

Bona fides, quæ excusat alienantem bona Ecclesiæ, non seruatis solemnitatibus extrauagan.ambitiosæ, an procedat in Doctore sacrorum Canonum, & in homine sagaci, & negotiorum experto.

DECISIO CCXXII.

MVltoties occurrit quem alienare bona Ec
clesiæ, Romano Pontifice inconsulto,
item locare vltra triennium, non adhibitis so-
lemnitatibus extrauagan. ambitiosæ, de reb. ec-
cles. non alienan. & pro euitandis censuris in di-
cta extrauag. inflictis, allegat se bona fide alienas-
se, & locasse absq; assensu Apostolico, ignorãs esse
necessarium, & cum aliquando huiusmodi cõtra-
ctus fieri contingeret per V.I. Doctores, vel per
viros sagaces, negotiorumq; expertos; fuit dubi-
tatum, an illos excusaret dicta bona fides, & con-
sequenter ignorantia dictæ extrauag. ambitiosæ,
1 & dicebatur quod bona fides illos excusat, Nau.
in cons.19.de reb.eccles.non alien. cum dicatur in
2 illa extrauagan. præsumpserit, quod quidem ver-
bum exigit dolum, secundum Bal. cons.91.vol.1.
& lex posita contra præsumentem aliquid facere,
non comprehendit eum, qui absque dolo, vel cõ-
temptu bona fide, vel simplicitate alienat, ita
Cardin.Zabarell.in clem.1. num.22. de priuileg.
Nauar.in c. accepta in 8.oppos.de restit. spoliat.&
idem Nau.cit.cons.19.in fi. & in manual. confess.
c.27.nu.74.Sayr.in dec.12.de reb.eccl. non alien.
& Steph.Quarant.in Summ.Bullar. verb. aliena-
3 tio sub nu.9.excusatur etiam alienans; Primò, ob
ignorantiam facti probabilis, ac iuris, Nauarr. in
manual.c.23.nu.44.Secundò, quando fuisset erra-
4 tum in subtilitatibus iuris, vel quando pro aliena-
tione essent aliquæ Doctorum opiniones, vel es-
set ius nõ clarum, sed dubitabile, Fely.in c.1.n.15.
de sent. & re iud. Nauarr.in cons.8. de reb.eccles.
nõ alien.in antiq.& in cons.2.de præscrip. in nou.
& in comment.de reb.eccles.non alien.sub nu.16.
vbi dicit, quod non peccat mortaliter, qui trans-
greditur legem humanam malè intellectam, cre-
dens bona fide ita esse intelligendam, secundum
Innoc.receptum in c.per tuas il 2.de baptis. Fely.
5 in loc.præalleg. Tertiò, excusatur ob reuocationẽ
alienationis, & pęnitentiam ante realem, & pacifi
cam traditionem, c.si quis presbyterorum, & ibi
glo.in verb.celeriter de reb.eccl.non.alien. Ias.in
l.fi.n.132.C.de iur.emphyt. Coua.lib.2.var.resol.
c.16.nu.7.nam reuocatio, & restitutio post tradi-
tionem non excusant à censura, & pęna, Nau. in
cons.3.num.4.de reb.eccles.non alien.in antiq. &
6 cons.18.eo.tit.in nou. Quartò, excusatur ob appa
rentiam iustæ causæ, licet alienatio esset ipso iure
nulla, quia qui bona fide facit aliquid contra legẽ
humanam, putans se iustam causam habere id fa-
ciendi, non peccat mortaliter, Nauar.in man.c.23
n.43.& in d.commen.de reb.eccl.non alien.n.10.
7 Quintò, beneficiatus qui alienat iusta de causa rẽ
ecclesiæ, inconsulto Papa, etiam cum consiliũ eius
requiratur quoad forum exterius, bona tñ fide, &
faciens cõditionem ecclesiæ meliorem, nõ peccat
quoad Deum mortaliter, nec incidit in pęnas præ
dictas, tum quia non frangit legem per præsum-
tionem, tum quia alienat in casu permisso à iure,
tum quia licet nõ seruet formam alienandi iuris
humani, seruat tamen formam iure naturali, &
diuino necessariã, quæ est magna consolatio mul
torum, qui per simplicitatem, vel ignorantiam
alienant res ecclesiæ, inconsulto Papa, ita Nau. in
d.commen.sub nu. 17. vbi tenet valere alienatio-
nem in foro conscientiæ, post Abb.in c.1.n.17. de
restit.in integr.Fely.in c.1.nu.39.de constit.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus,
contra-

cõtrarium fuit resolutum in dicta Cur. Archiep.
8 .f. non prodesse Doctori, & alijs supranominatis hominibus alienãtibus bona ecclesię allegare bonam fidem, & ignorantiam dictæ extrauag. cuius decisionis ratio ex eo colligitur, quod error ver-
9 satur circa iuris peritiam, quo casu nemine excusari, voluerunt communiter omnes DD. in l. 1. ff. de iur. & fact. ignor. l. leges C. de legib. Sarmient. lib. 3. select. interp. c. 12. n. 10. vndè Odd. Sfor. de restit. in integr. q. 23. par. 1. ar. 7. nu. 24. notabiliter
10 voluit minori Doctori, denegari restitutionem in integrum, & ante eũ hoc idem dixerunt Guid. Pap. dec. 88. n. 4. Boe. dec. 350. n. 6. & Iaffr. dec. 396
11 pro quorum sententia facit, quia petendo restitutionem in integrum, turpitudinem suam allegaret, l. professio C. de muncr. patrim. lib. 10. & sic
12 audiri non debet, vnde in l. 2. §. Quintus Mutius ff. de orig. iur. habetur illud vulgatum, turpe esse patritio viro ius, in quo versatur ignorare, & in l. regula §. sed & iuris ff. de iur. & fact. ignor. ibi vel sua prudentia instructus sit, &c.

SVMMARIVM.

1 *Nouitius gaudet fori priuilegio.*
2 *Superiores regularium sunt Priores prouinciales, & Generales eorum Religionis.*
3 *Iudex ordinarius Regularium, est Protector Religionis.*
4 *Nouitius Hospitalis S. Antonij de Vienna delinquens extra claustra, punitur ab Ordinario loci, vbi deliquit.*
5 *Regulares existentes in aliqua domo ad erectionem Monasterij destinata si delinquant, puniuntur ab Ordinario loci, vbi delinquunt, & redditur ratio.*
6 *Milites Hierosolymitani degentes extra locum suorum ordinum etiam cum licentia suorum Superiorum, si delinquant, puniuntur ab Ordinario loci vbi delinquunt, exceptis ijs, qui in priuilegio Pij V. comprehenduntur, & redditur ratio num. 7.*

Nouitius Hospitalis S. Antonij de Vienna, delinquens extra claustra, an possit à loci Ordinario puniri, ex vi Concil. Trid.

DECISIO CCXXIII.

1 FVndatum fuit à me alias, Nouitium gaudere fori priuilegio, ex ijs quæ latissimè tradiderunt communiter DD. in c. religioso de sent. excom. in sexto; quare fuit dubitatũ, an Nouitius Religionis Hospitalis S. Antonij de Viẽna, qui de eius Superioris licentia hic Neap. degebat delinquẽs, possit ab Illustr. loci Ordinario puniri,
2 & dicebatur Superiores regularium esse Priores Prouinciales, & Generales eorum Religionis, vt latè de hac re agit Triuis. in tract. de modo, & ordine criminaliter procedendi inter regulares, c. 4. & in dec. 36. par. 1. per tex. in c. 1. de cappell. monachor. vbi Summus Pontifex mãdat Episcopis, nè Regulares inquietent, & molestent, sed eorum crimina relinquant Superioribus ipsorum puniẽ-
3 da, item dicebatur Iudicem ordinarium Regularium esse Protectorem Religionis, vt per Card. in cons. 17. nu. 1. & latius in practica obseruari testatur Staphil. de literis signaturæ, & iustitiæ in verb. in tit. de sanatione contractus inualidi nu. 7. fol. 287. Triuis. loc. superius cit. nu. 2. Alban. in cons. 93. Monald. cons. 22. vol. 1.
4 Cæterum fuit resolutum prædictum Nouitium minimè remittendum Nuncio Apostolico, sed detinẽdum per Cur. Archiep. quæ decisio obtinuit fundamentum, ex traditis nouissimè per Conc. Trid. sess. 6. c. 3. vbi sancitur quod Regularis extra Monasterium degens etiam sui ordinis prætextu, si deliquerit, ab Ordinario loci tãquam super hoc à Sede Apostolica delegato inquiri, puniri, & corrigi valeat, imò dixit Rub. in decis. 15. huiusmodi decretum comprehendere etiam Re-
5 gulares existentes in aliqua domo ad erectionem monasterij destinata, si ibi non haberẽt Priorem, seu Guardianum, & nõ viuerent iusta institutum regulæ illius Religionis, in tantum etiam quod Picard. in cons. 91. voluit Episcopos in vim d. tex. Concilij agere posse contra omnes professos mi-
6 litiarum Hierosolymitanarum, exceptis ijs qui in priuilegio Pij V. comprehenduntur, etiam si dicti milites extra locum suorum ordinum, cum licentia Superiorum degerent.
7 Non obstat quod qui de licẽtia Superioris abest à claustro, censetur residere in claustro, argu. tex. in l. quæsitũ §. 1. ff. de leg. 3. & in l. Seiæ ff. de fund. instruct. quia respondetur id procedere extra casum delicti, vt per Rub. loc. cit. & ratio est, quia tunc est acquisitum ius Ordinario loci, & consequẽter tolli non potest per licentiam Superioris.

SVMMARIVM.

1 *In alienatione iuris patronatus requiritur Episcopi assensus.*
2 *Limitatur in donatione, quæ fit compatrono, & filio.*
3 *Donatio iuris patronatus facta sine consensu Episcopi, est nulla.*
4 *Assensus est stricti iuris, & non debet extendi.*
5 *Assensus concessus pro donatione facienda Titio, nõ operatur vt possit donari alteri, quam nominato.*
6 *Ius adimplendi non transit ad hæredes.*
7 *Ius reuocandi donationem ex remedio l. si vnquam C. de reuoc. donat. nõ transit ad hæredes, quemadmodum ius reuocandi ex causa ingratitudinis.*
8 *Donatio potest acceptari, mortuo donatore.*
9 *Assensus regulariter potest præcedere donationem, interuenire, & subsequi. & nu. 12.*
10 *Præsentatus à donatario, præfertur præsentato ab hæredibus donatoris.*
11 *Ius patronatus acquiritur etiam post Ecclesiæ constructionem, & dotationem, accedente tamen Episcopi consensu.*

Hæredes donatarij iuris patronatus, an possint impetrare assensum Episcopi, post eius mortem.

DECISIO CCXXIV.

1 VEra, & apud omnes recepta est conclusio, in donatione iuris patronatus requiri assensũ Episco-

Episcopi,c.1.de iure patron.in sexto,c.illud, c.cũ
seculũ eod.tit.Calder.conf.6.Alba.conf.23.Lam
bert.qui alios refert in tract.de iur.patr. lib.j.p.2.
q.2.Verall.qui in dec.131.p.2.ex mẽte Rot.asse-
2 rit hoc limitari in donatione, quæ fit cõpatrono,
& filio,Franc.Marc.in dec.472.quicquid dicat in
3 dec.1136.& propterea donatio iuris patronatus fa
cta sine Episcopi cõsẽsu,nulla est,Rot.in dec.877
Veral.in dec.144.vol.2.in dec.282.& in dec. 287.
quare fuit dubitatum in Curia Archiepiscop. an
huiusmodi assensus possit subsequi donationem,
& consequenter licuisse hæredibus donatarij im-
petrare assensum Episcopi,& pro parte negatiua
4 faciebat,quod assensus est stricti iuris, & non de-
bet extendi,de Franch.in dec.71.nu.16.& in dec.
253.nu.25.Surd.in dec.203.& Lanar.conf.60.nu.
220.Ann.in alleg.41.nu.26. vbi assensus regula-
riter non extẽditur de vno casu ad alium, nec de
persona ad personam,vt hic,hinc est quod assen-
5 sus concessus pro donatione facienda Titio, non
operatus,vt possit donari alteri,quam nominato,
Molin. de primoge.Hispan.lib.4.c.5. idem Surd.
in dec.325.nu.9.nec assensus impetratus super do
natione facta,prodesset super facienda, Affl. in
dec.353.de Franch.in dec. 105. Accedat supradi-
6 ctis,quod ius adimplendi,non transit ad hæredes
l.qui decem cum vulgaribus ff.de verb.oblig. Va
7 lasc.in dec.31. qui voluit ius reuocandi donatio-
nem ex remedio l.si vnquam C. de reuoc. donat.
non transire ad hæredes,quemadmodum ius re-
uocandi ex causa ingratitudinis,c.fi.de donat.l.fi.
C.cit.tit. Thess. in dec.124. vbi dicit quod potest
8 acceptari donatio mortuo donatore.

Cæterum Cur.Archiep.censuit contrarium,
mota præsertim ex generali cõclusione,assensum
9 regulariter posse præcedere donationem, interue
nire,& subsequi,Natt.conf.126. num.6. Neuiz.in
conf.93.Viui.in dec.530.nu.1.cum plurib. seq. &
in proprijs terminis donationis facit decis. Rotæ
873.vbi si consensus superuenit post donationem
laico factam,vel post donationis mortem, dona-
10 tio valida erit,& præsentatus à donatario, præfer
tur præsentato ab hæredibus donatoris, sequitur
Verall.in dec.144.nu.4. vol.2. & ita à simili dici-
mus de fundatione iuris patronatus,in qua requi
ritur Episcopi consensus;nam potest subsequi, &
præstari post fundationem,cõstructionem,vel do
tationem, vt per glo. in c.nullus in verb. conferat
de iure patronat.in cap. sugestum ibi,aut eius as-
sensus,de decimis, & c. cura pastoralis,ibi habue-
rit postea consensum cod.tit.Ludou.in lib. com-
mun.conclus.conclus.42. ampl.1.vers.acquiritur
etiam donatio,Roch.de Curt.de iure patron.p.1.
lib.1.fol.17.Paris.conf.35.nu.10.vol.4. Bero.conf.
21.nu.26.vol.2.quod probatur, nam ius patrona
11 tus acquiritur etiam post ecclesiæ cõstructionem,
& dotationem, accedente tamen Episcopi cõsen-
su,vt habetur per Paris.in conf.47.num.21.vol.2.
Ioan.Andr.in c.1.nu.8.de iure patron.Innoc.in
rub.de iure patron.nu.2.vers.posset tamen,Roch.
de Curte in verb.& dotauit q.2.& 7.& si Episco-
pi consensus non fuerit præstitus, ecclesia erit li-
bera,& non patronata,vt per Lambert.de iure
patron.11.art.2.quæst.princip.par.1. lib.1. fol.17.
col.3.& 12.& facit tex.in c. nobis à contrario de
iure patron.& per ea quæ notat Lambert. de iure
patron.in 3.art.2.quæst.princ.par.1. num.1. & 8.
fol. 11. & ex his fuit interpositus consensus post
donationem,Socc.Iun.in conf.79.nu.32.vers.sed
vlterius vol.2.Bero.in c.illud n.11.de iur. patron.
& habetur per Doctores in supracit.locis, & cõ-
sensus taliter pstitus habetur,ac si fuisset ante do
natiõe, vel in ipso donationis actu,vt per Ruin.
in conf.108.num.6.& per Socc.Iun. in d.conf.79.
nu.35.& Rot.Rom.dec.17. alias 873. de iur. pa-
tron. in antiq. vnde fuit decisum in dicta Curia
12 assensum Episcopi posse subsequi donatiõe iu-
ris patronatus,etiã quando donatarius esset mor-
tuus,ita quod hæredes ipsius possent impetrare
assensum ab ipso Episcopo,ex doctrina Affl. in
c.1.de prohib.feud.alien.per Feder.q.34.

SVMMARIVM.

1 *Statutum est talis naturæ,vt ex ipsius verbis nil argui possit, nisi quatenus ex ipsismet verbis necessario inferatur.*
2 *Iudex si condemnauit in parte,à contrario sensu,nõ videtur ab alia parte absoluere.*
3 *In edictis,& statutis non valet argumentum à contrario sensu,& quomodo procedat. nu.4.*
5 *Edictum non intelligitur plus, quam verba sonant, & est stricti iuris.nu.6.*
7 *Statutum includens maiores etiam 18.annorum in pœnas asportantium arma prohibita, in eo censentur exclusi minores.*
8 *Vnius inclusio,est alterius exclusio.*
9 *Ea est vir limitatæ constitutionis, vt contineat contrariam dispositionem.*
10 *Licentia concessa ad tempus, non extenditur extra tempus.*

An in pœnas edicti Curiæ Archiepiscop. prohibentis armorum asportationem, dum includuntur maiores 18.annorum, includantur etiam minores.

DECISIO CCXXV.

EDicto Cur.Archiep.Neap. cauetur, vt in
pęna asportantium arma comprehendan-
tur etiam maiores 18. annorum; quare
fuit dubitatum, an censeantur exclusi minores
1 dictæ ætatis. Et primò videbatur negandum, si
quidem statutum,siue edictum sit eius naturæ,vt
ex ipsius verbis nil argui possit, nisi quatenus ex
ipsismet verbis necessario inferatur, ita Bar. in l.
Iulianus nu.5.ff.de cond.indeb. Fulgos. conf.139.
nu.3.in 2.dub.Dec.conf.43. nu.4. per text.in l. si
Iudex ff.de his qui sunt sui,vel alieni iuris,cum
similib.idem tradit Dec.in l.j.num.50.ff.de offic.
eius,vbi allegat tex.in l.si inter me ff. de excep.rei
iud.in fi.arguendo à statuto ad sententiam, quod
si sit iudicatum rem non esse meam, non per hoc
videtur iudicatum quod sit tua, quia stant simul,
ita quod non sit mea, nec etiam tua, & sic datur
2 medium,insuper si Iudex condemnauit in parte,
à contrario sensu non videtur ab alia parte absol-
uere

uere, glo.& Bar. in l.1.C.si aduersus rem iudicatã,
& ibi Addent. optimè Dec. in d.l.1.nu.50.in fi.di-
3 cebatur etiam quod in edictis,& statutis nõ valet
argumentum à contrario sensu, Ann.conf.116.ꝙ
4 maxime procedere communiter asserunt, qñ per
argumentũ à contrario sensu corrigeretur aliqua
pars edicti, vt in casu de quo controuertitur, l.cõ-
uencticulam C.de episc.& cler. optimè Corneus
in conf.150.nu.9.vol.2. Alcia.conf.537.n.3.Ruin.
in conf.23.& Rimin.conf.91.quibus addo glo.in
clem.1.vers.sciuerint de sent.excom.vbi argumẽ
tũ à contrario sensu, non sumitur contra expres-
sum sensum eiusdem, nec per illud reuocatur ex-
pressa decisio contraria, ad idem expenditur text.
in c.1.de ætat.& qualit. in sexto, c.significauit de
for.comp.Corn.in conf.270.col.1.vol.1.& in cõs.
308. nu.4. vol.4. Istis addo quod contra mentem
disponentis, tale argumẽtum non sumitur, Paris.
conf.57.in fi.vol.2.idem Paris.in conf.7.nu.6.vbi
dicit, quod tale argumentum, non est nisi conie-
ctura, allegat tex. in l. apud antiquos C. de furtis
quinimò generaliter quãdo resultat correctio iu-
ris antiqui, non sumitur tale argumentũ, l.2.C.de
cond.infert.Corn.in cõs.58.n.23.conf.194. n.12.
conf.235.nu.3.vol.2. Crauet.conf.39.nu.5. com-
5 probatur hæc omnia, quia edictum non intelligi-
tur plusquam verba sonant, l.1.C.si plures vna
sentẽtia, Alex.conf.48.n.3.vol.6. Curt.Iun.conf.
6 153.nu.19.& statutum est stricti iuris, l. fi. ff. de
conditionib.c.dilectus de off.Ordin.vbi Panorm.
cum alijs allegatis à Curt.Iun.conf.153.nu.19. &
ideo strictè intelligendum, l.quidquid astringen-
dæ ff.de verb.oblig.

Cæterum supradictis minimè suffragantibus,
7 contrarium fuit pluries resolutum, vt.s. in pęna
præfati edicti dum expresè includuntur maiores
etiam 18.annorum, propterea minores censentur
8 exclusi, ex vulgata iuris regula. vnius inclusio, est
alterius exclusio, l.qui accusare ff.de accus.c.cum
dilectus de donationibus, cõtrariorum.n.eadem
est disciplina, l.1.ff.de his, qui sunt sui, vel alieni iu
ris,& quod quibusdam prohibetur, cęteris vide-
tur esse permissum, l.cum prætor ff. de iudic. Bal.
conf.23.vol.1.Alex.conf.12. eod. vol. ea enim est
9 vis limitatę constitutionis, vt contineat contrariã
dispositionem, l.fratres ff.de pęnis, Bal.in proęm.
ff.§.hæc autem tria, Ang.in l.si vnus §.si cum reo
ff.de pact. Dec.in conf.61.n.4.Tiraq.de retract.
conuent.§.1.glo.2.num.45.Surd.in decis.203.qui
10 voluit, quod licentia concessa ad tempus, non ex-
tenditur extra tempus.

SVMMARIVM.

1 *Immobilium alienatio de re minori, absque causa urgente facta, non valet.*
2 *Pupillo prohibita est alienatio, pro pecunia habenda etiam si ex illa pecunia posset multum lucrari, redditur ratio nu. 3.*
4 *Amplia, vt in isto casu veniant restituendi etiam fructus, limita vbi vrget æs alienum nu.7.*
5 *Facti species.*
6 *Alienatio rerum pupillorum, vt valeat, quæ requirantur.*
8 *Decretum iudicis in alienatione rerum pupillorum vbi æs alienum vrget ex ęquitate non requiritur.*
9 *Amplia stante hypoteca præcedenti.*
10 *Amplia in transactione quæ potest fieri absque Iudicis decreto, si est vtilis pupillo.*
11 *Transactio in dubio præsumitur facta vtiliter.*
12 *Alienatio de re ecclesiæ facta absque solemnitatibus valet vbi ecclesiæ necessitas vrget.*
13 *Decisio Curiæ Episcopalis Nolanæ.*

An in alienandis rebus minorum, sufficiat Iudicis decretum, deficientibus alijs solemnitatibus.

DECISIO CCXXVI.

1 ALienatio de re stabili minoris non vrgente
ære alieno, nulla est ipso iure, ad tex. in l.&
magis §.ne passim,& §.æs alienũ ff.de reb.
eorum, l.ob æs C. de præd. min. Camill. Borrell.
in conf.100.n.23.Rebuf.tit.de restit.gl.7.ar.2.n.2.
nec vtilitas erat iuxta causam deueniẽdi ad huius
modi alienationem, cum tñ permittatur id fieri
ob æs alienũ,& eo vrgẽte, ita Capy.dec.113.Surd.
dicens de com.opin.conf.115.n.55.Neuiz.cõs.83.
Natt.conf.631.nu.35.& 36.Affl.dec.87.vbi Vrsil.
latè Menoch.de arb.iud.cas.171.Folle.super Bul-
2 la verb.huiusmodi census nu. 40. vbi dicit ꝙ mi-
nor alienare non põt pro habẽda pecunia, ex qua
multum posset lucrari, & hanc esse communem
opinionem dicit idem Surd.decis.278.n.20.& 23.
3 post alios, quos refert, quia non est consideranda
vtilitas in augendo patrimonio, sed in non dimi-
nuendo, & loquitur de fundo qui nullã affert vti-
litatem, nec dãnum, Masul.ad Capyc. d.dec.113.
Rol.conf.33.& conf.99.lib.1.de magis commun.
tradit Menoch.conf.655.nu.9. lib.7. & conf.822.
4 n.82.cũ seq.lib.8. vbi ait ꝙ isto casu restituẽda est
res vna cum fructibus, Decia.conf.20.n.51.& 83.
lib.5. Hondc.conf.23.n.26.& seq.lib.2. Raude.de
Analog.c.30.n.118.& conf.10.lib.1. & in dec.30.
n.229.Simonc.de decret.inspect.17.n.124.& seq.
5 Quibus sic pręmissis, cũ quidam presbyter Ter
ræ Lauri, Nolanæ Dięcesis esset conuenius in ea-
dem Curia à quibusdam pupillis, vt eis relaxare-
tur quoddã territoriũ ab eodem presbytero em-
ptum ob defectum solẽnitatũ in alienatione rerũ
6 minorum adhibẽdarum, respondi, ꝙ licet, vt alie-
natio rei pupilli valeat octo requisita sint necessa-
ria. Primò, causa vrgens alienandi. Secundò, quã-
do debitum nõ possit solui. Tertiò, quod liqueat
Iudici per discussionem. Quartò, quod vendatur
res minus damnosa. Quintò, quod pro paruo de-
bito non vendatur res magna. Sextò, interuẽtum
tutoris. Septimò, decretũ Iudicis. Octauò, subha-
statio, Affl.dec.249.Gram.in conf.ciuil.37.nu.16
Io.And. Georg.in alleg.5.nu.64. Bertaz.in tract.
clausul.claus.10.gl.2.nu.1.in medio, Paris.cõs.12.
vol.2.nu.40.Hieron.de Laurent. decis. Auenion.
56.nu.1.& dec.47.nu.1.

Attamen supradicta minimè locum sibi vendi
5 cãt existente vrgentia ęris alieni, prout in casu de
quo verba facimus, in quo maximè vrgebat æs
alienum, nec aderant alia bona, super quibus pos
sent creditores satisfieri: quo casu valet alienatio,
nedum

nedum absque solemnitatibus ; verum etiam
absque Iudicis decreto, secundum Odoffr. Angel.
& alios per Aponte conf. 1. num. 83. & 85. Berre-
cta cons. 42. Viui. decis. 22. Afflict. decis. 87. Ann.
singul. 396. Surd. decis. 268. est verum quod Si-
moncell. in tract. de decret. inspect. 17. num. 124.
& 129. fo. 325. tenet contrarium, sed ex capite di-
stinguit, aut affert plus commodi, quam incom-
modi, & dicunt Raud. cons. 17. par. 2. nu. 187. &
8 seq. & Felyn. cons. 42. nu. 3. quod solemnitas de-
creti cessat suadente ęquitate, & dicit text. in l. qđ
si minor §. 1. l. patri §. prædium ff. de minor. quod
gesta cũ minoribus non semper infirmanda sunt,
sed reducenda ad bonum, & æquum, Rot. Lucen.
decis. 13. num. 36. vbi allegat text. in l. quod si mi-
nor. §. 1. ff. de minor. & stante hypotheca præce-
9 denti, minor potest alienare sine decreto, l. 1. & 2.
C. si aduers. pign. vend. glo. in cap. 1. per quos fiat
10 inuest. & in transactione quod possit fieri aliena-
tio, si sit vtilis minori, est tex. in l. cum hij §. quid
ergo C. de transanct. Simoncell. tit. 7. inspect. 11.
11 num. 115. fol. 314. & transactio de iure præsumi-
tur facta vtiliter, maximè si multo tempore fuit
seruata, Palaez. de maioratu par. 4. q. 22. num. 11.
par. 1. fol. 480.

Supradictis accedat illud simile de alienatione
12 rerum ecclesiæ, in qua licet de iure requirantur
nonnullę solemnitates, tamen quando vrgens
est debitum, & euidens iminet necessitas, valet
supradicta alienatio absque supradictis solemni-
tatibus, ita glo. in l. cum hi §. eam transactionem
ff. de transact. Bar. in l. quicumque C. de bon. quæ
lib. & ibi Alex. in addit. Bal. in cons. 374. vers. ter-
tius casus volu. 3. Paris. cons. 16. num. 97. 99. 101.
& 104. vol. 2. Gabr. in commun. conclus. tit. de
rerum alienat. conclus. 1. num. 1. qui pro hac opi-
nione allegat Roman. Barbat. Angel. Dec. Alex.
Corset. vtrumque Soccin. Cępoll. Gratum, Ruin.
Gramm. & Felyn. addo Viui. opin. 39. num. 16.
lib. 1. qui dicit hanc opinionem esse magis com-
munem, & æquam, eamq; magis communem
attestatur Lamberten. in tract. de contract. §. fin.
quæst. 50. num. 166. Decian. cons. 121. num. 55.
vol. 3. Sarmien. de redditib. eccles. par. 1. c. 2. & la-
tissimè hanc opinionem probat Raudens. in
tract. de analogis c. 38. num. 22. & seq. ex quibus
patet quod licet Gabriel. in d. conclus. 1. nu. 2. ali-
quos alleget pro contraria parte negatiua, tamen
re vera magis communis est pro affirmatiua: &
hanc opinionem amplexa est Rota Rom. dec. 18.
par. 2. diuers. vbi dixit quod quãdo alienatio ver-
titur ad vtilitatem ecclesiæ, potest fieri non so-
lum consanguineis, sed etiam extraneis, postea
addit, & multò magis si cum solemnitate facta
sit, ergo præsupponit alienationem vtilem, esse
validam sine solemnitate, prout re vera illi Do-
ctores, quos allegat, ita concludũt; item hanc opi-
nionem tenuit Rota magis specificę in causa Ro
mana Domus 4. Nouembr. 1592. coram Cardin.
Mantica, vbi ait, ꝙ si alienatio sit vtilius ecclesiæ,
etiam si sine solemnitate beneplaciti facta fuerit,
13 non licet ipsi emptori recedere à contractu; &
sic secundum supradicta fuit decisum in Curia
Nolana, licet pendeat appellatio.

SVMMARIVM.

1 *Decretum Iudicis, regulariter potest præcedere cõtractum, interuenire in contractu, & subsequi contractum.*
2 *Amplia etiam in feudalibus.*
3 *Respondetur Capycio in inuestit. feudal. quod scilicet illius opinio non procedat vbi rei pupillaris alienatio fit ære alieno vrgente, probatur etiam hoc nu. 4. & 5.*
6 *Ratificatio subsequens, confirmat actum ab initio nullum.*
7 *In dubio pro Iudicis decreto præsumitur.*

Decretum Iudicis, an possit subsequi in alienatione bonorum pupillorum.

DECISIO CCXXVII.

FVit resolutum etiam in dicta Curia, decretum Iudicis in alienatione bonorum pupillorum posse subsequi, ex rationibus infrascriptis.

Primò, quoniam regulariter assensus, seu
1 Iudicis decretum potest præcedere contractum,
interuenire in contractu, & subsequi post contra-
ctum, vt in proprijs terminis voluit Natt. in cons.
126. nu. 6. vol. 1. Viui. decis. 130. num. 1. cum plur.
seq. vbi concludit hanc esse communem senten-
tiam, .s. Iudicis decretũ posse subsequi alienatio-
nem, cuius opinionem sequuti sunt Canciunc.
cons. 1. num. 88. Leoninus cons. 78. num. 11. cum
alijs, quos probat Costa in suo tract. de retrotra-
ctionibus c. 8. casu 10. nu. 8. Vrsill. decis. 353. nu. 9.
& arguẽdo à maiori ad minus, quod validũ est in
iure argumentũ; tradiderunt communiter omnes
2 in l. 1. ff. de off. eius, assensus. n. in feudalibus potest
præcedere contractũ, interuenire in contractu, &
subsequi contractum, prout in proprijs terminis
firmarunt Ann. alleg. 69. Affl. in const. diuę mem.
nu. 80. Gamma in decis. Lusit. 215. nu. 6. & in dec.
345. num. 3. Neuiz. cons. 93. Paris de Put. in suo
tract. de reintegrat. feud. ver. incip. An consensus
per tot. vnde si hoc est indubitatum in feudalibus,
vt Regius assensus possit subsequi alienationem,
fortius est dicendum in alienatione bonorum
pupillorum, in qua minus præiudicium concurrit.

3 Non obstat, ꝙ supradicta procedant tàm de as-
sensu, quàm de Iudicis decreto, vbi non ageretur
de præiudicio alterius, secundum Capyc. in inue-
stit. feud. §. feudor. assensus col. 1. in princ. Paris de
Put. citato tract. de reintegratione feud. c. 261. nu.
3. fol. 146. cum innumeris, quos nouissime conge-
rit Borrell. in summa rerum iudicatarum cap. 36.
num. 16. Quia respondetur in contractu, de quo
verba facimus nullum fuisse, nec esse præiudi-
cium dictorum pupillorum; ex quo alienatio fuit
celebrata ære alieno vrgente, nec alia bona ade-
rant, super quibus creditoribus cõsuli posset, nec
apparet lęsio dictorum pupillorum, & consequen
ter cessat motiuum, argum. tex. in l. non omnia ff.
de minor.

4 Tum secundò, quia iuxta ea, quæ in præce-
denti

denti decis. diximus, valet alienatio bonorum pupilli, etiam absque decreto, quando vrget æs alienum, & tendit in vtilitatem pupillorum, Viui. decis. 22. Surd. decis. 286. & latè de Pont. consil. 1. num. 83.

5 Tum tertiò, quia inter actus qui in iure præcedere debent, non video esse Iudicis decretum in alienatione bonorum pupillorum; scio enim quod iussus Patris, ac Domini debet præcedere, l. si quis mihi bona §. iussus ff. de acquir. hæred. l. filius familias C. de petit. hæred. Item consensus patris, vt filius familias agere valeat, l. fi. §. necessitatem C. de bon. quæ liber. Item licentia Abbatis vt monachus possit comparere in iudicio, clem. procurator, & clem. religiosus de procur. Item assensus Summi Pontificis in alienatione bonorum ecclesiæ, iuxta tex. in extrauag. ambitiosæ de reb. eccles. non alien. & latè tradita in c. fine exceptione 12. q. 2. & tamen si hæc omnia subsequantur, corroborant, & inducūt validitatem actus ab initio nulli, vt de iussu patris, latè Rubin. decis. 69. de cōsensu eiusdem patris, fuit decisum in nostro Sac. Conf. Neap. quod licet filius egit in iudicio absque patris consensu, & consequenter iudicium nullum, citata l. fin. C. de bon. quæ liber. tamen si postea subsequatur validitat iudicium nullum, ita in proprijs terminis Afll. decis. 180. de licentia Abbatis est decis. Achill. de Graffis vnica de regular. & tandem de assensu Summi Pontificis; nam si subsequatur, confirmat alienationem, quando non est deuentum ad traditionem possessionis, prout fuit decisum in nostra Archiepiscop. Curia, & in pract. eccles. decis. 190. num. 2. retuli, Genuen. in sua praxi c. 51.

6 Supradictis accedat, quod ratificatio subsequens cōfirmat actum alias nullum ab initio, argumen. tex. in c. ratihabitionem de reg. iur. in sexto, & facit tex. in l. fi. & ibi communiter omnes ff. rem ratam haberi, vnde in l. licet ff. de iudic. habetur quod ratihabitio retrotrahitur, & cōfirmat iudicium agitatum per falsum procuratorem, & maximè, vt diximus, dictum decretum non est necesse, vt præcedat, & proinde ad hoc optimè facit tex. in l. quid ergo ff. de his qui notātur infam. vbi quando consensus non requiritur certo, & cōstituto tempore, tunc ratihabitio subsequens retrotrahitur, & confirmat actum nullum.

Tum denique quoniam cum disputatio hæc concernat iuris subtilitatem, de ea non est curandum, vt dixit Anto. de Butr. in c. cum dilectus de 7 consuetud. & præcipuè, quia in dubio pro iudicis decreto præsumitur, iuxta latè tradita per Alciat. de præsumpt. regul. 3. præsump. 9. Ias. in l. pacta nouissima in 1. col. C. de pact. & fuisse interpositum cum maxima causæ cognitione, Viuius decis. 89.

F I N I S.

Correctiones pro placito Curiæ.

Ad primam Decisionem.

Fol. 1. col. 2. lin. 19. (decisum) adde (aliquando) nam modo sic, modo contrarium decisum fuit, iusta casuum qualitatem.

Ad decis. 17.

Fol. 12. col. 1. lin. 48. dele (sed pro resolutione breuiter dictum fuit) & adde (aliquando consultus censui) ita vt sit opinio authoris, non Curiæ.

Ad decis. 33.

Fol. 23. col. 2. lin. 9. vbi dicitur (Cur. Archiep. iudicauit) dicatur pro contrario videbatur, & corrigantur alia vt infra, taliter quod legatur eam esse opinionem non Curiæ, sed authoris.

Fol. eod. col. ead. lin. 11. dele (cuius decisionis)

Fol. eo. col. ead. lin. 13. dele (tenetur fiscalis qui non) & adde (videbatur quod teneretur fiscalis qui nō)

Fol. eod. col. ead. lin. 28. (quod) adde (videbatur)

Fol. eod. col. ead. lin. 29. (posset) corrige (posse)

Fol. eod. col. ead. lin. 44. (erunt) corrige videbatur)

Fol. eod. col. ead. lin. 46. (cum iusta prædictam opinionem iudicauerit Cur. Archiepis.) dele, & adde (non fuit capta resolutio)

Ad decis. 66.

Fol. 51. col. 1. lin. 29. (fuit affirmatiuè) dele, & pone (licet nihil fuerit resolutum, pro parte tamen affirmatiua)

Ad decis. 150.

Fol. 114. col. 1. lin. 49. (suspensus, quæ suspensio) dele & pone (excommunicatus, quæ excommunicatio)

Ad decis. 151.

Fol. eod. col. 2. lin. 13. (vnus) dele, & pone (aliqui)

Fol. eod. col. ead. lin. 22. (sed fuit resolutum contrarium, & ratio fuit) dele, & pone (sed ego cum alijs contrarium dicebam) ita quod non censeatur opinio approbata à Curia, sed à nonnullis tātum.

Ad decis. 192.

Fol. 142. col. 1. lin. 50. dele (supradictis minimè suffragantibus contrarium fuit resolutum scilicet) prosequendo alias correctiones, vt supra, ita vt non videatur opinio decisa à Curia, sed potius ab authore tantum.

Fol. eod. col. ead. lin. 53. dele (& moti fuimus ex verissima illa conclusione) adde (facit doctrina eorum, qui loquendo)

Fol. eod. col. ead. lin. 55. (Ecclesiæ) adde (illam valere dicunt)

Fol. eod. col. 2. in fine decisionis. adde (sed casus non fuit decisus)

Ad decis. 210.

Fol. 154. col. 2. lin. 22. dele (videbatur per reum) & adde (fuit cōclusum id probari debere per reum) cum sic re vera tenuerit Congregatio.

Fol. eod. col. ead. in fine decis. dele à dictione (cæterum) vsque ad finem, & adde (videatur tamen Viuius in decis. 78.

Publicetur cum correctionibus vt supra, Alexander Boschius Vicar. Gener.

Errata	Corrige
Fol.6.col.2.lin.1.nec quoad censuras,& pœnas in eisdem literis moderatur,& tollitur.	nec non censuras,& pœnas in eisdem literis moderatur,& tollit.
Fol,eod.col.ead.lin.13.instrictæ	inflictæ
Fol.eod.col.ead.lin.16.moderat	moderatur
Fol.9,col.1.lin,58.dele non	
Fol.17.col.1.lin.34.dele non	
Fol.30.col.1.lin.34.dele non	
Fol.64.alias 54.col.2.lin.44.Neapolitanum	Neapolitanis
Fol.69.col.2.in summario decis 88.nu.4.& quæ	ea quæ
Fol.87.col.2,in summario decis.116.num.2.quando sunt	quando non sunt
Idid.nu.7.dele non	
Fol.115.col.1.lin.13.presbyteris	presbyteros
Fol.120,col.3.in summario decis.163.nu.10,ius publicum	Iuri publico
Fol.131.col.2.lin.vltima decis.175.sed non fuit	sed non quando fuit
Fol.154,col.1.in summario decis.210.n.1.commissa	omissa
Fol.167.col.1.in summario decis.226.nu.1.minori	minoris

Errata numerorum aliquot foliorum,& decisionum,in Indicibus per dictionem (alias) emendata, & minora candido Lectori corrigenda relicta sunt.

INDEX LOCVPLETISSIMVS
OMNIVM

Tàm Rerum, quàm Verborum ſcitu, & notatu dignorum, quæ in hiſce Deciſionibus continentur, ordine Alphabetico digeſtus

A IO. DOMINICO BOVE NEAP.

A

P 2 Actui

Ani-

Con-

D

Debi-

tra

F

Igno-

Iura-

Q

Quic.

S

T

mor-

Timo-

FINIS.

